ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ

ΠΩΣ ΘΕΜΕΛΙΩΘΗΚΕ Η

PAX AMERICANA

Α΄

ΦΡ. ΝΤ. ΡΟΥΖΒΕΛΤ: Ο ΧΑΜΟΓΕΛΑΣΤΟΣ ΧΙΤΛΕΡ

ΝΕΑ ΘΕΣΙΣ

Κάθε γνήσιο ἀντίγραφο φέρει τὴν ἰδιόχειρη ὑπογραφὴ τοῦ συγγραφέα.

ΠΩΣ ΘΕΜΕΛΙΩΘΗΚΕ Η PAX AMERICANA

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΦΡ. ΝΤ. ΡΟΥΖΒΕΛΤ: Ο ΧΑΜΟΓΕΛΑΣΤΟΣ ΧΙΤΛΕΡ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

1. *Ἡ Προπαγάνδα (1967)*
2. *Ὁ Κομμουνισμός (1968)*
3. *Πυρηνικὴ Εἰρήνη (1969)*
4. *Ἡ κρίσις τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας (1970)*
5. *Ἡ Ἰδεολογία τῆς Ἐπαναστάσεως (1971)*
6. *Ὁ Κομμουνισμὸς καὶ ἡ ἱστορία μας (1972)*
7. *Πρὸς τοὺς νέους (1972)*
8. *Ἡ Ἰδεολογία τοῦ Ἀντικομμουνισμοῦ (1972)*
9. *Προβληματισμοί: Φιλοσοφικοὶ-Ἰδεολογικοὶ-Πολιτικοὶ-Κοινωνιολογικοὶ (1973)*
10. *Τὸ Ἑλληνικὸ πρόβλημα καὶ ἡ λύσις του (1976)*
11. *Τὸ Ἑλληνικὸ Μανιφέστο (1979)*
12. *Λαϊκὲς ἐξεγέρσεις στὸν Ἀνατολικὸ κόσμο (1980)*
13. *Τὰ Κατεστημένα: Δημοκρατία-Ὁλοκληρωτισμός (1988)*
14. *Ἡ ἄνοδος καὶ ἡ πτώση τῶν Ἀστῶν (1988)*
15. *Ἡ Δημοκρατία τῶν Ἀρίστων (1988)*
16. *Πίσω ἀπὸ τὸ Τεῖχος ποὺ φράζει τὸν Οὐρανὸ (μυθιστόρημα, 1989)*
17. *Ἰνδοευρωπαῖοι ἢ Αἰγαῖοι; (1996)*
18. *Ἡ Προϊστορικὴ Ἐξάπλωσις τῶν Αἰγαίων (1996)*

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

ΠΩΣ ΘΕΜΕΛΙΩΘΗΚΕ Η PAX AMERICANA

ΤΟΜΟΣ Α΄

ΦΡ. ΝΤ. ΡΟΥΖΒΕΛΤ: Ο ΧΑΜΟΓΕΛΑΣΤΟΣ ΧΙΤΛΕΡ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΝΕΑ ΘΕΣΙΣ

Γεωργίου Κ. Γεωργαλᾶ:
«Πῶς θεμελιώθηκε ἡ Pax Americana»
Τόμος Α΄:
«Φρ. Ντ. Ρούζβελτ: Ὁ Χαμογελαστὸς Χίτλερ»

Πρώτη ἔκδοσις στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ
τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο «Νέα Θέσις»

Ἱπποκράτους 65, 106 80 Ἀθῆναι
Τηλέφωνον: 3634 932, Τηλεομοιότυπον: 3617 592

Τὴν ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως εἶχε ὁ ἐκδότης
Ἰωάννης Σχοινᾶς

Τὰ σχέδια καὶ τὴν σελιδοποίησι ἐφιλοτέχνησεν ὁ τυπογράφος
Λαυρέντιος Ντετζιόρτζιο

Στοιχειοθεσία, φίλμς, μοντάζ:
Ἐργαστήριον Τυπογραφικῶν Ἐφαρμογῶν
Ἀθήνα: Ζαλλόγγου 9, 106 78, Τηλ. & Τηλεομ.: 3303 014
Τρίκαλα: Τηλ. & Τηλεομ. 0431-70740

Κεντρικὴ Διάθεσις:
Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Νέα Θέσις»
Ἱπποκράτους 65, 106 80 Ἀθῆναι
Τηλέφωνον: 3634 932, Τηλεομοιότυπον: 3617 592

«Κι ὅπως εἶναι γραμμένο στὰ βιβλία,
οἱ νεκροὶ θὰ κριθοῦν κατὰ τὰ ἔργα τους...»

Μιχαὴλ Μπουλγκάκωφ
(Λευκὴ Φρουρὰ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΤΟΥ Α΄ ΤΟΜΟΥ

Πρὸς τὸν ἀναγνώστη

Διαβάζοντας τοῦτο τὸ βιβλίο, θὰ δεῖς τὸν Φρ. Ντ. Ρούζβελτ κάτω ἀπὸ ἕνα ὁλότελα «*ἄλλο*» φῶς. Θὰ δεῖς ν' ἀποκαλύπτεται μπροστά σου ἕνας ἄνθρωπος καὶ ἰδίως ἕνας πολιτικὸς ἡγέτης, ὁ ὁποῖος δὲν μοιάζει μ' ἐκεῖνον ποὺ σοῦ παρουσιάζει ἡ ἐπίσημη ἱστορία. Ποῦ ἀνακάλυψα αὐτὸν τὸν «*ἄλλον*» Ρούζβελτ; Μήπως βρῆκα ἄγνωστες πηγές, τὶς ὁποῖες ὥς τώρα κρατοῦσαν κρυμμένες; Ὄχι. Οἱ πηγές μου εἶναι οἱ γνωστές. Δὲν ὑπάρχουν ἄλλες ἀπὸ ἐκεῖνες, στὶς ὁποῖες ἀνατρέχει καὶ ἡ ἐπίσημη ἱστορία. Ὅμως τὶς κοίταξα μὲ μάτι διαφορετικό. Καὶ τότε, εἶδα ν' ἀναδύεται μπροστά μου ὁ κρυμμένος Ρούζβελτ. Διότι:

> *«οἱ πηγὲς δὲν σοῦ λένε τίποτα. Δὲ μιλοῦν. Ἀπαντοῦν σὲ ἐρωτήματα. Ἅμα εἶσαι ἱκανὸς νὰ θέσεις τὸ ἐρώτημα, θὰ βρεῖς τὴν ἀπάντηση στὶς πηγές. Καὶ κυρίως, ἐκεῖνο ποὺ ἐνδιαφέρει... καὶ ποὺ εἶναι ἡ πιὸ σημαντικὴ πηγή, εἶναι οἱ ἔμμεσες ἀπαντήσεις. Ἐκεῖνα δηλαδὴ ποὺ λένε οἱ πηγές, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ τὰ ποῦν».* (Νίκος Σβορῶνος [1911-1989] Ἕλλην ἱστορικός).

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ
Ἑρμηνευτικὴ Ἱστορία

«Ὅλη ἡ ἀξία τῆς Ἱστορίας, βρίσκεται ὄχι στὴν ἀφήγηση τῶν γεγονότων, ἀλλὰ στὴν γνώση τῶν αἰτίων τους». **ΠΟΛΥΒΙΟΣ**

Ο Θουκυδίδης δίδαξε, ὅτι ὁ ἱστορικὸς ἔχει νὰ κάνει κάτι πολὺ σπουδαιότερο ἀπὸ τὸ νὰ *περιγράφει*, νὰ ταξινομεῖ καὶ νὰ χρονολογεῖ τὰ γεγονότα. Κύριο ἔργο του εἶναι νὰ τὰ *ἑρμηνεύσει*. Νὰ πεῖ ὄχι μόνον τί, πῶς, πότε ἔγινε, ἀλλὰ ἰδίως γιατί ἔγινε. Ἀκόμη: γιατί ἔγινε τότε καὶ ὄχι ἄλλοτε, γιατί ἔγινε ἔτσι καὶ ὄχι ἀλλιῶς.

2. *Ἡ ἁπλῆ ἀφήγηση τῶν γεγονότων, δὲν εἶναι Ἱστορία —εἶναι χρονικό.* Ἔργο τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι νὰ ἐρευνᾶ καὶ νὰ βρίσκει τὰ αἴτια τῶν γεγονότων καὶ τὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις τους. Ὅσο βαθύτερα φθάσει σ' αὐτήν του τὴν ἔρευνα, τόσο καλύτερος ἱστορικὸς εἶναι. Τότε, συνθέτει τὴν Ἱστορία, τὴν ὁποία ὁ Πολύβιος χαρακτήριζε *«ἀποδεικτική»*.

3. Ἡ περιγραφικὴ ἱστορία, ἀρκούμενη στὴν ἐξιστόρηση τῶν γεγονότων, εἶναι ἐπιφανειακή. Ἡ *«ἀποδεικτική»*, ἐπιδιδόμενη στὴν ἀνίχνευση τῶν αἰτίων, εἶναι ἀληθινὴ Ἱστορία —αὐτή, ἡ ὁποία μᾶς ἐπιτρέπει νὰ κατανοήσουμε καὶ νὰ ἀξιολογήσουμε ὀρθῶς τὰ γεγονότα καὶ τὰ πρόσωπα.

4. Στὴν ἀναζήτηση τῶν αἰτίων ὁ ἱστορικὸς πρέπει νὰ προχωρεῖ πέρα ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ ἔκδηλη, ἁπλῆ, μονοσήμαντη αἰτιότητα.

Νὰ μὴν ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὰ στὶς προφάνειες προβαλλόμενα αἴτια. Νὰ ψάχνει γιὰ τὰ κρυμμένα. Νὰ μὴν ἀντιλαμβάνεται τὴν αἰτιότητα κατὰ τρόπο μηχανιστικό.

5. Ὁ ἱστορικὸς ὀφείλει: Νὰ ἀντικρύζει τὴν Ἱστορία *«σωματοειδῶς»*, δηλαδὴ σὰν σύνολο ὀργανικό, ὅπου λειτουργοῦν συνεχῶς ἡ ἀλληλεπίδραση καὶ ὁ νόμος τῆς δράσεως-ἀντιδράσεως. Νὰ ἀναζητεῖ ὅλα τὰ αἴτια: ἀντικειμενικὰ καὶ ὑποκειμενικά, φυσικὰ καὶ ἀνθρώπινα, γενικὰ καὶ προσωπικά. Νὰ λαμβάνει ὑπόψη του ὅλους τοὺς παράγοντες —οἰκονομικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς, φυλετικούς, ἀτομικούς.

6. Παρὰ τὴν ἐπίμονη, διεισδυτικὴ ἀναζήτηση τῶν αἰτίων, ὁ ἱστορικὸς εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀναγνωρίζει καὶ τὴν συμβολὴ τῆς τύχης, μὲ τὴν ἔννοια τῆς συμπτώσεως, τοῦ ἀπρόβλεπτου, τοῦ ἀστάθμητου. Διότι ὅσα αἴτια κι ἂν ἐπισημάνουμε, πάντα θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα.

7. Ἔτσι, οὔτε καὶ μὲ τὴν ἑρμηνευτικὴ ἱστορία, μποροῦμε νὰ βροῦμε *ὅλα* τὰ αἴτια καὶ νὰ ἐξηγήσουμε τὰ πάντα. Διότι, στὴν ἱστορικὴ διεργασία παρεμβαίνουν ἔννοιες μὴ ποσοτικῶς μετρήσιμες. Ἡ σύνεση, ἡ φρόνηση, ἡ διορατικότητα, ὁ πατριωτισμός, ἡ τόλμη, ἡ ἱκανότητα, ἡ διαίσθηση, τὸ ἔνστικτο, τὸ ταλέντο, δὲν μετριοῦνται. Εἶναι ὅμως ἰδιότητες προσδιοριστικὲς τῆς δράσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ συνεπῶς πρωταγωνιστὲς στὴν διαμόρφωση τῆς Ἱστορίας.

8. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ συμβολὲς στὴν Ἱστορία εἶναι πάρα πολλὲς καὶ ὄχι πάντοτε προσιτές, κατανοητὲς ἢ μετρήσιμες, ἡ ἑρμηνευτικὴ Ἱστορία μᾶς ἐπιτρέπει νὰ φθάσουμε σὲ πολὺ εὐρύτερη κατανόηση τῶν ἱστορικῶν προσώπων καὶ γεγονότων ἀπ' ὅσο ἡ περιγραφική. Διότι ὁπωσδήποτε εἴμαστε σὲ θέση ν' ἀνακαλύψουμε πολλὰ ἀπὸ τὰ αἴτια ἑνὸς ἱστορικοῦ φαινομένου καὶ νὰ ὁδηγηθοῦμε στὴν σύλληψη τῆς οὐσίας του.

9. Ἡ μελέτη τοῦ παρελθόντος φωτίζεται καλύτερα μὲ τὴν μέθοδο τοῦ ἱστορικοῦ συσχετισμοῦ. Τὰ γεγονότα, παρελθόντα καὶ παρόντα, τὰ ἀντιλαμβανόμαστε σωστότερα, ὅταν τὰ ἀντικρύζουμε σὰν μέρη ἑνὸς συνόλου καὶ μιᾶς ἀέναης κινήσεως ἀπὸ τὸ χθὲς πρὸς τὸ σήμερα. Τότε, τὸ ὅποιο γεγονός, δὲν τὸ ἐξετάζουμε μεμονωμένο, ἔξω ἀπὸ τόπο καὶ χρόνο, ἀλλὰ σὲ συνάφεια μὲ τὰ ἄλλα γεγονότα, προγενέστερα, σύγχρονα καὶ μεταγενέστερά του. Τότε, ἀλλάζει ἡ ὀπτική μας γιὰ τὸ παρόν, ἀφοῦ τὸ ἀντικρύζουμε ὄχι αὐτοτελῶς, ἀλλὰ σὰν φάση τῆς συνεχοῦς ἱστορικῆς διεργασίας. Ἔτσι, δίνουμε στὸ πνεῦμα μας ἱστορικὸ προσανατολισμὸ καὶ φωτίζουμε καλύτερα τὸ παρόν, συσχετίζοντάς το μὲ τὸ παρελθόν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαβλέπουμε καὶ κάτι ἀπὸ τὰ μέλλοντα. Ἡ ὀρθὴ σύλληψη τοῦ σήμερα, κρύβεται στὴν διεισδυτικὴ ἐξερεύνηση τοῦ χθές.

10. Ἡ Ἱστορία δὲν εἶναι δέσμια κάποιας δυνάμεως ποὺ βρίσκεται ἔξω της. Ἡ πορεία της δὲν προδιαγράφεται ἀπὸ κάποιο πεπρωμένο. Τίποτα δὲν εἶναι ἀναίτιο. Ὅμως τὰ αἴτια βρίσκονται μέσα στὸ Σύμπαν, στὴν φύση καὶ ἰδίως στὸν Ἄνθρωπο.

Στὸ παρὸν ἔργο προσπάθησα νὰ ἐφαρμόσω τὶς ἀρχές, τὶς ὁποῖες ἐξέθεσα παραπάνω. Δὲν κάνω ἀφήγηση γεγονότων —αὐτὰ τὰ θεωρῶ γνωστὰ καὶ ἁπλῶς τὰ ὑπενθυμίζω ὅπου, καὶ ὅσο εἶναι ἀπαραίτητο. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο ἐπιχειρῶ, εἶναι ἡ *ἑρμηνεία* τους. Ἀναζητῶ τὰ ***βαθύτερα αἴτια*** τῶν ὅσων συνέβησαν κατὰ τὴν καθοριστικὴ γιὰ τὴν μοῖρα τοῦ κόσμου περίοδο τοῦ 1935-45. Ψάχνω γιὰ τὶς κρυμμένες ρίζες τοῦ παρόντος μας. Καὶ ὅπου ἐκτιμῶ ὅτι τὶς ἀνακαλύπτω, τὶς ἀποκαλύπτω. Διότι πιστεύω ὅτι ὁ ἱστορικὸς ὀφείλει νὰ δίνει ἔργο, στὸ ὁποῖο οἱ ἄνθρωποι θὰ προσφεύγουν γιὰ τέτοιον φωτισμὸ τοῦ παρελθόντος, ὁ ὁποῖος συνεπάγεται τὴν κατανόηση τοῦ παρόντος των. Τὰ γεγονότα τὰ σκεπάζουν οἱ ὁμίχλες τῶν καιρῶν, τοῦ ψεύδους καὶ τῆς συμβατικότητας. Ἕνα ἱστορικὸ βιβλίο πρέπει ν' ἀνταποκρίνεται σ' αὐτό, τὸ ὁποῖο γράφει ὁ Mommsen γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Πολύβιου:

«Μοιάζει μὲ τὸν ἥλιο πάνω ἀπὸ τὴν πεδιάδα τῆς Ἱστορίας. Ὅταν προβάλλει διώχνει τὸ πέπλο τῆς ὁμίχλης ποὺ τὴν σκέπαζε... Ὅπου σταματᾶ ἐκεῖ ξαναρχίζει καινούργιο καὶ πιὸ ἐνοχλητικὸ λυκόφως».

Περὶ Βιογραφίας

«Τὴν Ἱστορία πρέπει νὰ τὴν δημιουργοῦμε, ἀντὶ νὰ τὴν ὑφιστάμεθα».
Μουσσολίνι

Τρεῖς, κατὰ τὴν γνώμη μου, παράγοντες δημιουργοῦν τὴν Ἱστορία:

α) Τὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς: Αὐτὰ παρέχουν τὶς δυνατότητες καὶ προσδιορίζουν τὰ πλαίσια ἀξιοποιήσεώς τους.

β) Οἱ μᾶζες: Αὐτές, μὲ τὴ δράση τους, δίνουν στὴν ἱστορικὴ διεργασία τὴν κατεύθυνσή της.

γ) Οἱ ἡγέτες: Εἶναι οἱ πρωταγωνιστικὲς προσωπικότητες, οἱ ὁποῖες ἐκτιμοῦν τὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς τους, ἐπισημαίνουν τὶς προσφερόμενες δυνατότητες καὶ κατορθώνουν νὰ κινήσουν τὶς μᾶζες πρὸς τοὺς στόχους, τοὺς ὁποίους ἐπέλεξαν.

2. Ἀπὸ τοὺς τρεῖς παράγοντες ποὺ προανέφερα, ὁ πρῶτος εἶναι ἄψυχος, ὁ δεύτερος ἀσυνείδητος καὶ ὁ τρίτος ἐνσυνείδητος. *Ὁ ἡγέτης εἶναι ὁ μόνος συνειδητὸς δημιουργὸς Ἱστορίας.* Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι τὴν ἐξουσιάζει. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεώς του πότε εἶναι θετικά, πότε ἀρνητικὰ καὶ συχνότερα ἀνάμικτα, ἐνῶ σπανίως ἀντιστοιχοῦν στὶς προθέσεις του. Παρὰ ταῦτα, εἶναι τὸ στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο ἀντιλαμβάνεται πληρέστερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὴν ἱστορικὴ διεργασία καὶ τὸ μόνο ποὺ μετέχει σ' αὐτὴν ἐν ἐπιγνώσει.

3. Οἱ ἐν δυνάμει ἡγέτες ἐπιλέγονται ἀπὸ τὴν φύση, ποὺ τοὺς προικίζει μὲ ἰδιότητες ξεχωριστές. Ἀπ' αὐτούς, πραγματώνουν τὴν φύση τους ὅσοι:

- Δεχθοῦν νὰ καταβάλουν τὸ ἀπαιτούμενο τίμημα —ἀφιερώνοντας τὸν βίο τους στὸν Σκοπὸ καὶ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπίτευξή του.
- Δείξουν ὥς τὸ τέλος τὴν ἀναγκαία τεράστια θέληση καὶ πολύμορφη ἱκανότητα.
- Εὐνοηθοῦν ἀπὸ τὴν συγκυρία.
- Σταθοῦν καὶ προσωπικῶς τυχεροί.

4. Χωρὶς εὐνοϊκὰ ἀντικειμενικὰ δεδομένα καὶ τύχη, ὁ ἐν δυνάμει ἡγέτης δὲν πραγματώνεται ἐπιτυχῶς. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς αὐτόν, τὰ ἀντικειμενικὰ δεδομένα μένουν ἄγονα καὶ οἱ παρεχόμενες ἀπὸ τὴν Ἱστορία εὐκαιρίες, δὲν ὑλοποιοῦνται.

5. Ὁ ἡγέτης εἶναι προϊὸν τῆς φύσεως, τῶν συγκυριῶν, τῶν ἀγώνων του καὶ τῆς τύχης. Στὴν Ἱστορία δροῦν δυνάμεις, οἱ ὁποῖες ξεφεύγουν ἀπὸ τὸν ἔλεγχο ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁσοδήποτε σπουδαίου, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ συνόλου τῶν ἀνθρώπων. Ὅμως, παρ’ ὅλα αὐτά, ἡ ἑκάστοτε ἐπιλογή, τὴν ὁποία πραγματοποιεῖ ἡ Ἱστορία, εἶναι σὲ μέγα βαθμό, ἔργο τοῦ ἡγέτη.

6. Ἀπὸ τὰ ἀναφερθέντα, συνάγεται ἡ ἐξαιρετικὴ σημασία τῆς προσωπικότητας στὴν Ἱστορία, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο τόνισαν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοί. Γι’ αὐτό, ὁ Θουκυδίδης δίδαξε ὅτι γιὰ νὰ κατανοήσουμε τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ὀφείλουμε πρῶτα νὰ κατανοήσουμε τοὺς πρωταγωνιστές τους: Νὰ σπουδάσουμε τοὺς χαρακτῆρες τους, νὰ διακριβώσουμε τὰ ἐνδότερα κίνητρά τους, νὰ τοὺς τοποθετήσουμε στὶς συνθῆκες, μέσα στὶς ὁποῖες ἔδρασαν.

Ἄρα, ἡ ἱστορικὴ βιογραφία εἶναι προϋπόθεση γιὰ τὴν ὀρθότερη καὶ πληρέστερη σύλληψη τῆς ἱστορίας μιᾶς ἐποχῆς.

7. Ἡ ἱστορικὴ βιογραφία ἔχει ἀξία, μόνον ἂν ὁ δημιουργός της λειτουργήσει:

- *Ἀδέσμευτος* ἀπὸ τὶς «αὐθεντίες», οἱ ὁποῖες προηγήθηκαν καὶ ἐπέβαλαν τὶς ἀπόψεις τους γιὰ γεγονότα καὶ πρόσωπα.
- *Ἀδιάφορος* γιὰ τὶς κατεστημένες ἀντιλήψεις, οἱ ὁποῖες δι-

δάσκονται στὰ σχολεῖα, γράφονται στὸν Τύπο, προβάλλονται ἀπὸ τὸν κινηματογράφο καὶ τὴν ραδιοτηλεόραση, ἀποκρυσταλλώνονται σὲ ἀνδριᾶντες καὶ γραμματόσημα, εἰδωλοποιοῦνται μὲ μουσεῖα καὶ μαυσωλεῖα.

- *Ἀπροκατάληπτος*, χωρὶς ὑποκειμενικὲς προτιμήσεις πρὸς παράταξη ἢ πρόσωπα.
- *Ἀνεξάρτητος* ἀπέναντι σὲ νικητές, ἰσχυροὺς καὶ κρατοῦντες.
- *Ἀσυγκίνητος* ἀπὸ τὶς ὅποιες ἀντιδράσεις, ψόγο ἢ ἔπαινο[1], χωρὶς ἐπιδίωξη νὰ γίνει ἀρεστός, ἢ ἀκόμη καὶ ἀνεκτός.

8. Ἡ βιογράφιση πρέπει νὰ εἶναι πλήρης. Διότι ἡ γνώση τῆς βιογραφίας ἑνὸς ἱστορικοῦ προσώπου σὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες, εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ἔργου του. Δὲν μποροῦμε νὰ ἀποσπάσουμε τὶς πολιτικές του ἰδιότητες ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς ψυχολογικῆς του ἑνότητας καὶ νὰ περιορισθοῦμε σ' αὐτές. Ἂν τὸ

---

1. Ὁ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς κατηγορεῖ τὸν Θουκυδίδη γιὰ «κακεντρέχεια» ἐναντίον τῆς πατρίδας του (Ἀθήνα), ἐπειδὴ καταλογίζει σ' αὐτὴν αἰτίες τοῦ (Πελοποννησιακοῦ) πολέμου, μολονότι θὰ μποροῦσε νὰ βρεῖ τρόπο νὰ ἐπιρρίψει τὴν εὐθύνη στοὺς ἄλλους! Ὅμως ὁ Θουκυδίδης ἔγραφε ἱστορία, ὄχι προπαγανδιστικὸ φυλλάδιο. Καὶ δὲν θυσίαζε τὴν κριτική του ἱκανότητα σὲ κανένα βωμὸ —οὔτε τῆς πατρίδας του.
2. Αὐτὸ συνέβη μὲ τὸν Περικλῆ. Ὁ Θουκυδίδης, ἔκρινε ὅτι δὲν χρειαζόταν ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὶς μὴ πολιτικὲς ἰδιότητες καὶ δραστηριότητές του. Ὅμως, ἔτσι, πολλὲς πολιτικὲς πράξεις του γίνονται ἀκατανόητες. Οἱ μεταγενέστεροι ἱστορικοί, οἱ ὁποῖοι ἀσχολήθηκαν μὲ τὶς βιογραφίες, ὅπως ὁ Ξενοφῶν (*«Ἀγησίλαος»*), ὁ Ἰσοκράτης (*«Εὐαγόρας»*), ὁ Πλούταρχος (*«Βίοι Παράλληλοι»*), υἱοθέτησαν τὴν ἄποψη ὅτι ὁ βιογράφος ὀφείλει νὰ ἀσχολεῖται μὲ ὅλες τὶς πράξεις του βιογραφούμενου, καθὼς καὶ μὲ τὸ σύνολο τοῦ χαρακτῆρα του. Ὁ Θεόπομπος μάλιστα προσπάθησε νὰ δώσει καὶ τὰ «ψυχογραφήματα» τῶν ἱστορικῶν προσώπων, στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται. Ὁ Σαλλούστιος ἐπισημαίνει τὰ ψυχολογικὰ κίνητρα τοῦ

κάνουμε, τότε ὁ ἄνθρωπος μᾶς μένει οὐσιαστικῶς ἄγνωστος καὶ οἱ πράξεις του φαίνονται συχνὰ ἀκατανόητες[2].

9. Ὁ βιογράφος δὲν εἶναι οὔτε συνήγορος, οὔτε κατήγορος τοῦ βιογραφουμένου. Δὲν τὸν ἐξυμνεῖ. Οὔτε τὸν καταδικάζει[3]. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο κάνει, εἶναι νὰ προσπαθεῖ *νὰ κατανοήσει* τὸν χαρακτῆρα του καὶ *νὰ ἑρμηνεύσει* τὶς πράξεις του. Καὶ τὸ ἐπιτυγχάνει σὲ βαθμὸ ἀντιστρόφως ἀνάλογο πρὸς τὴν ἐκ τῶν προτέρων θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ τοποθέτησή του πρὸς αὐτόν.

10. Δὲν ὑποστηρίζω ὅτι ὁ βιογράφος δὲν δικαιοῦται νὰ ἐκφέρει τὴν ἐτυμηγορία του. Ἀσφαλῶς, μπορεῖ νὰ καταλήξει στὸ ἐγκώμιο ἢ στὴν καταδίκη. Ἀρκεῖ νὰ προκύπτουν ἀβιάστως, ἀπὸ ἔρευνα ἀπροκατάληπτη, ἀνεπηρέαστη καὶ ἐλεύθερη[4].

11. Ἡ ἐξέλιξη βαδίζει μόνο πρὸς τὸ μέλλον. Τὸ παρελθὸν τὸ ἀφήνει πίσω της ἀνεπιστρεπτί. Ποτὲ δὲν θὰ μᾶς ὁδηγήσει ξανὰ

Ἰουγούρθα καὶ τοῦ Κατιλίνα, ἀντιπαραθέτοντάς τους ἐκεῖνα τοῦ Κάτωνα καὶ τοῦ Καίσαρα. Ὁ Τάκιτος ἔδωσε ἕνα ἀριστουργηματικὸ ψυχογράφημα τοῦ Τιβέριου, τὸν ὁποῖο διερεύνησαν σφαιρικῶς ὁ Σουητώνιος καὶ ὁ Βέλλιος Πατέρκουλος. Ἔτσι, οἱ ἀρχαῖοι μᾶς ἔδειξαν πῶς βιογραφοῦμε ἕνα ἱστορικὸ πρόσωπο.

3. Οἱ ὑμνοῦντες καὶ οἱ καταδικάζοντες, γράφουν *«πρὸς ὄχλον καὶ θέατρον»*, ὅπως ἔκανε ὁ Κλείταρχος ὁ Κολοφώνιος (4ος π.Χ.). Αὐτὸς αἰχμαλώτισε τὸ κοινὸ μὲ τὶς ἐντυπωσιακὲς περιγραφές του γιὰ τὶς περιπέτειες τοῦ Ἀλέξανδρου. Ὅμως ἡ Ἱστορία εἶναι ἀποῦσα ἀπὸ τὰ κείμενά του. Αὐτὴ προτίμησε τὰ ἀπέριττα ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἀριστόβουλου, τοῦ Πτολεμαίου, τοῦ Νέαρχου καὶ τὴν «ξερὴ» ἀφήγηση τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ἐξύμνησαν καὶ τοὺς Διαδόχους τοῦ Ἀλέξανδρου. Ὅμως, τὴν Ἱστορία τους τὴν ἔγραψε μόνον ὁ Ἱερώνυμος ὁ Καρδιανός.

4. Ὁ Τάκιτος ἀποφαίνεται ἀπεριφράστως. Ὁ Σουητώνιος ἀποφεύγει τὶς προσωπικὲς κρίσεις, ἀφήνοντας τὰ γεγονότα νὰ μιλοῦν. Ὅμως, πρόκειται ἁπλῶς γιὰ διαφορὰ τεχνικῆς. Ὅποιος διαβάζει προσεκτικὰ τὸν Σουητώνιο, διαπιστώνει ὅτι οἱ κρίσεις ὑπάρχουν.

στὴν Ἀθήνα τοῦ «χρυσοῦ αἰῶνα» ἢ στὸν Ἀλέξανδρο, οὐδέποτε θ' ἀναστήσει τὴν ἀρχαία Αἴγυπτο ἢ τὸν Καίσαρα. Τὸ παρελθὸν ζῇ μόνον στὴν Ἱστορία. Σ' αὐτὴν ἀνήκει κατ' ἀπόλυτη ἀποκλειστικότητα. Συνεπῶς, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὸ ἀνασταίνει. Δηλαδὴ νὰ τὸ ἀνατέμνει, νὰ τὸ ἀποκαλύπτει, νὰ τὸ ἑρμηνεύει —εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ διατηρεῖται ζωντανό, γιὰ νὰ μορφώνει, νὰ καλλιεργεῖ καὶ νὰ διδάσκει.

12. Ἡ χρονογραφικὴ ἀφήγηση τῶν γεγονότων τοῦ παρελθόντος, αὐτὸ ποὺ προσφέρει μία Ἱστορία, ἡ ὁποία μένει στὶς προφάνειες, δὲν ἀρκεῖ, ὅπως δὲν ἀρκεῖ ἡ περιγραφὴ τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως ἑνὸς ἀνθρώπου, γιὰ νὰ τὸν κατανοήσουμε. Ἡ φωτογραφία δὲν εἶναι «ἀνάσταση». «Ἀνάσταση» εἶναι ἡ διερεύνηση τοῦ ἀνθρώπου σὲ βάθος, ἡ ἐξέταση ὅλων τῶν πτυχῶν του, ὁ φωτισμὸς ὅλου τοῦ βίου του ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθινὸ ἔργο τῆς ἀληθινῆς Ἱστορίας. Ἡ ἀνακάλυψη τῶν ὅσων ὑπῆρξαν πίσω ἀπὸ τὶς προφάνειες τοῦ παρελθόντος.

13. Περιγραφὴ τοῦ παρουσιαστικοῦ, τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων ἑνὸς ἱστορικοῦ προσώπου εἶναι κάτι. Ὅμως ἡ ἑρμηνεία τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεών του, ἡ ἐπισήμανση τῶν κινήτρων καὶ τῶν σκοπῶν του, ἡ κατάδειξη ὅλων τῶν πλευρῶν τοῦ χαρακτῆρα του εἶναι πολὺ περισσότερο. Αὐτὸ φιλοδοξῶ νὰ δώσω μὲ τοῦτο τὸ ἔργο μου. Οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Καρχηδόνιοι κατέγραφαν μὲ ἐπιμέλεια τὰ γεγονότα τοῦ βίου τους.

> *«Σήμερα ἔφθασε ὁ στόλος ἀπό... Ἔφερε τόσο λάδι, τόσο κρασί, τόσα πολύτιμα ἔλαια... Ἀναχώρησε ἀποστολὴ γιὰ νὰ βρεῖ ἐλεφαντόδοντο καὶ χρυσάφι... Πιάστηκαν τόσοι σκλάβοι... Τὸ συμβούλιο ἐνέκρινε τὸ ἀρδευτικὸ ἔργο...».*

Ὅλα εἶναι ἐκεῖ, μὲ σχολαστικότητα. Ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἱστορία. Ξέρουμε πῶς ἐνεργοῦσαν καὶ πῶς πλούτιζαν οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Καρχηδόνιοι. Ὅμως δὲν ξέρουμε τὴν Ἱστορία τους. Δὲν ἔχουν κἂν Ἱστορία. Διότι αὐτὴ δὲν εἶναι πιθάρια λάδι καὶ τάλαντα χρυσοῦ.

Ἡ Ἱστορία δὲν εἶναι μόνον «γεγονότα». Εἶναι καὶ ἰδέες, συναισθήματα, σκέψεις, φιλοδοξίες, ὄνειρα, σχέδια, ὁράματα, προθέσεις, πίστη. Ἡ καταγραφὴ τῶν γεγονότων μεταμορφώνεται σὲ Ἱστορία, μὲ τὴν διερεύνηση τῶν παρασκηνίων, τῶν κινήτρων, τῶν προθέσεων, τῶν φιλοδοξιῶν καὶ ἀναρίθμητων ἄλλων συνιστωσῶν, οἱ ὁποῖες ὑπάρχουν πίσω ἀπὸ τὰ γεγονότα.

Γιατὶ τὸν Ροῦζβελτ

«Δὲν ἦταν ἀναίτιο ὅ,τι κατόρθωσαν οἱ Ρωμαῖοι. Ἔβαλαν γιὰ σκοπό τους τὴν κυριαρχία καὶ τὴν διακυβέρνηση τοῦ κόσμου καὶ πέτυχαν». Πολύβιος

Ο Ροῦζβελτ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐν δυνάμει πρωταγωνιστὲς τῆς ἱστορίας, τοὺς ὁποίους παρήγαγε ὁ 20ὸς αἰώνας. Ὅμως εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος πέτυχε νὰ βάλει τὴν σφραγίδα του στὶς ἐξελίξεις καὶ νὰ ἐπηρεάσει τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας ἀσυγκρίτως περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον.

- ❑ Ὁ Λένιν θεμελίωσε ἕνα σύστημα, τὸ ὁποῖο ὁ Στάλιν τὸ διαμόρφωσε, τὸ στερέωσε, καὶ τὸ ἐπεξέτεινε. Ὅμως, τελικῶς τὸ σύστημα κατέρρευσε.
- ❑ Ὁ Χίτλερ ἐπιχείρησε τὸ Ἀκατόρθωτο καὶ συνετρίβη.
- ❑ Ὁ Τσῶρτσιλ ἀπεδείχθη ἀνίσχυρος θεατὴς τῆς διαλύσεως τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας, τὴν σωτηρία τῆς ὁποίας ἐπεδίωξε —ἕνας πρόδρομος τοῦ Γκορμπατσὼφ σὲ ἄλλον χῶρο.
- ❑ Ο Τσὰγκ-Κάϊ-Σὲκ καὶ ὁ Μάο-Τσὲ-Τοὺγκ ἀγωνίσθηκαν νὰ εἰσαγάγουν τὴν Κίνα στὴν σύγχρονη ἱστορία. Ὁ δεύτερος φάνηκε νὰ τὸ πετυχαίνει, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατό του ἄρχισε γιὰ τὸ ἔργο του ἡ ἀντίστροφη πορεία.

2. Ἀκόμη συντριπτικώτερες εἶναι οἱ διαπιστώσεις γιὰ ἄλλα σημαντικὰ πολιτικὰ πρόσωπα τοῦ 20οῦ αἰῶνα.

- ❑ Ὁ Μουσσολίνι ὁδήγησε τὴν πατρίδα του σὲ μιὰ πορεία

ἀναγεννήσεως, ἡ ὁποία ὅμως κατέληξε στὴν καταστροφή.

- Ὁ Τσάμπερλαιν στὴν διορατικώτατη προσπάθειά του γιὰ ἀποφυγὴ τοῦ πολέμου, ἀπεδείχθη πιὸ ἀδύνατος ἀπὸ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα τὸν δάμασαν.
- Ὁ Ντὲ Γκὼλ συγκινεῖ προσφέροντας τὸ δρᾶμα ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μπορεῖ καὶ θέλει νὰ πρωταγωνιστήσει, ἀλλὰ οἱ συσχετισμοὶ δυνάμεων τὸν καταδικάζουν νὰ τριταγωνιστεῖ.

2. Κατὰ τὸν 20ὸ αἰῶνα, στὸ πολιτικὸ ἐπίπεδο, μόνος νικητής, ἀνεδείχθη ὁ Ροῦζβελτ. Ὑπῆρξε ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος ἔθεσε ἕνα δυσέφικτο στόχο καὶ τὸν πέτυχε. Καὶ εἶναι ὁ μόνος, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργο, ἡ παγκόσμια ἡγεμονία τῶν ΗΠΑ, ὄχι ἁπλῶς ἐπιζῆ, ἀλλὰ καὶ ἁπλώνεται καὶ ἑδραιώνεται μὲ τὴν κατάρρευση τοῦ κομμουνιστικοῦ κόσμου. Ὁ Γκορμπατσώφ, ἀποτελεῖ τὴν ὑπέρτατη δικαίωση τοῦ Ροῦζβελτ.

3. Σὰν τοὺς Ρωμαίους, ὁ Ροῦζβελτ ἔθεσε ὡς σκοπό του τὴν κυριαρχία τοῦ κόσμου. Καί, ὅπως ἐκεῖνοι, τὴν πέτυχε. Ἡ ἐπιτυχία του δὲν ἦταν ἀναίτια. Ὀφείλεται στὴν συγκυρία τῶν περιστάσεων, στὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, στὴν τεράστια ἰσχὺ τῆς χώρας του. Ὀφείλεται ὅμως ἐξ ἴσου καὶ στὶς δικές του ἰδιότητες, οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ συνοψιστοῦν στὴν ἱκανότητά του νὰ ἀξιοποιήσει, σὲ ὕψιστο βαθμὸ καὶ μὲ τὸν ἀποδοτικώτερο τρόπο, ὅλα τὰ δεδομένα, τὰ ὁποῖα προανέφερα.

4. Ὁ Ροῦζβελτ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐξαιρετικὴ σημασία τῆς προσωπικότητας στὴν πορεία τῆς Ἱστορίας. Τὰ δεδομένα ἐπέτρεπαν στὶς ΗΠΑ νὰ διεκδικήσουν καὶ νὰ ἐπιβάλουν τὴν κοσμοκρατορία τους. Ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσαν. Μόνον μία προσωπικότητα μὲ ἐντελῶς ἐξαιρετικὲς ἰδιότητες θὰ μποροῦσε νὰ τὰ ἀξιοποιήσει. Συνεπῶς, ἂν θέλουμε ν' ἀναζητήσουμε τὸ χέρι τοῦ πεπρωμένου, πρέπει νὰ τὸ δοῦμε στὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος παρουσιάστηκε τὴν κατάλληλη στιγμή, στὴν κατάλληλη

θέση. Καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο πρέπει νὰ τὸν ἐξερευνήσουμε, ὅσο πιὸ ἐξαντλητικῶς γίνεται.

5. Ὁ κόσμος μας, εἶναι αὐτός, τὸν ὁποῖο σχεδίασε, ἐπεδίωξε καὶ θεμελίωσε ὁ Ρoῦζβελτ. Αὐτὸς βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὰ τζὴν ποὺ φοροῦμε, τὴν μουσικὴ ποὺ ἀκοῦμε, τοὺς χοροὺς ποὺ χορεύουμε, τὰ τηλεοπτικὰ σήριαλ ποὺ παρακολουθοῦμε, τὶς κινηματογραφικὲς ταινίες ποὺ βλέπουμε, τὰ κόμικς ποὺ «διαβάζουμε» καὶ τὰ φὰστ-φοὺντ ποὺ τρῶμε. Διότι, ὅλα αὐτά, εἶναι ὁ Ἀμερικανικὸς Τρόπος Ζωῆς, στὸν ὁποῖο αὐτὸς ἄνοιξε τοὺς δρόμους τοῦ πλανήτη. Ὁ Ροῦζβελτ ζῆ στοὺς ἀμερικανικοὺς στόλους, οἱ ὁποῖοι διαπλέουν ὠκεανοὺς καὶ θάλασσες, στὶς πανταχοῦ παροῦσες ἀμερικανικὲς βάσεις, στὰ ἀμερικανικὰ ἀεροπλάνα καὶ στοὺς δορυφόρους, οἱ ὁποῖοι ἐποπτεύουν τὴν ὑδρόγειο. Διότι ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν τὴν Pax Americana, τὴν ὁποία αὐτὸς ἐπέβαλε σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι παρὼν μὲ τὰ δημιουργήματά του: Τὸν ΟΗΕ, τὴν Διεθνῆ Τράπεζα, τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸ Ταμεῖο, τὴν «βοήθεια πρὸς τὸ ἐξωτερικό», τὸ ἀποθεματικὸ δολλάριο, τὴν ἀτομικὴ βόμβα.

Ὁ κόσμος μας εἶναι κόσμος του. Ἂν λοιπὸν θέλουμε νὰ κατανοήσουμε τὸν πρῶτο, ὀφείλουμε νὰ ἐγκύψουμε στὸν δεύτερο. Μελετῶντας τον, μελετοῦμε τὸν κόσμο μας.

Ἀνατέμνοντας τὸν Ροῦζβελτ, ἀνατέμνουμε τοὺς ἑαυτούς μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ χαμογελαστὸς Χίτλερ

«Μόνον οἱ ἀδίστακτοι γίνονται κοσμοκράτορες». (Χ. Λάμπ, «Τζέγκις Χὰν»)

1933 Δύο ἄνθρωποι ἀναλαμβάνουν σχεδὸν ταυτόχρονα τὶς τύχες τῶν χωρῶν τους. Εἶναι καὶ οἱ δύο ἰσχυρὲς προσωπικότητες. Πιστεύουν στὸ πεπρωμένο τους καὶ στὴν ἀποστολή τους. Καὶ ἔχουν τάξει ἕνα σκοπό: τὴν κατάκτηση τῆς παγκόσμιας ἡγεμονίας.

1945 Οἱ δύο ἡγέτες ἀποσύρονται σχεδὸν ταυτόχρονα ἀπὸ τὴ σκηνὴ τῆς ἱστορίας.

Στὰ 12 ἔτη, τὰ ὁποῖα μεσολάβησαν, αὐτοὶ οἱ δύο ἔκριναν τὴν μοῖρα τῆς ἀνθρωπότητας. Ὁ Β′ παγκόσμιος πόλεμος, ἡ μεγαλύτερη σύγκρουση τῆς Ἱστορίας, ἦταν ἡ μονομαχία τους. Στὸ τέλος ἔπεσαν καὶ οἱ δύο. Ὁ ἕνας ἡττημένος, χάθηκε μαζὶ μὲ τὰ μεγάλα του ὁράματα μέσα στὶς φλόγες, οἱ ὁποῖες κατέστρεψαν ὅλα ὅσα ἀγάπησε καὶ ὅλα ὅσα ἔφτιαξε. Ὁ ἄλλος, νικητής, ὑπέκυψε στὴν ὑπεράνθρωπη προσπάθεια ποὺ κατέβαλε. Ἡ ζωή του ἦταν τὸ τίμημα γιὰ τὴν κοσμοκρατορία ποὺ κέρδισε. Δὲν πρόλαβε νὰ τὴν χαρεῖ ὁ ἴδιος. Ὅμως ὁ κόσμος, ὅπου ζοῦμε, εἶναι δικός του. Εἶναι ἔτσι, ὅπως ἐκεῖνος τὸν θέλησε.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἡττημένου: Ἀδόλφος Χίτλερ. Τὸ ὄνομα τοῦ νικητῆ: Φραγκλῖνος Ντελεάνο Ροῦζβελτ. Θὰ μπορούσαμε νὰ τοῦ

ἀπονείμουμε καὶ ἕναν τίτλο, τὸν ὁποῖον ἐπαξίως κέρδισε: Ὁ πρῶτος Κοσμοκράτωρ.

Δύο βίοι παράλληλοι

«Ἡ πανουργία νικᾶ τὴ γενναιότητα καὶ ἡ ὑπομονὴ τὸ θάρρος».
(Χ. Λάμπ, «Τζέγκις Χάν»).

α) Ὁμοιότητες

Χίτλερ καὶ Ρούζβελτ:

- Δὲν εὐδοκίμησαν σὰν μαθητὲς καὶ σπουδαστές.
- Δὲν μπόρεσαν ν' ἀποκτήσουν πτυχίο.
- Ἀνέβηκαν στὴν ἐξουσία σχεδὸν ταυτόχρονα (1933).
- Αἰτία βασικὴ τῆς ἀνόδου τους στὴν ἐξουσία ἦταν ἡ οἰκονομικὴ κρίση.
- Ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας τους.
- Ἐφάρμοσαν «προοδευτικὴ» πολιτικὴ σὲ θέματα ὅπως ἡ καταπολέμηση τῆς ἀνεργίας, οἱ σχέσεις ἐργοδοτῶν-ἐργαζομένων, οἱ κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις.
- Ἐπιδόθηκαν στὴν κατασκευὴ μεγάλων ἔργων.
- Ἐπέβαλαν τὴν προσωπικὴ ἐξουσία τους καὶ κυβέρνησαν δικτατορικῶς. (Ὁ Χίτλερ ἀπροκαλύπτως, ὁ Ρούζβελτ τηρῶντας τοὺς δημοκρατικοὺς τύπους).
- Ὀνειρεύτηκαν ἕναν «καινούργιο κόσμο», τὸν ὁποῖο θὰ ἐξουσίαζαν οἱ ἴδιοι καὶ οἱ πατρίδες τους.
- Ἀφιέρωσαν τὸ εἶναι τους στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν κοσμοκρατορία.
- Τελείωσαν τὸν βίο τους μαζὶ μὲ τὴν προσπάθεια, στὴν ὁποία ἀναλώθηκαν σχεδὸν ταυτοχρόνως (1945).

β) Διαφορές

- Ὁ Ρούζβελτ ἦταν πλούσιος. Ὁ Χίτλερ φτωχός.

- Ὁ Ροῦζβελτ προερχόταν ἀπὸ τὴν «ἀριστοκρατία» (μὲ τὴν ἀστικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου). Ὁ Χίτλερ ἀπὸ τὸν λαό.
- Στὸν Α' παγκόσμιο πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ὑφυπουργὸς Ναυτικῶν. Ὁ Χίτλερ ἁπλὸς στρατιώτης.
- Μετὰ τὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ ἀσχολήθηκε ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ μὲ ἐπιχειρήσεις. Ὁ Χίτλερ δόθηκε ἀποκλειστικῶς στὴν πολιτική.
- Ὁ Χίτλερ ἦταν ἐπικεφαλῆς ἑνὸς ἔθνους ἐδαφικῶς περιορισμένου, γεωγραφικῶς ἐκτεθειμένου, μᾶλλον φτωχοῦ, σχετικῶς ἀδυνάτου.

  Ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ἐπικεφαλῆς ἑνὸς ἔθνους ἁπλωμένου σὲ ἀπέραντες ἐκτάσεις, γεωγραφικῶς ἀπρόσβλητου, μὲ ἀνεξάντλητο πλοῦτο καὶ ἀπεριόριστες δυνατότητες ἰσχύος.
- Ὁ Χίτλερ διεκήρυττε τοὺς σκοπούς του μὲ ὑπερβολή, ἐπιθετικότητα, πάθος, φανατισμὸ καὶ ὀξύτητα. Δηλαδή, μὲ τρόπους, οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦσαν σὲ βάρος καὶ τοῦ ἴδιου καὶ τῶν σκοπῶν του. Ἦταν ἕνας ἐπίδοξος κοσμοκράτορας ποὺ βρυχόταν...

  Ὁ Ροῦζβελτ ἔκρυβε μὲ ἐπιμέλεια τοὺς σκοπούς του καὶ τὴν ἀληθινὴ προσωπικότητά του, κάτω ἀπὸ περίτεχνους ἰδεολογικοὺς μανδύες. Ἦταν ἕνας ἐπίδοξος κοσμοκράτορας πού, χαμογελοῦσε...
- Ὁ Χίτλερ ἔκανε τοὺς σκοπούς του πίστη τοῦ πρόθυμου ἔθνους του. Τὸ φανάτισε καὶ τὸ συσπείρωσε γύρω του, ὁδηγῶντας το σὲ μιὰ παράτολμη ἐξόρμηση γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν πάντων — γιὰ πάντα.

  Ὁ Ροῦζβελτ ἐξαπάτησε μεθοδικῶς τὸ ἀπρόθυμο ἔθνος του. Τὸ παρέσυρε σταδιακῶς, μὲ μακιαβελλικὰ μέσα, σὲ ἐμπλοκές, τὶς ὁποῖες ἐκεῖνο δὲν θέλησε. Καὶ τοῦ ἐπέβαλε μιὰ γιγάντια προσπάθεια γιὰ τὴν κατάκτηση στόχων, τῶν ὁποίων τὴν ὕπαρξη δὲν συνειδητοποίησε.
- Ὁ Χίτλερ ἔδειχνε τρομερὰ σκληρὸς ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ ἦταν μαλακὸς ἐσωτερικῶς.

Ὁ Ρούζβελτ μαλακὸς ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ ἦταν ἀσύλληπτα σκληρὸς ἐσωτερικῶς.

- ❑ Ὁ Χίτλερ θέλησε νὰ φάει τὸ ψωμὶ τῆς κοσμοκρατορίας μὲ τὸ ξύδι — καὶ ἀπέτυχε.
  Ὁ Ρούζβελτ χρησιμοποίησε τὸ μέλι — καὶ πέτυχε.
- ❑ Τὸν «καινούργιο κόσμο» τους τὸν ὀνειρεύτηκαν μὲ διαφορετικὸ τρόπο. Τοῦ Ρούζβελτ εἶναι αὐτὸς ποὺ ζοῦμε. Τοῦ Χίτλερ θὰ ἦταν ἕνας ἄλλος.
- ❑ Ὁ Χίτλερ ἦταν ἕνας Ρούζβελτ διαφοροποιημένος ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ καὶ οἰκογενειακή του καταγωγή, τὶς σκληρὲς προσωπικές του ἐμπειρίες καὶ τὴν ἰδιότυπη ἰδιοσυγκρασία του.
  Ὁ Ρούζβελτ ἦταν ἕνας Χίτλερ ἐπεξεργασμένος ἀπὸ τὴν οἰκογενειακή του προέλευση, ἐκλεπτυσμένος ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του, περιορισμένος ἀπὸ τὸ ἀμερικανικὸ σύστημα, ἐνισχυμένος ἀπὸ τὴν τερατώδη ἀμερικανικὴ δύναμη.

γ. Συγκρίσεις

«Αὐτοὶ ποὺ ἔχουν δύο χορδὲς στὸ τόξο τους, μποροῦν νὰ ρίχνουν μακρύτερα τὸ βέλος, ἀλλὰ σπάνια πετυχαίνουν τὸν στόχο τους».

(Ἐλισσάβετ πρὸς Μαρία Στιούαρτ)

Ἡ πολιτικὴ ἦταν:

Γιὰ τὸν Ρούζβελτ	Γιὰ τὸν Χίτλερ
Πρακτική	Ἡρωϊκή
Τέχνη ὑπολογισμῶν	Παρορμητικὴ ἀνάφλεξη
Ἐπιστήμη ἑλιγμῶν	Ἀλύγιστη συμπεριφορὰ
Περίσκεψη	Πάθος
Αὐτοσυγκράτηση	Περιπέτεια
Ἀδιάκοπη προσοχή	Συνεχὴς διακινδύνευση
Αὐτοκυριαρχία	Ἐκρηκτικότητα
Συνεχὴς ἐπαγρύπνηση	Πίστη στὸ πεπρωμένο
Ὑποκρισία	Αὐτοαποκάλυψη
Ὑπομονή	Ἀνυπομονησία
Ἀξιοποίηση τῶν εὐκαιριῶν	Δημιουργία εὐκαιριῶν

Μεθοδικὴ ἐργασία	Ἔνταση ζωῆς
Σύνεση	Παράτολμη περιπέτεια
Σταδιακὴ πορεία πρὸς τὸν Σκοπό	Μάχη ἡρώων
Ἐπιλογὴ τῆς στιγμῆς	Βιασμὸς τοῦ χρόνου
Σύστημα	Ἀγῶνας
Καχυποψία	Αὐτοπεποίθηση
Διατήρηση ἐφεδρειῶν	Ἀνάλωση δυνάμεων
Περίσκεψη	Ἀσυλλόγιστη δύναμη
Αἴσθηση τῶν περιορισμῶν	Ἄγνοια κάθε ὁρίου
Προμελέτη	Ἔμπνευση.

- Ὁ Χίτλερ, ἄνθρωπος τῶν αὐστηρῶς ὀργανωμένων σχημάτων καὶ διαδικασιῶν, αἰφνιδιαζόταν ἀπὸ τὸ ἀπρόβλεπτο καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ χειριστεῖ μὲ αὐτοσχεδιάζουσα εὐελιξία.
- Ὁ Ροῦζβελτ, ἀντιθέτως, πέρα ἀπὸ τὸν ἀπώτερο στρατηγικὸ σκοπό του, τὸν ὁποῖο εἶχε προσδιορίσει κατὰ τρόπο σταθερῶς ἀμετακίνητο, ἦταν ἀδέσμευτος ἀπὸ ἀρχὲς καὶ δόγματα καὶ ἐνεργοῦσε ἐλεύθερος ἀπὸ συγκροτημένα σχήματα καὶ μονολιθικὲς διαδικασίες.
- Συνήθως, ἄνθρωποι σὰν τὸν Ροῦζβελτ εἶναι ἐπιτυχημένοι, ἀλλὰ δὲν ξεπερνοῦν τὸ μέτριο. Ἀρκοῦνται στὴν ἐπιδίωξη ἐφικτῶν στόχων. Ὁ Ροῦζβελτ ξεπέρασε κατὰ πολὺ αὐτὰ τὰ μέτρα. Τὴν ἐξουσία τὴν διαφύλαξε σὰν κόρη ὀφθαλμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν χρησιμοποίησε ὥς τὴν ἐξάντληση κάθε δυνατοῦ ὁρίου της.

  Ἄνθρωποι σὰν τὸν Χίτλερ σπανίως διασώζονται. Ὅταν τὸ καταφέρουν, πραγματώνουν τὸ Ἀκατόρθωτο. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸ κατόρθωσε. Ὁ Ναπολέων καὶ ὁ Χίτλερ ὄχι.
- Ὁ Ροῦζβελτ πέτυχε μεγάλους στόχους, διότι, ἂν καὶ διέθετε τὶς ἰδιότητες τῶν μετρίων, δὲν ἦταν μέτριος. Ἦταν ὑπολογιστής, ἀλλὰ καὶ μεγαλεπήβολος. Συνετός, ἀλλὰ καὶ τολμηρός. Πραγματιστής, ἀλλὰ καὶ μεγαλοφάνταστος. Ὑπομονε-

τικός, ἀλλὰ καὶ προσηλωμένος σὲ ὁράματα. Κατόρθωσε νὰ ἀσκήσει τὴν πολιτικὴ σὰν ἐπάγγελμα ἀλλὰ καὶ σὰν περιπέτεια. Πολλὲς φορές, οἱ εὐφυεῖς ἐνεργοῦν πιὸ ἀστόχαστα ἀπὸ τοὺς κουτούς. Ὁ Ρούζβελτ ἀντιθέτως πρὸς τὸν Χίτλερ, οὐδέποτε ἐνήργησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Ὁ Ρούζβελτ καὶ ὁ Χίτλερ εἶχαν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό τους. Ὁ πρῶτος, ὅμως, ἀντιθέτως πρὸς τὸν δεύτερο, οὐδέποτε ὑπερέβαλε σ' αὐτὸ τὸ θέμα — δὲν πίστεψε ὅτι ἦταν ὁ διαλεχτὸς τῆς Θείας Πρόνοιας ἢ ὅτι τὸν προστάτευε κάποιο ἄστρο. Ἔτσι, ἀπέφυγε τὶς αὐτοπαγιδεύσεις, στὶς ὁποῖες ἔπεσε ὁ Χίτλερ.

Οἱ ἰδιότητες τοῦ Μέτριου, δὲν ὑπῆρχαν στὸν Χίτλερ. Ὁ Ρούζβελτ τὶς διέθετε. Ἀλλὰ οἱ δυνατότητές του δὲν ἐξαντλοῦνταν σ' αὐτές. Τὶς χρησιμοποίησε, γιὰ νὰ ἀποφύγει τοὺς ὑφάλους ποὺ παραμονεύουν τοὺς μεγάλους. Ἔτσι:

Ὑποκρίθηκε, γιὰ νὰ κρύβει τοὺς σκοπούς του, γιὰ νὰ μὴν ἐκδηλώνει τὴν ὀργή του, γιὰ νὰ καιροφυλακτεῖ γιὰ τὴν κατάλληλη ὥρα ποὺ θὰ χτυποῦσε. Καὶ ὁ Ρούζβελτ καὶ ὁ Χίτλερ **χρησιμοποίησαν αὐλικοὺς καὶ ὑπάκουους** ἐκτελεστὲς τῶν ἐντολῶν τους. Ὅμως ὁ πρῶτος, ἀντιθέτως πρὸς τὸν δεύτερο, δὲν ἔπεσε θῦμα τῶν κολακειῶν καὶ τῆς δουλικότητάς τους, δὲν ἐμπιστεύθηκε ἀνάξιους οὔτε προστάτευε γιὰ λόγους καθαρῶς συναισθηματικοὺς τοὺς ἄχρηστους.

Ἦταν προσεκτικὸς καὶ καχύποπτος. Γι' αὐτὸ δὲν διέπραξε τὸ λάθος τοῦ Χίτλερ νὰ ἐκλαμβάνει τὴν κολακεία γιὰ φιλία, τὴν δουλικότητα γιὰ ἱκανότητα καὶ τὴν κριτικὴ γιὰ ἐχθρότητα.

Ἦταν προσγειωμένος. Γι' αὐτὸ δὲν ἐπιχείρησε, ὅπως ὁ Χίτλερ, ν' ἀγνοήσει τὴν πραγματικότητα, οὔτε νὰ προκαλέσει τὸ ἀναπότρεπτο.

Ἦταν ἐπιφυλακτικός. Ἔβλεπε, ἀλλὰ ὅταν δὲν ἔπρεπε, δὲν μιλοῦσε. Τὸ Video et Raceo (Βλέπω καὶ Σιωπῶ), τὸ ὁποῖο ἦταν ἀνυπόφορο γιὰ τὸν Χίτλερ, ἐξυπηρέτησε θαυμασίως τὸν Ρούζβελτ.

Ἐπεδίωξε τὴν δημοτικότητα, ὅπως καὶ ὁ Χίτλερ. Ἀλλὰ ἐνῶ ὁ

δεύτερος προχώρησε στὴν κατάχρησή της, αὐτὸς περιορίσθηκε στὴν χρήση της.

Ἦταν ἀνιδεολόγος. Διότι ἤξερε ὅτι ***«ἡ ἀνθρωπότητα κυβερνᾶται ἀπὸ ὀνόματα»***[5].

Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Χίτλερ τὴν ἀγνόησαν. Ὁ πρῶτος δολοφονήθηκε καὶ ὁ Χίτλερ ἡττήθηκε. Ὁ Αὔγουστος καὶ ὁ Ρούζβελτ τὴν ἔλαβαν ὑπόψη τους καὶ προσαρμόσθηκαν. Καὶ ἔγιναν κοσμοκράτορες. Προσοχὴ ὅμως. Ὁ Μέτριος μένει στὰ ὀνόματα. Ὁ Ρούζβελτ τὰ ἐκμεταλλεύθηκε, βάζοντάς τα νὰ ὑπηρετήσουν τὴν οὐσία.

Παράδειγμα:

- Ὁ Χίτλερ εἶπε: *«Ἐγὼ εἶμαι ἡ Γερμανία. Δὲν μ' ἐνδιαφέρει νὰ μὲ καταλαβαίνετε. Ἀρκεῖ νὰ μὲ ὑπακούετε».*
- Ὁ Ντὲ Γκώλ: *«Ἀποφασίστε σὲ ποιὸν ὀφείλετε νομιμοφροσύνη. Ἐγὼ εἶμαι ἡ Γαλλία, τὸ ὄργανο τοῦ πεπρωμένου της. Ἀκολουθῆστε με. Ὑπακοῦστε σ' ἐμένα!»*[6]
- Ὁ Ρούζβελτ οὐδέποτε εἶπε ὅτι αὐτὸς εἶναι οἱ ΗΠΑ, οὔτε ἀπαίτησε «ὑπακοή». Οἱ δύο πρῶτοι δὲν σέβονταν τὰ «ὀνόματα». Ἀπεκάλυπταν τὴν οὐσία. Ὁ Ρούζβελτ τὰ σεβόταν καὶ τὰ μεταχειριζόταν, γιὰ νὰ συγκαλύπτει τὴν ἀλήθεια. Γι' αὐτό, ἀντὶ γιὰ «ἐγὼ» ἔλεγε «ἐμεῖς», ἀντὶ νὰ ταυτίζει τὸν ἑαυτό του μὲ τὶς ΗΠΑ τὸν ταύτιζε μὲ τὸν μέσο Ἀμερικανὸ καὶ ἀντὶ νὰ μιλᾶ γιὰ «ὑπακοὴ» μιλοῦσε γιὰ «συνεργασία».

Μ' ἕνα λόγο: Οἱ ἰδιότητες τοῦ Μέτριου, οἱ ὁποῖες ἐνυπῆρχαν στὸν Ρούζβελτ, ἀντὶ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἰδιοφυΐα του, τὴν στήριξαν. Διότι τὴν ἐφοδίασαν μὲ αὐτό, τὸ ὁποῖο ἔλειψε ἀπὸ τὸν Χίτλερ:

5. Γίββων *«Παρακμὴ καὶ Πτῶσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας»*. Πρὶν ἀπ' αὐτὸν ὁ Ἐπίκτητος εἶπε: ***«Ταράσσει τὸν ἄνθρωπον οὐχὶ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ τῶν πραγμάτων ὀνόματα»***.
6. Διαγγέλματά του τοῦ Ἰουνίου 1940 καὶ ξανὰ τοῦ Ἀπριλίου 1961.

τὴν αἴσθηση τῶν περιορισμῶν, στοὺς ὁποίους ὑπάγεται ὁ ἄνθρωπος.

- ❑ Ὁ Χίτλερ ἦταν ἕνας βρυχώμενος Ρούζβελτ.
- ❑ Ὁ Ρούζβελτ ἦταν ἕνας χαμογελαστὸς Χίτλερ.
- ❑ Ὁ Χίτλερ, γιὰ τοὺς ἄλλους, ἦταν ὁ Κακὸς Γερμανός.
- ❑ Ὁ Ρούζβελτ, γιὰ ὅλους, ἦταν ὁ Καλὸς Ἀμερικανός.

Κοσμοκράτωρ ὁ Α΄

«Ἡ ἀξία μιᾶς πράξεως ἔγκειται στὸ νὰ τὴν ἀποτελειώνεις».
(Χ. Λάμπ, «Τζέγκις Χαν»)

Η κοσμοκρατορία ὑπῆρξε τὸ ὄνειρο πολλῶν δυναμικῶν καὶ διψασμένων γιὰ κυριαρχία ἡγετῶν. Κανείς τους δὲν τὴν πραγμάτωσε. Διότι, ἐνῶ ὑπῆρξαν μερικοί, οἱ ὁποῖοι συγκέντρωναν τὶς ὑποκειμενικὲς ἰδιότητες τοῦ κοσμοκράτορα, κανένας τους δὲν συνέπεσε νὰ διαθέτει καὶ τὶς ἀπαραίτητες ἀντικειμενικὲς δυνατότητες.

2. Ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος εἶχε πράγματι στὴν διάθεσή του ὅλες τὶς ἀπαραίτητες ἀντικειμενικὲς δυνατότητες, ἦταν ὁ Φραγκλῖνος Ντελεάνο Ρούζβελτ. Διότι διέθετε τὴν τρομακτικὴ ἰσχὺ τῶν ΗΠΑ, τὰ μέσα τῆς σύγχρονης ἐποχῆς καὶ τὴν εὐνοϊκώτερη δυνατὴ ἱστορικὴ συγκυρία.

3. Τὶς παραπάνω δυνατότητες ὁ Ρούζβελτ τὶς ἀξιοποίησε στὸν ὑπέρτατο βαθμό, αὐξάνοντας τὴν ἰσχὺ τῆς χώρας του, ἀφυπνίζοντας τὸν ἀπέραντο δυναμισμὸ της καὶ προωθῶντας τὴν ἱστορικὴ συγκυρία πρὸς ὅλο καὶ εὐνοϊκώτερους γιὰ τὰ σχέδιά του συνδυασμούς.

4. Ἔτσι, ὁ Χαμογελαστὸς Χίτλερ, ἔγινε ὁ Α΄ Κοσμοκράτωρ. Γι' αὐτό, ἡ πολιτικὴ βιογραφία του εἶναι μιὰ σπουδὴ τῆς τέχνης γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς κοσμοκρατορίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΜΟΣ

«Ἡ συμπεριφορά τῶν δυνατῶν διέπεται ἀπό νόμους ἀρκετά στοιχειώδεις: ἡ δύναμη θέλει περισσότερη δύναμη, ὁ πλοῦτος περισσότερο πλοῦτο».

(Κλώντ Ζυλιέν, «Ἡ Ἀμερικανική Αὐτοκρατορία»)

Ο Φρ. Ροῦζβελτ:

Δὲν ἐμφανίσθηκε τυχαῖα στὸ προσκήνιο τῆς Ἱστορίας. Ὑπῆρξε φυσιολογικὸς καρπὸς καὶ τελικὸ προϊὸν μιᾶς μακρότατης εἰδικῆς ἱστορικῆς διεργασίας, ἡ ὁποία σημειώθηκε στὶς ΗΠΑ. Συνεπῶς: Γιὰ νὰ κατανοήσουμε τὴν προσωπικότητά του, πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε τὴν ἰδιότυπη ἐσωτερικὴ διεργασία, ἡ ὁποία διαπερνᾶ τὴν ἱστορικὴ πορεία τῶν ΗΠΑ.

2. Ἔχει προδρόμους, δάσκαλο, προάγγελο. Ἄρα: Γιὰ ν' ἀντιληφθοῦμε τὴν πολιτεία του καὶ νὰ τὴν ἑρμηνεύσουμε σωστά, πρέπει νὰ τὸν γνωρίσουμε.

3. Παρὰ τὴν ἰδιοφυῆ δεξιοτεχνία του, δὲν ὑπῆρξε ἐφευρέτης. Τοὺς σκοποὺς ποὺ ἐπεδίωξε, τοὺς στόχους ποὺ ἔθεσε, τὶς μεθόδους ποὺ ἀκολούθησε, τὶς τεχνικὲς ποὺ ἐφάρμοσε, τὰ μέσα ποὺ χρησιμοποίησε, τὰ βρῆκε ἕτοιμα. Τοῦ τὰ εἶχαν προπαρασκευάσει ἄλλοι. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν «ἰδεολογία», τὴν ὁποία παρουσίασε ὡς δικαιωτικὴ τῆς ὅλης πολιτικῆς του. Ὁ Ἀλφρέντ Ρόζεμπεργκ λέει ὅτι: *«οἱ ἰδεολογίες δὲν εἶναι παρὰ σύγχρονη μορφὴ παλαιοτέρων δοξασιῶν» («Ὁ Μῦθος τοῦ 20οῦ αἰῶνα»). Οἱ δοξασίες γιὰ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀμερικανικοῦ τρόπου ζωῆς, τὴν παγκόσμια ἀποστολὴ τῶν ΗΠΑ κ.λπ., ἦσαν παλαιότερες. Ὁ Ροῦζβελτ ἁπλῶς τοὺς ἔδωσε «σύγχρονη μορφή».*

4. Ἡ παραπάνω διαπίστωση δὲν μειώνει τὴν τεράστια συμβολὴ

του στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ. Οὔτε ἀφαιρεῖ τίποτα ἀπὸ τὸ ἰλιγγιῶδες ἐπίτευγμά του: τὴν γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἱστορία πραγμάτωση τῆς ἀληθινῆς κοσμοκρατορίας.

5. Ἡ προαναφερθεῖσα διαπίστωση ἐξηγεῖ, ὅμως, τὴν δυνατότητα, τὴν ὁποία παρέσχε ἡ Ἱστορία, στὸν Ροῦζβελτ. Εἶναι, λοιπόν, ἀναγκαῖο νὰ ἐξετάσουμε τὴν γένεση καὶ ἀνάπτυξη τῆς μεθοδικῆς καὶ τῆς τεχνικῆς αὐτοῦ τοῦ ριζικῶς νέου αὐτοκρατορισμοῦ —τοῦ ἀμερικανικοῦ.

I

Γένεση

«Ἡ θεμελίωση τῶν ΗΠΑ εἶναι ἕνα μεγάλο σχέδιο τῆς Προνοιας». (Τζὼν Ἄνταμς)

α) Ἡ Νέα Ἐδέμ

Στὴν Κεντρικὴ καὶ Νότια Ἀμερική, οἱ ἄποικοι ἦσαν στρατιῶτες τυχοδιῶκτες, φιλόδοξοι κατακτητές, εὐγενεῖς διψασμένοι γιὰ ἐξουσία καὶ ἀξιώματα. Σκοπός τους ἦταν ἡ ἐξάπλωση τῆς Ἱσπανικῆς ἢ τῆς Πορτογαλικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἦσαν ἄνθρωποι παράτολμοι, ἀλλὰ πιστοὶ στὸν Βασιλέα, στὴν Ἐκκλησία καὶ στὴν μητροπολιτικὴ Πατρίδα τους.

2. Στὴ βόρεια Ἀμερική, οἱ ἄποικοι ἦσαν κατὰ μέγα μέρος ἔμποροι, τεχνίτες, γεωργοί. Πυρήνας τους ἦσαν οἱ ἐμπορευόμενοι τυχοδιῶκτες (καὶ πειρατὲς) τῆς Ἀγγλίας. Σκοπὸς τους δὲν ἦταν ἡ ἐξάπλωση τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ τὸ οἰκονομικὸ ὄφελος γιὰ τοὺς ἴδιους. Δὲν ἦσαν πιστοί:

- Στὴν Ἐκκλησία τους, διότι οἱ περισσότεροι ἀνῆκαν σὲ «αἱρέσεις».
- Στὸν Βασιλέα τους, διότι πολλοὶ ἦσαν οἱ πολιτικῶς ἢ θρησκευτικῶς διαφωνοῦντες (ὁ Βασιληὰς τῆς Ἀγγλίας ἦταν-εἶναι καὶ κεφαλὴ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας).
- Οὔτε στὴν μητροπολιτικὴ Πατρίδα τους, ἀφοῦ πρότασσαν τὸ ἀτομικὸ καὶ τοπικὸ συμφέρον τους.

3. Στὴν Κεντρικὴ καὶ Νότια Ἀμερική, οἱ ἄποικοι ἦσαν καθολι-

κοί! —στὴν Βόρεια, προτεστάντες (διαφόρων τάσεων). Ἡ προτεσταντικὴ ἠθική, ὅμως, δὲν εἶναι χριστιανική. Εἶναι ὑλιστική[7].

Θεωρεῖ πράξη ἐνάρετη τὴν συσσώρευση πλούτου. Μαζὶ μὲ τὸν ἰουδαϊσμό, ἀντιθέτως πρὸς τὶς ἄλλες θρησκεῖες, δὲν καταδικάζει τὸ κέρδος, δὲν εὐσπλαχνίζεται τὴν δυστυχία, δὲν ἐλεεῖ τὴν φτώχεια.

4. Τόσον ἀπὸ κοινωνικὴ προέλευση (ἔμποροι, τεχνίτες, γεωργοὶ) ὅσο καὶ ἀπὸ θρησκευτικὴ πεποίθηση, οἱ ἄποικοι τῆς Β. Ἀμερικῆς ἦσαν ὑλιστές. Καὶ ἀπέβλεψαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὄχι στὴν δόξα, στὶς τιμές, στὸν ἐκχριστιανισμὸ τῶν ἰθαγενῶν ἢ στὴν λεηλασία, ἀλλὰ στὴν δημιουργία μιᾶς στέρεης τοπικῆς οἰκονομίας ὡς μόνιμης πηγῆς διαρκοῦς πλούτου. Ἀπ' αὐτὸν τὸν (βόρειο) ἀμερικανικὸ ὑλισμό, γεννήθηκε τὸ (βόρειο) «ἀμερικανικὸ ὄνειρο» —τῆς ὑλιστικῆς εὐδαιμονίας.

5. Τὰ παραπάνω, σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὴ σκληρὴ πραγματικότητα, τὴν ὁποία ἀντιμετώπισαν στὶς παρθένες χῶρες, ἔκαναν τοὺς (βόρειο) ἀμερικανοὺς ἔντονα πραγματιστές. Ὁ πραγματισμὸς ἀποτελεῖ βασικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ ὅλου Ἀμερικανικοῦ Τρόπου Ζωῆς (ΑΤΖ), ὁ ὁποῖος διαποτίζει τὴν ἐπιστήμη, τὴν τέχνη, τὴν φιλοσοφία καὶ γενικῶς τὸν πνευματικὸ βίο τῶν ΗΠΑ. Αὐτὸς ὁ πραγματισμὸς εἶναι τὸ κυριώτερο γνώρισμα τοῦ Ροῦζβελτ, ὅπως ὁ μυστικοπαθὴς γερμανικὸς ἰδεαλισμὸς-ρομαντισμὸς τοῦ Χίτλερ. Ἀπὸ μιὰ πλευρά, ἡ θανάσιμη μονομαχία τῶν δύο ἀνδρῶν εἶναι καὶ σύγκρουση τοῦ (ἀμερικανικοῦ) πραγματισμοῦ μὲ τὸν (γερμανικὸ) μυστικοπαθῆ ρομαντισμό.

6. Μ' αὐτὰ τὰ κίνητρα καὶ μ' αὐτὸν τὸν ἐξοπλισμό, οἱ ἄποικοι τῆς Β. Ἀμερικῆς δημιούργησαν στὴ νέα τους πατρίδα τὸν «παράδει-

7. Βλέπε Γ.Κ. Γεωργαλᾶ, *«Ἡ Θρησκεία τοῦ Ἀστοῦ: Προτεσταντισμὸς καὶ Μαρξισμός»* στὸ *«Ἄνοδος καὶ Πτώση τῶν Ἀστῶν»* ἐκδ. Σμυρνιωτάκη, 1988.

σό» τους. Καὶ ὅταν τὸ συμφέρον τους τοὺς τὸ ἐπέβαλε, δὲν δίστασαν ν' ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὴν μητροπολιτικὴ πατρίδα τους. Οἱ ΗΠΑ ἀναπήδησαν μέσα ἀπὸ τὸν πραγματισμό.

7. Οἱ ἀνεξάρτητες ΗΠΑ ἔχουν εὐημερία καὶ «ἐλευθερία». Οἱ κάτοικοί τους κατέχουν τὸ ὑψηλότερο βιοτικὸ ἐπίπεδο στὸν κόσμο. Καὶ ταυτόχρονως ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ πιὸ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τὶς πληρέστερες ἀτομικὲς καὶ συλλογικὲς ἐλευθερίες. Ἄρα, «πέτυχαν».

8. Ἡ πεποίθηση ὅτι «πέτυχαν» δίνει στοὺς ἀμερικανοὺς αἴσθηση ἀνωτερότητας ἀπέναντι σ' ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη (= ἐθνικισμός).

9. Ἡ αἴσθηση τῆς ἀνωτερότητάς τους ἐκφράζεται μὲ τὴν συλλογικὴ πίστη τους ὅτι ὁ δικός τους, ὁ ΑΤΖ εἶναι ὁ καλύτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους ζωῆς. Ἄρα, ἡ εὐτυχία συνίσταται στὴν κατάκτησή του.

10. Τὸν «ἀνώτερο» τρόπο ζωῆς τους, οἱ κάτοικοι τῶν ΗΠΑ θέλουν νὰ τὸν διαφυλάξουν. Προστατεύουν, λοιπόν, τὴν «εὐτυχία» τους μὲ διάφορους τρόπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ κυριώτεροι εἶναι:

α) Ἡ μεταναστευτικὴ καὶ τελωνειακὴ πολιτική.
β) Ὁ πολιτισμικὸς ἀρνητισμός.
γ) Ὁ ἰδεολογικὸς ἀπομονωτισμός.

Ἂς ἐξετάσουμε αὐτὰ τὰ σημεῖα ἀναλυτικώτερα

β) Οἱ κλειστὲς Πύλες

Μὲ τὴν μεταναστευτικὴ πολιτική τους οἱ ΗΠΑ θέλουν νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ μαζικὴ εἰσροὴ «πεινώντων καὶ διψώντων τὴν εὐτυχίαν», ἡ ὁποία θὰ κατάστρεφε τὴν εὐδαιμονία τους.

Χρειάζεται σύστημα περιφρουρήσεως τῆς Ἐδὲμ ἀπὸ τοὺς κάθε λογῆς εἰσβολεῖς. Οἱ ἀπειλητικὲς μᾶζες τῶν πεινασμένων πρέπει νὰ

μείνουν ἐκτὸς παραδείσου. Ἐκεῖ, ὀφείλουν νὰ τρώγουν τὸν ἄρτον τους μὲ τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου τους. Καὶ νὰ πασχίζουν εὐσυνειδήτως νὰ καταστοῦν ἄξιοι τοῦ ΑΤΖ. Τότε, ἴσως κάποτε τὸν ἀποκτήσουν καὶ στὶς χῶρες τους. Φυσικά, γι' αὐτὸ θὰ χρειαστοῦν τὴν ἀνιδιοτελῆ βοήθεια τῶν ἤδη ἐν παραδείσῳ διαβιούντων.

2. Ἡ προστατευτικὴ πολιτικὴ ἐναντίον τῆς μεταναστεύσεως ἀρχίζει νὰ διαμορφώνεται σταδιακῶς ἀπὸ τὸ 1875, ὅταν οἱ ΗΠΑ ἀπαγορεύουν τὴν εἴσοδο στὶς πόρνες καὶ στοὺς καταδίκους. Ἡ συνέχεια:

- 1882: κλείνουν τὶς πύλες τους στοὺς Κινέζους.
- 1891: κάνουν τὸ ἴδιο στοὺς πολύγαμους, στοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι προσβλήθηκαν ἀπὸ διάφορες ἀρρώστειες καὶ στοὺς ἔγχρωμους.
- 1903: ἀποκλείονται οἱ ἀναρχικοί.
- 1907: οἱ φυματικοὶ καὶ οἱ πνευματικῶς ἀνάπηροι.
- 1917: οἱ ἀναλφάβητοι.
- 1921: ὁρίζονται τὰ ἀνώτερα ποσοστὰ μεταναστῶν ποὺ ἐπιτρέπονται ἀπὸ κάθε χώρα.
- 1924: μειώνονται τὰ ποσοστά. Συνολικῶς ἐπιτρέπεται ἐτησίως ἡ εἴσοδος 154.000 μεταναστῶν ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ἡ εἴσοδος Ἰαπώνων ἀπαγορεύεται ἐντελῶς.

3. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτη ἡ ὁμοιότητα, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς ἀνθρώπινες ὁμάδες ποὺ ἀπορρίπτουν οἱ ΗΠΑ καὶ σ' ἐκεῖνες ποὺ ἀπέρριπτε, ὁ Χίτλερ: κατάδικοι, πνευματικῶς ἢ σωματικῶς ἄρρωστοι, ἀνάπηροι, ἀναρχικοί, ἔγχρωμοι. Ἡ διαφορὰ βρίσκεται στὸ ὅτι οἱ ΗΠΑ ἐμποδίζουν τὴν εἴσοδο αὐτῶν τῶν ὁμάδων στὴν χώρα τους, ἐνῶ ὁ Χίτλερ θέλει νὰ ἀπαλλάξει τὴν δική του ἀπὸ τὴν ἤδη ὑπαρκτὴ παρουσία τους.

4. Παραλλήλως πρὸς τὴν μεταναστευτική, οἱ ΗΠΑ διαμορφώνουν καὶ ἐθνικιστικὴ τελωνειακὴ πολιτική. Μ' αὐτὴν ἐπιδιώκουν

νὰ προστατεύσουν τὴν οἰκονομία τους, ὑλικὸ θεμέλιο τῆς εὐτυχίας τους, ἀπὸ κάθε ξένη ἀπειλή, δηλ. ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμό.

Μεριμνοῦν, λοιπόν, μὲ διάφορους τρόπους νὰ κρατοῦν τὰ ξένα προϊόντα ἔξω ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ἀγορά τους, ταυτόχρονα ὅμως φροντίζουν νὰ προσελκύουν τὰ ξένα κεφάλαια γιὰ νὰ χρησιμοποιεῖ ἡ οἰκονομία τους. Οἱ ΗΠΑ εἶναι ἕνας παράδεισος ποὺ κλείνει τὶς πύλες του στοὺς ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ στὰ προϊόντα τους, ἀλλὰ ὄχι καὶ στὰ κεφάλαιά τους.

γ) Ὁ πολιτισμικὸς ἀρνητισμός

Ὁ πολιτισμικὸς ἀρνητισμὸς σφραγίζει τὸν Ἀμερικανικὸ Τρόπο Ζωῆς. Ὁ Ἀμερικανὸς περιφρονεῖ καὶ ἀπορρίπτει ὅλες τὶς πνευματικὲς ἀξίες:

- ❑ Τὸ πνεῦμα δὲν ἀποφέρει κέρδος.
- ❑ Ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι μετοχές.
- ❑ Ἡ κλασσικὴ μόρφωση δὲν ἀποδίδει τόκους.
- ❑ Μὲ τὴν πραγματικὴ παιδεία, δὲν κάνεις μπίζνες.
- ❑ Μπορεῖ ὁ διανοούμενος νὰ πετύχει στὰ φάστ-φούντς;

2. Ὁ ΑΤΖ εἶναι ὑλιστικός. Βασίζεται στὴν ἄποψη ὅτι ἡ εὐτυχία συνίσταται στὴν ἀφθονία καὶ ἡ ἐπιτυχία ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπόκτηση πλούτου. Ἄρα:

- ❑ Οἱ πνευματικὲς-ἠθικὲς ἀξίες περιπίπτουν σὲ ἀχρηστία.
- ❑ Οἱ ἀσχολούμενοι μ' αὐτὲς εἶναι περιφρονητέοι, ἀφοῦ δὲν παράγουν (ὑλικὸ) πλοῦτο.
- ❑ Ἡ «ἄχρηστη» κλασσικὴ παιδεία πρέπει νὰ ἐκτοπισθεῖ ἀπὸ τὴν «χρήσιμη» πρακτικὴ κατάρτιση.
- ❑ Ὁ ἐποπτικὸς ἄνθρωπος ν' ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τὸν εἰδικό.
- ❑ Ὁ σκεπτόμενος νὰ δώσει τὴ θέση του στὸν δρῶντα (παραγωγικῶς).

3. Οἱ παραπάνω τοποθετήσεις ἀποτελοῦν πίστη τῆς συντριπτικῆς πλειονότητας τῶν Ἀμερικανῶν,ἡ ὁποία τοὺς ἀπομονώνει πολιτι-

σμικῶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαούς. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅταν οἱ Ἀμερικανοὶ ἔρχονται σ' ἐπαφὴ μὲ τοὺς «ἄλλους», νὰ μὴν αἰσθάνονται ἄνετα.

Ὑποπτεύονται ὅτι οἱ ἄλλοι τοὺς ὑποτιμοῦν καὶ τοὺς εἰρωνεύονται. Τότε ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀμάθεια καὶ τὴν ἀποξένωσή τους ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς πολιτισμούς. Καὶ ἀντιδροῦν μὲ ἐπίδειξη ἀλαζονείας καὶ μὲ ἐπιθετικότητα, ἡ ὁποία χειροτερεύει τὰ πράγματα.

4. Στὴν πρώτη περίοδο τῆς ἱστορίας τους (17ος καὶ 18ος αἰῶνας) οἱ ΗΠΑ παράγουν ἐλάχιστα λογοτεχνικά, καλλιτεχνικὰ καὶ γενικῶς πνευματικὰ ἔργα. Οἱ λίγοι συγγραφεῖς καὶ ἄλλοι πνευματικοὶ ἄνθρωποι ἀσχολοῦνται περισσότερο μὲ τὰ πρακτικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου παρὰ μὲ τοὺς ψυχικούς, ἠθικούς, πνευματικοὺς καὶ μεταφυσικοὺς προβληματισμούς του. Χαρακτηριστικὸς ἐκπρόσωπος αὐτοῦ τοῦ «πραγματιστικοῦ πνεύματος» εἶναι ὁ Μπέτζαμιν Φράνκλιν (1706-1790). Περιφρονεῖ κάθε γνώση, ἔρευνα, δημιουργία, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἄμεση καὶ «χρήσιμη» (=ὑλικὰ ἀποδοτικὴ) ἐφαρμογή. Μόνον ἀπὸ τὸν 19ο αἰῶνα οἱ Ἀμερικανοί, ὅταν κατέκτησαν τὴν περιπόθητη εὐημερία καὶ κάτω ἀπὸ εὐρωπαϊκὲς ἐπιρροές, ἀρχίζουν νὰ ἔχουν ἕναν κάποιο πνευματικὸ βίο.

5. Παιδεία, ἐπιστήμη, φιλοσοφία, πνευματικὴ καλλιέργεια, πολιτική, κάθε εἴδους θεσμοί, στὶς ΗΠΑ, ὑποτάσσονται στὶς ὑλικὲς-πρακτικὲς ἀνάγκες τοῦ (ὑλιστῆ) ἀνθρώπου. Ὁλόκληρη ἡ ἀμερικανικὴ «δημιουργία» εἶναι ἕνα θαῦμα πρακτικῶν γνώσεων καὶ χρήσιμων ἐφαρμογῶν.

6. Ὁ ἀστικὸς ὑλισμὸς τῶν Ἀμερικανῶν φθάνει σ' ἕνα πρὸ τοῦ Μάρξ «μαρξισμό». Ὁ Τζαίημς Μάντισον (1751-18936), ἕνας ἀπὸ τοὺς «πατέρες» τοῦ Συντάγματος τῶν ΗΠΑ γράφει χαρακτηριστικά.

> *«Αἰτία τῶν φατριῶν εἶναι ἡ διαφορετικὴ καὶ ἄνιση κατανομὴ τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐκεῖνοι ποὺ κατέχουν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἔχουν περιουσία ἀποτελοῦσαν ἀνέκαθεν δύο σαφῶς διαφορετικὲς κατηγορίες συμφερόντων σὲ μία κοινωνία. Κατὰ*

τὸν ἴδιο τρόπο οἱ πιστωτὲς καὶ οἱ ὀφειλέτες, ἐμπίπτουν κι' αὐτοὶ σὲ παρόμοια διαφοροποίηση. Συμφέροντα κτηματικῆς, βιομηχανικῆς, ἐμπορικῆς, χρηματικῆς φύσεως, μὲ τὶς ἀντίστοιχες ἐπὶ μέρους ὑποδιαιρέσεις τους, ἀνακύπτουν ἀναπόφευκτα στοὺς πολιτισμένους λαοὺς καὶ τοὺς διαιροῦν σὲ διαφορετικὲς τάξεις, ποὺ ἐμπνέονται ἀπὸ διαφορετικὰ αἰσθήματα καὶ ἀπόψεις»[8].

Τί παραπάνω λέει ὁ μαρξισμός; Αὐτὴ ἡ σύμπτωση ἀμερικανικοῦ καὶ ρωσικοῦ (=μαρξιστικοῦ) ὑλισμοῦ θὰ συμβάλει πολὺ στὴν προσέγγιση Ροῦζβελτ-Στάλιν, ἡ ὁποία θεμελίωσε τὴν σὲ πρώτη φάση ἀμερικανορωσικὴ εἰρήνη στὸν πλανήτη.

7. Ὅταν τὸν περασμένο αἰῶνα, ἄρχισε νὰ διαμορφώνεται πνευματικὴ ζωὴ στὶς ΗΠΑ, αὐτὴ μπῆκε στὴν ὑπηρεσία τοῦ «ἀμερικανισμοῦ». Ὁ Ράλφ Οὐῶλντο Ἔμερσον (1803 - 1882) διετύπωσε αὐτό, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίσθηκε «**Διακήρυξη τῆς Πνευματικῆς Ἀνεξαρτησίας τῶν ΗΠΑ**». Ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία εἶχε συντελεσθεῖ τὸ 1776, ἀλλὰ πνευματικῶς οἱ ΗΠΑ ἔμεναν ἐπαρχία-ἐξάρτημα τῆς Εὐρώπης. Τὸ 1837, ὁ Ἔμερσον, μιλῶντας στὸν σύλλογο «Φιλοσοφία-Βίου-Κυβερνήτης» τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρντ, ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ὁ Ἀμερικανὸς πνευματικὸς ἄνθρωπος». Μ' αὐτὴν διεκήρυξε ὅτι οἱ ΗΠΑ ἔπρεπε νὰ καταστοῦν ἀνεξάρτητες καὶ αὐτοδύναμες, ὄχι μόνον πολιτικῶς ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς.

8. Ὁ Ἔμερσον, στὴν παραπάνω ὁμιλία του, διεπίστωσε ὅτι ὁ ἀμερικανικὸς λαός:

«εἶναι πολὺ ἀπορροφημένος μὲ τὶς ἄλλες ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ δείχνει ἐλάχιστη προτίμηση πρὸς τὶς πνευματικὲς ἐνασχολήσεις».

---

8. Τζ. Μάντισον: *«Ὁ Ὁμοσπονδιακός»*, (ἄρθρο 10).

Ὑπογράμμισε, ὅμως, τὴν ζωτικὴ ἀνάγκη τῶν ΗΠΑ γιὰ τὴν ἀπόκτηση αὐτόνομου πνευματικοῦ βίου.

9. Αὐτὸς ὁ βίος θὰ εἶναι βέβαια «ἀμερικανικός». Ἔτσι, ὁ «Ἀμερικανὸς πνευματικὸς ἄνθρωπος»:

- Ὀφείλει νὰ μὴν εἶναι διανοούμενος —διότι αὐτὸς εἶναι «χαλασμένη μορφὴ τοῦ στοχαστῆ». (Τὴν ἴδια θέση εἶχε καὶ ὁ ναζισμός).
- Ὀφείλει νὰ δρᾶ πρακτικῶς, νὰ ἐκφράζεται μὲ πράξεις.
- Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ εἶναι «ραφιναρισμένος». Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο χρειάζεται εἶναι «νὰ εἶναι δυνατός» (Καὶ αὐτὴ θέση ναζιστική).
- Ἔχει χρέος νὰ μὴν ἀρκεῖται στὴν «θεώρηση», ἀλλὰ νὰ προσφεύγει καὶ στὴν «παρατήρηση» (ἡ πρώτη ἔχει χαρακτῆρα θεωρητικό, ἡ δεύτερη πρακτικό).
- Πρέπει νὰ ἐπιδιώκει τὴν «ἐπιτυχία».

10. Ὁ ΑΤΖ δέχεται τὴν γνώση, τὴν ἔρευνα, τὴν πνευματικὴ δημιουργία, μόνον ἐφ' ὅσον ἐξυπηρετοῦν σκοποὺς πρακτικούς. Τὸ καθαρὸ πνεῦμα ἀπορρίπτεται. Αὐτὴν τὴν περιφρόνηση πρὸς τὸ μὴ ἄμεσα ὑλικῶς ἀποδοτικό, τὴν ἐπιβάλλουν σήμερα οἱ Ἀμερικανοὶ σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

δ) Ὁ Ἰδεολογικὸς Ἀπομονωτισμός

Ο ἰδεολογικὸς ἀπομονωτισμὸς τῶν Ἀμερικανῶν εἶναι συνέπεια τῆς πεποιθήσεώς τους ὅτι αὐτοὶ διαμόρφωσαν τὸν τελειότερο τρόπο ζωῆς. Ἄρα, οἱ ἄλλοι τρόποι ζωῆς δὲν τοὺς χρειάζονται. Οὔτε οἱ ἰδεολογίες τους. Δική τους «ἰδεολογία» εἶναι ὁ ΑΤΖ.

2. Οἱ ΗΠΑ ἀποτελοῦν λοιπὸν νησὶ ξεκομμένο ἰδεολογικῶς ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο. Ἡ ἀπίστευτη ἄγνοια τῶν Ἀμερικανῶν γιὰ τὰ ἐκτὸς τῶν ΗΠΑ συνδυάζεται μὲ τὸ κλείσιμό τους σ' ἕνα δικό τους

ἰδεολογικὸ σύμπαν, πεπερασμένο, ἁπλό, τελεσίδικο. Ἂν οἱ ἰδέες γενικῶς δὲν ἔχουν ἀξία, οἱ ξένες ἰδέες, ἔχουν ἀρνητικὴν ἀξία.

(Στὸ σημεῖο αὐτὸ διαπιστώνουμε ἄλλη μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς ὁμοιότητες, οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζουν τὸν Ἀμερικανὸ καὶ τὸ μέλος τῆς «νομενκλατούρας», ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τὴν ἄρχουσα τάξη τῆς Ρωσίας. Καὶ ὁπωσδήποτε, αὐτὴ ἡ ὁμοιότητα συνέβαλε στὴν σύμπνοια καὶ συνεργασία Ροῦζβελτ-Στάλιν).

3. Δὲν ἀρκοῦνται ὅμως στὴν διαφύλαξη τῆς εὐτυχίας τους οἱ Ἀμερικανοί. Τί ἀξία ἔχει νὰ εὐτυχεῖς, ἂν οἱ ἄλλοι δὲν τὸ ξέρουν; Ἡ εὐτυχία σου πολλαπλασιάζεται ὅταν οἱ ἄλλοι τὴν ἀναγνωρίζουν, σὲ φθονοῦν καὶ πασχίζουν νὰ σὲ μιμηθοῦν. Ἔτσι, ὁ ΑΤΖ, πέρα ἀπὸ τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν διαφύλαξή του, ἔχει καὶ δεύτερο σκέλος τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπέκτασή του.

4. Φυσικά, ἡ τάση γιὰ ἐξαγωγὴ τοῦ ΑΤΖ δὲν ὀφείλεται μόνον σὲ ψυχολογικὰ αἴτια. Πέρα, πρὶν καὶ πάνω ἀπ’ αὐτά, ὑπάρχουν καὶ τὰ ὑλικὰ κίνητρα, στὰ ὁποῖα ὁ ΑΤΖ χρησιμεύει σὰν ἐργαλεῖο προωθήσεώς τους.

- ❑ Ἡ ἀνάγκη γιὰ πρῶτες ὕλες
- ❑ Ἡ ἀνάγκη γιὰ καταναλωτικὰ ἀγαθά, τὰ ὁποῖα δὲν παράγονται ἢ δὲν συμφέρει νὰ παράγονται στὶς ΗΠΑ.
- ❑ Ἡ ἀνάγκη γιὰ τοποθέτηση πλεοναζόντων προϊόντων, κεφαλαίων, στελεχῶν καὶ δυναμισμῶν.
- ❑ Οἱ στρατηγικὲς σκοπιμότητες.

5. Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι, οἱ ΗΠΑ, ἂν καὶ χώρα μὲ τεράστια ἔκταση καὶ ὑπεράφθονους φυσικοὺς πόρους, ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ πηγὲς πρώτων ὑλῶν. Διότι:

- ❑ Ἡ ἄλογη ἐκμετάλλευση καὶ ἡ τρομακτικὴ σπατάλη περιόρισαν τὰ γνωστὰ ἀποθέματά τους.
- ❑ Ἀντιμετωπίζουν συνεχῶς αὐξανόμενη ζήτηση.
- ❑ Θέλουν νὰ διατηρήσουν τὶς δικές τους πρῶτες ὕλες γιὰ τὸ μέλλον.

- Θέλουν νὰ διαφυλάξουν κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ περιβάλλον. Ἐπὶ πλέον, οἱ πρῶτες ὕλες ποὺ ἔρχονται ἀπ' ἔξω, εἶναι πολὺ φθηνότερες, ἀφοῦ ἡ ἐργασία ἐκεῖ πληρώνεται πολὺ λιγώτερο.

6. Ἡ Γένεση τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ θεμελιώνεται στὴν αἴσθηση ἀνωτερότητας (δηλ. στὸν ἐθνικισμὸ) τῶν Ἀμερικανῶν. Αὐτὴ ἡ αἴσθηση τοὺς ὁδηγεῖ σὲ δύο παράλληλες καὶ ἀλληλοσυμπληρούμενες ἐπιδιώξεις:

ι) Τὴν διαφύλαξη τοῦ εἰδικοῦ τρόπου ζωῆς τους στὸ ἐσωτερικό
ιι) Τὴν ἐξαγωγή του στὸ ἐξωτερικό[9].

9. Περισσότερα γιὰ τὸν ΑΤΖ, τοὺς τρόπους ἐξαγωγῆς τους στὸ ἐξωτερικὸ (= ἀμερικανοποίηση τοῦ πλανήτη) καὶ τὰ συναφῆ ἀποτελέσματα βλέπε στὰ βιβλία μου *«Τὰ Κατεστημένα: Δημοκρατία — Ὁλοκληρωτισμός»* καὶ *«Ἡ Ἄνοδος καὶ ἡ Πτώση τῶν Ἀστῶν»* —καὶ τὰ δύο ἐκδ. Σμυρνιωτάκη 1988.

Ι Ι

Οἱ Ρίζες

«Ὁλόκληρη ἡ ἀμερικανικὴ ἱστορία, χαρακτηρίζεται ἀπὸ διαρκῆ τάση γιὰ ἐπέκταση: δίψα γιὰ γῆ, γιὰ δύναμη, γιὰ τὸ καινούργιο, γιὰ τὸ μεγαλεῖο». (Μὰξ Λέρνερ, «Ἡ Ἀμερικὴ ὡς Πολιτισμός», 1957)

Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἄφηναν τὶς εὐρωπαϊκὲς πατρίδες τους γιὰ νὰ ἀναζητήσουν τὴν τύχη τους στὸν χῶρο, ὁ ὁποῖος σήμερα ἀποτελεῖ τὶς ΗΠΑ, ἦσαν οἱ Πεινασμένοι —ὄχι γιὰ «εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη», ἀλλὰ γιὰ γῆ, ἰδιοκτησία, χρῆμα, πλοῦτο, δύναμη. Τυχοδιῶκτες, ἀνήσυχοι, ἀχόρταγοι, ἀδίστακτοι, σκληροί, ἀνελέητοι. Ξεκίνησαν ἀπὸ τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ προχώρησαν στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἠπείρου, ἐφαρμόζοντας χωρὶς ἐνδοιασμοὺς τὴν πιὸ μεγάλη καὶ πιὸ σκληρὴ γενοκτονία τῆς Ἱστορίας, σὲ βάρος τῶν γηγενῶν Ἐρυθροδέρμων. Ἤθελαν τὴν χώρα δική τους, κενὴ ἀπὸ κατοίκους. Καὶ τοὺς ἐξόντωσαν.

2. Θεμέλιο τῆς «ἠθικῆς» αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων: *«ἂν κάτι σ' ἐμποδίζει, σύντριψέ το»*. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γηγενεῖς πολέμησαν καὶ ὅλους τοὺς γείτονές τους, Γάλλους, Καναδούς, Ἱσπανούς, Μεξικανοὺς καὶ ἅρπαξαν τὰ ἐδάφη ποὺ αὐτοὶ εἶχαν ἀνακαλύψει, ἐξερευνήσει, ἀξιοποιήσει. Ἔτσι ἔφθασαν ὡς τὶς ἀκτὲς τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ ἔγιναν κύριοι μιᾶς χώρας ἀπέραντης, ἀφαντάστως πλούσιας καὶ ὅπως τὴν ἤθελαν —ἄδειας ἀπὸ ἄλλους ἀνθρώπους.

3. Αὐτοὶ οἱ σκληροί, ἐργατικοί, φανατικοὶ τοῦ ὠφελιμιστικοῦ ὑλισμοῦ, ἐπαναστάτησαν ἐναντίον τῆς μητροπόλεως —ἀρχικῆς πατρίδας τους— γιὰ λόγους καθαρῶς οἰκονομικούς. Τὸ ἔκαναν, ὅταν ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνηση πῆρε μέτρα, τὰ ὁποῖα ἔθιγαν τὰ συμφέροντά τους (δίωξη λαθρεμπορίου), καὶ τοὺς ἐπέβαλε νέους φόρους (περὶ χαρτοσήμου κ.λπ.). Τότε κήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησία τους.

4. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι μὲ τὸν ἐκρηκτικὸ δυναμισμό, ἀφοῦ ἀφάνισαν τοὺς Ἰνδιάνους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν κατάλληλοι γιὰ σκλάβοι, ἔφεραν μαύρους δούλους ἀπὸ τὴν Ἀφρική.

5. Ἀργότερα, οἱ ἴδιοι ἀνελέητοι ἄνθρωποι, ἐπιδόθηκαν σ' ἕνα φρικαλέο ἐμφύλιο πόλεμο, τὸν ὁποῖον ἀνέδειξαν στὸν πρῶτο ὁλοκληρωτικὸ πόλεμο τῆς ὥς τότε Ἱστορίας. Τὸ ἔκαναν καὶ πάλι γιὰ λόγους οἰκονομικούς. Διότι αἰτία ἦταν ἡ ἁρπακτικὴ διάθεση τῶν ἀστῶν τοῦ Βορρᾶ, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ καταστρέψουν τοὺς ἀριστοκράτες-γαιοκτήμονες τοῦ Νότου, γιὰ ν' ἁρπάξουν τὶς περιουσίες τους, ν' ἀποκτήσουν τὶς φυτεῖες τους, νὰ ἐξασφαλίσουν φθηνὰ ἀγροτικὰ προϊόντα καὶ κυρίως νὰ οἰκειοποιηθοῦν τὰ ἄφθονα-πάμφθηνα ἐργατικὰ χέρια τῶν μαύρων. Αὐτοὺς θὰ τοὺς «ἀπελευθέρωναν», γιὰ νὰ τοὺς ρίξουν στὰ ἐργοστάσια καὶ στὰ ὀρυχεῖα τους, κάτω ἀπὸ συνθῆκες τρισχειρότερες ἀπὸ αὐτὲς τῶν φυτειῶν.

6. Οἱ γιάνκηδες ἔβγαλαν βιαίως τοὺς μαύρους ἀπὸ τοὺς ἀγρούς, γιὰ νὰ τοὺς κλείσουν στὰ «γκέτο». Ἡ δουλεία θὰ εἶχε καταργηθεῖ εἰρηνικῶς καὶ ἀποδοτικώτερα γιὰ τοὺς νέγρους, 20 ἢ 30 χρόνια ἀργότερα. Ἐνῶ ἀποτέλεσμα τοῦ Ἐμφυλίου ἦταν νὰ ὀπισθοδρομήσει καὶ ἡ ἴδια ἡ ὑπόθεση τῶν μαύρων. Ἐπὶ πλέον, κατεστράφη ὁ Νότος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τότε γιὰ ἕνα περίπου αἰῶνα παρέμεινε βραδυπορῶν.

7. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὸ 1848, ὁ Α. Λίνκολν μίλησε στὴν Βουλὴ ἐναντίον τοῦ πολέμου μὲ τὸ Μεξικὸ καὶ ψήφισε τὴν καταδίκη του. Τὸ 1861, ὁ ἴδιος ἐξαπέλυσε τὸν Ἐμφύλιο ἐναντίον τῶν συμπατριωτῶν του. (Λίγο πρωτύτερα οἱ ΗΠΑ εἶχαν πολεμήσει τὸ

Μεξικὸ καὶ τοῦ ἅρπαξαν τὸ Τέξας, ἐπειδὴ αὐτὸ ἤθελε τὴν κατάργηση τῆς δουλείας!). Τὸν Λίνκολν θὰ μιμηθεῖ ὁ Ροῦζβελτ: Θ' ἀπελευθερώσει Ἀφρικανοὺς καὶ Ἀσιᾶτες ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους ἀποικιοκρᾶτες, γιὰ νὰ τοὺς παραδώσει στὸν Ἀμερικανικὸ Αὐτοκρατορισμό.

8. Οἱ γιάνκηδες βρίσκουν στὸν Προτεσταντισμὸ τὴν θρησκεία, ἡ ὁποία ταιριάζει στὸν ὑλισμό τους. Διότι αὐτοὶ εἶναι ὁ νέος περιούσιος λαὸς, ὁ σύγχρονος Ἰσραήλ. Οἱ ΗΠΑ, εἶναι ἡ «γῆ τῆς Ἐπαγγελίας». Ἄρα αὐτοὶ οἱ «δικαιοῦχοι» της, οἱ ὁποῖοι πέρασαν τὸν Ἰορδάνη (Ἀτλαντικὸ), δικαιοῦνται νὰ ἐξοντώσουν τοὺς γηγενεῖς Χαναναίους (=Ἰνδιάνους), νὰ ἀπωθήσουν τοὺς Φιλισταίους (-Γάλλους, Ἱσπανούς, Μεξικανούς, Καναδούς), γιὰ νὰ ἐγκαθιδρύσουν τὸ βασίλειό τους. Τελικῶς, διαπλάθουν τὸν προτεσταντισμὸ στὰ μέτρα τους.

9. «Ἡ ἠθικὴ ὑποχρέωση νὰ συνάπτονται ἐμπορικὲς ἀνταλλαγὲς ἀνάμεσα στὰ ἔθνη στηρίζεται ὁλοκληρωτικά, ἀποκλειστικά, στὴν χριστιανικὴ διδασκαλία, ἡ ὁποία μᾶς ζητᾶ ν' ἀγαπᾶμε τὸν πλησίον μας ὅπως τὸν ἑαυτό μας. Ἀλλὰ στὴν Κίνα, ἐπειδὴ δὲν εἶναι χριστιανικὸ ἔθνος, οἱ κάτοικοί της δὲν αἰσθάνονται δεμένοι μὲ τὴν χριστιανικὴ διδασκαλία. Τὸ σύστημά της εἶναι φιλοπόλεμο καὶ ἀντικοινωνικό. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ τῆς κινεζικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι ἀντιεμπορική. Δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ὑποχρέωση νὰ κάνει ἐμπορικὲς ἀνταλλαγὲς μὲ ἄλλες χῶρες. Εἶναι καιρὸς νὰ μπεῖ τέρμα σ' αὐτὴν τὴν πελώρια προσβολὴ στὰ δικαιώματα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ στὴν πρώτη ἀρχὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Τζὼν Κουΐνσυ Ἄνταμς (1767-1848), πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, γιὰ νὰ δικαιολογήσει μέ ... χριστιανικὴ ἐπιχειρηματολογία τὸν «πόλεμο τοῦ ὀπίου», τὸν ὁποῖο διεξῆγε τότε (1842) ἡ Μ. Βρεταννία ἐναντίον τῆς Κίνας, ἡ ὁποία εἶχε ἀπαγορεύσει τὴν εἰσαγωγὴ ὀπίου, προφανῶς, ἐπειδὴ δὲν αἰσθανόταν... ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον της (=ἔμπορος ὀπίου).

10. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἀμερικανικὸ «Γραφεῖο Ξένων Ἀποστολῶν» παρουσίασε τὸν πόλεμο τοῦ ὀπίου ὡς *«ἀποτέλεσμα μεγάλου σχεδίου τῆς... Πρόνοιας», ἡ ὁποία ἀποφάσισε νὰ φέρει τὴν Κίνα «σ' ἐπαφὴ μὲ τὰ δυτικὰ καὶ χριστιανικὰ ἔθνη»!*

11. Μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτά, δίχως καμμιὰ διάθεση αὐτοσαρκασμοῦ ἔβαλαν στὸ δολλάριο τὴν ἐπιγραφὴ «Ἐμπιστευόμαστε στὸν Θεὸ» (In God we trust).

12. Εἶναι ἀποκαλυπτικὸ γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἀθρησκεία τῶν ΗΠΑ τὸ γεγονὸς ὅτι προσεγγίζουν τὶς ἑκατὸ οἱ θρησκεῖες, οἱ ὁποῖες ἀριθμοῦν πάνω ἀπὸ 50.000 πιστούς. Ἂν κατεβοῦμε κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ ὅριο, τότε οἱ «θρησκεῖες» ἀνέρχονται σέ... χιλιάδες!

Πολλὲς ἀπ' αὐτὲς εἶναι ἐφήμερες, ἀφοῦ οἱ ἱδρυτές τους ἐγκαταλείπουν τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν διάδοσή τους. Αὐτὴ ἡ ἀθρησκεία προβάλλεται ὡς «θρησκευτικὴ ἐλευθερία».

13. Οἱ νίκες τους, ἡ ἐπιτυχία τους, ὁ πλοῦτος τους, πείθουν τοὺς Ἀμερικανοὺς ὅτι αὐτοὶ εἶναι πράγματι οἱ «εὐλογητοὶ τοῦ Κυρίου». Καὶ ὅτι ἔχουν μίαν «ἀποστολή», τὴν ὁποία τοὺς ἀνέθεσε ἡ Θεία Πρόνοια: Νὰ καθοδηγήσουν τὸν κόσμο πρὸς τὴν ὁδό, τὴν ὁποία οἱ ἴδιοι χάραξαν. Τὸ «ἐπίτευγμά» τους πρέπει νὰ καταστεῖ πρότυπο γιὰ κάθε λαό.

14. Ἔτσι φθάνουμε στὸ «Ἀμερικανικὸ Ὄνειρο». Κατάκτηση τῆς εὐημερίας, τῆς ἀφθονίας, τοῦ πλούτου, τῆς ὑλικῆς εὐτυχίας, κατὰ τὴν θέληση τοῦ Κυρίου. Καὶ καταναγκασμὸς ὅλων τῶν ἄλλων νὰ τὸ συμμερισθοῦν. Νὰ οἱ ρίζες τοῦ Ἀμερικανικοῦ Αὐτοκρατορισμοῦ.

III

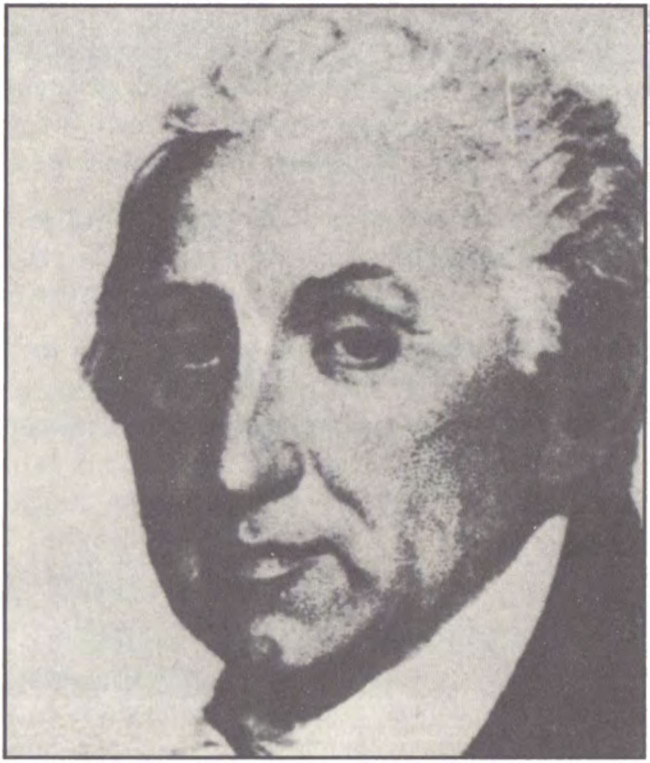
Οἱ Πρόδρομοι

(Τζ. Μονρὸ - Οἱ θεωρητικοὶ - Μακίνλεϋ - Ἀλ. Μπέβεριτζ Χ.Κ. Λότζ - Γ. Χήρστ - Ι. Πούλιτζερ Α.Μ. Ἄρθουρ - Γ. Χ. Τάφτ)

«Πιστεύω στὴ δύναμη. Καὶ φροντίζω νὰ μὴν κάνω ποτὲ ἕνα βῆμα στὴν ἐξωτερικὴ πολιτική, ἂν δὲν εἶμαι σίγουρος ὅτι θὰ θριαμβεύσει ἡ θέλησή μου, ἐνδεχομένως καὶ μὲ τὴν χρήση δυνάμεως». (Θ. Ροῦζβελτ, Πρόεδρος ΗΠΑ, 1901-1908)

Πρῶτο πρόδρομο τοῦ Ροῦζβελτ, μποροῦμε νὰ θεωρήσουμε τὸν Ἰάκωβο Μονρό, ὁ ὁποῖος διετέλεσε πρόεδρος ἀπὸ τὸ 1817 ὥς τὸ 1824. Τὸ 1823 διακηρύσσει τὸ «δόγμα» του, τὸ ὁποῖο ἀποκλείει κάθε εὐρωπαϊκὴ ἐπέμβαση στὴν Ἀμερικανικὴ ἤπειρο, μὲ ἀντάλλαγμα τὸν ἀποκλεισμὸ κάθε ἐπεμβάσεως τῶν ΗΠΑ στὴν Εὐρώπη, ὅπου ὅμως οἱ ΗΠΑ δὲν εἶχαν τότε καμμία δυνατότητα. Ἔτσι, ἡ Ἀμερικὴ ἀνακηρύσσεται ἀποκλειστικὸ πεδίο, περιφραγμένο οἰκόπεδο τῶν ΗΠΑ. Τὸ «δόγμα» δὲν ὑπεβλήθη ποτὲ γιὰ ἐπικύρωση, οὔτε στὸν Ἀμερικανικὸ λαό, οὔτε στὸ Κογκρέσσο, οὔτε στοὺς λατινοαμερικανικοὺς λαούς, οὔτε σὲ κάποια διεθνῆ διάσκεψη. Ἦταν καὶ ἔμεινε ἡ αὐθαίρετη, μονομερὴς πράξη ἑνὸς ἀνθρώπου.

Στὴν πραγματικότητα, τὸ «δόγμα Μονρὸ» διετυπώθη πρὶν ἀπ’

Τζαίημς Μονρὸ (1817-1825). Στὶς 2 Δεκ. 1823 διετύπωσε τὸ «δόγμα» του γιὰ ἀποκλειστικὴ ἐπικυριαρχία των ΗΠΑ στὸ δυτικὸ ἡμισφαίριο.

αὐτόν. Ἤδη ὁ α' πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, Γ. Οὐάσιγκτων, τὸ εἶχε οὐσιαστικῶς διατυπώσει, λέγοντας:

«Πρῶτο καὶ θεμελιῶδες ἀξίωμά μας πρέπει νὰ εἶναι ἡ μὴ ἐμπλοκή μας στὶς Εὐρωπαϊκὲς διενέξεις.
Δεύτερο καὶ ἐξ ἴσου βασικὸ ἀξίωμά μας: πρέπει νὰ μὴν ἀνεχθοῦμε ποτὲ ἀνάμιξη τῆς Εὐρώπης στὰ ἐντεῦθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ζητήματά μας».

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἑπόμενος πρόεδρος, Θ. Τζέφφερσον ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθη προειδοποίηση πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους:

«Στὸ ἑξῆς νὰ μὴ θεωρήσετε τὸ ἔδαφος τῶν δύο τμημάτων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου σὰν ἔδαφος πρὸς ἀποικισμό».

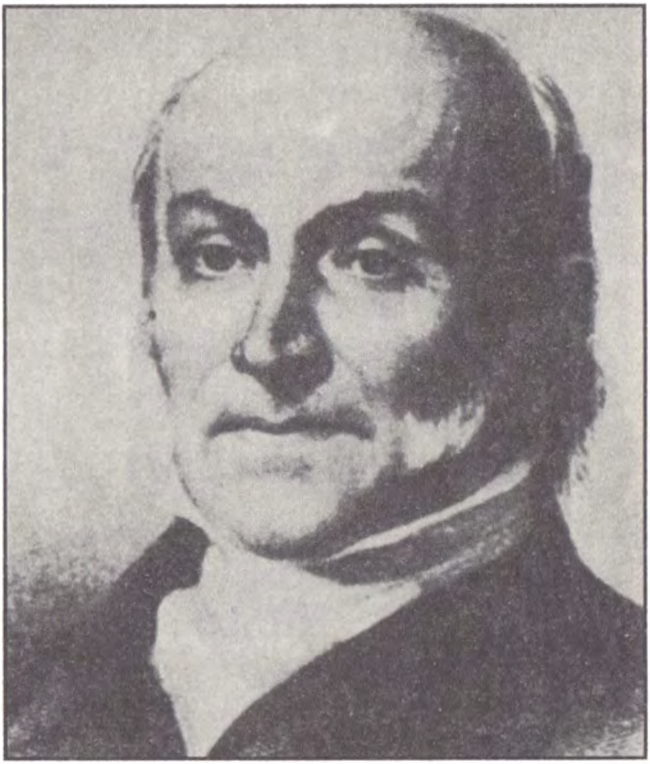
Τὸ 1821, ὁ ὑμνητὴς τοῦ πολέμου γιὰ τὸ ὅπιο, Τζὼν Κουΐνσυ Ἄνταμς ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τότε, διεκήρυξε:

«...Οἱ ἀμερικανικὲς χῶρες, ποὺ κατέκτησαν καὶ διεκήρυξαν τὴν ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία τους, πρέπει στὸ ἑξῆς νὰ μὴ θεωροῦνται σὰν ἔδαφος προορισμένο γιὰ μελλοντικὴ ἀποίκηση ἀπὸ οἱανδήποτε εὐρωπαϊκὴ Δύναμη».

Στὶς 2 Δεκεμβρίου 1823, ὁ πρόεδρος Τζαίημς Μονρὸ ἐπανέλαβε:

«Κάθε ἐπέμβαση ποὺ ἀποσκοπεῖ στὴν καταπίεση τῶν ἄλλοτε ἀποίκων ἢ στὴν μὲ ὅποιον ἄλλο τρόπο ἄσκηση ἐλέγχου πάνω στὶς τύχες τους, ἀπὸ μέρους κάποιας Εὐρωπαϊκῆς Δυνάμεως, δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν ἑρμηνεύσουμε παρὰ σὰν ἐκδήλωση μὴ φιλικῆς διαθέσεως ἀπέναντι στὶς ΗΠΑ».

2. Στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα, ἐμφανίζονται οἱ θεωρητικοὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ κοσμοκρατορικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ. Εἶναι ὁ *Τζ. **Φίσκε*** μὲ τὸ ἔργο του **«Ἔκδηλο Πεπρωμένο»** (1885), ὁ *Ἡσαΐας Στρόνγκ*, ὁ *Τζ. Μπέρτζες* καὶ ὁ ναύαρχος *Ἄλφρεντ Μάχαν*. Ὁ τελευταῖος γράφει βιβλία, μὲ τὰ ὁποῖα ἐξαίρει τὴν «παγκόσμια ἀποστολὴ τῆς ἀγγλοσαξονικῆς φυλῆς». Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐκπλήρωση

Τζὼν Ἄνταμς: Τὸ 1821 εἶχε ἤδη διατυπώσει τὸ δόγμα, ποὺ ἔμεινε γνωστὸ ὡς τοῦ Μονρό. Εἶχαν ὅμως προηγηθεῖ ὁ Τζ. Οὐάσιγκτων καὶ ὁ Τ. Τζέφφερσον.

αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς εἶναι μιὰ ἰσχυρὴ ναυτικὴ δύναμη, τὴν ὁποία οἱ ΗΠΑ ὀφείλουν νὰ ἑτοιμάσουν, γιὰ νὰ κυριαρχήσουν στὶς θάλασσες[10].

3. **Μακίνλεϋ.** Ὡς πρόεδρος τῶν ΗΠΑ διεξήγαγε τὸν πόλεμο κατὰ τῆς Ἱσπανίας (1898), δῆθεν γιὰ ν' ἀπελευθερώσει τὴν Κούβα. Τὴν ἔθεσε ὅμως ὑπὸ κατοχὴν καὶ προσάρτησε τὸ Πόρτο Ρίκο, τὸ Γκουὰμ καὶ τὶς Φιλιππῖνες. Ἔπνιξε στὸ αἷμα τὸ ἐθνικὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα τῶν τελευταίων, ἐνῶ ταυτόχρονα διεκήρυττε:

> *«Κανένας ἰμπεριαλιστικὸς σκοπὸς δὲν κρύβεται στὸ ἀμερικανικὸ πνεῦμα. Τέτοιοι στόχοι εἶναι ξένοι πρὸς τὸ αἴσθημα, τὴν σκέψη καὶ τὶς ἐπιδιώξεις μας. Ἂν μποροῦμε νὰ βοηθήσουμε αὐτοὺς τοὺς μακρυνοὺς λαούς, ποιὸς θὰ ἔχει ἀντίρρηση;»*

Μὲ τὸν Μακίνλεϋ οἱ ΗΠΑ μπῆκαν στὴν ἰμπεριαλιστικὴ φάση τῆς ἱστορίας τους.

4. Τὸ 1900, ὁ Μακίνλεϋ στέλνει ἀμερικανικὰ στρατεύματα νὰ συμμετάσχουν στὸ διεθνὲς ἐκστρατευτικὸ σῶμα, τὸ ὁποῖο εἰσβάλλει στὴν Κίνα, γιὰ νὰ σώσει τοὺς ὑπηκόους τῶν δυτικῶν δυνάμεων ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση τῶν Μπόξερς. Ταυτόχρονα, ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργός του, Τζὼν Χαίην, δηλώνει ὅτι:

> *«στὸχος τῶν ΗΠΑ εἶναι ἡ διατήρηση τῆς ἐδαφικῆς καὶ διοικητικῆς ἀκεραιότητας τῆς Κίνας»* καὶ *«ἡ διαφύλαξη τῆς ἀρχῆς ἑνὸς ἴσου καὶ ἀμερόληπτου ἐμπορίου μὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τῆς κινεζικῆς αὐτοκρατορίας».*

Ἡ δήλωση δὲν εἶναι μόνον ἰδεολογικὸ προκάλυμμα τῆς συμμετο-

---

10. *«Ἐπίδραση τῆς ναυτικῆς ἰσχύος στὴν Ἱστορία»*, *«Τὰ ἀμερικανικὰ ναυτικὰ συμφέροντα σήμερα καὶ αὔριο»*. Ὁ Ροῦζβελτ ἐπηρεάσθη πολὺ ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Μάχαν.

χῆς σὲ μιὰν ἰμπεριαλιστικὴ ἐκστρατεία. Ἐκφράζει πραγματικὰ τοὺς στόχους τῶν ΗΠΑ, οἱ ὁποῖες δὲν θέλουν τὴν ἐδαφικὴ διανομὴ τῆς Κίνας, ὁπότε τὸ μερίδιό τους θὰ ἦταν μικρό. Προτιμοῦν λοιπὸν τὴν Κίνα ἐδαφικῶς καὶ διοικητικῶς ἀκέραιη — ἀλλὰ ὄχι καὶ κυρίαρχη.

Θέτοντάς την σὲ κηδεμονία, καὶ ἐπιβάλλοντάς της ν' ἀνοίξει τὶς πύλες της στὸ «ἐμπόριο» ἔχουν νὰ κερδίσουν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὴν ἐδαφικὴ κατάτμηση καὶ διανομὴ της ἀνάμεσα στὶς ἀποικιακὲς δυνάμεις.

5. **Ἄλμπερτ Μπέβεριτζ**: Ὡς γερουσιαστὴς ἔπαιξε ρόλο προφήτη τοῦ ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Εἶπε:

> *«Ὁ Θεὸς δὲν προετοίμασε ἐπὶ μία χιλιετία τοὺς τευτονικοὺς καὶ τοὺς ἀγγλόφωνους λαοὺς μόνο γιὰ ἕναν μάταιο καὶ ὀκνηρὸ αὐτοθαυμασμό. Μᾶς προόρισε γιὰ κύριους ὀργανωτὲς τοῦ κόσμου, ὥστε νὰ ἐγκαταστήσουμε τὴν τάξη ἐκεῖ, ὅπου βασιλεύει τὸ χάος. Μᾶς ἔκανε ἱκανοὺς νὰ κυβερνᾶμε, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ διοικήσουμε τοὺς γερασμένους καὶ βάρβαρους λαούς. Καὶ ἀνάμεσα σὲ ὅλες τὶς φυλές, διάλεξε τὸν ἀμερικανικὸ λαὸ ὡς ἐκλεκτό Του ἔθνος, γιὰ νὰ ὁδηγήσει τελικὰ τὸν κόσμο στὴν ἀναγέννησή του».*

Τὸ 1900, μετὰ τὴν κατάκτηση τῶν Φιλιππίνων λέγει:

> *«Οἱ Φιλιππῖνες εἶναι δικές μας γιὰ πάντα... Καὶ πέρα ἀπὸ τὶς Φιλιππῖνες, ἀνοίγεται ἡ ἀπέραντη ἀγορὰ τῆς Κίνας. Δὲν θὰ τὶς ἐγκαταλείψουμε. Δὲν θ' ἀπαρνηθοῦμε τὴν συμβολή μας στὴν ἀποστολὴ τῆς φυλῆς μας, φρουροῦ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ».*

Πρὶν ἀπὸ τὸν Χίτλερ, διακηρύσσει τὴν δύναμη τοῦ αἵματος, ἡ ὁποία (ἐκφράζοντας τὴν θέληση τοῦ Θεοῦ) ἐπιτάσσει τὴν ἐπιβολὴ τῶν δυνατῶν φυλῶν ἐπάνω στὶς φθίνουσες. Ἰδού:

> *«Πρέπει νὰ ὑπακούσουμε στὸ αἷμα μας καὶ νὰ καταλάβωμε*

νέες ἀγορές, καί, στὴν ἀνάγκη, νέα ἐδάφη... (διότι) στὸ ἀπέραντο σχέδιο τοῦ Παντοδύναμου... οἱ παρηκμασμένοι λαοὶ καὶ οἱ φθίνουσες φυλές, πρέπει νὰ ἐξαφανίζονται μπροστὰ στὸν ἀνώτερο πολιτισμὸ τῶν πιὸ εὐγενικῶν καὶ ἀρρενωπῶν τύπων ἀνθρώπου»[11].

6. **Χένρυ Κάμποτ Λότζ**: Ὡς γερουσιαστὴς ὑπῆρξε ἔνθερμος θιασώτης ἑνὸς κατακτητικοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ἱσπανίας. Διεκήρυττε ὅτι οἱ ΗΠΑ ὀφείλουν ν' ἀναλάβουν πρωταγωνιστικὸ ρόλο στὴν παγκόσμια σκηνή, ἀναπτύσσοντας τὴν ἰσχύ τους σὲ βάρος τῶν μικρῶν χωρῶν, οἱ ὁποῖες *«ἀνήκουν στὸ παρελθὸν καὶ δὲν ἔχουν κανένα μέλλον»*.

7. **Γουλιέλμος Χήρστ**: Ἰδιοκτήτης δημοσιογραφικοῦ συγκροτήματος ἀπὸ 40 ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ καὶ ἕνα διεθνὲς εἰδησεογραφικὸ πρακτορεῖο μὲ πυρῆνα του τὴν κίτρινη «Ἡμερησία». Ὑποκινεῖ τὸν πόλεμο κατὰ τῆς Ἱσπανίας (1898) καὶ γενικῶς ἐνθαρρύνει κάθε ἐπεκτατικὴ τάση τῶν ΗΠΑ. Εἶναι μονίμως φιλοπόλεμος. Τὸ 1932 εἶναι ἀπὸ τοὺς κυριώτερους ὑποστηρικτὲς τοῦ Φρ. Ροῦζβελτ.

8. **Ἰωσὴφ Πούλιτζερ**: Ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας «Κόσμος». Συμβάλλει στὴν δημιουργία πολεμικῆς ὑστερίας κατὰ τῆς Ἱσπανίας. Καλλιεργεῖ τὴν ἰδέα γιὰ ἕναν ἀμερικανικὸ «ἀποστολικὸ αὐτοκρατορισμό».

9. **Ἄρθουρ Μὰκ Ἄρθουρ**: Στρατηγός. Ὡς κυβερνήτης τῶν Φιλιππίνων (1900 - 1901) συντρίβει τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικό τους κίνημα. Ταυτόχρονα διακηρύττει:

---

11. Τὸ παραθέτει ἡ Μπάρμπαρα Τούσμαν στὸ «*Ὁ περήφανος Πύργος*» (1966). Εἶναι καὶ πάλιν ἐντυπωσιακὴ ἡ ὁμοιότητα μὲ τὶς διακηρύξεις τῶν Γερμανῶν Ἐθνικοσοσιαλιστῶν.

«Μεταφυτεύουμε στὴν Ἀνατολὴ τὴν ἰδέα τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας. Παντοῦ, ὅπου πηγαίνει ἡ ἀμερικανικὴ σημαία, ἡ ἰδέα αὐτὴ ἐξαπλώνεται. Αὐτό, τὸ ὁποῖο ἐπιδιώκουμε, δὲν εἶναι τὸ χρῆμα, ἀλλὰ ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς ἐλευθερίας».

Ὁ γιός του θὰ γίνει κατακτητὴς καὶ «ἐκδημοκρατιστὴς» τῆς Ἰαπωνίας, ἐπὶ Ρούζβελτ καὶ Τροῦμαν.

10. **Γουίλιαμ Τάφτ**: Πρόεδρος ἀπὸ τὸ 1908 ὥς τὸ 1912. Συνέχισε τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νεοαποικιοκρατικῶν μεθόδων, τὶς ὁποῖες ἐφεῦρε ὁ προκάτοχός του Θ. Ρούζβελτ. Τὸ 1909, προτείνει στὴ Νικαράγουα δάνειο. Ἡ τελευταία τὸ ἀπορρίπτει. Ὁπότε ντόπιοι στασιαστὲς καὶ Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες, μαζὶ μ' ἕνα θωρηκτό, ἀνατρέπουν τὸν ἀτίθασο πρόεδρο Ζελάγια, ἐγκαθιστοῦν στὴν θέση του τὸν Ἀδόλφο Ντιὰζ καὶ αὐτὸς αἰτεῖται ἐπισήμως τὴν παρουσία ἀμερικανικῶν στρατευμάτων, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν τάξη. Φυσικὰ δέχεται τὸ δάνειο (καὶ τοὺς ὅρους ποὺ τὸ συνοδεύουν), τὸ ὁποῖο εἶχε ἀπορρίψει ὁ προκάτοχός του καὶ παραχωρεῖ τὸν ἔλεγχο τῶν τελωνείων τῆς χώρας του στὶς ΗΠΑ. Τὸ 1912, ἀμερικανικὰ στρατεύματα συντρίβουν τὴν ἐξέγερση ἐναντίον τοῦ Ντιάζ. Ἡ κατοχὴ τῆς χώρας διαρκεῖ ὥς τὸ 1925. Ὅποιος ἀρνεῖται τὰ δολλάρια τῶν ΗΠΑ ἀντιμετωπίζει τὰ ὅπλα τους. Οἱ ἁλυσίδες εἶναι ἀναπόφευκτες. Δημοκρατικώτατα ὅμως παρέχεται ἐπιλογὴ ἀνάμεσα στὶς «χρυσὲς» καὶ στὶς σιδερένιες.

Οἱ «πρόδρομοι» τοῦ Ρούζβελτ, διαμορφώνουν μία τακτική, ἡ ὁποία συνίσταται στὰ ἑξῆς:

α) Προχωροῦν βῆμα-βῆμα, σταδιακῶς, στὸν βαθμὸ ποὺ οἱ ΗΠΑ ἀναπτύσσουν τὴν ἰσχύ τους καὶ ἑδραιώνουν τὶς θέσεις, τὶς ὁποῖες ἤδη κατέλαβαν (πρῶτα τὸ «δόγμα Μονρό», μετὰ τὸ Πόρτο-Ρίκο, ὕστερα οἱ Φιλιππίνες, ἡ Κίνα κ.ο.κ.).

β) Ὁ Αὐτοκρατορισμός τους καλύπτεται ἀπὸ διακηρύξεις γιὰ «ἀπελευθέρωση» ὑποδούλων λαῶν, γιὰ «βο-

ήθεια» πρὸς ἔθνη ποὺ δυστυχοῦν, γιὰ «διαφύλαξη τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητας» τῶν χωρῶν, οἱ ὁποῖες μπαίνουν κάτω ἀπὸ κηδεμονία, γιὰ «ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου» καὶ ἄλλα παρόμοια.

γ) Ἡ ἐπιδίωξη τῆς κοσμοκρατορίας ἀπὸ μέρους τῶν ΗΠΑ παρουσιάζεται ὡς «θέλημα Θεοῦ», ὡς «ἐκπολιτιστική-ἀπελευθερωτική ἀποστολή».

Οἱ ΗΠΑ παρουσιάζονται ὡς ἡ χώρα, ὁ Θεὸς καὶ ἡ Ἱστορία τῆς ἐπιβάλλουν τὸ καθῆκον τῆς κοσμοκρατορίας.

δ) Ἡ εἰρηνικὴ ἐπιβολή, μὲ δάνεια, οἰκονομικὴ βοήθεια κ.λπ. πρέπει νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τὴν βίαιη.

Θεόδωρος Ρούζβελτ: Μὲ τὴν «Προσθήκη» του στὸ δόγμα Μονρό, οἱ ΗΠΑ δίνουν στὸν ἑαυτό τους τὸ «δικαίωμα» γιὰ «ἄσκηση διεθνοῦς οἰκονομικῆς βίας» (1904).

I V

Ὁ Δάσκαλος: Θ. Ροῦζβελτ

«Μιλᾶτε γλυκὰ καὶ κρατᾶτε χοντρὸ μπαστούνι. Ἔτσι, θὰ πᾶτε μακρυά». (Θ. Ροῦζβελτ Πρόεδρος ΗΠΑ, 1901-1908)

Δάσκαλος τοῦ Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ ὑπῆρξε ὁ θεῖος τῆς γυναίκας του καὶ ξάδελφος τοῦ ἴδιου, συνεπώνυμός του, Θεόδωρος Ροῦζβελτ, πρόεδρος τῶν ΗΠΑ ἀπὸ τὸ 1901 ὥς τὸ 1908 καὶ ἐφευρέτης τῆς νέας ἀποικιοκρατίας. Αὐτή, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν «κλασσικὴ» προτιμᾶ τὴν ἔμμεση ἀπὸ τὴν ἄμεση κατάκτηση. Δηλαδή, προτιμᾶ τὴν μέθοδο τῆς οἰκονομικῆς, ἀμυντικῆς καὶ γενικώτερης ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὴν ἰμπεριαλιστικὴ δύναμη ἀντὶ γιὰ ἐκείνην τῆς ἐδαφικῆς καταλήψεως καὶ προσαρτήσεως ἢ κατοχῆς. Σαράντα χρόνια ἀργότερα ὁ Φρ. Ροῦζβελτ θὰ καταργήσει τὶς παλαιοῦ τύπου εὐρωπαϊκὲς ἀποικιακὲς αὐτοκρατορίες καὶ θὰ τὶς ἀντικαταστήσει μὲ τὴ νέου τύπου ἀμερικανικὴ αὐτοκρατορία. Ἀξίζει, λοιπόν, νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὸν δάσκαλο τοῦ πρώτου Κοσμοκράτορα.

1. Ὁ Θεόδωρος Ροῦζβελτ ἦταν ἀπὸ τοὺς διαπρύσιους κήρυκες τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ἱσπανίας τὸ 1898. Ἀπὸ χρόνια ζητοῦσε ἕναν πόλεμο, —τὸ 1895, ἔγραφε στὸν ὁμοϊδεάτη του γερουσιαστὴ Χ.Κ. Λότζ:

«Οἱ κραυγὲς τῆς εἰρηνιστικῆς φατρίας, μὲ ἔπεισαν ὅτι ἡ χώρα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἕναν πόλεμο».

2. Ὅταν ἐπὶ τέλους ξέσπασε ὁ πόλεμος (1898), ὁ Θ. Ροῦζβελτ ἔσπευσε νὰ καταταγεῖ ἐθελοντὴς καὶ νὰ μετάσχει σ' αὐτὸν ἐπικεφαλῆς ἑνὸς συντάγματος ἱππικοῦ, τὸ ὁποῖο ἔγινε περιβόητο μὲ τὴν ἐπωνυμία «οἱ σκληροτράχηλοι ἱππεῖς». Ὁ ἴδιος ὑποστήριξε μὲ φανατισμὸ τὴν κατάκτηση τῶν Φιλιππίνων καὶ τὴ μετατροπή τους ἀπὸ ἱσπανική, σὲ ἀμερικανικὴ ἀποικία.

3. Τὸ 1900 κατεβαίνει στὶς ἐκλογὲς ὑποψήφιος ἀντιπρόεδρος τοῦ Μακίνλεϋ, ὁ ὁποῖος ὡς πρόεδρος ἔκανε τὸν πόλεμο κατὰ τῆς Ἱσπανίας. Διεξάγει τὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία του, φορῶντας τὸ πλατύγυρο καπέλο τοῦ «σκληροτράχηλου καβαλάρη». Ἐκλέγεται.

Ὁ Μακίνλεϋ δολοφονεῖται (Σεπτέμβριος 1901). Καὶ ὁ Θ. Ροῦζβελτ γίνεται πρόεδρος.

4. Ὡς πρόεδρος ὁ Θ. Ροῦζβελτ:

- ❑ Ἀποσπᾶ τὴν ἐπαρχία τοῦ Παναμᾶ ἀπὸ τὴν Κολομβία.
- ❑ Εἰσβάλλει στὴν Γουατεμάλα.
- ❑ Ὑποδουλώνει τὸν Ἅγιο Δομίνικο.
- ❑ Καταλαμβάνει τὴν Κούβα.

5. Μετὰ ἀπὸ τὰ παραπάνω πολεμικὰ—κατακτητικὰ κατορθώματά του, ὁ Θ. Ροῦζβελτ παίρνει τὸ βραβεῖο Νόμπελ... εἰρήνης! Αἰτιολογικό: Μεσολάβησε τὸ 1905, γιὰ νὰ λήξει ὁ πόλεμος μεταξὺ Ρωσίας-Ἰαπωνίας[12].

---

12. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, οἱ Ἀγγλογάλλοι ἤθελαν τὴν ἐνδυνάμωση τῆς Ἰαπωνίας, γιὰ νὰ ἀνακόψει τὸν ρωσικὸ καὶ τὸν ἀμερικανικὸ ἐπεκτακισμὸ στὴν Ἄπω Ἀσία. Ἀντιθέτως, οἱ ΗΠΑ ἀνησυχοῦσαν ἀπὸ τὴν ἄνοδο τῆς Ἰαπωνίας. Γι' αὐτό, ἤθελαν νὰ σταματήσει ὁ νικηφόρος γιὰ τοὺς Ἰάπωνες πόλεμος, ὥστε νὰ ἀνακοπεῖ ἡ κατάρρευση τῆς ρωσικῆς καὶ ἡ ἐπαύξηση τῆς ἰαπωνικῆς ἰσχύος. Ἔτσι, τὸ 1905, ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ μεσολάβησε γιὰ τὸν τερματισμὸ τοῦ νικηφόρου γιὰ τοὺς Ἰάπωνες πολέμου, ὥστε νὰ ἀνακοπεῖ ἡ ἐπαύξηση τῆς ἰσχύος τους. Φυσικά, φρόντισε νὰ προτείνει ὅρους, οἱ ὁποῖοι περιόριζαν τὰ κέρδη τῶν νικητῶν.

6. Στήν... «εἰρηνοφιλία» του Θ. Ροῦζβελτ διαπιστώνουμε ἕνα χαρακτηριστικό, τὸ ὁποῖο θὰ ξαναβροῦμε ἀργότερα στὸν Φρ. Ροῦζβελτ. Ὁ φιλοπόλεμος ἰμπεριαλιστὴς φροντίζει νὰ φορᾶ τὸ προσωπεῖο τοῦ εἰρηνοποιοῦ.

7. *«Ἡ ἀμερικανοποίηση τοῦ κόσμου εἶναι τὸ πεπρωμένο μας» διεκήρυξε ὁ Θ. Ροῦζβελτ. Σ' αὐτὸ τὸ «**πεπρωμένο**» ὄχι μόνον πίστεψε ἀπολύτως ὁ συνεπώνυμος μαθητής του, ἀλλὰ καὶ ἐξασφάλισε ὅλες τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ὑλοποίησή του.*

8. Ἀσκῶντας τὴν προεδρία, ὁ Θ. Ροῦζβελτ, ὡριμάζει. Ἀντιλαμβάνεται ὅτι οἱ ἐδαφικὲς κατακτήσεις δὲν εἶναι ἡ καλύτερη μέθοδος γιὰ τὴν ἐπέκταση μιᾶς σύγχρονης Μεγάλης Δυνάμεως. Ἐγκαινιάζει λοιπὸν τὴν μέθοδο τῆς ἔμμεσης κατακτήσεως, μὲ οἰκονομικὰ καὶ ἄλλα μέσα. Αὐτὴ ἡ μέθοδος διευρύνεται ἀπὸ τὸ Γ. Οὐίλσον. Καὶ κορυφώνεται μὲ τὸν Φρ. Ροῦζβελτ καὶ τοὺς ἐπιγόνους του.

9. Πιὸ συγκεκριμένα. ὁ Θ. Ροῦζβελτ:

- Ὅταν ἡ Κολομβία ἀπέρριψε τοὺς ὅρους του γιὰ τὴν διάνοιξη μέσα ἀπὸ τὸ ἔδαφός της διώρυγας, ἡ ὁποία θὰ συνέδεε τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό, μὲ τὸν Εἰρηνικό, ἀντὶ νὰ εἰσβάλει καὶ νὰ καταλάβει τὸ ἔδαφος, τὸ ὁποῖο τὸν ἐνδιέφερε, ὀργάνωσε «χωριστικὸ κίνημα» στὴν ἐπαρχία τοῦ Παναμᾶ. Ἔτσι, αὐτή, μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν ΗΠΑ ἔγινε «ἀνεξάρτητη δημοκρατία». Καὶ μετὰ παραχώρησε στὶς ΗΠΑ ἀκόμη καλύτερους ὅρους γιὰ τὴν διώρυγα, (1903). Ἔτσι, ἡ «αὐτοδιάθεση» ἀπὸ ὅπλο γιὰ τὴν καταπολέμηση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἔγινε ἐργαλεῖο του.
- Μετέτρεψε τὸν Ἁγ. Δομίνικο σὲ ἀποικία τῶν ΗΠΑ, χωρὶς νὰ τὸν κατακτήσει στρατιωτικῶς. Ἁπλῶς ἀνέλαβε, μὲ αἴτηση μάλιστα τῆς ἴδιας τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς τῆς χώρας, τὴν διαχείριση τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν της, ***«γιὰ νὰ τὴν βοηθήσει» (1905). Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ἐκείνη τὴν ἡμέρα*** *γεννήθηκε ἡ «νεοαποικιοκρατία». Ἡ Δομινικανικὴ Δημο-*

κρατία παρέμεινε τυπικῶς ἀνεξάρτητη. Στὴν οὐσία, ὅμως, ἦταν ἰδιοκτησία τῶν ΗΠΑ, οἱ ὁποῖες ἔλεγχαν πλήρως τὴν οἰκονομία της.

10. Ὁ Θ. Ρούζβελτ ἐφεῦρε τὴν ἀποικιοποίηση πίσω ἀπὸ τὸ προκάλυμμα τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως. Ὁ πρόεδρος Τάφτ, τὸ 1912, ἐξήγησε αὐτὴν τὴν μέθοδο:

«Ἡ πολιτική μας, θέλει ν' ἀντικαταστήσει τὶς ὀβίδες μὲ τὰ δολλάρια».

11. Ὁ Φρ. Ντ. Ρούζβελτ, τὰ καινούργια ἐργαλεῖα τῆς (νεο) ἀποικιοκρατίας, τὰ ὁποῖα ἐφεῦρε ὁ δάσκαλός του δηλ. τὴν «αὐτοδιάθεση» καὶ τὴν «οἰκονομικὴ βοήθεια», θὰ τὰ χρησιμοποιήσει σὲ πλανητικὴ κλίμακα, μὲ φοβερὴ ἀποτελεσματικότητα.

12. Ὁ Θ. Ρούζβελτ εἶναι καὶ ἀπὸ ἄλλη πλευρὰ πρόδρομος τοῦ Φ. Ρούζβελτ. Συνδυάζει τὴν ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ στὸ ἐξωτερικό, μὲ τὴν «προοδευτικὴ» πολιτικὴ στὸ ἐσωτερικό. Ἡ τελευταία τοῦ ἐξασφαλίζει μεγάλη δημοφιλία. Πράγματι, ὁ Θ. Ρούζβελτ:

- Παίρνει μέτρα κατὰ τῶν μονοπωλίων.
- Ἐνθαρρύνει ποικιλοτρόπως τὰ ἐργατικὰ συνδικᾶτα.
- Ὑποστηρίζει μὲ θετικὰ μέτρα τοὺς ἀγρότες.
- Ταυτοχρόνως, διευκολύνει τοὺς ἐπιχειρηματίες νὰ πλουτίζουν.

  Αὐτὸ εἶναι τὸ «Square Deal», τοῦ Θ. Ρούζβελτ, ὁ πρόδρομος τοῦ «New Deal», τὸ ὁποῖο κήρυξε ὁ πιστὸς μαθητής του Φρ. Ντ. Ρούζβελτ. Ὁ μαθητὴς τοῦ τελευταίου, Χ. Τρούμαν, κήρυξε τὸ δικό του «Fair Deal». Καὶ ὁ Τζ. Κέννεντυ τὸ «Σχέδιο τῆς Μεγάλης Κοινωνίας», τὸ ὁποῖο συνέχισε ὁ Λ. Τζόνσον, ἐπεκτείνοντάς το σὲ παγκόσμια κλίμακα.

13. Ἔτσι, ὁ Θ. Ρούζβελτ εἶναι φιλοπόλεμος, ἀλλὰ παίρνει, τὸ βραβεῖο Νόμπελ γιὰ τὴν εἰρήνη! Εἶναι αὐτοκρατοριστής, ἀλλὰ καὶ πολὺ-πολὺ «προοδευτικός». Μάλιστα εἶναι τόσο «προοδευ-

τικός», ὥστε ἱδρύει τὸ 1912 ἕνα νέο κόμμα μὲ ἐντόνως μεταρρυθμιστικὸ πρόγραμμα, ὅπου προβλέπεται:

- Ἐκλογὴ τῶν γερουσιαστῶν ἀπὸ τὸν λαό.
- Ψῆφος στὶς γυναῖκες.
- Κοινωνικὴ νομοθεσία.

Αὐτὸν τὸν συνδυασμὸ φιλοπολεμισμοῦ καὶ εἰρηνισμοῦ, αὐτοκρατορισμοῦ καὶ προοδευτικότητας, θὰ τὸν ξαναβροῦμε, κορυφωμένον καὶ ἐξαιρετικῶς ἀποτελεσματικό, στὸν συγγενῆ καὶ μαθητὴ του Φρ. Ροῦζβελτ.

14. Ὁ Θ. Ροῦζβελτ δίδαξε ἀκόμη τὴν ἀποδέσμευση τῆς προεδρικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὶς τυπικὲς διαδικασίες τῆς δημοκρατίας. Οἱ διαδικασίες αὐτὲς δὲν εἶναι ἁπλῶς ἐνοχλητικὲς καὶ χρονοβόρες. Ἔχουν καὶ σοβαρώτερα μειονεκτήματα: ὁδηγοῦν σὲ ἀποκαλύψεις, προκαλοῦν ἀντιδράσεις καὶ κάποτε ἐπιφέρουν τὴν ματαίωση φιλοδόξων σχεδίων. Ὅποιος ἀποβλέπει στὴν δημιουργία Αὐτοκρατορίας, πρέπει νὰ μπορεῖ:

- Νὰ δρᾶ ἀμέσως, ὥστε νὰ ἐκμεταλλεύεται κάθε παρουσιαζόμενη εὐκαιρία.

  Νὰ ἐνεργεῖ μυστικά, ἀδέσμευτος ἀπὸ τὴν κοινὴ γνώμη, ὥστε νὰ αἰφνιδιάζει τὸν ἀντίπαλο.

Τὰ παραπάνω σημαίνουν οὐσιαστικὴ ἀντικατάσταση τῆς δημοκρατίας ἀπὸ τὴν «ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχήν». Σ' αὐτὴ θὰ φθάσει, ὅσο ποτὲ κανένας ἄλλος ἡγέτης σύγχρονης δημοκρατίας, ὁ Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ.

15. Τὸ 1903, ὁ Θ. Ροῦζβελτ ἀπέσπασε ἀπὸ τὴν Κολομβία, μὲ σκηνοθετημένη ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐξέγερση, τὸν Παναμᾶ, γιὰ νὰ διανοίξει ἐκεῖ τὴν ὁμώνυμη διώρυγα. Μιλῶντας γι' αὐτὴν τὴν ἐνέργειά του, τὸ 1911 ἀποκαλύπτει:

> *«Ἂν εἶχα ἀκολουθήσει τὴν παραδοσιακὴ μέθοδο, θὰ ἔπρεπε νὰ καταθέσω στὸ Κογκρέσσο μιὰ ἔκθεση γεμάτη ἀξιοπρέπεια, γύρω στὶς διακόσιες σελίδες καὶ ἡ συζήτηση ἀκόμη θὰ*

συνεχιζόταν. Ὅμως ἐγώ, κατέλαβα τὴν ζώνη καὶ ἄφησα τὸ Κογκρέσσο νὰ συζητᾶ. Καὶ ἐνῶ ἡ συζήτηση συνεχιζόταν, ἡ διώρυγα προχωροῦσε».

Αὐτὴ ἀκριβῶς ὑπῆρξε ἡ μέθοδος καὶ τοῦ Φρ. Ρούζβελτ. Ἄφηνε τὸ Κογκρέσσο νὰ συζητᾶ κι αὐτὸς προχωροῦσε στὶς ἐνέργειές του, θέτοντας πάντοτε τὸν «κυρίαρχο» λαὸ καὶ τοὺς «ἀντιπροσώπους» του μπροστὰ σὲ τετελεσμένα γεγονότα. Ὅπως καὶ σὲ ὅλα τὰ ἄλλα σημεῖα, ἔτσι καὶ σ' αὐτό, ὁ Φρ. Ρούζβελτ ὑπῆρξε ἔξοχος μαθητὴς καὶ ξεπέρασε κατὰ πολὺ τὸν Δάσκαλό του.

16. Μιὰ ἄλλη «ἐφεύρεση» τοῦ Θ. Ρούζβελτ, ἡ ὁποία τελειοποιήθηκε καὶ ἐφαρμόσθηκε σὲ ἀπείρως μεγαλύτερη ἔκταση ἀπὸ τὸν ἰδιοφυῆ μαθητή του ὑπῆρξε ἡ χρησιμοποίηση «διεθνῶν» ὀργάνων γιὰ τὴν συγκαλυμμένη καὶ νομότυπη προώθηση τῶν σκοπῶν του. Τὸ 1903, ὁ Θ. Ρούζβελτ ζητάει τὴν μετακίνηση τῶν συνόρων Ἀλάσκας-Καναδᾶ κατὰ 50 χλμ. ἀνατολικώτερα. Ὁ Θ. Ρούζβελτ προτείνει «διεθνῆ διαιτησία ἀπὸ ἔξι ἀμερόληπτους νομικούς». Τὸ δικαστήριο συγκροτεῖται ἀπὸ τρεῖς Ἀμερικανούς, δύο Καναδοὺς καὶ ἕνα Βρεταννό. Ὁ Θ. Ρούζβελτ ὅμως, εἰδοποιεῖ ἀνεπισήμως τὴν βρεταννικὴ κυβέρνηση ὅτι ἂν τὸ δικαστήριο ἀπορρίψει τὸ ἀμερικανικὸ αἴτημα, αὐτὸς θὰ προσφύγει στὴν ἔνοπλη βία. Ἡ βρεταννικὴ κυβέρνηση ὑποχωρεῖ. Καὶ δίνει ἐντολὴ στὸν ἀντιπρόσωπό της νὰ ψηφίσει μαζὶ μὲ τοὺς Ἀμερικανούς, τοὺς ὁποίους βλέπει ἤδη ὡς ἀπαραίτητους συμμάχους σὲ μιὰ διαφαινόμενη σύγκρουση μὲ τὴν Γερμανία. Ἔτσι, ἡ ἀμερικανικὴ ἄποψη... ἐγκρίνεται ἀπὸ «διεθνὲς διαιτητικὸ δικαστήριο»[13].

---

13. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ὁ κυριώτερος ἀπὸ τοὺς «ἀμερόληπτους» Ἀμερικανοὺς δικαστές, ὁ Ἐλίου Ρούτ, εἶναι ὑπουργὸς Πολέμου τοῦ Μακίνλεϋ, δηλ. ὁ ὀργανωτὴς καὶ ἐκτελεστὴς τοῦ ἐπιθετικοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ἱσπανίας! Τὸ 1905 γίνεται ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν. Καὶ τὸ 1912 παίρνει (κι αὐτὸς!) τὸ βραβεῖο Νόμπελ γιὰ τὴν... εἰρήνη!

Ὁ Φρ. Ροῦζβελτ ἐφάρμοσε τὴν ἴδια τακτικὴ σὲ πλανητικὴ κλίμακα, κατασκευάζοντας τὸν ΟΗΕ.

17. Τὸ 1905, ὁ Θ. Ροῦζβελτ διευρύνει τὸ «δόγμα Μονρὸ» μὲ μιὰ δική του «προσθήκη». Σύμφωνα μ' αὐτὴν, οἱ ΗΠΑ, ἐπειδὴ ἔχουν «εὐθύνη» καὶ «ὑποχρέωση» ἀπέναντι στὴν ἀρχὴ τῆς «διεθνοῦς δικαιοσύνης» δικαιοῦνται νὰ ἐπεμβαίνουν, ὅπου ὑπάρχει

> *«χρόνια ἀδικία ἢ ἀδυναμία, ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὴν χαλάρωση τῶν κανόνων μιᾶς πολιτισμένης κοινωνίας».*

Αὐτὴ ἡ ἐπέμβαση μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ «***στὴν 'Αμερικὴ ἢ ἀλλοῦ***»! Καὶ φυσικὰ σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση οἱ ΗΠΑ,

> *«θ' ἀναγκασθοῦν, ἔστω καὶ ἄθελά τους νὰ ἀσκήσουν καθήκοντα διεθνοῦς ἀστυνομίας».*

Ποιὸς θὰ κρίνει ὅτι συντρέχουν οἱ λόγοι γιὰ τέτοια ἐνέργεια; Μὰ ποιὸς ἄλλος; Οἱ ἴδιες οἱ ΗΠΑ, οἱ ὁποῖες ἔδωσαν στὸν ἑαυτό τους αὐτὸ τὸ δικαίωμα μὲ μονομερῆ δήλωσή τους —δήλωση τὴν ὁποία κάνει ὁ Θ. Ροῦζβελτ, ἀγνοῶντας βουλὴ-γερουσία— λαὸ καὶ βεβαίως καὶ τοὺς ξένους λαούς, ὅπως ἔκανε πρωτύτερα ὁ Ἰάκωβος Μονρό, ἀκριβῶς ὅπως θὰ κάνει ἀργότερα καὶ ὁ μαθητής τους Φρ. Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος θὰ καταστήσει τὴν «προσθήκη» τοῦ Δασκάλου του ὑδρογειοσφαιρικὴ πραγματικότητα.

V

Ὁ Προάγγελος: Γ. Οὐίλσον

«Δύναμη! Δύναμη στὸ ἔπακρο! Δύναμη χωρὶς περιορισμὸ ἢ ὅριο! Δύναμη δικαιολογημένη καὶ θριαμβεύουσα, ποὺ θὰ κάνει δίκαιο, τὸ νόμο τοῦ κόσμου καὶ θὰ σωριάσει στὸ ἔδαφος κάθε ἐγωϊστικὴ Πολιτεία».
(Γ. Οὐίλσον, «Λόγος στὴ Βαλτιμόρη τῆς Μαίριλαντ», 6 Ἀπριλίου 1918).

Ὁ Γούντρου Οὐίλσον εἶναι ὁ Προάγγελος τοῦ Ροῦζβελτ. Ὑπῆρξε ὁ ἄνθρωπος πού:

- Ἐνσάρκωσε τὸν «ἀμερικανικὸ ἰδεαλισμό».
- Ταύτισε τὶς ἐθνικὲς ἀμερικανικὲς ἀξίες μὲ τὶς παγκόσμιες ἀξίες τοῦ «προοδευτικοῦ φιλελευθερισμοῦ», προσαρμόζοντας βέβαια τὶς δεύτερες στὶς πρῶτες καὶ δίνοντας ἔτσι στὶς ἀμερικανικὲς ἀξίες παγκόσμια διάσταση.
- Διεκήρυξε τὴν ἰδεολογία τοῦ ἀμερικανικοῦ ἡγεμονισμοῦ, ἡ ὁποία θεμελιώνεται στὴ θέση ὅτι οἱ ΗΠΑ ἔχουν εἰδικὴ «παγκόσμια ἀποστολή»: νὰ ὁδηγήσουν τὴν ἀνθρωπότητα σὲ καλύτερη τάξη.

Ταυτόχρονα πέρασε στὰ ἔργα:

- Ὁλοκλήρωσε τὴν ἀμερικανικὴ ἐπικυριαρχία στὴν Καραϊβική.
- Ἀξιοποίησε τὸν α' παγκόσμιο πόλεμο γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν ΗΠΑ.
- Πραγμάτωσε τὴν ἀμερικανικὴ «εἰσβολὴ» στὴν Εὐρώπη καὶ γενικώτερα στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις.

α) Ἡ ἐπεμβατικὴ ἰδεολογία του.

Ο Γ. Οὐίλσον ἐφεῦρε, ἐπεξεργάστηκε καὶ πρόβαλε τὸ ἰδεολογικὸ θεμέλιο τοῦ ἀμερικανικοῦ ἡγεμονισμοῦ. Πρόκειται γιὰ τὴν θέση, ἡ ὁποία συνδυάζει τὸν ἀμερικανικὸ ἐθνικισμὸ μὲ τόν... ἀντιϊμπεριαλισμό, ὡς τὴν ταύτισή τους. Συμφώνως πρὸς αὐτήν:

i) Οἱ ΗΠΑ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀντιϊμπεριαλιστικές. Διότι εἶναι προοδευτικές, ἐλευθερόφιλες, ἠθικοκρατούμενες.

ii) Ἂν ἀναμιγνύονται σὲ ὑποθέσεις ποὺ δὲν εἶναι δικές τους, ἂν ἐπεμβαίνουν σὲ ξένες χῶρες, ἂν πατοῦν σὲ ἄλλες ἠπείρους, τὸ κάνουν ἀνιδιοτελῶς, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, ἐπειδὴ ὠθοῦνται ἀπὸ κίνητρα εὐγενικὰ καὶ ὑψηλόφρονα, ὅπως ἡ καταπολέμηση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἐλευθερίας, ἡ διάσωση τῆς εἰρήνης

iii) Ἔχουν μία παγκόσμια ἀποστολή: Νὰ προασπίζονται παντοῦ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν εἰρήνη, νὰ ἀποκαθιστοῦν ἢ νὰ ἐπιβάλλουν τὴν δημοκρατία, νὰ διασφαλίζουν τὸ νόμο καὶ τὴν τάξη. Ὁ ἀποστολικὸς προορισμὸς τῶν ΗΠΑ πηγάζει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὲς εἶναι ἡ μόνη Δύναμη, ἡ ὁποία ὠθεῖται ἀπὸ ἁγνὰ ἰδεαλιστικὰ κίνητρα καὶ δρᾶ μὲ πλήρη ἀνιδιοτέλεια.

iv) Τὴν ἀποστολὴ αὐτὴν δὲν τὴν θέλησαν οἱ ἴδιες ποτέ. Δὲν τὴν ἀνέλαβαν αὐτοβούλως. «Ἀναγκάσθηκαν». Ἀπὸ ποιοὺς καὶ ἀπὸ τί; Ἀπὸ τὴν ἀνικανότητα, ἀνευθυνότητα, ἰδιοτέλεια καὶ ἀποτυχία τῶν ἄλλων. Ὁπότε, μπροστὰ στὴν τραγικὴ κατάσταση τῆς ἀνθρωπότητας ἢ κάποιου τμήματός της, οἱ ΗΠΑ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ μένουν ἐγωιστικῶς ἀδιάφορες στὰ ἰδανικὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑποχρεώνονται νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν προσφιλῆ τους ἀπομόνωση στὴν εὐτυχία τους καὶ νὰ ἀναλαμβάνουν, αὐτοθυσιαζόμενες, εὐθῦνες ποὺ τοὺς ἀναθέτει ἡ Ἱστορία ἢ ὁ Θεός.

v) Ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα συνάγεται ὅτι ἀποστολὴ τῶν ΗΠΑ

εἶναι νὰ προσφέρουν στὸν κόσμο τὴν εὐτυχία, ἐπιβάλλοντάς του τὴν τάξη, τὴν εἰρήνη, τὴν δημοκρατία καὶ τὴν ἐλευθερία. Ποιὰν εὐτυχία; Μὰ τὴν τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου βεβαίως.

vi) Τὸ ἴδιο καὶ ἡ τάξη, ἡ εἰρήνη, ἡ δημοκρατία, ἡ ἐλευθερία, ποὺ θὰ προσφέρουν οἱ ΗΠΑ στοὺς ἄλλους, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἔτσι, ὅπως τὶς ἀντιλαμβάνονται αὐτοί, οἱ ὁποῖοι τὶς ἐπιβάλλουν — δηλαδὴ οἱ Ἀμερικανοί.

Συμπέρασμα: ὁ κόσμος, γιὰ νὰ εὐτυχήσει, πρέπει νὰ γίνει κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, τῶν ΗΠΑ —νὰ ἐξαμερικανισθεῖ, ὅπως ἔλεγε ἤδη ὁ «Δάσκαλος» Θ. Ροῦζβελτ.

*Ὁ Γ. Οὐίλσον διεκήρυξε ὅτι «**ὁ ἀμερικανικὸς ἐθνικισμὸς εἶναι ἀνώτερη μορφὴ τοῦ φιλελεύθερου διεθνισμοῦ**». Τὸ ἰδεολογικὸ αὐτὸ ἐφεύρημα βρῆκε τὴν πληρέστερη δυνατὴ ἀξιοποίησή του ἀπὸ τὸν Φρ. Ροῦζβελτ στὴν περίοδο 1939-45 («Χάρτης Ἀτλαντικοῦ», ἵδρυση ΟΗΕ κ.ο.κ.).*

β) Κυριαρχία στὴν Λατινικὴ Ἀμερική

Ο Γ. Οὐίλσον ἐμφανίζεται ὡς ἔνθερμος δημοκράτης. Μόλις μπαίνει στὸν Λευκὸ Οἶκο, (1912) διακηρύσσει: «*Παντοῦ, σ' ὅλο τὸν κόσμο, οἱ ΗΠΑ πρέπει νὰ εὐνοοῦν τὰ συνταγματικὰ καθεστῶτα*»[14].

2. Ἕνα χρόνο ἀργότερα, (1913) ὁ Οὐίλσον βοηθᾶ τὸν Μεξικανὸ στρατηγὸ Χουέρτα ν' ἀνατρέψει καὶ νὰ δολοφονήσει τὸν νόμιμο, ἀλλὰ μεταρρυθμιστὴ πρόεδρο Φρ. Μαδέρο. Ταυτόχρονα δηλώνει:

14. Τὰ ἴδια διεκήρυξε τὸ 1961 ὁ Τζ. Κέννεντυ, λανσάροντας τὴν «Συμμαχία γιὰ τὴν Πρόοδο».

*«**Δὲν θὰ ἀναγνωρίσω μία κυβέρνηση χασάπηδων**» (ἐννοῶντας τὴν κυβέρνηση τοῦ Χουέρτα!).*

3. Ὁ Χουέρτα ἀποδεικνύεται ἀκατάλληλος καὶ ἀναξιόπιστος, ἀφοῦ προσεγγίζει τὴν Γερμανία, ἡ ὁποία τὸν ἐφοδιάζει μὲ ὅπλα. Ὁπότε ὁ Οὐίλσον ὑποστηρίζει τὸν Β. Καράντσα ν' ἀνατρέψει τὸν Χουέρτα. Τὸ 1914, Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες ἀποβιβάζονται στὴν Βέρα Κρούζ, τὸ κυριώτερο λιμάνι τοῦ Μεξικοῦ στὸν Ἀτλαντικό. Ἡ χώρα στραγγαλίζεται οἰκονομικῶς. Ὁ Χουέρτα πέφτει.

4. Ὁ Καράντσα ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσία. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀποδεικνύεται «ἀγνώμων». Ἐνῶ ἐδέχθη τὰ ὅπλα καὶ τὴν ὑποστήριξη τῶν γιάνκηδων, ἀρνεῖται νὰ ἐφαρμόσει τὶς ὑποδείξεις τους. Στοχεύει στὴν ἐθνικοποίηση τοῦ ὑπεδάφους, πλήττοντας ἔτσι τὰ γιάνκικα συμφέροντα στὸ πετρέλαιο καὶ στὰ ὀρυχεῖα τοῦ Μεξικοῦ. Προχωρεῖ ἐπίσης σὲ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση, ἡ ὁποία θὰ ζημιώσει τὶς γιάνκικες ἐπενδύσεις στὴν γεωργία καὶ στὴν κτηνοτροφία τοῦ Μεξικοῦ. Καὶ τὸ ἀποκορύφωμα: ζητᾶ ἀπὸ τὸν Οὐίλσον ν' ἀποσύρει τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὴν Βέρα Κρούζ. Συμπέρασμα: Πρέπει ν' ἀνατραπεῖ. Ἔτσι ὁ Οὐίλσον, ἀφοῦ προώθησε τὸν Καράντσα στὴν ἐξουσία, τώρα ἀρνεῖται νὰ τὸν ἀναγνωρίσει διπλωματικῶς «ἕως ὅτου ἐκλεγεῖ συνταγματικῶς». Ταυτοχρόνως, ὑποστηρίζει δύο λαϊκοὺς ἡγέτες, ἐξωθῶντας τους σ' ἔνοπλον ἀγῶνα κατὰ τοῦ Καράντσα: πρόκειται γιὰ τοὺς περιβόητους Πάντσο Βίλλα στὸν βορρᾶ καὶ τὸν Ἐμιλιᾶνο Ζαπάτα στὸ νότο.

5. Τὸ αἷμα ρέει στὸ Μεξικό. Μερικοὶ Ἀμερικανοὶ ὑπήκοοι σκοτώνονται. Τὸ 1916 ὁ «εἰρηνιστὴς» Οὐίλσον διατάζει «ἐκστρατεία ἀντιποίνων». Καὶ ἀναθέτει τὴν διεξαγωγή της στὸν στρατηγὸ Τζὼν Πέρσινγκ. Ὑποτίθεται ὅτι κυνηγοῦν «ληστές». Ὅμως οἱ εἰσβολεῖς προχωροῦν 500 χλμ. στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Μεξικοῦ. Ὁ Καράντσα ἀπαιτεῖ τὴν ἀποχώρησή τους καὶ ὁ μεξικανικὸς στρατὸς ἀρνεῖται νὰ τοὺς ἀφήσει νὰ περάσουν. Σύγκρουση.

6. Σύμφωνα μὲ τὸ προηγούμενο, τὸ ὁποῖο δημιούργησε ὁ Θ.

Ροῦζβελτ συγκροτεῖται «μικτὴ ἐπιτροπή», γιὰ νὰ βρεῖ λύση. Ὁ Οὐίλσον ἀπαιτεῖ νὰ παρασχεθοῦν ἐγγυήσεις, ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν ἀμερικανῶν ὑπηκόων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς ἐπενδύσεις τους στὸ πετρέλαιο, στὰ ὀρυχεῖα, στὴν γεωργία καὶ στὴν κτηνοτροφία. Ὁ Καράντσα, ἀρνεῖται. Ὅμως, στὸ μεταξὺ ἔχει ἐκλεγεῖ μὲ συνταγματικὲς διαδικασίες καὶ ἐξ ἄλλου οἱ ΗΠΑ ἔχουν μπεῖ στὸν Εὐρωπαϊκὸ πόλεμο. Ἔτσι, ὁ Οὐίλσον ἀναγνωρίζει τελικῶς τὸν Μεξικανὸ πρόεδρο καὶ ἀποσύρει τὸ ἐκστρατευτικό του σῶμα, τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1918.

7. Ἀπὸ τὴν μεξικανικὴ περίπτωση, προκύπτει μιὰ νέα ἐφεύρεση τοῦ Οὐίλσον, ἡ ὁποία ἦρθε νὰ συμπληρώσει τὸ ὁπλοστάσιο τῆς νεοαποικιοκρατίας, τὸ ὁποῖο εἶχε δημιουργήσει ὁ Θ. Ροῦζβελτ: **Ἡ χρησιμοποίηση τῆς διπλωματικῆς ἀναγνωρίσεως γιὰ τὸν ἐκβιασμὸ ἀσταθῶν ἢ νεοτεύκτων κυβερνήσεων**, ὥστε νὰ ἐξαναγκάζονται σὲ παραχωρήσεις. Τὸ μέσον αὐτὸ θὰ τὸ χρησιμοποιήσει ἀργότερα ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς καὶ ὑφυπουργὸς τοῦ Οὐίλσον, Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ, γιὰ νὰ ρυθμίσει ποιοὶ θὰ κυβερνήσουν τὶς διάφορες χῶρες τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖες ἀπελευθερώνονταν ἀπὸ τὴν Γερμανικὴ κατοχή.

8. Ὅταν ἔγινε πρόεδρος ὁ Οὐίλσον, οἱ Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες βρίσκονταν στὴν Νικαράγουα. Ὁ «ἀντιϊμπεριαλιστὴς» πρόεδρος ἐκμεταλλεύεται τὸ γεγονός, γιὰ νὰ ἀποσπάσει διάφορες παραχωρήσεις, ὅπως τὸ δικαίωμα γιὰ διάνοιξη νέας διώρυγας Εἰρηνικοῦ-Ἀτλαντικοῦ, τὴν «ἐνοικίαση» τῶν νησιῶν Μάϊς καὶ τὴν ἐγκατάσταση βάσεων στὸν ὅρμο Φουσέκα (1916).

9. Ὁ ἴδιος ἐπιβάλλει στρατιωτικὴ κατοχὴ στὴν Ἀϊτὴ (1915) καὶ τὸν Ἅγιο Δομίνικο (1916) καὶ ἀποσπᾶ διάφορες οἰκονομικὲς παραχωρήσεις καὶ στρατιωτικὲς διευκολύνσεις ἀπ' αὐτὲς τὶς χῶρες.

10. Τὸ 1917, ὁ φιλοαμερικανὸς πρόεδρος τῆς Κούβας, Ν. Μενοκάλ, ἀνατρέπεται. Ἀμέσως, ὁ Οὐίλσον διορίζει «προσωπικὸ ἀντιπρόσωπό» του στὴν χώρα, τὸν στρατηγὸ Κράουντερ, ὁ ὁποῖος εἶχε διατελέσει ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Κούβας! (1906-1908).

11. Πέρα ἀπὸ τὶς παραπάνω περιπτώσεις, ὁ Οὐίλσον ἐπενέβη στήν:

- Κοσταρίκα: Γιὰ νὰ ἀποσπάσει παραχωρήσεις στὰ πετρέλαια (1917).
- Νικαράγουα: Γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὴν ἐκλογὴ τοῦ φιλοαμερικανοῦ Ἐμ. Καμάρο, στὸ ἀξίωμα τοῦ προέδρου (1917).
- Ἀϊτή: Γιὰ νὰ καταστείλει ἐξέγερση (1918).
- Παναμᾶ: «Γιὰ προστασία τῶν Ἀμερικανῶν ὑπηκόων» (1918).
- Ὀνδούρα: Γιὰ νὰ «ἐκλεγεῖ» πρόεδρος ὁ Τζ. Ἀκόστα (1919).
- Γουατεμάλα: «Γιὰ νὰ προστατευθεῖ ἡ ἀμερικανικὴ ἀντιπροσωπεία» (1920).

12. Μὲ τὶς παραπάνω ἐπεμβάσεις του, ὁ «ἀντιαποικιοκράτης» Οὐίλσον μετέτρεψε τὴν Καραϊβικὴ σὲ λίμνη τῶν γιάνκηδων καὶ τὰ νησιά της, καθὼς καὶ τὶς χῶρες τῆς Κ. Ἀμερικῆς, σὲ προτεκτοράτα τους. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι στὸ σύνολο σχεδὸν τῶν περιπτώσεων, οἱ ἐπεμβάσεις στηρίχθηκαν στὸ δικαιολογητικὸ τῆς «προστασίας μεγάλων ἰδιωτικῶν συμφερόντων». Ὁ Ἔλιου Ρούτ, ὁ ὁποῖος διετέλεσε ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν τοῦ Μακίνλεϋ, ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τοῦ Θ. Ροῦζβελτ (1908) καὶ πῆρε τὸ βραβεῖο Νόμπελ γιὰ τὴν εἰρήνη (1912), τὸ εἶπε:

> *«Ἡ ἐπέμβαση τῶν ΗΠΑ στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ εἶναι δικαιολογημένη κάθε φορὰ ποὺ τὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ἐπένδυσαν σ' αὐτὲς τὶς χῶρες, ἀπειλοῦνται».*

γ) Ἐξόρμηση στὴν Εὐρώπη

Στὶς παραμονὲς τοῦ Α΄ Παγκοσμίου, ἡ κατὰ κεφαλὴν κατανάλωση ἄνθρακα τῶν ΗΠΑ ξεπερνοῦσε κατὰ 20% ἐκείνη τῆς Βρεταννίας, δηλ. τῆς πιὸ βιομηχανικῆς χώρας τῆς Εὐρώπης. Τὸ 50% τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς μηχανῶν ἦταν ἀμερικανικῆς προελεύσεως. Τὰ στοιχεῖα πιστοποιοῦν ὅτι οἱ ΗΠΑ ἦσαν ἤδη οἰκονομικῶς-τεχνολογικῶς ἡ πρώτη Δύναμη, γεγονός, τὸ ὁποῖο

ἔπρεπε νὰ ἐκφρασθεῖ καὶ πολιτικῶς. Αὐτὴν τὴν ἀποστολὴ ἀνέλαβε ὁ Γ. Οὐίλσον. Καὶ τὴν ἐξετέλεσε ἐπιτυχῶς.

1. Ἀναλαμβάνοντας τὴν προεδρία τῶν ΗΠΑ, τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1913, ὁ Γούντροου Οὐίλσον διεκήρυξε τὴν προσήλωσή του σὲ ὑψηλὰ ἰδανικά. Ἀνάμεσά τους εἶναι καὶ ἡ εἰρήνη. Πιστὸς λοιπὸν εἰρηνιστής, ὁ Οὐίλσον στὴν πρώτη φάση τοῦ Α′ παγκοσμίου (Εὐρωπαϊκοῦ) πολέμου, μένει οὐδέτερος. Ἀκριβῶς τὴν ἴδια τακτικὴ θ' ἀκολουθήσει ἀργότερα καὶ ὁ Φρ. Ροῦζβελτ στὸν Β′ παγκόσμιο πόλεμο.

2. Οἱ ΗΠΑ ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τῶν Εὐρωπαίων καὶ τὴν δική τους οὐδετερότητα καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιδέξια ἡγεσία τοῦ Οὐίλσον:

- ❑ Ἀναπτύσσουν τὴν παραγωγή τους.
- ❑ Ἐπεκτείνουν τὶς ἐξωτερικές τους ἀγορὲς καὶ κατακτοῦν τὶς ἀγορὲς τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, ὅπου ὡς τότε ἐδέσποζαν οἱ Εὐρωπαῖοι.
- ❑ Κερδίζουν ἀπὸ τὴν ὕψωση τῶν τιμῶν.
- ❑ Ἐνισχύουν τὸν ἐμπορικὸ στόλο τους.
- ❑ Δανείζουν στοὺς ἐμπόλεμους 9 δισ. δολλάρια.
- ❑ Ἐξασφαλίζουν τὸν ἔλεγχο τῆς παγκόσμιας κινηματογραφικῆς ἀγορᾶς (τὰ εὐρωπαϊκὰ στούντιο εἶναι κλειστά).
- ❑ Ὑποκαθιστοῦν τὸ Λονδῖνο μὲ τὴν Ν. Ὑόρκη στὸν ρόλο τοῦ παγκόσμιου οἰκονομικοῦ κέντρου.

Μ' ἕνα λόγο, οἱ ΗΠΑ πλουτίζουν.

3. Ταυτοχρόνως, οἱ ΗΠΑ, ἐξασφαλισμένες ἀπὸ ἀνεπιθύμητες εὐρωπαϊκὲς ἀντιδράσεις, ἐπιβεβαιώνουν καὶ ἐνισχύουν τὴν κυριαρχία τους στὴν Καραϊβικὴ καὶ στὴν Κεντρ. Ἀμερική, μὲ τὴν σειρὰ τῶν ἐπεμβάσεων ποὺ ἤδη ἀνέφερα.

- ❑ Τὸ 1914, καθὼς ὁ πόλεμος ἀπειλεῖ τὴν Εὐρώπη, οἱ Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες τοῦ Οὐίλσον ἀποβιβάζονται στὴν Βέρα Κροὺζ τοῦ Μεξικοῦ.

- Τὸ 1915, ἐνῶ ὁ πόλεμος μαίνεται στὴν Εὐρώπη, οἱ Ἀμερικανοὶ ἐπιβάλλουν κατοχὴ στὴν Ἀϊτή.
- Τὸ 1916. ἐνῶ διεξάγονται οἱ φονικὲς μάχες στὸ Βερντὲν καὶ στὸν Σόμ, ὁ Οὐίλσον διατάσσει εἰσβολὴ στὸ Μεξικὸ καὶ ἀπόβαση στὸν Ἅγ. Δομίνικο.

4. Τὸ 1916, ὁ Οὐίλσον ἐπανεκλέγεται μὲ τὸ σύνθημα: «***Μᾶς κράτησε μακρυὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο***». *Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο θὰ κάνει ὁ Φρ. Ροῦζβελτ τὸ 1940. Ἕξι μῆνες ἀργότερα μπαίνει στὸν πόλεμο. Τὸ ἴδιο θὰ κάνει καὶ ὁ Φρ. Ροῦζβελτ.*

5. Στὶς 22 Ἰανουαρίου 1917, ὁ Οὐίλσον ἀρνεῖται νὰ κάνει ἠθικὴ διάκριση μεταξὺ ἐμπολέμων καὶ ἐξαγγέλλει τὴν πρότασή του «εἰρήνη χωρὶς νίκη». Στὶς 2 Ἀπριλίου τοῦ 1917, ὅμως, δηλώνει:

> *«Ἡ οὐδετερότητα δὲν εἶναι πιὰ οὔτε δυνατὴ οὔτε ἐπιθυμητή, ὅταν διακυβεύονται ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν λαῶν. Καὶ ἡ ἀπειλὴ ἔγκειται στὴν ὕπαρξη αὐταρχικῶν κυβερνήσεων, οἱ ὁποῖες στηρίζονται στὴν ὀργανωμένη δύναμη καὶ τῶν ὁποίων ἡ θέληση ἐλέγχεται ὁλοκληρωτικά».*

Καὶ συμπληρώνει: *«Ὁ κόσμος πρέπει νὰ γίνει ἀσφαλὴς γιὰ τὴν δημοκρατία».* Φυσικὰ ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου εἶχε ἤδη πάψει νὰ ὑπάρχει ἀπὸ τριετίας, ἀλλὰ ὁ Οὐίλσον τὸ ξέχασε, ὅταν διεξήγαγε τὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία του καὶ ὑποσχόταν εἰρήνη. Ξέχασε ἐπίσης, ὅτι ὁ κόσμος πρέπει νὰ γίνει ἀσφαλὴς γιὰ τὴν δημοκρατία ὅταν πρότεινε τὸν ἄμεσο τερματισμὸ τοῦ πολέμου «χωρὶς νίκη» δηλ. χωρὶς τὴν καταστροφὴ τῶν αὐταρχικῶν κυβερνήσεων, οἱ ὁποῖες τώρα ἀνακαλύπτει ὅτι ἀπειλοῦν τὴν δημοκρατία. Ὅλα αὐτὰ θὰ τὰ ἐπαναλάβει ὁ Φρ. Ροῦζβελτ.

6. Τί συνέβη; Ἁπλούστατα ὁ Οὐίλσον ἔκρινε ὅτι εἶχε ὡριμάσει ἡ στιγμὴ γιὰ νὰ μποῦν οἱ ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ὥστε νὰ ἀποκομίσουν ἀπ' αὐτὸν τὰ μέγιστα δυνατὰ κέρδη μὲ τὶς ἐλάχιστες δυνατὲς θυσίες. Ἔτσι, ἀφοῦ πρῶτα ἐξασφάλισε τὴν ἐπανεκλογή του μὲ εἰρη-

νιστικὰ συνθήματα, μετὰ θυμήθηκε τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλαν στὶς ΗΠΑ νὰ μποῦν στὸν πόλεμο καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ νικήσουν ἡ εἰρήνη καὶ ἡ δημοκρατία. Ἡ οὐδετερότητα εἶχει προσπορίσει στὶς ΗΠΑ πλοῦτο, ἑδραίωση τῆς κυριαρχίας τους στὴν Καραϊβική - Κ. Ἀμερικὴ καὶ αὔξηση τῆς ἐπιρροῆς τους στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις. Μπαίνοντας στὸν πόλεμο, θὰ μποροῦσαν νὰ δρέψουν ἀκόμη πλουσιώτερους καρπούς. Γι' αὐτό, ἐνῶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1917 ὁ Οὐίλσον ζητοῦσε «***εἰρήνη χωρὶς νίκη***», *τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1918, ζητοῦσε* «***δύναμη, δύναμη στὸ ἔπακρο***», *γιὰ* «***νὰ σωριάσει στὸ ἔδαφος τὴν Γερμανία καὶ τοὺς συμμάχους της***».

7. Μὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἡ Εὐρώπη εἶναι καταχρεωμένη στὶς ΗΠΑ. Γιὰ νὰ τὶς ἐξοφλήσει, πρέπει νὰ ἐξάγει στὶς ΗΠΑ ἐμπορεύματα. Αὐτὲς ὅμως ὀρθώνουν τελωνειακοὺς φραγμούς. Τί ἄλλο μπορεῖ νὰ κάνει ἡ Εὐρώπη: Νὰ προσφέρει ὑπηρεσίες μὲ κυριώτερη τὶς ναυτικὲς μεταφορές. Ὅμως οὔτε κι αὐτὸ τὸ μπορεῖ πλέον, ἀφοῦ τὸ ἀμερικανικὸ ἐμπορικὸ ναυτικὸ σχεδὸν ἑξαπλασιάσθηκε. Ἀλλὰ οἱ ΗΠΑ ἀπαιτοῦν ἐξόφληση. Καὶ ἡ Εὐρώπη πιέζεται, ταπεινώνεται, ἐκβιάζεται, ὑποχωρεῖ!

δ) Τὸ δημοκρατικὸ προσωπεῖο

Στὸν πανηγυρικὸ λόγο του κατὰ τὴν ἀνάληψη τῆς προεδρίας, τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1913, ὁ Οὐίλσον:

- Ἀποκήρυξε τὸ κακὸ παρελθὸν τῶν γιάνκηδων.
- Ἔκανε «τολμηρὴ» αὐτοκριτικὴ γιὰ τὴν συμπεριφορὰ τῶν ΗΠΑ.
- Ὑποσχέθηκε στὸ ἑξῆς πίστη στὰ ἀρχικὰ ὡραῖα ἰδανικά τους[15]. Εἶπε:

15. Πόσο θυμίζει τὸν Χρουτσώφ, ὁ ὁποῖος τὸ 1956 ἀποκήρυξε τὸ κακὸ παρελθὸν τοῦ σταλινισμοῦ, ἔκανε «τολμηρὴ» αὐτοκριτικὴ γιὰ τὰ «λάθη» τῆς ΕΣΣΔ καὶ ὑ-

«Δείξαμε σκληρότητα, μιὰ ἀρκετὰ ἀπάνθρωπη περιφρόνηση τῆς εὐαισθησίας, στὴν βιασύνη μας νὰ πετύχουμε καὶ νὰ φθάσουμε στὸ μεγαλεῖο.

...Τώρα ἀνοίγουν τὰ μάτια μας καὶ ἡ προηγούμενη συμπεριφορά μας ἀποκαλύπτεται ἀπερίσκεπτη. Εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ ἐναρμονίσουμε ὅλες τὶς πράξεις τοῦ ἐθνικοῦ βίου μας μὲ τὰ τόσο εὐγενικὰ ἰδανικά, τὰ ὁποῖα διακηρύξαμε στὴν ἀρχή του καὶ ποὺ πάντοτε ἔχουμε στὴν καρδιά μας».

2. Στὶς 2 Ἀπριλίου 1917, ὁ Οὐίλσον ζήτησε ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο τὴν εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο καὶ τὴν διεξαγωγή του «μὲ ὅλα τὰ ὅπλα καὶ τὰ μέσα». Ἡ πρότασή του ψηφίζεται μὲ 373 ἔναντι 50. Στὶς 6 Ἀπριλίου, οἱ ΗΠΑ κηρύσσουν τὸν πόλεμο. Κύριο ἐπιχείρημα τοῦ Οὐίλσον: «*Τὸ δίκαιο εἶναι πολυτιμότερο ἀπὸ τὴν εἰρήνη». Γι' αὐτὸ τὸ «δίκαιο» θὰ πολεμήσουν οἱ ΗΠΑ. Οἱ μόνοι ὅροι, τοὺς ὁποίους προβάλλουν γιὰ νὰ μετάσχουν στὸν πόλεμο, εἶναι ὁ σεβασμὸς στὶς ἀρχὲς τῆς ἐλευθερίας, τῆς αὐτοδιαθέσεως καὶ τοῦ δικαίου. Σκοπὸς τοῦ Οὐίλσον, ὅπως διακηρύσσει ὁ ἴδιος, εἶναι «μία εἰρήνη, ἡ ὁποία νὰ βασίζεται ὄχι στὴν στρατιωτικὴ ἰσχύ, ἀλλὰ σὲ ἠθικὲς ἀποκλειστικῶς βάσεις» (λόγος του στὴν διάσκεψη τῆς εἰρήνης, 18 Ἰαν. 1919). Αὐτὲς οἱ «ἠθικὲς βάσεις» ἐξασφαλίζονταν μὲ τὰ περιβόητα «14 σημεῖα γιὰ τὴν εἰρήνη», τὰ ὁποῖα ὁ Οὐίλσον εἶχε διατυπώσει ἀπὸ τὶς 8 Ἰαν. 1918 καὶ τοῦ ἀπέφεραν καὶ τὸ βραβεῖο Νόμπελ γιὰ τὴν εἰρήνη (1919). Περιττὸ νὰ πῶ ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ «σημεῖα» δὲν ἐφαρμόσθηκε. Ὁ ρόλος τους ἐξαντλήθηκε στὸ νὰ πεισθοῦν οἱ Κεντρικὲς Αὐτοκρατορίες νὰ ζητήσουν ἀνακωχή. Μετά, ἐφαρμόσθηκε μία καὶ μόνη ἀρχή: «οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις».*

ποσχέθηκε στὸ ἑξῆς πίστη στὰ ἀρχικὰ ὡραῖα ἰδανικὰ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Λίγους μῆνες μετὰ εἰσέβαλε στὴν Οὐγγαρία, ὅπως ὁ Οὐίλσον στὸ Μεξικό.

3. Στὸν ἐσωτερικὸ τομέα, ὁ Οὐίλσον εἶναι, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ δάσκαλός του, Θ. Ρούζβελτ καὶ ὁ μεταγενέστερος μαθητὴς καὶ τῶν δύο, Φρ. Ρούζβελτ, «προοδευτικός». Εἰσάγει μεταρρυθμίσεις, μὲ τὶς ὁποῖες πραγματοποιεῖ τὶς ἀναγκαῖες στὸ Σύστημα ἀλλαγὲς χωρὶς βίαιες κοινωνικὲς συγκρούσεις, οἰκονομικοὺς κλονισμοὺς καὶ πολιτικὲς ἀναταραχές.

4. Γενικῶς, ὁ Οὐίλσον κατασκεύασε ἕνα πρόσωπο ἰδεαλιστῆ ἠθικολόγου, ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ τὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις μὲ κίνητρα τὴν ἐλευθερία, τὴν δικαιοσύνη, τὴν δημοκρατία καὶ τὴν εἰρήνη, ἐνῶ ταυτοχρόνως, στὸ ἐσωτερικὸ ἐφαρμόζει προοδευτική, ἀριστερίζουσα πολιτική. Παράλληλα, πραγματοποιεῖ περισσότερες ἐπεμβάσεις στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ - Καραϊβικὴ ἀπ' ὅσες καὶ οἱ δύο προκάτοχοί του μαζὶ (Θ. Ρούζβελτ καὶ Τάφτ). Καὶ ρίχνει τὴν χώρα του στὸν Α' παγκόσμιο πόλεμο.

5. Χαρακτηριστικὰ τοῦ Γ. Οὐίλσον θὰ τὰ ξαναβροῦμε βελτιωμένα καὶ ἐπαυξημένα στὸν συνεχιστὴ τοῦ ἔργου του , Φρ. Ρούζβελτ, καθὼς καὶ στοὺς ἐπίγονους τοῦ τελευταίου, Χ. Τροῦμαν, Τζ. Κέννεντυ, Λ. Τζόνσον κ.λπ.

VI

Οἱ νέες μέθοδοι

«Ὅλες οἱ κυβερνήσεις δροῦν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀρκεῖ νὰ ἔχουν τὰ μέσα. Ἀλλὰ καμμιὰ κυβέρνηση δὲν διαθέτει τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Οὐάσιγκτων. Καὶ τὸ πρόβλημα, ἀλλάζοντας κλίμακα, ἀλλάζει φύση, γιατὶ μόνον ἡ κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ μπορεῖ νὰ ἐπεμβαίνει σ' ὅλο τὸν κόσμο, ἐνῶ οἱ παλιὲς ἀποικιακὲς δυνάμεις εἶχαν μιὰν ὁρισμένη ζώνη ἐπιρροῆς». (Κλῶντ Ζυλιέν, «Ἡ Ἀμερικανικὴ Αὐτοκρατορία»).

Οἱ παλαιὲς ἀποικιοκρατικὲς Δυνάμεις ἐπεδίωκαν τὴν ἀνάληψη τῆς διακυβερνήσεως ξένων ἐδαφῶν καὶ λαῶν, τοὺς ὁποίους ὑπέτασσαν βιαίως. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἐφεῦραν δύο νέους τρόπους ἐπεκτάσεως. Εἶναι:

α) Ἡ ἀπόκτηση νέων ἐδαφῶν μὲ τὸν ὁλοκληρωτικὸ ἀφανισμὸ τῶν κατοίκων τους —ἔτσι τὰ ἐδάφη αὐτὰ γίνονται ὁριστικὰ δικά τους— ἰδιοκτησία τους. Αὐτὴ ἡ μέθοδος χαρακτηρίζει τὴν πρώτη φάση τῆς ἀμερικανικῆς ἐπεκτάσεως, τὴν πορεία ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ ὡς τὸν Εἰρηνικό.

β) Ἡ ἀντικατάσταση τῆς στρατιωτικῆς κατακτήσεως ἀπὸ τὴν μὲ ἄλλα μέσα ἐγκαθίδρυση ἐπιρροῆς, ὅπως οἱ ἐπενδύσεις κεφαλαίων, ἡ χορήγηση δανείων, ἡ παροχὴ βοήθειας, ἡ ἐξαγωγὴ ἀγαθῶν, μόδας, ψυχαγωγίας, συνηθειῶν, τρόπων συμπεριφορᾶς, γλώσσας.

2. Ἡ δεύτερη μέθοδος ἀρχίζει νὰ ἐφαρμόζεται, ἀφοῦ πρῶτα ὁλοκληρώθηκε ἡ ἐδαφικὴ ἐπέκταση τῶν ΗΠΑ καὶ ἀφοῦ ὑπῆρξε μία μεταβατικὴ φάση συνδυασμοῦ τῶν δύο μεθόδων ἢ παράλληλης ἐφαρμογῆς τους. Ἡ μετάβαση ὁλοκληρώνεται μὲ τὸν Α′ Παγκόσμιο Πόλεμο, ἀπὸ τὸν Γ. Οὐίλσον.

3. Ἡ νέα μεθοδικὴ κορυφώνεται κατὰ τὸν Β′ Παγκόσμιο Πόλεμο καὶ προσλαμβάνει τεράστιες διαστάσεις κατὰ τὸν μεταπόλεμο. Ἔτσι, ὁ πρόεδρος Τζόνσον παρουσιάζει στὴν ἀνθρωπότητα τὸ σχέδιο τῆς ἀμερικανικῆς ἡγεμονίας ὡς πρόγραμμα γιὰ τὴν διαμόρφωση τῆς «**Μεγάλης Παγκόσμιας Κοινωνίας**», στὴν ὁποία ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ πλανήτη θὰ ἔχουν ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν πεῖνα, τὶς ἀρρώστειες κ.λπ.

4. Ἐφευρέτης τῆς νέας ἀποικιοκρατικῆς μεθόδου εἶναι ὁ Θ. Ροῦζβελτ καὶ πρῶτο πεδίο δοκιμαστικῆς ἐφαρμογῆς της οἱ Φιλιππῖνες.

Ὁ Θ. Ροῦζβελτ, ἀπὸ τοὺς συντελεστὲς τῆς κατακτήσεως-προσαρτήσεως τῶν Φιλιππίνων, μετάνιωσε γι’ αὐτήν. Ἰδιωτικὰ συμφέροντα τῶν ΗΠΑ διαμαρτύρονται γιὰ τὴν ἐλεύθερη εἰσαγωγὴ τῆς παραγωγῆς τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἡ ὁποία ἀνταγωνίζεται τὴν δική τους. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐργάτες διαμαρτύρονται γιὰ τὴν εἰσροὴ Φιλιππινέζων, οἱ ὁποῖοι προσφέρουν φθηνὰ ἐργατικὰ χέρια. Ἐξ ἄλλου ἡ κατοχὴ τῶν νησιῶν δημιουργεῖ βάρη, ἐμπλοκὲς καὶ ὑποχρεώσεις ποὺ ἐνοχλοῦν. Χρειάζεται λοιπὸν μιὰ ἄλλη μορφὴ ἀποικιοκρατίας, πιὸ σύγχρονη, πιὸ «προοδευτική», ποὺ νὰ ἐξασφαλίζει τὰ κέρδη τῆς ἐδαφικῆς προσαρτήσεως χωρὶς τὰ μειονεκτήματά της. Καὶ οἱ ΗΠΑ διαθέτουν τὰ μέσα γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ αὐτῆς τῆς σύγχρονης μορφῆς ἀποικιοκρατίας. Ἔτσι, τὸ 1902 ὁ ἐφευρετικὸς πρόεδρος προκαλεῖ τὴν ψήφιση νόμου, ὁ ὁποῖος προβλέπει τὴν βαθμιαία πορεία τῶν Φιλιππίνων πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία.

5. Οἱ ΗΠΑ πρωτοποροῦν! Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία, μία Δύναμη «χαρίζει» μόνη της, οἰκειοθελῶς, τὴν ἀνεξαρτησία σὲ ἀποικία της. Ποιὰ ἄλλη ἀπόδειξη χρειάζεται γιὰ τὴν ὑπέρτατη

ἀνιδιοτέλεια τῶν γιάνκηδων; Ὑπάρχει πιὸ ἔμπρακτη πιστοποίηση γιὰ τὴν ἀπαρέγκλιτη προσήλωσή τους στὶς ὑψηλὲς ἀρχὲς τῆς δημοκρατίας, τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν ἐθνῶν, τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἄλλων; Ποιὸς μπορεῖ νὰ φαντασθεῖ πιὸ περίτρανο δεῖγμα πίστεως στὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξη τῶν λαῶν;

6. Παραχωρῶντας τὴν μελλοντικὴ προοπτικὴ τῆς ἀνεξαρτησίας στὶς Φιλιππῖνες, οἱ ΗΠΑ κερδίζουν τεράστια πλεονεκτήματα

- ❑ Κατακτοῦν τὴν συμπάθεια τῆς παγκόσμιας κοινῆς γνώμης γιὰ τὸν ἀντιϊμπεριαλισμό τους.
- ❑ Φέρνουν σὲ δύσκολη θέση τὶς ἀνταγωνιστικὲς Δυνάμεις, οἱ ὁποῖες ἐμφανίζονται ἀντιδραστικές.
- ❑ Ἀδρανοποιοῦν τὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα τῶν Φιλιππινέζων, ρίχνοντάς το στὴν ἀναμονὴ τῆς εἰρηνικῆς ἀπελευθερώσεως.
- ❑ Ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ἀσκήσεως κατασταλτικῆς ἐξουσίας στὶς Φιλιππῖνες.
- ❑ Ἐμποδίζουν ἀπὸ τώρα τὴν ἐλεύθερη εἰσροὴ στὶς ΗΠΑ προϊόντων καὶ μεταναστῶν ἀπὸ τὶς μελλοντικῶς ἀπελεύθερες Φιλιππῖνες.
- ❑ Ὁλοκληρώνουν μὲ μεγαλύτερη ἄνεση τὴν οἰκονομικὴ κυριαρχία τους στὸ Ἀρχιπέλαγος, ἀφοῦ οἱ ἐκεῖ ἐπενδύσεις τους, ἡ ἐγκατάσταση ἐπιχειρήσεων, ἡ ἀγορὰ πρώτων ὑλῶν, ἡ χορήγηση δανείων κ.λπ. δὲν γίνονται στὰ πλαίσια τῆς διαχειρίσεως μιᾶς ἀποικίας, ἀλλὰ σὰν «βοήθεια».
- ❑ Ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν παιδεία, τὴν ὑγεία, τὶς συγκοινωνίες, τὰ δημόσια ἔργα μιᾶς ξένης χώρας, ἀφοῦ αὐτὴ συντόμως δὲν θὰ εἶναι πλέον ἀποικία τους.

7. Μὲ τὴν νέα ἀποικιοκρατικὴ μεθοδολογία, τὴν ὁποία διαμορφώνει ὁ νεωτεριστὴς Θ. Ροῦζβελτ, ἡ κατακτώμενη χώρα διατηρεῖ τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς κυριαρχίας. Κυβέρνηση, διοίκηση, κόμματα, κοινοβούλιο, ἐκπαίδευση, ἔνοπλες δυνάμεις, γλῶσσα,

σημαία, ἐθνικὲς γιορτὲς —τίποτα δὲν καταργεῖται. Χάνει ὅμως τὴν οἰκονομική της κυριαρχία. Χρεώνεται στὴν ἀποικιοκρατικὴ Δύναμη, ἡ ὁποία τὴν δανείζει γιὰ νὰ τὴν «βοηθήσει». Ἡ «μητρόπολη» πραγματοποιεῖ ἐπενδύσεις, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ τὴν ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Βάζει στὸ χέρι τὶς πρῶτες ὕλες της, τὴν πλημμυρίζει μὲ προϊόντα της, στέλνει συμβούλους, ἀναλαμβάνει «γενναιόφρονα» τὸν ἐξοπλισμὸ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, τῶν σωμάτων ἀσφαλείας καὶ ἄλλων τομέων τῆς ζωῆς της. Τελικά, ἡ χώρα γίνεται ἐξάρτημα τῆς «Προστάτιδας Δύναμης», ἡ ὁποία εἶναι σὲ θέση μὲ οἰκονομικὴ καὶ διπλωματικὴ πίεση νὰ τῆς ἐπιβάλει τὴ θέλησή της[16]. Ἄλλωστε, μὲ τὴν ἀνάμιξή τους στὰ ἐσωτερικὰ τῆς χώρας, οἱ «προστάτες» ἀποκτοῦν παντοῦ δικούς τους ἀνθρώπους, προσβάσεις, ὄργανα, τρόπους νὰ ἐπηρεάζουν τὰ κόμματα, τὴν βουλή, τὸν τύπο, τὸν στρατό, τὶς μυστικὲς ὑπηρεσίες.

8. Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἔχει πολλὰ πλεονεκτήματα.

- Δὲν ἀνοίγει τὶς πύλες τῆς «μητροπόλεως» σὲ ἀνταγωνιστικὴ ἐργατικὴ δύναμη καὶ παραγωγή.
- Δὲν τὴν ἐπιβαρύνει μὲ δαπάνες καὶ σκοτοῦρες στρατιωτικῆς κατοχῆς, πολιτικῆς διοικήσεως, δημόσιας ὑγιεινῆς, ὁδοποιΐας κ.λπ. Οἱ δαπάνες βαρύνουν τὴν κατακτώμενη χώρα.
- Τὴν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν εὐθύνη γιὰ τοὺς λιμούς, τοὺς λοιμούς, τὸν ἀναλφαβητισμό, τὶς ταραχές, τὴν πολιτικὴ κατα-

---

16. 1963: Ὁ Τζ. Κέννεντυ ἀπειλεῖ τὸν πρωθυπουργὸ τοῦ Καναδᾶ, Λ. Πῆρσον, ὅτι ἂν δὲν ἀποσύρει τὸ σχέδιό του γιὰ ἐπιβολὴ φόρου στὶς διαφημίσεις, οἱ ὁποῖες δημοσιεύονται σὲ ἀμερικανικὰ ἔντυπα μὲ τιμὲς «ντάμπινγκ», θὰ κόψει τὴν πίστωση πρὸς τὴν «Καναντὰιρ» μὲ ἀποτέλεσμα 16.000 ἄνεργους.
1967: Ὁ Λ. Τζόνσον ἀπειλεῖ τὴν καναδικὴ κυβέρνηση μὲ οἰκονομικὰ ἀντίποινα ἂν δὲν ἀποσύρει τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν ἀμερικανικῶν τραπεζῶν, οἱ ὁποῖες εἶναι ἐγκατεστημένες στὸν Καναδᾶ.
Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ὁ Καναδᾶς ὑπέκυψε.

πίεση καὶ γιὰ ὅ,τι ἄλλο κακὸ συμβαίνει στὴν ὑποδουλωμένη χώρα, ἀφοῦ αὐτὴ παραμένει «ἐλεύθερη» καὶ ἄρα ὑπεύθυνη γιὰ τὸν ἑαυτό της.

- Τὴν ἐμφανίζει διεθνῶς σὰν μὴ ἀποικιοκρατικὴ Δύναμη, ἡ ὁποία δὲν ἐπιδιώκει ἐδαφικὲς ἐπεκτάσεις καὶ προσαρτήσεις, σέβεται καὶ μάλιστα ὑποστηρίζει τὴν αὐτοδιάθεση καὶ τὴν δημοκρατία καὶ παρέχει γενναιόδωρα κάθε εἴδους βοήθεια πρὸς τὶς ἄλλες χῶρες. Ἔτσι, ἄνθρωποι σὰν τὸν Φ. Ροῦζβελτ καὶ τὸν Ἔλιου Ρούτ, τῶν ὁποίων ὁ ἱστορικός ρόλος ὑπῆρξε καθαρὰ ἰμπεριαλιστικὸς καὶ ἐντόνως φιλοπολεμικός, τιμήθηκαν μὲ βραβεῖα Νόμπελ γιὰ τήν... εἰρήνη!

9. Αὐτὴν τὴ νέα μέθοδο ἐφάρμοσε ὁ Θ. Ροῦζβελτ στὴν Κολομβία (περίπτωση Παναμᾶ), στὸ θέμα τῶν συνόρων Ἀλάσκας-Καναδᾶ, στὸν Ἅγιο Δομίνικο, στὴν Κοσταρίκα, στὴ Νικαράγουα, στὴν Κούβα, στὴν Γουατεμάλα. Δὲν πέτυχε πάντοτε. Γι' αὐτό, πολλὲς φορές, ἀναγκάσθηκε νὰ προσφύγει σὲ παλαιοαποικιοκρατικοῦ τύπου στρατιωτικὲς ἐπεμβάσεις. Καὶ τότε, ὅμως, φρόντισε νὰ τὶς συνδυάσει μὲ τὶς νέες μεθόδους. Γι' αὐτό:

- Παρεῖχε δάνεια καὶ «βοήθεια».
- Ἀπέφευγε τὴν τυπικὴ προσάρτηση.
- Χαρακτήριζε τὴν κατοχὴ «προσωρινὴ ἐπέμβαση».
- Κατὰ τὸ δυνατὸν τηροῦσε τοὺς τύπους τῆς νομιμότητας (λ.χ. «πρόσκληση» ἀπὸ κάποια νόμιμη κυβέρνηση, ἔκκληση γιὰ βοήθεια ἀπὸ κάποιους δημοκρατικοὺς ἢ ἐθνικοαπελευθερωτικοὺς στασιαστές, αἴτημα γιὰ συμβολὴ στὴν ἀποκατάσταση τῆς τάξεως ἀπὸ κάποια ντόπια μορφὴ ἐξουσίας)[17].

---

17. Κακὴ μαθήτρια τῆς νεοαποικιοκρατικῆς σχολῆς, ἡ ΕΣΣΔ ἐπιχείρησε, ἀνεπιτυχῶς νὰ βρεῖ παρόμοια «πατήματα» νομιμοφάνειας γιὰ τὶς ὠμὲς στρατιωτικὲς εἰσβολές της στὴν Οὐγγαρία (1956), στὴν Τσεχοσλοβακία (1968), στὸ Ἀφγανιστὰν (1979).

10. Ὁ Θ. Ρούζβελτ ὡς πρωτοπόρος σκαπανέας τῆς νέας ἀποικιοκρατίας δὲν διέθετε ἀρκετὴ πεῖρα, οὔτε ἀκόμη καὶ ἐπαρκῆ μέσα γιὰ νὰ ἐφαρμόσει σὲ μεγάλη ἔκταση καὶ μὲ πλήρη ἐπιτυχία τὴν ἐφεύρεσή του. Αὐτὸ τὸ ἐπιχείρησε ἕνας ἀπὸ τοὺς διαδόχους του ὁ Γ. Οὐίλσον. Καὶ τὸ πέτυχε σὲ ἰλιγγιώδη κλίμακα ὁ ἰδιοφυὴς μαθητής τους —Φ. Ρούζβελτ. Μ' αὐτοὺς τοὺς τρόπους, οἱ Ἀμερικανοὶ αὐτοκρατοριστὲς πέτυχαν αὐτό, τὸ ὁποῖο ἔγραφε ὁ Κοντὲ στὸν καρδινάλιο τοῦ Ρέτς:

> *«Αὐτοὶ οἱ κερατάδες μᾶς βάζουν νὰ μιλοῦμε καὶ νὰ ἐνεργοῦμε, ὅπως θὰ ἔκαναν αὐτοὶ γιὰ λογαριασμό μας».*

VII

Ἡ Νέα Τεχνική

«Ἡ οἰκονομικὴ ἐπέκταση καὶ ἡ δημοκρατία μποροῦν νὰ πηγαίνουν ζευγαρωτά». (Τζὼν Κέννεντυ 22 Μαρτίου 1961).

Ο νέος αὐτοκρατορισμός, ὁ ὁποῖος ὅπως εἴδαμε, διαμορφώθηκε στὶς ΗΠΑ βαθμιαῖα (ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ 1898 μὲ τὸν πόλεμο κατὰ τῆς Ἱσπανίας) ἔχει τὴ δική του τεχνική, ἡ ὁποία εἶναι ὁλότελα νέα σὲ σχέση μὲ ἐκείνην τῶν «κλασσικῶν» αὐτοκρατοριῶν. Αὐτὴ ἔχει δύο σκέλη —τὸ πρὸς τὰ «μέσα» καὶ τὸ πρὸς τὰ «ἔξω».

α) Πρὸς τὰ μέσα

Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας τους, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ παρουσιάζονται «προοδευτικοί». Εἶναι μεταρρυθμιστές, ἀνανεωτικοί, ἀνακαινιστές, μὲ μεγάλα ὁράματα, μεγαλόπνοα σχέδια, τολμηρὰ προγράμματα καὶ ριζοσπαστικὰ μέτρα. Γι' αὐτὸ ἀνήκουν κατὰ κανόνα στὸ «προοδευτικότερο» ἀπὸ τὰ δύο κόμματα — τὸ «δημοκρατικὸ» καὶ μάλιστα στὴν «ἀριστερὴ» πτέρυγά του.

2. Στηρίζονται στὰ συνδικᾶτα, στοὺς ἀγρότες καὶ στοὺς ἐπιχειρηματίες. Διότι ὑπόσχονται δουλειὰ γιὰ τοὺς ἐργάτες, καλὲς τιμὲς γιὰ τὰ ἀγροτικὰ προϊόντα καὶ πάρα πολλὲς μπίζνες γιὰ τοὺς ἐπιχειρηματίες.

3. Εἶναι ἐναντίον τῶν φυλετικῶν καὶ κάθε εἴδους διακρίσεων —ἑπόμενο ἀφοῦ εἶναι φλογεροὶ δημοκράτες καὶ διαπρύσιοι κήρυκες τῆς ἰσότητας. Συνήθως ἔχουν καὶ μία τάση λαϊκισμοῦ (ἁπλοΐ, χαμογελαστοί, φιλικοί, ἐγκάρδιοι, «ἀνθρώπινοι» κ.λπ.).

4. «Ἐκφράζουν», πολιτικῶς, ἕναν συνασπισμὸ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων, τῶν ἀλλόφυλων (μαύρων, τσικάνος κ.λπ.), τῶν ξενογεννημένων, τῶν ἀλλόθρησκων (καθολικῶν κ.α. μὴ-προτεσταντῶν). Γενικῶς, ὑποτίθεται ὅτι ἐκφράζουν τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τοὺς μὴ WASP (Whites Anglo Saxon Protestants = Λευκοὶ Ἀγγλο-Σάξονες Προτεστάντες). Αὐτὲς οἱ «μὴ προνομιοῦχες» μᾶζες ἐκτονώθηκαν πλήρως «ἐκφραζόμενες» διὰ μέσου τοῦ Φρ. Ροῦζβελτ ἢ τοῦ Τζὼν Κέννεντυ (ποὺ καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἦταν πλήρως WASP, ἀφοῦ ἦταν Ἰρλανδοκαθολικῆς προελεύσεως).

5. Εἶναι πάντοτε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου γενικῶς καὶ τῆς οὐδετερότητας τῶν ΗΠΑ εἰδικῶς. Δὲν θέλουν μὲ κανένα τρόπο τὴν ἐμπλοκὴ τῆς χώρας τους σὲ πολέμους —*«ἐκτὸς ἂν μᾶς ἐξαναγκάσουν»*. Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι τελικὰ πάντα τούς... ἐξαναγκάζουν. Καὶ πάντα μπλέκονται σὲ πολέμους. Αὐτὸ συνέβη μὲ τὸν εἰρηνιστὴ Γ. Οὐίλσον, μὲ τοὺς ἐξ ἴσου εἰρηνιστὲς Χ. Τροῦμαν, Τζ. Κέννεντυ, Λ. Τζόνσον, Ρ. Ρῆγκαν, Μπ. Κλίντον.

β) Πρὸς τὰ ἔξω

Στὸ ἐξωτερικὸ οἱ φορεῖς τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ εἶναι:

1. ***Ἀντι-ἰμπεριαλιστές.*** *Γι' αὐτὸ τάσσονται πάντοτε ἐναντίον τῶν ἐδαφικῶν προσαρτήσεων, τὶς ἀπεχθάνονται. Ἀπόδειξη: Στοὺς δύο παγκόσμιους πολέμους οἱ ΗΠΑ ἔπαιξαν ρόλο καθοριστικὸ γιὰ τὴν ἔκβασή τους. Καὶ ὅμως —ὄχι μόνον δὲν προσάρτησαν οὔτε ἕνα τετραγωνικὸ μέτρο γῆς, ἀλλὰ καὶ χάρισαν τὴν ἐλευθερία στὴν μόνη ἀποικία τους, τὶς Φιλιππῖνες. (Ἡ Χαβάη, ἡ Ἀλάσκα, τὸ*

Πόρτο-Ρίκο, τὸ Γκουάμ, ἔγιναν... Ἀμερικὴ καὶ ἔτσι δὲν εἶναι πλέον ἀποικίες).

2. ***Ἀντι-ἀποικιοκράτες.*** *Γι' αὐτὸ πίεσαν καὶ ἐξανάγκασαν τοὺς Εὐρωπαίους νὰ παραχωρήσουν ἀνεξαρτησία στὶς ἀποικίες τους. Χάρη στὴν ἰσχυρὴ ἐκβιαστικὴ πίεση τῶν ΗΠΑ διαλύθηκαν οἱ αὐτοκρατορίες τῶν Βρεταννῶν, τῶν Γάλλων, τῶν Βέλγων, τῶν Ὁλλανδῶν, τῶν Ἱσπανῶν, τῶν Πορτογάλων. Βέβαια, ἡ πραγματικὴ «αὐτοδιάθεση» δὲν ἐφαρμόσθηκε πουθενά, ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι λεπτομέρεια. Καὶ μία ἀκόμη λεπτομέρεια —ἐνῶ ἀπελευθερώνονταν Νιγηριανοί, Γουινέοι, Κενυᾶτες, Σουδανοί, Κογκολέζοι, Ἰνδονήσιοι, Σομαλοί, Μαλαίσιοι, ὑποδουλώνονταν στὸν ρωσικὸ αὐτοκρατορισμὸ Ἐσθονοί, Λεττονοί, Λιθουανοί, Ρουθῆνοι, Μολδαβοὶ καὶ παραδιδόταν σ' αὐτὸν ὁλόκληρη ἡ ἀνατολικὴ Εὐρώπη*[18].

3. ***Ἀντι-τυραννικοί.*** *Γι' αὐτό, παντοῦ καὶ πάντοτε ὑποστηρίζουν τὴν ὀρθόδοξη, φιλελεύθερη κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία. Διότι μ' αὐτὴν ἡ νεοαποικιοκρατία κάνει πολὺ πιὸ σίγουρα, εὔκολα καὶ ἀποτελεσματικὰ τὴν δουλειά της, ἀφοῦ τὸ κοινοβουλευτικὸ παιχνίδι τῆς ἐπιτρέπει νὰ ὑποστηρίζει ἢ νὰ ἐγκαταλείπει κόμματα, πρόσωπα, ὁμάδες, νὰ μετατοπίζει τὴν εὔνοιά της, νὰ ἐξαγοράζει καὶ νὰ προωθεῖ ἐνεργούμενά της, νὰ κατευθύνει τὴν κοινὴ γνώμη κ.λπ. Πράγματι, οἱ φορεῖς τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ παντοῦ καὶ πάντοτε εἶναι εἰλικρινεῖς πολέμιοι τῆς δικτατορίας. Διότι μία ἰσχυρὴ ἐξουσία δυσκολεύει ἢ καὶ ματαιώνει τὶς παραπάνω πρακτικές τους.*

4. ***Ἀν-ἰδιοτελεῖς.*** *Γι' αὐτὸ παρέχουν ἀνυστερόβουλα τὴ βοήθειά τους πρὸς κάθε κατεύθυνση. Αὐτὸ ἔκαναν:*

---

18. Βλέπε πολὺ περισσότερα στὸ κεφ. «Διπολισμὸς» στὸ βιβλίο μου «*Ἡ Ἄνοδος καὶ ἡ Πτώση τῶν Ἀστῶν*» ἐκδ. Σμυρνιωτάκη 1988».

- Ὁ Γ. Οὐίλσον, δανείζοντας ἀφειδῶς τοὺς Εὐρωπαίους στὸν Α′ Παγκόσμιο Πόλεμο, γιὰ νὰ ἀλληλοσκοτώνονται.
- Ὁ Φ. Ροῦζβελτ, μὲ τὸ νόμο «περὶ δανεισμοῦ καὶ ἐκμισθώσεως» κατὰ τὸν Β′ παγκόσμιο πόλεμο, γιὰ νὰ μὴ σταματήσει ὁ ἀλληλοσπαραγμός τους.
- Ὁ Χ. Τροῦμαν, μὲ τὸ «Σχέδιο Μάρσαλ», γιὰ νὰ θέσει τὴν Εὐρώπη κάτω ἀπὸ τὴν πατρικὴ βοήθεια τῶν ΗΠΑ.

5. ***Ἀλληλέγγυοι πρὸς τὴν ἐλευθερία***. *Αὐτὴ ἡ «ἀλληλεγγύη» τους λειτούργησε καὶ στοὺς δύο παγκόσμιους πολέμους μὲ πολὺ μεγάλη ὅσο καὶ σκόπιμη καθυστέρηση. Καὶ στὴν συνέχεια ξαναλειτούργησε μὲ τὴν ἀνάληψη τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν ἄμυνα καὶ ἀσφάλεια τοῦ ἐλεύθερου κόσμου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο δὲν ἐμπόδισε τὴν ἐπιβολὴ κομμουνιστικῶν τυραννιῶν σὲ πολυάριθμες χῶρες τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἐφ' ὅσον ἡ ἐγκαθίδρυσή τους ἐξυπηρετοῦσε βραχυμεσοπροθέσμως τὴν στερέωση τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιρροῆς στὶς ὑπόλοιπες ἀπειλούμενες χῶρες.*

VIII

Ἡ «Ἀποστολή»

«Δὲν παύω νὰ θεωρῶ τὴν ἵδρυση τῆς Ἀμερικῆς σὰν ἕνα σχέδιο τῆς Πρόνοιας, ποὺ τὸ συνέλαβε μὲ σκοπὸ νὰ φωτίσει καὶ νὰ χειραφετήσει τὸ τμῆμα τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ βρίσκεται ἀκόμη ὑπόδουλο». (Τζὼν Ἄνταμς)

Η ἰδέα γιὰ τὸν «ἀποστολικὸ» χαρακτῆρα τοῦ ἐπεκτατισμοῦ τῶν ΗΠΑ εἶναι πολὺ παλαιά. Τὸν περασμένο αἰῶνα, ὁ Χέρμαν Μέλβιν (1819-1891) ἔγραφε[19]·

«Ἐμεῖς οἱ Ἀμερικανοὶ εἴμαστε ἕνας ξεχωριστὸς λαός, τὸ Ἰσραὴλ τῆς ἐποχῆς μας. Κουβαλᾶμε τὴν κιβωτὸ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ κόσμου».

Ἡ ἀντίληψη αὐτή, δὲν ἔπαυσε νὰ διακηρύσσεται συνεχῶς. Παραδείγματα:

- Ὁ **Μπένζαμιν Φράνκλιν**, μιμούμενος τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ζητοῦσε τὴν θεία βοήθεια γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐπαναστάσεως γιὰ τὴν ἀνεξαρτητοποίηση τῶν ΗΠΑ ἀπὸ τὴν Μ. Βρεταννία.
- Ὁ **Ἀβραὰμ Λίνκολν**, μιμούμενος τοὺς προφῆτες τοῦ Ἰσραήλ, χαρακτήρισε τὸν ἀμερικανικὸ ἐμφύλιο πόλεμο *«ποινὴ ποὺ μᾶς ἐπεβλήθη γιὰ τὰ αὐθάδη ἁμαρτήματά μας».*

19. Ὁ γνωστὸς συγγραφέας τοῦ Μόμπυ Ντίκ.

❑ Ὁ **Μακίνλεϋ**, ἀναχωρῶντας γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν Φιλιππίνων, διακήρυττε ὅτι πηγαίνει νὰ τὶς «ἐξυψώσει, νὰ τὶς ἐκπολιτίσει καὶ νὰ τὶς ἐκχριστιανίσει».

2. Ἡ ἰδέα περὶ *«θείας ἀποστολῆς»* τῶν ΗΠΑ γίνεται ὅλο καὶ περισσότερο ἐπίσημη θέση. Τὸ 1919, ὁ Γ. Οὐίλσον, ἀναφερόμενος στὴν ἀποτυχία τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, μίλησε ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ... Θεοῦ, προειδοποιῶντας γιὰ *«ἐκδίκηση τῆς θείας Πρόνοιας»* —φυσικὰ πρόκειται γιὰ τὸν ἑβραϊκὸ θεὸ τῆς Π. Διαθήκης, διότι ὁ χριστιανικὸς θεὸς δὲν ἐκδικεῖται (Ὁ προτεσταντισμὸς δὲν εἶναι χριστιανισμός, ἀλλὰ νεο-ιουδαϊσμός).

3. Ἡ θέση αὐτὴ διαπότισε τὸν ἀμερικανικὸ λαό.

> *«Ἐδῶ καὶ πενήντα χρόνια, ἔγραφε ὁ Τοκεβίλ, δὲν παύουν νὰ ἐπαναλαμβάνουν στοὺς κατοίκους τῶν ΗΠΑ ὅτι ἀποτελοῦν τὸν μοναδικὸ θρησκευόμενο, φωτισμένο καὶ ἐλεύθερο λαό. Βλέπουν ὅτι στὴν πατρίδα τους, οἱ δημοκρατικοὶ θεσμοὶ ἀνθίζουν, ἐνῶ στὸν ὑπόλοιπο κόσμο ἀποτυγχάνουν. Ἔχουν, λοιπόν, ὑπερβολικὴ γνώμη γιὰ τὸν ἑαυτό τους καὶ δὲν ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὸ νὰ πιστεύουν ὅτι ἀποτελοῦν ἕνα ἰδιαίτερο εἶδος μέσα στὸ ἀνθρώπινο γένος».*[20]

4. Οἱ δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, ὁ ἀποφασιστικὸς γιὰ τὴν ἔκβασή τους ρόλος τῶν ΗΠΑ καὶ τὰ τεράστια ὀφέλη, τὰ ὁποῖα αὐτὲς ἄντλησαν μὲ ἐλάχιστες θυσίες, ἔπεισαν ὁριστικὰ τοὺς Ἀμερικανοὺς γιὰ τὸν «θεῖο προορισμό» τους.

❑ Ὁ **Ἀντλάϊ Στήβενσον**, ὑποψήφιος πρόεδρος τὸ 1948, ἔλεγε:

> *«Ὁ Θεὸς μᾶς ἔχει ἐμπιστευθεῖ μία τρομακτικὴ ἀποστολή, ποὺ δὲν εἶναι τίποτα λιγώτερο ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ ἐλεύθερου κόσμου».*

20. «Ἡ Δημοκρατία στὴν Ἀμερικὴ» (1835 - 1840).

❑ Τὸ 1952, ὁ **Χ. Τροῦμαν** δήλωνε:

«Ἡ Ἀμερικὴ ἐπὶ τέλους ἀπεδέχθη τὸν ρόλο τοῦ ἡγέτη, ποὺ ὁ παντοδύναμος Θεός, ἐδῶ καὶ μιὰ γενιά, μᾶς ζητοῦσε ν' ἀναλάβουμε».

❑ Ὁ **Τζ. Κέννεντυ** τὸ 1961 ἰσχυρίσθηκε:

«Ἡ Ἀμερικὴ προορίζεται περισσότερο ἀπὸ τὸ πεπρωμένο της παρὰ ἀπὸ δική της ἐκλογή, νὰ εἶναι φρουρὸς στὶς ἐπάλξεις τῆς ἐλευθερίας τοῦ κόσμου».

Καὶ —πρόσθεσε μὲ μετριοφροσύνη— *«πάνω στὴ γῆ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ εἶναι δικό μας ἔργο».*

❑ Ὁ **Ρ. Κέννεντυ**, ἀναγγέλλοντας τὸ 1968 τὴν ὑποψηφιότητά του γιὰ τὴν προεδρία, μίλησε γιὰ *«τὸ δικαίωμά μας στὴν πνευματική(!) ἡγεσία τοῦ πλανήτη».* Ἡ ἀποστολὴ ἀπὸ ὑποχρέωση ἔγινε δικαίωμα!

Ὅλη ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ Φρ. Ροῦζβελτ εἶναι μία σταθερὴ προσπάθεια γιὰ ἐκπλήρωση τῆς «ἰδιαίτερης ἀποστολῆς τῶν ΗΠΑ».

I X

Χρονικὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Αὐτοκρατορισμοῦ ὥς τὸν Φ. Ροῦζβελτ

(1805-1932)

1805 Ἀγορὰ τῆς Λουϊζιάνας (ἀπὸ τὴν Γαλλία).

1823 «Δόγμα Μονρό». Ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ (ἀπὸ τὸ 1816 ὡς τὸ 1824) Τζαίημς Μονρὸ (1758-1831), στὸ ἐτήσιο μήνυμά του πρὸς τὸ Κογκρέσσο, στὶς 2 Δεκεμβρίου 1823, μὲ μονομερῆ δήλωσή του ἀναθέτει στὴ χώρα του τὸ ρόλο τοῦ «προστάτη» ὁλόκληρης τῆς ἀμερικανικῆς ἠπείρου μὲ κύριο σκοπὸ τὴν ἀπόκρουση κάθε ἐπεμβάσεως ξένων (=εὐρωπαϊκῶν) Δυνάμεων στὰ «ἐσωτερικά» της καὶ μὲ ἀντάλλαγμα τὴν μὴ ἐπέμβαση τῶν ΗΠΑ στὰ εὐρωπαϊκὰ ζητήματα, ἡ ὁποία φυσικὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν τελείως ἀδύνατη.

Ἀργότερα, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀϊζενχάουερ (Γουατεμάλα, 1954), ἀλλὰ ἰδίως ἀπὸ τὴν προεδρία τοῦ Κέννεντυ, τὸ «δόγμα Μονρό», διευρύνεται. Σκοπὸς τώρα εἶναι ἡ προστασία τῆς ἠπείρου ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιβολὴ (1962, κρίση σοβιετικῶν πυραύλων στὴν Κούβα) ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ἀνατρεπτικὴ δραστηριότητα (Κόλπος Χοίρων 1961, Νικαράγουα, δεκαετία τοῦ '80).

Αὐτὸ τὸ δόγμα θὰ ἐπικαλεσθεῖ ὁ Τζ. Κέννεντυ, γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὴν ἐγκατάσταση σοβιετικῶν πυραύλων στὴν

Κούβα. Δηλαδὴ θεώρησε ὅτι τὸ πρῶτο σκέλος τοῦ «δόγματος» (=μὴ ἐπέμβαση τῶν Εὐρωπαίων στὴν Ἀμερικὴ) ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύει, παρ' ὅλο ποὺ τὸ δεύτερο (=μὴ ἐπέμβαση τῶν ΗΠΑ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ) παραβιάστηκε ἀπὸ τὸν Α' παγκόσμιο πόλεμο καὶ τότε δὲν ἔπαψε νὰ παραβιάζεται συνεχῶς[21].

1826 Ὑποχρεωτικὴ μεταφορὰ τῶν Ἰνδιάνων δυτικῶς τοῦ Μισσισιπῆ. Τὸ 1945, τὸ ἐγχείρημα θὰ ἐπαναληφθεῖ σὲ ἀγαστὴ συνεργασία Ροῦζβελτ-Στάλιν μὲ τὸν ἀναγκαστικὸ ἐκπατρισμὸ καὶ μεταφορὰ δυτικώτερα σχεδὸν 15 ἑκ. Γερμανῶν καὶ Πολωνῶν.

1842 Οἱ ΗΠΑ ὑποστηρίζουν «ἠθικά» (!) τὸν «πόλεμο τοῦ ὀπίου», τὸν ὁποῖο διεξάγουν οἱ Ἄγγλοι ἐναντίον τῆς Κίνας, ἐπειδὴ αὐτὴ ἀπαγόρευσε (προφανῶς «ἀνήθικα») τὴν εἰσαγωγὴ ὀπίου στὸ ἔδαφός της.

1844 Ἀπόσπαση ἐμπορικῶν πλεονεκτημάτων στὴν Κίνα (συνθήκη τοῦ Γουάνγκ-Χιά).

1845 Προσάρτηση τοῦ Τέξας ποὺ ἀνῆκε στὸ Μεξικὸ (μὲ πόλεμο).

1846 Ἡ Μ. Βρεταννία ἐκχωρεῖ τὸ Ὄρεγκον.

Ὁ πρόεδρος Πόλκ ἐπιβάλλει στὴν Κολομβία συμφωνία, ἡ ὁποία ἐπιτρέπει στὶς ΗΠΑ νὰ ἐπεμβαίνουν ἐνόπλως σὲ περίπτωση ταραχῶν στὴν ἐπαρχία της τοῦ Παναμᾶ γιὰ νὰ προστατεύουν τὸν σιδηρόδρομο, τὸν ὁποῖο κατασκευάζει στὸν ἐκεῖ ἰσθμό, μὲ ἀμερικανικὰ κεφάλαια.

1846-48 Ἐπιθετικὸς πόλεμος κατὰ τοῦ Μεξικοῦ, τὸ ὁποῖο μετὰ τὴν ἧττα του ὑποχρεώνεται νὰ δώσει στὶς νικήτριες ΗΠΑ τὰ δύο πέμπτα τοῦ ἐδάφους του (Ἀριζόνα, Νεβάδα, Γιούτα, Καλιφόρνια, Νέο Μεξικό, Κολοράντο).

1853 Μὲ ἐντολὴ τοῦ προέδρου Ρίλμορ, ὁ ναύαρχος Πέρρυ προβαίνει σὲ ἐπίδειξη ἰσχύος στὸν κόλπο τοῦ Γέντο καὶ ὑποχρε-

21. Χαρακτηριστικὴ ὁμοιότητα μὲ τὸ «δόγμα Μπρέζνιεφ».

ώνει τὴν Ἰαπωνία ν' ἀνοίξει τὰ λιμάνια της στὰ πλοῖα καὶ στοὺς ἐμπόρους τῶν ΗΠΑ (συνθήκη τῆς Καναγκάβα, 1854).

1854 Διείσδυση στὴν Κούβα (συνθήκη τῆς Ὀστάνδης).

1867 Ἀγορὰ τῆς (ρωσικῆς) Ἀλάσκας.

1878 Ἐγκατάσταση στὰ νησιὰ Σαμόα.

1885 Τελειώνει ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Παναμᾶ.

1887 Ἀπόσπαση ἀπὸ τὴν ἀνεξάρτητη τότε Χαβάη δικαιώματος γιὰ ἐγκατάσταση βάσεως στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.

1889 Κατάληψη τῶν νησιῶν Σαμόα.

Οἱ τελευταῖες δημόσιες γαῖες (Ὀκλαχόμα), οἱ ὁποῖες ἀφαιρέθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἰνδιάνους, τεμαχίζονται καὶ πουλιοῦνται.

1893 Οἱ ΗΠΑ ὑποκινοῦν ἐπανάσταση στὴν «φίλη» Χαβάη. Καταργεῖται ἡ βασιλεία καὶ ἀνακηρύσσεται ἡ δημοκρατία (πάντοτε!) κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τῶν ἀμερικανικῶν πολεμικῶν.

1897 Μὲ ἐκβιασμὸ ἡ «φίλη καὶ δημοκρατικὴ» πλέον Χαβάη ἀναγκάζεται νὰ ζητήσει τὴν προσάρτησή της στὶς ΗΠΑ, ὥστε ν' ἀποφύγει τὴν οἰκονομικὴ χρεωκοπία.

1898 Ἡ προσάρτηση τῆς Χαβάης γίνεται δεκτὴ ἀπὸ μέρους τῶν ΗΠΑ καὶ παρουσιάζεται ὡς... φιλανθρωπία.

- Ἐπίθεση κατὰ τῆς Ἱσπανίας. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ πόλεμος ποὺ ὁ ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν Τζὼν Χαίη χαρακτήρισε *«ἔνδοξο μικρὸ πόλεμο»* γίνεται γιὰ τὴν *«ἀπελευθέρωση τῆς Κούβας ἀπὸ τὸν ἱσπανικὸ ζυγό»*. Καταλαμβάνονται, ὅμως, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Κούβα, τὸ Πόρτο-Ρίκο, οἱ Φιλιππῖνες καὶ τὸ Γκουάμ.
- Στὶς Φιλιππῖνες, οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχαν ἐνθαρρύνει καὶ βοηθήσει τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα κατὰ τῶν Ἱσπανῶν. Τώρα στρέφονται ἐναντίον του. Διότι, ὅπως δηλώνει ὁ πρόεδρος Μακίνλεϋ, οἱ ΗΠΑ:

  «ἀποφάσισαν νὰ καταλάβουν τὴ χώρα γιὰ νὰ μορφώσουν, νὰ ἐκπολιτίσουν, νὰ ἐκχριστιανίσουν καὶ νὰ ἐξυψώσουν τοὺς Φιλιππινέζους».

Οἱ τελευταῖοι ἐπαναστατοῦν τὸ 1899 κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν. Ὁ πόλεμος τερματίζεται τὸ 1901 μὲ τὴ συντριβὴ τῶν ἐπαναστατῶν.

- Στὴ Κούβα, ἐπιβάλλεται στρατιωτικὴ κατοχὴ ὥς τὸ 1902, ὁπότε ἡ χώρα γίνεται «ἀνεξάρτητη». Ὅμως:

  α) Ἐκχωρεῖ στὶς ΗΠΑ τὴν βάση τοῦ Γκουαντανάμο.

  β) Ἐνσωματώνει στὸ Σύνταγμά της τὴν «τροπολογία Πλάττ», μὲ τὴν ὁποία ἀναγνωρίζεται στὶς ΗΠΑ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνουν:

  «γιὰ νὰ διαφυλάξουν τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Κούβας ἢ γιὰ νὰ διασώσουν ζωές, τὴν ἰδιοκτησία καὶ τὴν ἀτομικὴ ἐλευθερία»!

  Μὲ βάση αὐτὴν τὴν συνταγματικὴ διάταξη, οἱ ΗΠΑ καταλαμβάνουν ξανὰ τὴ χώρα, ἀπὸ τὸ 1906 ὥς τὸ 1909. Τὸ νησὶ εἶναι προτεκτορᾶτο τους. Ἀποσποῦν τὸ μονοπώλιο τῆς βιομηχανίας ζαχαροκάλαμου, καπνοῦ, μεταλλευμάτων, καθὼς καὶ τῶν τηλεγράφων καὶ τηλεφώνων.

- Τὸ Πόρτο-Ρίκο καὶ τὸ Γκουὰμ ἁπλῶς προσαρτήθηκαν.
- Ὁ Πρόεδρος Μακίνλεϋ λέγει:

  «Οἱ Φιλιππῖνες, ὅπως καὶ ἡ Κούβα καὶ τὸ Πόρτο-Ρίκο, μᾶς δόθηκαν μὲ τὸν πόλεμο καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Στὸ ὄνομα τῆς προόδου, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι καθῆκον μας ν' ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτὴν τὴ μεγάλη ἐμπιστοσύνη. Μέριμνά μας δὲν εἶναι οὔτε τὰ ἐδάφη, οὔτε τὸ ἐμπόριο, οὔτε ἡ ἵδρυση αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ οἱ λαοί, τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα καὶ τὸ πεπρωμένο ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν θέλησή μας, παραδόθηκαν στὰ χέρια μας»!

1900 Ἀμερικανοὶ συμμετέχουν στὸ διεθνὲς ἐκστρατευτικὸ σῶμα (= βρετανικά, γαλλικά, ρωσικά, γερμανικά, ἰαπωνικὰ καὶ ἀμερικανικὰ στρατεύματα), τὸ ὁποῖο στέλνεται στὴν Κίνα, γιὰ νὰ προστατεύσει τὰ προξενεῖα καὶ τοὺς ὑπηκόους τῶν διαφόρων Δυνάμεων ἀπὸ τὴν ἐθνικιστικὴ ἐπανάσταση τῶν

Μπόξερς. Ἡ Κίνα ὑποχρεώνει νὰ καταβάλει τεράστια ἀποζημίωση μὲ ἐγγύηση τὰ ἔσοδα τῶν τελωνείων της, νὰ ἐπεκτείνει τὶς διευκολύνσεις στὸ δυτικὸ ἐμπόριο, νὰ δεχθεῖ τὴν διαρκῆ παρουσία διεθνοῦς στρατοῦ στὴν συνοικία τῶν προξενείων.

- ❑ Ἀμερικανοβρεταννικὴ συμφωνία ἐπιτρέπει στὶς ΗΠΑ νὰ διανοίξουν καὶ νὰ διαχειρίζονται διώρυγα, ἡ ὁποία θὰ συνέδεε τὸν Ἀτλαντικὸ μὲ τὸν Εἰρηνικό, μὲ τὸν ὅρο ὅτι αὐτὴ θὰ θεωρεῖται οὐδέτερο ἔδαφος καὶ θὰ ὑπόκειται στοὺς ἴδιους κανόνες μὲ ἐκείνους τοῦ Σουὲζ (σύμφωνο Πόλκ).

1903 Οἱ ΗΠΑ προτείνουν στὴν Κολομβία νὰ τοὺς παραχωρήσει γιὰ 100 χρόνια ἐδαφικὴ ζώνη πλάτους 16χλμ., ἀπὸ τὸν ἕνα ὠκεανὸ ὥς τὸν ἄλλον, μὲ ἀντάλλαγμα 10 ἑκ. δολλάρια ἐφ' ἅπαξ καὶ 250.000 δολ. ἐτησίως. Τὸ κοινοβούλιο τῆς Κολομβίας ἀπορρίπτει τὴν συμφωνία. Τότε ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ Θ. Ροῦζβελτ, ὀργανώνει χωριστικὴ ἐξέγερση τῆς ἐπαρχίας τοῦ Παναμᾶ, ὅπου βρίσκεται ἡ ζώνη. Ἐπικαλούμενες τὸ σύμφωνο Πόλκ, οἱ ΗΠΑ ὑποστηρίζουν τὴν ἐξέγερση μὲ τὸ ἀμερικανικὸ θωρηκτὸ «Πάσβιλλ» καὶ τοὺς πεζοναῦτες του. Ἔτσι, γεννιέται ἡ «δημοκρατία» τοῦ Παναμᾶ, ποὺ ἀναγνωρίζεται ἀμέσως ἀπὸ τὶς ΗΠΑ, οἱ ὁποῖες βέβαια παίρνουν τὴν ἐκχώρηση τῆς ζώνης, ὄχι πλέον γιὰ ἑκατὸ χρόνια, ἀλλὰ «στὸ διηνεκὲς» καὶ μὲ πλήρη κυριαρχία. Ἡ Κολομβία ὑποχρεώθηκε ν' ἀναγνωρίσει τὴν ἀπόσχιση καὶ ἀνεξαρτησία τοῦ Παναμᾶ τὸ 1921[22].

22. Ὑπενθυμίζω ὅτι τέσσερις δεκαετίες νωρίτερα, οἱ ΗΠΑ τσάκισαν κυριολεκτικὰ τοὺς Νότιους, οἱ ὁποῖοι ἐπιχείρησαν νά ἀποσχισθοῦν. Ὅσο γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ τὴν διώρυγα τοῦ Παναμᾶ, ὅταν τὸ 1956, ὁ Νάσερ ἐθνικοποίησε τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ, ὁ ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ, Φ. Ντάλλες εἶπε στὸ Γάλλο ὁμόλογό του Κρ. Πινώ:

1903 Οἱ ΗΠΑ ζητοῦν νὰ μετατοπισθοῦν τὰ σύνορα Ἀλάσκας-Καναδᾶ κατὰ 50 χλμ, ἀνατολικότερα, δηλ. ὑπέρ τους. Ἡ Μ. Βρετανία ἀρνεῖται, ἀλλὰ τελικὰ ὑποκύπτει στὴν ἀπειλὴ τοῦ Θ. Ροῦζβελτ γιὰ προσφυγὴ στὴν ἔνοπλη βία.

1904 «Προσθήκη» Θ. Ροῦζβελτ στὸ «Δόγμα Μονρό». Οἱ ΗΠΑ δικαιοῦνται νὰ ἐπεμβαίνουν, ὡς «διεθνὴς ἀστυνομία», ὁπουδήποτε κρίνουν ὅτι εἶναι «ἀναγκασμένες» νὰ τὸ πράξουν[23].

Οἱ ΗΠΑ καταλαμβάνουν ἐδάφη τῆς Γουατεμάλας.

1905 Ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἁγίου Δομίνικου «παραχωρεῖ» στὶς ΗΠΑ τὴν διαχείριση τῶν δημόσιων οἰκονομικῶν της καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους της.

- Ἡ Κοσταρίκα «παραχωρεῖ» τὸν ἔλεγχο τῶν σιδηροδρόμων της στὴν Ἀμερικανικὴ «Γιουνάϊτεντ Φρούτ».

1906 Στρατεύματα τῶν ΗΠΑ καταλαμβάνουν τὴν Κούβα καὶ ὁ ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν τῶν ΗΠΑ, Τάφτ, ἀναλαμβάνει «γενικὸς κυβερνήτης τῆς... Δημοκρατίας» (πάντα ἡ «δημοκρατία»). Ἕνας Ἀμερικανὸς στρατηγός, ὁ Κράουντερ, γίνεται ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν τῆς Κούβας! (1906-1908)[24]. Ἡ κατοχὴ διαρκεῖ ὥς τὸ 1909.

«Δὲν καταλαβαίνω γιατὶ εἶστε ἀποφασισμένοι νὰ διακινδυνεύσετε τόσο γι' αὐτὴν τὴν καταραμένη διώρυγα».

Αὐτὸ δὲν ἐμπόδισε τοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ χτυπήσουν τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1964 τοὺς Παναμέζους φοιτητές, οἱ ὁποῖοι ζητοῦσαν τὴν ἐθνικοποίηση τῆς διώρυγας τοῦ Παναμᾶ, σκοτώνοντας 24 καὶ τραυματίζοντας 400.

23. Τὸ 1947, ὁ Χ. Τροῦμαν ἐπεκτείνει τὸ «δόγμα Μονρὸ» καὶ τὴν «προσθήκη Θ. Ροῦζβελτ». Μὲ τὸ ὁμώνυμο «δόγμα» του, οἱ ΗΠΑ δικαιοῦνται νὰ ἐπεμβαίνουν, ὁπουδήποτε κρίνουν ὅτι μία χώρα ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸν ρωσικὸ ἐπεκτατισμό. Τὸ ἀντίστοιχο ρωσικὸ «δόγμα Μπρέζνιεφ» ὁρίζει ὅτι ἡ Ρωσία δικαιοῦται νὰ ἐπεμβαίνει ὁπουδήποτε κρίνει ὅτι κινδυνεύουν τὰ συμφέροντα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τὸ «δόγμα Ἀϊζενχάουερ» ἐξειδίκευσε τὸ «δόγμα Τροῦμαν» γιὰ τὴν περιοχὴ τῆς Μ. Ἀνατολῆς.

24. Τέσσερις δεκαετίες ἀργότερα πάντα καθυστερημένα οἱ Ρῶσοι ἐπιβάλλουν στὴν

1909 Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες, ἕνα ἀμερικανικὸ θωρηκτὸ καὶ ντόπιοι στασιαστὲς ἀνατρέπουν τὸν «ἀτίθασο» πρόεδρο τῆς Νικαράγουα, Χοσὲ Ζελάγια καὶ ἐγκαθιστοῦν τὸν Α. Ντιάζ, ὁ ὁποῖος «παραχωρεῖ» τὸν ἔλεγχο τῶν τελωνείων τῆς χώρας του στὶς ΗΠΑ. Ἡ κατοχὴ διαρκεῖ ὥς τὸ 1925.

1912 Ὁ πρόεδρος Τὰφτ ὑποχρεώνει τὸν πρόεδρο τοῦ Ἁγ. Δομίνικου νὰ παραιτηθεῖ!

- ❑ Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες συντρίβουν ἐπανάσταση κατὰ τοῦ Α. Ντιάζ, προέδρου τῆς Νικαράγουα.

1913 Οἱ ΗΠΑ, μὲ τὸν πρεσβευτή τους, Χένρυ Λαίην Οὐίλσον, ὑποστηρίζουν τὸν στρατηγὸ Βικτοριᾶνο Χουέρτα νὰ ἀνατρέψει μὲ πραξικόπημα καὶ νὰ δολοφονήσει τὸν μεταρρυθμιστὴ πρόεδρο τοῦ Μεξικοῦ, Φραντσίσκο Μαδέρο.

1914 Εἰσβολὴ στὸ Μεξικό, ἀπὸ τὸν «ἰδεαλιστὴ» «εἰρηνιστὴ» πρόεδρο Γ. Οὐίλσον. Ἀνατρέπεται ὁ Χουέρτα, ὁ ὁποῖος ἀπεδείχθη γερμανόφιλος καὶ στὴ θέση του τοποθετεῖται ὁ Β. Καράντσα.

1915 Στρατιωτικὴ κατοχὴ τῆς Ἀϊτῆς, ποὺ παρατείνεται ὣς τὸ 1922.

1916 «Εἰσβολὴ ἀντιποίνων» στὸ Μεξικὸ μὲ στόχο τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Καράντσα, ὁ ὁποῖος μὲ πλήρη «ἀγνωμοσύνη» ἀρνήθηκε ὑπακοὴ στὴν Οὐάσιγκτων. Οἱ εἰσβολεῖς μένουν στὴ χώρα ὥς τὸ 1918.

1916 Ἀποικιακὴ συνθήκη μὲ τὴ Νικαράγουα, ἡ ὁποία ἀναγκάζεται νὰ παραχωρήσει βάσεις καὶ ἄλλα δικαιώματα στὶς ΗΠΑ.

1916 Ἀπόβαση ἀμερικανικῶν στρατευμάτων στὸν Ἅγιο Δομίνικο. Ἡ χώρα μπαίνει κάτω ἀπὸ κατοχὴ ὣς τὸ 1924. Τότε, οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποσύρονται, ἐγκαθιστῶντας στὴν ἐξουσία τὸν Ραφαὲλ Τρουχίλλο Μολίνα. Οἱ ΗΠΑ διατηροῦν τὸν ἔλεγχο τῶν τελωνείων ὥς τὸ 1940.

Πολωνία ἕναν Ρῶσο, τὸν Ροκοσόφσκι, ὡς ὑπουργὸ Ἄμυνάς «της» καὶ ἀρχιστράτηγο τῶν ἐνόπλων δυνάμεών «της». Ἴδια γεύση.

1917 Ἀπόβαση στὴν Κούβα γιὰ τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ ἀνατραπέντος φιλοαμερικανοῦ προέδρου Μ. Μενοκάλ.
- Ἐπέμβαση στὴν Κοσταρίκα γιὰ ἀπόσπαση παραχωρήσεων στὰ πετρέλαια.
- Ἐπέμβαση στὴ Νικαράγουα, γιὰ «ἐκλογὴ» τοῦ Ἐμ. Καμόρο, ὡς προέδρου.
- Ἀγορὰ τῶν Νήσων τῆς Παρθένου ἀπὸ τὴ Δανία.
- Τὸ Πόρτο-Ρίκο ἀνακηρύσσεται «ἀμερικανικὸ ἔδαφος» καὶ οἱ κάτοικοί του Ἀμερικανοὶ ὑπήκοοι.
- Κήρυξη πολέμου κατὰ τῆς Γερμανίας.

1918 Ἐπέμβαση γιὰ καταστολὴ ἐξεγέρσεως στὴν Ἀϊτή.

1919 Ἐπέμβαση στὴν Ὀνδούρα, γιὰ νὰ «ἐκλεγεῖ» πρόεδρος ὁ Τζ. Ἀκόστα.

1920 Ἐπέμβαση στὴν Γουατεμάλα.

1921 Ὁ Ἀμερικανὸς στρατηγὸς Τζὼν Ράσελ, διορίζεται «ἀρχικομμισσάριος» τῆς Ἀϊτῆς.

1923 Οἱ ΗΠΑ ἀναγνωρίζουν τὸν Ἀλ. Ὀμπρεγκόν, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐκλεγεῖ πρόεδρος τοῦ Μεξικοῦ τὸ 1920, ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ σεβαστεῖ κάθε ἰδιοκτησία, ἡ ὁποία ἔχει ἀποκτηθεῖ πρὶν τὸ 1917, δηλαδὴ νὰ ματαιώσει τὶς μεταρρυθμίσεις τοῦ Καράντσα.

1920-1932 Περίοδος ἀπομονωτισμοῦ. Οἱ ΗΠΑ περιορίζονται βασικὰ στὸ ἡμισφαίριό τους καὶ ἑτοιμάζονται γιὰ τὴν μεγάλη ἐξόρμηση πρὸς τὴν Κοσμοκρατορία, τὴν ὁποία θὰ πραγματοποιήσουν κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Φρ. Ροῦζβελτ.

X

Ὁ Καλὸς Ἀμερικανὸς

«Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν μυαλὸ καὶ δὲν φοβοῦνται νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν, μεταμορφώνουν, μὲ τὴν καθοδήγηση τῆς ἱστορικῆς κριτικῆς, τὰ οὐσιώδη διδάγματα τῆς Ἱστορίας τόσον ριζικῶς, ὥστε ὅταν τὰ παρουσιάζουν, εἶναι δύσκολο νὰ τὰ ἀναγνωρίσεις». (J.B. Bury, «Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Ἱστορικοί»).

Ο Φραγκλῖνος Ντ. Ρούζβελτ ὑπῆρξε ὁ πιὸ γνήσιος καὶ καλὸς Ἀμερικανός.

- Γαλουχήθηκε μὲ ὁλόκληρη τὴν μυθολογία τοῦ Ἀμερικανισμοῦ, τὴν ὁποία καὶ ἐνσάρκωσε, ὅσο κανεὶς πρὶν καὶ μετά.
- Πῆρε ἄριστα ὡς μαθητὴς τῶν προδρόμων του, κηρύκων τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῶν ΗΠΑ καὶ τοὺς ξεπέρασε κατὰ πολύ.
- Ἐφάρμοσε ἀριστουργηματικὰ τὴν τεχνικὴ καὶ τὶς μεθόδους τοῦ ἐκκολαπτόμενου νεοαυτοκρατορισμοῦ καὶ μάλιστα σὲ κλίμακα ὑδρογειοσφαιρική.
- Ἐκπλήρωσε ὅλα τὰ ρηθέντα τῶν πρὸ αὐτοῦ προφητῶν τῆς ἀμερικανικῆς κοσμοκρατορίας καί, ὡς Μεσσίας, ἔφερε ἐπὶ τῆς γῆς τὴν Pax Americana.

1. ***Ὁ Φ. Ντ. Ρ. ἦταν ὁ τελείως ἀδέσμευτος ἄνθρωπος***, ὁ ὁλοκληρωτικῶς «ἐλεύθερος» (ἂν καὶ αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἐλευθερία θὰ μποροῦσε νὰ ἐκτιμηθεῖ ἀρνητικῶς). Διότι δὲν ἔνιωθε κανέναν δεσμὸ μὲ τὸ παρελθόν. Τίποτα δὲν τὸν ἔδενε μὲ κάποια ἀπὸ τὶς προ-

αμερικανικὲς πατρίδες, μὲ κάποιον προηγηθέντα πολιτισμό, μὲ τὰ ὡς τότε βήματα τῆς ἀνθρωπότητας. Ἦταν ὁ ἄρριζος κάτοχος μιᾶς καινούργιας γῆς, ποὺ διαμόρφωνε νέους κανόνες καὶ νέα νοήματα ζωῆς. Αὐτὴ ἡ νοοτροπία γινόταν πηγὴ δυνάμεως ἐκπληκτικῆς. Διότι ὁ Ροῦζβελτ μποροῦσε νὰ ἐνεργεῖ πανελεύθερος. Καμμιὰ πίστη, παράδοση, νοσταλγία, κανένα αἴσθημα ὀφειλῆς, δὲν προκαλοῦσαν ἀναστολὲς στὴν δράση του. Ἔτσι:

- ✔ Ἡ Εὐρώπη δὲν ἦταν ἡ σεβάσμια κοιτίδα τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ ἕνα ἁπλὸ πεδίο πρὸς κατανομὴν σὲ ζῶνες ἐπιρροῆς γιὰ ἄντληση πόρων, πραγματοποίηση ἐπενδύσεων, κ.ο.κ.

2. ***Δὲν εἶχε κανέναν ἀπὸ τοὺς περιορισμούς, τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλει ἡ χριστιανικὴ (ἢ ὅποια ἄλλη) ἠθική***. Χωρὶς νὰ εἶναι ἀνήθικος, ἦταν ἀνηθικιστὴς —χωρὶς ἠθική. Σὰν καλὸς Ἀμερικανὸς πίστευε ὅτι τὸ πᾶν εἶναι νὰ «πετύχεις», δηλαδὴ νὰ ἀποκτήσεις, στὸν μέγιστο βαθμὸ τοῦ δυνατοῦ, πλοῦτο καὶ δύναμη. Αὐτὴ ἡ «ἐπιτυχία» εἶναι ἡ μοναδικὴ δικαίωση τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Μόνον αὐτὴ μετράει. Καὶ γιὰ νὰ τὴν ἐξασφαλίσεις εἶναι ἀπολύτως ἐπιτρεπτό, νόμιμο, ἀκόμη καὶ ἐπιβαλλόμενο, νὰ μετέλθεις κάθε διαθέσιμο μέσον. Ἄρα:

- ✔ Ἡ ὑποκίνηση, ἡ πρόκληση, ἡ συντήρηση πολέμων εἶναι πράξη ἐπιβαλλόμενη, ἂν ἀφήνει ὁποιουδήποτε εἴδους κέρδος.

3. ***Ἦταν ὁ πιὸ τέλειος πραγματιστής***. Γι' αὐτὸ δεχόταν ὡς καθοριστικὸ παράγοντα στὶς διανθρώπινες καὶ διεθνεῖς σχέσεις τὸν συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων. Συνεπῶς:

- ✔ Ἡ Βρεταννία δὲν ἦταν ἡ ἀξιαγάπητη παλιὰ μητρόπολη καὶ χαμένη πρώτη πατρίδα τῶν Ἀμερικανῶν, ἀλλὰ μιὰ ξοφλημένη γρηά, τὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ ἀπωθήσουν, γιὰ νὰ ἀναγκασθεῖ νὰ τοὺς παραχωρήσει ἐπὶ τέλους τὴν θέση της — μιὰ θέση, ἡ ὁποία πλέον δὲν τῆς ἀνῆκε, ἀφοῦ δὲν εἶχε τὴν δύναμη νὰ τὴν κρατήσει.

4. ***Πίστευε στὸν ΑΤΖ.*** Τὸν δεχόταν, ἀνεξετάστως καὶ ἀνεπιφυλάκτως ὡς τὸν καλύτερο ἀπὸ κάθε ἄλλον τρόπο ζωῆς. Αὐτὸς ἦταν τὸ νέο, ἡ πρόοδος, ἡ τεχνολογία, ἡ ἄνεση, ἡ ἰσχύς, ἐνῶ οἱ ἄλλοι τρόποι ζωῆς ἦσαν τὸ παλαιό, τὸ ἀντιδραστικό, ἡ καθυστέρηση, ἡ στέρηση, ἡ ἀδυναμία. Γι' αὐτό, οἱ ΗΠΑ δικαιοῦνται νὰ ἐπιβάλουν τὸν τρόπο ζωῆς τους στοὺς ἄλλους λαούς, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖο θὰ εἶναι καὶ γιὰ δικό τους ὄφελος. Οἱ «ἀποτυχημένοι» παραδοσιακοὶ τρόποι ζωῆς, τὰ «ἀναχρονιστικὰ» ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν «γερασμένων» λαῶν, οἱ ἱστορικῶς διαμορφωμένες ἀξίες τους, δὲν ἔχουν καμμιὰν ἀξία. Ἀνήκουν στὸ παρελθόν. Τὸ (λαμπρὸ) μέλλον τοῦ πλανήτη, εἶναι ἡ ἀμερικανοποίησή του. Ὁπότε:

✔ Ἡ Ἰαπωνία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἑλλάδα, ὅπως καὶ κάθε ἄλλη χώρα παλαιοῦ πολιτισμοῦ, ὀφείλουν «γιὰ τὸ καλό» τους, νὰ ἐξαμερικανισθοῦν.

5. ***Ἔβλεπε τοὺς Ἀμερικανοὺς ὡς τὸν σύγχρονο «περιούσιο λαό».*** Διότι τὰ κριτήρια τῆς «περιουσιότητας» εἶναι οἰκονομικά, τεχνολογικά, στρατιωτικὰ καὶ γενικῶς ὑλικά. Αὐτοὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἰσχύ. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς τοὺς δημιουργεῖ ἕναν «προορισμὸ» καὶ τοὺς ἀναθέτει μιὰν «ἀποστολή»: Νὰ ἀναλάβουν τὴν ἡγεσία τοῦ πλανήτη καὶ νὰ τὸν θέσουν κάτω ἀπὸ τὴν πατρικὴ κυριαρχία τους, ἡ ὁποία θ' ἀποβεῖ πρὸς ὄφελος ὅλων τῶν κατοίκων του. Γιὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ἀποστολή τους, οἱ Ἀμερικανοί, δικαιοῦνται νὰ φερθοῦν στοὺς ἄλλους λαούς, ὅπως οἱ Ἑβραῖοι στοὺς Χαναναίους καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἀμερικανοὶ στοὺς Ἰνδιάνους τῶν ΗΠΑ. Ἂν γιὰ τὴν πραγμάτωση τῆς ἀποστολῆς τῶν ΗΠΑ ἀπαιτηθεῖ ἡ ἐξόντωση κάποιων ἐθνῶν, ἡ ἐκμηδένιση διαφόρων κρατῶν, ἡ καταστροφὴ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἠπείρου —αὐτὲς οἱ ἐνέργειες πρέπει νὰ γίνουν. Γι' αὐτὸ, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχή, «ὅ,τι σ' ἐμποδίζει, σύντριψέ το»:

✔ Ἡ «ἄνευ ὅρων παράδοση», ἡ «ἰσοπέδωση» τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς ἀτομικῆς βόμβας ἦσαν μέσα γιὰ τὴν προώθηση τοῦ ἀποστολικοῦ οἰκουμενικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ

τῶν ΗΠΑ, στὰ ὁποῖα ἀνενδοιάστως προσέφυγε ὁ Ροῦζβελτ.

6. ***Ἦταν ἀποτελεσματικός***. Γνήσιο παιδὶ τοῦ Ἔμερσον, ἐκφραζόταν μὲ πράξεις. Ἀπὸ τὴν καλλιέργεια, προτιμοῦσε τὴν δύναμη, ἀπὸ τὴν «θεώρηση» τὴν γιὰ πρακτικοὺς σκοποὺς παρατήρηση καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους, τὰ ἔργα. Πολιτισμικῶς ἀπομονωμένος, περιφρονοῦσε, κάθε τί μὴ ἀμερικανικό, ἐπειδὴ τὸ ἀγνοοῦσε. Ἔτσι:

✔ Ἡ Δρέσδη δὲν ἦταν παρὰ μιὰ πόλη—ἀπολίθωμα χωρὶς σύγχρονη ἀξία. Μποροῦσε ἀνέτως νὰ πυρποληθεῖ.

7. ***Ἦταν ὀπαδὸς τοῦ αὐτοκρατορισμοῦ νέου τύπου***, ἀνεδείχθη σὲ φανατικὸ ἐχθρὸ τῆς παραδοσιακῆς μορφῆς ἀποικιοκρατίας. Γι' αὐτό:

✔ Οἱ εὐρωπαϊκὲς αὐτοκρατορίες ἀνῆκαν στὸ παρελθόν. Καὶ δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ ἔχουν κανένα μέλλον.

8. ***Ὁραματιζόταν μιὰ νέα παγκόσμια τάξη, τὴν ὁποία θὰ ἐπέβαλλαν οἱ ΗΠΑ***. Μ' αὐτὴν θὰ ἀντικαθιστοῦσαν τὸ χάος, τὸ ὁποῖο δυνάστευε τὴν ὑδρόγειο. Ρόλος τους λοιπὸν ἦταν, ἀφοῦ ἐκμηδενίσουν τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα παρεμβάλλονταν στὴν πορεία τους (Γερμανία, Ἰαπωνία, Εὐρωπαϊκὴ ἡγεμονία), ν' ἀναλάβουν τὴν κηδεμονία τοῦ κόσμου ὡς ὀργανωτές, διευθυντές, διαχειριστὲς καὶ ἀστυνόμοι του.

✔ Ὁ μεταπολεμικὸς κόσμος ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ τῆς Pax Americana.

9. ***Ὑπῆρξε «προοδευτικὸς φιλελεύθερος» στὴν ἐσωτερικὴ καὶ «φιλελεύθερος διεθνιστὴς» στὴν ἐξωτερικὴ πολιτική του***. Μεταρρύθμισε τὸ σύστημα τῶν ΗΠΑ, γιὰ νὰ τὸ καταστήσει ἀποδοτικώτερο καὶ νὰ ἐλαχιστοποιήσει τὶς ἐμπλοκὲς τῶν μηχανισμῶν του (Νιοῦ Ντήλ). Καὶ πειθανάγκασε τὶς ἀπρόθυμες ΗΠΑ ν' ἀναλάβουν τὸν ρόλο τοῦ φιλελεύθερου πατέρα τῶν λαῶν, στοὺς ὁποίους παρέχουν ἐλευθερία, δημοκρατία, προστασία, βοήθεια καὶ ἀσφάλεια.

✔ Ὁ φιλελευθερισμὸς εἶναι συστατικὸ στοιχεῖο τῆς Pax

Americana.

10. ***Ἀνεδείχθη σὲ μέγα κήρυκα τοῦ «ἀμερικανικοῦ ἰδεαλισμοῦ».*** Ἀξιοποίησε ὅλη τὴν δημοκρατική, ἀντιαποικιοκρατική, ἐλευθερωτικὴ συνθηματολογία καὶ ὄρθωσε ὁράματα προόδου ἐν εἰρήνη καὶ εὐημερία ἐν ἀσφαλεία. Ὑπῆρξε ἀληθινὰ μέγας προπαγανδιστής. Τὸ ὁπλοστάσιο τοῦ μᾶλλον πραγματιστικοῦ «ἀμερικανικοῦ ἰδεαλισμοῦ», ἀπ' ὅπου ἀντλοῦσε τὰ μετρίως ἠχηρὰ συνθήματα καὶ τὰ «προσγειωμένα» ὁράματά του δὲν παρεῖχε τίποτα τὸ ἐντόνως ἐντυπωσιακὸ ἢ θεαματικό. Μὲ τὸ ταλέντο του ὅμως ὁ Ροῦζβελτ, τὸ ἀπέδειξε ἐξόχως ἀποτελεσματικό.

✔ Ἡ προπαγάνδα διὰ τῆς ἰσχύος καὶ τῶν ἔργων εἶναι ἀποτελεσματικότερη ἀπὸ ἐκείνη τῶν λόγων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Ο ΚΟΣΜΟΚΡΑΤΩΡ

«Ὁ Φρ. Ρούζβελτ ἦταν λιοντάρι ἀπὸ ἀπόψεως θάρρους, ἄμετρης φιλοδοξίας καὶ δυναμισμοῦ. Ἦταν ὡστόσο πονηρός, καταφερτζῆς, κρυψίνους —εἶχε ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀλεποῦς— καὶ ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς τὸν ἔκανε σπουδαῖο πρόεδρο».

(Μ. Κόρντα «Ἡ Ἐπιτυχία»)

I

Ὁ Βίος

(Ἀπὸ τὴν γέννηση ὥς τὴν προεδρία)

«Ὁ Φρ. Ροῦζβελτ εἶναι ὁ τρίτος ἀνάμεσα στοὺς μεγάλους Ἀμερικανοὺς προέδρους, μετὰ τὸν Ἀβραὰμ Λίνκολν καὶ τὸν Τζ. Οὐάσιγκτων». (Ἄρθουρ Σλέζινγκερ γιός)

«Ὁ Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ ἦταν ἕνας μνημειώδης τσαρλατᾶνος». (Χάρρυ Μπάρνες καὶ Τσάρλς Μπέρντ, Ἀπὸ τὴν «Εἰκονογραφημένη Ἱστορία τῶν Ἀμερικανῶν Προέδρων, τῶν John καὶ Alice Durant, ἐκδ. Barnes, N.Y. 1969).

Πλουσιόπαιδο

Ὁ Φραγκλῖνος Ντελεάνο Ροῦζβελτ γεννήθηκε τὸ 1882 σ' ἕνα πολυτελὲς σπίτι, τριγυρισμένο ἀπὸ κτῆμα, στὰ περίχωρα τῆς Ν. Ὑόρκης. Οἱ γονεῖς του, Τζαίημς Ροῦζβελτ καὶ Σάρα Ντελεάνο ἦσαν ἐπισκοπιανοί[25]. Ὁ Φραγκλῖνος ἦταν μοναχογιός. Ὁ πατέρας τῆς Σάρας, Γουῶρεν Ντελεάνο εἶχε πλουτίσει κάνοντας ἐμπόριο ὅπιου στὴν Κίνα[26],

25. Εἶναι τὸ θρήσκευμα, στὸ ὁποῖο ἀνήκει τὸ ἀναλογικῶς μεγαλύτερο ποσοστὸ τῆς ἄρχουσας τάξεως τῶν ΗΠΑ.

26. Αὐτὸ ἐπέτρεψε στὸν Φρ. Ροῦζβελτ κάποτε νὰ δηλώσει:

«Ὑπήρξαμε φίλοι τῆς Κίνας ἀπὸ πάρα πολλὰ χρόνια... ἡ Κίνα ἔπαιξε ἕνα ρόλο στὴν ἱστορία τῆς οἰκογένειάς μου».

ὅσο καὶ στὶς ΗΠΑ, ὅπου εἶχε μεγάλη ζήτηση ἀπὸ τὰ νοσοκομεῖα κατὰ τὸν Ἐμφύλιο.

Ὁ πατέρας τοῦ Φραγκλίνου, πτυχιοῦχος τῆς νομικῆς τοῦ Χάρβαρντ καὶ κληρονόμος περιουσίας, ἐπιδόθηκε σὲ κερδοσκοπικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ ὅταν χήρεψε, παντρεύτηκε τὴν Σάρα, κόρη τοῦ συνεταίρου του Γουῶρεν Ντελεάνο. Ἡ περιουσία τῶν γονιῶν τοῦ Φραγκλίνου ὑπολογίσθηκε κατὰ τὴν γέννησή του σὲ 1,3 ἑκ. δολλάρια —τότε τὸ μέσο ἐτήσιο εἰσόδημα τοῦ ἐργάτη ἦταν 500 δολλάρια.

Ὁ Φραγκλῖνος δὲν πῆγε σὲ δημόσια σχολεῖα. Εἶχε δασκάλους στὸ σπίτι. Ἔμαθε γαλλικὰ καὶ γερμανικά. Ταξίδευε στὴν Εὐρώπη μὲ τοὺς γονεῖς του. Χόμπυ του εἶχε τὴν ἱστιοπλοΐα. Στὰ 16 του τοῦ χάρισαν δικό του σκάφος. Ἄλλα ἀθλήματα ποὺ τοῦ ἄρεσαν ἦταν ἡ ἱππασία, τὸ ψάρεμα καὶ τὸ κυνήγι.

Μέτριος μαθητής

Γιὰ πρώτη φορὰ ὁ Φραγκλῖνος πῆγε σὲ κανονικὸ σχολεῖο στὰ 14 του χρόνια, ὅταν τὸν ἔβαλαν στὸ κολλέγιο τοῦ Γκρότον, ἀπ' ὅπου ἔβγαιναν οἱ μελλοντικοὶ **«ἐκλεκτοὶ»** τῶν ΗΠΑ στὰ πρότυπα τοῦ ἀγγλικοῦ Ἦτον. Ὁ Φραγκλῖνος ἀπεδείχθη ἀδύνατος μαθητής. Οἱ καθηγητές του τὸν θεωροῦσαν *«νέο χωρὶς προσόντα»*.

Πλέγματα

Παιδὶ καὶ ἔφηβος, ὁ Ροῦζβελτ ἔζησε βασικὰ ἀπομονωμένος ἀπὸ τὸν κόσμο, κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τῶν γονιῶν του καὶ τὴν κηδεμονία τῆς κυριαρχικῆς μητέρας του, περιστοιχισμένος ἀπὸ ὑπηρέτες, γκουβερνάντες καὶ δασκάλους. Αὐτὴ ἡ ἀπομόνωση τοῦ προκάλεσε προβλήματα στὶς σχέσεις του μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅταν πῆγε στὸ κολλέγιο τοῦ Γκρότον. Ἐκεῖ, ἐντελῶς ξαφνικά, ἔπαψε νὰ εἶναι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Δὲν εἶχε φίλους ἢ γνωστούς. Δὲν ἦταν ἀθλητικὸς τύπος κι ἔτσι δὲν εἶχε τὸ

μεγάλο πλεονέκτημα νὰ εἶναι καλὸς ἀθλητής. Ὡς μαθητὴς δὲν εἶχε ἰδιαίτερες ἐπιδόσεις. Δὲν ὑπῆρξε ἰδιαιτέρως συμπαθής στοὺς καθηγητές του, οὔτε εἶχε ἐπιτυχίες στὰ κορίτσια. Συνέβη κάτι φοβερό: τὸν ἀγνοοῦσαν. Αὐτὸ πλήγωσε τὴν ὑπερτροφικὴ ματαιοδοξία του. Καὶ τὸ τραῦμα ἔγινε βαρύτερο, ὅταν ἀργότερα ἀπέρριψαν τὴν αἴτησή του νὰ γίνει μέλος τῆς λέσχης τοῦ Χάρβαρντ. Τὰ πλέγματα αὐτῆς τῆς περιόδου σημαδεύουν τὸν μετέπειτα βίο του.

Ἐθνικιστής (1898)

Όσο φοιτοῦσε στὸ κολλέγιο (1896-1900), οἱ ΗΠΑ χτύπησαν τὴν Ἱσπανία (1898) καὶ κατέλαβαν τὴν Κούβα. Στὴν κατάκτηση αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ, ὁ ξάδελφος τοῦ Φραγκλίνου, Θεόδωρος Ροῦζβελτ διαδραμάτισε ρόλο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐξασφάλισε στὴν συνέχεια (1900) τὴν ἀντιπροεδρία καὶ δι' αὐτῆς, τὴν προεδρία. Ὁ νεαρὸς Φραγκλῖνος ἦταν ἐνθουσιώδης ὀπαδὸς τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ἱσπανίας —ἤθελε μάλιστα νὰ πάει ἐθελοντής. Ταυτοχρόνως, ὅμως, ἦταν ὑπὲρ τῶν «ἀσθενεστέρων» Μπόερς, οἱ ὁποῖοι μάχονταν ἐναντίον τῶν «πανίσχυρων» Ἄγγλων στὴ Ν. Ἀφρική. Καὶ ἔκανε καὶ ἔρανο γι' αὐτούς.

Ἐξαρτημένος (1900)

Τὸ 1900, ὁ Φραγκλῖνος μπῆκε στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Χάρβαρντ. Τὸ ἴδιο χρόνο, πέθανε ὁ πατέρας του, ἀφήνοντας τὸ μέγιστο τῆς περιουσίας του, καθὼς καὶ τὴν κατοικία τοῦ Χάϋντ Πάρκ, στὴν γυναῖκα του —μητέρα τοῦ Φραγκλίνου. Ἡ χήρα πῆρε γύρω στὸ 1.300.000 δολλάρια (σημαντικὴ περιουσία γιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχή), ἐνῶ ὁ γιὸς μόνον 300 χιλιάδες. Ἔτσι, ὁ Φραγκλῖνος παρέμεινε ἐξαρτημένος ἀπὸ τὴν κυριαρχικὴ μητέρα του ἀπὸ τὴν ὁποία προερχόταν καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν εἰσοδημάτων του.

Αὐτὴ ἡ καταπιεστικὴ ἐξάρτηση πρέπει νὰ ἐπηρέασε τὸ

χαρακτῆρα τοῦ νεαροῦ Φραγκλίνου, ὁ ὁποῖος ἀργότερα μιμήθηκε τὴν συμπεριφορὰ τῆς μητέρας του: μόνο ποὺ τὸ ἔκανε σὲ ἀπείρως μεγαλύτερη κλίμακα. Τὸν ρόλο τοῦ ἐξαρτημένου-κηδεμονευομένου, τὸν ὁποῖο ἔπαιζε ὁ ἴδιος τὸν ἐπέβαλε ἀρχικῶς στὸν λαὸ τῶν ΗΠΑ καὶ στὴν συνέχεια σ' ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὄχι στὸ πτυχίο (1907)

Στὸ πανεπιστήμιο ὁ Φραγκλῖνος ἀπέκτησε φήμη «προοδευτικοῦ φιλελεύθερου», ἔγινε πρόεδρος τοῦ περιοδικοῦ **«Χάρβαντ Κρίμσον»** καὶ πῆρε μὲ ἀρκετὰ καλοὺς βαθμοὺς τὸ δίπλωμα Bachelor of Arts (B.A.) Τὸ B.A. εἶναι ἡ πρώτη βαθμίδα τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν, ἕνα εἶδος προπτυχίου. Τὸ πραγματικὸ πτυχίο εἶναι τὸ Master of Arts (M.A.), τὸ ὁποῖο ὁ Φραγκλῖνος γιὰ νὰ τὸ πάρει γράφτηκε τὸ 1904 στὴ νομικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Κολούμπια. Τελικῶς, τὸ 1907 ἐγκατέλειψε τὶς σπουδές του, χωρὶς νὰ τὶς ὁλοκληρώσει μὲ τὸ M.A. Ἀντὶ γι' αὐτὸ ἔδωσε μὲ ἐπιτυχία ἐξετάσεις καὶ πῆρε τὴν ἄδεια ἀσκήσεως τῆς δικηγορίας.

*Τὸ ὅτι δὲν πῆρε πτυχίο, ὀφείλεται ὄχι στὴν ἀδυναμία του, **ἀλλὰ στὴν ἀδιαφορία του πρὸς τὴν μόρφωση καὶ τὴν πνευματικὴ καλλιέργεια**. Αὐτὴ ἡ ἀντιπνευματικὴ τάση τὸν χαρακτηρίζει σ' ὅλο του τὸν βίο. Πιθανῶς στὴν ἀρνητική του στάση ὡς πρὸς τὸ πτυχίο νὰ συνέβαλε καὶ τὸ συναίσθημα τοῦ «παραγνωρισμένου», τὸ ὁποῖο τὸν σημαδεύει στὸ Κρόττον καὶ στὸ Χάρβαρντ, ἐπειδὴ δὲν κατορθώνει νὰ ξεχωρίσει.*

Ναὶ στὸν πλοῦτο (1905)

Πρὶν πάρει τὸ δίπλωμα, εἶχε ἤδη συνδεθεῖ μὲ τὴν Ἄννα Ἐλεονώρα Ροῦζβελτ, ἡ ὁποία ἦταν ἐξαδέλφη του (5ου

βαθμοῦ) καὶ ἀνεψιὰ τοῦ προέδρου Θεόδωρου Ροῦζβελτ. (Ὁ πατέρας της, Ἔλλιοτ, ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Θεόδωρου). Ἡ Ἐλεονώρα ἦταν ἀπὸ πλούσια, «ἀριστοκρατικὴ» καὶ ἰσχυρὴ οἰκογένεια, ἀλλὰ ὀρφανὴ ἀπὸ τὰ 9 της χρόνια, μεγάλωσε σὲ συγγενεῖς.

Ἡ μητέρα του δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσει νὰ παντρευτεῖ, ἀλλὰ αὐτὴν τὴν φορὰ δὲν κατάφερε νὰ τοῦ ἐπιβληθεῖ. Ὁ Φραγκλῖνος καὶ ἡ Ἐλεονώρα παντρεύθηκαν τὸ 1905. Ὁ γάμος ἦταν μέγιστο κοσμικὸ γεγονός, ἀφοῦ τὴ νύφη ὁδήγησε στὸ βωμό, ὁ θεῖος της, πρόεδρος τῶν ΗΠΑ.

Καϋμένη Ἐλεονώρα

Στὰ δέκα χρόνια, τὰ ὁποῖα ἀκολούθησαν τὸν γάμο, ἡ Ἐλεονώρα, ἔφερε στὸν κόσμο 6 παιδιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα πέθανε λίγους μῆνες μετὰ τὴν γέννησή του. Ὁ Φραγκλῖνος ἦταν κακομαθημένος, παραχαϊδεμένος ἀπὸ τὴν μητέρα του, ἐξαρτημένος ἀπ' αὐτὴν καὶ ἐπὶ πλέον ἐγωϊστής, καὶ ἄπιστος. Ἡ μητέρα του, τρομερὴ πεθερά, ἔλεγχε τὸν γιό της (αὐτὴ διαχειριζόταν τὴν περιουσία τους) καὶ ἐπενέβαινε διαρκῶς σὲ ὅλα. Ἡ Ἐλεονώρα εἶχε ἤδη τὴν κατάθλιψη τῆς ὀρφάνιας καὶ τῆς ἀσχήμιας της. Ἔτσι, ἀντέδρασε, ἐπιδιδόμενη σὲ φεμινιστικές, ἀντιρατσιστικὲς καὶ ἄλλες συναφεῖς πολιτικὲς δραστηριότητες σὲ μορφὴ «πατερναλιστική».

> *Μὲ τὸν γάμο του ὁ Ροῦζβελτ ἀπέδειξε ἄλλο ἕνα μόνιμο χαρακτηριστικό του: τὸν πραγματισμό του.*

Δημοκρατικός: Γιατί; (1910)

Ἀπὸ τὸ 1907 ὥς τὸ 1910, ὁ Φρ. Ροῦζβελτ ἐργάζεται σ' ἕνα νομικὸ γραφεῖο μὲ ἐλάχιστα ἱκανοποιητικὲς ἀποδοχές. Τότε ἀποφάσισε ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν πολιτική. Ἐνῶ, ὅμως, εἶχε γιὰ πρότυπο τὸν ξάδελφό του καὶ θεῖο τῆς γυναίκας του, Θ. Ροῦζ-

Φραγκλῖνος Ρούσβελτ: (κυβερνήτης τῆς Πολιτείας τῆς Ν. Ὑόρκης) καὶ Ἐλεονώρα.

βελτ, δὲν ἐντάχθηκε, ὅπως ἐκεῖνος, στοὺς ρεπουμπλικάνους, ἀλλὰ προτίμησε τοὺς δημοκρατικούς. Γιατί;

> *«Ἡ πιὸ βάσιμη ἑρμηνεία εἶναι ὅτι... ἔγινε δημοκρατικός, ὄχι τόσο ἀπὸ πεποίθηση, ὅσο ἐπειδὴ οἱ δημοκρατικοὶ τὸν χρειάζονταν»*[27].

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ πλοῦτος του, ἡ κοινωνική του θέση, ἡ «ἀριστοκρατικὴ» καταγωγή του, ἡ συγγένειά του μὲ τὸν Θ. Ροῦζβελτ, ὁ γάμος του μὲ τὴν ἀνιψιὰ τοῦ τελευταίου, φυσιολογικῶς τὸν τοποθετοῦσαν στοὺς ρεπουμπλικάνους. Ὅμως οἱ ρεπουμπλικάνοι βρίσκονται σὲ πτώση. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Θ. Ροῦζβελτ μέσα στὸ κόμμα του, ὅπου εἶχε ἀρχίσει ἡ ἄνοδος τῶν συντηρητικῶν, οἱ ὁποῖοι ἀντετίθεντο στὴν «προοδευτικὴ» πολιτική του, τὴν ὁποία εἶχε ἀσπασθεῖ καὶ ὁ Φραγκλῖνος. Οἱ ρεπουμπλικάνοι δὲν ἤθελαν ἄλλες «μεταρρυθμίσεις». Οἱ δημοκρατικοί, ἀντίθετα, θέλοντας ν' ἀποσπάσουν τὴν σημαία τῆς «προοδευτικότητας» ἀπὸ τοὺς ρεπουμπλικάνους, τὶς ἤθελαν. Ὅπως ἤθελαν κι ἕνα «Ροῦζβελτ» στὶς τάξεις τους, τὴν στιγμὴ ποὺ οἱ ἀντίπαλοί τους προσπαθοῦσαν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸν δικό τους. Ἐκτιμῶντας λοιπὸν τὴν κατάσταση, ὁ Ροῦζβελτ προσχώρησε στοὺς δημοκρατικούς, οἱ ὁποῖοι ἀμέσως τὸν ἔχρισαν ὑποψήφιο γερουσιαστὴ γιὰ τὴν τοπικὴ γερουσία τῆς Πολιτείας τῆς Ν. Ὑόρκης.

> *Μὲ τὴν προσχώρησή του στοὺς δημοκρατικοὺς ὁ Ροῦζβελτ, ἀπέδειξε ὅτι ἦταν ἕνας **ἱκανὸς καιροσκόπος**, ὁ ὁποῖος μποροῦσε νὰ ἐκτιμᾶ σωστὰ τὶς περιστάσεις καὶ νὰ ἀξιοποιεῖ πλήρως τὶς εὐκαιρίες ποὺ τοῦ πρόσφεραν.*

27. Burns, James MacGregor «Roosevelt: The Lion and the Fox», N.Y. Harcourt, Brace, 1956.

Φραγκλῖνος Ρούζβελτ: Ἐκφωνεῖ προεκλογικό λόγο, ὡς ὑποψήφιος γερουσιαστὴς (1910).

Λαϊκιστής (1910)

Ο Ροῦζβελτ εἰσήγαγε ἕναν τολμηρὸ νεωτερισμὸ γιὰ τὴν ἐποχή. Χρησιμοποίησε στὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία του αὐτοκίνητο, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπεσκέφθη κάθε γωνιὰ τῆς περιφέρειας του.

Ὡς ρήτορας ἦταν κακός. Ἔπιανε ὅμως θέματα, τὰ ὁποῖα ἔβρισκαν ἀνταπόκριση στὴν ψυχὴ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Κύριο μοτίβο του: ἡ ἐπίθεση κατὰ τοῦ μεγάλου κεφαλαίου καὶ τῆς πολιτικῆς διαφθορᾶς.

Ἔτσι, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦταν ἀντιπαθὴς στὰ κομματικὰ στελέχη γιὰ τὴν ἀνάρμοστη ὑπεροπτικὴ συμπεριφορά του, ἐξελέγη (ἂν καὶ μὲ μικρὴ διαφορὰ ψήφων ἀπὸ τὸν ἀντίπαλό του) μέλος τῆς τοπικῆς γερουσίας τῆς Πολιτείας τῆς Ν. Ὑόρκης.

> *Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς σταδιοδρομίας του, ὁ Ροῦζβελτ δείχνει τὴν ἱκανότητά του νὰ πιάνει τὸν σφυγμὸ τῶν μαζῶν καὶ νὰ τὸν χρησιμοποιεῖ πρὸς ὄφελός του. Εἶναι λαϊκιστής.*

«Ἀντάρτης» (1910)

Αμέσως μετὰ τὴν ἐκλογή του (1910), ὁ Ροῦζβελτ ἐντάσσεται στοὺς ἐσωκομματικοὺς «ἀντάρτες», τοὺς «μεταρρυθμιστὲς», οἱ ὁποῖοι ἀμφισβητοῦν τὴν ἡγεσία καὶ τὸ κατεστημένο τοῦ κόμματός τους. Μ’ αὐτὸν τὸν τρόπο, γίνεται δημοφιλὴς στὴν μᾶζα τῶν ἁπλῶν μελῶν καὶ μικρομεσαίων στελεχῶν τοῦ κόμματος. Φωνάζει ὅτι τὸ ***«κόμμα προδίδει τοὺς προοδευτικούς»***. Ἔτσι, ἀποκτᾶ δυσανάλογη προβολὴ ἀπὸ τὸν Τύπο, ἀλλὰ καὶ δύο σημαντικοὺς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι ἐπηρέασαν ἀποφασιστικῶς καὶ θετικῶς τὴν σταδιοδρομία του:

- Μὲ τὸν μετέπειτα πρόεδρο ***Γούντροου Οὐίλσον***, κυβερνήτη τότε τῆς Νέας Ἰερσέης καὶ ἐπίδοξο ὑποψήφιο γιὰ τὴν προ-

εδρία, ὁ ὁποῖος ἔμενε στὸ περιθώριο, ἐπειδὴ ἦταν «προοδευτικός».

► Μὲ τὸν ***Λούις Μὰκ Χάου***, ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἱκανοὺς καὶ γνωστοὺς δημοσιογράφους τῆς Ν. Ὑόρκης.

Γνωρίσματα τοῦ Ροῦζβελτ:

- ❑ Ἱκανότητα νὰ ἐπισημαίνει τοὺς χρήσιμους ἀνθρώπους καὶ νὰ συνδέεται μαζί τους.
- ❑ Ἱκανότητα νὰ ὀσφραίνεται πρὸς τὰ ποῦ πάει τὸ ρεῦμα καὶ νὰ τὸ ἀκολουθεῖ.
- ❑ Καμμιὰ δέσμευση πρὸς τίποτα καὶ πρὸς κανέναν.

Ἀνιδεολόγος (1910)

Ο δημοσιογράφος Λ.Μ. Χάου ἔγινε ὁ κύριος σύμβουλος τοῦ τριαντάχρονου μέλους τῆς τοπικῆς γερουσίας καὶ τοῦ ἔμαθε πάρα πολλὰ ἰδίως σὲ θέματα προπαγάνδας. Πρὸ πάντων τοῦ δίδαξε τὴν τέχνη νὰ χρησιμοποιεῖ τὶς ἰδέες καὶ τὴν ἰδεολογία ὡς προπαγανδιστικὰ ἐργαλεῖα.

> *«Ὁ Χάου ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὶς ἰδεολογίες, ἦταν ὅμως μαέστρος στὴν πολιτικὴ τέχνη. Ἐπὶ πλέον, εἶχε μεγάλη ἀδυναμία στὰ τεχνάσματα...»*[28].

Στὸ σημεῖο αὐτό, ὁ Χάου καὶ ὁ Ροῦζβελτ συνέπιπταν. Ἀργότερα ὁ Τσῶρτσιλ εἶπε:

> *«Ὁ Ροῦζβελτ ποτὲ στὴ ζωή του δὲν εἶχε ἰδέες»*[29].

Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ ἐμφανιζόταν ὡς προοδευτικὸς καὶ μεταρρυθμιστής, ἐνῶ ἀπὸ δημοσιεύματα ἐφημερίδων συνάγεται ὅτι πιθανῶς

---

28. Schlesinger Jr: «Ἡ ἐποχὴ τοῦ Ροῦζβελτ».
29. Συνομιλία μὲ τὸν λόρδο Μόραν, στὶς 7 Δεκεμβρίου 1947. (Ἀπὸ τὶς ἀναμνήσεις τοῦ Μόραν).

τὸ μεγάλο κεφάλαιο τῆς Γουὼλ-Στρήτ, τὸν χρηματοδοτοῦσε ἀπὸ μυστικὰ κονδύλια, τὰ ὁποῖα διέθετε γιὰ τὴν προώθηση ἢ ἐξαγορὰ πολιτικῶν.

Ὁ Ροῦζβελτ πιστεύει ὅτι:

- *Ὁ πολιτικὸς ὀφείλει νὰ κρύβει τὸ πραγματικό του πρόσωπο πίσω ἀπὸ ἕνα προσωπεῖο, τὸ ὁποῖο θ' ἀνταποκρίνεται στὶς προτιμήσεις τοῦ κοινοῦ.*
- *Οἱ ἰδέες ἔχουν ἀξία μόνον στὸν βαθμὸ ποὺ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν προώθηση σκοπῶν, ἀσχέτως πρὸς τὸ περιεχόμενό τους.*

Ὑπὲρ τοῦ Οὐίλσον (1912)

Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1912, ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ξανὰ ὑποψήφιος γιὰ τὴν γερουσία τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ ἄρρωστος ἀπὸ τυφοειδῆ πυρετό, δὲν μπόρεσε νὰ κάνει ὁ ἴδιος τὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία του. Τὴν διεξήγαγε γιὰ λογαριασμό του ὁ Χάου, χρησιμοποιῶντας ἄγνωστους ὡς τότε τρόπους, ὅπως ἐπιστολὲς πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς, προκηρύξεις, καταχώρηση ἀγγελιῶν στὶς ἐφημερίδες. Αὐτὴ τὴν φορὰ ὁ Ροῦζβελτ ἐπανεξελέγη μὲ μεγάλη διαφορὰ ψήφων. Στὸ μεταξὺ ὁ Ροῦζβελτ ἐτάχθη ἀνεπιφυλάκτως μὲ τὸ μέρος τοῦ Γ. Οὐίλσον καὶ τὸν βοήθησε μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις νὰ πάρει τὸ χρῖσμα τοῦ ὑποψήφιου προέδρου ἀπὸ τὸ δημοκρατικὸ κόμμα στὸ συνέδριο τῆς Βαλτιμόρης. Γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὴ νίκη τοῦ ἐκλεκτοῦ του, ὁ Ροῦζβελτ προσέφυγε σ' ἕνα τέχνασμα. Ἐφοδίασε τοὺς ὑποστηρικτὲς τοῦ Οὐίλσον μὲ ἐμβλήματα τοῦ ἀντιπάλου του, Τσάμπ Κλάρκ, στὸν ὁποῖον ἀνῆκαν οἱ φύλακες τῶν εἰσόδων στὴν αἴθουσα τοῦ συνεδρίου. Οἱ τελευταῖοι βλέποντας τὰ ἐμβλήματα ἄνοιξαν τὶς πύλες. Οἱ δῆθεν ὀπαδοὶ τοῦ Κλάρκ εἰσέβαλαν καὶ ἀνέτρεψαν τὴν κατάσταση ὑπὲρ τοῦ Οὐίλσον!

Ὑποστηρίζοντας τὸν Οὐίλσον ἀπὸ τότε ποὺ ἐλάχιστοι τὸν θεωροῦσαν κατάλληλο γιὰ ὑποψήφιο καὶ σχεδὸν

τὸν θεωροῦσαν κατάλληλο γιὰ ὑποψήφιο καὶ σχεδὸν κανεὶς γιὰ πιθανὸ διεκδικητὴ τῆς προεδρίας, ὁ Ροῦζβελτ ἔδειξε ὅτι ***ἦταν προικισμένος μὲ ἔντονη πολιτικὴ ὄσφρηση.*** *Καὶ ἐπίσης ὅτι ἦταν* ***παίκτης****, ὁ ὁποῖος ἀντιμετώπιζε τὴν πολιτικὴ σὰν ριψοκίνδυνο τυχερὸ παιχνίδι.*

Ὑφυπουργός (1913)

Ο Οὐίλσον ἐξελέγη πρόεδρος. Καὶ ὅταν σχημάτισε τὴν κυβέρνησή του (1913), ὁ Ροῦζβελτ ἔγινε ὑφυπουργὸς Ναυτικῶν. Στὴν θέση αὐτὴ ἔμεινε 7 χρόνια καὶ 6 μῆνες (Μάρτιος 1913 - Σεπτ. 1920). Ὑπουργὸς Ναυτικῶν ἦταν ὁ Ἰωσὴφ Ντάνιελς. Στὴν ἀρχὴ ὁ Ροῦζβελτ διακωμωδοῦσε τὸν προϊστάμενό του ὡς ὀρεσίβιο, ἄξεστο, ἄσχετο πρὸς τὴν θάλασσα καὶ τὰ πλοῖα κ.λπ.

Σταμάτησε, ὅταν ὁ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν, Φράνκλιν Λαίην τοῦ ἔκανε ἔντονες παρατηρήσεις καὶ τοῦ εἶπε νὰ σταματήσει τὶς ἀπρέπειες ἢ νὰ παραιτηθεῖ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ παραπάνω ἐπεισόδιο, ὁ Ροῦζβελτ ἔδειξε καὶ μὲ ἄλλους τρόπους τὴν ματαιοδοξία του, μὲ τὴν συμπεριφορά του στὶς ἐπιθεωρήσεις πλοίων κ.λπ.

Ὁ γερουσιαστὴς Χένρυ Κάμποτ Λότζ, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑποστηρίξει τὸν Ροῦζβελτ, εἶπε γι' αὐτὸν ὅτι:

> *«ἡ ἐπιτυχία τὸν ἔχει ζαλίσει».*

Καὶ ἡ Φράνσις Πέρκινς, ἡ ὁποία τὸν γνώρισε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς σταδιοδρομίας του καὶ ἀργότερα ἔγινε ὑπουργὸς Ἐργασίας στὴν κυβέρνησή του, ἔγραψε γι' αὐτόν:

> *«Δὲν ἦταν συμπαθητικὸς* (ἀργότερα ἔγινε). *Ἔπαιρνε βαρὺ ὕφος, χαμογελοῦσε σπάνια καὶ φαινόταν νὰ κοιτάζει τὸν διπλανό του ἀπὸ πάνω πρὸς τὰ κάτω, μὲ τρόπο ἀνάρμοστο»*[30].

30. Perkins Frances: «The Roosevelt I Knew» N.Y. Harper Colophon, 1964.

Ὁ Ροῦζβελτ «ἔγινε συμπαθητικὸς ἀργότερα», ὄχι βεβαίως ἐπειδὴ ἄλλαξε χαρακτῆρα, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔμαθε νὰ κρύβει τὴν ματαιοδοξία του καὶ τὸν ἐγωϊσμό του, πίσω ἀπὸ μία πρόσοψη (λαϊκίστικης) δημοκρατικῆς ἐγκαρδιότητας.

> *Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ματαιόδοξος καὶ ἐγωϊστικός, ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ μετατρέπει αὐτές του τὶς ἰδιότητες σὲ ἄμετρη φιλοδοξία.*

Ἐραστής (1914)

Τὸ 1914, ὁ Ροῦζβελτ προβάλλεται σὰν ὑποψήφιος γιὰ τὴν Γερουσία, ἀλλὰ χάνει στὶς προκριματικὲς ἐνδοκομματικὲς ἐκλογὲς ἀπὸ τὸν ἀντίπαλό του, ὁ ὁποῖος ὑποστηριζόταν ἀπὸ τὸ κομματικὸ (παλαιὸ) κατεστημένο.

Τὴν ἴδια χρονιά, ὁ Ροῦζβελτ δημιουργεῖ ἐρωτικὸ δεσμὸ μὲ τὴν γραμματέα τῆς γυναίκας του, τὴν κομψὴ δεσποινίδα Λούσυ Μέρσὲρ, τὴν μετέπειτα κυρία Οὐίνθροπ Ράδερφορντ. Ἡ ἴδια ἀργότερα ἰσχυρίσθηκε ὅτι ὡς πρόεδρος ὁ Ροῦζβελτ δὲν εἶχε μυστικὰ ἀπ' αὐτὴν καὶ ὅτι τῆς ἐμπιστευόταν τὰ πάντα κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου γύρω ἀπὸ τὴν διεξαγωγή του,[31] ἀλλὰ αὐτὸ μοῦ φαίνεται ἀπίθανο.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτήν, μὲ τὴν ἐγκατάστασή τους στὴν Οὐάσινγκτων, ἀρχίζει ἡ οὐσιαστικὴ διάσταση τοῦ ζεύγους Ροῦζβελτ. Θὰ διαρκέσει ὥς τὸν θάνατο τοῦ Φραγκλίνου, ὁ ὁποῖος θὰ ξεψυχήσει ἔχοντας πλάϊ του ὄχι τὴν Ἐλεονώρα, ἡ ὁποία ἔλειπε σὲ κάποιαν ἀπὸ τὶς ἀτέρμονες περιοδεῖες της, ἀλλὰ τὴν Λούσυ.

Φιλάργυρος

Τὸ εἰσόδημα τῶν Ροῦζβελτ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν 27 χιλ. δολ. τὸ χρόνο καὶ στὸ σπίτι τους, στὴν Οὐάσινγκτων,

31. Burns James MacGreogor. Roosevelt 1940 - 45.

εἶχαν 10 ὑπηρέτες. Παρὰ ταῦτα ὁ Ροῦζβελτ ἐθεωρεῖτο ἀπὸ πολλούς, οἱ ὁποῖοι τὸν γνώριζαν, «σπαγγοραμένος» φιλάργυρος. Ἀργότερα, ὡς πρόεδρος θὰ δείξει τὴν φιλαργυρία του προσπαθῶντας νὰ καλύπτει τὶς ἀνάγκες του, κατὰ τὸ δυνατὸν περισσότερο, μὲ χρήματα τοῦ δημοσίου.

Ὑπὲρ τῆς «δημοκρατικῆς» βίας (1914-18)

Ως ὑφυπουργός, ὁ Ροῦζβελτ εἶναι συνυπεύθυνος μὲ ὅλα τὰ ἄλλα μέλη τῆς κυβερνήσεως καὶ μὲ τὸν πρόεδρο Οὐίλσον γιά:

- Τὶς εἰσβολὲς ἀμερικανικῶν στρατευμάτων στὸ Μεξικὸ (1914 καὶ 1916).
- Τὴν ἐπιβολὴ ἀμερικανικῆς κατοχῆς στὴν Ἀϊτὴ (1915-1922).
- Τὴν ἀπόβαση Ἀμερικανῶν πεζοναυτῶν στὸν Ἅγιο Δομίνικο (1916).
- Τὴν ἀπόσπαση ἀποικιακῆς συνθήκης ἀπὸ τὴν Νικαράγουα (1916).
- Τὴν ἀπόβαση στὴν Κούβα (1917).
- Τὴν καταστολὴ τῆς ἐξεγέρσεως στὴν Ἀϊτὴ (1918).
- Τὶς ἐπεμβάσεις στὴν Κοσταρίκα, στὴ Νικαράγουα (1917) καὶ στὴν Ὀνδούρα (1919).
- Τὴν ἀνακήρυξη τοῦ Πόρτο-Ρίκο σὲ «ἔδαφος τῶν ΗΠΑ» (1917).
- Τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ τὴν συμμετοχὴ τῶν ΗΠΑ στὸν «Εὐρωπαϊκὸ Πόλεμο» (1917).

Ὁ Ροῦζβελτ δὲν εἶναι συνυπεύθυνος μόνον μὲ νομικὴ ἢ πολιτικὴ ἔννοια. Εἶναι:

- Ἐνσυνείδητος ὑποστηρικτὴς τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπεμβάσεων.
- Διαπρύσιος κήρυκας τῆς προσφυγῆς στὴν βία γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἀμερικανικῆς ἐπικυριαρχίας.

- Φανατικὸς ὀπαδὸς τῆς συμμετοχῆς στὸν πόλεμο γιὰ τὴν κατάκτηση ἰσχύος.

Τὸ 1916 λ.χ. ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος μὲ τὴν «**εἰσβολὴ ἀντιποίνων**» στὸ Μεξικό. Ὑποστήριζε ὅτι ἔπρεπε νὰ καταληφθεῖ ὁλόκληρο τὸ Μεξικὸ καὶ νὰ προσαρτηθεῖ στὶς ΗΠΑ! Πρόβλεπε μάλιστα ὅτι ὁ πόλεμος γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ θὰ ἦταν «**σύντομος**».

Φυλετιστής

Μαζὶ μὲ τὸν προϊστάμενό του, ὑπουργὸ Ναυτικῶν Ι. Ντάνιελς καὶ τὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν Μπράϊαν, ὁ Ροῦζβελτ ἀποδεχόταν τὸ δόγμα τῆς «**εὐθύνης τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου**», διασκευασμένο στὰ μέτρα τοῦ γιάνκικου αὐτοκρατορισμοῦ: οἱ ΗΠΑ ἦσαν «**ὑποχρεωμένες**» νὰ χρησιμοποιήσουν κάθε μέσον, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς βίας, γιὰ νὰ μεταφέρουν τὰ ἀγαθὰ τῆς προόδου καὶ τῆς δημοκρατίας στὶς ὑπανάπτυκτες χῶρες.

Γι' αὐτό, ὁ Οὐίλσον τὸν ἔστειλε σὲ μία τέτοια χώρα, στὴν Ἀϊτή, ὅπου εἶχε ἐπιβληθεῖ ἀμερικανικὴ κατοχή, γιὰ «**νὰ ἐποπτεύσει τὴν χώρα καὶ νὰ ἐπιβάλει νοικοκυρεμένη διοίκηση**». Δὲν φαίνεται πάντως νὰ κατάφερε ἐκεῖ τίποτα τὸ ἀξιόλογο.

Ἀργότερα, τὸ 1920, σὲ μία προεκλογικὴ συγκέντρωση, καυχήθηκε ὅτι ἦταν συντάκτης τοῦ νέου συντάγματος τῆς Ἀϊτῆς. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ σχέση μὲ τὴν σύνταξή του.

Κατὰ τὸν Φράνκ Φράϊντελ, ὁ Ροῦζβελτ:

> *«ἐξέφρασε πολλὲς φορὲς τὸν ἐνθουσιασμό του, προκειμένου νὰ γίνει προσφυγὴ στὴν βία, γιὰ τὴν πραγματοποίηση δημοκρατικῶν σκοπῶν»*[32].

▌ *Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ὑπὲρ τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐπεκτατισμοῦ*

32. Freidel Frank: «Franklin D. Roosevelt: The Ordeal» Boston: Little, Brown, 1954.

μὲ ὅλα τὰ μέσα, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἔνοπλης βίας. Πιστεύει ὅμως, ἢ προσποιεῖται ὅτι πιστεύει, πῶς αὐτὴ ἐξαγιάζεται, ἐπειδὴ ὑπηρετεῖ «καλὸ σκοπὸ» δηλ. τὴν ἐπιβολὴ τῆς «προόδου» καὶ τῆς «ἐλευθερίας» στοὺς «ὑπανάπτυκτους» καὶ τέτοιους θεωρεῖ ὅσους δὲν υἱοθετοῦν τὸν ΑΤΖ, ἀκόμη καὶ ὅταν διαθέτουν πολιτισμικὴ παράδοση ἀπείρως ἀνώτερη ἀπὸ τὶς ΗΠΑ (Ἰάπωνες, Ἱσπανοί, Γερμανοί, Ἰταλοί, Γάλλοι).

Μάθημα γιὰ τὸ Πέρλ-Χάρμπορ (1916)

Ως ὑφυπουργγὸς Ναυτικῶν, ὁ Ρούζβελτ ἀκολούθησε τὶς θεωρίες τοῦ Μάχαν, γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἀμερικανικοῦ στόλου. Πίστευε ὅτι ἡ κοσμοκρατορία περνᾶ ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῶν ὠκεανῶν. Ἐξ ἄλλου ἤθελε νὰ εἶναι ὁ ἀμερικανικὸς στόλος ἕτοιμος γιὰ τὸν διαγραφόμενο πόλεμο. Ὅταν αὐτὸς ξέσπασε, κατάφερε, μὲ τὴν ἐπιμονή του, νὰ ἀποσπάσει ἀπὸ τὸν Οὐίλσον ἐξουσιοδότηση νὰ ἐξοπλίσει τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τῶν (οὐδέτερων) ΗΠΑ. Ὅμως ὁ πρόεδρος ἀρνιόταν ἐπίμονα νὰ υἱοθετήσει τὰ μεγαλόπνοα σχέδια τοῦ Ρούζβελτ γιὰ ἀνάπτυξη τοῦ στόλου ἐν ὄψει τῆς ἐπιθυμητῆς καὶ στοὺς δύο συμμετοχῆς τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο. Μετὰ ἀπὸ μία μακρὰ καὶ ἔντονη συζήτηση πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1916, ὁ Οὐίλσον τοῦ ἐξήγησε τὴν στάση του:

> *«Ἐνεργοῦμε κάτω ἀπὸ τὰ βλέμματα τῆς Ἱστορίας. Βέβαια ἡ εἴσοδός μας στὸν πόλεμο εἶναι πιθανή. Ἀλλά, τὸ 1980, κάποιος ἱστορικὸς, θὰ γράψει γιὰ τοῦτον τὸν πόλεμο. Ἔ! λοιπόν, αὐτὸς ὁ ἱστορικὸς θὰ πρέπει νὰ πεῖ: «Ἡ Ἀμερικὴ σύρθηκε στὸν πόλεμο ἀπροετοίμαστη!».*

Τὸ ἐπεισόδιο τὸ ἀφηγήθηκε ὁ ἴδιος ὁ Ρούζβελτ, ὅταν ἦταν πρόεδρος, στὸν ἱστορικὸ συγγραφέα Ἐμὶλ Λούντβιχ[33].

33. EMIL LUDWIG: «Roosevelt», 1949.

Ὁ Ροῦζβελτ ἀφομοίωσε ἀπολύτως τὴν διδαχὴ τοῦ Οὐίλσον: ***Νὰ κάνεις πόλεμο, πείθοντας τὸν κόσμο ὅτι σοῦ τὸν ἐπέβαλε ὁ ἐχθρός.*** *Καὶ ξεπέρασε κατὰ πολὺ τὸν καθηγητή του, στὴν περίπτωση τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, γιὰ τὴν ὁποία γράφω παρακάτω.*

Ἐκλογικὴ ἧττα (1920)

Ο Οὐίλσον ὑποσχέθηκε στὶς ΗΠΑ εἰρήνη, στὶς ἐκλογὲς τοῦ Νοεμβρίου 1916. Καὶ τὶς ἔρριξε στὸν πόλεμο, στὶς 6 Ἀπριλίου 1917. Τὴν ἄνοιξη τοῦ 1918, ὁ Ροῦζβελτ ἦρθε σὲ σύγκρουση μὲ τὴν Γερουσία. Γι' αὐτό, ὁ Οὐίλσον θεώρησε σκόπιμο νὰ τὸν ἀπομακρύνει, χωρὶς νὰ τὸν θυσιάσει, ἀναθέτοντάς του τὴν ἐπιθεώρηση τῶν ἀμερικανικῶν ναυτικῶν δυνάμεων στὴν Εὐρώπη, ὅπου καὶ τὸν ἔστειλε.

Τὸν ξανάστειλε τὸ 1919, γιὰ νὰ ἐποπτεύσει τὴν διάλυση τῶν ἐκεῖ ἀμερικανικῶν ναυτικῶν ἐγκαταστάσεων.

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1920, ὁ Ροῦζβελτ πῆρε τὸ χρῖσμα τοῦ ὑποψήφιου ἀντιπροέδρου, μὲ ὑποψήφιο πρόεδρο τὸν Τζαίημς Κόξ.

Στὶς ἐκλογὲς νίκησε ὁ ρεπουμπλικάνος ὑποψήφιος Χάρντινγκ. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ ἐπέστρεψε στὸν ἰδιωτικὸ βίο. Τὸ πρωΐ διηύθυνε τὸ ὑποκατάστημα μιᾶς πιστωτικῆς-ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας μὲ μισθὸ 25 χιλ. δολλάρια ἐτησίως. Τὸ ἀπόγευμα, δούλευε στὸ δικηγορικό του γραφεῖο. Δὲν ὑπῆρξε ὅμως ποτὲ καλὸς δικηγόρος, γιατὶ ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐγγράφων τοῦ ἦταν ἀνιαρή.

Ἀτασθαλίες (1920)

Προεκλογικῶς, ἡ «**Τζόρναλ**» (30 Ἰουλίου 1920) ἀποκάλυψε ὅτι ὁ Ροῦζβελτ χρησιμοποίησε μία μονάδα τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ σὰν νὰ ἦταν προσωπικὴ θαλαμηγός του, γιὰ νὰ ἐντυπωσιάσει τοὺς φίλους του στὸ Καμπομπέλλο.

Τὸ σκάνδαλο, ἀργότερα, θὰ ἐπαναληφθεῖ καὶ θὰ καθιερωθεῖ

Στὸ Οὐὸρμ-Σπρίνγκς, στὰ θεραπευτικὰ λουτρὰ γιὰ τὰ θύματα τῆς πολυομυελίτιδος (1930).

ὡς... θεσμός. Ὅταν ἔγινε πρόεδρος, ὁ Ροῦζβελτ χρησιμοποιοῦσε πολεμικὰ πλοῖα, γιὰ νὰ πηγαίνει γιὰ ψάρεμα, γιὰ νὰ κάνει ἐκδρομὲς κ.λπ. Στὴν περίοδο ἀπὸ 4 Μαρτίου 1937 ὥς τὶς 4 Ἰανουαρίου 1938, τὸ Ναυτικὸ ξόδεψε σχεδὸν 600 χιλ. δολ. γιὰ τὶς ψυχαγωγικὲς ἐκδρομὲς τοῦ **«μεγάλου φίλου τῶν φτωχῶν»**, ὅπως χαρακτήριζε τὸν Ροῦζβελτ ἡ προπαγάνδα του. Τελικὰ διάλεξε ἕνα πλοῖο διώξεως λαθρεμπορίου ποὺ τοῦ ἄρεσε, τὸ **«Ἠλέκτρα»**, τὸ μετονόμασε σὲ **«Πότομακ»** (ἐκδήλωση τῆς ἀντιπάθειάς του στὴν κλασσικὴ παιδεία, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐθνικισμοῦ του) καὶ τὸ χρησιμοποιοῦσε ὡς θαλαμηγό του.

Διατυπώθηκαν ὅμως καὶ σοβαρώτερες καταγγελίες, οἱ ὁποῖες μάλιστα ἔγιναν μετεκλογικῶς, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ θεωρηθοῦν προεκλογικὰ πυροτεχνήματα. Καὶ ἐπὶ πλέον, διατυπώθηκαν ἀπὸ ὑπεύθυνα πρόσωπα, ἀνώτερους καὶ ἀνώτατους ἀξιωματικοὺς τοῦ Ναυτικοῦ, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἄμεση γνώση τῶν ἐκεῖ δραστηριοτήτων τοῦ Ροῦζβελτ. Συγκεκριμένως κατηγορήθηκε:

- Ἀπὸ τὸν ναύαρχο **Σίμς** γιὰ κακὴ λειτουργία τοῦ ὑπουργείου του.
- Ἀπὸ τὸν πλοίαρχο **Ἰ. Τώσσιγκ** ὡς ὑπεύθυνος γιὰ χαλάρωση τῆς πειθαρχίας στὸ Ναυτικό.
- Καὶ ἀπὸ τὸ περιοδικὸ **«Ἀκούσματα»**, («Hearings» 1921) γιὰ μιὰ ἐπιζήμια γιὰ τὸ Δημόσιο συμφωνία προμήθειας πετρελαίου, τὴν ὁποία ἔκλεισε ὡς ὑφυπουργὸς μὲ τὸν κερδοσκόπο Ἄρθουρ Χόμερ.

Ὁ Ροῦζβελτ ἀπάντησε μὲ πολεμικὴ χαμηλοῦ ἐπιπέδου. Ἡ Γερουσία ὅμως σύστησε ἐπιτροπή, γιὰ νὰ ἐρευνήσει τὶς σοβαρὲς σὲ βάρος του καταγγελίες γιά:

> *«ἀθέμιτες συναλλαγὲς γύρω ἀπὸ τὴν ἀγορὰ καυσίμων τοῦ στόλου»*.

Παραλλήλως, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1921, μία ἐπιτροπὴ τοῦ Κογκρέσσου ἔκανε ἔρευνες γιὰ κάποιες ἄλλες δραστηριότητες τοῦ Ροῦζβελτ, ὅταν ἦταν ὑφυπουργὸς ναυτικῶν τὸ 1919. Μ’ αὐτὴν τὴν ἰδιό-

τητα, εἶχε προεδρεύσει σὲ μία ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἐρευνοῦσε ὁμοφυλοφιλικὰ σκάνδαλα στὴ ναυτικὴ βάση τοῦ Ρόντ Ἄϊλαντ, στὸ Νιούπορτ. Ἡ ἐναντίον του κατηγορία ἦταν ὅτι συγκάλυψε τὸ σκάνδαλο. Ἡ ἔρευνα τοῦ Κογκρέσσου κατέληξε στὸ πόρισμα ὅτι ἡ δραστηριότητα τοῦ Ρούζβελτ, στὴν προκειμένη περίπτωση, ἦταν **«ἐξόχως κατακριτέα»** καὶ **«ἀφύσικη»**. Ἡ πλειοψηφία τῆς ἐπιτροπῆς ἦταν Ρεπουμπλικανικὴ καὶ ὁ Ροῦζβελτ ἀμύνθηκε, κατηγορῶντας την ὅτι ὑπηρετοῦσε **«μικροκομματικὲς σκοπιμότητες»**.

Τὴν ἴδια ἐποχή, ἡ ἐρωμένη του, Λούσυ Μέρσερ ἀναγκάζεται ἀπὸ τὴν Ἐλεονώρα νὰ τὸν ἐγκαταλείψει καὶ τὸ 1920 παντρεύεται.

Πολυομυελίτιδα καὶ μπίζνες (1921)

Τὸν Αὔγουστο τοῦ 1921, ὁ Ροῦζβελτ προσβλήθηκε ἀπὸ πολυομυελίτιδα, ἐνῶ βρισκόταν στὸ νησὶ Καμπομπέλλο. Ὅπως ἦταν ἑπόμενο, ἡ ζωή του ἄλλαξε ριζικῶς. Ἡ ἱστιοπλοΐα, τὸ γκόλφ, τὸ κυνήγι, ἡ κοσμικὴ ζωή, ἐγκαταλείφθηκαν. Οἱ φίλοι λιγόστεψαν στὸ ἐλάχιστο. Γύρω του μαίνεται ὁ πόλεμος τῆς μητέρας του ἐναντίον τῆς Ἐλεονώρας καὶ τοῦ Χάου, ἐνῶ τὰ παιδιὰ συντάσσονται μὲ τὴ μία ἢ μὲ τὴν ἄλλη παράταξη.

Ὁ Ροῦζβελτ ἐπιδίδεται σὲ κερδοσκοπικὲς ἐπιχειρήσεις. Τὸ 1922 τὸ δολλάριο ἀνταλλασσόταν μὲ 1500 μάρκα, τὰ ὁποῖα εἶχαν μεγαλύτερη ἀξία στὴν ἡττημένη Γερμανία ἀπ' ὅσο ἕνα δολλάριο στὶς ΗΠΑ. Ὁ Ροῦζβελτ συμβούλεψε τότε μιὰν ἀμερικανικὴ ἑταιρία νὰ μετατρέψει δολλάρια σὲ μάρκα καὶ νὰ ἀγοράσει μ' αὐτὰ βιομηχανίες στὴν πάσχουσα Γερμανία. Ὅταν τὸ 1924 ὁ πληθωρισμὸς στὴν Γερμανία σταμάτησε, ἡ ἑταιρία πούλησε τὸ πάκο μὲ τοὺς γερμανικοὺς τίτλους καὶ πραγματοποίησε κέρδος 200%![34]

---

34. Τὸ τέχνασμα θὰ τὸ ἐπαναλάβει τελειοποιημένο καὶ σὲ ἀπείρως μεγαλύτερη κλίμακα ὅπως ἀναφέρω παρακάτω, τὸ 1945 ὅταν ἐξασφάλισε στοὺς Ἀμερικανοὺς τὴν δυνατότητα νὰ ἀγοράσουν τὰ πάντα στὴν Εὐρώπη, χωρὶς λεφτά!

Στὴν ἴδια περίοδο, ὁ Ροῦζβελτ συνεταιρίστηκε μὲ τὸν διαβόητο κερδοσκόπο **Ἄρθουρ Χόμερ** (αὐτὸν μὲ τὸν ὁποῖο εἶχε κατηγορηθεῖ ὅτι ἔκανε ἀθέμιτες συναλλαγές, ὅταν ἦταν ὑφυπουργὸς Ναυτικῶν), σὲ μιὰν ἐπιχείρηση ἐμπορίου ἀστακῶν.

Ἀκόμη, ὁ Ροῦζβελτ διηύθυνε καὶ μιὰ χρηματιστικὴ ἑταιρία τὴν Comp. Bond Corporation, ἡ ὁποία χρεωκόπησε μόλις αὐτὸς ἀποσύρθηκε.

Ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι ἦταν περισσότερο ἐπιχειρηματίας, παρὰ δικηγόρος. Τέλος, ἔπαιζε πόκερ μὲ ἀπερίσκεπτο τρόπο.

> *Ὁ Ροῦζβελτ ἦταν γεννημένος τζογαδόρος. Εἶχε τὴν κερδοσκοπία στὸ αἷμα του ἀπὸ οἰκογενειακὴ καταβολή. Σ' αὐτὸν ὅμως ἡ κληρονομικὴ τάση του διοχετεύθηκε πρὸς τὴν πολιτική. Ὁ πολιτικὸς κερδοσκόπος Ροῦζβελτ ἔπαιξε ἀργότερα τὸν μεγαλύτερο πολιτικὸ τζόγο τῆς Ἱστορίας. Καὶ κέρδισε.*

Καὶ ἄλλο σκάνδαλο (1924)

Τὸ 1924, ὁ Ροῦζβελτ ὑποστήριξε γιὰ ὑποψήφιο πρόεδρο τῶν δημοκρατικῶν τὸ **Ἀλ. Σμίθ**. Τὸ συνέδριο ὅμως προτίμησε τὸν Τζὼν **Νταίηβις**. Στὶς ἐκλογὲς ὁ Νταίηβις ἡττήθηκε. Πρόεδρος ἐπανεξελέγη ὁ ρεπουμπλικάνος **Κούλιτζ**, ὁ ὁποῖος ὡς ἀντιπρόεδρος εἶχε διαδεχθεῖ τὸν Χάρντινγκ ποὺ πέθανε τὸ 1923.

Ὁ Ροῦζβελτ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἐνεργὸ πολιτική. Ἔμενε στὶς λουτροπηγὲς Γουώρμ Σπρίνγκς τῆς Γεωργίας, ποὺ τὰ νερά τους ἔκαναν καλὸ στὴν ἀσθένειά του. Ὅμως καὶ γιὰ τὴν ἐκεῖ δραστηριότητά του κατηγορήθηκε γιὰ νέα σκάνδαλα. Ἡ ὑπόθεση ἔχει ὡς ἑξῆς: ὁ Ροῦζβελτ ἔφτιαξε τὸ ἵδρυμα **«Γουώρμ Σπρίνγκς»**, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάδειξη τῶν ἐν λόγῳ λουτροπηγῶν σὲ κέντρο γιὰ τὴν θεραπεία καὶ ἀποκατάσταση τῶν θυμάτων τῆς πολυομυελίτιδας. Γι' αὐτὸν τὸν «ἱερὸ σκοπό», συγκέντρωνε χρήματα μὲ χοροὺς καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις. Ἀργότερα, ὅταν πλέον ἦταν ἤδη

πρόεδρος, ὁ Οὐίλλιαμ Ντάνλεϋ Πέλλεϋ, ἡγέτης τῶν ἀκροδεξιῶν **«πρασινοχιτώνων»**, τὸν κατηγόρησε ὅτι τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα συγκέντρωνε γιὰ τὸ ἵδρυμα, τὰ ἔβαζε στὶς τσέπες του[35].

Ἐπιστροφὴ στὴν πολιτική (1928)

Τὸ 1928, ὁ Ροῦζβελτ ἐπανῆλθε στὴν ἐνεργὸ πολιτική. Στὸ συνέδριο τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, στὸ Χιοῦστον ὑποστήριξε καὶ πάλι τὸν Ἄλφρεντ Σμίθ. Κυρίως ὅμως ὑποστήριξε τὸν ἑαυτό του. Τὸ ἔκανε μὲ δύο τρόπους:

i) ***Χρησιμοποίησε τὸ συνέδριο, γιὰ τὸ προβληθεῖ ὁ ἴδιος, τάχα ὑποστηρίζοντας τὸν Σμίθ***. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἔκανε ὁ λόγος του, ὁ ὁποῖος μεταδόθηκε ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο. Μίλησε ἀπευθυνόμενος ὄχι στοὺς 15.000 συνέδρους, ἀλλὰ στὰ 15 ἑκ. ἀκροατές. Γι' αὐτὸ, ὑπῆρξε ἁπλὸς καὶ σαφής, χρησιμοποιώντας παραστατικὲς ἐκφράσεις καὶ εὐπρόσιτα νοήματα. Ἦταν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐξαιρετικῆς σταδιοδρομίας, ποὺ ἔκανε ὁ Ροῦζβελτ ὡς ραδιοφωνικὸς προπαγανδιστής.

ii) ***Ὑποστηρίζοντας γιὰ ὑποψήφιο πρόεδρο τὸν κυβερνήτη τῆς Ν. Ὑόρκης Ἀλ. Σμίθ, ἤξερε ὅτι δὲν ὑπῆρχε πιθανότητα νὰ ἐκλεγεῖ δημοκρατικὸς πρόεδρος***. Ἔτσι, ὅμως, ἄδειαζε ἡ θέση τοῦ κυβερνήτη τῆς Ν. Ὑόρκης, γιὰ τὸν ἴδιο. Ταυτόχρονα, ἡττώμενος, ξοφλοῦσε ὁριστικῶς ὁ «προοδευτικὸς» Σμίθ. Ἑπομένως ἄνοιγε ὁ δρόμος γιὰ τὸν Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος θὰ μποροῦσε νὰ ἐμφανισθεῖ σ' αὐτὲς τὶς ἐκλογὲς ὡς κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης καὶ στὶς ἑπόμενες ὡς πρόεδρος μὲ τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ «προοδευτικοῦ». Πράγματι, ὁ Σμὶθ ἀπέτυχε παταγωδῶς. Πρόεδρος ἐξελέγη ὁ ρεπουμπλικάνος Χέρμπερτ Χοῦβερ. Ὁ Ροῦζβελτ ἐξελέγη κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης καὶ ἐμφανίστηκε τὸ 1932 ὡς προοδευτικὸς δημοκρατικὸς ὑποψήφιος πρόεδρος.

35. Οὐλ. Ντ. Πέλλεϋ «Ἀνάπηρο Νόμισμα», 1939.

Ἀποτέλεσμα τῆς ραδιοφωνικῆς ἐπιτυχίας τοῦ Ροῦζβελτ ἦταν νὰ χρισθεῖ δημοκρατικὸς ὑποψήφιος κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης στὴ θέση, τὴν ὁποία ἄφησε κενὴ ὁ Σμίθ. Ὁ Ροῦζβελτ ἐξελέγη μὲ πολὺ μικρὴ διαφορὰ ἀπὸ τὸν ἀντίπαλό του.

Καὶ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση, ὅπως καὶ στὴν πρώτη του ἐκλογὴ στὴν γερουσία τῆς Ν. Ὑόρκης, ὁ Ροῦζβελτ προσέφυγε στὸ ἴδιο τέχνασμα: Προσποιήθηκε ὅτι δὲν εἶχε καμμιὰ ἐπιθυμία νὰ διεκδικήσει τὴν θέση διότι τάχα εἶχε κάποια ἄλλα σχέδια. Τελικῶς, ὅμως, «ὑπέκυψε» στὴν ἀπαίτηση τοῦ κόμματος καὶ στὶς πιέσεις τῶν φίλων του καὶ «θυσιάστηκε» γιὰ τὸ «γενικὸ καλό».

> ***Ὁ Ροῦζβελτ ἔχει ἐξελιχθεῖ σὲ ἱκανὸ λαϊκιστὴ προπαγανδιστή.*** *Ταυτοχρόνως, συνδυάζει μὲ ὅλο καὶ πιὸ ἐπιτυχημένο τρόπο τὸν* ***ὠμὸ πραγματισμὸ*** *καὶ τὴν* ***μηχανορραφία*** *μὲ τὸ* ***περικάλυμμα*** *τοῦ ἀνιδιοτελοῦς ἀθώου καὶ ἁγνοῦ ἰδεαλιστῆ.*

Κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης (1929)

Προηγούμενος κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης ἦταν ὁ Ἀλ. Σμίθ, ὁ ὁποῖος παρέδωσε στὸν Ροῦζβελτ μιὰν ἀποτελεσματική, καλὰ ὀργανωμένη, χωρὶς ἰδιαίτερα προβλήματα διοίκηση. Ὁ Ροῦζβελτ μόλις ἀνέλαβε, ἐκκαθάρισε τὸ προσωπικὸ ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ Ἀλ. Σμίθ, ἀπομάκρυνε κάθε ἐπιρροή του καὶ τοῦ ξεκαθάρισε ὅτι δὲν ἔχει καμμιὰ ἀνάγκη ἀπὸ τὴν πεῖρα του καὶ ἀπὸ τὶς συμβουλές του.

Στὸ μεταξὺ ξέσπασε ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίση μὲ τὸ κρὰχ τοῦ χρηματιστηρίου στὶς 24 Ὀκτωβρίου 1929. Τότε, ὁ Ροῦζβελτ θέλησε νὰ πάρει ὁρισμένα μέτρα προγραμματισμοῦ, κοινωνικῆς πρόνοιας καὶ περιθάλψεως στὴν κλίμακα τῆς Πολιτείας. Σκόνταψε ὅμως στὴν ἀντίδραση τῶν τοπικῶν νομοθετικῶν σωμάτων, ὅπου οἱ ρεπουμπλικάνοι εἶχαν τὴν πλειοψηφία. Ἀντέδρασε καταγγέλλοντάς τους στὸ λαό. Γι' αὐτὸν τὸ σκοπό, χρησιμοποίησε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία τὸ ραδιόφωνο.

Ἔτσι, τὸ 1930, ἐπανεκλέγεται κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης. Αὐτὴν τὴ φορά, τὰ τοπικὰ νομοθετικὰ σώματα ἐγκρίνουν τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα τοὺς εἰσηγεῖται γιὰ τὴν προστασία τῶν ἀνέργων. Ὁ Ροῦζβελτ:

- Ἀναθέτει στὸν συνεργάτη του **Χάρρυ Χόπκινς** τὴν ἵδρυση τοῦ πρώτου στὶς ΗΠΑ Κρατικοῦ Ἱδρύματος Περιθάλψεως.
- Φροντίζει νὰ γίνουν δημόσια ἔργα, γιὰ ν' ἀπορροφήσουν ἀνέργους.
- Προωθεῖ τὸν προγραμματισμό, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν γνώμη του εἶναι τὸ ἀντίδοτο στὴν οἰκονομικὴ κρίση.

> *Στὸ μυαλὸ τοῦ Ροῦζβελτ ὡριμάζει ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ τὴν ὁποία λίγο ἀργότερα θὰ ἐμφανίσει μὲ τὸν τίτλο «Νιοὺ Ντήλ».*

Κατηγορίες γιὰ διαφθορά (1931)

Τὸ 1931 ὁ Ροῦζβελτ κατηγορήθηκε γιὰ συγκάλυψη τῆς μεγάλης διαφθορᾶς, ἡ ὁποία ἐπικρατοῦσε στὴν δημοτικὴ διοίκηση τῆς πόλεως τῆς Ν. Ὑόρκης, ὅπου δήμαρχος ἦταν ὁ ἐπίσης δημοκρατικὸς **Τζαίημς Γουῶλκερ**. Ὁ Ροῦζβελτ ἀπάντησε ὅτι δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ὡς κυβερνήτης, νὰ ἐξετάζει τὶς δραστηριότητες τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν. Ὅμως οἱ καταγγελίες συνεχίσθηκαν. Καὶ τελικὰ ὁ Ροῦζβελτ ἀναγκάστηκε νὰ διατάξει ἔρευνα, τὴν ὁποία ἀνέθεσε σὲ μιὰν ἐπιτροπὴ μὲ πρόεδρο τὸν δικαστὴ Σάμουελ Σήμπουρυ. Ἀποκαλύφθηκε, ὅμως, ὅτι αὐτὸν τοῦ τὸν ὑπέδειξε ἡ τοπικὴ κομματικὴ ἡγεσία, τὴν ὁποία ὁ δικαστὴς δωροδόκησε μὲ 30 χιλ. δολλάρια!

Ὁ Οὐῶλτερ Λίππμαν[36] ἐξηγεῖ τὴν ὅλη ὑπόθεση μὲ τήν:

«ἀδυναμία καὶ ἀτολμία τοῦ κυβερνήτη Ροῦζβελτ».

---

36. Lipmann Walter, «Interpetations 1931-1932», N.Y., 1932.

Ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ εἶναι διαφορετική. Διότι ὁ Ροῦζβελτ οὔτε ἀδύναμος, οὔτε ἄτολμος ἦταν, ὅπως ἀπέδειξε ὅλη ἡ μετέπειτα πολιτεία του. Καὶ ὁ χαρακτῆρας τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀλλάζει. Ἁπλούστατα, ἤξερε πολὺ καλὰ ὅτι τὸ κόμμα του καὶ εἰδικώτερα οἱ κομματάρχες τοῦ Τάμμανυ Χώλ, οἱ ὁποῖοι ἔλεγχαν τοὺς κομματικοὺς μηχανισμοὺς τῆς Ν. Ὑόρκης, εἶχαν σχέσεις μὲ τὸν ὑπόκοσμο. Δὲν ἤθελε λοιπὸν νὰ συγκρουσθεῖ μ' αὐτὸν, γιὰ νὰ μὴ συγκρουσθεῖ καὶ μὲ τοὺς «μπόσηδες» τοῦ κόμματός του. Αὐτὴ βέβαια εἶναι ἡ ἐπιεικέστερη γιὰ τὸν Ροῦζβελτ ἐκδοχή, διότι θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ὑποστηρίξει ὅτι δὲν προστάτευε ἁπλῶς τὴν διαφθορά, ἀλλὰ μετεῖχε σ' αὐτήν.

Σ' ὅλη τὴν σταδιοδρομία του, ὁ Ροῦζβελτ συνοδεύεται ἀπὸ τὶς τακτικὰ ἐπαναλαμβανόμενες κατηγορίες γιὰ διαφθορά. *Ὡς μέλος τῆς τοπικῆς γερουσίας τῆς Ν. Ὑόρκης, κατηγορήθηκε γιὰ χρηματοδότησή του ἀπὸ μυστικὰ κονδύλια τῆς Οὐὼλ-Στρήτ. Ὡς ὑφυπουργὸς Ναυτικῶν γιὰ ὕποπτες συναλλαγὲς στὶς προμήθειες, γιὰ ἐπιβάρυνση τοῦ Ναυτικοῦ μὲ προσωπικές του δαπάνες καὶ γιὰ συγκάλυψη ὁμοφυλοφιλικῶν δραστηριοτήτων. Ὡς κυβερνήτης τῆς Ν. Ὑόρκης, γιὰ συγκάλυψη τῆς διαφθορᾶς, ἡ ὁποία βασίλευε στὸν δῆμο τῆς πόλεως. Ἀργότερα θὰ ὑπάρξουν σχέσεις τοῦ Ροῦζβελτ μὲ τὴν Μαφία, στὶς ὁποῖες ἀναφέρομαι στὴ συνέχεια τοῦ βιβλίου.*

Τὸ «θαῦμα» (1932)

Τὸ σκάνδαλο τοῦ δήμου Ν. Ὑόρκης προσλάμβανε ὅλο καὶ μεγαλύτερες διαστάσεις τὸ καλοκαίρι τοῦ 1932 καὶ ἀπειλοῦσε μὲ ναυάγιο τὴν προσπάθεια τοῦ Ροῦζβελτ νὰ πάρει τὸ χρῖσμα γιὰ ὑποψήφιος πρόεδρος. Οἱ φίλοι του τὸν πίεζαν νὰ ἐκκαθαρίσει τὴν ὑπόθεση, στρεφόμενος εὐθέως ἐναντίον τοῦ δημάρχου Γουῶλκερ. Καὶ τότε, ξαφνικά, τὸ «θαῦμα» ἔγινε. Ὁ δήμαρχος

παραιτήθηκε ἀπὸ μόνος του, βγάζοντας τὸν κυβερνήτη Ροῦζβελτ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο. Πῶς πέτυχε ὁ Ροῦζβελτ αὐτὴν τὴν σωτήρια γιὰ τὸν ἴδιον «παραίτηση», δὲν ἔγινε ποτὲ γνωστό.

Τὸ «θαῦμα», ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω, θὰ ἐπαναληφθεῖ ἀρκετὲς φορὲς στὴν σταδιοδρομία τοῦ Ροῦζβελτ. «Θαύματα» θὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπὸ ἐπικίνδυνους ἀντιπάλους, ὅπως ὁ κυβερνήτης Λόνγκ, ἐνοχλητικὰ ἐμπόδια, ὅπως ὁ Νικαραγουανὸς ἀντάρτης Σαντίνο, ὁ Πολωνὸς στρατηγὸς Σικόρσκι καὶ ὁ Πολωνικὸς Ἀπελευθερωτικὸς Στρατός, ἐπιζήμιους συμμάχους, ὅπως ὁ ναύαρχος Νταρλὰν καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι πιθανῶς γνώριζαν πολλά, ὅπως ὁ ναύαρχος Γιαμαμότο. Καὶ δύο ἄλλοι ἐνοχλητικοὶ λίγο ἔλειψε νὰ ἐξαφανισθοῦν ὡς ἐκ θαύματος: Ὁ Ζιρὼ καὶ ὁ Ντὲ Γκώλ. Πρόκειται γιὰ μιὰ σκοτεινὴ πτυχὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Ροῦζβελτ, τὴν ὁποία ἀπ' ὅσο ξέρω, κανεὶς ὥς σήμερα δὲν τόλμησε νὰ ἐπισημάνει.

Ὑπέρ του: Κεφάλαιο καὶ Διαφθορά (1932)

Ὁ Ροῦζβελτ ἀνήγγειλε τὴν ὑποψηφιότητά του γιὰ τὸ χρῖσμα στὶς προεδρικὲς ἐκλογές, στὶς 23 Ἰαν. 1932, λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν 50ὴ ἐπέτειο τῆς γεννήσεώς του. Παρουσιάστηκε ὡς «προοδευτικός», «φιλολαϊκὸς» καὶ «μεταρρυθμιστής», ἐχθρὸς τοῦ μεγάλου κεφαλαίου καὶ τῶν μονοπωλίων. **Πίσω του ὅμως βρίσκονταν οἱ χρηματοδότες του, οἱ ὁποῖοι ἀντιπροσώπευαν τὸ μεγάλο κεφάλαιο καὶ τὰ μονοπώλια: ἦσαν ὁ Χέρμπερτ Λέμαν, ὁ Χένρυ Μοργκεντάου, ὁ Τζόζεφ Κέννεντυ κ.ἄ.**

Ὁ Ροῦζβελτ, ἀπόλυτος πραγματιστὴς δὲν πίστευε στὶς ἰδέες. Ὀπαδὸς τῆς καθαρῆς ἀποτελεσματικότητας, τὴν ὁποία λατρεύει ὁ ἀμερικανικὸς πρακτικισμός, δὲν εἶχε ἰδεολογία. Δὲν παρουσίασε λοιπὸν οὔτε σαφεῖς ἰδέες, οὔτε ξεκάθαρους στόχους. Καὶ δὲν ἐφάρμοσε ὁρισμένου τύπου μεθοδολογία στὶς ἐνέργειές του. Ὅλες

οἱ ἰδέες, ὅλες οἱ ἰδεολογίες, ὅλες οἱ μέθοδοι, ἦσαν καλὲς ἐφ' ὅσον καὶ στὸν βαθμὸ ποὺ ἀποδεικνύονταν ἀποτελεσματικές. Γι' αὐτὸ οἱ ὀπαδοί του ἀποτελοῦσαν ἕνα παράξενο μωσαϊκό. Ὑπῆρχαν ἀνάμεσά τους καὶ πλούσιοι καὶ φτωχοί, ἀκροδεξιοὶ καὶ φιλελεύθεροι, φυλετιστὲς καὶ ἀντιφυλετιστές, Ἑβραῖοι καὶ ἀντισημίτες, λευκοὶ καὶ μαῦροι, ἀνήθικοι καὶ πουριτανοί.

Τὸ ἴδιο ἀνομοιογενεῖς ἦσαν καὶ οἱ συνεργάτες του. Πολυεκατομμυριοῦχοι καὶ καθηγητές, συντηρητικοὶ καὶ προοδευτικοί, μεγιστάνες τοῦ Τύπου καὶ τεχνοκράτες, διεφθαρμένοι καὶ ἠθικολόγοι.

Κύριοι ὑποστηρικτές του πάντως ἦσαν:

- Ὁ **Οὐίλλιαμ Ράντολφ Χήρστ**: Ὁ περιβόητος βασιλιὰς τοῦ κίτρινου Τύπου, ὁ ὁποῖος ἐνέπνευσε στὸν Ὄρσον Οὐέλλες τὴν ταινία «Πολίτης Καίην». Διεφθαρμένος, δημοκόπος, προστάτης κάθε κακοῦ, διαφθορέας τῆς ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης καὶ φανατικὸς προωθητὴς τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ.
- Ὁ **Χιοὺϊ Π. Λόνγκ**: Ὁ αὐταρχικὸς λαϊκιστὴς κυβερνήτης τῆς Λουϊζιάνα, ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἐξελίχθηκε σὲ ἐπικίνδυνο ἀντίπαλο τοῦ Ροῦζβελτ καὶ δολοφονήθηκε τὸ 1936.
- Ὁ **Τόμας Πέντεργκαστ**: Ὁ μεγαλοκεφαλαιοκράτης τοῦ Κάνσας Σίτυ, ὁ ὁποῖος πλούτισε μὲ καταχρήσεις σὲ προμήθειες τσιμέντου. Μαζὶ μὲ τὴν κλίκα του ἔλεγχε καζίνα μὲ ρουλέτες καὶ ἐπιχειρήσεις σωματεμπορίου.
- Ὁ **Τζαίημς Κάρλεϋ**: Ὁ δήμαρχος τῆς Βοστώνης, βουλιαγμένος σὲ σκάνδαλα, καταχρήσεις, διαφθορά, ποὺ εἶχαν προκαλέσει ἀλλεπάλληλες ἔρευνες σὲ βάρος του.

> *Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ἀριστοτέχνης στοὺς πολιτικοὺς ἀκροβατισμούς. Κατορθώνει νὰ κατασκευάζει ἀπίθανους συνδυασμοὺς καὶ νὰ διατηρεῖ τὸ ἴδιο ἀπίθανες ἰσορροπίες. Αὐτὸ τὸ ταλέντο του θὰ τὸ ἀξιοποιήσει στὸ ἔπακρο, κατὰ τὸν Β΄ παγκόσμιο πόλεμο.*

Τὸ χρῖσμα (1932)

Ο Ροῦζβελτ δὲν ἦταν ὁ μόνος διεκδικητὴς τοῦ χρίσματος στὸ δημοκρατικὸ κόμμα. Ἀντίπαλός του ἦταν ὁ προκάτοχός του στὴ θέση τοῦ κυβερνήτη τῆς Ν. Ὑόρκης, Ἀλ. Σμίθ, ὁ ἴδιος, τοῦ ὁποίου τὸ 1928 ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ὑποστηρίξει «ἐνθέρμως» τὴν προεδρικὴ ὑποψηφιότητα. Ὁ Σμὶθ ἦταν ἀγανακτισμένος ἀπὸ τὴν «ἀχαριστία» ποὺ ἔδειξε ὁ Ροῦζβελτ ἀπέναντί του. Ἐπὶ πλέον, τὸν θεωροῦσε «δημοκόπο». Ἄλλοι διεκδικητὲς τοῦ χρίσματος ἦσαν οἱ: Γκάρνερ, Χουάιτ καὶ Μπαίηκερ. Ἡ μάχη κρίθηκε, ὅταν ὁ Ροῦζβελτ κατόρθωσε νὰ ἐπαναλάβει τὸ «θαῦμα» τῆς παραιτήσεως τοῦ δημάρχου Τζ. Γουῶλκερ. Ὁ Γκάρνερ πείστηκε νὰ παραιτηθεῖ καὶ νὰ ὑποστηρίξει τὸν Ροῦζβελτ, μὲ ἀντάλλαγμα τὴν ἀντιπροεδρία. Φαίνεται ὅτι στὴν ἀπόφαση τοῦ Γκάρνερ ἔπαιξε καθοριστικὸ ρόλο ὁ βασιλιὰς τοῦ κίτρινου Τύπου, Χήρστ. Ἔτσι, ὁ Ἀλ. Σμίθ, ἐξουδετερώθηκε ἀπὸ αὐτόν, τὸν ὁποῖο θεωροῦσε «δημιούργημά» του: τὸν Ροῦζβελτ.

> *Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ἱκανὸς στὸ παρασκήνιο. Ξέρει νὰ βρίσκει ὑποστηρικτὲς καὶ συμμάχους. Κατέχει τὴν τέχνη νὰ ἀποσπᾶ τὰ στηρίγματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ προσεταιρίζεται ἀντιπάλους.*

Ἡ προεκλογικὴ ἐκστρατεία (1932)

Τὴν προεκλογική του ἐκστρατεία γιὰ τὴν προεδρία, ὁ Ροῦζβελτ τὴν διεξήγαγε σὰν λαμπρὸς **καιροσκόπος.**

- Δὲν παρουσίασε σαφὲς πρόγραμμα. Διότι αὐτὸ σὲ κάποιους δὲν θ' ἀρέσει, ἄλλους θὰ δυσαρεστήσει καὶ ὁπωσδήποτε προσφέρεται σ' ἐπικρίσεις.
- Ἀπέφυγε κάθε ἀναφορὰ σὲ ἰδεολογίες. Διότι αὐτὴ συνεπάγεται περιοριστικὲς δεσμεύσεις. Καί, φυσικά, προκαλεῖ ἀντιθέσεις, κριτικές, διαφωνίες.

- **Πρόβαλε ἕναν στενὸ πρακτισμό**. Διότι αὐτὸς ἀνταποκρίνεται στὴν νοοτροπία τῶν Ἀμερικανῶν. Δείχνει ὅτι ὁ ἡγέτης: εἶναι «σοβαρὸς» —δὲν «αἰθεροβατεῖ» καὶ θὰ ἐπιληφθεῖ μὲ τὴν ἐπίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων.
- Δὲν φοβήθηκε τὶς ἀντιφάσεις. Οἱ λόγοι του εἶναι γεμᾶτοι ἀπ' αὐτές. Οὔτε ἐπέμενε στὰ ὅσα ἔλεγε — ὅταν τὸν στρίμωχναν, τ' ἀνακαλοῦσε.
- Δὲν ἐξήγγειλε συγκεκριμένα μέτρα. Διότι κάτι τέτοιο θὰ περιόριζε τὴν ἐκλογικὴ βάση του. Περιοριζόταν ἐπίμονα στὴν ἐξαγγελία «εὐρύτερων» στόχων μὲ γενικόλογες ἀφηρημένες διατυπώσεις, ὅπως «ἀγώνας κατὰ τῆς ἀνεργίας», «ἐξυγίανση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας», «ἀνάρρωση τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας» καὶ ἄλλα κενά, ἀλλὰ ἠχηρὰ παρόμοια.

> *Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ ἰδέες, ἰδεολογίες, προγράμματα, ἀρχές, φιλοσοφίες διακυβερνήσεως, συνέπεια. Ἕνα μόνο τὸν ἐνδιέφερε: νὰ κερδίζει*[37].

Πρόεδρος (1933)

Τὸ ἀποτέλεσμα δικαίωσε τὴν τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ἂν καὶ ἡ οἰκονομικὴ κρίση καὶ οἱ συνέπειές της πρέπει νὰ ἐπηρέασαν τοὺς ψηφοφόρους πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὁ,τιδήποτε ἄλλο. Ὁ Ροῦζβελτ πῆρε 22.809.638 ψήφους καὶ ὁ Χοῦβερ μόνον 15.758.901. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν καταδίκη τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖο διακυβέρνησε τὴ χώρα ὁ Χοῦβερ. Ὅπως εἶπαν τότε, **«δὲ νίκησε ὁ Ροῦζβελτ, ἁπλῶς ἔχασε ὁ Χοῦβερ»**. Ἄλλοι εἶπαν «**ἦταν μιὰ ἄξια νίκη**». Ὅπως καὶ νὰ ἔχει, τὸ γεγονὸς ἦταν ἕνα: ὁ Ροῦζβελτ ἀναλάμβανε πρόεδρος τῶν ΗΠΑ.

---

37. Στὸ σημεῖο αὐτό, παρουσιάζει ἀξιοσημείωτη ὁμοιότητα μὲ τὸν Λένιν, ποὺ ἀπαντῶντας τὸ 1917 στὶς κριτικὲς ὅτι δὲν ξέρει τί θὰ κάνει ἂν πάρει τὴν ἐξουσία, εἶπε: «*Τὸ θέμα εἶναι νὰ τὴν πάρουμε. Ὁ σκοπός μας θὰ διευκρινιστεῖ μετά*».

Σημαντικὸ ρόλο στὴν ἐκλογικὴ νίκη τοῦ Ροῦζβελτ τὸ 1932 ἔπαιξε ἡ κατάργηση τῆς ποτοαπαγορεύσεως, ἕνα ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα συγκεκριμένα μέτρα, τὰ ὁποῖα εἶχε συμπεριλάβει στὸ πρόγραμμά του, ἐνῶ ὁ ἀντίπαλός του, Χέρμπερτ Χοῦβερ, ἦταν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς της. (Εἶχε τεθεῖ σὲ ἐφαρμογὴ τὸ 1920).

Ἕνας ἄλλος παράγοντας τῆς νίκης του ἦταν **ἡ ὑποστήριξη τῆς Μαφίας**. Ἡ ἐξήγηση, ἡ ὁποία δίδεται, εἶναι ὅτι ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ταχθεῖ ἐναντίον τῆς ποτοαπαγορεύσεως. Ὅμως ἡ Μαφία κέρδιζε ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπαγόρευση. Συνεπῶς, θὰ πρέπει νὰ εἶχε ἄλλους λόγους.

Ἂν οἱ σφαῖρες δὲν ἀστοχοῦσαν... (1933)

Στὶς 14 Φεβρουαρίου 1933, στὸ Μαϊάμι, ἕνας ἄνεργος οἰκοδόμος, ὁ Γκιουζέππε Ζανγκάρα, πυροβόλησε ἐναντίον τοῦ Ροῦζβελτ τὴν ὥρα ποὺ αὐτὸς μιλοῦσε στὸ πλῆθος, μέσα ἀπὸ ἕνα αὐτοκίνητο. Οἱ σφαῖρες σκότωσαν τὸν **Ἄντον Κέρμακ**, δήμαρχο τοῦ Σικάγου, καὶ τραυμάτισαν μερικὰ ἄτομα. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἔπαθε τίποτα. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ν' ἀνεβεῖ ἡ δημοτικότητα τοῦ νέου προέδρου.

Ἂν ὁ Ζανγκάρα δὲν ἀστοχοῦσε, ἡ πορεία τῆς παγκόσμιας ἱστορίας θὰ ἦταν διαφορετικὴ ἂν ὄχι στὴν γενική της κατεύθυνση, τουλάχιστον σὲ πάρα πολλὰ σημεῖα της. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἐκδοχή, στόχος τοῦ Ζανγκάρα νὰ ἦταν πράγματι ὁ Κέρμακ καὶ ὄχι ὁ Ροῦζβελτ.

Ὑποψήφιος δικτάτορας (1933)

Ὁ Ροῦζβελτ ἀνέλαβε πρόεδρος στὶς 4 Μαρτίου 1933 (τότε ἡ διαδοχὴ στὴν προεδρία γινόταν τὸν Μάρτιο ἀντὶ γιὰ τὸν Ἰανουάριο, ὅπως τὸ ρύθμισε ἀργότερα ὁ Ροῦζβελτ). Στὴν σχετικὴ τελετὴ ὁ Ροῦζβελτ εἶπε κάτι πρωτάκουστο: ὅτι **θὰ ἔπρεπε «ἴσως» νὰ περιβληθεῖ μὲ ἐξουσίες, οἱ ὁποῖες παραχωροῦνται συνήθως στὸν**

πρόεδρο, μόνον σὲ καιρὸ πολέμου! Πρόσχημα γι' αὐτὴν τὴν χωρὶς προηγούμενο ἀπαίτηση ἦταν ἡ ἀνάγκη ν' ἀντιμετωπισθοῦν οἱ συνεχιζόμενες συνέπειες τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Ἡ προκλητικὴ δήλωση τοῦ Ρούζβελτ, ὁ ὁποῖος σαφῶς ἀπέβλεπε στὴν ἀντικατάσταση τῆς παραδοσιακῆς δημοκρατικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἐξουσία του, τὴν ὁποία θὰ συγκάλυπτε ἕνα τυπικῶς δημοκρατικὸ περίβλημα, ἀντὶ νὰ προκαλέσει τὴν γενικὴ ἐξανάσταση... χειροκροτήθηκε! Αὐτὸ τὸ φαινόμενο, ἡ ἴδια ἡ Ἐλεονώρα, σὲ συνέντευξη ποὺ ἔδωσε τὴν ἑπομένη στοὺς «Τάϊμς τῆς Ν. Ὑόρκης», τὸ χαρακτήρισε «τρομαχτικό». Πάντως, «τρομαχτικὸ» ἢ ὄχι, ὁ Ροῦζβελτ τὰ κατάφερε. Συγκάλεσε ἐκτάκτως τὸ Κογκρέσσο καὶ ἐπικαλούμενος τὴν ἀνάγκη ν' ἀντιμετωπισθεῖ ἡ οἰκονομικὴ κρίση, ἀπέσπασε εὐρύτερες ἐξουσιοδοτήσεις. Γιὰ τὶς ΗΠΑ, ἄρχιζε μιὰ περίοδος ὁλοένα ἐνισχυόμενης προσωπικῆς ἐξουσίας, περιβεβλημένης μὲ ὅλο καὶ πιὸ κενοὺς περιεχομένου δημοκρατικοὺς τύπους.

Ἀοριστολόγος

Μόλις ἀνέλαβε ὁ νέος πρόεδρος, ἀπηύθυνε ραδιοφωνικὸ λόγο στὸ ἔθνος. Τὸ κύριο θέμα του, ἦταν τὸ οἰκονομικὸ ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν εἶπε τίποτα τὸ συγκεκριμένο. Μίλησε γιὰ «πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως», τὸ περιέγραψε ὅμως μὲ ἀοριστολογίες, στὶς ὁποῖες ὁ καθένας μποροῦσε νὰ δώσει τὸ δικό του περιεχόμενο. Αὐτὴ ἡ τακτικὴ τῆς ἀσαφοῦς γενικολογίας ἀποτελοῦσε μόνιμη πρακτική του. Θὰ τὴν ἐφαρμόσει καὶ στὴν ἐξωτερικὴ πολιτική του, καθὼς καὶ στὶς σχέσεις του μὲ τοὺς ἄλλους ἡγέτες.

> *Μὲ τὴν σκόπιμη ἀοριστολογία του, ὁ Ροῦζβελτ ἀποσποῦσε τὴν εὐρύτερη δυνατὴ συναίνεση καὶ ταυτοχρόνως παρεῖχε στὸν ἑαυτό του τὴ δυνατότητα ὑπαναχωρήσεων, ἑλιγμῶν καὶ ἀθετήσεων, χωρὶς νὰ κατηγορηθεῖ γιὰ ἀσυνέπεια.*

Κυβέρνηση: ἕνα παράξενο κρᾶμα (1933)

Η πρώτη κυβέρνηση τοῦ Ροῦζβελτ ἦταν κι αὐτὴ ὅπως οἱ ἰδέες, τὰ συνθήματα, οἱ ὀπαδοὶ καὶ οἱ συνεργάτες του: ἕνα παράξενο κρᾶμα, ἕνα χωρὶς ἀρχὲς ἀνομοιογενὲς συνονθύλευμα ἀπὸ συντηρητικοὺς καὶ προοδευτικούς, δημοκρατικοὺς καὶ ρεπουμπλικάνους, ὀπαδοὺς καὶ ἀντιπάλους τοῦ πληθωρισμοῦ, τοῦ προστατευτισμοῦ καὶ τοῦ ἀπομονωτισμοῦ. Ἀξιοσημείωτο: Στὴν κυβέρνηση μετεῖχαν προτεστάντες καὶ καθολικοί, ἀλλὰ κανένας Ἑβραῖος (οὔτε καὶ ὀρθόδοξος Χριστιανός).

«Οἱ ἑκατὸ ἡμέρες» (1933)

Τ***ὸ ἔθνος, εἶπε ὁ Ροῦζβελτ, ἀπαιτεῖ δράση, καὶ δράση ἄμεση...»*** Καὶ πράγματι, τοῦ τὴν πρόσφερε. Οἱ πρῶτες ἑκατὸ ἡμέρες τῆς προεδρίας του ἔμειναν ἱστορικές. Ἦταν μία περίοδος μὲ καταιγιστικὴ δραστηριότητα.

- 5 Μαρτίου: Ὁ Ροῦζβελτ (ποὺ ἀνέλαβε μόλις τὴν προηγούμενη ἡμέρα), κλείνει τὶς τράπεζες γιὰ 4 ἡμέρες, γιὰ νὰ ἐφαρμόσει τὸ νόμο ***«περὶ τραπεζικῆς ἐκτάκτου ἀνάγκης»***, τὸν ὁποῖο τὸ Κογκρέσσο, σὲ ἔκτακτη σύνοδό του, ψηφίζει, χωρὶς νὰ τὸν συζητήσει.
- **20 Μαρτίου: Μὲ τὸ *«νόμο περὶ οἰκονομικῶν»***, μειώνονται οἱ μισθοὶ καὶ οἱ συντάξεις τοῦ Δημοσίου, ἔτσι ὥστε νὰ κερδίζει μισὸ δισεκατομμύριο δολλάρια.
- 31 Μαρτίου: Ἱδρύεται τὸ Civilian Conservation Corps, τὸ ὁποῖο δίνει δουλειὰ σὲ 250 χιλ. ἄνεργους μὲ ἐγγειοβελτιωτικὰ καὶ ἀναδασωτικὰ ἔργα.
- 12 Μαΐου: Δημιουργεῖται Ἵδρυμα Κοινωνικῆς Πρόνοιας. Καθορίζεται νέα ἀγροτικὴ πολιτική.
  Καθιερώνεται ἡ χρηματοδότηση τῶν χρεωμένων ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

- 18 Μαΐου: Ἐγκρίνεται τὸ ἔργο γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς Κοιλάδας τοῦ Τεννεσῆ.
- 27 Μαΐου: Εἰσάγεται μεγαλύτερη δημοσιότητα στὴν ἔκδοση χρηματιστηριακῶν μετοχῶν.
- 13 Ἰουνίου: Ψηφίζεται ἡ ἐνίσχυση πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆτες κατοικιῶν, γιὰ νὰ ξοφλήσουν τὶς ὑποθῆκες.
- 16 Ἰουνίου: Ἐγκρίνεται πρόγραμμα δημ. ἔργων 3,3 δισ. δολ. Καθιερώνονται ἐγγυήσεις γιὰ τὶς τραπεζικὲς καταθέσεις. Ἀναδιοργανώνεται ἡ ἀγροτικὴ πίστη. Ἀποφασίζεται ὁ συντονισμὸς τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν.

Στὸ ἴδιο διάστημα, ὁ Ροῦζβελτ καθιέρωσε καὶ τὶς ραδιοφωνικές του ὁμιλίες, μὲ τὸν τίτλο **«Συζητήσεις γύρω ἀπὸ τὸ τζάκι»**.
Ἐπίσης, μὲ τὸ νόμο Wagner θέσπισε μέτρα προστασίας τῶν ἐργαζομένων ἔναντι τῶν ἐργοδοτῶν στὶς συλλογικὲς διαπραγματεύσεις, τῶν συνδικάτων ἀπὸ ἐπεμβάσεις ἐργοδοτῶν καὶ τῶν συνδικαλιστῶν ἀπὸ διώξεις.
«Οἱ 100 ἡμέρες» τοῦ Ροῦζβελτ ὑπῆρξαν μία ἀναδημιουργία, ἡ ὁποία ἔθεσε τὶς βάσεις γιὰ τὴν ἀνασύνταξη καὶ σὲ συνέχεια γιὰ τὴν μεγάλη ἐξόρμηση τῶν ΗΠΑ, κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία του, πρὸς τὴν κοσμοκρατορία.

Ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα, ὁ βίος τοῦ Ροῦζβελτ ταυτίζεται μὲ τὴν πολιτεία του, τόσο στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας του (New Deal κ.λπ.) ὅσο καὶ ἰδίως, στὸ ἐξωτερικό. Γι' αὐτὸ δὲν συνεχίζω τὴν καθαρῶς βιογραφικὴ ἐξιστόρηση, προτιμῶντας τὴν ἐξέταση τῶν διαφόρων τομέων αὐτῆς τῆς πολιτείας. Ἀλλά, πρὶν περάσω σ' αὐτὴν τὴν ἐξέταση, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ σκιαγραφήσω ὁρισμένες πλευρὲς τοῦ χαρακτῆρα τοῦ πρώτου Κοσμοκράτορα.

II

Τὸ Ψυχογράφημα

«Ὁ πρῶτος νόμος τῆς Ἱστορίας εἶναι, αὐτὸς ποὺ τὴν γράφει, νὰ μὴν ἀποτολμᾶ κανένα ψέμα. Ὁ δεύτερος, νὰ τολμᾶ νὰ λέει αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀλήθεια». *(Μαρρόου Encyclopedie de la Pleiade, vol. A., p. 400)*

«Ἂν δὲν ξέρεις τὸ πρᾶγμα, τότε πρέπει νὰ ξέρεις τὸν ἄνθρωπο». *(Ἀραβικὴ Παροιμία)*

Γεννημένος Κοσμοκράτωρ

«Ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε κλασσικὴ μόρφωση, δὲν ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ αραδιάζει προγραμματισμένες φράσεις καὶ μποροῦσε νὰ κατευθύνει τὴν εὐλύγιστη τεχνική του, σύμφωνα μὲ τὴ ρέουσα πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς μας».
(Ἐμὶλ Λούντβιχ «Roosevelt», ἐκδ. Mondatori, 1949)

Εἶπαν ὅτι ὁ Ροῦζβελτ μὲ τὶς ἰδιότητές του, ἦταν γεννημένος γιὰ πρόεδρος. Ἐκτιμῶ ὅτι ἦταν γεννημένος γιὰ κάτι παραπάνω — γιὰ κοσμοκράτωρ. Βεβαίως εἶναι γεγονὸς ὅτι βρέθηκε ἐπικεφαλῆς τῆς ἀσυγκρίτως ἰσχυρότερης χώρας τοῦ κόσμου, στὴν περίοδο μιᾶς μοναδικὰ εὐνοϊκῆς γιὰ τοὺς σκοποὺς του παγκόσμιας συγκυρίας. Ὅμως ἤξερε καλά:

i) Σὲ τί δύναμη στηριζόταν,
ii) Ποιὰ ἦταν ἡ συγκυρία,
iii) Πῶς νὰ ἀξιοποιήσει τὴν πρώτη καὶ πῶς νὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπὸ τὴν δεύτερη.

Καὶ ὅλα αὐτά, ὄχι τόσο ἀπὸ κατάρτιση, ὅσο ἀπὸ **πηγαῖο** ταλέ-

ντο, ὄχι ἀπὸ μόρφωση, ὅσο ἀπὸ **ἔνστικτο**, ὄχι ἀπὸ γνώσεις ὅσο ἀπὸ **διαίσθηση**.

2. Ἦταν **ἀπὸ φυσικοῦ του, μέγας χειριστὴς ἀνθρώπων**, χρημάτων, ἀτόμων, καταστάσεων, συμφερόντων —ἕνας ἀριστοτέχνης τῆς ἰσχύος, ἕνας **ποιητὴς** τῆς παντοδυναμίας.

3. Εἶναι γεγονὸς ὅτι **πέτυχε σὲ ὁ,τιδήποτε ἐπιχείρησε**. Καὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ὀφείλεται στὴν τύχη, ὅσο κι ἂν ὑποθέσουμε ὅτι αὐτὴ τὸν εὐνόησε. Στὴν ἐπιτυχία του συνέβαλαν **ἡ φύση του, ὁ ἀγώνας του** καὶ ἡ τύχη (μὲ τὴν ἔννοια ὅτι διέθετε τὴν ἰσχὺ τῶν ΗΠΑ, γιὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσει καὶ τὴν εὐνοϊκώτερη δυνατὴ γι' αὐτὸν διεθνῆ συγκυρία).

4. Διαπνεόταν ἀπὸ **ἀκατάβλητη ἀγωνιστικότητα**. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὑπῆρξε ὁ πρῶτος παραπληγικός, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε ποτὲ τὴν ἡγεσία μιᾶς χώρας. Παρὰ τὴν ἀναπηρία του, ἀνέδιδε ζωντάνια καὶ δραστηριότητα, ἀκτινοβολοῦσε ἱκανότητα καὶ ἐνεργητικότητα, σὲ τέτοιο βαθμὸ ὥστε ὅλοι ξεχνοῦσαν τὴν πραγματική του κατάσταση. Εἶπαν: *«ἔκανε καὶ τοὺς γύρω του νὰ αἰσθάνονται πιὸ μεγάλοι καὶ πιὸ ζωντανοί»*.

5. Ἡ ἀγωνιστική του διάθεση ἦταν ἀνεξάντλητη. Ἀρνιόταν ν' ἀποδεχθεῖ ὁποιαδήποτε ἧττα. Πάλευε μὲ θάρρος, ὑπομονή, ἐπιμονή, πεῖσμα, ἀλλὰ καὶ τερατώδη **ψυχραιμία**. Οὐδέποτε ἀνησυχοῦσε. Γεμάτος αὐτοπεποίθηση, πίστευε ὅτι καὶ πάλι θὰ τὰ καταφέρει. Καὶ τὰ κατάφερνε. Φυσικά, ἡ αὐτοπεποίθησή του στηριζόταν στὴν ἐπίγνωση τῆς ἀπέραντης καὶ πολυδιάστατης ἰσχύος τῶν ΗΠΑ, τὴν ὁποία ὅμως μόνον αὐτὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς συγχρόνους του εἶχε **διαγνώσει** σὲ ὅλο τὸ πραγματικό της μέγεθος.

6. Διέθετε μεγάλα ἡγετικὰ καὶ πολιτικὰ χαρίσματα, ὅπως:

- ❑ Ὁ καθορισμὸς στόχου καὶ ἡ ἀπαρέγκλιτη προσήλωση πρὸς τὴν ἐπίτευξή του.
- ❑ Ἡ ἀπαρασάλευτη ἐμμονή, ἡ ἀλύγιστη ἐπιμονὴ καὶ ἀνεξάντλητη ὑπομονή.

- Τὸ ἐντελῶς ἀδίστακτο στὴν ἐπιλογὴ τῶν μέσων.
- Τὸ ταλέντο ν' ἀντιλαμβάνεται κάθε προσφερόμενη εὐκαιρία καὶ νὰ τὴν ἀξιοποιεῖ.
- Ἡ ἱκανότητα νὰ κρίνει ἀμέσως καὶ ὀρθῶς ἀνθρώπους καὶ καταστάσεις καὶ νὰ χρησιμοποιεῖ, κατὰ τὸν ἀποδοτικώτερο γιὰ τὰ σχέδιά του τρόπο, καὶ τοὺς μὲν καὶ τὶς δέ.
- Ἡ ἔξοχη ἠθοποιΐα.
- Ὁ ἀσύλληπτος ἀδυσώπητος πραγματισμός.
- Ὁ ἐντελῶς ἀνενδοίαστος ἀνηθικισμός.
- Ἡ ἔμφυτη εὐφυΐα.
- Ἡ ἰσχυρὴ διαίσθηση.
- Τὸ ἀνεπτυγμένο πολιτικὸ ἔνστικτο.
- Ἡ ἐκπληκτικὴ διορατικότητα.
- Ἡ τεράστια αὐτοκυριαρχία καὶ ἡ τερατώδης ψυχραιμία.
- Ἡ δημιουργικὴ φαντασία.
- Τὸ ἀταλάντευτο θάρρος καὶ ἡ ριψοκίνδυνη ἀλλὰ ταυτοχρόνως σοφὰ ὑπολογισμένη τόλμη.
- Ἡ ἐνεργητικότητα.
- Ἡ μνήμη.

Ὁ στρατηγὸς Ζιρὼ, τὸν χαρακτήρισε.

> *«μεγάλον πράγματι δημόσιον ἄνδρα —πολὺ εὐφυῆ, πολὺ ἐπιδέξιο, διορατικό».*

Στὴν πραγματικότητα ἦταν πολὺ «μεγαλύτερος» ἀπ' ὅσο μποροῦσε νὰ ἀντιληφθεῖ ὁ Γάλλος στρατηγός.

7. **Ὁ Ροῦζβελτ διέθετε σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους σύγχρονούς του διεκδικητὲς τῆς κοσμοκρατορίας τὶς ἰδιότητες, τὶς ὁποῖες ἀπαιτοῦσε ἡ ἐποχὴ γιὰ τὴν κατάκτησή της.**

► **Ὁ Τσῶρτσιλ**: Ὑπῆρξε πολὺ κατώτερος ἀπὸ τὶς περιστάσεις. Λογὰς μὲ μεγάλη κινητικότητα, ἐντυπωσιακῶς βαρύγδουπο ὕφος, ἐπιφανειακὴ αὐτοπεποίθηση, ἐπιπόλαιος, μονομανής,

ἄβαθος, ἔπεσε σὲ ὅλες τὶς παγίδες ποὺ τοῦ ἔστησε ὁ Ροῦζβελτ.

- **Ὁ Στάλιν**: Δὲν παγιδεύτηκε ἀπὸ τὴν «γοητεία» τοῦ Ροῦζβελτ. Δὲν διέθετε, ὅμως, χώρα μὲ τὶς δυνατότητες τῶν ΗΠΑ. Ἔτσι, οἱ φιλοδοξίες του ἦταν κατ' ἀνάγκην πολὺ πιὸ περιορισμένες. Ὁ Ροῦζβελτ τοῦ τὶς ἱκανοποίησε πέρα ἀπὸ κάθε ὄνειρό του. Καί, ἔτσι, τὸν προσέλαβε «βοηθό» του.
- **Ὁ Χίτλερ**: Ἦταν «ἐκτὸς ἐποχῆς». Ζοῦσε σ' ἕναν κόσμο πάθους καὶ πίστεως, σ' ἕνα ὀνειρικὸ σύμπαν, φτιαγμένο ἀπὸ ἰδεολογίες καὶ δόγματα, σ' ἕναν δικό του αἰῶνα σταυροφορικό, ἡρωϊκό, παράφορο, ὠμὸ καὶ ὁρμητικό, ὅπου οἱ σκοποὶ διακηρύττονται ἀπεριφράστως καὶ τὰ ἐξ αἰτίας τῆς ἀνυπομονησίας ἀποκαλυπτόμενα σχέδια εἶνα σαφῆ γιὰ ὅλους. Ἦταν τίγρης, χωρὶς φλέβα ἀλεποῦς. Ὁ Ροῦζβελτ τὸν νίκησε. Φυσικὰ στηριζόταν καὶ στὴν ἰσχὺ τῶν ΗΠΑ, ἡ ὁποία ἦταν πολλαπλάσια ἀπὸ ἐκείνην τῆς Γερμανίας —ἀλλὰ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ τελευταῖος ἔπρεπε ν' ἀναπτύξει περισσότερο ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ ἀλεπουδίσια φύση.

Τελικῶς, ὁ Χίτλερ, ἐνεργῶντας, ὅπως ἐνήργησε, καὶ πέφτοντας στὶς παγίδες ποὺ τοῦ ἔστησε ὁ Ροῦζβελτ, ἔγινε ἀκούσιος συνεργός του. Αὐτὸς τοῦ ἄνοιξε τὸ δρόμο πρὸς τὴν κοσμοκρατορία, ὅπως ὁ Κατιλίνας ἄνοιξε τὸν δρόμο στὸν Καίσαρα, ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση στὸ Ναπολέοντα, ὁ Ναπολέων στοὺς Βρεταννοὺς καὶ οἱ Ρῶσοι δημοκράτες καὶ σοσιαλιστές, στὸν Λένιν.

Συνεπὴς Ἀσυνέπεια

Η σταδιοδρομία τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι γεμάτη ἀσυνέπειες, ἀντιφάσεις, αὐτοαναιρέσεις. Ὅμως ὅποιος μείνει σ' αὐτές, σφάλλει. Διότι ἀποτελοῦν μόνον τὴν προφάνεια. Πίσω ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐπιφανειακὴ ἀσυνέπεια, ὑπάρχει **ἀπόλυτη συνέπεια**.

2. Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ἀνενδότως συνεπὴς στὸ μεγάλο του ὅραμα: τὴν Κοσμοκρατορία. Ὅλες οἱ φανερὲς ἀσυνέπειες στοὺς λόγους καὶ στὶς πράξεις του δὲν κάνουν τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ὑπηρετοῦν μὲ ὑπέρτατη συνέπεια, τὸν σταθερῶς ἀμετακίνητο Σκοπό του.

3. Αὐτὸν τὸν Σκοπό, κατόρθωσε νὰ κρατήσει κρυφὸν ἀπ' ὅλους. Ὁ ἴδιος, ὅμως, τὸν εἶχε θέσει μπροστά του ἀπὸ νωρίς. Τὸ 1932, σὲ προεκλογικό του λόγο στὸ Σὰν-Φρανσίσκο, εἶχε ἐπισημάνει τήν

«ἔλλειψη ἄλλης γῆς πρὸς κατάκτηση».

Τοῦτο, κατὰ τὴν γνώμη του, ἐπέβαλλε στὶς ΗΠΑ ὁλικὴ ἐπανεξέταση τῶν ἀξιῶν τους καὶ ἀναπροσαρμογὴ σκοπῶν καὶ μεθόδων. Αὐτὴ ἡ ἐπανεξέταση καὶ ἡ ἀναπροσαρμογὴ τὸν ὁδήγησαν σὲ νέο στόχο: τὴν παγκόσμια ἡγεμονία. Τὴν θέση τοῦ Φὰρ Γουέστ (τῆς «Ἄπω Δύσεως»), ποὺ εἶχε πλέον κατακτηθεῖ, πῆρε γιὰ τὸν Ροῦζβελτ ὁλόκληρη ἡ ὑδρόγειος — ἡ ὁποία ξανοιγόταν μπροστά του ἕτοιμη νὰ κατακτηθεῖ.

4. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἀνέτρεχε σὲ σοφοὺς καὶ κείμενα τοῦ παρελθόντος ἢ καὶ τοῦ παρόντος, οὔτε στὴν Ἱστορία, γιὰ νὰ βρεῖ τὶς ἀπαντήσεις, τὶς ὁποῖες χρειαζόταν. Τὶς ἀνακάλυπτε μόνος του, μὲ ὁδηγὸ τὸ ἀλάθητο ἔνστικτό του. Οὔτε ἐπηρεαζόταν ἀπὸ συμβουλές, εἰσηγήσεις, ὑποδείξεις ἢ κριτικές. Αὐτὸς καὶ μόνον αὐτὸς ἤξερε τί ἤθελε καὶ πῶς νὰ τὸ πετύχει — οἱ ἄλλοι ὄχι. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος ὁ τεταμένος πρὸς τὸν Σκοπό.

Πίστη στὶς εὐκαιρίες

Γνήσιος Ἀμερικανός, ὁλοκληρωμένος πραγματιστής, ἀληθινὸ τέκνο μιᾶς κοινωνίας ὑλιστικῆς καὶ μιᾶς ἐποχῆς τεχνοκρατικῆς, ὁ Ροῦζβελτ ἔνιωθε **πλήρη περιφρόνηση πρὸς τὶς ἰδέες**. Τὸν χαρακτήριζε **ὁλικὴ ἀνιδεολογία**. Χρησιμοποίησε τὶς ἰδέες, τὶς ἰδεολογίες καὶ τοὺς ἰδεολόγους, μετατρέποντάς τους σὲ ἐργαλεῖα γιὰ τὴν ἐπίτευξη πρακτικῶν σκοπῶν.

Δὲν εἶχε καμμιὰ πίστη στὶς ἰδέες —καὶ εἶχε **ἀπέραντη πίστη στὶς εὐκαιρίες**. Δὲν ἔτρεφε καμμιὰν ἐκτίμηση στὶς ἰδεολογίες— καὶ ἔτρεφε ἀπόλυτη ἐκτίμηση στὰ ἀποτελέσματα. Ὠμὸς πραγματισμὸς μὲ ἰδεολογικὸ περιτύλιγμα. Αὐτὸ εἶναι τὸ κλειδὶ γιὰ τὴν κατανόηση τῆς ρουζβελτιανῆς μεθοδολογίας.

2. Ὁ Ρούζβελτ μίλησε γιὰ ἰδέες ὅσο λίγοι. Καὶ ὑπῆρξε, μαζὶ μὲ τὸν Στάλιν, ὁ πιὸ ἀνιδεολόγος ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Εἶχε ὅμως ἕνα πλεονέκτημα ἀπέναντι στὸν Στάλιν. Δὲν δεσμευόταν ἀπὸ κανένα δόγμα.

3. Ὁ J. Nere, θαυμαστὴς τοῦ Ρούζβελτ, γράφει γι' αὐτόν[39].

«Ἦταν πολὺ ἀνοιχτὸ πνεῦμα καὶ εἶχε τολμηρὸ χαρακτῆρα. Ἦταν πάντα ἕτοιμος νὰ τὰ δοκιμάσει ὅλα, χωρὶς ποτὲ νὰ πεισματώνει σὲ περίπτωση ἥττας».

4. Ὁ λόγος τοῦ Ρούζβελτ ἦταν ἑνὸς πολιτικοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀδέσμευτος ἀπὸ κλασσικὴ παιδεία, ἀκαδημαϊκὲς ἐπιφυλάξεις, παραδοσιακὲς ἀντιλήψεις, ἠθικοὺς ἐνδοιασμούς. Ἑνὸς πολιτικοῦ, ὁ ὁποῖος διατηρεῖ τὸ νοῦ του καθαρὸ σὰν κρύσταλλο, ἐντελῶς ἀνεπηρέαστον ἀπὸ τὰ ὑλικά, μὲ τὰ ὁποῖα οἰκοδομεῖ τὶς προτάσεις του.

Πιθανὸν ὁ Ρούζβελτ εἶχε διαβάσει τὸν ξεχασμένο τώρα σοσιαλδαρβινιστὴ Ragnar Redbeard, ὁ ὁποῖος ἔγραψε:

«Μακάριοι οἱ δυνατοὶ ὅτι αὐτοὶ κυριαρχήσουν ἐπὶ τῆς γῆς. Κατηραμένοι οἱ ἀδύνατοι ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουν τὸν ζυγόν». Δὲν εἶναι ἡ Δικαιοσύνη, ἀλλὰ ἡ Ἰσχὺς ποὺ διέπει τὰ ἀνθρώπινα. Τὸ γυμνὸ ξίφος παραμένει ἱδρυτὴς ἢ καταλυτὴς βασιλείων —ὅλες οἱ ἄλλες θεωρίες εἶναι ψεύτικες καὶ ἀπατηλές. Ἡ ἐπιβίωση τοῦ ἰσχυρότερου εἶναι ὁ σιδερένιος νόμος τῆς Ἱστορίας».

Ὁ Redbeard (ἕνας Ἀμερικανὸς Alfred Rosenberg) θαύμαζε τὸν

39. «Ἡ κρίση τοῦ 1929».

Cecil Rhodes, τὸν Ἄγγλο ἀποικιστή, ὁ ὁποῖος ἔδωσε τὸ ὄνομά του στὴν Ροδεσία.

Ὁ Teddy Roosevelt ἐκτιμοῦσε πολὺ τὸ βιβλίο τοῦ Redberd καὶ εἶναι πιθανὸν νὰ τὸν μιμήθηκε καὶ σ' αὐτὸ ὁ ἀνεψιός του.

Παίκτης

Πάθος παίκτη, κληρονομημένο ἀπὸ κερδοσκόπους προγόνους, χαρακτηρίζει τὶς ἐνέργειες τοῦ Ροῦζβελτ τόσο στὶς οἰκονομικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ στὸν ἰδιωτικὸ βίο του, ὅσο καὶ ἰδίως στὴν πολιτική. Ἡ τόλμη του, οἱ καινοτομίες του, οἱ ριψοκίνδυνες πράξεις του, ἔχουν ἔντονα στοιχεῖα τζόγου. Καὶ σὰν καλὸς τζογαδόρος ξέρει νὰ κρύβει τὶς σκέψεις του, νὰ μπλοφάρει, νὰ ἐξαπατᾶ. Εἶναι ὕπουλος, ὑποκριτής, ἀπατηλός, παγιδευτικός, ὑπολογιστικὸς καὶ συνάμα ριψοκίνδυνος, μελετημένα τολμηρός, συνετὰ ἀποφασιστικός.

2. Ἦταν γεννημένος παίκτης. Ὁ Th. Parrish γράφει:

> *«Γι' αὐτόν, τὸ τραπέζι τῶν διασκέψεων δὲν ἀντιπροσώπευε τόσο μιὰ ἀρρένα γιὰ μιὰ συνάντηση, ὅσο ἕνα πεδίο γιὰ ἕνα μεγάλο παιχνίδι πόκερ»*[40].

3. Καὶ ἦταν παίκτης μὲ μὴ προβλέψιμες ἐνέργειες καὶ συνεπῶς ἀκατανίκητος. Οἱ ἀντίπαλοί του ἀδυνατοῦσαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν σκέψη του, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ αἰφνιδιάζονται συνεχῶς.

Ὁ γιὸς τοῦ James, παρατήρησε:

> *«Τὸ μυαλό του δὲν ἐκινεῖτο μὲ μία λογικὴ σειρὰ βημάτων. Ὁρμοῦσε ταυτοχρόνως πρὸς πολλὲς κατευθύνσεις, κάνοντας ἅλματα, γλιστρῶντας, κάνοντας πιρουέττες, πάνω καὶ γύρω*

40. Parrish Thomas, «Roosevekt and Marshall - Partners in Politics and War - The Personal Story», William and Company, Inc. N.Y. 1989.

ἀπ' ὅλες τὶς δυνατότητες. Πάντοτε ὅμως ἤξερε τὰ ἀποτελέσματα ποὺ ἐπιθυμοῦσε καὶ τὸ μυαλό του συνήθως σχεδίαζε μία πορεία πρὸς τὸν σκοπό, τὸν ὁποῖο ἐλάχιστοι ἄλλοι μποροῦσαν νὰ καθορίσουν ἢ ἀκόμα καὶ νὰ φαντασθοῦν».

Ἀποφασιστικός

Πῆρε ἐντελῶς μόνος του ἀποφάσεις ἐν ἀγνοίᾳ ἢ τελείως ἀντίθετες ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ὅλων τῶν ἁρμοδίων συνεργατῶν καὶ ὑπευθύνων γιὰ θέματα τόσο σοβαρά, ὅπως:

- Νὰ βοηθήσει τὴν Βρεταννία (1940).
- Νὰ προωθήσει τὸν στόλο τοῦ Εἰρηνικοῦ στὸ Πέρλ-Χάρμπορ (1941).
- Νὰ μὴν ἐγκαταστήσει ἀμερικανικὴ ἀεροπορικὴ δύναμη στὸν Καύκασο (1942).
- Νὰ εἰσβάλει στὴν γαλλικὴ Ἀφρικὴ (1942).
- Νὰ στείλει στὴν Ἀγγλία μὴ στρατιωτικὰ ἐφόδια 27 ἑκ. τόννων ἐτησίως (1943).
- Νὰ ἀναβάλει τὸ ἄνοιγμα τοῦ β' μετώπου (1943).
- Νὰ ὁρίσει σκοπὸ τοῦ πολέμου τὴν «ἄνευ παράδοση» τῶν ἐχθρῶν.

Ὑπομονετικός

Τοῦ ἄρεσε νὰ παίρνει γρήγορα ἀποφάσεις. Ὅμως ὅταν αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο, ἤξερε νὰ περιμένει, ὥσπου νὰ ὡριμάσουν τὰ πράγματα. Καὶ φρόντιζε, ἐπίσης, πολὺ νὰ δείχνει ὅτι δῆθεν τὰ πράγματα ἦσαν αὐτά, τὰ ὁποῖα τὸν ἀναγκάζουν νὰ παίρνει κάποιες ἀντιδημοτικὲς ἀποφάσεις, τὶς ὁποῖες καὶ ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἤθελε, ἂν μποροῦσε νὰ διαλέξει —κλασσικὴ περίπτωση, τὸ Πέρλ-Χάρμπορ, στὸ ὁποῖο ἀφιερώνω εἰδικὸ κεφάλαιο.

Χάρη στὴν ἐξαιρετικὴ ἱκανότητά του νὰ περιμένει καραδοκῶντας τὴν κατάλληλη στιγμή, ἀπέφυγε δύο ἀπὸ τὰ μοιραῖα λάθη στὴν πολιτική: νὰ παρουσιάζεσαι ἀκαίρως καὶ νὰ ἀπουσιάζεις, ὅταν ὀφείλεις νὰ εἶσαι παρών.

Ἀνηθικιστής

Παρὰ τὶς κατηγορίες γιὰ διαφθορὰ καὶ τὶς ἀποκαλύψεις γιὰ σκάνδαλα, ποὺ τὸν συνόδευαν σ' ὅλον τὸν βίο του, δὲν ἦταν στὴν κυριολεξία οὔτε ἀνήθικος, οὔτε διεφθαρμένος. Ἁπλῶς **δὲν εἶχε καμμιὰν ἠθική**. Ἦταν ἀμοραλιστής. Γι' αὐτὸ ἐνεργοῦσε, ἐντελῶς ἀδέσμευτος ἀπὸ φραγμοὺς καὶ ἀναστολές, ὅπως ἡ ἀλήθεια, ἡ συνέπεια, ἡ τήρηση ὑποσχέσεων κ.λπ. Ὁ λογοτέχνης Jeffrey Archer[41] γράφει:

> *«Ποτὲ μὴν ἀκοῦς τοὺς πολιτικοὺς καὶ εἰδικὰ τὸν Ροῦζβελτ. Ὅταν λέει "ποτέ", ἐννοεῖ ὄχι σήμερα, ἢ τοὐλάχιστον ὄχι σήμερα τὸ πρωΐ».*

2. Πάντα τὸν ἐνδιέφερε πρωτίστως τὸ ΤΙ πρέπει νὰ γίνει, ὄχι τὸ **ΠΩΣ**. Τὸ δεύτερο θὰ καθοριζόταν μετά, ἀφοῦ τὰ μέσα ὑποτάσσονται στοὺς σκοπούς. Αὐτὴ ἡ ὠφελιμιστικὴ ἄποψη προσιδιάζει στὴν **ὁλοκληρωτικὴ νοοτροπία**. Στὶς δημοκρατίες ὑποτίθεται ὅτι τὰ μέσα ἔχουν τὴν ἴδια ἢ κάποτε καὶ μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ τὸν σκοπό. Ἡ ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ δὲν τὰ ἁγιάζει. Γι' αὐτό, οἱ δημοκρατίες συχνὰ ὑποχρεώνονται νὰ παραιτοῦνται ἀπὸ κάποιον ἐπιθυμητὸ σκοπό, ὅταν ἡ ἐπίτευξή του μπορεῖ νὰ γίνει μόνον μὲ μὴ δημοκρατικὰ μέσα. Ὁ Ροῦζβελτ ἔθετε τὸν σκοπὸ καὶ μετὰ φρόντιζε νὰ βρεθοῦν μὲ κάθε τρόπο καὶ τὰ μέσα γιὰ τὴν ἐπίτευξή του. Ὅπως ἔλεγε:

---

41. «Κάϊν καὶ Ἄβελ», 1939.

«ὅταν φθάσουμε στὸ ποτάμι, τότε θὰ σκεφθοῦμε μὲ ποιὰ μέσα θὰ περάσουμε ἀπέναντι».

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αὐτὸς ἤξερε πῶς θὰ περνοῦσε —στοὺς ἄλλους δὲν τὸ ἔλεγε.

3. Σὲ καμμιὰ περίπτωση δὲ νιώθει νὰ δεσμεύεται ἀπὸ ἠθικὲς «προκαταλήψεις» ἢ νὰ ὑπόκειται σὲ περιορισμοὺς ἠθικῆς προελεύσεως.

4. Πιστεύει ὅτι ὅλα τοῦ ἐπιτρέπονται, τόσο στὸν ἰδιωτικὸ ὅσο καὶ στὸν πολιτικό του βίο. Μὲ τὴν ἴδια ἔλλειψη ἠθικῶν ἀνασχέσεων:

- Ἀπατᾶ τὴ γυναῖκα του μὲ τὴν γραμματέα της ἢ ἐξαπατᾶ τοὺς ψηφοφόρους του.
- Συγκαλύπτει διεφθαρμένους κομματάρχες ἢ συνεργάζεται μὲ κερδοσκόπους.
- Ξοδεύει χρήματα τῶν φορολογουμένων γιὰ προσωπική του εὐχαρίστηση ἢ καταστρέφει πρώην προστάτες (Ἀλ. Σμὶθ) καὶ συνεργάτες του.
- Ἀποδοκιμάζει μὲ δραματικὴ ἔμφαση τὴν βία (τῶν ἄλλων) ἢ προσφεύγει ἀδίστακτα σ' αὐτήν.
- Βγάζει μὲ κάθε μέσον ὅποιο ἐμπόδιο κλείνει τὸν δρόμο του.
- Συνεργάζεται μὲ τὸν διάβολο, χρησιμοποιεῖ τὸν οἱονδήποτε.

Μέγας Τακτικός

Η ἱκανότητα στὸ παρασκήνιο καὶ στὴν μηχανορραφία εἶναι σημαντικὸ στοιχεῖο τῆς προσωπικότητας τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος συνέβαλε ἀποφασιστικῶς στὴν ἐπιτυχία τῶν σχεδίων του. Αὐτὴ ἡ ἱκανότητα τοῦ ἐπέτρεψε ἀρχικῶς νὰ προωθηθεῖ μέσα στὸ δημοκρατικὸ κόμμα, ἐξουδετερώνοντας διαδοχικῶς τοὺς ἀντιπάλους του. Καί, μετά, νὰ ἐπιτύχει ἰλιγγιώδη ἀποτελέσματα σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο.

2. Μεγάλος πολιτικὸς τακτικός, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του στὸ παρασκήνιο καὶ στὴν μηχανορραφία εἶναι καὶ **ἔξοχος τεχνίτης στοὺς ἰδεολογικο-πολιτικοὺς ἀκροβατισμούς**. Ἔτσι, ἀναδεικνύεται **ἀνυπέρβλητος στὴν εὐόδωση τῶν πιὸ ἀνομοιογενῶν συνεργασιῶν**, τὶς ὁποῖες κατορθώνει νὰ τὶς ἐπιτυγχάνει καὶ νὰ τὶς διατηρεῖ μὲ περίτεχνους ἑλιγμούς, ὅπου ἐναλλάσσονται ὑποχωρήσεις καὶ πιέσεις, παραχωρήσεις καὶ ἐκβιασμοί, ἱκανοποιήσεις καὶ πειθαναγκασμοί.

Χωρὶς ἀρχές

Ο Ροῦζβελτ εἶναι λαμπρὸς καιροσκόπος. Δὲν ἔχει ἀρχές. Ἔχει ὅμως σκοπούς. Καὶ ξέρει ὅσο κανεὶς ν' ἁρπάζεται ἀπὸ τὶς εὐκαιρίες, γιὰ νὰ τοὺς προωθήσει, αὐτοσχεδιάζοντας ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις. Ὁ Μάριο Ἐϊνάουντι[42], θαυμαστὴς τοῦ Ροῦζβελτ, γράφει σχετικά:

> *«Θεωρήθηκε ἀπὸ πολλοὺς ὡς καιροσκόπος χωρὶς ἀρχές, ἕνας ἀκροβάτης, τοῦ ὁποίου ἡ μόνη ἀνησυχία εἶναι νὰ μὴν πέσει. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ, φυσικά, νὰ θεωρηθεῖ σὰν ἐπίκριση, ἀφοῦ... ἡ ἐπιβίωση ἀναγνωρίζεται ὡς πρωταρχικῆς σπουδαιότητας σκοπὸς γιὰ ἕναν πολιτικὸ ἡγέτη. Ὁ καιροσκοπισμὸς τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι συνέπεια τοῦ ἀμερικανικοῦ πρακτικισμοῦ».*

Πράγματι ἔτσι εἶναι. Ὅμως ὁ καιροσκοπικὸς πρακτικισμὸς τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι μεγαλόπνοος. Διότι, γιὰ σκοπό του ἔχει ὄχι τὴν ἁπλῆ προσωπικὴ πολιτικὴ ἐπιβίωσή του, ἀλλὰ τὴν κατάκτηση τῆς ὑφηλίου. Μὲ τὸν καιροσκοπισμό του ὁ Ροῦζβελτ ὑπηρετεῖ τοὺς ξεκάθαρους, συγκεκριμένους καὶ μεγαλοφάνταστους στόχους του.

---

42. «Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Ροῦζβελτ».

Ἐμφύτως εὐφυής

Δὲν ἦταν πραγματικὰ μορφωμένος, οὔτε στ' ἀλήθεια καλλιεργημένος. Κατόρθωνε, ὅμως, μὲ τοὺς ἁπλοῦς καὶ ὅταν χρειαζόταν κοσμοπολίτικους τρόπους του, τὸ διαλεκτικὸ ὕφος του, τὴν προσεγμένη του ἐμφάνιση, τὴν ἠπιότητα τῶν ἐκφράσεών του, νὰ δίνει διαφορετικὴ ἐντύπωση, περνῶντας ἀκόμη καὶ γιὰ διανοούμενος.

2. Ἦταν **τρομερὰ ἔξυπνος**. Ἡ εὐφυΐα του δὲν ἦταν ἐπίκτητη, δὲν τὴν χρωστοῦσε στὴν μόρφωση. Ἦταν εὐφυΐα **ἔμφυτη**. Γι' αὐτὸ καὶ διέθετε ἐκπληκτικὴ διορατικότητα, διεισδυτικότητα καὶ ἱκανότητα στοὺς πολιτικοὺς ἑλιγμούς.

3. Οἱ ἐνέργειές του ἦσαν πρωτίστως προϊόντα ὄχι μελέτης, σκέψεως, διαλόγου, γνώσεων, ἀλλὰ **ἐνστικτώδους διαισθήσεως**. Χάρη σ' αὐτὴν ἀντιλαμβανόταν ἀμέσως τὴν βαθύτερη οὐσία τῶν καταστάσεων, τὶς διαγραφόμενες προοπτικές, ὅλες τὶς προσφερόμενες δυνατότητες καὶ εὐκαιρίες.

Σφίγγα

Δὲν ἐμπιστευόταν κανέναν. Καὶ σὲ κανέναν δὲν ἀποκάλυπτε ποτὲ τὶς προθέσεις του, τὶς σκέψεις του ἢ τὸν ἀληθινὸ ἑαυτό του.

Παράδειγμα ἡ συμπεριφορά του στὶς προεδρικὲς ἐκλογὲς τοῦ 1940. Ἐπὶ μῆνες, τὸ περιβάλλον του προσπαθοῦσε νὰ μαντέψει τὶς σκέψεις του. Θὰ κατέβαινε σ' αὐτὲς ἢ ὄχι; Ἄδικος κόπος. Κρατοῦσε τὸ μυστικὸ γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ὕστερα ἄρχισε νὰ λέει ὅτι τάχα νιώθει κουρασμένος καὶ ὅτι θέλει ν' ἀποσυρθεῖ στὶς ὄχθες τοῦ ἀγαπημένου του Χάτσον. Ὑπέγραψε μάλιστα καὶ συμβόλαιο μὲ τὸ περιοδικὸ Collier' s, ἀποδεχόμενος νὰ γίνει συνεργάτης του μὲ ἐτήσιο μισθό, ἴσον μὲ ἐκεῖνον ποὺ ἔπαιρνε ὡς πρόεδρος (75. 000 δολ.). Ἔτσι, ὅσοι δὲν τὸν ἤξεραν καλά, πίστεψαν ὅτι δὲν θὰ ἦταν

ὑποψήφιος. Ὕστερα, προσποιήθηκε ὅτι ἡ πτώση τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία διαμόρφωσε ἐξαιρετικῶς ἐπικίνδυνη διεθνῆ κατάσταση, τὸν ἀνάγκασε νὰ θυσιασθεῖ, νὰ μεταβάλει σχέδια καὶ νὰ διεκδικήσει τὴν προεδρία.

Ψύχραιμος

Ο Ρουζβελτ ἔδειχνε πάντοτε ἐξαιρετικὴ ψυχραιμία, ὅταν βρισκόταν ἀντιμέτωπος εἴτε πρὸς τὸν κίνδυνο, φυσικὸ ἢ πολιτικό, εἴτε πρὸς δύσκολες καταστάσεις. Ἀντιμετώπιζε τὰ ἐμπόδια, ἀκόμη καὶ τὶς καταστροφές, μὲ θάρρος καὶ τόλμη.

Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα:

- Ὅταν, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1933, ὁ Γιουζέππε Ζανγκάρα ἔρριξε ἐναντίον του πέντε σφαῖρες, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ σκοτώσει τὸν δήμαρχο τοῦ Σικάγου, Ἀντὸν Κέρμακ, ὁ ὁποῖος στεκόταν πλάϊ του, ὁ Ρουζβελτ διετήρησε πλήρως τὴν ψυχραιμία του, ὄχι μόνον ὅσο βρισκόταν τριγυρισμένος ἀπὸ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ μετά, ὅταν ἔμεινε μόνον μὲ τὸν στενὸ κύκλο του. Ταυτοχρόνως, ἀπέφυγε καὶ τὴν ἐπίδειξη ψεύτικου κεφιοῦ, τὸ ὁποῖο θὰ φαινόταν ἀφύσικο καὶ ἄπρεπο. Ἁπλῶς παρέμεινε ἤρεμος, φυσιολογικός, γεμάτος αὐτοπεποίθηση. Ὁ βοηθός του, Ray Moley, εἶπε ὅτι οὐδέποτε εἶδε κάτι τὸ πιὸ μεγαλειῶδες.
- Τὴν ἴδια ἠρεμία ἔδειξε καὶ ὅταν κατὰ τὸν πλοῦ πρὸς τὴν συνάντηση τοῦ Καΐρου, (μὲ τὸν Τσῶρτσιλ, ποὺ προηγήθηκε τῆς Τριμεροῦς τῆς Τεχεράνης - 1943) μία ἀμερικανικὴ τορπίλλη ἐξαπολύθηκε κατὰ λάθος (;) ἐναντίον τοῦ Iowa, στὸ ὁποῖο ἐπέβαινε. Ἐπενέβη μάλιστα, γιὰ νὰ σώσει τὸν ὑπεύθυνο γιὰ τὸ «λάθος» πλοίαρχο William. D. Porter ἀπὸ τὴν τιμωρία.
- Στὶς τρεῖς παρὰ δέκα τὸ πρωΐ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1939, ὁ πρεσβευτὴς τῶν ΗΠΑ στὸ Παρίσι, William C. Bullitt τηλεφώνησε στὸν Ρουζβελτ καὶ τὸν ξύπνησε, γιὰ νὰ τοῦ ἀναγγεί-

λει τὴν γερμανικὴ εἰσβολὴ στὴν Πολωνία. Ὁ Ροῦζβελτ τηλεφώνησε στοὺς ὑπουργούς του τῶν Ἐξωτερικῶν, τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑποθέσεων καὶ μετά... ξανακοιμήθηκε! Στὶς 6.30 τὸν ξαναξύπνησε ὁ Bullitt, γιὰ νὰ τοῦ πεῖ ὅτι ἡ Γαλλία θὰ πολεμοῦσε. Ὁ Ροῦζβελτ... ξανακοιμήθηκε! Σαρανταπέντε λεπτὰ ἀργότερα, τὸν ξύπνησε ὁ πρεσβευτὴς στὸ Λονδῖνο, Joseph P. Kennedy, γιὰ νὰ τοῦ μεταφέρει δήλωση τοῦ Τσάμπερλαιν ὅτι ἡ Βρεταννία θὰ τιμήσει τὴν ἐγγύησή της πρὸς τὴν Πολωνία. Ὁ Κέννεντυ ἦταν συντετριμμένος ἀπὸ τὴν ἄμεση προοπτικὴ τοῦ πολέμου. Γι᾽ αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ ἀφιέρωσε μερικὰ λεπτά... παρηγορῶντας τον. Τότε μόνον ἀποφάσισε νὰ μὴν ξανακοιμηθεῖ καὶ κάλεσε τὸν θαλαμηπόλο του.

Μόνος στὴν ἔρημο

Ο Ροῦζβελτ ὑπῆρξε τέλειος ἠθοποιός, τοῦ ὁποίου ὁ ἀγαπημένος καὶ περίπου μοναδικὸς ρόλος ἦταν ὁ τοῦ ἁπλοῦ, ἐγκάρδιου, εἰλικρινοῦς φίλου καὶ ἰδεαλιστῆ ἀνθρωπιστῆ —τοῦ γοητευτικοῦ ἀνδρός. Ἐνῶ ἔδειχνε τόσον «ἀνοιχτός», τόσο φιλικός, ὑπῆρξε ἐξαιρετικὰ μοναχικός. Στὸ βάθος ἦταν **μισάνθρωπος**.

2. Αὐτὸ φαίνεται: ἀπὸ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο μεταχειριζόταν τοὺς ἀνθρώπους, ἀπὸ τὴν ἀπίστευτη κρυψίνοιά του, ἀπὸ τὴν μόνιμη δυσπιστία καὶ τὴν ἀκλόνητη καχυποψία του πρὸς ὅλους, ἀπὸ τὸν καισαρισμό του, ἀπὸ τὴν ἀνελέητη μορφή, τὴν ὁποία προσέδωσε στὸν πόλεμο.

3. Εἶχε μερικοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἦσαν ἀπολύτως ἀφοσιωμένοι καὶ τὸν ὑπάκουαν τυφλά, ἀλλὰ οὔτε αὐτοὶ ἦσαν φίλοι, μὲ τὴν ἀληθινὴ ἔννοια τοῦ ὅρου. Φαίνεται πῶς πίστευε ὅτι κάθε φίλος ἀντιπροσωπεύει καὶ σοβαρὴ πιθανότητα προδοσίας.

4. Ἦταν ἱκανὸς νὰ προκαλεῖ ἀφοσίωση, ἀλλὰ ὁ ἴδιος **δὲν ἀγάπησε ποτὲ κανέναν**. Δὲν ἔζησε κανέναν ἔρωτα. Δὲν δόθηκε ποτὲ σὲ

ἄνθρωπο, ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. **Δόθηκε ὅμως στὸ σκοπό** του καί, ὅπως ὁ Χίτλερ, ἀναλώθηκε σ' αὐτόν.

5. Δὲν ἔτρεφε ἐκτίμηση πρὸς τοὺς συνεργάτες του. Περιφρονοῦσε τὰ στελέχη τοῦ κόμματός του, τὰ μέλη τοῦ Κογκρέσσου, τοὺς στρατιωτικοὺς ἡγέτες, τοὺς διπλωμάτες, τὸν λαό του, ὅλους τοὺς λαούς.

6. Ναί, στάθηκε πολὺ μοναχικὸς ἄνθρωπος. Πέρασε τὸν βίο του, μόνος, στὴν ἔρημο. Αὐτὸ δὲν ὀφείλεται σὲ πνευματικότητα ἢ σὲ ἔντονο ψυχισμό. Αἰτίες τῆς μοναξιᾶς του, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰδιάζουσα ψυχολογία τοῦ ἀνάπηρου, ἦσαν: ὁ ἐγωκεντρισμός του, ἡ κρυψίνοιά του, ἡ ἀλαζονεία του, ἡ περιφρόνησή του γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ ἰδίως ἡ πλήρης ἀνικανότητά του νὰ ἀγαπήσει. Δὲν ἔνιωσε ποτὲ αἰσθήματα, ὅπως ἡ φιλία, ἡ συναδελφικότητα, ἡ συντροφικότητα, ἡ πίστη, ἡ εὐγνωμοσύνη, ὁ ἔρωτας, ἡ συζυγικὴ ἀγάπη, ἡ πατρικὴ στοργή. Στὴν οὐσία, δὲν εἶχε ποτὲ οἰκογένεια, ἀφοῦ ἦταν ἀποξενωμένος καὶ ἀπόμακρος ἀπὸ τὴν σύζυγο καὶ τὰ παιδιά του. Ἡ γυναῖκα του περιπλανιόταν συνεχῶς σ' ὅλον τὸν κόσμο. Τὰ παιδιά του σκόρπισαν δεξιὰ κι ἀριστερά. Ὅταν μέλη τῆς οἰκογένειάς του βρίσκονταν πλάϊ του, δὲν αἰσθάνονταν ἄνετα οὔτε αὐτὸς οὔτε ἐκεῖνα. Αὐτὸ ἴσχυε ἰδίως γιὰ τὴν γυναῖκα του.

Δυστυχισμένος

Ηταν δυστυχισμένος ὁ Φραγκλῖνος Ντ. Ροῦσβελτ γιὰ δύο λόγους:

- Τὸν μοναχικὸ χαρακτῆρα του ὁ ὁποῖος τὸν καταδίκαζε νὰ ζῆ σὲ ἀπομόνωση. Γι' αὐτὸ διέθετε ψυχρὴ ἀπανθρωπία —αὐτὴ ..... εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας του. Ἐνεργοῦσε μὲ ἄσπλαχνη ἠρεμία καὶ ἀπόλυτη προσήλωση στὸν σκοπό.
- Τὸ μῖσος του γιὰ τὴν ἀναπηρία του. Ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνήμπορου ἀνθρώπου, τοῦ καρφωμένου στὸ ἀναπηρικὸ καροτσάκι, τὸν ἔκαιγε.

I I I
Ὁ Ἰανός

«Ξέρει ποτὲ κανεὶς ποιὸς εἶναι ποιός;» Πακιστανικὴ παροιμία

Ἠθοποιὸς

«Κανεὶς σύγχρονος ἠθοποιὸς δὲν διέθετε ποτὲ μεγαλύτερη δραματικὴ αἴσθηση ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ. Ἔδειχνε πάντοτε ἔμφυτο ἐπαγγελματισμὸ στὸν συγχρονισμὸ τῆς φωνῆς του καὶ στὴν ἀποτελεσματικὴ χρήση της. Ἔφερνε ἐπίσης στὴν σκηνή, μιὰν αἴσθηση χιοῦμορ». (Th. Parrish «Roosevelt and Marshall»)

Ὁ Ροῦζβελτ εἶχε θαυμάσιο ταλέντο ἠθοποιοῦ, τὸ ὁποῖο ἀξιοποίησε πλήρως. Προσποιόταν παντοῦ καὶ πάντοτε. Ἔπαιζε μονίμως κάποιον ρόλο. Ὑποκρινόταν ὄχι μόνον στὶς δημόσιες ἐμφανίσεις του, ἀλλὰ καὶ στὸν ἐσωτερικὸ κύκλο τοῦ Λευκοῦ Οἴκου.

2. Ἡ κυρία Nesbitt, μέλος τοῦ προσωπικοῦ του ἐπιτελείου, ἔγραψε ὅτι ὁ πρόεδρος ἦταν πάντοτε χαρούμενος, φιλικός, ἐγκάρδιος, αἰσιόδοξος μὲ ὅλους ὅσους τὸν τριγύριζαν. Ὅμως:

> *«μερικὲς φορές, μπαίνοντας σὲ κάποιο δωμάτιο ποὺ βρισκόταν μόνος του, διαπίστωναν ὅτι τὸ χαρούμενο ὕφος του εἶχε χαθεῖ καὶ πῶς ἔδειχνε ἔνταση καὶ κόπωση».*

3. Ὁ δρ. Bruenn, ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε τὴν ὑγεία τοῦ Ροῦζβελτ ἀπὸ τὴν ἄνοιξη τοῦ 1944, ὅταν αὐτὴ εἶχε ἤδη περιέλθει σὲ ἄθλια κατάσταση, παρατήρησε ὅτι αὐτὸς οὐδέποτε σχολίασε τὶς

συχνὲς ἐπισκέψεις του, οὔτε ρώτησε τὸν λόγο γιὰ τὰ τόσα ἠλεκτροκαρδιογραφήματα καὶ τὶς πυκνὲς ἐργαστηριακὲς δοκιμές, στὶς ὁποῖες ὑποβαλλόταν. Οὔτε ἔκανε ποτὲ καμμιὰν ἐρώτηση γιὰ τὰ φάρμακα, τὰ ὁποῖα τοῦ χορηγοῦσαν.

> *«Ὁ πρόεδρος, εἶπε, οὐδέποτε μοῦ ὑπέβαλε, ἔστω καὶ μίαν ἐρώτηση γιὰ τὴν κατάστασή του, ἀλλὰ μὲ δεχόταν κυριολεκτικῶς σὰν μέρος τοῦ περιβάλλοντός του»*[43].

Ὅσο γενναῖος καὶ ἂν εἶναι κανείς, μιὰ τέτοια συμπεριφορὰ εἶναι τελείως ἀφύσικη. Εἶναι λογικὸ νὰ συμπεράνουμε ὅτι συνέχιζε νὰ προσποιεῖται. Ἦταν ὥς τὸ τέλος ἕνας ἠθοποιός, δέσμιος τοῦ ρόλου του.

Τὸ Βελούδινο Προσωπεῖο

Παρίστανε σκοπίμως τὸν ἐρασιτέχνη τῆς πολιτικῆς, τὸν μὴ πραγματιστὴ ὀνειροπόλο, ὁ ὁποῖος γεμᾶτος ἰδεαλισμὸ αἰθεροβατεῖ στοὺς χώρους τῆς οὐτοπίας. Στὴν πραγματικότητα ἦταν πάντοτε πλήρως ἐνήμερος γιὰ τὰ ἐπίγεια, διέθετε θαυμάσιες πληροφορίες, ἦταν ἀπολύτως ἱκανὸς νὰ τὶς ἀναλύει καὶ νὰ προβλέπει ὅλες τὶς πρακτικὲς ἐπιπτώσεις τῶν ἐνεργειῶν του. Ὁ θαυμαστής του Th. Parrish γράφει:[44]

> *«Πίσω ἀπὸ τὴν προσωπίδα λειτουργοῦσε ἕνα περίπλοκο μυαλό, τοῦ ὁποίου οἱ δραστηριότητες ἑνὸς τμήματός του, μερικὲς φορές, ἔμοιαζαν ἄσχετες ἢ ἀκόμη καὶ ἀντιφατικὲς πρὸς ἐκεῖνες ἑνὸς ἄλλου».*

2. Ὁ Ρόμπερτ Σέργουντ (Robert Sherwood), θεατρικὸς συγγραφέας, ὁ ὁποῖος ὑπηρέτησε τὸν FDR ὡς συντάκτης τῶν λόγων του, γράφει:

---

43. Th. Parrish.

44. Στὸ ἴδιο.

«Προσπαθοῦσα συνεχῶς νὰ τὸν μελετήσω, νὰ μπορέσω νὰ δῶ, πίσω ἀπὸ τὴν γοητευτική, εὐχάριστη καὶ θερμὰ ἐγκάρδια ἐπιφάνεια, στὸ πυκνὰ δασωμένο ἐσωτερικό του. Δὲν κατόρθωσα ὅμως ποτὲ νὰ κατανοήσω τί ἀκριβῶς συνέβαινε ἐκεῖ πέρα. Ὁ χαρακτῆρας του δὲν ἦταν μόνον πολύπλευρος, ἀλλὰ ἦταν καὶ ἀντιφατικὸς σὲ ἐκπληκτικὸ βαθμό».[45]

3. Ὁ παλιὸς φίλος καὶ στενὸς συνεργάτης του Χένρυ Μοργκεντάου ὁ Νεώτερος, (Henry Morgentau Jr.) εἶπε γι' αὐτόν:

«ἦταν ἕνας ἄνθρωπος ἐκπληκτικὰ πολύπλοκος σὲ μεθόδους καὶ κίνητρα».[46]

4. Ὁ ὑπουργός του ἐπὶ τῆς Ἐργασίας, Φράνσις Πέρκινς (Frances Perkins) τὸν χαρακτήρισε σάν:

«τὸ πιὸ περίπλοκο ἀνθρώπινο ὄν ποὺ γνώρισα... Δὲν ἦταν διαυγής, δὲν ἦταν ἁπλός, εἶχε κάθε φορὰ μιὰ δωδεκάδα διαφορετικὲς τάσεις καὶ κατευθύνσεις».[47]

5. Ὁ θαυμαστής του Th. Parrish τὸν παρομοιάζει μὲ Σφίγγα, ἐνῶ ὁ ἱστορικὸς Samuel Eliot Morison γράφει ὅτι:

«εἶχε ἕναν πολιτικὸ ὑπολογιστὴ στὸ κεφάλι του».[48]

6. **Σχεδὸν ἀπίστευτη εἶναι ἡ ἱκανότητά του νὰ κατασκευάζει καὶ νὰ φορᾶ προσωπεῖο**. Ἀπὸ τοὺς σύγχρονούς του ἡγέτες μόνον ὁ Στάλιν εἶχε αὐτὴν τὴν ἱκανότητα ποὺ τοῦ ἐπέτρεπε νὰ παρουσιάζεται σὰν «καλοκάγαθος πατερούλης» τὴν ἴδα στιγμὴ ποὺ ἐξόντωνε ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Ὅμως ὁ Στάλιν δὲν ἔπειθε παρὰ μόνον τοὺς ἀφελεῖς ἢ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ πειστοῦν. Ἐνῶ ὁ

---

45. Τὸ ἀναφέρει ὁ Th. Parrish.

46. Στὸ ἴδιο.

47. Στὸ ἴδιο.

48. Στὸ ἴδιο.

F.D.R. κατάφερε νὰ ξεγελάσει ἀκόμη καὶ ἔμπειρους πολιτικούς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Τσῶρτσιλ. Δοκίμασε νὰ ξεγελάσει καὶ τὸν Στάλιν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε. Ὁ σοβιετικὸς δικτάτορας ἁπλῶς προσποιήθηκε ὅτι πίστευε πῶς ὁ Ρούζβελτ ἦταν ἕνας ἀπέραντα ἀφελής, καλόπιστος, ἀθῶος καὶ ἁγνὸς δημοκράτης, εἰρηνιστής, ἀνθρωπιστὴς καὶ φιλελεύθερος. Ὁ F.D.R. ἔκρυβε τὸ χαλύβδινο πρόσωπό του πίσω ἀπὸ ἕνα βελούδινο προσωπεῖο. Καὶ κόντεψε νὰ διαψεύσει τὸν Ἀ. Λίνκολν, ὁ ὁποῖος εἶπε:

> *«Μπορεῖς νὰ ξεγελάσεις τοὺς πάντες γιὰ λίγο, ἢ λίγους γιὰ πάντα. Ἀλλὰ τοὺς πάντες καὶ γιὰ πάντα, δὲν γίνεται».*

Σχεδὸν πέτυχε νὰ ξεγελάσει τοὺς πάντες (μὲ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις) καὶ γιὰ πάντα.

Ἡ εἰκόνα

Ἀφιέρωνε τὸν βίο του, φιλοτεχνῶντας τὸ εἴδωλό του. Κατασκεύασε μιὰν εἰκόνα προσιτοῦ, κατανοητοῦ, φιλικοῦ, δημοκρατικοῦ ἡγέτη. Ἔγινε ἡ ἴδια ἡ ἐνσάρκωση τοῦ μέσου ἀνθρώπου στὴν ἐξουσία.

2. Δὲν ἦταν:

- Ὁ μέγας ἀρχηγός, ὅπως ὁ Χίτλερ.
- Ὁ ἐμπνευσμένος ρήτορας, ὅπως ὁ Τσῶρτσιλ.
- Ὁ περιβλημένος μὲ μυστικοπάθεια Μεσσίας, ὅπως ὁ Στάλιν.
- Ὁ πολέμαρχος στρατάρχης, ὅπως ὁ Τσάνγκ-Κάϊ-Σέκ.
- Ὁ ἀνένδοτος πατριώτης καὶ ἀλύγιστος στρατιώτης, ὅπως ὁ Ντὲ Γκώλ.
- Ὁ κομπάζων μεγαλορρήμονας, ὅπως ὁ Μουσσολίνι.

3. Αὐτὸς ἦταν κάτι τελείως διαφορετικό: καθημερινὸς ἄνθρωπος, δίχως ἐξαιρετικὲς ρητορικὲς ἱκανότητες, χωρὶς τεράστια μόρφω-

ση, χωρὶς βαθειὰ καλλιέργεια, ἐργατικός, ἔντιμος, μετριοπαθής, σεμνός, πατριώτης. Ὁ κοινὸς θνητός, ὁ ὁποῖος χάρη στὸ δημοκρατικὸ σύστημα καὶ ἀκριβῶς ἐπειδὴ δὲν ἦταν ὑπεράνθρωπος, ἔγινε πρόεδρος-ἡγέτης ἀλλὰ ὄχι καὶ ἀπόμακρος ἄρχοντας.

4. Εἶναι ἀποκαλυπτικό, ὅτι, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν Τσῶρτσιλ καὶ τὸν Στάλιν (ἀλλὰ καὶ τὸν Μουσσολίνι, τὸν Ντὲ Γκώλ, τὸν Τσάνγκ-Κάϊ-Σέκ), οὐδέποτε παρουσιάστηκε μὲ στρατιωτικὴ ἀμφίεση παρ' ὅλο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὸ κάνει ὡς ἀνώτατος διοικητὴς τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῶν ΗΠΑ. Τὸ ἀπέφυγε, διότι ἡ εἰκόνα ἑνὸς ἀνάπηρου μὲ πολεμικὴ στολὴ θὰ ἐνοχλοῦσε τὸ κοινὸ αἴσθημα. Καὶ ἐπίσης, ἐπειδὴ πίστευε ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ δυσπιστοῦν πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ θέλουν νὰ ὑπάρχουν στεγανὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς πολιτικῆς.[49]

5. Φιλοτεχνῶντας μὲ ἐπιμέλεια τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποία παρουσίαζε στὸ κοινό, φρόντιζε νὰ δείχνει τὴν ἀξιοπρέπεια, ἡ ὁποία ταίριαζε στὸ ἀξίωμά του, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ τὴν λαϊκότητα, ἡ ὁποία ἀρέσει στοὺς πολλούς. Πρόσεχε νὰ εἶναι πάντα ψύχραιμος, γεμᾶτος αὐτοπεποίθηση καὶ σοφία, ἀλλὰ συνάμα ἐγκάρδιος, φιλικός, χαμογελαστὸς καὶ νὰ δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι διέθετε χιοῦμορ. Τὸν χαρακτήρισαν μάλιστα ὡς τὸν **«πρῶτο πρόεδρο μὲ χιοῦμορ»**, ἐνῶ ἀπὸ πουθενὰ δὲν συνάγεται κάτι τέτοιο.

Αὐτὴ ἡ εἰκόνα του, σιγὰ-σιγά, ἀναβαθμίστηκε σὲ εἴδωλο, τὸ ὁποῖο ὅμως παρέμεινε λαϊκό. Ἔγινε μία προσωπικότητα, γιὰ τὴν ὁποία τὸ κοινὸ ἔνιωθε ἐμπιστοσύνη, φιλία, κατανόηση, σεβασμό, τρυφερότητα, συμπάθεια, ἀκόμη καὶ συμπόνοια (γιὰ τὴν ἀναπηρία του). Ἦταν εἴδωλο, ἁπτὸ καὶ καταληπτό, σύνθεση τῶν προαναφερθέντων συναισθημάτων, τὰ ὁποῖα προκαλοῦσε τὸ αὐτόματο ἀνακλαστικὸ τῆς ἀποδοχῆς. Ἦταν ἡγέτης, ἐπειδὴ τὸν **ἔνιωθαν. Καὶ τὸν ἔνιωθαν, ἐπειδὴ ἦταν ἡγέτης.**

---

49. Οἱ μόνοι στρατιωτικοὶ ποὺ ἔγιναν πρόεδροι τῶν ΗΠΑ εἶναι μετὰ τὸν Γ. Οὐάσινγκτων, ὁ U.S. Grant καὶ ὁ Dwight Eisenhower.

Τζέκυλ καὶ Χάϊντ

Στὴν πραγματικότητα, εἶχε διπλῆ προσωπικότητα. Τὴν ἀληθινὴ καὶ αὐτὴν πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ μία δὲν ἦταν συμπλήρωμα ἢ προέκταση τῆς ἄλλης. Ἦταν ἡ ἀντίθεσή της. Ἦταν ταυτοχρόνως Τζέκυλ καὶ Χάϊντ. Αὐτὴ ἡ ἀνάγκη νὰ ὑποκρίνεται θὰ πρέπει νὰ τοῦ δημιούργησε σοβαρὰ ἐσωτερικὰ ψυχολογικὰ τραύματα καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπηρέασε τὴν ὑγεία του.

2. Ὡς ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ εἶναι εὐαίσθητος ἢ ἰδιαιτέρως καλός, δὲν ἦταν ἰδιαιτέρως κακός. Ἦταν ἀπεριορίστως ἐγωϊστής. Ἔτσι, δὲν δίσταζε νὰ χρησιμοποιεῖ τὸ χρῆμα ἢ τὰ μέσα τοῦ Δημοσίου (πλοῖα, ἀεροπλάνα, κ.λπ.), γιὰ τὶς προσωπικές του ἀνάγκες. Τὸ ἔκανε πιστεύοντας ἀκραδάντως ὅτι τὸ ἐδικαιοῦτο, ἀφοῦ πρόσφερε στὶς ΗΠΑ ἀπείρως περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔπαιρνε.

Πάντως πιστεύω ὅτι χρησιμοποιοῦσε τὸ χρῆμα καὶ τὰ μέσα τοῦ Δημοσίου, ὠθούμενος ὄχι τόσον ἀπὸ προσωπικὰ κίνητρα, ὅπως τὸν κατηγοροῦσαν, ὅσο καὶ κυρίως, ἀπὸ τὴν ἀντίληψη ὅτι ὁ ἐπικεφαλῆς ἑνὸς ἔθνους καὶ μάλιστα πλουσίου, ἰσχυροῦ καὶ μεγάλου, πρέπει νὰ ἐνσαρκώνει αὐτὲς τὶς ἰδιότητες. Ἐφάρμοζε, ἴσως χωρὶς νὰ τὸ ξέρει, τὴν ἀρχὴ τοῦ Θωμᾶ Μπέκετ ὅτι ὁ ἄρχων ὀφείλει νὰ ἐπιδεικνύει μεγαλοπρέπεια, χάριν τῆς αἴγλης τοῦ ἔθνους.

3. Δὲν δίσταζε ἐπίσης:

- νὰ τοποθετεῖ τοὺς φίλους του σὲ θέσεις πάνω ἀπὸ τὶς ἱκανότητές τους. Τὸ ἔκανε πιστεύοντας ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ τοῦ χρωστοῦσαν τόσα πολλά, ὥστε δὲν πείραζε νὰ ἱκανοποιοῦν κάποιες προτιμήσεις του.

4. Δὲν εἶχε ἐνδοιασμούς:

- νὰ ἀναθέτει στοὺς ὑποστηρικτές του δουλειὲς τοῦ Δημοσίου, ἀπὸ τὶς ὁποῖες πλούτιζαν. Ἐκτιμῶ ὅτι τὸ ἔκανε ὄχι γιὰ νὰ πλουτίσει προσωπικῶς, ἀλλὰ γιὰ νὰ χρηματοδοτήσει τὶς πολιτικές του ἀνάγκες, πρᾶγμα ποὺ πίστευε καλοπίστως ὅτι

τελικῶς ὠφελοῦσε τὸ ἀμερικανικὸ ἔθνος στὸ πολλαπλάσιο.

5. Χωρὶς καμμία δυσκολία, συνεργάσθηκε μὲ τὴν Μαφία τῶν ΗΠΑ (1932), τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας (1943). Τὸ ἔκανε μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι τόσον ἡ ἐκλογή του ὅσο καὶ ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐπιχειρήσεων στὴν Εὐρώπη ἄξιζαν αὐτὸ τὸ τίμημα.

6. Εἶχε μέσα του τόση **βιαιότητα**, ὅση καὶ ὁ Χίτλερ. Ἡ διαφορὰ ἔγκειται στὸ ὅτι ὁ δεύτερος τὴν ἐκδήλωνε καὶ τὴν μεγαλοποιοῦσε, ἐνῶ ὁ πρῶτος τὴν ἔκρυβε κάτω ἀπὸ στρώματα ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεαλισμοῦ.

Καὶ ὅταν δὲν τὸ μποροῦσε, τὴν ἐμφάνιζε ὡς ἀποτέλεσμα ἀνάγκης, στὴν ὁποία πειθόταν παρὰ τὴν θέλησή του, μὲ πόνο ψυχῆς. Ἡ «ἄνευ ὅρων παράδοση», ἡ ἐντολὴ γιὰ κατασκευὴ ἀτομικῆς βόμβας καὶ ἡ ἀπόφασή του νὰ τὴν χρησιμοποιήσει, οἱ ἰσοπεδωτικοὶ βομβαρδισμοὶ κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἡ ἐντολή του νὰ τορπιλλίζονται τὰ πλοῖα χωρὶς προειδοποίηση καὶ πλῆθος ἄλλες παρόμοιες ἐνέργειες, ἀποκαλύπτουν τὴν **τρομακτικὴ βιαιότητα** τοῦ χαρακτῆρα του, βιαιότητα τὴν ὁποία ἔθαβε στὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς του καὶ γι' αὐτὸ ἔγινε καταστρεπτικώτερη. Ἡ βιαιότητα τοῦ Χίτλερ, ἦταν θερμή. Τοῦ Ροῦζβελτ ψυχρή, καὶ γι' αὐτὸ πιὸ ὀλεθρίως ἀποτελεσματική.

7. Εἶχε **ἔνστικτο πολιτικοῦ ἐγκληματία**. Οἱ μυστηριώδεις καὶ τόσοι βολικοὶ γι' αὐτὸν θάνατοι τῶν ἀντιπάλων του ἢ ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τοῦ προκαλοῦσαν προβλήματα, ὅπως ὁ Νταρλὰν ἢ ὁ Σαντίνο, τὸ πιστοποιοῦν. Ἡ ἐντολὴ νὰ σκοτωθεῖ ὁ Γιαμαμότο εἶναι ἀποκαλυπτική. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἀπόφασή του, παρὰ τὴν ἀντίθεση ὅλων τῶν ἁρμοδίων στρατιωτικῶν, νὰ στείλει τὸν στόλο στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, ἐκθέτοντάς τον σκοπίμως στὸ ἀναμενόμενο ἰαπωνικὸ πλῆγμα.

Ἴσως αὐτὴ ἡ πλευρὰ τοῦ χαρακτῆρα του νὰ συνέτεινε στὴν ἀγαστὴ συνεργασία του μὲ ἕναν ἄλλον ἡγέτη, μὲ ἔνστικτο πολιτικοῦ ἐγκληματία, ποὺ αὐτὸς εἶχε τὴν εὐχέρεια νὰ τὸ ἐκδηλώνει ἀπροκαλύπτως —τὸν Στάλιν. Ἔτσι, ἐξηγεῖται καὶ ἡ φιλία του πρὸς τὸν

δήμιο τοῦ Κατύν. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη οὐσιώδης διαφορά: Ὁ Στάλιν σκότωνε καὶ χωρὶς νὰ χρειάζεται, ἀπὸ παράνοια, μανία, ἢ καὶ ἁπλῶς ἀπὸ σαδισμό. Ὁ Ροῦζβελτ, ἀντιθέτως, μποροῦσε νὰ ἀποφασίσει μὲ ἀπόλυτη ἠρεμία τὴν ἐξόντωση ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ ἔκανε ἐν **ψυχρῷ** καὶ ἐφ' ὅσον ἔκρινε ὅτι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια ἦταν **ἀπαραίτητη** γιὰ τὴν προώθηση τῶν σχεδίων του.

8. Παρὰ τὴν βιαιότητα καὶ τὸ ἔνστικτο τοῦ πολιτικοῦ ἐγκληματία, ὁ Ροῦζβελτ ἐμφάνιζε ἐξωτερικῶς γαλήνια ἠρεμία καὶ ἀφαιροῦσε ἀπὸ τὴν αὐτοπεποίθησή του κάθε ἐπιθετικὸ χαρακτῆρα. Εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ καταπνίγει ὀργή, πάθος, μῖσος —κάθε συναίσθημα, τὸ ὁποῖο δὲν ἔπρεπε νὰ δείξει στοὺς ἄλλους.

9. Τὸ κατόρθωμά του νὰ ἐπιβάλει τὸ προαναφερθὲν εἴδωλό του γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερο, ὅταν ἀναλογισθοῦμε ὅτι εἶχε νὰ παλέψει καὶ μὲ τὸν ἑαυτό του. Κακομαθημένος μοναχογιὸς πλούσιας οἰκογένειας, μὲ περιφρόνηση πρὸς τὸν λαό, ἐγωϊστής, ματαιόδοξος, ἐπιδεικτικός, βεντετικός, καυχησιάρης, ἀρχομανής, φιλάργυρος, κάποτε μικροπρεπής, ἀπαίδευτος, χωρὶς ἀξιόλογη μόρφωση, ἀντιπνευματικός, τραυματισμένος ψυχικῶς ἀπὸ τὴν ἀναπηρία του, ἐπιρρεπὴς στὰ σκάνδαλα, ἀνίκανος ν' ἀγαπήσει, ἦταν φορτωμένος ἀρνητικὲς ἰδιότητες, οἱ ὁποῖες ἔπρεπε νὰ τὸν καθιστοῦν ἐξόχως ἀντιπαθῆ. Καὶ ὅμως. Μὲ συνεχῆ προσπάθεια, μὲ τέλεια ἠθοποιΐα, μὲ συστηματικὴ ἀπόκρυψη καὶ ἀπώθηση τοῦ ἀντιπαθοῦς ἑαυτοῦ του, μὲ φοβερὴ αὐτοσυγκράτηση, μπόρεσε νὰ φιλοτεχνήσει ἕνα ἄλλο πρόσωπο: συμπαθές, ἐγκάρδιο, φιλικό, δημοκρατικό, λαϊκό, μὲ μιὰ νότα ρομαντισμοῦ, μὲ φωτοστέφανο ἰδεαλισμοῦ καὶ νὰ γίνει γοητευτικός, ἀγαπητός, δημοφιλής.

10. Ἀξιοποιῶντας τὰ πολλὰ καὶ ἀξιόλογα προσόντα του, κατάφερνε νὰ ἐμφανίζει στοὺς ἄλλους ἀκόμη καὶ τὰ ἐλαττώματά του γιὰ προτερήματα. Ἔτσι λ.χ.

► Ὁ Rigdon ἔγραψε ὅτι:

> *«ἦταν δύσκολο νὰ παρακολουθήσει κανεὶς τὸν Ροῦζβελτ, ἐπειδὴ σκεπτόταν πολὺ μπροστὰ στὸ μέλλον».*[50]

Στὴν πραγματικότητα, ἡ δυσκολία προερχόταν ἀπὸ τὴν κρυψίνοια τοῦ F.D.R., ὁ ὁποῖος δὲν ἐμπιστεύθηκε ποτὲ κανέναν ἄνθρωπο.

11. Ὡς πολιτικὸς **ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ἐκπρόσωπος τοῦ Κεφαλαίου, τοῦ κίτρινου Τύπου (Χήρστ), τῶν φιλοπολέμων ὀπαδῶν τοῦ ἀμερικανικοῦ ἡγεμονισμοῦ**. Ἐκφράζει λοιπὸν πρωτίστως καὶ ἐπάνω ἀπ' ὅλα τὴν τάση γιὰ ἐπέκταση, γιὰ αὐτοκρατορία, γιὰ κοσμοκρατορία τῶν ΗΠΑ.

Μὲ τὸν εὐφυῆ λαϊκισμό του, ὅμως, κατορθώνει νὰ στηρίζεται στὸ λαό: οἱ φυλετικές, θρησκευτικές, ἐθνικὲς μειονότητες, τὰ ἐργατικὰ συνδικᾶτα, οἱ φτωχογειτονιές, οἱ μετανάστες, γίνονται τὰ στηρίγματά του. Πολεμᾶ τὴν Γερμανία καὶ τὴν Ἰταλία καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Γερμανοαμερικανῶν καὶ Ἰταλοαμερικανῶν τοῦ δίνουν τὴν συγκατάθεση ἢ τὴν ἀνοχή τους. Παραδίδει τὴν Πολωνία στοὺς Ρώσους καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἀμερικανοπολωνῶν πείθονται γιὰ τήν... πολωνοφιλία του!

12. Ὁ Ροῦζβελτ εἰκόνα-εἴδωλο ἐξαπατοῦσε καὶ παγίδευε. Ὁ ρεπουμπλικανὸς ἐκδότης τοῦ Κάνσας, William Allen White, ἔγραψε μετὰ τὴν Καζαμπλάνκα:

> *«Ὀφείλουμε νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ὁ FDR εἶναι ὁ πιὸ ἀπρόβλεπτος στὶς ἐνέργειές του καὶ ὁ πιὸ ἱκανὸς στὴν παραπλάνηση τοῦ ἐχθροῦ πρόεδρος, ποὺ εἶδαν ποτὲ οἱ ΗΠΑ. Πρόσθεσε ἄφθονο ξεδιάντροπο θάρρος σὲ μιὰ ζωηρὴ ἀλλὰ δημιουργικὴ φαντασία καὶ ἔδειξε τὴν ἐπιτηδειότητά του στὴν ἁπλῆ γλῶσσα τοῦ ἀριθμητηρίου, ποὺ μπορεῖ νὰ καταλάβει ὁ κοινὸς ἄνθρωπος».*

---

50. Rigdon, William M., with James Detrieux, «White House Sailor», Garden City, N.Y., Doubleday, 1962.

Οἱ ἀντίπαλοί του ἔκαναν ἕνα λάθος, τὸ ὁποῖο ἀποδεικνυόταν θανάσιμο: τὸν ὑποτιμοῦσαν. Τὸ διέπραξε καὶ ὁ Χίτλερ. Τὸν θεωροῦσε ὡς ἕναν ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς τῶν διεφθαρμένων κοινοβουλευτικῶν καθεστώτων, οἱ ὁποῖοι, ἐξαρτημένοι ἀπὸ πλῆθος παραγόντων ποὺ τοὺς στεροῦν ἀπὸ κάθε δική τους βούληση, παραμένουν μονίμως διστακτικοὶ καὶ ἀναποφάσιστοι. Γι' αὐτὸ καὶ διέγραψε ἰδιοχείρως ἀπὸ ἐκθέσεις τοῦ ἀνωτάτου γενικοῦ ἐπιτελείου τοὺς φόβους ἀπὸ τὴν προοπτικὴ ὅτι σὲ περίπτωση πολέμου, ἡ Γερμανία, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ βρισκόταν ἀντιμέτωπη πρὸς τὶς ἀνεξάντλητες πηγὲς τῶν ΗΠΑ. Καὶ τὴν ἔπαθε.

I V

Ὁ Προπαγανδιστής

«Πείσας λαβέ, μὴ βιασάμενος».
Βίας ὁ Πριηνεύς

Στὶς ἱστορίες τῆς προπαγάνδας σπανίως ἀναφέρεται ὁ Ροῦζβελτ. Καὶ ὅμως: Ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς μέγιστους προπαγανδιστές.

Ὅπως ἔγραψα καὶ προηγουμένως, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ἕνα ἀξιοθαύμαστο τάλαντο: Νὰ μεταμορφώνει τὰ μειονεκτήματα σὲ πλεονεκτήματα, τὶς ἀδυναμίες του σὲ προτερήματα, τὶς ἀτέλειές του σὲ ἀρετές. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκανε μὲ πλήρη ἐπιτυχία καὶ στὸν τομέα τῆς Προπαγάνδας. Δὲν εἶχε στόφα ρήτορα σὰν τὸν Τσῶρτσιλ, δὲν διέθετε τὴν εὐφράδεια τοῦ Γκαῖμπελς, δὲν καιγόταν ἀπὸ τὴν φλόγα τοῦ Χίτλερ, δὲν τὰ κατάφερνε στοὺς θεατρινισμούς, ὅπως ὁ Μουσσολίνι. Κατόρθωσε ὅμως ν' ἀξιοποιήσει τὶς ἀνεπάρκειές του. Τὶς μετασχημάτισε σὲ θετικὲς ἰδιότητες. Τὴν πανουργία του τὴν παρουσίασε σὰν περίσκεψη, τὸν ἀνηθικισμό του σὰν ὑποταγὴ στὶς ὑπέρτατες ἐπιταγὲς τοῦ πατριωτισμοῦ, τὴν ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας, σὰν ὑπεύθυνο προβληματισμό. Καὶ τελικῶς τοὺς ξεπέρασε ὅλους σὲ πειστικὴ ἀποτελεσματικότητα.

Ἀντιρητορικός

Μιὰ καὶ δὲν τὰ κατάφερνε στοὺς λόγους, προτίμησε νὰ λέγει λίγα, ν' ἀποφεύγει τὰ περίτεχνα σχήματα καὶ τὴν

ἐπίδειξη εὐφράδειας. **Μετατρέποντας τὰ μειονεκτήματά του σὲ πλεονεκτήματα**, ἀντὶ νὰ εἶναι ρήτορας δεύτερης κατηγορίας, ἀνεδείχθη σὲ ὑπεύθυνο καὶ ἀπέριττο ἔξοχο ὁμιλητή. Εἶχε ὕφος ἁπλὸ καὶ ἄμεσο. Οἱ λόγοι του ἦσαν λιγώτερο ἀγορεύσεις καὶ περισσότερο ὁμιλίες σὲ μορφὴ καθημερινῆς κουβέντας, οἱ ὁποῖες γίνονταν μὲ τόνο ἤρεμο, φιλικὸ καὶ σχεδὸν οἰκεῖο, χωρὶς πομπώδεις ἐκφράσεις, ρητορικὲς ἐξάρσεις, ἐντάσεις, ὀξύτητες, ὑπερβολές. Ἀκόμη καὶ ἡ φωνή του εἶχε ποιότητα ἀνθρώπινης οἰκειότητας, χωρὶς τίποτα τὸ ἐπίσημο. Ἤξερε, ὅμως, νὰ χρωματίζει τὴν ὁμιλία του μὲ κατάλληλους τονισμούς, εὔγλωττες παύσεις καὶ σωστὸ ρυθμό.

2. Σύντομα διαπίστωσε ὅτι αὐτὴ ἡ ἁπλῆ, ἄμεση, προσωπικὴ προσέγγιση πρὸς τὸν πολίτη, ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ διοχετεύει τὴν πολιτική του καὶ νὰ τὴν ἐπιβάλει ἀπὸ τὰ κάτω. Γι' αὐτό, ἀντὶ νὰ μιλᾶ σὲ μαζικὲς συγκεντρώσεις, ὅπου θὰ μειονεκτοῦσε καὶ ὡς ἀνάπηρος καὶ ὡς μέτριος ρήτορας, προτίμησε ν' ἀπευθύνεται στὸ ἀκροατήριό του μὲ ραδιοφωνικὲς ὁμιλίες, τὶς περίφημες **«κουβέντες πλάϊ στὸ τζάκι»**. Ἦσαν ὁμιλίες ἁπλές, εὐκολονόητες, μὲ ὕφος οἰκεῖο, προσωπικό, ἄμεσο, τὶς ὁποῖες ὁ δέκτης ἄκουγε στὸ σπίτι του καὶ ἀνταποκρινόταν καλύτερα καὶ σταθερότερα ἀπ' ὅτι ἂν τὶς ἄκουγε ὡς μόριο πλήθους.

3. Μὴ μπορῶντας ν' ἀνεβεῖ στὶς ὑψηλὲς βαθμῖδες τῆς ρητορικῆς τέχνης, ἀπέφυγε προσεκτικῶς τὴν τυπικὴ ρητορία, τὸν ἐκπεσμὸ σὲ κοινοτοπίες, τὸν κενόδοξο κομπασμό, τὴν προσπάθεια νὰ κάνει τὸν σπουδαῖο, νὰ δείξει αὐτὰ ποὺ δὲν διέθετε: σοφία, γνώσεις, καλλιέργεια.

4. Ἡ εὐφράδειά του ἦταν κοινή, ἀλλὰ **ἀποτελεσματική**. Ἤξερε τί εἴδους ἡγέτης ἄρεσε στὸ λαό του, ἀλλὰ καὶ τὶς ἀδυναμίες αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Καὶ τὶς μεταχειρίστηκε. Ἔλεγε στὸν Ἀμερικανὸ ἀκριβῶς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤθελε ν' ἀκούσει. Τοῦ μιλοῦσε γιὰ εἰρήνη, εὐημερία, ἀσφάλεια, δημοκρατία. Καὶ τοῦ πρόσφερε ἀκριβῶς ἐκεῖνα, ἀπὸ τὴν στέρηση τῶν ὁποίων ὑποσυνειδήτως ὑπέφερε: ἰδε-

ώδη, ἰδανικά, αἴσθημα ὑπερατομικῆς ἀποστολῆς. Γι' αὐτὸ μιλοῦσε γιὰ ἐλευθερία, γιὰ παγκόσμια εἰρήνη, αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν, ἀγαθά, τὰ ὁποῖα ἡ Θεία Πρόνοια ὅρισε τοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ χαρίσουν στὴν πάσχουσα ἀνθρωπότητα. Ἔτσι οἱ Ἀμερικανοί, οἱ ὁποῖοι ζοῦσαν σὲ μιὰ κοινωνία ὑλιστικὰ ἀνιδεολογική, ἔβλεπαν σ' αὐτὸν τὴν ἐνσάρκωση ἐκείνων ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ εἶναι.

5. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, δὲν ἐπέτρεπε νὰ ὀρθωθοῦν τὰ φράγματα δυσπιστίας ἢ ἐπιφυλακτικότητας, τὰ ὁποῖα χωρίζουν τὸ κοινὸ ἢ ἕνα μέρος του, ἀπὸ τοὺς σπουδαίους ρήτορες. Αὐτὸς δὲν ἦταν ὁ φιλόδοξος πολιτικός, ὁ ριψοκίνδυνος στρατηλάτης, ὁ φανατικὸς μεσσίας, ὁ ὁποῖος θὰ μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει σὲ ἐπικίνδυνες περιπέτειες καὶ σὲ δυσκολοδιάβατα μονοπάτια.

6. Γιὰ τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους ἦταν ὁ φίλος, ὁ οἰκεῖος. «Ἕνας ἄνθρωπος σὰν κι ἐμᾶς, ὁ ὁποῖος σκέπτεται, ὅπως ἐμεῖς, καὶ ἐνεργεῖ γιὰ λογαριασμό μας». Μιλοῦσε ἁπλᾶ, κατανοητά, ἤρεμα, ἐπειδὴ μιλοῦσε γιὰ λογαριασμὸ τῶν ἁπλῶν, καθημερινῶν, μέσων ἀνθρώπων. Αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν διεκδικοῦν οὔτε αὐτοκρατορίες, οὔτε φυλετικὲς κυριαρχίες, οὔτε παγκόσμιες ἡγεμονίες. Μιλοῦσε ἐκφράζοντας τοὺς πολλούς, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν ἥσυχη, εἰρηνική, ἀσφαλῆ καὶ ἐλεύθερη ζωή.

7. Ὅμως ἤθελε νὰ πείσει τὸ λαό του νὰ πολεμήσει. Πῶς θὰ τὸ κατάφερνε; Ἁπλούστατα, ὑποβάλλοντάς του τὶς ἔννοιες τοῦ ἔξωθεν ἐξαναγκασμοῦ καὶ τοῦ καθήκοντος. Ὁ ἴδιος, ἤθελε εἰρήνη. Τί θὰ ἔκανε, ὅμως, ἂν «οἱ ἄλλοι» τὸν ἐξανάγκαζαν νὰ πολεμήσει; Ἔ, τότε, θὰ ἔπραττε τὸ καθῆκον του. Τὸ ἴδιο ἔνιωθαν ὅλοι οἱ φιλήσυχοι ἄνθρωποι ὅτι ἴσχυε καὶ γι' αὐτούς. Ἂν καὶ ὅταν κάποιοι τοὺς ὑποχρέωναν νὰ πολεμήσουν, τότε θὰ ἔπρατταν ἐντίμως τὸ καθῆκον τους, μὲ ἥσυχη τὴν συνείδηση καὶ ὑπερασπιζόμενοι τὸ Καλό.

8. ► Σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν Χίτλερ καὶ τὸν Μουσσολίνι, ἀπέφευγε τὶς κραυγαλέες στάσεις καὶ τὶς θεατρικὲς χειρονομίες.

- Σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν Στάλιν, ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὅτι ἔνιωθε ζεστασιὰ γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ ὅτι διακατεχόταν ἀπὸ ἀνθρώπινα συναισθήματα.
- Σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν Τσῶρτσιλ, ἀπέφευγε τὴν πομπώδη, καυχησιολόγα καὶ φλύαρη ρητορία.

9. Ἔτσι ἔδινε τὴν εἰκόνα τοῦ ἁπλοῦ, δημοκρατικοῦ, ζεστοῦ, συναισθηματικοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπεύθυνου καὶ σοβαροῦ ἡγέτη —τὴν εἰκόνα, ἡ ὁποία ἄρεσε στοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ τὴν ὁποία βαθμιαίως ἄρχισαν νὰ προτιμοῦν καὶ οἱ ἄλλοι λαοί, ὅσο τὸ αἷμα ποὺ ἔρρεε ξεθώριαζε τὰ εἴδωλα τῶν ἡγετῶν— «ὑπερανθρώπων»[51].

10. Φρόντιζε νὰ δίνει στὶς ἐνέργειές του ἠχηροὺς καὶ ἑλκυστικοὺς τίτλους: «Νιοὺ Ντήλ.», «Ἡ Ἀμερικὴ ὁπλοστάσιο τῶν δημοκρατιῶν», «Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ», «Ἡνωμένα Ἔθνη» (ἔτσι μετονόμασε τὸ ἄχρωμο «Συμμαχικὲς Δυνάμεις»), «Πρόγραμμα τῆς Νίκης».

11. Ἐξηγοῦσε τὴν πολιτική του μὲ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα μιλοῦσαν ἄμεσα στὴν νοοτροπία τοῦ μέσου Ἀμερικανοῦ. Λ.χ. Ἐφοδιάζοντας τὴν Ἀγγλία, κάνουμε θαυμάσιες μπίζνες καὶ ταυτοχρόνως ἔχουμε ἄλλους νὰ πολεμοῦν γιὰ λογαριασμό μας!

Χρησιμοποιοῦσε συνθήματα εὔηχα, κατανοητά, κινητοποιητικά. Λ.χ. «Ἄνευ ὅρων παράδοσις», «Ὑποστηρίζω ὅποιον σκοτώνει Γερμανούς».

---

51. Παρόμοιο, προσαρμοσμένο στὴν ἀμερικανικὴ ἀντίληψη περὶ «δημοκρατικότητας» ἦταν καὶ τὸ φέρσιμο τοῦ Χόπκινς. Ὁ R. Bogue, δικηγόρος ποὺ σὰν ἔφεδρος ἀξιωματικὸς ἐργαζόταν στὴν «αἴθουσα χαρτῶν» τοῦ Λευκοῦ Οἴκου, ἔγραψε γι' αὐτὸν ὅτι ἦταν:

> *«γοητευτικὸς τύπος ποὺ μποροῦσε νὰ βάζει τὰ πόδια του πάνω στὸ τραπέζι καὶ νὰ κουβεντιάζει μ' ἕναν εἰκοσιπεντάχρονο σὰν νὰ ἦσαν ἴσοι».*

Παραβολές

Ο λόγος του κατὰ κανόνα περιοριζόταν σὲ μία ἢ σὲ λίγες θέσεις. Αὐτὲς ἦσαν **ἀσαφεῖς**, ἀλλὰ ἀπολύτως **λογικές**. Τὶς στήριζε μὲ μερικὰ καλῶς τεκμηριωμένα γεγονότα, λίγα ἐντυπωσιακὰ στοιχεῖα, κάποιες μισὲς ἀλήθειες, μπόλικες κοινοτοπίες, ἔντονο πραγματισμό, μία γαρνιτούρα ἰδεαλισμοῦ καὶ ἄφθονες ἀνοησίες. Τὸ ἀποτέλεσμα συνήθως ἦταν ἐκπληκτικῶς **πειστικό**.

2. Συνήθιζε νὰ μιλᾶ μὲ παραβολὲς κατανοητὲς ἀπὸ τὶς εὐρύτερες μᾶζες, οἱ ὁποῖες δυσκολεύονται μὲ τὶς ἀφηρημένες ἔννοιες. Στὶς παραβολὲς αὐτὲς πρωταγωνιστοῦσαν διάφοροι φανταστικοὶ «φίλοι» του. Παραδείγματα:

i) Στὶς 6 Ἰουνίου 1944, θέλοντας νὰ ὑπογραμμίσει τὴν ἀνάγκη συνεχίσεως τῆς πολεμικῆς προσπάθειας, ἀναφέρθηκε σὲ κάποιον δῆθεν γνωστό του, ὁ ὁποῖος ἄφησε τὸ πολεμικὸ ἐργοστάσιο ὅπου ἐργαζόταν, ἐπειδὴ ἔκρινε ὅτι ὁ πόλεμος εἶχε οὐσιαστικῶς λήξει καὶ ἤθελε νὰ ἐξασφαλίσει γιὰ τὸν ἑαυτό του μόνιμη ἐργασία. Καὶ πρόσθεσε:
«Ὅμως ὁ πόλεμος σὲ καμμία περίπτωση δὲν ἔχει λήξει. Οὔτε καὶ ἡ συγκεκριμένη ἐπιχείρηση ἔληξε. Δὲν ἀποβιβάζεσαι ἁπλῶς σὲ μία παραλία καὶ ἀρχίζεις νὰ προχωρεῖς, ἔστω κι ἂν ἀποβιβαστεῖς χωρὶς νὰ σπάσεις τὸ πόδι σου, βαδίζοντας πρὸς τὸ Βερολῖνο. Καὶ ὅσο τὸ ταχύτερο τούτη ἡ χώρα τὸ καταλάβει, τόσο τὸ καλύτερο».

ii) Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1943, ἐπιστράτευσε τοὺς σιδηροδρομικούς, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν ν' ἀπεργήσουν καὶ ἀπέρριψε τὸ αἴτημα τῶν ἐργατῶν τῆς χαλυβουργίας γιὰ αὐξήσεις. Στὶς 27, ἔδωσε συνέντευξη τύπου, ὅπου εἶπε:
«Τὸ 1932 ὑπῆρχε ἕνας βαρύτατα ἀσθενὴς ποὺ τὸ ὄνομά του ἦταν ΗΠΑ. Ἔπασχε ἀπὸ βαρείας μορφῆς ἐσωτερικὲς διαταραχές. Τότε τὸν ἀνέλαβε ἕνας παλιὸς οἰκογενειακὸς γιατρὸς ποὺ λεγόταν Νιοὺ Ντήλ. Κάτω ἀπὸ τὶς φροντίδες του,

ὁ ἀσθενὴς τὰ κατάφερε, κατὰ τὴν τελευταία δεκαετία, νὰ γίνει καλά. Τώρα εἶναι ἐντάξει ἀπὸ πλευρᾶς ἐσωτερικῶν λειτουργιῶν —ἀρκεῖ νὰ τὸν ἀφήνουν ἥσυχο. Ὅμως, πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια, ἐνῶ εἶχε γίνει πολὺ καλά, ἔπαθε ἕνα πολὺ βαρὺ ἀτύχημα— ἔσπασε ἕνα πλευρό, ἔσπασε τὸ πόδι του σὲ δύο τρία σημεῖα, ἔσπασε τὸν καρπό του καὶ τὸ μπράτσο του. Ἐπειδὴ ὁ γεροδόκτωρ Νιοὺ Ντὴλ ἤξερε πολλὰ γιὰ ἐσωτερικὴ ἰατρική, ἀλλὰ τίποτα γι' αὐτὰ τὰ καινούργια προβλήματα, κάλεσε ἕναν συνάδελφό του, ἕναν ὀρθοπεδικὸ χειρουργό, ποὺ λέγεται δρ. Κερδιζοπόλεμος (Win-the-War). Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὁ ἀσθενὴς νὰ εἶναι ξανὰ ὄρθιος. Ἤδη παράτησε τὰ δεκανίκια. Δὲν εἶναι ἀκόμη ἐντελῶς καλὰ καὶ δὲν θὰ εἶναι ὥσπου νὰ κερδίσει τὸν πόλεμο. Γι' αὐτό, ἡ κύρια ἔμφαση, ἡ πρωταρχικὴ ἔμφαση, πρέπει τώρα νὰ δοθεῖ στὸ νὰ κερδιθεῖ ὁ πόλεμος».

3. Στὴν παραπάνω ἄκρως ἁπλουστευτικὴ παρουσίαση, ἔχουμε ἕνα λαμπρὸ δεῖγμα ἐφαρμογῆς ὅλων τῶν κανόνων τῆς λαϊκίστικης προπαγάνδας.

- Τὸ θέμα προσαρμόζεται στὸ κατώτερο δεκτικὸ ἐπίπεδο τῆς μαζικῆς νοημοσύνης.
- Οἱ γενικὲς ἰδέες ἀντικαθίστανται ἀπὸ τὸ ἁπλό, κατανοητό, ἁπτὸ παράδειγμα.
- Οἱ διαφωνοῦντες ταυτίζονται μὲ τὸ κακὸ (τὴν ἀντίδραση στὴν θεραπεία).
- Ὁ ἴδιος καὶ ἡ πολιτική του γίνονται οἱ καλοὶ γιατροὶ —ἡ θεραπεία. Προσωποποιοῦνται σὲ ἀγαθὲς μορφὲς τοῦ δρ. Νιοὺ Ντὴλ καὶ τοῦ δρ. Κερδιζοπόλεμου.
- Ὁ πόλεμος παρουσιάζεται σὰν «ἀτύχημα», τὸ ὁποῖο κανεὶς δὲν θέλησε —ἁπλῶς «συνέβη».
- Ἡ γλῶσσα, οἱ λέξεις, οἱ εἰκόνες, οἱ παρομοιώσεις, ὅλα εἶναι ἐξόχως ἁπλᾶ.

4. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἤθελε πλέον τὸ «Νιοὺ Ντήλ». Ἔπρεπε νὰ τὸ ἀντικαταστήσει μ' ἕνα καινούργιο σύνθημα. Καὶ στὴ θέση τοῦ παθολόγου «Νιοὺ Ντήλ», ἔφερε τὸν χειρουργὸ ὀρθοπεδικὸ Κερδιζοπόλεμο. Ὄχι ὁ F.D.R. ἀλλὰ ὁ δρ. Κερδιζοπόλεμος ἦταν ποὺ ἀπέρριπτε τὰ αἰτήματα τῶν ἐργαζομένων. Καὶ τὸ ἔκανε ἐπειδὴ εἶναι ὁ εἰδικός, ὁ γνώστης, ὁ ἐπιστήμονας στὴ νικηφόρα διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου. Ἄρα, ὅλοι ἔπρεπε νὰ τὸν ὑπακούουν. Καὶ πρῶτος ἔδινε τὸ καλὸ παράδειγμα ὁ ἴδιος ὁ πρόεδρος. Ὁ Κερδιζοπόλεμος ἦταν αὐτὸς ὁ ὁποῖος διέτασσε. Ὁ F.D.R. ἁπλῶς ἐκτελοῦσε. Τὸ ἴδιο ὄφειλαν νὰ κάνουν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Ἡ ταύτιση

Προσπαθοῦσε πάντοτε νὰ **ταυτίζεται μὲ τοὺς ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερους**. Κάποτε ἕνας δημοσιογράφος τὸν ρώτησε γιὰ τὶς ἰδεολογικές του ἀρχές. Ὁ Ροῦζβελτ ἀπάντησε:

«Εἶμαι Χριστιανὸς καὶ Δημοκράτης. Αὐτὸ εἶναι ὅλο!»

Ἔτσι πρόβαλλε μία «ἰδεολογία» τόσο γενική, ὥστε δὲν ὑπῆρχε σχεδὸν κανεὶς ὁ ὁποῖος νὰ διαφωνεῖ. Ποιὸς μποροῦσε νὰ εἶναι ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατίας; Μόνον ὁ Χίτλερ! Ἄρα, ὅλοι οἱ Ἀμερικανοί, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ πολίτες τῶν Συμμαχικῶν Κρατῶν καὶ ὅσοι ὁπουδήποτε, ἀντετίθεντο στὸν Ἄξονα, δὲν μποροῦσαν παρὰ νὰ συμπίπτουν ἰδεολογικῶς μὲ τὸν Ροῦζβελτ. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, ταυτιζόταν μὲ τοὺς ἁπανταχοῦ χριστιανοὺς καὶ δημοκράτες, γινόταν ὁ ἐκφραστὴς καὶ ἡγέτης τους. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δίδαξε τὴν ἀνάγκη τῆς γενικότητας καὶ τῆς ἀοριστίας στὴν προπαγάνδα, ὥστε αὐτὴ ν' ἀγκαλιάζει τὸν μέγιστο δυνατὸ ἀριθμὸ ἀνθρώπων, ἦταν ὁ Χίτλερ. Ἐκεῖνος, ὅμως, ὁ ὁποῖος ἐφάρμοσε ὀρθότερα αὐτὴν τὴν ἀρχή, ἦταν ὁ F.D.R.

2. Ὅταν τὸν ρώτησαν γιὰ τοὺς προγόνους του, εἶπε:

«Ἴσως στὸ μακρυνὸ παρελθὸν νὰ ἦσαν Ἑβραῖοι ἢ Καθολικοὶ ἢ Προτεστάντες. Ἀλλὰ ἐμένα μ' ἐνδιαφέρει πιὸ πολύ, ἂν ἦσαν ἔντιμοι πολίτες καὶ πιστοὶ στὸ Θεό. Καὶ πιστεύω ἀκριβῶς, ὅτι ἦσαν».[52]

Ἔτσι, γινόταν ἀποδεκτὸς ἀπὸ ὅλους: Ἑβραίους, Καθολικοὺς καὶ Προτεστάντες. Καὶ φυσικὰ ποιὸς παραδέχεται ὅτι εἶναι ἀνέντιμος καὶ ἄθεος;

3. **Ποτὲ δὲν προκαλοῦσε τὸ κοινό**. Ἀντιθέτως, προσποιόταν πάντοτε ὅτι συμβάδιζε μ' αὐτό, ἀκολουθῶντας τὸ λαϊκὸ αἴσθημα, ὅπως ἐπιτάσσει ἡ δημοκρατία. (Πατερναλιστικὸς λαϊκισμὸς δημοκρατικοῦ τύπου).

4. Πρὸς τὸ προσωπικὸ τοῦ Λευκοῦ Οἴκου ἔδειχνε θέρμη, εὐγένεια, φιλικότητα. Δὲν ἔδινε τὴν ἐντύπωση τοῦ ἀκατάδεχτου. Σταματοῦσε καὶ κουβέντιαζε χωριστὰ μὲ τὸν καθένα (τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ μὲ τοὺς δημοσιογράφους), χρησιμοποιῶντας τὰ μικρά τους ὀνόματα, ρωτῶντας τους γιὰ τὰ οἰκογενειακά τους. Ἔτσι, αὐτοὶ τοῦ ἀφοσιώνονταν, πρᾶγμα στὸ ὁποῖο συνέβαλλε καὶ ὁ οἶκτος τους γιὰ τὴν ἀναπηρία του.

Φίλος τοῦ Τύπου

Στὶς συνεντεύξεις του μὲ τὸν Τύπο, ἀντί γιὰ πομπώδεις ἐκφράσεις, φλυαρίες καὶ περίτεχνα ρητορικὰ σχήματα τύπου Τσῶρτσιλ, ἦταν λιτός, ἐγκάρδιος, ἁπλός, φιλικός, ἔλεγε ἀστεῖα, πείραζε τοὺς δημοσιογράφους καὶ μιλοῦσε ὅσο γινόταν πιὸ κατανοητά.

2. Οἱ συνεντεύξεις του ἦταν σύντομες, διανθισμένες μὲ ἁπλοϊκὸ χιοῦμορ καὶ πραγματοποιοῦνταν σὲ ἀτμόσφαιρα οἰκείας ἐγκαρδιότητας. Ἔδινε τὴν ἐντύπωση στοὺς δημοσιογράφους ὅτι τοὺς

52. Συνέντευξη πρὸς «Νιοὺ Γιόρκ Τάϊμς»,14/3/1935.

σέβεται, τοὺς θεωρεῖ φίλους, συνεργάτες καὶ ἰδίως συνυπεύθυνους γιὰ τὴν μοῖρα τῆς χώρας, ὅτι τοὺς ἐμπιστεύεται καὶ δὲν τοὺς κρύβει τίποτα. Ἔδειχνε ἀνεκτικότητα στὴν περιέργειά τους καὶ προσποιόταν ὅτι τὴν ἱκανοποιοῦσε στὸν μέγιστο δυνατὸ βαθμό.

3. Ἐργάσθηκε γιὰ νὰ ἀναπτύξει τὴν ἔμφυτη ἱκανότητά του, νὰ δίνει ἀστραπιαῖες εὔστοχες ἀπαντήσεις καὶ νὰ καταφεύγει σὲ ὑπεκφυγὲς χωρὶς νὰ δυσαρεστεῖ. Ἔτσι, κατάκτησε τοὺς δημοσιογράφους, μὲ τοὺς ὁποίους καλλιεργοῦσε καὶ προσωπικὲς σχέσεις.

4. Ἡ μόρφωσή του ἦταν περιορισμένη, ἡ καλλιέργειά του ἀνεπαρκής, οἱ γνώσεις του ἐλλιπεῖς. Ὅμως αὐτὰ τὰ μειονεκτήματα τὰ ξεπερνοῦσε μὲ τὸ γρήγορο καὶ πολύστροφο μυαλό του: τὴν ἔλλειψη μορφώσεως τὴν μεταμόρφωνε σὲ λαϊκότητα, τὴν ἀνεπαρκῆ καλλιέργεια σὲ δημοκρατικὴ ἁπλότητα, τὰ κενὰ στὶς γνώσεις του σὲ ἀπροθυμία ἐπιδείξεως.

5. Ὁ Τσῶρτσιλ εἶπε γιὰ τὸν Ροῦζβελτ:

> *«Κανονίζει ἕνα πλῆθος συνεντεύξεις ποὺ ἡ κάθε μία δὲν διαρκεῖ παραπάνω ἀπὸ δέκα μὲ δεκαπέντε λεπτά. Ὅταν δὲν θέλει νὰ τὸν ρωτήσεις τίποτα ἄλλο, ἐξακολουθεῖ νὰ μιλάει ὥς τὴν στιγμὴ ποὺ μπαίνει ὁ γραμματέας του καὶ τοῦ λέει ὅτι λυπᾶται πολύ, ἀλλὰ ὁ γερουσιαστὴς τάδε περιμένει νὰ τὸν δεχτεῖ τόσην ὥρα. Ἔτσι, ὁ ἐπισκέπτης τοῦ προέδρου ἀναγκάζεται νὰ φύγει. Καὶ δὲν εἶναι διόλου δυσαρεστημένος, παρ' ὅλο ποὺ δὲν κατάφερε οὔτε μιὰν ἐρώτηση νὰ κάνει στὸν πρόεδρο».*[53]

> *Στὴ συνέχεια τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἀναφέρω μερικὰ παραδείγματα, τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτουν πτυχὲς τοῦ Προπαγανδιστῆ Ροῦζβελτ.*

53. Trustees of Lord Moran, Nutley Publications Ltd., 1966.

Φιλικός

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1939, ἡ ἁρμόδια ἐπιτροπὴ τῆς γερουσίας ἀπέρριψε τὸ αἴτημά του γιὰ ἄρση τῆς ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς πολεμικοῦ ὑλικοῦ. Τότε, γιὰ νὰ κάμψει τὴν ἀντίδραση τῶν μελῶν της, τὰ κάλεσε στὸν Λευκὸ Οἶκο.

- Ἀρχικῶς δημιούργησε τὴν **ἐγκάρδια ἀτμόσφαιρα**, ἡ ὁποία ἀφοπλίζει τοὺς ἀντιπάλους. Ἐμφανίστηκε χωρὶς σακκάκι, ἔφτιαξε ὁ ἴδιος τὰ κοκτέηλς, ἀντάλλαξε ἀστεῖα.
- Μετά, ἀπότομα, πέρασε στὸ ὑποβλητικῶς **συγκινησιακό**. Ζήτησε, πρὶν ἀρχίσουν τὴν συζήτηση, νὰ κάνουν ὅλοι μαζὶ μία προσευχή, ἀφοῦ ἡ ἀπόφασή τους θὰ ἦταν κρίσιμη γιὰ τὶς τύχες τῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου.
- Στὴν συνέχεια ἀπευθύνθηκε στὸ **λογικό** τους: Τοὺς ἀνέπτυξε τοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους ζητοῦσε τὴν ἄρση τῆς ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς ὅπλων. Σκοπός του, εἶπε, ἦταν νὰ ἀποσοβήσει, ἔτσι, τὸν πόλεμο.
- Στὴ συνέχεια, ἐπέσειε τὸν **κίνδυνο**. Ἔδωσε τὸν λόγο στὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν Cordell Hull, ὁ ὁποῖος μίλησε γιὰ τὸν ἀμέσως ἐπικείμενο πόλεμο, μὲ δάκρυα στὰ μάτια.[54]

2. Μὲ τὴν μέθοδο τῆς ἀνυπόκριτης φιλίας καὶ τῆς ἐγκάρδιας οἰκειότητας, ἀλλὰ καὶ τῆς κολακείας, ὁ Ροῦζβελτ συνήθιζε νὰ «τουμπάρει» τὸν εὐεπίφορο σὲ τέτοιου εἴδους τεχνάσματα Τσῶρτσιλ. Τὴν ἴδια μέθοδο ἐπιχείρησε νὰ ἐφαρμόσει καὶ μὲ τὸν Στάλιν. Ὅμως ἐκεῖ δὲν σημείωσε ἐπιτυχία. Μὲ λύπη του, στὴν Τεχεράνη, ἀναγκάσθηκε νὰ ἐγκαταλείψει τὴν προσφιλῆ του τακτικὴ νὰ ἀποκαλεῖ τὸν συνομιλητή του μὲ τὸ μικρό του ὄνομα καὶ ἀναγκάστηκε νὰ ἀποκαλεῖ τὸν σοβιετικὸ δικτάτορα, «στρατάρχη».

---

54. Παρὰ ταῦτα, ἀπέτυχε. Οἱ γερουσιαστὲς ἀρνήθηκαν νὰ δεχθοῦν τὴν ἄρση τῆς ἀπαγορεύσεως.

3. Μὲ φιλία, οἰκειότητα καὶ κολακεία, χρύσωνε καὶ τὰ πικρὰ χάπια, τὰ ὁποῖα ἀνάγκαζε τοὺς συνεργάτες του νὰ καταπίνουν.

Ὅταν ἀποφάσισε νὰ μὴν διορίσει τὸν Μάρσαλ ἀρχηγὸ τοῦ β′ μετώπου, ἐπειδὴ φοβόταν τὸ αὐξανόμενο γόητρό του, εἶπε ὅτι προτίμησε τὸν (ἄχρωμο καὶ ἀκίνδυνο) Ἀϊζενχάουερ, ἐπειδή:

> *«Νιώθω πῶς δὲν θὰ μποροῦσα νὰ κοιμᾶμαι τὶς νύχτες, ὅταν ἐσὺ θὰ ἔλειπες ἀπὸ τὴν χώρα».*

«Κάνουμε μπίζνες»

> *Οἱ Ἀμερικανοὶ λατρεύουν τὶς μπίζνες, τὸ χρῆμα, τὸ κέρδος, τὶς ἐπωφελεῖς συμφωνίες. Ὁ Ροῦζβελτ φρόντιζε, λοιπόν, νὰ τοὺς παρουσιάζει τὴν πολιτική του ὡς ὑπηρεσία αὐτῆς τῆς λατρείας.*

Εἶναι χαρακτηριστικὸ πῶς παρουσίασε στοὺς οὐδέτερους Ἀμερικανοὺς τὴν παραχώρηση 50 ἀντιτορπιλλικῶν στὴν ἐμπόλεμη Βρεταννία. Στὶς 16 Αὐγούστου 1940, ἀνακοίνωσε σὲ συνέντευξη Τύπου, ὅτι οἱ ΗΠΑ διαπραγματεύονταν μὲ τὴν Μ. Βρεταννία τὴν ἀπόκτηση χερσαίων καὶ ἀεροπορικῶν βάσεων γιὰ τὴν ἄμυνα τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Φυσικά, πρόσθεσε, κάτι θὰ ἔδιναν καὶ οἱ ΗΠΑ στοὺς Βρεταννούς, ὡς ἀντάλλαγμα. Αὐτὸ τὸ «κάτι» τελικῶς ἦταν τὰ 50 ἀντιτορπιλλικά.[55]

2. Στὶς 17 Δεκεμβρίου 1940, σὲ δηλώσεις του πρὸς τὸν Τύπο, εἶπε ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο χρειαζόταν τώρα ἡ Ἀμερική, ἦταν ἡ μέγιστη ἀξιοποίηση τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ της. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιτύγχανε μὲ τὶς βρεταννικὲς παραγγελίες. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο κάνουμε,

55. Ἀντιθέτως, ὁ Τσῶρτσιλ, πρόβαλε στοὺς Ἄγγλους, τὸ θέμα τῶν ἀντιτορπιλλικῶν, ὑποβαθμίζοντας τὸ θέμα τῶν βάσεων.

εἶπε, εἶναι νὰ παράγουμε καὶ μετὰ εἴτε τὰ πουλᾶμε στοὺς Βρετανούς, εἴτε νὰ τοὺς τὰ δανείζουμε, κρατῶντας βεβαίως καὶ ὅ,τι χρειάζεται ἐδῶ, γιὰ τὴν ἄμυνά μας. Ἔτσι, κερδίζουμε χρήματα, ἀναπτύσσουμε τὴν οἰκονομία μας καὶ ταυτοχρόνως τὸ ἐκχωρούμενο ὑλικὸ συμβάλλει περισσότερο στὴν ἄμυνα τῶν ΗΠΑ, ἀπ' ὅσο ἂν τὸ κρατούσαμε ἐδῶ, στὶς ἀποθῆκες μας.

Δηλαδὴ ἐμεῖς παράγουμε, πουλᾶμε, εἰσπράττουμε ἢ δανείζουμε, ἀποκτῶντας δικαιώματα καὶ ἔχουμε ἄλλους νὰ πολεμοῦν γιὰ ἐμᾶς. Τί τὸ καλύτερο; Καὶ τί πιὸ κατάλληλο, γιὰ νὰ ἐνθουσιάσει τοὺς Ἀμερικανούς;

3. Στὶς 29 Δεκεμβρίου 1940, μιλῶντας σὲ συγκέντρωση στὸν Λευκὸ Οἶκο, στὴν ὁποία μετεῖχαν ὁ Κλὰρκ Γκαίημπλ καὶ ἡ Καρὸλ Λομπάρντ, διεκήρυξε ὅτι:

> *«οἱ ΗΠΑ πρέπει νὰ ἀναδειχθοῦν σὲ ὁπλοστάσιο τῆς δημοκρατίας»*

Δηλαδὴ νὰ συνδυάσουν τὸ ὑλικὸ—εἰσπρακτικὸ μὲ τὸ ἀμυντικὸ συμφέρον τους καὶ αὐτὰ μὲ τὴν ἰδεολογία τους.

Κερδίζουμε χρήματα, κερδίζουμε ἀσφάλεια χωρὶς νὰ χύνουμε τὸ αἷμα μας καὶ ὡς ἰδεολόγοι ὑπηρετοῦμε καὶ τὴν δημοκρατία.

«Εἶναι συμφέρον μας»

Ἔχοντας ἐπανεκλεγεῖ τὸ 1940, γίνεται ὅλο καὶ λιγώτερο εἰρηνιστής, καὶ περισσότερο φιλοπόλεμος. Συμφέρον μας, λέει, εἶναι νὰ μὴ νικήσει ὁ Ἄξονας. Γι' αὐτό:

> *«πρέπει νὰ κάνουμε ὅ,τι μποροῦμε, γιὰ νὰ ὑποστηρίξουμε τὰ ἔθνη ποὺ ἀμύνονται ἐναντίον τῆς ἐπιθέσεώς του».*

2. Βεβαίως, παραδέχεται ὅτι μιὰ τέτοια πολιτικὴ περικλείει κινδύνους, ἀλλὰ αὐτοί, λέει, εἶναι μικρότεροι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ θὰ προέκυπταν ἀπὸ μιὰ ἧττα τῆς Βρεταννίας.

3. Ἐπιμένει ὅτι σκοπός του δὲν εἶναι νὰ βάλει τὶς ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ἀλλά

«νὰ κρατήσω τὸν πόλεμο μακρυὰ ἀπὸ τὴν χώρα μας καὶ τὸν λαό μας».

4. Προβάλλει λοιπὸν μιὰν ἁπλῆ καὶ γι' αὐτὸ εὐκόλως ἀποδεκτὴ ἰδέα: Ἂν θέλουμε νὰ μείνουμε ἔξω ἀπὸ τὸν πόλεμο, πρέπει νὰ στηρίξουμε τὴν Βρεταννία, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ πολεμᾶ καὶ γιὰ λογαριασμό μας. Αὐτὸ ἀκριβῶς κάνουμε μὲ τὸ νόμο περὶ δανεισμοῦ καὶ ἐκχωρήσεως. Καὶ γιὰ νὰ καθησυχάσει τὴν κοινὴ γνώμη, προσθέτει:

«Πιστεύω ὅτι οἱ δυνάμεις τοῦ Ἄξονα δὲν θὰ κερδίσουν αὐτὸν τὸν πόλεμο. Αὐτὴν τὴν πεποίθησή μου τὴν βασίζω στὶς πιὸ πρόσφατες καὶ πιὸ καλὲς πληροφορίες».

Τί εἴδους «πληροφορίες» μποροῦσε νὰ ἔχει τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1940, οἱ ὁποῖες νὰ τοῦ δημιουργοῦν μιὰ τέτοια πεποίθηση; Ἀσφαλῶς κανενός. Σίγουρα πίστευε πράγματι στὴν ἧττα τοῦ Ἄξονα. Ὅμως, ἡ πεποίθησή του στηριζόταν ὄχι σὲ ἀνύπαρκτες πληροφορίες ἀλλὰ στὶς ὀρθὲς ἐκτιμήσεις του. Ἀλλὰ οἱ «πληροφορίες» πείθουν περισσότερο ἀπὸ τὶς «ἐκτιμήσεις».

5. Μία δημοσκόπηση, ἡ ὁποία ἀκολούθησε αὐτὴν τὴν ὁμιλία, ἔδειξε ὅτι τὸ 61% τοῦ λαοῦ ἦταν ὑπὲρ τοῦ νόμου «περὶ δανεισμοῦ καὶ ἐκχωρήσεως» καὶ μόνο τὸ 24 ἐναντίον. Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχαν πεισθεῖ ὅτι ἡ πολιτική του στόχευε στὴ νίκη ἐναντίον τοῦ Χίτλερ μὲ τὴν βοήθεια τῶν ΗΠΑ, ἀλλὰ χωρὶς τὶς ἔνοπλες δυνάμεις τους. Θὰ ἔπαιζαν ἁπλῶς τὸν ρόλο τοῦ «ὁπλοστασίου τῆς δημοκρατίας» καὶ μάλιστα θὰ τὸν ἔπαιζαν μὲ τὸ ἀζημίωτο. Ὁ πόλεμος θὰ ἦταν γιὰ τὶς ΗΠΑ μιὰ λαμπρὴ μπίζνες.[56]

---

56. Ἡ προπαγάνδα ἀπέδωσε. Ἡ βουλὴ ψήφισε τὸ νόμο περὶ «ἐκμισθώσεως καὶ δα-

Ἡρωϊκὰ ἀντίδοτα

Τελικῶς, ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς βρέθηκε μπλεγμένος παρὰ τὴ θέλησή του σ' ἕναν πόλεμο, ὁ ὁποῖος προβλεπόταν μακρύς, δύσκολος καὶ αἱματηρός. Ἐπὶ πλέον, ὁ πόλεμος εἶχε ἀρχίσει πολὺ ἄσχημα γιὰ τὶς ΗΠΑ. Καταστροφὴ στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, καταστροφὴ στὶς Φιλιππῖνες, ἧττες σὲ διάφορα νησιά, ἀπώλεια τῶν Φιλιππίνων καὶ ἄλλων θέσεων στὸν Εἰρηνικό. Χρειαζόταν ἕνα ἀντίδοτο. Ὁ Ροῦζβελτ ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ προσφέρει στὸ λαό του ὡς ἀντίδοτο ἕναν ἥρωα. Καὶ ὁ λαχνὸς ἔπεσε στὸν Μὰκ Ἄρθουρ.

2. Ὁ Μὰκ Ἄρθουρ εἶχε ἀποτύχει παταγωδῶς:

- Πρόβλεπε ὅτι οἱ Φιλιππῖνες ἦσαν σὲ θέση νὰ ἀμυνθοῦν. Καὶ οἱ Φιλιππῖνες χάθηκαν.
- Διαβεβαίωνε ὅτι οἱ δυνάμεις, τὶς ὁποῖες εἶχε κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὲς ἦσαν πανέτοιμες γιὰ δράση. Καὶ πιάστηκαν κατὰ τρόπο ἀπαράδεκτο στὸν ὕπνο, ἔχασαν τὰ ἀεροπλάνα τους στὸ ἔδαφος καὶ ἐκδιώχθηκαν κακῆν κακῶς ἀπὸ τὶς Φιλιππῖνες.

3. Ὅμως ὁ Μὰρκ Ἄρθουρ διέθετε τὸ «στύλ», τὸ ὁποῖο ἀρέσει στὸ λαό. Ψηλός, γεροδεμένος, ἐμφανίσιμος, μὲ στρατιωτικὸ παράστημα καὶ ἀρχηγικὸ ὕφος. Ἦταν καὶ πομπώδης, ρητορικός, λογάς. Παρίστανε πάντα τὸν ἀλύγιστο, τὸν γεμᾶτο αὐτοπεποίθηση. Ἡ συμπεριφορά του θύμιζε ὄχι στρατιωτικὸ διοικητή, ἀλλὰ κυρίαρχο ἀντιβασιλέα. Ἦταν ἡ εἰκόνα τοῦ «νικητῆ». Καὶ ψοφοῦσε γιὰ προβολή. Ἐπὶ πλέον, ἡττημένος καὶ ἀποτυχημένος, ἦταν ἀβλαβὴς γιὰ τὸν πρόεδρο.

νεισμοῦ» τὸν Ἰανουάριο καὶ ἡ γερουσία στὶς 8 Μαρτίου 1941. Στὶς 11 Μαρτίου ὁ νόμος ὑπεγράφη ἀπὸ τὸν πρόεδρο καὶ ἄρχισε ἡ ἰσχύς του. Τὴν ἐπομένη κιόλας, ὁ Ροῦζβελτ ζήτησε ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο 7 δισ. δολάρια γιὰ τὴν χρηματοδότηση τοῦ σχετικοῦ προγράμματος.

4. Ὁ Ροῦζβελτ ἀξιοποίησε τὶς προαναφερθεῖσες ἰδιότητες τοῦ στρατηγοῦ του. Τὸν βοήθησε νὰ αὐτοδιαφημισθεῖ. Τὸν περιέβαλε μὲ ἐπαίνους. Καὶ ἐνῶ προοριζόταν γιὰ τὴν ἀσήμαντη θέση τοῦ διοικητῆ τῶν ἀμερικανικῶν δυνάμεων στὴν Αὐστραλία (δηλ. μακριὰ ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν) τοῦ ἀνέθεσε πανηγυρικῶς τὴν νέα ἑνιαία ἀνώτατη συμμαχικὴ διοίκηση Νοτιοδυτικοῦ Εἰρηνικοῦ.

5. Ἡ τοποθέτηση τοῦ Μὰκ Ἄρθουρ ἔγινε ἐσπευσμένως, ἐπειδή, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ Ροῦζβελτ.

i) Διέψευδε ἐμπράκτως τὶς ἰαπωνικὲς διακηρύξεις ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ (κάτω ἀπὸ τὴν διοίκηση τοῦ Μὰκ Ἄρθουρ) εἶχαν ἡττηθεῖ ἀδόξως στὶς Φιλιππῖνες (πρᾶγμα ποὺ ἦταν ἀλήθεια).

ii) Κέρδιζε καὶ τοὺς τελευταίους ἀπομονωτικοὺς τοῦ ρεπουμπλικανικοῦ κόμματος, στὸ ὁποῖο ἦταν γνωστὸ ὅτι ἀνῆκε ὁ Μὰκ Ἄρθουρ.

iii) Ἔδινε στὸν λαὸ τὸν «ἥρωα», τὸν ὁποῖο τόσο πολὺ χρειαζόταν ψυχολογικῶς ἐκείνην τὴν στιγμή.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε, ἐνῶ ὁ ἴδιος εἶχε πεῖ ὅτι ὁ Μὰκ Ἄρθουρ ἦταν ***«ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο πιὸ ἐπικίνδυνους ἀνθρώπους στὴν Ἀμερική»*** (ὁ ἄλλος ἦταν ὁ Huey Long[57]).

«Αὐθορμήτως»

Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1943, κατὰ τὴν συνάντησή του μὲ τὸν Τσῶρτσιλ στὴν Καζαμπλάνκα, ὁ Ροῦζβελτ ἔκανε τὴν ἀποφασιστικότερη τομὴ στὴν πορεία τῆς σύγχρονης ἱστορίας. Ἔθεσε ὡς σκοπὸ τοῦ πολέμου τὴν **«ἄνευ ὅρων παράδοση»** τῶν χωρῶν τοῦ Ἄξονα. Αὐτὸ ἐσήμαινε ὅτι ὁ πόλεμος θὰ παρατεινόταν γιὰ χρόνια, ὅτι θὰ διεξαγόταν ὥς τὸ τέλος, ὅτι θὰ ἐρείπωνε τὴν Εὐρώ-

57. Καὶ οἱ δύο ἐξουδετερώθηκαν. Ὁ Long δολοφονούμενος. Ὁ Μὰκ Ἄρθουρ προαγόμενος.

πη, ὅτι θὰ κόστιζε δεκάδες ἑκατομμύρια ζωές, ὅτι θὰ ἀνέτρεπε ἄρδην τὴν παγκόσμια ἰσορροπία, καταλύοντας τὴν ἡγεμονία τῆς γηραιᾶς ἠπείρου στὸν πλανήτη, ὅτι θὰ γιγάντωνε ἡ Ρωσία, ὅτι θὰ κυριαρχοῦσαν παγκοσμίως οἱ ΗΠΑ.

2. Λοιπόν: Αὐτὴν τὴν τομή, ἀπὸ τὶς κυριώτερες στὴν ὅλη ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ὁ F.D.R. τὴν παρουσίασε σὰν κάτι τὸ περίπου ἀσήμαντο, σὰν μία ἁπλούστατη, σχεδὸν αὐτονόητη ἐνέργεια, ἡ ὁποία γι' αὐτό, ἀπὸ τὴν πλευρά του, ἔγινε... αὐθορμήτως! Εἶπε πρὸς τοὺς δημοσιογράφους:

> *«Οἱ Ἀμερικανοί, εἴχαμε κάποτε ἕναν στρατηγό, ὁ ὁποῖος ὀνομαζόταν Γκράντ καὶ ὁ ὁποῖος κατὰ τὰ νεανικὰ χρόνια τὰ δικά μου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ, λεγόταν «Ὁ Ἄνευ Ὅρων Γκράντ». Ἡ ἐξάλειψη τῆς Γερμανικῆς, Ἰαπωνικῆς καὶ Ἰταλικῆς πολεμικῆς ἰσχύος σημαίνει τὴν ἄνευ ὅρων παράδοση τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Αὐτὸ σημαίνει μία λογικὴ ἐξασφάλιση τοῦ μέλλοντος τῆς παγκόσμιας εἰρήνης».*

3. Προσέξτε πῶς ἔθεσε τὸ ζήτημα:

- Σὰν νὰ ἦταν κάτι ἤδη γνωστό, τὸ ὁποῖο ἁπλῶς ὑπενθυμίζει, χωρὶς ν' ἀξίζει τὸν κόπο νὰ συζητηθεῖ ἰδιαιτέρως! Τὸ κύριο θέμα τῶν δηλώσεών του ἦταν ἡ διαμάχη δύο Γάλλων στρατηγῶν, ἡ ὁποία ἔτσι, παρεπιμπτόντως, τοῦ θύμισε τὸν Γκράντ καὶ αὐτὸς τὴν «ἄνευ ὅρων παράδοση».
- Συνδέοντάς το μὲ τὰ νεανικὰ χρόνια τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ Τσῶρτσιλ, δίνοντάς του συναισθηματικὴ καὶ ταυτοχρόνως ἀφελῆ, σχολικὴ ἀπόχρωση, ἐνῶ ἐπίσης ἐξασφαλίζει ἐντέχνως στὴν ἀπαίτησή του ἕνα δῆθεν ἱστορικὸ προηγούμενο.[58]

58. Δῆθεν, διότι ἡ περίπτωση, τὴν ὁποία ἐπικαλεῖται ἀφορᾶ σὲ ἐμφύλια καὶ ὄχι διεθνῆ σύρραξη καὶ ἐπὶ πλέον ὁ Γκράντ δὲν ζήτησε τέτοια παράδοση τοῦ κράτους

4. Ὁ ἴδιος ἀφηγήθηκε τὸ θέμα ὡς ἑξῆς:

> *«Εἴχαμε τόση μεγάλη δυσκολία στὸ νὰ σμίξουμε αὐτοὺς τοὺς δύο Γάλλους στρατηγούς, ὥστε σκέφθηκα ὅτι ὑπῆρξε τόσο δύσκολο ὅσο ἡ διευθέτηση μιᾶς συναντήσεως Τύπου, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Οὐίνστον καὶ ἐγὼ δὲν εἴχαμε τὸν χρόνο νὰ προετοιμασθοῦμε, ὁπότε ἦρθε στὸ μυαλό μου ἡ σκέψη ὅτι τὸν Γκράντ τὸν ἔλεγαν ὁ «Γέρος Ἄνευ Ὅρων» καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, τὸ εἶπα».*

Τί αὐθορμητισμός! Ὁποία ἀφέλεια! Πόση εἰλικρίνεια! Καὶ ἔτσι, ὑποτίθεται ὅτι μὲ τὶς συναισθηματικὲς σχολικὲς ἀναμνήσεις καὶ τὶς ἀπερίσκεπτες προχειρολογίες ἑνὸς ἐρασιτέχνη τῆς πολιτικῆς (ποὺ ὅμως ὑπῆρξε ἐπαγγελματίας πολιτικὸς σὲ ὅλον τὸν ἐνήλικο βίο του) κρίθηκε ἡ τὺχη ὁλόκληρων ἐθνῶν καὶ ἐξεδόθη ἡ ἐτυμηγορία γιὰ τὴν καταδίκη τῆς Εὐρώπης.

5. Ἀκόμη καὶ ὁ Th. Parrish ἀναγκάζεται νὰ γράψει ὅτι, ἂν ἔτσι συνέβη πράγματι, τότε ἡ πράξη τοῦ Ροῦζβελτ

> *«σίγουρα συνιστᾶ πράξη μνημειώδους ἀνευθυνότητας».*[59]

Καὶ προσθέτει:

> *«Ἀλλά, ἡ ἐξήγηση τοῦ FDR δὲν περιεῖχε καμμιὰν ἀλήθεια. Φαίνεται νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη του νὰ παίζει τὸν ρόλο τοῦ εὔκολου, αὐθόρμητου ἐρασιτέχνη».*[60]

6. Τὸ ψεῦδος ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι, 14 ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὴν δημόσια δήλωσή του τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1943, σὲ σύσκεψη μὲ τοὺς συμβούλους του, στὶς 7 Ἰανουαρίου στὴν Οὐά-

---

τῶν Νοτίων, ἀλλὰ μόνον κάποιων συγκεκριμένων ἀντιπάλων του στὴ μάχη τοῦ δυτικοῦ Τεννεσῆ.

59. Στὸ ἴδιο.

60. Στὸ ἴδιο.

σιγκτων, εἶχε ἤδη χρησιμοποιήσει τὸν ὅρο «παράδοση ἄνευ ὅρων». Εἶπε τότε στὸν Μάρσαλ ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπικείμενης συναντήσεως τῆς Καζαμπλάνκα θὰ ἔπρεπε νὰ πάει στὴν Μόσχα, γιὰ νὰ διαλύσει τυχὸν ἀνησυχίες τοῦ Στάλιν, διαβεβαιώνοντάς τον ὅτι ὁ πόλεμος θὰ συνεχιζόταν ὡς τὴν κατάληψη τοῦ Βερολίνου καὶ ὅτι τὸ μόνο, τὸ ὁποῖο θὰ δέχονταν τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη, ἦταν ἡ «παράδοση ἄνευ ὅρων».

7. Ἀλλὰ καὶ στὴν Καζαμπλάνκα, εἶχε ἤδη ἀναφέρει τὸ θέμα στὸν Τσῶρτσιλ, ὁ ὁποῖος στὶς 19 Ἰανουαρίου εἶχε τηλεγραφήσει στὰ μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου, ρωτῶντας τα ποιὰ ἦταν ἡ γνώμη τους σχετικῶς μὲ τὴν «ἄνευ ὅρων παράδοση». Στὶς 21 Ἰανουαρίου, ὁ Κλέμεντ Ἄττλη καὶ ὁ Ἄντονυ Ἦντεν, ἀντιπρόεδρος τῆς κυβερνήσεως καὶ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν, ἀντιστοίχως, ἀπάντησαν ἀποδεχόμενοι.

8. Ἐξ ἄλλου κατὰ τὶς δύο ἡμέρες, οἱ ὁποῖες προηγήθηκαν τῆς συνεντεύξεως Τύπου, ὁ F.D.R. ὑπαγόρευσε διάφορες σημειώσεις, στὶς ὁποῖες χρησιμοποιεῖ τὴν φράση «ἄνευ ὅρων παράδοση». Στὶς σημειώσεις αὐτὲς χρησιμοποιεῖ καὶ ὅσα εἶπε δῆθεν αὐθορμήτως καὶ ἀπερισκέπτως πρὸς τοὺς δημοσιογράφους. Ἐπίσης, εἶχε ἐνημερώσει σχετικῶς τοὺς στρατιωτικοὺς συμβούλους του, χωρὶς νὰ ζητήσει τὴν γνώμη τους. Ὁ Th. Parrish διαπιστώνει ὅτι διακηρύσσοντας τὴν ἀπαίτηση γιὰ «ἄνευ ὅρων παράδοση», ὁ Ροῦζβελτ.

> *«Δὲν μιλοῦσε ἐκ τοῦ προχείρου, ἀλλὰ στηριγμένος σὲ στέρεη προετοιμασία... Εἶχε σχεδιάσει αὐτὸ ποὺ ἤθελε νὰ κάνει».*[61]

9. Ἀξιοπρόσεκτη εἶναι ἡ σύνδεση τῆς ἀπαιτήσεως γιὰ «ἄνευ ὅρων παράδοση» μὲ τήν... παγκόσμια εἰρήνη. Κατ' αὐτόν, ἡ πρώτη

61. Στὸ ἴδιο.

ἐξασφαλίζει τὴν δεύτερη. Φυσικά, αὐτὸ θὰ ἴσχυε μόνον ἂν σ' ὁλόκληρο τὸ παρελθόν, καὶ στὸ ἀπεριόριστο μέλλον, ὅλες οἱ διεθνεῖς διενέξεις καὶ οἱ πόλεμοι μεταξὺ κρατῶν καὶ οἱ συγκρούσεις μεταξὺ ἐθνῶν, εἶχαν σταθερῶς μοναδικοὺς ὑπαίτιους τὴν Γερμανία, τὴν Ἰαπωνία καὶ τὴν Ἰταλία. Μόνον σὲ μία τέτοια περίπτωση, ἡ καταστροφὴ αὐτῶν τῶν τριῶν ἐθνῶν θὰ ἔσωζε διὰ παντὸς τὴν ἐξ αἰτίας τους ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων πάσχουσα ἀνθρωπότητα.

10. Ὁ F.D.R. δὲ νοιαζόταν γιὰ ὅσους ἦσαν ἱκανοὶ νὰ κάνουν σκέψεις, ὅπως οἱ παραπάνω. Τὸν ἐνδιέφεραν οἱ μὴ σκεπτόμενες μᾶζες. Καὶ αὐτές, μέσα στὸν φανατισμὸ τοῦ πολέμου ἦσαν ἕτοιμες νὰ δεχθοῦν ὁ,τιδήποτε ἐναντίον τῶν μισητῶν ἐχθρῶν.

Αὐτοθυσιαζόμενος

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1940, ὁ ἀντίπαλός του, Βέντελ Οὐίλκι, ὅργωσε τὴ χώρα, ἐκφωνῶντας ἀμέτρητους λόγους. Ἀντιθέτως, ὁ Ροῦζβελτ, προσποιήθηκε τὸν ἐξ αἰτίας τῶν κρισίμων περιστάσεων ὁλοκληρωτικῶς ἀφιερωμένον στὰ ὑψηλὰ προεδρικὰ καθήκοντα, γιὰ χάρη τῶν ὁποίων ἀμελοῦσε τὸ προσωπικὸ (ἐκλογικὸ) συμφέρον του. Δὲν ἔκανε παρὰ λίγες ἐμφανίσεις καὶ δὲν ἐκφώνησε παρὰ ἐλάχιστους λόγους. Ἔτσι, ἔδινε τὴν ἐντύπωση τοῦ πολιτικοῦ, ὁ ὁποῖος ἔθετε τὴν ἐργασία του ὑπεράνω τῆς ἐκλογῆς του, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἔκρυβε τὴν ἀναπηρία του. Τὸ 55% τῶν ἐκλογέων τὸν προτίμησε, παρ' ὅλο ποὺ ὁ Οὐίλκι κέρδισε 6 ἑκ. ψήφους περισσότερους ἀπ' ὅσους ὁ Ἄλφ Λάντον τὸ 1936, ἰδίως στὶς ἐντόνως ἀπομονωτικὲς Πολιτεῖες τῆς Μέσης Δύσεως καὶ τῶν Μεγάλων Πεδιάδων.

2. Ἡ ἐν λόγῳ περίπτωση δὲν εἶναι μοναδική. Μονίμως φρόντιζε νὰ καλλιεργεῖ τὴν ἐντύπωση ὅτι «θυσιαζόταν» γιὰ τὸ γενικὸ καλό. Αὐτὸ ἔκανε.

- Ἀφήνοντας τὶς ἐπικερδεῖς ἐπιχειρήσεις του, γιὰ ν' ἀναμιχθεῖ, ἂν καὶ ἀνάπηρος, στὴν πολιτική.
- Ἐγκαταλείποντας τὴν ἡσυχία του, γιὰ νὰ διεκδικήσει τὴν ἀνεπιθύμητη προεδρία.
- Θυσιάζοντας τὴν οἰκογενειακή του εὐτυχία στὴν εὐσυνείδητη ἐκπλήρωση τῶν προεδρικῶν καθηκόντων του.
- Διεκδικῶντας ξανὰ καὶ ξανὰ καὶ ξανὰ τὴν προεδρία, παρὰ τὴν κόπωσή του καὶ τὴν ἐπιθυμία του ν' ἀποτραβηχτεῖ.

Ἄμυνα-Ἐπίθεση

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1944, βασικὸ ἐπιχείρημα τῶν ἀντιπάλων του ἦταν ὅτι ὁ F.D.R. εἶχε πλέον κουραστεῖ καὶ γεράσει. Αὐτός, ἔκανε ἀντεπίθεση σὲ προεκλογικὸ λόγο του τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1944, λέγοντας:

> *«Ὑπάρχουν ἑκατομμύρια Ἀμερικανοὶ ποὺ εἶναι κατὰ ἕντεκα χρόνια μεγαλύτεροι ἀπ' ὅσο ὅταν ἀρχίσαμε νὰ τακτοποιοῦμε τὴν ἀκαταστασία, ποὺ εἶχε συσσωρευθεῖ στὰ γόνατά μας τὸ 1933».*

Ἔτσι:

i) Χτύπησε ἐμμέσως ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὑποστήριζαν ὅτι ὁ ἴδιος εἶχε πλέον γεράσει.

ii) Προσεταιρίσθηκε ὅσους ἔνιωθαν ὅτι τοὺς βάραιναν ἕντεκα ἐπὶ πλέον χρόνια.

2. Συνεχίζοντας, κατηγόρησε τοὺς ρεπουμπλικανοὺς ὅτι χρησιμοποιοῦν την χιτλερική τεχνική τοῦ «μεγάλου ψεύδους», ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ μεγάλη κρίση τοῦ 1929 ἦταν ἔργο ὄχι δικό τους, ἀλλὰ τῶν δημοκρατικῶν!

> *«Ἔτριβα τα μάτια μου, ὅταν τὸ διάβασα... Μὲ τὸν ἰσχυρισμό τους οἱ ρεπουμπλικάνοι ξέχασαν τὴν παλιὰ καὶ κάπως*

θλιβερὴ παροιμία ποὺ λέει: Μὴ μιλᾶς ποτὲ γιὰ σχοινὶ στὸ σπίτι τοῦ κρεμασμένου. Ἂν ἤμουν ρεπουμπλικάνος ἡγέτης καὶ ἀπευθυνόμουν σ' ἕνα μικτὸ ἀκροατήριο, ἡ τελευταία λέξη ἀπ' ὁλόκληρο τὸ λεξικό, τὴν ὁποία θὰ σκεπτόμουν νὰ χρησιμοποιήσω, θὰ ἦταν ἡ λέξη «οἰκονομικὴ κρίση». Οὔτε ὁ Γκαῖμπελς δὲν θὰ ἐπιχειροῦσε κάτι τέτοιο».

Ἀπολογία-Σαρκασμός

Στὸν ἴδιο λόγο του, θέλοντας νὰ ἀποκρούσει τὴν κατηγορία ὅτι χρησιμοποίησε ἕνα καταδρομικό, γιὰ νὰ μεταφέρει κοντά του τὴν σκύλα του Φάλα, εἶπε:

«Αὐτοὶ οἱ ρεπουμπλικάνοι ἡγέτες δὲν ἱκανοποιήθηκαν ἐπιτεθέμενοι ἐναντίον ἢ ἐναντίον τῆς συζύγου μου ἢ ἐναντίον των γιῶν μου. Ὄχι! Μὴ ἀρκούμενοι σ' αὐτό, παρέλαβαν τώρα καὶ τὴν σκυλίτσα μου, τὴν Φάλα. Ἐγώ, φυσικά, δὲν ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τὶς ἐναντίον μου ἐπιθέσεις καὶ τὸ ἴδιο καὶ ἡ οἰκογένειά μου, ἡ Φάλα ὅμως στενοχωριέται. Ξέρετε, ἡ Φάλα, εἶναι Σκωτσέζα καὶ ὡς Σκωτσέζα, μόλις ἔμαθε ὅτι οἱ ρεπουμπλικάνοι συγγραφεῖς φανταστικῶν ἀφηγήσεων κατασκεύασαν μιὰν ἱστορία ὅτι τάχα τὴν ξέχασα σ' ἕνα νησὶ τῶν Ἀλεουτίνων καὶ ἔστειλα ἕνα καταδρομικὸ νὰ τὴν βρεῖ, πρᾶγμα ποὺ κόστισε στοὺς φορολογουμένους δύο ἢ τρία ἢ ὀκτὼ ἢ εἴκοσι ἑκατομμύρια δολλάρια, ἔνιωσε τὴν Σκωτσέζικη ψυχή της νὰ ὀργίζεται. Ἀπὸ τότε, δὲν εἶναι πιὰ τὸ ἴδιο σκυλί.

Ἔχω συνηθίσει ν' ἀκούω συκοφαντικὰ ψεύδη γιὰ μένα —ὅπως ὅτι εἶμαι ἕνα παλιό, σκουληκοφαγωμένο κάστανο ποὺ παρουσιάζω τὸν ἑαυτό μου ὡς ἀπαραίτητο. Νομίζω, ὅμως, ὅτι ἔχω το δικαίωμα νὰ ἐνοχληθῶ καὶ νὰ ἀντιταχθῶ σὲ δυσφημιστικὲς δηλώσεις γιὰ τὴν σκύλα μου».

2. Ἔτσι, ἀντὶ ν' ἀπαντήσει στὴν κατηγορία, τὴν γελοιοποίησε,

ἰσχυριζόμενος ὅτι αὐτὴ στρεφόταν κατὰ τῆς σκύλας του καὶ ὄχι κατὰ τοῦ ἰδίου. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμή, ἡ Φάλα ἔγινε σύμβολο τοῦ ἀγῶνα κατὰ τῶν ρεπουμπλικάνων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσείλκυσε καὶ τοὺς ζωόφιλους.

Πολιτικὸς Πόλεμος

Πολιτικὸς Πόλεμος εἶναι ἡ χρησιμοποίηση ὅλων τῶν μέσων, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα τῆς γενικῆς στρατιωτικῆς συρράξεως γιὰ τὴν ἐπιβολή ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου. Αὐτὸ σημαίνει διεξαγωγὴ κοινωνικοῦ, οἰκονομικοῦ, μυστικοῦ καὶ ἰδεολογικοῦ πολέμου. Τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται, ποικίλλουν ἀπὸ τὴν ὑποκίνηση κοινωνικῆς ἀναταραχῆς καὶ κοινωνικῶν συγκρούσεων ὥς τὶς δολοφονίες, τὴν ὑπονόμευση, τὴν ἄμεση (σαμποτάζ) ἢ ἔμμεση (λ.χ. ἀπεργίες) δολιοφθορά, τὴν διάβρωση, τὴν διείσδυση, τὴν ἐξαγορὰ συνειδήσεων, τοὺς ἐκβιασμοὺς καὶ ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸ ἀποκλεισμό, τὴν πρόκληση οἰκονομικῆς καταστροφῆς ὥς τὶς ψυχολογικὲς ἐνέργειες καὶ τὴν προπαγάνδα.

2. Ὁ Ροῦζβελτ ἀντιλήφθηκε πλήρως τὴν σημασία αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ μερίμνησε γιὰ τὴν ἄρτια ὀργάνωση καὶ διεξαγωγή του. Μὲ τὴν εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ἄρχισαν νὰ λειτουργοῦν ἐπισήμως, τρεῖς σχετικοὶ μηχανισμοί.

- i) Ἡ Office of War Information (Ὑπηρεσία Πολεμικῆς Πληροφορήσεως) ἀνέλαβε τὴν προπαγάνδα καὶ τὸν ψυχολογικὸ πόλεμο.
- ii) Ἡ Office of Strategic Services (OSS - Γραφεῖο Στρατηγικῶν Ὑπηρεσιῶν) ἀνέλαβε τὴν διεξαγωγὴ ὑπονομευτικῶν, διαβρωτικῶν καὶ κατασκοπευτικῶν ἐνεργειῶν. Ἦταν ὁ πρόδρομος τῆς CIA.
- iii) Ἐπὶ πλέον, σὲ ὅλα τὰ μέτωπα, πλάϊ στὰ ἐπιτελεῖα, λειτουργοῦσαν διάφορες ὑπηρεσίες προπαγάνδας. Αὐτὲς διέθεταν πλήρη ἀνεξαρτησία ἀπέναντι στοὺς στρατιωτικοὺς διοικη-

τές. Ἡ κυριώτερή τους, ἡ Psy War Division (= Μονὰς Ψυχολογικοῦ Πολέμου), ἡ ὁποία λειτουργοῦσε στὸ στρατηγεῖο τοῦ Ἀϊζενχάουερ στὴν Εὐρώπη, περιλάμβανε περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ τμήματα.

Στοὺς παραπάνω μηχανισμοὺς ἐργάζονταν στρατιωτικοί, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, εἰδικοὶ τῆς κοινῆς γνώμης, δημοσιογράφοι, συγγραφεῖς, ἐθνολόγοι καὶ ἱστορικοί. Τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα εἶχαν στὴ διάθεσή τους, ἦσαν περίπου ἀπεριόριστα.[62]

3. Ὁ Ροῦζβελτ ὑπῆρξε σπουδαῖος τακτικὸς τοῦ Πολιτικοῦ Πολέμου. Χωρὶς νὰ ἔχει σχετικὴ θεωρητικὴ κατάρτιση, ἀπὸ ἔνστικτο, ἐφάρμοζε τέλεια τὴν ἀκόλουθη μέθοδο. Ὅταν προχωροῦσε ἕνα βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός, μετὰ ἔκανε ἕνα ἄλλο πλαγίως καὶ λίγο πρὸς τὰ πίσω. Ἔτσι, μπέρδευε τοὺς ἀντιπάλους του ὡς πρὸς τὶς πραγματικὲς προθέσεις, του, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἔδινε τὴν ἐντύπωση τῆς διαλλακτικότητας καὶ τῆς ὑποχωρητικότητας, καθησυχάζοντας καὶ ἀποκοιμίζοντας αὐτοὺς καὶ τὸ εὐρύτερο κοινό. Θύματα αὐτῆς τῆς τακτικῆς ἔπεσαν Ἀμερικανοὶ πολιτικοί, «φίλοι» καὶ ἀντίπαλοί του, καθὼς καὶ ξένοι, «σύμμαχοι» (Τσῶρτσιλ) καὶ ἐχθροὶ (Χίτλερ), οἱ ὁποῖοι συχνὰ παρανόησαν τὶς ἐνέργειές του, δὲν κατάλαβαν τοὺς σκοπούς του καὶ παραγνώρισαν τὴν ἀποφασιστικότητά του.

4. Ὁ Ροῦσβελτ πέτυχε προπαγανδιστικῶς, ὅσο κανεὶς ἄλλος ἡγέτης τῶν ΗΠΑ, πρὶν ἢ μετὰ ἀπ' αὐτόν. Οἱ δημοσκοπήσεις ἔδειχναν ὅτι περίπου 70% τῶν Ἀμερικανῶν δὲν ἦσαν σὲ θέση νὰ ἐξηγήσουν γιὰ ποιὸ σκοπὸ πολεμοῦσαν οἱ ΗΠΑ, ἐνῶ τὸ 80% δήλωσαν ὅτι ἔχουν σαφῆ ἀντίληψη ὡς πρὸς τὸ τί ἔπρεπε νὰ κάνουν γιὰ νὰ συμβάλουν ἀτομικῶς στὴ νίκη, ποσοστὸ τὸ ὁποῖο ἀργότερα ἀνέβηκε σὲ 97%. Τέλος, 85% μετεῖχαν σὲ προγράμματα νίκης, ὅπως ἡ ἀγορὰ ὁμολόγων, ἡ καλλιέργεια λαχανικῶν, ἡ ἀνακύκλωση λιπῶν

62. Μόνο κατὰ τὴν ἀπόβαση στὴ Νορμανδία, ρίχθηκαν 32 ἑκ. προκηρύξεις.

καὶ μετάλλων. (The current Status of American Public Opinion τῶν Herbet H. Hyman καὶ Paul B. Dheatsley στὸ National Council for Social Studies Yearbook 1950).

V

Ὁ Μακιαβελλικὸς

«Βλέπω νέους ὑποκριτές, νέους τυράννους. Ἐκεῖνο πού δὲν βλέπω εἶναι μία σπίθα εὐαγγελικοῦ πνεύματος». (Ἔρασμος, 1522)

Ἀπὸ τότε πού ὁ Μακιαβέλλι ἐξήγησε θεωρητικῶς ποιὰ τακτικὴ πρέπει ν' ἀκολουθεῖ καὶ ποιὲς μεθόδους νὰ ἐφαρμόζει ὁ «ἡγεμόνας», ἂν θέλει νὰ ἐπιτύχει, πολλοὶ προσπάθησαν νὰ ἀκολουθήσουν τὶς ὑποδείξεις του. Οἱ περισσότεροι ἀπέτυχαν. Μερικοὶ πέτυχαν. Κανεὶς ὅμως δὲν πέτυχε τόσο στὸν ἔμπρακτο μακιαβελλισμό, ὅσο ὁ Φρ. Ροῦζβελτ. Στὸ παρὸν κεφάλαιο παραθέτω περιπτώσεις—δείγματα τοῦ ἀριστοτεχνικοῦ Ρουζβελτιανικοῦ μακιαβελλισμοῦ.

α) Ἡ συμφιλίωση ὡς παγίδα (Πῶς πέθανε ὁ Σαντῖνο)

Τὸ 1927 Ἀμερικανοὶ πεζοναῦτες ἀποβιβάστηκαν στὴ Νικαράγουα, ὅπου εἶχε ξεσπάσει ἐμφύλιος πόλεμος. Σκοπός: ἡ προστασία τῶν συμφερόντων τῶν ἀμερικανικῶν ἑταιριῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχε ἀποσπάσει ἡ κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ γιὰ τὴν ἐνδεχόμενη διάνοιξη δεύτερης διώρυγας μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ.

2. Ὁ ἐθνικιστὴς ἡγέτης **Ἀουγοῦστο Σεζὰρ Σαντῖνο** ἄρχισε ἀνταρτοπόλεμο ἐναντίον τους, ὁ ὁποῖος μὲ ἐναλλασσόμενες φάσεις συνεχιζόταν ὡς τὴν ἄνοδο τοῦ Ροῦζβελτ στὴν προεδρία.

Ἀουγκοῦστο Σεζάρ Σαντῖνο, ἀρχηγὸς τῆς πατριωτικῆς ἐπαναστάσεως τῆς Νικαράγουα ἐναντίον τῶν γιάνκηδων. Δολοφονήθηκε τὸ 1934 μὲ ἐντολὴ τοῦ Ροῦζβελτ.

3. Αὐτός, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογή του, φροντίζει γιὰ τὴν ἀποχώρηση τῶν Ἀμερικανῶν, ἡ ὁποία ἀρχίζει τὴν 1η Ἰανουαρίου 1934.

4. Στὴν συνέχεια προωθεῖ τὴν ἔναρξη διαπραγματεύσεων μεταξὺ Σαντῖνο καὶ τοῦ νέου προέδρου **Σακάζα**, μὲ σκοπὸ τὴν εἰρήνευση τῆς χώρας. Ἰσχυρὸς ἄνδρας στὴν παράταξη τῶν ἀντισαντινίστας, εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῶν Ἀμερικανῶν, **Ἀναστάζιο Σομόζα**, διοικητὴς τῆς «ἐθνοφρουρᾶς», τὴν ὁποία ὀργάνωσαν καὶ ἐξόπλισαν οἱ Ἀμερικανοί. Στὶς 18 Φεβρουαρίου 1934, οἱ φωτογραφικὲς μηχανὲς ἀπαθανατίζουν τὸ ἀγκάλιασμα Σαντῖνο-Σομόζα. Ἡ συμφιλίωση εἶναι γεγονός.

5. Λίγες ἡμέρες ἀργότερα, στὶς 21 Φεβρουαρίου, ἡ ἐθνοφρουρὰ ἀπάγει τὸν Σαντῖνο καὶ τὸν ἐκτελεῖ. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἐκτελεῖται καὶ ὁ ἀδελφός του Σόκρατες, ἐνῶ ἡ ἐθνοφρουρὰ μὲ αἰφνιδιαστικὴ ἔφοδο καταλαμβάνει τοὺς καταυλισμοὺς τῶν Σαντινίστας.

6. Ἡ ἐπιχείρηση ἔχει ὀργανωθεῖ ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ πρεσβεία, ἡ ὁποία φυσικὰ ἐνεργεῖ μὲ ἐντολὴ τῆς Οὐάσιγκτων, δηλαδὴ τοῦ F.D.R. Ὁ τελευταῖος πλέκει τὸ ἐγκώμιο τοῦ Σαντῖνο καὶ δηλώνει:

> *«Ἂν ἤμουν Λατινοαμερικανός, θὰ εἶχα πάρει κι ἐγὼ τὰ ὅπλα ἐναντίον τῶν εἰσβολέων»!!*

7. Τὸ 1936, ὁ Σομόζα ἀπομακρύνει τὸν πρόεδρο Σακάζα καὶ ἀναλαμβάνει καὶ τυπικῶς τὴν ἐξουσία, μὲ τὴν πλήρη ὑποστήριξη τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου. Ὁ F.D.R. μὲ τὴ νέα τακτική του στὴ Νικαράγουα ἐφάρμοσε μεθόδους ἑνὸς νέου αὐτοκρατορισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖται ὄχι πλέον ἀμέσως μὲ τοὺς πεζοναῦτες, ἀλλὰ ἐμμέσως, μὲ τοπικὰ ἀνδρείκελα.

β) Ἡ διαρροὴ ὡς τέχνασμα

Στὰ μέσα τοῦ 1941, δηλ. ἐνῶ οἱ ΗΠΑ ἦσαν ἀκόμη τυπικῶς «οὐδέτερες», ὁ F.D.R. ἀνέθεσε στὸν στρατηγὸ Μάρσαλ,

τὴν συγκρότηση μιᾶς νέας ὑπηρεσίας, τῆς ὁποίας ἀποστολὴ θὰ ἦταν ἡ λεπτομερειακὴ ἐκτίμηση τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀναγκαῖα γιὰ νὰ κερδιθεῖ ἕνας πόλεμος, τὸν ὁποῖο ὁ λαὸς τῶν ΗΠΑ δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο καὶ γιὰ κανένα λόγο (ἐκτὸς ἂν δεχόταν ἐπίθεση) ν' ἀναμιχθεῖ.

2. Ἐπικεφαλῆς τῆς νέας ὑπηρεσίας τοποθετήθηκε ὁ νεοπροαχθεὶς σὲ ταγματάρχη **Ἄλμπερτ Βεντεμάγιερ** (Albert C. Wedemeyer), ὁ ὁποῖος ὡς λογαγὸς εἶχε φοιτήσει ἐπὶ δύο χρόνια (1936-38) στὴν στρατιωτικὴ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου ὅπου δίδασκαν ὁ Χὰνς Γκόντεμαν, ὁ Κάρλ Χαουσχόφερ καὶ ἄλλα ἐξέχοντα μυαλὰ τῶν νέων στρατηγικῶν, τακτικῶν καὶ γεωπολιτικῶν ἀντιλήψεων.

3. Ὁ Βεντεμάγιερ ὑπέβαλε «τὸ πρόγραμμα τῆς νίκης» στὸ F.D.R. στὶς 25 Σεπτεμβρίου 1941. Σ' αὐτό, ἀποσαφηνιζόταν ὅτι σκοπὸς τῶν ΗΠΑ εἶναι:

> *«νὰ ἑτοιμασθοῦν, γιὰ νὰ πολεμήσουν ἄμεσα καὶ νὰ νικήσουν τὴν Γερμανία».*

Κατὰ τὶς ἐκτιμήσεις τοῦ Βεντεμάγιερ, γι' αὐτὸν τὸν σκοπό, οἱ ΗΠΑ χρειάζονταν ἀρτίως ἐξοπλισμένες ἔνοπλες δυνάμεις ἀπὸ 9 ἑκ. ἄνδρες γιὰ τὸν στρατὸ καὶ τὴν ἀεροπορία καὶ 1,5 ἑκ. γιὰ τὸ ναυτικό. Τὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα, τὸ ὁποῖο θὰ στελνόταν στὴν Εὐρώπη θὰ ἀριθμοῦσε 5 ἑκ. ἄνδρες.

4. Στὶς 5 Δεκεμβρίου 1941, παραμονὴ τῆς ἰαπωνικῆς ἐπιθέσεως στὸ Πὲρλ-Χάμπορ, ἡ ἀντιρουζβελτιανὴ «Washington Times-Herald» ἀποκάλυψε τὸ πρόγραμμα, μὲ τὸν πρωτοσέλιδο τίτλο: «***Τὰ πολεμικὰ σχέδια τοῦ FDR***». Ὁ ὑπότιτλος ἔλεγε: «***Ἡ σχεδιαζόμενη γιὰ τὴν 1η Ἰουλίου 1943 ἀπόβαση πρὸς συντριβὴ τῶν Ναζί***».

Ὁ δημοσιογράφος Chesly Manly, ὁ ὁποῖος ὑπέγραψε τὶς ἀποκαλύψεις, τόνιζε:

> *«Πρόκειται γιὰ ἕνα πρότυπο ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου, ποὺ*

θὰ διεξαχθεῖ σὲ χωρὶς προηγούμενο κλίμακα, σὲ δύο ὠκεανοὺς καὶ σὲ τρεῖς ἠπείρους».

5. Τὸ ὥς τώρα ἀναπάντητο ἐρώτημα εἶναι: ποιὸς ἔδωσε τὸ ὑπεραπόρρητο πρόγραμμα στὴν ἐφημερίδα; Μοναδικὸς ὕποπτος θεωρήθηκε ὁ ἴδιος ὁ συντάκτης του, ὁ ταγματάρχης Α. Βεντεμάγιερ. Ἀντὶ ὅμως νὰ διωχθεῖ ἢ ἔστω νὰ παραμερισθεῖ, προήχθη σὲ ἀντισυνταγματάρχη καὶ μόλις συγκροτήθηκε τὸ «Ἑνιαῖο Ἐπιτελεῖο Σχεδιασμοῦ» (Joint Staff Planners) τοποθετήθηκε μέλος του.

Θεωρῶ, λοιπόν, ἐπιτρεπτὴ τὴν ὑποψία ὅτι ὁ ταγματάρχης ἔδωσε πράγματι τὸ πρόγραμμα, ἀλλὰ μὲ ἐντολὴ του F.D.R. —γι' αὐτὸ καὶ ἀμείφθηκε.

6. Γιατί ὁ Ροῦζβελτ νὰ προβεῖ σὲ μιὰ τέτοια ἐνέργεια; Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντηση δὲν εἶναι δύσκολη. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο:

i) Ἔκανε ἕνα ἀκόμη βῆμα καὶ μάλιστα σοβαρό, στὴν **ψυχολογικὴ προπαρασκ**ευὴ τῆς κοινῆς γνώμης τῆς χώρας του γιὰ συμμετοχὴ στὸν πόλεμο. Τὴν ἐξοικείωνε μ' αὐτὴν τὴν ἰδέα γενικῶς, ἀλλὰ καὶ εἰδικώτερα μὲ ἐπὶ μέρους πλευρές της (ἀνάγκη γιὰ μεγάλες πολεμικὲς δαπάνες, γιὰ στρατιωτικὴ θητεία, γιὰ συγκρότηση ἐκστρατευτικοῦ σώματος).

ii) Ταυτοχρόνως, ἔδινε στὸν λαὸ τὴν **προοπτικὴ τῆς σίγουρης νίκης**, ἡ ὁποία διαγραφόταν ὄχι ἀπὸ διακηρύξεις, οἱ ὁποῖες θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν προπαγανδιστικές, ἀλλὰ μέσα ἀπὸ ἕνα μὴ προοριζόμενο γι' αὐτόν, καὶ ἄρα ἀπαλλαγμένο ἀπὸ σκοπιμότητες, πρόγραμμα.

iii) Ἐνθάρρυνε τὸν Ἀγγλικὸ λαό, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν μποροῦσε βεβαίως ὡς «οὐδέτερος», νὰ ἀνακοινώσει ἐπισήμως τὶς προθέσεις του.

iv) Ἐξωθοῦσε τοὺς Γερμανοὺς σὲ ἐνέργειες ἐναντίον του (αὐτοὶ ὅμως δὲν πίστεψαν στὴν ὕπαρξη τοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖο τοὺς φάνηκε ὑπερβολικῶς μεγαλοφάνταστο).

v) Ἐξωθοῦσε κυρίως τοὺς Ἰάπωνες πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ προληπτικοῦ πολέμου ἐναντίον τῶν ΗΠΑ (αὐτοὶ πρέπει νὰ

πίστεψαν τὸ δημοσίευμα, γιατὶ ἤξεραν γιὰ τὶς ΗΠΑ πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὸν Χίτλερ).

γ) Ἡ Βόμβα

Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1941, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσημη εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ὁ Ρούζβελτ συγκρότησε ἐπιτροπή, στὴν ὁποία ἀνέθεσε τὴν κατασκευὴ τῆς ἀτομικῆς βόμβας. Τὴν ἀπετέλεσαν ὁ ἀντιπρόεδρος Wallace, ὁ ὑπουργὸς Πολέμου Stimson, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ Μάρσαλ καὶ δύο ἐπιστήμονες: ὁ Vannevar Bush καὶ ὁ James B. Conant. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔβαλε τὶς βάσεις τῆς «ἐπιχειρήσεως Μανχάτταν».

2. Τὸν Μάϊο τοῦ 1943, ὁ Στίμσον ἀνέλαβε ἐπισήμως τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ σχεδίου καὶ τὸν ρόλο τοῦ συμβούλου τοῦ προέδρου γιὰ τὴν στρατιωτικὴ χρήση τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας.

3. Ἡ ἐντολὴ τοῦ F.D.R. πρὸς τὴν ἐπιτροπή, ἀπὸ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1941, ἦταν:

> *«νὰ μὴν φεισθοῦν προσπαθειῶν, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθεῖ, ὅσο τὸ ταχύτερο δυνατόν, ἐπιτυχὴς ἀνάπτυξη ἑνὸς πυρηνικοῦ ὅπλου».*

4. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ὅπλο ἦταν:

> *«ἕνα νέο καὶ τρομερὰ ἰσχυρὸ ἐκρηκτικό, νόμιμο ὅσο καὶ κάθε ἄλλο ἐκρηκτικὸ τοῦ συγχρόνου πολέμου».*

5. Δηλαδή, ἡ ἀτομικὴ βόμβα κατασκευαζόταν ὄχι ὡς ἀποτρεπτικὸ μέσο, ἀλλὰ *γιὰ νὰ χρησιμοποιηθεῖ*. Γιὰ ὅλα αὐτὰ τὸ ὑπουργικὸ συμβούλιο, ἡ ἀνωτάτη στρατιωτικὴ ἡγεσία, τὸ Κογκρέσσο καὶ ἀσφαλῶς ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς δὲν εἶχαν τὴν παραμικρὴ ἰδέα.

δ) Ἡ ἀποκοπὴ τοῦ παγιδευομένου

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συναντηθεῖ μὲ τὸν Τσῶρτσιλ, στὴν Καζαμπλάνκα (Ἰανουάριος 1943), ὁ Ροῦζβελτ τοῦ τηλεγράφησε:

> *«Δοθείσης τῆς ἀπουσίας τοῦ Στάλιν, νομίζω ὅτι ἐσεῖς καὶ ἐγὼ δὲν χρειάζεται νὰ ἔχουμε μαζί μας τοὺς ἁρμόδιους γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική, ἀφοῦ ἡ δουλειά μας θὰ εἶναι βασικῶς στρατιωτική».*

Ὁ Ροῦζβελτ ἄφησε νὰ νοηθεῖ ὅτι δὲν ἤθελε μαζί του τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργό του Cordell Hull καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Τσῶρτσιλ νὰ μὴν ἔχει κι αὐτὸς τὸν Ἤντεν, ὥστε νὰ μὴν παρεξηγηθεῖ ὁ Hull.

2. Ὁ Τσῶρτσιλ, παραβιάζοντας τὴν βρεταννικὴ τακτική, ἡ ὁποία ἤθελε τὴν κυβέρνηση νὰ λειτουργεῖ ὡς συλλογικὸ ὄργανο, ὑπέκυψε στὴν ἐπιθυμία τοῦ φίλου του, νομίζοντας ὅτι ἔτσι τὸν διευκόλυνε σὲ μιὰ ἐνδοαμερικανικὴ ὑπόθεση. Στὴν πραγματικότητα τὸν διευκόλυνε νὰ παγιδεύσει τὸν ἴδιον, ἀποκόπτοντάς τον ἀπὸ τοὺς συμβούλους καὶ συνεργάτες του. Ἄλλωστε τὸ ὅτι τὸ θέμα δὲν ἦταν ὁ Hull φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ F.D.R. ἄφησε στὶς ΗΠΑ καὶ τὸν Στίμσον καὶ τὸν Νὸξ (ὑπουργοὺς Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν Ὑποθέσεων).

3. Στὴν Καζαμπλάνκα, ὁ F.D.R. πήγαινε μ' ἕνα σκοπό: νὰ ἐπιβάλει τὴν πολιτική του γιὰ «**ἄνευ ὅρων παράδοση**» τῶν χωρῶν τοῦ Ἄξονα, δηλαδὴ τὸν ὁλοκληρωτικό, μέχρις ἐσχάτων πόλεμο. Καὶ φοβόταν μήπως μία τέτοια πρωτοφανὴς στὴν παγκόσμια ἱστορία πολιτική, προκαλοῦσε τὴν ἐξέργεση τόσο τῶν δικῶν του ὑπουργῶν καὶ ἄλλων ὑπευθύνων, ὅσο καὶ ἰδίως τῶν Βρεταννῶν. Γι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἀπέκλεισε.

4. Γιὰ νὰ παγιδέψει τὸ Τσῶρτσιλ, σ' αὐτὴν τὴν πολιτική του,

φρόντισε νὰ εἶναι ἀπὼν ἀπὸ τὴν διάσκεψη ὁ Ἤντεν, ἀλλὰ νὰ εἶναι παρὼν ὁ **Ντίλ**, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ Βρεταννός, ἐκπρόσωπος τοῦ Τσῶρτσιλ στὸ CCS, εἶχε «ἐξαμερικανισθεῖ» πλήρως καὶ κουβαλήθηκε στὴν Καζαμπλάνκα, μὲ πρόσκληση τοῦ Μάρσαλ (!), γιὰ νὰ λειτουργήσει ἐκεῖ πρὸς τὸν Τσῶρτσιλ, ὡς ἀντίδοτο τοῦ «δύστροπου» Ἀρχηγοῦ τοῦ Βρεταννικοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτελείου, **Μπρούμ**. Τελικῶς, ὁ Τσῶρτσιλ παρασύρθηκε στὴν ἀπαίτηση τοῦ Ροῦσβελτ γιὰ «χωρὶς ὅρους παράδοση».

ε) Οἱ στιμμένες λεμονόκουπες

Νταρλάν

Όταν ἔγινε ἡ ἀμερικανοβρεταννικὴ εἰσβολὴ στὴν Γαλλικὴ Ἀφρικὴ (Νοέμβριος 1942), ὁ F.D.R. ἀποφάσισε νὰ χρησιμοποιήσει τὸν ναύαρχο **Νταρλάν**, ὁ ὁποῖος βρέθηκε τυχαίως στὸ Ἀλγέρι, γιὰ νὰ πείσει τὶς ἐκεῖ γαλλικὲς δυνάμεις νὰ προσχωρήσουν στοὺς Συμμάχους. Ὅμως, στὶς ὁδηγίες, τὶς ὁποῖες ἔδωσε σχετικῶς στὸν Ἀϊζενχάουερ, τοῦ ὑποδεικνύει νὰ ἔχει ὑπόψη του τρία πράγματα:

> *«1. Δὲν ἐμπιστευόμαστε τὸν Νταρλάν.*
> *2. Εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρήσουμε στὴν πολιτικὴ ἐξουσία γιὰ περισσότερο ἀπὸ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖο χρονικὸ διάστημα ἕναν συνεργάτη τοῦ Χίτλερ, τὸν ὁποῖο θεωροῦμε φασίστα.*
> *3. Οἱ κινήσεις του πρέπει νὰ ἐπιβλέπονται προσεκτικῶς καὶ οἱ ἐπικοινωνίες του νὰ παρακολουθοῦνται».*

2. Ταυτοχρόνως, φόρτωσε τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν συνεργασία μὲ τὸν «**φασίστα συνεργάτη τοῦ Χίτλερ**» στὸν Ἀϊζενχάουερ! Μὲ δήλωσή του πρὸς τὸν Τύπο, εἶπε ὅτι ὁ ἴδιος, ἁπλῶς:

> *«δέχομαι πρὸς τὸ παρὸν τὶς πολιτικὲς διευθετήσεις τοῦ Ἀϊζενχάουερ στὴν Βόρεια καὶ Δυτικὴ Ἀφρική, ἀλλὰ αὐτὲς*

ἔχουν προσωρινὸ χαρακτῆρα καὶ δικαιολογοῦνται μόνον ἀπὸ τὴν ἔνταση τῆς μάχης, ἡ ὁποία διεξάγεται ἐκεῖ. Οἱ Ἀμερικανοὶ εἴμαστε ἀντίθετοι πρὸς ἐκείνους τοὺς Γάλλους, οἱ ὁποῖοι ὑποστήριξαν τὸν Χίτλερ καὶ τὸν Ἄξονα».

3. Ἡ δήλωση προεκάλεσε τὴν ἀντίδραση τοῦ Νταρλάν, ὁ ὁποῖος ἔγραψε στὸν Μὰρκ Κλάρκ:

«Εἶμαι μόνον ἕνα λεμόνι, τὸ ὁποῖο οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ πετάξουν μόλις τὸ στίψουν».

Εἶχε δίκιο.

Πάντως ὁ F.D.R. φρόντισε νὰ τὸν καλοπιάσει καὶ νὰ τὸν πείσει ὅτι ἡ ἐναντίον του δήλωση ἔγινε μόνον γιὰ λόγους σκοπιμότητας. Ἔτσι, τὸν εἰδοποίησε ὅτι μποροῦσε νὰ στείλει τὸν γιό του, ὁ ὁποῖος εἶχε προσβληθεῖ ἀπὸ πολυομυελίτιδα, στὶς ΗΠΑ γιὰ θεραπεία.

4. Ὁ ναύαρχος Νταρλὰν πείστηκε νὰ συνεργασθεῖ. Δήλωσε ὅτι ἐξ ὀνόματος τοῦ στρατάρχη Πεταίν, ἀναλάμβανε τὴν ἡγεσία τῆς Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ κήρυττε τὴν ἐπανείσοδό της στὸν πόλεμο ἐναντίον τοῦ Ἄξονα. Ἡ ἔκκληση τοῦ Νταρλὰν δὲν ἔπεισε τὸν γαλλικὸ στόλο νὰ φύγει ἀπὸ τὴν Τουλῶνα, γιὰ νὰ ἔρθει στὴν Β. Ἀφρική, οὔτε τὶς γαλλικὲς δυνάμεις τῆς Τυνησίας νὰ στρέψουν τὰ ὅπλα ἐναντίον τῶν Γερμανῶν, ἔκανε ὅμως τοὺς Γάλλους τοῦ Μαρόκου καὶ τῆς Ἀλγερίας νὰ πάψουν τὴν ἀντίσταση στοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ νὰ προσχωρήσουν σ' αὐτούς. Καὶ μετά, ὅταν ὁ Νταρλὰν ἔπαψε νὰ εἶναι χρήσιμος καὶ ἀρνήθηκε νὰ γίνει στιμμένη λεμονόκουπα, δολοφονήθηκε...

5. Ὁ Στάλιν πάντως ἐνθουσιάστηκε ἀπὸ τὸν μακιαβελλισμὸ τῶν συμμάχων του. Στὶς 28 Νοεμβρίου 1943, τηλεγράφησε στὸν Τσῶρτσιλ ὅτι:

«Οἱ Ἀμερικανοὶ χρησιμοποίησαν ὄχι ἄσχημα τὸν Νταρλάν, γιὰ νὰ διευκολύνουν τὴν κατάληψη τῆς Βόρειας καὶ Δυτικῆς Ἀφρικῆς. Ἡ στρατιωτικὴ διπλωματία πρέπει νὰ

εἶναι ἱκανὴ νὰ χρησιμοποιεῖ γιὰ στρατιωτικοὺς σκοποὺς ὄχι μόνο τὸν Νταρλὰν ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὸν ἴδιο τὸν Διάβολο καὶ τὴν γιαγιά του».

Σικόρσκι

Στὶς 7 Ἰουνίου 1944, ὁ F.D.R. παρέθεσε δεῖπνο στὸν Λευκὸ Οἶκο, ὅπου μεταξὺ ἄλλων παρακάθησε καὶ ὁ **Στανισλὰβ Μικολάϊτσικ**, πρόεδρος τῆς ἐξόριστης πολωνικῆς κυβερνήσεως. Ὁ στρατηγὸς Μάρσαλ, παρὼν στὸ δεῖπνο, ἀναφέρει ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς τοῦ Ρούζβελτ, ὁ Bill Hassett τοῦ εἶπε γιὰ τὸν Μικολάϊτσικ:

«Ὅπου πάει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἐμπνέει σεβασμὸ — Εἴθε νὰ τὸν φυλάξει ὁ Θεός».

2. Γιατί ἄραγε αὐτὴ ἡ εὐχή; Ἀνησυχοῦσε ὁ Hassett γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Πολωνοῦ πρωθυπουργοῦ, ὁ ὁποῖος ἀντιτασσόταν στὰ σχέδια τοῦ Ρούζβελτ καὶ τοῦ Στάλιν γιὰ ὑποδούλωση τῆς πατρίδας του στὴν Ρωσία; Ἤξερε κάτι; Ἢ ἁπλῶς εἶχε ὑπόψη του τὸ προηγούμενο τοῦ προκατόχου του, στρατηγοῦ **Σικόρσκι**, ὁ ὁποῖος πολὺ πιὸ ἀνένδοτος στὸν πατριωτισμό του ἀπὸ τὸν Μικολάϊτσικ, σκοτώθηκε σὲ μυστηριῶδες ἀεροπορικὸ «ἀτύχημα» τὸν Ἰούνιο τοῦ 1943, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴ ποὺ ἡ Μόσχα ἑτοίμαζε τὴ δική της «κυβέρνηση» τῆς Πολωνίας;

3. Τελικῶς, ὁ Μικολάϊτσικ δὲν ἔπεσε θῦμα ἀτυχήματος. Δὲν χρειάσθηκε, ἀφοῦ λύγισε καὶ ὑποτάχθηκε.

στ) Ὁ ψυχολογικὸς ἐκβιασμός

Στὶς 24 Ἰανουαρίου 1943, ὁ Ρούζβελτ κάλεσε τὸν Τσῶρτσιλ καὶ τοὺς δύο ἀντίπαλους Γάλλους στρατηγούς, τὸν Ζιρὼ καὶ τὸν Ντὲ Γκὼλ νὰ φωτογραφηθοῦν μπροστὰ στὴν ἔπαυλη τῆς Ἄντρα (Καζαμπλάνκα), ὅπου διέμενε, ἐπικαλούμενος τὶς ἀπαιτήσεις τῆς δημοσιότητας στὶς ΗΠΑ. Κάθησε ἀνάμεσα στοὺς δύο

ἀντίπαλους Γάλλους στρατηγούς, μὲ τὸν Τσῶρτσιλ ἀριστερὰ τοῦ Ντὲ Γκώλ. Μετά, αἰφνιδιαστικῶς, μπροστὰ σὲ πενήντα δημοσιογράφους καὶ φωτογράφους, προσποιούμενος ὅτι ἦταν ἔμπνευση τῆς στιγμῆς, κάλεσε τοὺς δύο Γάλλους ν' ἀνταλλάξουν χειραψία. Καὶ ὁ Ντὲ Γκώλ, παρὰ τὴ θέλησή του, ὑπέκυψε στὸν ἐκβιασμό.

ζ) Ὁ σκοπός (μου) ἁγιάζει τὰ μέσα (μου)

Οταν οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποβιβάστηκαν στὴν Σικελία καὶ στὴν συνέχεια στὴν ἠπειρωτικὴ Ἰταλία, συνεργάσθηκαν μὲ τὴν Μαφία. Σὲ πολλὲς πόλεις διόρισαν μαφιόζους δημάρχους. Μαφιόζοι ἐπάνδρωσαν σὲ μεγάλο ποσοστὸ τὶς ὑπηρεσίες, οἱ ὁποῖες ἀσχολοῦνταν μὲ τὸν ἐπισιτισμὸ τοῦ πληθυσμοῦ, τὸν ἀνεφοδιασμὸ τοῦ στρατοῦ, τὶς διανομὲς τροφίμων, τὶς μεταφορὲς ἐφοδίων.

2. Φυσικὰ ὅλοι αὐτοὶ ἐπιδόθηκαν σὲ κλοπές, μαύρη ἀγορὰ καὶ κερδοσκοπία. Στὶς δραστηριότητες αὐτὲς μετεῖχαν καὶ κάποιοι Ἀμερικανοὶ στρατιωτικοί.

3. Ἡ ἐξήγηση ποὺ δίδεται γι' αὐτὴν τὴν περίεργη τακτικὴ εἶναι ὅτι ἡ Μαφία εἶχε προσφέρει ποικίλες ὑπηρεσίες στοὺς Ἀμερικανοὺς κατὰ τὴν ἀπόβασή τους στὴν Σικελία καὶ στὶς ἐπιχειρήσεις τους στὴν Ἰταλία. Μ' αὐτὸ ἄλλωστε τὸ αἰτιολογικὸ ἀποφυλακίσθηκε τότε στὶς ΗΠΑ ὁ ἀρχηγός τῆς ἐκεῖ Μαφίας, **Λάκυ Λουτσιάνο**, καὶ στάλθηκε στὴν Ἰταλία.

4. Ὅμως ὑπάρχουν σοβαρὲς ἀμφιβολίες, ἂν πράγματι οἱ μαφιόζοι πρόσφεραν ὁποιαδήποτε ὑπηρεσία στοὺς Συμμάχους. Εἶναι λογικότερο νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ξεπλήρωνε ἔτσι κάποιο παλιότερο χρέος του πρὸς αὐτούς. Ἄλλωστε, ἡ προσφυγὴ στὶς ὑποτιθέμενες ὑπηρεσίες τους δείχνει τὴν ὕπαρξη ἐπαφῆς.

5. Ὁ F.D.R., συνεργαζόμενος μὲ τὴν τοπικὴ Μαφία, ἐνίσχυε τὶς ἀποσχιστικὲς τάσεις στὴν Σικελία, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ του γιὰ ἐξασθένηση ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, πρὸς ὄφελος τῆς ἀ-

μερικανικῆς ἐπιβουλῆς. Μάλιστα, ἔγιναν καὶ διαπραγματεύσεις τῶν Ἀμερικανῶν μὲ τὸν ἐκπρόσωπο τῶν «ἀποσχιστῶν» Σικελῶν, ἱερωμένο Ντὸν Καλότζερο, ὅπου συζητήθηκε καὶ ἡ ἀνακήρυξη τῆς Σικελίας σέ... Πολιτεία τῶν ΗΠΑ!

η) Ὁ ἀντιπερισπασμός

Στὴν συνάντηση Ρούζβελτ-Τσῶρτσιλ στὸ Κάϊρο (Δεκ. 1943), ὁ πρῶτος αἰφνιδίασε τοὺς Βρεταννούς, θέτοντάς τους μπροστὰ σὲ «τετελεσμένο», σχετικῶς μὲ τὸν **Τσάνγκ-Κάϊ Σέκ**. Τὸ πρῶτο κιόλας βράδυ τῆς ἀφίξεώς τους, παρέθεσε δεῖπνο πρὸς τοὺς Βρεταννούς, ὅπου ἔδειξε μεγάλη φιλικὴ διάθεση. Ἀμέσως μετά, ἄρχισε σύσκεψη, στὴν ὁποία παρουσιάστηκε ἀπροσδοκήτως γιὰ τοὺς Βρεταννοὺς καὶ ὁ Τσάνγκ-Κάϊ-Σὲκ μὲ τρεῖς ἄλλους Κινέζους στρατηγούς. Τὸ ἑπόμενο πρωΐ, σὲ νέα σύσκεψη, ὁ Τσάνγκ-Κάϊ-Σὲκ κατέφθασε μαζὶ μὲ τὴν σύζυγό του.

2. Μ' αὐτὲς τὶς αἰφνιδιαστικὲς ἐνέργειές του, ὁ Ρούζβελτ **μετέθεσε τὸ κεντρικὸ θέμα τῆς συναντήσεως**. Ἀντὶ νὰ εἶναι τὸ «Βαλκάνια ἡ Γαλλία» ἔγινε ἡ... Κίνα! Οἱ Βρεταννοὶ εἶχαν ἔρθει στὸ Κάϊρο, προετοιμασμένοι νὰ δώσουν σκληρὴ μάχη, ὑποστηρίζοντας τὴν ἀναβολὴ τῆς ἀποβάσεως στὴν Γαλλία καὶ τὴν ἀνάληψη ἐπιχειρήσεων στὴν ἀν. Μεσόγειο. Ὁπωσδήποτε πίστευαν ὅτι σκοπὸς τῆς συναντήσεως ἦταν ἡ ἐπίτευξη μιᾶς ἀγγλοαμερικανικῆς συμφωνίας ὡς πρὸς τὴν παραπέρα πορεία τοῦ πολέμου, ὥστε νὰ ἐμφανισθοῦν σὲ κοινὸ μέτωπο ἔναντι τῶν Ρώσων στὴν Τεχεράνη. Καὶ ἀντὶ γι' αὐτό, βρέθηκαν νὰ συζητοῦν ὧρες ἀτέλειωτες μὲ τὸν Τσάνγκ-Κάϊ-Σὲκ γιὰ τὶς ἐπιχειρήσεις στὴν Ἀσία!

3. Ὁ μονίμως αἰφνιδιαζόμενος Τσῶρτσιλ, εἶπε:

> *«Ὅλες οἱ ἐλπίδες μας νὰ πείσουμε τὸν Τσάνγκ καὶ τὴ σύζυγό του νὰ πᾶνε νὰ ἐπισκεφθοῦν τὶς Πυραμίδες καὶ νὰ διασκεδάσουν, ὥσπου νὰ ἐπιστρέψουμε ἀπὸ τὴν Τεχεράνη, κα-*

τέρρευσαν, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ Κινεζικὲς ὑποθέσεις νὰ καταλάβουν τὴν πρώτη ἀντὶ γιὰ τὴν τελευταία θέση στὸ Κάϊρο».

4. Ὁ Ροῦζβελτ δικαιολόγησε τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν Κίνα, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι αὐτή, μὲ τὰ 400 ἑκ. τῶν κατοίκων της, θὰ ἦταν ὑπολογίσιμος παράγων στὸν μεταπολεμικὸ κόσμο. Ὁ Τσῶρτσιλ κατηγορήθηκε ὅτι ἔβλεπε τὸ θέμα μὲ τὰ μάτια ἀνθρώπου τῆς Βικτωριανῆς ἐποχῆς, ὁ ὁποῖος δὲν μποροῦσε νὰ θεωρήσει ἀξιόλογους, ἀνθρώπους ποὺ ἀνήκουν σὲ ἄλλη φυλή.

5. Φυσικά, ἀφοῦ πέτυχε τὸν σκοπό του, δηλ. τὴν ἀποφυγὴ τῆς συζητήσεως καὶ τὴν ματαίωση τῆς ἀποβάσεως στὰ Βαλκάνια, ὁ Ροῦζβελτ ἀθέτησε καὶ τὴν ὑπόσχεσή του πρὸς τὸν Τσάνγκ-Κάϊ-Σὲκ ἀκυρώνοντας, στὶς 5 Δεκεμβρίου 1943, τὴν ἐπιχείρηση Buccaneer, ἡ ὁποία πρόβλεπε ἀπόβαση στὰ νησιὰ Ἀνταμὰν καὶ ἐπίθεση στὴν Βιρμανία. Τὰ σχέδια γιὰ δῆθεν ἐπιχειρήσεις στὴν Ἀσία τοῦ εἶχαν χρησιμεύσει ἁπλῶς γιὰ νὰ ἀποφύγει τὴν διεξοδικὴ συζήτηση τοῦ θέματος τῆς ἀποβάσεως στὴν ἀν. Μεσόγειο, τὴν ὁποία δὲν ἤθελε.

6. Αὐτὸ τὸ θέμα, τὸ ἔφερε γιὰ συζήτηση στὴν Τεχεράνη, ὅπου οἱ δύο δυτικοὶ συναντήθηκαν μὲ τὸν Στάλιν —δηλ. στὸν χῶρο, στὸν χρόνο καὶ στὶς συνθῆκες, οἱ ὁποῖες ἐξασφάλιζαν τὴν ἀπόρριψη, ἀφοῦ καὶ ὁ Στάλιν δὲν ἤθελε ἀπόβαση στὰ Βαλκάνια, ἡ ὁποία θὰ τοῦ ἔκλεινε τὸν δρόμο πρὸς τὴν δορυφοροποίησή τους. Ὁ F.D.R. ἔθεσε τὸ θέμα μὲ χαρακτηριστικὸ τρόπο. Ὁποιαδήποτε ἐπιχείρηση στὰ Βαλκάνια, εἶπε, συνεπαγόταν ἀναβολὴ καὶ ματαίωση τῆς ἀποβάσεως στὴν δυτικὴ Εὐρώπη. Καὶ ρώτησε:

—Τί λέγει ὁ στρατάρχης Στάλιν πάνω σ' αὐτό;

Ὅπως ἦταν ἑπόμενο, ὁ στρατάρχης ἔλεγε ὄχι.

θ) Ποιὰ αὐτοδιάθεση;

Στὴν Τεχεράνη, ὁ Ροῦζβελτ δέχτηκε τὴν κατάλυση τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν τριῶν Βαλτικῶν κρατῶν (Ἐσθονίας, Λεττο-

νίας, Λιθουανίας) καὶ τὴν ἐνσωμάτωσή τους στὴν ΕΣΣΔ. Αὐτό, ἐνῶ ὑποτίθεται ὅτι ὁ πόλεμος γινόταν γιὰ τὴν διασφάλιση τοῦ δικαιώματος ἐθνικῆς αὐτοδιαθέσεως.

2. Δέχθηκε, ἐπίσης, τὴν προσάρτηση στὴν ΕΣΣΔ, τῶν πολωνικῶν ἐδαφῶν, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀποσπάσει οἱ Ρῶσοι τὸ 1939, ἐπιτιθέμενοι πισώπλατα κατὰ τῆς μαχόμενης ἐναντίον τῶν Γερμανῶν Πολωνίας. Σὲ ἀντάλλαγμα, ἡ τελευταία, θὰ ἔπαιρνε ἐδάφη, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀνέκαθεν γερμανικὰ καὶ στὰ ὁποῖα ζοῦσαν ἑκατομμύρια Γερμανοί, οἱ ὁποῖοι θὰ διώχνονταν!

3. Τὸ μόνο ποὺ ζήτησε ὁ F.D.R. ἦταν νὰ μὴ γνωστοποιηθοῦν δημοσίως αὐτὲς οἱ συμφωνίες, διότι, ὅπως εἶπε, τὸ 1944 ἦταν ἔτος προεδρικῶν ἐκλογῶν στὶς ΗΠΑ, ὅπου ὑπῆρχαν:

> *«ἕξι μὲ ἑπτὰ ἑκατομμύρια πολίτες Πολωνικῆς καταγωγῆς καὶ ὡς πρακτικὸς ἄνθρωπος δὲν θέλω νὰ χάσω τὴν ψῆφο τους».*

4. Ἐπίσης, πρόσθεσε, οἱ Βαλτικῆς καταγωγῆς Ἀμερικανοὶ θὰ δυσανασχετοῦσαν γιὰ τὴν ἐνσωμάτωση τῶν χωρῶν τους στὴν ΕΣΣΔ, χωρίς:

> *«κάποια*[63] *ἔκφραση τῆς θελήσεως τῶν λαῶν τους».*

ι) Οἱ ἀποδιοπομπαῖοι

> *Ὁ Ρούζβελτ μεταχειριζόταν ἀνενδοιάστως τοὺς φίλους, συνεργάτες καὶ συμβούλους του. Τοὺς ἔβαζε νὰ ὑποστηρίζουν τὶς πιὸ ἀντιδημοφιλεῖς ἰδέες του, ὥστε νὰ προπαρασκευάζουν τὴν κοινὴ γνώμη γιὰ λογαριασμό του. Καὶ*

63. Προσέξτε τὴν ἀντικατάσταση τοῦ ἐπιθέτου «ἐλεύθερη» μὲ τὸ «κάποια». Ἁπλῶς ὁ Ρούζβελτ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Στάλιν ἕνα ψευδοδημοψήφισμα, τὸ ὁποῖο θὰ νομιμοποιοῦσε τὴν κατάλυση τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Βάλτων.

ἂν οἱ ἀντιδράσεις της ἀποδεικνύονταν ἀξεπέραστες, τοὺς φόρτωνε ὁλοκληρωτικῶς τὴν εὐθύνη, παριστάνοντας τὸν ἀμέτοχο ἢ τὸν παρασυρμένο ἀπὸ τοὺς πονηρούς, οἱ ὁποῖοι ἐκμεταλλεύθηκαν τὴν ἐμπιστοσύνη του. Μὲ ἀνάλογο τρόπο ἔφθειρε καὶ τὴν δημοτικότητα συνεργατῶν του, τοὺς ὁποίους θεωροῦσε ἐπικίνδυνους. Τοὺς ἀνάγκαζε νὰ συγκρούονται πρὸς τὸ κοινὸ αἴσθημα, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἔμενε παραπίσω. Μερικὰ παραδείγματα:

Μάρσαλ

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1943, ὁ Ροῦζβελτ συγκρούσθηκε μὲ τοὺς σιδηροδρομικούς, οἱ ὁποῖοι πρόβαλαν διεκδικήσεις, ἀκαίρως κατὰ τὴν γνώμη του. Ὁ ἴδιος ἀνέπτυξε τότε στὸ ἀμερικανικὸ κοινό, μὲ ἠπιότητα, τὴν ἄποψη ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξει κάποια ἀναβολὴ στὶς διεκδικήσεις, ἕως ὅτου λήξει ὁ πόλεμος[64]. Ἀνέθεσε ὅμως στὸν Μάρσαλ τὴν ἀπευθείας ὁλομέτωπη σύγκρουση πρὸς τὸ ἐργατικὸ κίνημα.

2. Πράγματι, στὶς 31 Δεκεμβρίου 1943, ὁ στρατηγὸς Μάρσαλ ἐξαπέλυσε ἀνοιχτὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, καταγγέλλοντας, ὅσους ἀπεργοῦσαν ἢ πρόβαλλαν διεκδικήσεις, περίπου ὡς ἐχθροὺς τῶν «παιδιῶν μας», τὰ ὁποῖα μάχονται στὰ μέτωπα. Δὲν ἦταν τυχαῖο ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἀνέθεσε στὸν Μάρσαλ αὐτὸν τὸν ρόλο. Ὁ Βρεταννὸς πρέσβυς στὴν Οὐάσινγκτων, διεπίστωνε σὲ ἀναφορά του ὅτι ὁ στρατηγός:

> *«εἶναι ἴσως τὸ πρότυπο ποὺ στὶς ΗΠΑ συγκεντρώνει τὸν καθολικὸ θαυμασμὸ περισσότερο ἀπὸ οἱονδήποτε ἄλλον. Θεωρεῖται ὡς μορφὴ τόσον ἄμεμπτης ἀντικειμενικότητας, ἀκεραιότητας, ἀποτελεσματικότητας καὶ ἐνσάρκωση τῆς παλιᾶς ἀμερικανικῆς ἀρετῆς, ὥστε βρίσκεται σχεδὸν ἐκτὸς κριτικῆς».*

64. Βλέπε στὸ προηγούμενο κεφ. «*Ὁ Προπαγανδιστής*».

3. Σπρώχνοντας λοιπὸν ὁ Ροῦζβελτ τὸν στρατηγὸ νὰ προβεῖ στὴν παραπάνω ἐνέργεια:

i) Ἔδινε τὴν μέγιστη δυνατὴ ὑπόσταση στὸ εὕρημά του τοῦ Κερδιζοπόλεμου
ii) Μείωνε τὴν δημοτικότητα τοῦ στρατηγοῦ.

4. Ἡ δεύτερη παρατήρησή μου δὲν εἶναι αὐθαίρετη. Ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὸν γεγονὸς ὅτι ὁ F.D.R. δὲν διόρισε ἐπικεφαλῆς τῆς ἀποβατικῆς ἐπιχειρήσεως στὴν Δυτικὴ Εὐρώπη τὸν Μάρσαλ, παρ' ὅλο ποὺ αὐτὸ ἐθεωρεῖτο αὐτονόητο καὶ παρὰ τὶς εἰσηγήσεις ὅλων τῶν ἁρμοδίων Ἀμερικανῶν καὶ Βρεταννῶν. Δὲν τὸ ἔκανε, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τοῦ προσδώσει καὶ ἄλλο γόητρο. Ἄλλωστε καὶ ὁ Βρεταννὸς πρέσβυς, στὴν ἀναφορά τους σημείωνε ὅτι μετὰ τὴν παρέμβασή του ἐναντίον τῶν διεκδικήσεων τῶν ἐργαζομένων, ὁ Μάρσαλ:

> *«ἂν καὶ ἀναμφιβόλως θὰ διατηρήσει σεβασμὸ καὶ θαυμασμό, θὰ δεῖ τὴν μοναδικὴ θέση του ὡς μορφὴ ὑπεράνω τῆς πολιτικῆς διαμάχης νὰ κλονίζεται, τοὐλάχιστον προσωρινῶς».*

5. Ὁ Ροῦζβελτ φοβόταν ὅτι ὁ στρατηγός, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐκλεγεῖ **«ὁ ἄνθρωπος τοῦ 1943»**, μποροῦσε νὰ ἡγηθεῖ κάποιας ἀντιηγετικῆς πολιτικῆς κινήσεως. Καὶ ἀποφάσισε νὰ τὸν ἐκθέσει. Ἐκμεταλλεύθηκε λοιπὸν τὸν πατριωτισμὸ καὶ τὴν στρατιωτικὴ νοοτροπία τοῦ στρατηγοῦ, γιὰ νὰ τὸν βάλει νὰ βγάλει τὰ κάστανα ἀπὸ τὴν φωτιά, ἐπιτιθέμενος κατὰ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ὁ Th. Parris, σχολιάζει:

> *«Κατὰ εἰρωνεία τῆς τύχης, ὁ Μάρσαλ κατάφερε νὰ σημειώσει μιὰ προσωπικὴ ἀποτυχία στὶς δημόσιες σχέσεις, τὴν στιγμὴ ποὺ ἦταν ἀντικείμενο μεγάλης ἐθνικῆς λατρείας».*[65]

Φυσικά, πίσω ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀποτυχία, βρισκόταν ὁ F.D.R., ὁ ὁποῖος καὶ συνέχισε τὴν φθορὰ τοῦ στρατηγοῦ, ἀναθέτοντάς του καὶ ἄλλες ἀντιδημοφιλεῖς ἐμφανίσεις.

---

65. Στὸ ἴδιο.

6. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1944, ὁ Μάρσαλ ἀπευθύνθηκε ραδιοφωνικῶς πρὸς τὸ ἔθνος, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς διαμαρτυρίες ἐναντίον τῶν ἀγρίων μεθόδων ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου, τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀμερικανικὲς στρατιωτικὲς δυνάμεις. Εἶπε:

«Δέχομαι ἔντονες διαμαρτυρίες, ἐναντίον τῆς χρησιμοποιήσεως, ἀπὸ μέρους μας, φλογοβόλων στὶς ἐκστρατεῖες μας στὰ νησιὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Οἱ ἀντιρρησίες ἁπλῶς πιστοποιοῦν ὅτι δὲν κατάλαβαν τὸ νόημα τῆς θυσίας τῶν νεκρῶν μας στὶς ἀκτὲς τῆς Ταράουα... Οἱ στρατιῶτες μας πρέπει νὰ ἔχουν συνείδηση τοῦ γεγονότος ὅτι πίσω τους βρίσκεται ὁλόκληρη ἡ ἰσχὺς τοῦ ἔθνους. Δὲν πρέπει νὰ βαδίζουν πρὸς τὴν μάχη, μὲ τὴν ἀπορία καὶ τὴν πίκρα γιὰ διαμάχες στὴν πατρίδα, ποὺ ἐπηρεάζουν ἀρνητικῶς τὴν πολεμικὴ προσπάθεια. Ἔφθασε ἡ ὥρα ὁλόκληρος ὁ λαὸς τῶν ΗΠΑ νὰ πάρει τὴν σταθερὴ ἀπόφαση, νὰ κάνει κάθε θυσία ποὺ θὰ συμβάλει στὴ νίκη...»

Καὶ δικαιολόγησε τὴν προσφυγὴ σὲ μεθόδους ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἔτσι ἐπιταχύνεται ἡ λήξη τοῦ πολέμου.

Ἡ ὅλη παρουσίαση τοῦ θέματος, ἀλλὰ καὶ ἡ φθορὰ τοῦ Μάρσαλ, εἶναι κλασσικῶς ρουζβελτιανή.

Οὐάλλας

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1944 ἔβαλε τὸν ἀντιπρόεδρο Χένρυ Οὐάλλας νὰ δηλώσει:

«Δὲν ἔχω μέσα μου καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ὁ πρόεδρος θὰ κατεβεῖ καὶ πάλι στὶς ἐκλογές, παρ' ὅλο ποὺ ὁ ἴδιος μπορεῖ νὰ ἔχει κάποιες ἀμφιβολίες ἐπ' αὐτοῦ».

Δηλαδὴ ὁ ἴδιος ὁ Ροῦζβελτ ἀμφέβαλλε ἂν θὰ κατέβαινε στὶς ἐκλογές, ἀλλὰ ὁ Οὐάλλας ἤξερε ὅτι θὰ τὸ ἔκανε!

2. Ἐδῶ ἔχουμε χρησιμοποίηση τοῦ ἀντιπροέδρου σὲ ἀποστολὴ ἀναγνωρίσεως (ἀνίχνευση τῶν ἀντιδράσεων) καὶ προπαρασκευῆς τοῦ ἐδάφους (= τῆς κοινῆς γνώμης).

Μοργκεντάου

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1944, στὸ Κεμπέκ, ὁ Ρούζβελτ ἔπεισε τὸν Τσῶρτσιλ νὰ ἐγκρίνει σχέδιο γιὰ μετατροπὴ τῆς μεταπολεμικῆς Γερμανίας (ὅσης θὰ ἀπέμενε, μετὰ τὴν ἀπόσπαση ἐδαφῶν της ὑπὲρ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Πολωνίας) σὲ χώρα ἀγροτῶν καὶ βοσκῶν, χωρὶς βιομηχανία, σύγχρονη οἰκονομία καὶ τεχνολογία.

2. Ὅταν ἡ ἀντίδραση τοῦ Ἤντεν καὶ τοῦ Βρεταννικοῦ ὑπουργείου Οἰκονομικῶν καὶ οἱ ἀντιρρήσεις τοῦ Στίμσον καὶ τοῦ Χὼλλ ἔκαναν τὸν Τσῶρτσιλ νὰ ἀναθεωρήσει τὴν ἀπόφασή του, ὁ Ρούζβελτ ἔρριξε ὅλη τὴν εὐθύνη στὸν συνεργάτη του Henry Morgenthau, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπεξεργασθεῖ τὸ σχέδιο. Ὁ ἴδιος, εἶπε, δὲν καταλάβαινε πῶς μπόρεσε νὰ ἐγκρίνει ἕνα τέτοιο σχέδιο!

ια) Ὑπονόμευση τῶν συμμάχων

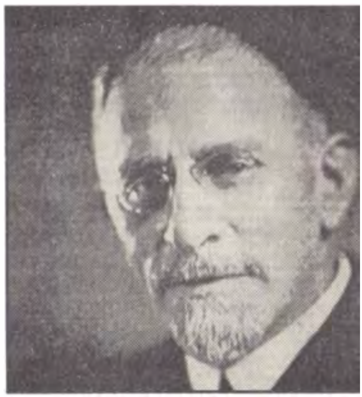
Ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν Γιάλτα, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1945, ὁ Ρούζβελτ σταμάτησε στὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ συναντήσει τὸν βασιλέα της, καθὼς καὶ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αἰθιοπίας καὶ τὸν βασιλέα τῆς Σαουδαραβίας. Ἐκεῖ ἐπιδόθηκε σὲ προπαγάνδα ἐναντίον τῶν Βρεταννῶν συμμάχων του, κατηγορῶντας τὸν φίλο του «ἀγαπητὸ γέρο Οὐίνστων» ὅτι δὲν ἀντιλαμβανόταν πῶς ἡ ἐποχὴ τῶν παλαιῶν αὐτοκρατοριῶν εἶχε περάσει.

2. Ὑποκινοῦσε ἔτσι τοὺς ἡγέτες τῆς περιοχῆς ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴ ἐπιρροή. Σὲ ἀντικατάστασή της, τοὺς πρόσφερε τὸ ἑλκυστικὸ ὅραμα μιᾶς συνεργασίας μὲ τὶς ΗΠΑ, ἡ ὁποία θὰ τοὺς ἄφηνε μεγαλύτερη εὐχέρεια κινήσεως καὶ πολλαπλασίως περισσότερα ὑλικὰ ὀφέλη. Ἔφθασε μάλιστα ὡς τὸ σημεῖο νὰ τοὺς ἀ-

ναπτύσσει σχέδια γιὰ ἄρδευση καὶ ἀναδάσωση τῶν ἐρήμων τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, τὴν ὁποία θὰ πραγματοποιοῦσε ἡ ἀμερικανικὴ τεχνολογία.

ιβ) Διὰ τοῦ Ὀλέθρου

Ὁ Ροῦζβελτ, ὅπως θὰ δείξω παρακάτω, συνέβαλε ὅσο μποροῦσε στὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου. Μετά, ἔκανε τὸ πᾶν γιὰ νὰ τορπιλλίσει τὶς διάφορες εἰρηνευτικὲς προσπάθειες. Ἔσυρε σταδιακῶς τὴν χώρα του, ξεπερνῶντας τὴν λαϊκὴ ἀντίδραση μὲ σοφὰ μελετημένα βήματα, στὸν πόλεμο. Καὶ τότε, ἀπαιτῶντας τὴν «ἄνευ ὅρων παράδοση», ἔδωσε στὸν πόλεμο μορφὴ γενοκτονίας καὶ διαστάσεις ὁλοκαυτώματος. Ὁ Ροῦζβελτ θυσίασε τὴ ζωὴ 55 ἑκ. ἀνθρώπων στὸν βωμὸ τῆς Pax Americana.

Χ. Μοργκεντάου. Ὁ Ἀμερικανοεβραῖος «φιλάνθρωπος» ἦταν καὶ «φιλέλλην». Γι' αὐτό, εἴκοσι χρόνια πρὶν καταστρώσει τὰ σχέδιά του γιὰ μιὰν «ἀγροτοποιμενικὴ» Γερμανία, κατέστρωσε ἕνα ἄλλο σχέδιο: γιὰ μιὰν ἀφελληνισμένη Μ. Ἀσία. «Δὲν πρέπει νὰ ἀπομείνη οὔτε μιὰ ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐκεῖ», ἔλεγε. Ἀντιθέτως πρὸς τὸ σχέδιό του γιὰ τὴν Γερμανία, ποὺ ἀπερρίφθη, τὸ μικρασιατικό του ἐφαρμόσθηκε πρωτοστατοῦντος τοῦ ἰδίου. Ὁ Χ. Μοργκεντάου πῆγε ἐπὶ τόπου τὸ 1922 καὶ ὡς πρόεδρος τῆς «Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων» φρόντισε προσωπικῶς νὰ μὴ μείνη κανεὶς Ἕλληνας. Ὅποιον ἀνεκάλυπτε τὸν φόρτωνε γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Γιὰ τὸ «ἔργο» του αὐτό, οἱ γραικῦλοι τὸν ἀνεκήρυξαν ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἐπίτιμο δημότη Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης! Ὁ Χ. Μοργκεντάου ἐνήργησε ἔτσι, ἐπειδὴ οἱ διεθνεῖς ἐξουσιαστές, ἤθελαν μιὰν ἑνιαία-ἰσχυρὴ Τουρκία ἀντίβαρο στὴν νεογέννητη ΕΣΣΔ καὶ ἐπίσης, νὰ πλήξουν τοὺς Ἕλληνες ὡς ἐπικίνδυνους ἀνταγωνιστὲς στὶς οἰκονομικές τους δραστηριότητες διεθνῶς καὶ ἰδίως στὸν χῶρο τῆς Ἀνατολῆς.

V I

Ὁ Καῖσαρ

«Τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι ὁ κόσμος, χωρὶς ἐμένα, δὲν κρεμάστηκε»! (Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χ. Χόπκινς).

Ἐραστὴς τῆς ἐξουσίας

Ο Τόμας Τζέφφερσον εἶχε χαρακτηρίσει τὴν προεδρικὴ θητεία «**ζωὴ ὑπέροχης ἀθλιότητας**». Ὁ Ἀβραὰμ Λίνκολν ἀποκαλοῦσε τὸν Λευκὸ Οἶκο «**καταραμένο παλιόσπιτο**». Ὁ Τζέημς Γκάρφηλντ ἀπόρησε: «**Θεέ μου, τί ὑπάρχει σ' αὐτὸ τὸ σπίτι** (= τὸν Λευκὸ Οἶκο), **ὥστε κάθε ἄνθρωπος νὰ θέλει νὰ μείνει ἐκεῖ;**». Ὁ λόρδος Μπρούς, πρεσβευτὴς τῆς Βρεταννίας στὶς ΗΠΑ, ἔγραψε ὅτι οἱ ταλαντοῦχοι Ἀμερικανοὶ ἀποφεύγουν τὴν πολιτική, διότι «κανεὶς μὲ σῶες τὶς φρένες δὲν ἐπιθυμεῖ ν' ἀντιμετωπίσει μιὰ τόσο γενικευμένη ἀθλιότητα» («Ἱστορία τῶν ΗΠΑ»). Ὁ Ροῦζβελτ οὐδέποτε ἔνιωσε παρόμοια συναισθήματα. Ἀντιθέτως: Ἀπολάμβανε σὰν ὑπέρτατη ἡδονὴ τὴν ζωὴ τοῦ προέδρου. Αἰσθανόταν ὑπέροχη ἄνεση στὸν Λευκὸ Οἶκο. Καὶ δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο καὶ γιὰ κανένα λόγο ν' ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὸ ἀξίωμα καὶ νὰ μετακομίσει ἀπὸ τὴν κατοικία τοῦ προέδρου.

2. Ἡ διαφορά του ἀπὸ τοὺς προκατόχους του ἔγκειται στὸ ὅτι αὐτὸς δὲν εἶδε τὴν πολιτικὴ ὡς καθῆκον καὶ τὴν προεδρία ὡς βαρὺ φορτίο. Ἀντλοῦσε μεγάλη χαρὰ ἀπὸ τὴν πολιτικὴ δραστηριότητα. Καὶ ἀγαποῦσε μὲ πάθος τὴν προεδρία. Ἦταν φανατικὸς ἐραστὴς τῆς ἐξουσίας.

Ἀπολάμβανε κάθε στιγμὴ καὶ κάθε πτυχή της. Θὰ τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ ζήσει πλέον χωρὶς αὐτήν. Στὴν πραγματικότητα δὲν δόθηκε ποτὲ σὲ τίποτα ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ ἰδίως τὴν ἐξουσία. Ποτὲ δὲν ἔνιωσε γιὰ σύζυγο, παιδιά, γυναῖκα ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλον τὴν γεμάτη πάθος ἀγάπη, τὴν ὁποία ἔνιωσε γιὰ τὴν πολιτικὴ δύναμη.

3. Κάποτε ἔγραψε στὸν Χόπκινς, ὁ ὁποῖος βρισκόταν σὲ ἀνάρρωση, συμβουλεύοντάς τον νὰ φροντίσει τὴν ὑγεία του. Γιὰ νὰ τὸν πείσει, τοῦ ἀνέφερε τὸ δικό του παράδειγμα:

> *«Ἐγώ, κοιμᾶμαι δώδεκα ὧρες τὸ εἰκοσιτετράωρο, λιάζομαι, δὲν χάνω ποτὲ τὴν ψυχραιμία μου καὶ ἀποφάσισα ν᾽ ἀφήσω τὸν κόσμο νὰ πάει νὰ κρεμαστεῖ!»*

Καὶ πρόσθεσε τὸ ἀποκαλυπτικότατο γιὰ τὸν χαρακτῆρα του:

> *«Τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι ὁ κόσμος χωρὶς ἐμένα, δὲν κρεμάστηκε!»*[66]

Γεννημένος κοσμοκράτορας, ἔνιωθε ἔκπληξη ποὺ ὁ κόσμος μποροῦσε νὰ ὑπάρχει χωρὶς αὐτόν. Ὁ ἴδιος, ὅμως, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ὑπάρξει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του, χωρὶς τὴν κυριαρχία του ἐπὶ τοῦ κόσμου —αὐτὴ ἔδινε τὸ μοναδικὸ νόημα, τὸ ὁποῖο ἀπέκτησε ποτὲ ἡ ζωή του.

4. Τὸ πάθος, μὲ τὸ ὁποῖο ρίχτηκε στὴν πολιτική, ὁ μονομανὴς ἔρωτάς του μὲ τὴν ἐξουσία, ἡ ἔντονη ἀπόλαυση τῆς δυνάμεως, ἦσαν ὁ ἀντιπερισπασμὸς στὴν ἀναπηρία του, τὸ ὑποκατάστατο στὸν δυστυχισμένο βίο ἑνὸς δυναμικοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος καθηλώθηκε γιὰ πάντα στὴν ἀκινησία.

5. Τὸ πάθος του γιὰ τὴν ἐξουσία ἦταν γνήσιο. Εἶχε χαρακτῆρα ἐρωτικὸ καὶ κατὰ μία ἔννοια «ἁγνό», «ἀνιδιοτελῆ». Θέλω νὰ πῶ

---

66. Th. Parrish.

ὅτι ἦταν ἐρωτευμένος παράφορα μὲ τὴν ἴδια τὴν οὐσία τῆς ἐξουσίας, ὄχι ὅπως οἱ ματαιόδοξοι μὲ τὰ ἐξωτερικά της γνωρίσματα. Λάτρευε τὴν ἰσχύ, στὴν ἐνδότατη ὑφή της, ὄχι ὅπως οἱ ἀρχομανεῖς στὶς ἐπιδεικτικὲς ἐκφάνσεις της.

6. Στὰ νιάτα του, ὅταν ἦταν ὑφυπουργὸς Ναυτικῶν, ἔδειξε τάσεις ματαιοδοξίας. Βαθμιαίως, ὅμως, πέρασε πίσω ἀπὸ τὶς προσόψεις τῆς δυνάμεως καὶ ἀφοσιώθηκε στὴν ἴδια τὴν δύναμη. Δὲν προσέφευγε σὲ στολές, φανφάρες, παρελάσεις, σημαῖες, λάβαρα. Δὲν συγκέντρωνε φανατισμένες μᾶζες πιστῶν, γιὰ νὰ τραφεῖ μὲ τὶς ὑστερικὲς ἐκδηλώσεις τῆς λατρείας τους. Δὲν ἔκανε μεγάλες χειρονομίες, δὲν ἔπαιρνε θεατρικὲς στάσεις, δὲν ἐπιδείκνυε τὸ θάρρος του, δὲν διαλαλοῦσε τὴν γενναιότητά του. Δὲν παρίστανε τὸν Κοσμοκράτορα. Ἦταν...

Ὁλοκληρωτικὲς τάσεις

Χωρὶς νὰ ὑποστηρίζει σαφεῖς καὶ συγκεκριμένες ἰδεολογικὲς θέσεις, εἶχε πάντως ὁρισμένες τάσεις, τὶς ὁποῖες θὰ μπορούσαμε νὰ χαρακτηρίσουμε «ἰδεολογικές». Αὐτὲς πήγαζαν ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα του —ἀπὸ τὸν ἔρωτά του γιὰ ἐξουσία, τὴν περιφρόνησή του πρὸς τὶς μᾶζες, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γενικῶς, τὸν ἀπόλυτο ἐγωκεντρισμό του, τὴν ἀνάγκη του ν' ἀσκεῖ προσωπικὴ ἐξουσία, τὴν πίστη του στὴν χρησιμότητα αὐτῆς τῆς ἐξουσίας του. Πήγαζαν ἐπίσης ἀπὸ τὶς ἐπιδιώξεις του, ἀπὸ τὸν πατερναλιστικὸ λαϊκισμό του καὶ ἀπὸ τὸ κοσμοκρατορικὸ ὅραμά του, τὸ ὁποῖο συνεπαγόταν μιὰν αἴσθηση ἀποστολῆς γιὰ τὸν ἴδιο καὶ γιὰ τὴν χώρα του. Ἀναποτρέπτως, οἱ τάσεις αὐτὲς εἶχαν χαρακτῆρα ὁλοκληρωτικό, φασιστικῆς-ἐθνικοσοσιαλιστικῆς ἀποχρώσεως.

2. Ὁ ἐν λόγῳ χαρακτῆρας εἶναι κρυμμένος, περιτέχνως συγκαλυμμένος κάτω ἀπὸ φανταχτερὲς προθῆκες δημοκρατικότητας

καὶ φιλελευθερισμοῦ. Ὅμως ὅποιος ψάξει πίσω ἀπὸ τὸ περικάλυμμα, θὰ τὸν βρεῖ.

3. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1912, σὲ λόγο του στὸ Τρόϋ, εἶπε:

> *«Οἱ συνθῆκες πολιτισμοῦ, τὶς ὁποῖες δημιουργεῖ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου, θὰ προκαλέσουν ἀναποφεύκτως τὴν ἐμφάνιση προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου, μόνη της, δὲν μπορεῖ νὰ τὰ λύσει...* (Γι' αὐτὸ ἀπαιτεῖται) *ἀγώνας μᾶλλον γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς κοινότητας, παρὰ γιὰ ἐκείνην τοῦ ἀτόμου».*

Ἐκτόπιση λοιπὸν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου ἀπὸ ἐκείνην τῆς κοινότητας, τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὴν συλλογικὴ —αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ βάση κάθε ὁλισμοῦ (ὁλοκληρωτισμοῦ).[67]

4. Στὸν ἴδιο λόγο του ἐπετέθη κατὰ τῶν μονοπωλίων —θέση χαρακτηριστικὴ τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ, στὴν φασιστικὴ-ἐθνικοσοσιαλιστικὴ ἐκδοχή του.

5. Στὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία του, τοῦ 1932, μιλῶντας στὸν Σὰν Φρανσίσκο, ὑποστήριξε ἀντιλήψεις γιὰ παρεμβατικὴ οἰκονομία, οἱ ὁποῖες ἔμοιαζαν πολὺ μὲ τὶς ἐθνικοσοσιαλιστικές. Διαβεβαίωσε ὅτι δὲν θὰ καταργοῦσε τὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τοῦ δημοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ, ἀλλά

> *«θὰ προσάρμοζε τὸ ὑπάρχον οἰκονομικὸ σύστημα στὴν ὑπηρεσία τοῦ λαοῦ».*

6. Ἀκόμη καὶ στὴν αἰσθητικὴ τῶν δημοσίων ἔργων μιμήθηκε ἐκείνην τοῦ Χίτλερ καὶ τοῦ Στάλιν, μὲ χαρακτηριστικὸ δεῖγμα τὸ μνημεῖο τοῦ Τζέφφερσον στὴν Οὐάσιγκτων.

---

67. Βλέπε: Γ. Γεωργαλᾶ *«Τὰ Κατεστημένα: Δημοκρατία - Ὁλοκληρωτισμός»*, ἐκδ. Σμυρνιωτάκη, 1988.

Φασίστες: ὑπέρ του

Γιὰ τὶς προαναφερθεῖσες τάσεις καὶ πρακτικές του, ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ἀντιπαθὴς στοὺς διορατικότερους Ἀμερικανοὺς δημοκρατικούς, ἐνῶ ἀντιθέτως ἀπέσπασε τὴν ἐνθουσιώδη ὑποστήριξη τῶν ἀντιδημοκρατικῶν συμπατριωτῶν του. Ἔτσι:

1. Ὁ **Ἔμπερτ Χοῦβερ** εἶπε ὅτι:

«οἱ αὐταρχικὲς τάσεις τοῦ Ροῦζβελτ μποροῦν ἄριστα νὰ συγκριθοῦν μὲ ἐκεῖνες τοῦ Χίτλερ καὶ τοῦ Μουσσολίνι».[68]

2. Ὁ γερουσιαστὴς **Χένρυ Χάλφηλντ** χαρακτήρισε τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» **«ἀποτέλεσμα τῶν διδαγμάτων τοῦ Μουσσολίνι καὶ τοῦ Χίτλερ»**.

3. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι καὶ οἱ κομμουνιστὲς θεώρησαν τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» φασιστικῆς ἐμπνεύσεως. Ὁ τότε γεν. γραμματέας τοῦ ΚΚ τῶν ΗΠΑ, **Ἔρλ Μπράουντερ**, χαρακτήρισε τὸ «Νιοὺ Ντήλ», **«προϊὸν τοῦ φασισμοῦ»**.[69]

4. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κυριώτερους χρηματοδότες, προστάτες ἢ ὑποστηρικτές του ἦσαν φιλοναζιστές, φιλοφασίστες, φυλετιστές. Ἀναφέρω:

- Ὁ **Τζόζεφ Κέννεντυ**, χρηματοδότης του καὶ ἀργότερα ὡς ἀνταμοιβὴ πρεσβευτής του στὸ Λονδῖνο, ἦταν γνωστὸς φιλοναζιστής, στάση τὴν ὁποία ἐτήρησε ὥς καὶ τὸ 1941.
- Ὁ **Χήρστ**, προστάτης του καὶ διαβόητος βασιλιὰς τοῦ κίτρινου Τύπου, ἦταν κατὰ τὸν Ὄρσον Οὐέλλες «προστάτης ὅλων τῶν φασισμῶν».
- Ὁ μέντωρ του, **Λόνγκ**, κυβερνήτης τῆς Λουϊζιάνα, ἦταν ἕνα εἶδος τοπικοῦ δικτάτορα.

---

68. *«N. Y. Times», 11 Ἰουνίου 1936.*
69. Στὸ βιβλίο του *«Ὁ Κομμουνισμὸς στὶς ΗΠΑ», N.Y., 1935.*

► Ὁ Burns ἀναφέρει ὅτι στοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ροῦζβελτ ὑπῆρχαν «μέλη τῆς Κοῦ-Κλούξ-Κλάν».[70]

5. Ἐπὶ F.D.R., ἄρχισε ἡ κατάρτιση «μαύρων καταλόγων» μὲ ὀνόματα καλλιτεχνῶν, διανοουμένων κ.ἄ. Τὸ FBI πῆρε ἐντολὴ νὰ καταγράψει ὅλους τοὺς «ἀντιφασίστες», «προοδευτικούς», «εἰρηνιστὲς» κ.λπ. Περιελήφθησαν ὅσοι ὑποστήριξαν τοὺς «δημοκρατικοὺς» στὸν ἐμφύλιο πόλεμο τῆς Ἱσπανίας, συνδικαλιστές, ἀκόμη καὶ ὅσοι ζητοῦσαν τὸ γρήγορο ἄνοιγμα τοῦ β' μετώπου. Τὶς ρίζες τοῦ μακαρθισμοῦ τὶς ἔρριξε ὁ F.D.R.

Ροῦζβελτ-Χίτλερ-Μουσσολίνι:
Ἀμοιβαῖος θαυμασμός

Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους, ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ἀρχικῶς ἀντιπαθὴς στὶς εὐρωπαϊκὲς δημοκρατικὲς χῶρες. Ἡ κοινὴ γνώμη τους τὸν ἀντιμετώπιζε ἐχθρικῶς, ὁ Τύπος τους μὲ δυσπιστία καὶ οἱ ἡγέτες τους μὲ καχυποψία. Οἱ Εὐρωπαῖοι δημοκράτες συμφωνοῦσαν μὲ τὸν πολιτικὸ σχολιαστὴ τῆς Mutual Broadcasting Company, ἡ ὁποία διαπίστωνε:

> *«ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς εἶναι ἀνίσχυρος μπροστὰ στὴν πονηρὴ τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ... ὁ ὁποῖος ὑποβάθμισε τὸ Κογκρέσσο σὲ λαστιχένια σφραγίδα, δίχως δική του βούληση».*

Μόνον δύο Εὐρωπαῖοι ἡγέτες στάθηκαν τότε (ἠθικῶς) στὸ πλευρό του —Ὁ Χίτλερ καὶ ὁ Μουσσολίνι.

1. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1933, ὁ Χίτλερ ἔλεγε πρὸς τοὺς «Νιοὺ Γυόρκ Τάϊμς»:

> *«Συμπαθῶ τὸν κ. Ροῦζβελτ, ἐπειδὴ βαδίζει κατευθεῖαν στοὺς στόχους του, περνῶντας ἐπάνω ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο, τὰ λό-*

70. The Lion and the Fox.

μπυ καὶ τὴν γραφειοκρατία... Εἶμαι ὁ μόνος ἡγέτης στὴν Εὐρώπη, ποὺ ἐκφράζω κατανόηση γιὰ τὶς μεθόδους καὶ τὰ κίνητρα τοῦ προέδρου Ροῦζβελτ».

2. Φαίνεται ὅτι ἡ ἐκτίμηση ἦταν ἀμοιβαία. Γι' αὐτὸ ἡ συνεργάτις τοῦ Ροῦζβελτ Ἀμερικανίδα λογοτέχνις **Γερτρούδη** Στάϊν, πρότεινε τὸν Χίτλερ γιὰ τὸ Νόμπελ εἰρήνης!

3. Διαπιστώνοντας τὶς φασίζουσες τάσεις τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ Μουσσολίνι ἔγραψε τὸν Αὔγουστο τοῦ 1934 ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο «**Τί θέλει ἡ Ἀμερική;**». Σ' αὐτὸ ὑποστήριζε ὡς ὀρθὴ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ στὶς ΗΠΑ μὲ τὸν «**Νιοὺ Ντήλ**». Καὶ συμβούλευε τὸν Ροῦζβελτ νὰ μὴν περιορισθεῖ στὴν ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ νὰ κινητοποιήσει τὸ σύνολο τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους, κατὰ τὸ φασιστικὸ πρότυπο.

4. Ὁ Μουσσολίνι ἤξερε ποιὸν συμβούλευε, ἀφοῦ ὁ Burns διαπιστώνει:

> *«Ἀκόμα καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλει, ὁ Ροῦζβελτ ἔτρεφε κάποιο θαυμασμὸ γιὰ τὸν Μουσσολίνι».*[71].

5. Κατὰ τὸν Ἱσπανικὸ ἐμφύλιο, ὁ Γάλλος διανοούμενος **Ἀντρὲ Μαλρὼ** ὀργάνωσε ἀεροπορικὴ δύναμη, γιὰ νὰ πολεμήσει ἐναντίον τοῦ Φράνκο. Τὴν δύναμη ἀπετέλεσαν 55 ἀεροπλάνα, τὰ ὁποῖα πούλησε ἡ Γαλλία στὴν κυβέρνηση τῆς Ἱσπανίας, καὶ τὰ ὁδηγοῦσαν λίγοι ἐθελοντὲς καὶ πολλοὶ μισθοφόροι, οἱ ὁποῖοι πληρώνονταν ἁδρά. Δύο ἀπ' αὐτούς, οἱ Ἀμερικανοὶ **Μπέρτ Ἀκόστα** καὶ **Γκόρντον Μπάρρυ** ἰσχυρίσθηκαν ὅτι δὲν τοὺς κατέβαλαν τὸ ποσὸ ποὺ πρόβλεπε τὸ συμβόλαιό τους καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὶς ἀμερικανικὲς ἀρχὲς νὰ κατάσχουν τὸ ἐμπορικὸ πλοῖο «Μὰρ Καντάμπρικο», τὸ ὁποῖο βρισκόταν στὶς ΗΠΑ, φορτωμένο μὲ πολεμοφόδια, τὰ ὁποῖα ἡ ἱσπανικὴ κυβέρνηση εἶχε ἀγοράσει ἐκεῖ. Ἔτσι καὶ ἔγι-

---

71. The Lion and the Fox.

νε. Ὑποστηρίζοντας τὶς χρηματικὲς ἀπαιτήσεις τῶν δύο Ἀμερικανῶν μισθοφόρων, οἱ ἀρχὲς τῶν ΗΠΑ κατέσχεσαν τὸ πολύτιμο γιὰ τοὺς Ἱσπανοὺς κυβερνητικοὺς φορτίο καὶ ἐπέβαλαν ἐμπάργκο στὴν ἀποστολὴ ὅπλων πρὸς αὐτούς! Ἡ ἐνέργεια ἔγινε ὁπωσδήποτε ἂν ὄχι μὲ ἐντολή, πάντως μὲ τὴν ἔγκριση τοῦ Ροῦζβελτ, διότι τὸ θέμα ἔφθασε στὸ Κογκρέσσο —ἄρα εἶχε πλήρη γνώση του.

6. Βεβαίως, ὁ Ροῦζβελτ ἐνεργοῦσε, ἔτσι πρωτίστως, κατὰ τὴν ἐκτίμησή μου, στὰ πλαίσια τῆς τακτικῆς του νὰ ἐνθαρρύνει τὸν Χίτλερ καὶ νὰ τὸν καθησυχάζει ὡς πρὸς τὶς δικές του προθέσεις, ὥστε νὰ διευκολύνει τὴν ἔκρηξη πολέμου μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων. Ἀνεξαρτήτως πάντως τῶν ὅποιων ἄλλων κινήτρων της, ἡ ἐνέργεια εἶχε χαρακτῆρα σαφῶς ἀντιδημοκρατικὸ-φιλοφασιστικό.

7. Βαθμιαίως, ὅμως, ἀρχίζει νὰ υἱοθετεῖ **ἀντιγερμανικὴ** στάση, τὴν ὁποία παρουσιάζει ὡς ἀντιναζιστική. Τὸ αἴτιο δὲν εἶναι ἰδεολογικό. Βρίσκεται στὶς διεθνεῖς ἐπιδιώξεις του. Ἕνας Γερμανὸς «ἐμπειρογνώμων ἐπὶ τῶν ΗΠΑ», ὁ **Κόλιν Ρός**, ἐπιστρέφοντας ἀπὸ περιοδεία διαλέξεων, τὴν ὁποία εἶχε κάνει ἐκεῖ, ἔγινε δεκτὸς στὶς 12 Μαρτίου 1940 ἀπὸ τὸν Φύρερ. Ὁ Ρός, ἐξηγῶντας τὸν ἀντιγερμανισμό, τὸν ὁποῖο ἐκδήλωνε ὁ Ροῦζβελτ, ἀνέφερε ὡς μία ἀπὸ τὶς αἰτίες καὶ τὸν φθόνο ποὺ αὐτὸς ἔνιωθε γιὰ τὸν Χίτλερ. Ἀναπτύσσοντας αὐτὴν τὴν ἄποψη, εἶπε μερικὰ ἐνδιαφέροντα πράγματα:

> *«Ὁ Ροῦζβελτ, εἶναι ἀρχομανής. Ἔφθασε στὴν ἐξουσία τὸ ἴδιο ἔτος μὲ τὸν Χίτλερ καὶ τὸν εἶδε νὰ πραγματοποιεῖ τὰ μεγάλα του σχέδια, ἐνῶ ὁ ἴδιος δὲν ἔκανε τίποτα τὸ ἀξιόλογο. Ὁ Ροῦζβελτ, ἔχει γιὰ τὴν δικτατορία, ἰδέες οἱ ὁποῖες ἀπὸ ὁρισμένες ἀπόψεις μοιάζουν πολὺ μὲ ἐκεῖνες τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Ὅμως, ἡ διαπίστωση ὅτι ὁ Φύρερ εἶχε πετύχει μεγάλα ἐπιτεύγματα, τοῦ γέννησε τὴν ἐπιθυμία, ἐξ αἰτίας τῆς παθολογικῆς φιλοδοξίας του, νὰ δράσει στὴν σκηνὴ τῆς παγκόσμιας ἱστορίας ὡς ἀντίπαλός του».*

Πιστεύω ὅτι ἡ ἑρμηνεία, τὴν ὁποία δίνει ὁ Ρὸς γιὰ τὸν ἀντιγερμανισμὸ-ἀντιχιτλερισμὸ τοῦ Ρoῦζβελτ, ὁ ὁποῖος πράγματι προσέλαβε διαστάσεις **μονομανίας**, εἶναι ὑπερβολικὴ ἀλλὰ περιέχει στοιχεῖα ἀλήθειας —κάνει σωστὲς ἐπισημάνσεις γιὰ τὶς δικτατορικὲς τάσεις, τὴν ἄμετρη φιλοδοξία του καὶ τὴν ἐπιθυμία του νὰ πρωταγωνιστήσει στὴν παγκόσμια σκηνή.

Ὁ F.D.R. δὲν εἶναι φασίστας ἢ ἐθνικοσοσιαλιστής. Διότι δὲν πιστεύει σὲ ἰδεολογίες. Ἐξ ἄλλου κάτι τέτοιο θὰ τὸν κατέστρεφε πολιτικῶς στὶς ΗΠΑ. Ψυχολογικῶς καὶ πνευματικῶς, ὅμως, φασιστίζει.

ΗΠΑ καὶ Ἐθνικοσοσιαλισμός

Ἐδῶ νομίζω ὅτι χρειάζεται μία παρένθεση γιὰ τὶς σχέσεις ΗΠΑ-Ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Διότι ὁ Ρoῦζβελτ, ὅπως καὶ σὲ ὅλα τὰ ἄλλα, ἔτσι κι ἐδῶ δὲν ἔδρασε σὲ παρθένο ἔδαφος.

Πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἄνοδό του στὴν ἐξουσία, ἀμερικανικοὶ κύκλοι εἶχαν ἐπισημάνει τὶς δυνατότητες, τὶς ὁποῖες παρεῖχε στὸ παγκόσμιο παιχνίδι τῶν ΗΠΑ, τόσον ἡ ἐνθάρρυνση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας πρὸς τοὺς Ἀγγλογάλλους, ὅσο καὶ ἡ ἄνοδος τῶν ἐθνικοσοσιαλιστῶν στὴν ἐξουσία. Ἔτσι:

1. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1920, οἱ ἐθνικοσοσιαλιστὲς ἀγόρασαν τὴν ἐφημερίδα «Λαϊκὸς Παρατηρητής», ἡ ὁποία τὸν προηγούμενο μῆνα εἶχε διακόψει τὴν ἔκδοσή της λόγω χρεωκοπίας. Γιὰ τὴν ἀγορά του κατεβλήθη τὸ ἀρκετὰ μεγάλο ποσὸ τῶν 60.000 μάρκων. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι τὰ χρήματα δόθηκαν ἀπὸ τὴν πρεσβεία τῶν ΗΠΑ[72].

2. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1923, ὁ βοηθὸς τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου

72. Ν. Βεργίδη *«Ἀδόλφος Χίτλερ καὶ Ἐθνικοσοσιαλισμός», ἐκδ. Οἶκος Δαμιανοῦ, 1989.*

τῆς πρεσβείας τῶν ΗΠΑ στὸ Βερολῖνο, λοχαγὸς **Τροῦμαν Σμίθ**, στέλνεται στὸ Μόναχο γιὰ νὰ συναντήσει τὸν Χίτλερ. Μετά, ὑποβάλλει ἔκθεση, μὲ τὴν ὁποία ἐξυμνεῖ τὸν τότε νεαρὸ ἡγέτη τῶν ἐθνικοσοσιαλιστῶν.

> *«Τί θαυμάσιος δημαγωγός!... Ἡ ἱκανότητά του νὰ ἐπηρεάζει μιὰ λαϊκὴ συνάθροιση εἶναι κάτι τὸ ὑπερφυσικό».*

3. Ἀκολουθεῖ ἡ μὲ παρότρυνση τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως χρηματοδότηση τοῦ Χίτλερ ἀπὸ Γερμανοαμερικανοὺς ἐπιχειρηματίες. Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ὁ ἑκατομμυριοῦχος συμφοιτητὴς τοῦ προαναφερθέντος Σμὶθ στὸ Χάρβαρντ, **Ἔρνστ Χανφσταίνγκλ**, ὁ ὁποῖος καὶ ἀποκάλυψε τὸ 1957 τὸ γεγονός[73].

4. Οἱ ΗΠΑ ἐνίσχυαν τὴν γερμανικὴ προσπάθεια γιὰ διείσδυση στὶς ἀγορὲς τῆς ἀνατολικῆς—κεντρικῆς—νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης καὶ ἐκτόπιση τῶν Ἀγγλογάλλων ἀπὸ αὐτές.

5. Τὸ 1933, τὰ ἀμερικανικὰ δάνεια καὶ οἱ ἀμερικανικὲς ἐπενδύσεις στὴν Γερμανία ἀνέρχονταν σὲ 1,8 δισ. δολλάρια. Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ καιρὸ οἱ ΗΠΑ ὑποστήριζαν οἰκονομικῶς τὴν φασιστικὴ Ἰταλία. Ἔτσι, ἐνῶ ἡ Βρεταννία ξοφλοῦσε τὰ πολεμικὰ χρέη της πρὸς τὶς ΗΠΑ μὲ ρυθμὸ 3,3% ἐτησίως, γιὰ τὴν Ἰταλία τοῦ Μουσσολίνι τὸ ποσοστὸ ἦταν 0,4%! Ἐπὶ πλέον, τῆς παραχωρήθηκαν μεγάλα δάνεια. Τὸ 1931, ὅμως, οἱ ΗΠΑ ἀπέσυραν τὶς ἐπενδύσεις τους στὴν δημοκρατικὴ Γερμανία, τροφοδοτῶντας ἔτσι τὴν κρίση καὶ συμβάλλοντας στὴν ἄνοδο τοῦ Χίτλερ στὴν ἐξουσία.

6. Ὥς τὴν ἐπίθεση κατὰ τῆς Ἀβησσυνίας, οἱ ΗΠΑ πουλοῦσαν στρατηγικὲς ὕλες στὴν Ἰταλία ἀξίας 25.000 δολλαρίων μηνιαίως. Μετὰ τὴν εἰσβολὴ (ἐπὶ Ροῦζβελτ), τὸ ποσὸ ἀνέβηκε στὶς 600.000!

7. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἐμφύλιο τῆς Ἱσπανίας, οἱ ΗΠΑ τοῦ Ροῦζ-

---

73. Ernst Hanfstangl: *«Unheard Witness», N. Y. 1957.*

βελτ διοχέτευσαν στὸν Φράνκο 600.000 τόννους ὑγρῶν καυσίμων ἐτησίως καὶ τοῦ ἄνοιξαν πιστώσεις.

8. Τὸ 1937, τὸ Κογκρέσσο ψήφισε ἀπαγόρευση παραδόσεως ὁπλισμοῦ «καὶ στὶς δύο ἐμπόλεμες παρατάξεις». Ὁ Φράνκο δήλωσε: *«Οἱ ἐθνικιστὲς δὲν θὰ ξεχάσουν ποτὲ αὐτὴν τὴν ἀπόφαση καὶ τὴν ταχεῖα ἐφαρμογή της»*.

9. Ὁ Χίτλερ εἶχε κάθε λόγο νὰ πιστεύει ὅτι παρόμοια θὰ ἦταν ἡ στάση τῶν ΗΠΑ καὶ σὲ περίπτωση γενικώτερου εὐρωπαϊκοῦ πολέμου.

10. Ὁ Ροῦζβελτ ἔδειξε συμπάθεια στὸν Χίτλερ, λιγώτερο ἀπὸ «ἐκλεκτικὴ συγγένεια» καὶ περισσότερο θέλοντας νὰ τοῦ δημιουργήσει τὴν πεποίθηση ὅτι σὲ περίπτωση ἐνδοευρωπαϊκῆς συρράξεως οἱ ΗΠΑ θὰ ἔμεναν οὐδέτερες. Ἔτσι, ἐνθάρρυνε τὴν ἀδιαλλαξία καὶ τὴν ἀνυπομονησία τοῦ Χίτλερ. Τὸ ἔκανε ἐκτιμῶντας ὅτι ἕνας πόλεμος θὰ κατέστρεφε τὴν Εὐρώπη καὶ θὰ ἐπέτρεπε στὶς ΗΠΑ ν' ἀναλάβουν τὴν ἡγεμονία τοῦ κόσμου.

Ἐχθρὸς τοῦ Κογκρέσσου

Ο καισαρισμὸς ἔφερε ἀναποφεύκτως τὸν Ροῦζβελτ σὲ σύγκρουση πρὸς τὸ Κογκρέσσο. Μία ἀπὸ τὶς δυσχέρειες, τὶς ὁποῖες ἀντιμετώπισε σ' ὅλη τὴν διάρκεια τῶν προεδρικῶν του θητειῶν ἦταν ἡ ὑποχρέωσή του νὰ ὑπερνικᾶ, νὰ ξεπερνᾶ ἢ νὰ παρακάμπτει τὶς ἀντιδράσεις τοῦ νομοθετικοῦ σώματος. Δὲν μποροῦσε νὰ συμβιβασθεῖ μὲ τοὺς βραδυκίνητους ρυθμούς του καὶ τὴν τάση του πρὸς τὴν κριτικὴ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Ὑπέφερε ἀπὸ τὶς ἐναντίον του ἐπικρίσεις. Τὰ μεγάλα του σχέδια σκόνταφταν συνεχῶς στὸν συντηρητισμὸ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν γερουσιαστῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν προσκολημμένοι στὴν παράδοση καὶ προστάτευαν τὶς μεθόδους λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος, οἱ ὁποῖες γι' αὐτὸν ἦσαν ἀρχαϊκές.

2. Τὸ Κογκρέσσο ὑπεραμυνόταν θεσμούς, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος θεωροῦσε ξεπερασμένους. Ἀντιτασσόταν στὴν «ἀρχὴ τοῦ ἑνός», τὴν ὁποία ἐφάρμοζε ὁ πρόεδρος. Ὁ F.D.R. δὲν ἔνιωθε κανένα σεβασμὸ στὴν παράδοση, στοὺς θεσμούς της, στὶς μεθόδους της καὶ περιφρονοῦσε βαθειὰ τὸ Κογκρέσσο.

3. Φυσικὰ αὐτὰ τὰ συναισθήματά του τὰ ἔκρυβε καὶ μὲ χίλια τεχνάσματα πάσχιζε νὰ συνυπάρχει μὲ τὴ νομοθετικὴ ἐξουσία, νὰ ξεπερνᾶ τὶς ἀντιδράσεις της, νὰ παρακάμπτει τὶς δυσχέρειες ποὺ τοῦ προκαλοῦσε, νὰ ἐξασφαλίζει τὴν συμπαράσταση ἢ ἔστω τὴν ἀνοχή της. Γι' αὐτὸ κολάκευε τὰ μέλη της, ἐξαγόραζε μὲ ποικίλους τρόπους τὴν ὑποστήριξή τους, χρησιμοποιοῦσε ἀνθρώπους σὰν τὸν Μάρσαλ, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὴν συμπάθειά της. Ταυτοχρόνως, ἀπευθυνόταν ἄμεσα στὸν λαὸ γιὰ νὰ τὸν πείσει ἢ τῆς δημιουργοῦσε τετελεσμένα, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἀδυνατοῦσε νὰ ἀναιρέσει.

4. Πολλὲς φορές, οἱ σχέσεις του μὲ τὸ Κογκρέσσο τεντώθηκαν, ἀλλὰ ἤξερε νὰ σταματᾶ στὸ ἐπικίνδυνο σημεῖο καὶ ἔτσι οὐδέποτε ἔσπασαν. Μερικὲς φορές, τὴν ἔνταση τὴν προκαλοῦσε σκοπίμως ὁ ἴδιος, τὴν ὠθοῦσε ὅμως μόνον ὡς τὸν βαθμὸ ποὺ ἦταν ἀπαραίτητος, γιὰ νὰ ὑποκύψει ἢ νὰ συμβιβαστεῖ τὸ Κογκρέσσο. Φυσικὰ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν πλευρά του, συχνὰ ἀναγκάσθηκε νὰ κάνει συμβιβασμούς.

5. Στὶς σχέσεις του μὲ τὸ Κογκρέσσο, ὁ Ροῦζβελτ ἔδειξε περισσότερο ἴσως ἀπὸ ὅσο σὲ ὁποιονδήποτε ἄλλον τομέα, τὴν πανουργία, ἡ ὁποία διέκρινε τοὺς πολιτικοὺς χειρισμούς του καὶ τὴν ἐκπληκτικὴ πολιτικὴ εὐελιξία του.

Τὸ Κράτος εἶναι δικό του

> *Ὁ Ροῦζβελτ πιστεύει ὅτι εἶναι Μέγας Εὐεργέτης τῆς χώρας του καὶ ὅτι τῆς δίνει πράγματα, τὰ ὁποῖα κανεὶς ἄλλος δὲν θὰ μποροῦσε. Ἄρα, αὐτοδικαίως μπορεῖ νὰ τὴν θεωρεῖ κτῆμα του. Ἡ χώρα, τὸ χρῆμα της, ὁ λαός*

Σὲ κρουαζιέρα μὲ τὸ πολεμικὸ Houston. Δίπλα του ὁ ναύαρχος Λῆχυ (1939).

της, εἶναι δικά του. Μπορεῖ νὰ τὰ κάνει ὅ,τι θέλει. Παραθέτω κάποια παραδείγματα.

Η ἁρμόδια ὑπηρεσία εἶχε ἀπορρίψει τὶς προτάσεις τοῦ βιομήχανου **Henry J. Kaiser** νὰ ἀναλάβει τὴν ναυπήγηση μικρῶν ἀεροπλανοφόρων γιὰ λογαριασμὸ τοῦ ἀμερικανικοῦ ναυτικοῦ. Ὁ Ροῦζβελτ ὅμως ἐπενέβη καὶ διέταξε τὸ ναύαρχο **King** νὰ προχωρήσει στὴν ναυπήγηση τῶν ἐν λόγῳ σκαφῶν καὶ νὰ δώσει τὸ σχετικὸ συμβόλαιο στὸν Kaiser. Ὁ King ὑπάκουσε. Ὁ Ροῦζβελτ ἀπεδείχθη ὅτι εἶχε δίκιο, τόσον ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα τῶν μικρῶν ἀεροπλανοφόρων, ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ συγκεκριμένου βιομήχανου. Ὅμως τὸ γεγονὸς παραμένει ὅτι παρενέβη παρανόμως καὶ παρατύπως ὑπὲρ ἑνὸς ἐπιχειρηματία. Ἀδιαφόρησε πλήρως γιὰ τὶς νόμιμες διαδικασίες. Καὶ ἐξασφάλισε στὸν εὐνοούμενό του κέρδη ἑκατομμυρίων δολλαρίων. Ὁ τελευταῖος τοῦ τὸ ἀνταπέδωσε, χρηματοδοτῶντας τὴν ἐκλογικὴ ἐκστρατεία του τοῦ 1944.

2. Τὸ 1942, ἀποφάσισε ὅτι τοῦ χρειαζόταν μιὰ ἀπομονωμένη ἐξοχικὴ κατοικία, γιὰ νὰ ξεκουράζεται. Ὡς πρόεδρος, εἶχε στὴν διάθεσή του τὸ Χάϋντ Πάρκ, ἀλλὰ ἦταν μακρυὰ ἀπὸ τὴν Οὐάσινγκτων. Ἔτσι, χρησιμοποίησε γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ ἕναν καταυλισμὸ τοῦ πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, τὸ «Κάμπ-Νταίηβιντ», ποὺ ἔγινε προεδρικὴ ἐξοχικὴ ἔπαυλη, μὲ τὸ ὄνομα «Σάνγκρι-Λά»[74].

3. Ἦταν ὁ πρῶτος πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε προσωπικὸ ἀεροπλάνο. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1943, τὰ ἐργοστάσια Ντάγκλας τῆς Σάντα Μόνικα τῆς Καλιφόρνιας, διατάχθηκαν νὰ διασκευάσουν ἕνα ἀπὸ τὰ ὑπὸ κατασκευὴν DC-4 σὲ προεδρικὸ ἀεροπλάνο. Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἐγκαταστάθηκε καὶ ἀνελκυστήρας, γιὰ νὰ ἀνεβοκατεβαίνει ὁ πρόεδρος χωρὶς νὰ στήνονται εἰδικὲς ράγες

74. Ὁ Ἀϊζενχάρουερ τοῦ ξανάδωσε τὸ ὄνομα Κάμπ-Ντέηβιντ.

γιὰ τὸ ἀναπηρικὸ καροτσάκι του, οἱ ὁποῖες πρόσφεραν ἀπαράδεκτο θέαμα. Στὸ ἀεροσκάφος κατασκευάσθηκαν ἰδιαίτερα διαμερίσματα, εἰδικῶς ἐπιπλωμένα γι' αὐτόν. Τὸ ἀεροσκάφος παρελήφθη στὶς 12 Ἰουνίου 1944 καὶ ὀνομάσθηκε «Ἱπτάμενος Λευκὸς Οἶκος», ἀλλὰ τὸ κοινὸ τὸ βάφτισε «Ἱερὴ Ἀγελάδα».

4. Ἡ βασίλισσα Βικτωρία εἶχε στείλει δῶρο στὸν πρόεδρο τῶν ΗΠΑ **Ράδερφορντ Χαίης** ἕνα γραφεῖο. Ὅλοι οἱ πρόεδροι τὸ χρησιμοποιοῦσαν. Ὁ Ρούζβελτ διέταξε καὶ τὸ πέταξαν σὲ μιὰν ἀποθήκη, εἴτε ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἄρεσε, εἴτε ἀπὸ ἀντιβρεταννικὰ αἰσθήματα[75].

5. Τὸν Αὔγουστο τοῦ 1944, ὁ Ρούζβελτ κατηγορήθηκε γιὰ τὸ ἑξῆς: ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν Χαβάη, σταμάτησε στὴν ἀεροναυτικὴ βάση τοῦ νησιοῦ Adak στὶς Ἀλεουτίνες. Ὅταν τὸ καταδρομικό, τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε, ἀναχώρησε καὶ ἔκανε ἀρκετὸ δρόμο, ἀνακάλυψε ὅτι τὸ σκυλί του, ἡ Φάλα, εἶχε ξεμείνει. Διέταξε λοιπὸν ἕνα καταδρομικό νὰ ἐπιστρέψει στὸ Adak καὶ νὰ τοῦ φέρει τὸ σκυλί. Ὁ ἄνθρωπος θεωροῦσε καὶ τὸν στόλο καὶ τὸ δημόσιο χρῆμα ἰδιοκτησία του! Ὁ ἴδιος μόνον ἐμμέσως διέψευσε τὸ γεγονός, ἀλλὰ εἶναι πιθανὸ νὰ ἀληθεύει, διότι ἀνταποκρίνεται στὴ νοοτροπία του.

> *Ὁ Ρούζβελτ, ἐνῶ ἐξωτερικῶς ἔδειχνε «δημοκρατικός», προσέχοντας νὰ εἶναι ἁπλός, λιτός, φιλικός, διόλου ἐπιδεικτικὸς ἢ πομπώδης, ἐσωτερικῶς ἦταν φύση ὁλοκληρωτική. Ἀκόμη καὶ στὴν ἐξωτερική του ἐμφάνιση, ποὺ τόσο μεριμνοῦσε γιὰ τὴν «δημοκρατικότητά» της, κάπου-κάπου ἐκδηλωνόταν αὐτὴ ἡ φύση του. Δεῖτε κάποιαν ἀπὸ τὶς φωτογραφίες του μὲ τὴν ναυτικὴ κάπα ριγμένην στοὺς ὤμους του καὶ τὸ ὕφος του, γιὰ νὰ διαπιστώσετε μίμηση Ρωμαίου κοσμοκράτορα.*

---

75. Ὁ Τζ. Κέννεντυ τὸ ἐπανέφερε σὲ χρήση.

VII

Οἱ Ἄνθρωποί του

«Ὁ Χόπκινς ἔβλεπε τὸν πρόεδρο σὰν μεγάλο ἥρωα, ποὺ μὲ τοὺς στόχους, τὴν φιλοσοφία καὶ τὶς πράξεις του πρόσφερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὸν πολιτισμό». (Σὰμ Ρόζενμαν, σύμβουλος τοῦ Ροῦζβελτ)

Αὐτὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι

Η ἀναπηρία τοῦ Ροῦζβελτ καὶ τὸ ἀπόλυτο δόσιμό του στὴν πολιτικὴ ἐπιδείνωσαν τὴν συναισθηματικὴ καὶ πνευματικὴ ἀπομόνωση στὴν ὁποία ἐξ ἀρχῆς τὸν ὤθοῦσε ἡ φύση του. Δὲν ἦταν ἡ ἐξουσία ποὺ τὸν ἔκανε μοναχικό, ἀλλὰ ἡ μοναχικότητά του (ἔμφυτη καὶ ἐπίκτητη), ἡ ὁποία τὸν ἔκανε ἐραστὴ τῆς ἰσχύος.

2. Στὴν πραγματικότητα, ὁ Ροῦζβελτ οὐδέποτε ἀπέκτησε σύζυγο, παιδιά, ἐρωμένη, φίλους. Εἶχε συγγενεῖς καὶ συνεργάτες, βοηθοὺς καὶ παρατρεχάμενους, ἀλλὰ ὄχι ἀνθρώπους, μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ἐπικοινωνεῖ στ' ἀλήθεια, πνευματικῶς ἢ συναισθηματικῶς. Μερικοὶ στάθηκαν πλάϊ του χρόνια πολλά, τὸν ὑπηρέτησαν πιστά, τοῦ ἀφοσιώθηκαν. Ὅμως δὲν ἐπικοινώνησαν ποτὲ πλήρως μαζί του, δὲν ἔγιναν φίλοι μὲ τὴν ἀληθινὴ ἔννοια τῆς λέξεως.

3. Ὁ κυριώτατος ἀπὸ τοὺς συνεργάτες του, ὁ **Χάρρυ Χόπκινς**, ἔγινε ὁ πιὸ κοντινός του ἄνθρωπος, ὄχι ἐπειδὴ ἐπικοινώνησε μαζί

του στὴν βάση ὑγιοῦς ἀλληλοκατανοήσεως καὶ ἀμοιβαίας φιλίας, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔμαθε πῶς νὰ συμπεριφέρεται ἀπέναντι σ' αὐτὸν τὸν κρυψίνοα, ἐπιφυλακτικό, ἐγωκεντρικό, μοναχικὸ Καίσαρα καὶ νὰ τὸν ὑπηρετεῖ ὡς δεύτερο, κατώτερο «ἐγὼ» (ἐκτελεστικό) του. Ἔτσι, διατηροῦσε τὴν εὔνοια τοῦ Κυρίου του.

4. Παρὰ ταῦτα, ὁ Ρούζβελτ εἶχε τάλαντο στὸ νὰ κάνει τοὺς ἄλλους νὰ νιώθουν ἄνετα μαζί του καὶ νὰ τὸν ἐμπιστεύονται. Καὶ ὁ ἴδιος ἔδειχνε νὰ νιώθει ἄνετα μὲ ὅλους καὶ παντοῦ. Στὸν Λευκὸ Οἶκο ἔνιωσε σὰν στὸ σπίτι του ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα. Καὶ σὲ ἀντίθεση πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶχε ἐντός του, κατάφερνε νὰ δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἀνέδιδε θέρμη, καλωσύνη, εὐγένεια, ἐνδιαφέρον. Ἀπέπνεε ἰσχυρὸ προσωπικὸ μαγνητισμό. Καὶ ἔκανε τοὺς ἄλλους νὰ τοῦ δίδονται μὲ αἴσθημα ἀπόλυτο.

5. Ὁ δικαστὴς **Σὰμ Ρόζενμαν**, ὁ **Louis Howe**, ὁ **Χάρρυ Χόπκινς** τοῦ δόθηκαν ὁλοψύχως, μὲ τὴν τυφλὴ ἀφοσίωση τοῦ καλοῦ σκύλου πρὸς τὸ ἀφεντικό του. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν παρομοίωση ἔδωσε ὁ Ρόζενμαν γιὰ τὸν Λ. Χόου, γράφοντας ὅτι εἶχε τὴν συμπεριφορὰ σκύλου

> *«ποὺ ἔνιωθε ὅτι ὅποιος πλησίαζε τὸ ἀφεντικό του, τὸ ἔκανε μὲ τὴν πρόθεση νὰ τὸν βλάψει».*

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ρόζενμαν ἔτρεφε γιὰ τὸν Ροῦζβελτ θρησκευτικὴ λατρεία.

Ὁ δρ. **Bruenn**, ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε τὴν ὑγεία τοῦ Ροῦζβελτ, τὸ τελευταῖο ἔτος τῆς ζωῆς του, τὸν βρῆκε *«ἐξαιρετικὴ προσωπικότητα»* καὶ ἔνιωσε γι' αὐτὸν ἔντονη συμπάθεια, τὴν ὁποία ὁ πρόεδρος ἔδειχνε νὰ τοῦ ἀνταποδίδει.

Ὁλότελα ἀφοσιωμένοι τοῦ ἦσαν καὶ ὁ προσωπικός του θαλαμηπόλος, **Arthur Prettyman**, ὁ ναύαρχος Λῆχυ, ὁ στρατηγὸς Μάρσαλ κ.ἄ.

6. Ἰδιαίτερης μνείας ἀξίζει ἡ περίπτωση τοῦ σὲρ **Τζὼν Ντίλ**.

Βρεταννός, ἀρχηγὸς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου, ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴ θέση του, ἐπειδὴ δὲν μπόρεσε νὰ συνεργασθεῖ μὲ τὸν Τσῶρτσιλ καὶ διορίστηκε κυβερνήτης τῆς Βομβάης. Ὅταν οἱ ΗΠΑ μπῆκαν στὸν πόλεμο, ὁ Ντὶλ στάλθηκε στὴν Οὐάσιγκτων ὡς στρατιωτικὸς ἐκπρόσωπος τῶν Βρεταννῶν καὶ σύνδεσμός τους μὲ τοὺς Ἀμερικανούς. Ἐκεῖ, ὁ Ροῦζβελτ τὸν ἐπεσήμανε, τὸν κατέκτησε καὶ τὸν ἔκανε νὰ τοῦ ἀφοσιωθεῖ σὲ σημεῖο, ὥστε οἱ συμπατριῶτες του νὰ δυσφοροῦν ἐναντίον του, θεωρῶντας τον *«πιὸ Ἀμερικανὸ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς»*. Σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, ὁ Ντὶλ ὑπεστήριζε τὶς ἀμερικανικὲς ἀπόψεις, ἐναντίον τῶν βρεταννικῶν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ροῦζβελτ τὸν πῆρε μαζί του στὴν συνάντησή του μὲ τὸν Τσῶρτσιλ στὴν Καζαμπλάνκα (1943) καὶ φρόντισε νὰ γίνει μέλος τοῦ Μικτοῦ Ἀμερικανοβρεταννικοῦ Συντονιστικοῦ Ἐπιτελείου, ὅπου ἀντιπροσωπεύοντας τὴν Βρεταννία, ὑποστήριζε τὶς ΗΠΑ.

7. Ὁ Ροῦζβελτ μεταχειριζόταν τοὺς ἄλλους «μὲ τὸ γάντι». Μόνο ποὺ τὸ γάντι ἔκρυβε χέρι σιδερένιο. Καὶ κάπου-κάπου, ὅταν ἔκρινε ὅτι ἔπρεπε, πετοῦσε τὸ γάντι καὶ φανέρωνε τὸ ἀτσάλι. Ἔτσι:

- Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1943, ὅταν οἱ ἀνθρακωρῦχοι πρόβαλαν διεκδικήσεις, δὲν δίστασε νὰ ἐπιτάξει τὰ ἀνθρακωρυχεῖα.

- Ὅταν τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1943, οἱ ἐργάτες τῆς Χαλυβουργίας ζήτησαν αὔξηση, ἀρνήθηκε κατηγορηματικῶς προβάλλοντας τὴν «ἀρχὴ τοῦ ἀντιπληθωρισμοῦ».

- Καὶ ὅταν 1.450.000 σιδηροδρομικοὶ ἀποφάσισαν νὰ ἀπεργήσουν, ὑπέγραψε, στὶς 27 Δεκεμβρίου 1943, διάταγμα ἐπιστρατεύσεώς τους. Τέτοιες ἐνέργειες ἔκαναν τὸν Ροῦζβελτ νὰ κερδίζει συμπάθειες καὶ στοὺς συντηρητικοὺς κύκλους καὶ ἰδίως νὰ ἐξασφαλίζει τὴν χρήσιμη ὑποστήριξη τῶν ἐργοδοτῶν.

Ὁ κύκλος τῶν ἀφανῶν

Ο Ροῦζβελτ διάλεγε προσεκτικὰ τοὺς ἀνθρώπους του, ὥστε νὰ τοῦ παρέχουν τὰ ἐχέγγυα τῆς ἐπιθυμητῆς συμπεριφορᾶς. Ὅμως πρόσεχε, ὥστε καὶ ἡ δική του ἡ στάση ἀπέναντί τους νὰ ἀποσπᾶ, νὰ τονώνει καὶ νὰ διατηρεῖ τὴν ἀφοσίωσή τους. Τοὺς μεταχειριζόταν ἔξυπνα, φιλικά, ἐγκάρδια, «ἐμπιστευτικά». Ἔτσι, τοὺς κατάφερνε νὰ δέχονται τὴν ἀφάνεια, στὴν ὁποία συστηματικῶς τοὺς καταδίκαζε, ἀρκούμενοι στὴν ὑπέρτατη τιμὴ τῆς «ἀπεριόριστης» ἐκτιμήσεώς του καὶ στὴν ἀφανῆ συμμετοχὴ στὴν ἄσκηση τῆς πραγματικῆς ἐξουσίας.

2. Ὁ Ροῦζβελτ, στοὺς ἀνθρώπους του δὲν ἀνέθετε ἀξιώματα (τοὐλάχιστον ὄχι πρώτης τάξεως). Οἱ πραγματικοὶ συνεργάτες του συνήθως δὲν γίνονταν ὑπουργοί, πρεσβευτές, διοικητὲς μεγάλων ὀργανισμῶν. Ἔμεναν οἱ περισσότεροι, γύρω ἀπὸ τὸν πρόεδρο, σὲ ἀφανεῖς θέσεις συμβούλων, γραμματέων ἢ καὶ μὲ τὴν ἰδιότητα τῶν ἁπλῶν «προσωπικῶν φίλων». Ἀποτελοῦσαν ἕνα κλειστὸ κύκλο ἐπιλέκτων, οἱ ὁποῖοι ἀδιαφοροῦσαν γιὰ τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς ἐξουσίας, ὅπως οἱ ἠχηροὶ τίτλοι, οἱ ἀπονομὲς τιμῶν, οἱ ἐπίσημες προσφωνήσεις. Ἡδονίζονταν μὲ τὴν ἐνδότατη οὐσία της. Εἶχαν τὸ συναίσθημα ὅτι ὑπουργοί, βουλευτές, γερουσιαστές, πρεσβευτές, στρατηγοί, ναύαρχοι, ἦσαν ἁπλᾶ ἀνδρείκελα, μὲ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ διασκέδαζαν, κινῶντας τα μὲ τὰ νήματα ποὺ κρατοῦσαν. Ἀποτελοῦσαν τὴν κλειστὴ λέσχη τῶν φαιῶν κατόχων τῆς ἀληθινῆς ἐξουσίας. Ἦσαν οἱ σχεδὸν ἀνώνυμοι ἱερεῖς της. Καὶ μόνος ἐπώνυμος ἦταν, ὅπως ἔπρεπε, ὁ Μέγας Ἀρχιερέας της —ὁ πρόεδρος Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ.

3. Χαρακτηριστικὴ περίπτωση τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖο ἐπέλεγε κάποιους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του ὁ Ροῦζβελτ, ἀποτελεῖ ὁ δρ. **McIntire**. Δὲν ἦταν διακεκριμένος γιατρός, ὅταν τὸν γνώρισε ὁ Ροῦζβελτ ὡς ὠτορινολαρυγγολόγο, ὁ ὁποῖος ἀσχολήθηκε μὲ τὴν χρόνια ἰγμορίτιδά του. Καὶ δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξε καλὸς γιατρὸς

γιὰ τὸν πρόεδρο. Αὐτὸς ὅμως τὸν προτίμησε, ἐπειδὴ ἦταν πρόθυμος νὰ παρουσιάζει στὸ κοινὸ τὴν ὑγεία του ἔτσι, ὅπως ὁ ἴδιος τὴν ἤθελε. Στὸν λαὸ ἀρέσει οἱ ἡγέτες του νὰ ἔχουν ἔξοχη ὑγεία, ἀντοχὴ μεγαλύτερη ἀπὸ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, ἱκανότητα γιὰ θαυματουργὴ ἀνάρρωση κ.ο.κ. Ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν εἰκόνα ἔδινε στὸ κοινὸ γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ Ροῦζβελτ ὁ McIntire. Ἐπίσης, δὲν εἶχε τὸ ὕφος γιατροῦ. Ἔτσι, ἡ παρουσία του πλάϊ στὸν Ροῦζβελτ δὲν ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὅτι αὐτὸς βρίσκεται κάτω ἀπὸ συνεχῆ ἰατρικὴ παρακολούθηση. Τέλος, ὁ McIntire ἦταν μανιώδης ψαρὰς ἀνοικτῶν θαλασσῶν, ὅπως ὁ Ροῦζβελτ. Καὶ ἐπὶ πλέον τραγουδοῦσε. Ἦταν δηλαδὴ ὁ τέλειος αὐλικός.

4. Φυσικά, πέρα ἀπὸ τοὺς αὐλικούς, ὑπῆρχαν καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ πραγματικὲς ἱκανότητες, (ὅπως ὁ Ντόνοβαν ἢ ὁ Μπαρούχ), τοὺς ὁποίους ὁ Ροῦζβελτ ἐπέλεγε μὲ τὰ ἀκόλουθα κριτήρια:

i) Μεγάλη ἁρμοδιότητα καὶ ἱκανότητα στὸν τομέα τους.
ii) Ἀκούραστη ἐργατικότητα.
iii) Ἀπεριόριστη ἀντοχή.
iv) Πάθος γιὰ ἀνωνυμία.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα κατ' ἐξοχὴν συγκέντρωσε ὁ **Χάρρυ Χόπκινς**. Γι' αὐτὸ καὶ ἀνεδείχθη σὲ κυριώτατο προσωπικὸ συνεργάτη τοῦ Ροῦζβελτ καὶ σὲ οὐσιαστικὸ ἀντιπρόεδρο τῆς χώρας, τὸν ὁποῖο ἀποκαλοῦσαν *«ὁ Ρασπούτιν τοῦ Λευκοῦ Οἴκου»*.

5. Ὁ Ροῦζβελτ ἀντάμειβε τοὺς πιστούς του, στὸν βαθμὸ καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ δὲν τοὺς καθιστοῦσαν ἐπικίνδυνους γιὰ τὸν ἴδιο. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ὁ σὲρ Τζῶν Ντίλ, ἀφοῦ τιμήθηκε μὲ διάφορα ἀμερικανικὰ βραβεῖα καὶ μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἐπίτιμου δόκτορα τῆς νομικῆς τοῦ Πρίνσετον, ὅταν πέθανε, ἐτάφη στὸ ἀμερικανικὸ ἐθνικὸ κοιμητήριο τοῦ Ἄρλινγκτον, πρᾶγμα ποὺ δὲν εἶχε γίνει ποτὲ ὥς τότε γιὰ ξένον.

6. Ὁ Ροῦζβελτ ἤξερε νὰ χρησιμοποιεῖ ἀνθρώπους. Ὁ ἴδιος ὑστεροῦσε σὲ γνώσεις, μόρφωση, κατάρτιση. Τοῦ ἔλειπαν, ἐπίσης,

ὁρισμένες ἱκανότητες. Φρόντιζε, ὅμως, νὰ περιβάλλεται ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι διέθεταν αὐτὰ τὰ χαρίσματα. Ἤξερε νὰ τοὺς ἐπισημαίνει, νὰ τοὺς προσελκύει καὶ νὰ τοὺς βάζει νὰ ἐργάζονται γι' αὐτόν. Τοὺς ἔβαζε νὰ συζητοῦν, νὰ τσακώνονται, νὰ ὁραματίζονται, νὰ σχεδιάζουν, νὰ εἰσηγοῦνται. Καὶ ἤξερε νὰ τοὺς ἀκούει καὶ νὰ ἐπωφελεῖται. Ἔτσι, ἀναπλήρωνε μὲ τὸ παραπάνω τὶς ἐλλείψεις του.

7. Ὑπῆρξε ἐφευρέτης τῶν «τράστ ἐγκεφάλων», συγκροτῶντας τὸ πρῶτο ἀπ' αὐτὰ τὸ 1932, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει στὸν ἐκλογικὸ ἀγῶνα του. Ἔκτοτε δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ λειτουργεῖ πλάϊ του. Σὲ ἀντίθεση πρὸς τοὺς περισσότερους πολιτικούς, *«ἤξερε πῶς δὲν τὰ ἤξερε ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἤξερε»*. Ἀπευθυνόταν, λοιπόν, στοὺς κατάλληλους ἀνθρώπους καὶ ἔτσι κατόρθωνε νὰ ἐπιτυγχάνει ὅσα θὰ τοῦ ἦσαν ἀκατόρθωτα.

8. Διέθετε μία ἀπὸ τὶς θεμελιώδεις ἀρετὲς τοῦ ἡγέτη: Ἤξερε νὰ διαλέγει τοὺς σωστοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς ἀξιοποιεῖ, τοποθετῶντας τους στὶς κατάλληλες θέσεις. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, χρησιμοποιῶντας σπουδαῖα τάλαντα ἄλλων, πέτυχε: τὴν σχετικὴ οἰκονομικὴ ἀνόρθωση τῶν ΗΠΑ, τὴν πραγμάτωση ἀναγκαίων κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων, τὴν ἀναδιάρθρωση καὶ τὴν κινητοποίηση τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας γιὰ τὸν πόλεμο, τὴν ὀργάνωση τεραστίων ἐνόπλων δυνάμεων, τὴν πραγματοποίηση ἐξοπλιστικῶν προγραμμάτων, τὰ ὁποῖα ἔμοιαζαν φανταστικά, τὴν ὀργάνωση τῆς διοχετεύσεως τῆς βοήθειας πρὸς τοὺς Βρεταννοὺς καὶ τοὺς Ρώσους, τὴν διεξαγωγὴ ἀποτελεσματικῆς προπαγάνδας, τὴν συγκρότηση ἀποδοτικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν κ.ο.κ.

9. Ὁ Ροῦσβελτ, ἀντίθετα πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους πολιτικούς, εἶχε συγκροτήσει ἐπιτελεῖο ἀπὸ εἰδικοὺς ὑψηλοῦ ἐπιπέδου, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ κομματικὲς ἐτικέττες, τὸ ὁποῖο συνέλεγε, ἀνέλυε καὶ πρόβλεπε ὅσα συνέβαιναν ἢ θὰ συνέβαιναν σὲ ὅλο τὸν κόσμο. Κρίνοντας τὶς μεθόδους τῶν Εὐρωπαίων πολιτικῶν, ὁ Ροῦσβελτ

τοὺς χαρακτήριζε περιφρονητικά, «παλαιοεπαρχιῶτες μικροκομματάρχες».

10. Χρησιμοποιοῦσε διάφορες κατηγορίες συνεργατῶν:

- **Προσωπικοὺς συμβούλους-βοηθούς** του: Ἀπ' αὐτοὺς κυριώτερος ἦταν ὁ **Χάρρυ Χόπκινς**, τὸ ἀπεριόριστα πιστὸ καὶ ἀφοσιωμένο «alter ego» τοῦ προέδρου.

- **«Διπλωμάτες»**: Τέτοιος ἦταν ὁ **Τζόφερ Ε. Νταίβις**, πολυεκατομμυριοῦχος βιομήχανος, ἀλλὰ καὶ φιλοσοβιετικός. Ὁ Ροῦζβελτ τὸν χρησιμοποίησε ὡς «εἰδικὸ ἀπεσταλμένο» του στὴν Μόσχα καὶ στὴν συνέχεια τὸν τοποθέτησε ἐκεῖ πρῶτο πρεσβευτὴ τῶν ΗΠΑ. Ὑπῆρξε βασικὸ ὄργανο στὴν προώθηση τῆς πολιτικῆς τοῦ Ροῦζβελτ, γιὰ ἀμερικανορρωσικὴ προσέγγιση, συνεργασία καὶ παγκόσμια συγκυριαρχία.

  Ἐπίσης, σημαντικὸ μέλος αὐτῆς τῆς ὁμάδας ἦταν ὁ **Ἄβελερ Χάρριμαν**, ὁ ὁποῖος ἔπαιζε τὸ ρόλο «προσωπικοῦ ἀπεσταλμένου» τοῦ προέδρου.

  Πράκτορες: Προσέφευγε συχνὰ στὶς ὑπηρεσίες μυστικῶν πρακτόρων, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦσαν προσωπικὲς ἐντολές του. Τέτοιοι ὑπῆρξαν ὁ **Ντόνοβαν** καὶ ὁ **Μάρφυ**.

  Τεχνοκράτες: Ὅπως οἱ οἰκονομολόγοι, οἱ ὁποῖοι κατάστρωσαν τὸ «Νιοὺ Ντήλ»: **Χένρυ Μοργκεντάου**, **Μπέρναντ Μπαρούχ**, **Χένρυ Οὐάλλας κ.ἄ.**

  Ἐπιστήμονες: Ὅπως ἡ ὁμάδα, ἡ ὁποία κατασκεύασε τὴν ἀτομικὴ βόμβα.

11. Ὡς πρόεδρος περιβαλλόταν ἀπὸ μία καμαρίλα ἱκανῶν καὶ ἀφοσιωμένων κυριῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν κυρία **Λὲ Χάντ**, μία πολὺ ἀποτελεσματικὴ καὶ ὄμορφη γυναῖκα, ἡ ὁποία πιστευόταν γενικῶς ὅτι ἦταν γιὰ πολλὰ χρόνια ἐρωμένη του. Τὶς καθημερινὲς ὑποθέσεις του τὶς χειρίζονταν δύο ἄντρες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀκριβῶς, ὅπως ἤθελε τοὺς ἀνθρώπους του ὁ πρόεδρος: εὐχάριστοι, ἱκανοί, ἀφο-

σιωμένοι, ὑπάκουοι, μὴ φιλόδοξοι, ἀφανεῖς: ὁ **Στὴβ Ἔρλυ** καὶ ὁ **Μάρβιν Μακιντάϊρ**.

12. Ἐνῶ ὅμως χρησιμοποιοῦσε τοὺς ἀνθρώπους, **δὲν τοὺς ἐμπιστευόταν ποτέ**! Δὲν ἀποκάλυπτε τὶς σκέψεις του οὔτε στὸν πιὸ δικό του ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους του, τὸν Χάρρυ Χόπκινς, τὸ «alter ego» του, τὸν ὁποῖο χρησιμοποιοῦσε σὰν προσωπικὸ ἀπεσταλμένο του γιὰ τὶς ἐπαφές του μὲ τὶς ξένες κυβερνήσεις. Ἔλεγε ψέμματα ἀκόμη καὶ στὴν σύζυγό του, στοὺς συγγενεῖς τους, στοὺς ἄμεσους συνεργάτες του. (λ.χ. ὅτι δὲν σκοπεύει νὰ ἐκθέσει ὑποψηφιότητα στὶς ἑπόμενες ἐκλογές). Καὶ φυσικὰ **ἔλεγε διαρκῶς ψέμματα** στὸ Κογκρέσσο, στὸν λαό του καὶ στοὺς συμμάχους του. Ἡ Ἱστορία γνώρισε πολλοὺς ψεῦτες. Ἕνας ἀπὸ τοὺς μέγιστους ὑπῆρξε ὁ Ρούζβελτ. Ὅμως τὰ ψέμματά του ἦταν ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ Πλάτων ἀποκαλεῖ «βασιλικὰ» —δηλ. λέγονταν γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν (τὰ κατὰ τὴν γνώμη τοῦ ἴδιου) συμφέροντα τῆς Πολιτείας, τὰ ὁποῖα ὑπερέχουν τῆς ἀλήθειας.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

(1933-1939)

«Ὁ πόλεμος εἶναι καθῆκον σας, ἔστω κι ἂν τὸν μισεῖτε. Γιατὶ μπορεῖ νὰ μισεῖτε κάτι ποὺ εἶναι γιὰ σᾶς καλό, καὶ μπορεῖ ν' ἀγαπᾶτε κάτι ποὺ εἶναι γιὰ σᾶς κακό. Ὁ Θεὸς ξέρει, ἐσεῖς ὄχι». (Κοράνι)

I

«Νιοὺ Ντήλ»: Μῦθος καὶ πραγματικότητα

«Δὲν ἐπιδιώκω παρὰ νὰ σώσω τὸ καπιταλιστικό μας σύστημα. Καὶ γιὰ νὰ τὸ σώσω, πρέπει νὰ «βάλω αὐτί», στὴ σύγχρονη σκέψη». (Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ).[76]

Θέμα τοῦ βιβλίου μου εἶναι ὁ Ροῦζβελτ ὡς δημιουργὸς τῆς ἀμερικανικῆς κοσμοκρατορίας. Στὶς ἄλλες πλευρὲς τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας του ἀναφέρομαι μόνον στὸν ἀπαραίτητο γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ἐν λόγῳ θέματος βαθμό. Αὐτὸ ἰσχύει γιὰ ὁλόκληρη τὴν ἐσωτερικὴ πολιτική του καὶ γιὰ τὸ «Νιοὺ Ντήλ».

α) Δύο πρότυπα: σταλινικὸ-χιτλερικό

Στὸν κόσμο τοῦ 1933-39 ὑπῆρχαν, ἔξω ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸ φιλελεύθερο-ἰδιωτικὸ καπιταλισμό, δύο ἄλλοι δυνατοὶ δρόμοι: ὁ σταλινοκομμουνιστικὸς καὶ ὁ χιτλεροεθνικοσοσιαλιστικός. Ὁ Ροῦζβελτ, γιὰ νὰ βγάλει τὴν ἀμερικανικὴ οἰκονομία ἀπὸ τὴν κρίση, ἦταν ὑποχρεωμέ-

---

76. Τὸ διεμήνυσε στὸν βασιλιὰ τοῦ κίτρινου Τύπου, Γ. Ρ. Χήρστ, ὅταν αὐτὸς ἀνησύχησε γιὰ τὸν «σοσιαλισμὸ» τοῦ «Νιοὺ Ντήλ». Τὸ ἀναφέρει ὁ E. D. Coblentz στὸ βιβλίο του βιογραφία τοῦ Χήρστ. «*William Randolph Hearst*» N. Y. 1952.

νος νὰ παρεκκλίνει ἀπὸ τὸ παραδοσιακὸ σύστημα. Ποιὸ πρότυπο θὰ διάλεγε; Τὸ σταλινικὸ ἢ τὸ χιτλερικό;[77]

Ο Στάλιν εἶχε συγκροτήσει ἕνα σύστημα συλλογικοῦ κρατικοῦ - μονοπωλιακοῦ - γραφειοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ Χίτλερ συγκρότησε ἕνα σύστημα κρατικῶς προσανατολιζόμενου - ρυθμιζόμενου - ἐλεγχόμενου - διευθυντικοῦ ἀλλὰ καὶ «λαϊκοῦ» καπιταλισμοῦ.

2. Ὁ Στάλιν κατάργησε τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία στὴν γῆ καὶ μετέτρεψε τοὺς ἀγρότες σὲ ἀκτήμονες γεωργικοὺς ἐργάτες.

Ὁ Χίτλερ διέγραψε τὰ χρέη τῶν ἀγροτῶν, τοὺς χρηματοδότησε μὲ χαμηλότοκα (2%) δάνεια καὶ μοίρασε στοὺς ἀκτήμονες τὰ τσιφλίκια τῶν γιοῦγκερς. Ταυτόχρονα, ἐνθάρρυνε τοὺς ἀγρότες νὰ μποῦν σὲ συνεταιρισμοὺς ποὺ ὅμως, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὰ σταλινικὰ κολχόζ, δὲν καταργοῦσαν τὰ ἀτομικὰ κίνητρα τῶν μελῶν τους.

3. Ὁ Στάλιν κρατικοποίησε βιαίως τὸ σύνολο τῆς παραγωγῆς (γεωργικῆς, βιοτεχνικῆς, βιομηχανικῆς).

Ὁ Χίτλερ ἀνέθεσε στὶς ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις τὴν ἐκτέλεση μεγάλων δημοσίων ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀπορρόφησαν τὰ 7 ἑκ. τῶν ἀνέργων. Ἵδρυσε μεγάλες κρατικὲς ἐπιχειρήσεις, χωρὶς νὰ καταργήσει τὶς ἰδιωτικές. Μετασχημάτισε ὅμως τὶς τελευταῖες σὲ ἐπιχειρήσεις νέου τύπου, προωθῶντας τὴν συμμετοχὴ τῶν ἐργατῶν στὴν διαχείριση καὶ στὰ κέρδη τους. Προώθησε αὐτὸν τὸ νέο

77. Τὸ πρῶτο ἦταν ἤδη σὲ ἀξιολογώτατο βαθμὸ διαμορφωμένο, ἐνῶ τὸ δεύτερο ἄρχιζε νὰ παίρνει σάρκα καὶ ὀστᾶ μὲ ἐκείνην τοῦ Ρoῦζβελτ. Ὅμως οἱ ἰδέες τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἦσαν λίγο-πολὺ γνωστὲς καὶ ἀκόμη γνωστότερο τὸ πρόγραμμά του γιὰ τὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτική. Ἡ ὑλοποίηση τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ προτύπου ἔγινε μὲ ταχύτατους ρυθμούς, κατὰ τὴν περίοδο ποὺ στὶς ΗΠΑ ἐφαρμοζόταν τὸ «Νιού-Ντήλ».

καπιταλισμὸ ὄχι μὲ τὴν βία, ἀλλὰ ἐξαρτῶντας τὶς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ τὶς κρατικὲς παραγγελίες, τοποθετῶντας κρατικοὺς καὶ κομματικοὺς ἐπόπτες, ἀσκῶντας αὐστηροὺς ἐλέγχους. Ταυτοχρόνως, ἀνάγκασε τὶς μικρομεσαῖες ἐπιχειρήσεις νὰ συνενωθοῦν, ἀπαγορεύοντας τὴν ὕπαρξη καὶ τὴν σύσταση ἐπιχειρήσεων, οἱ ὁποῖες δὲν διέθεταν ὁρισμένο κεφάλαιο. Δηλαδή, ὁ Χίτλερ διαμόρφωνε, δεκαετίες πρὶν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, τὸν κρατικό-λαϊκὸ καπιταλισμό.

4. Ὁ Στάλιν κρατικοποίησε ὅλο τὸ ἐμπόριο —εἰσαγωγικό, ἐξαγωγικό, χονδρικό, λιανικό.

Ὁ Χίτλερ προτίμησε νὰ τὸ ρυθμίζει μὲ δασμούς, τέλη, ποσοστώσεις (μείωσε τὶς εἰσαγωγὲς κατὰ 80%, ὑποχρεώνοντας τὶς ἐπιχειρήσεις νὰ ἐφαρμόσουν τὴν πολιτικὴ τῆς αὐτάρκειας, παράγοντας ὑποκατάστατα πρώτων ὑλῶν).

5. Καὶ ὁ Στάλιν καὶ ὁ Χίτλερ ἐπιδόθηκαν σὲ ἐξοπλισμούς, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν τὴν οἰκονομία νὰ λειτουργεῖ. Μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ὁ πρῶτος χρησιμοποιοῦσε ἀποκλειστικῶς κρατικὰ κεφάλαια (ἀφοῦ ὅλα τὰ ἄλλα εἶχαν ἀπαλλοτριωθεῖ), ἐνῶ ὁ δεύτερος χρησιμοποιοῦσε ἰδιωτικὰ κεφάλαια καὶ τὴν λαϊκὴ ἀποταμίευση, μέσῳ ἐσωτερικῶν δανείων, τὰ ὁποῖα ἐξασφάλιζαν συνεχῆ ἀνακύκλωση τοῦ χρήματος. Δηλαδή, ἄνοιγε πρῶτος τὸν δρόμο τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας, διὰ τῆς στρατιωτικοποιήσεώς της, τὸν ὁποῖο ἔσπευσε νὰ ἀκολουθήσει καὶ ὁ Ροῦζβελτ.

6. Καὶ ὁ Στάλιν καὶ ὁ Χίτλερ ἐπεδίωξαν τὴν αὐτάρκεια. Ὁ πρῶτος, ὅμως, διέθετε ἀπέραντη χώρα, μὲ ὅλες χωρὶς ἐξαίρεση τὶς πρῶτες ὕλες. Ἀντιθέτως, ὁ δεύτερος κυβερνοῦσε μιὰ χώρα μικρή, χωρὶς πρῶτες ὕλες. Γι' αὐτό, κατηύθυνε τὴν βιομηχανία της πρὸς τὴν ἀνεύρεση καὶ παραγωγὴ ὑποκατάστατων —ἀπὸ τὴν συνθετικὴ βενζίνη καὶ τὰ συνθετικὰ ὑφάσματα ὥς τὸν συνθετικὸ καφὲ καὶ τὰ συνθετικὰ ἐλαστικά.

Ἡ «αὐτάρκεια» τοῦ Στάλιν καὶ τῶν ἐπιγόνων του, ἦταν ἡ τῆς

πενίας, τῶν ἐλλείψεων καὶ τῶν στερήσεων. Ἡ αὐτάρκεια τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἦταν σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ πραγματικὴ καὶ ἄν καὶ συνεπαγόταν κάποιες ἐλλείψεις, δὲν συνοδευόταν οὔτε ἀπὸ πενία, οὔτε ἀπὸ στερήσεις.

7. Τὸ σταλινικὸ πρότυπο ἀπεδείχθη ἀναποτελεσματικό. Τὸ χιτλερικὸ ὑπῆρξε ἐξόχως ἀποτελεσματικὸ —ὁδήγησε στὴν οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη, στὴν ἐξάλειψη τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς φτώχειας, στὴν ταχύτατη ἄνοδο τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου.

β) Ἡ ἐπιλογὴ τοῦ Ροῦζβελτ

> *Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἔτρεφε οὔτε τὴν πιὸ ἐλάχιστη συμπάθεια πρὸς τὸν κομμουνισμό. Δὲν σκόπευε ν' ἀντικαταστήσει τὸν προηγμένο ἰδιωτικὸ ἀστισμὸ τῶν ΗΠΑ ἀπὸ τὸν ὑπανάπτυκτο συλλογικὸ ἀστισμὸ τῆς ΕΣΣΔ.*[78] *Ἄρα, δὲν πῆρε τίποτα ἀπὸ τὸ σταλινικὸ πρότυπο. Βαδίζοντας, ὅμως, παραλλήλως πρὸς τὸ χιτλερικό, πῆρε ἀρκετὰ πράγματα ἀπ' αὐτό. Καὶ παρ' ὅλο ποὺ τὰ διαφοροποίησε σημαντικῶς, κατέδειξε γιὰ μία ἀκόμη φορὰ τὴν «ἐκλεκτικὴ συγγένειά» του μὲ τὸν Χίτλερ.*

Τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» τοῦ Ροῦζβελτ, ἄν καὶ μοιάζει μὲ τὴν ἐθνικοσοσιαλιστικὴ πρακτική, δὲν ἦταν πανομοιότυπό της. Οἱ συνθῆκες στὶς ΗΠΑ ἦσαν διαφορετικές: Οἱ δυνατότητές τους πολλαπλάσιες ἀπὸ τῆς Γερμανίας. Τὰ περιθώριά τους πολὺ μεγαλύτερα καὶ τὸ οἰκονομικὸ κατεστημένο τους ἀπείρως ἰσχυρότερο. Γι' αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ οὔτε χρειαζόταν, οὔτε μποροῦσε νὰ ἐφαρμόσει πλήρως τὸ χιτλερικὸ πρότυπο. Ἀκολούθησε κι αὐτὸς τὸν δρόμο πρὸς ἕναν κρατικῶς προσανατολιζόμενο, ρυθμιζόμενο, ἐλεγχό-

78. Βλέπε: Γ. Γεωργαλᾶ: «Ἡ Ἄνοδος καὶ ἡ Πτώση τῶν Ἀστῶν», ἐκδ. Σμυρνιωτάκη, 1988.

μενο, διευθυντικὸ —λαϊκὸ καπιταλισμό. Δὲν προχώρησε ὅμως πολύ. Διότι:

- ❑ Δὲν χρειαζόταν.
- ❑ Δὲν τὸ ἤθελε.
- ❑ Δὲν θὰ τὸ μποροῦσε.

Ἀκολούθησε δρόμο παρόμοιο πρὸς τὸν ἐθνικοσοσιαλισμό, ἀλλὰ μόνον στὸν βαθμὸ ποὺ χρειαζόταν γιὰ ν' ἀνταπεξέλθει στὶς συνέπειες τῆς κρίσεως.

2. Κατὰ τὸν πόλεμο, προσέγγισε περισσότερο στὸ χιτλερικὸ ὑπόδειγμα τῆς στρατιωτικοποιημένης οἰκονομίας, ἡ ὁποία δουλεύει κυρίως γιὰ τοὺς ἐξοπλισμούς. Τὸν δρόμο αὐτὸν τὸν συνέχισαν καὶ μετὰ τὸν πόλεμο, οἱ διάδοχοί του.Προσποιούμενοι ὅτι φοβοῦνταν ρωσικὴ στρατιωτικὴ ἐπίθεση, ρίχθηκαν στὸ κυνηγητὸ τῶν ἐξοπλισμῶν. Μ' αὐτὸ συντήρησαν τὴν οἰκονομικὴ ἀκμὴ τῆς χώρας τους, ὑπέταξαν τὶς οἰκονομίες τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ ὤθησαν τὴν ΕΣΣΔ στὴν οἰκονομικὴ ἐξάντληση καὶ στὸ ἀδιέξοδο. Ἡ οἰκονομία τῶν ἐξοπλισμῶν —ἐφεύρεση τοῦ Χίτλερ— χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὶς ΗΠΑ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς Pax Americana καὶ τὸν ἐξαναγκασμὸ τῆς ἀνίκανης ΕΣΣΔ νὰ σηκώσει τέτοια βάρη, νὰ προχωρήσει στὴν περεστρόϊκα καὶ στὴν αὐτοδιάλυση.

3. **Ὁ Στάλιν** κατάργησε τὸν ἰδιώτη κεφαλαιοκράτη καὶ τὸν ἀτομικὸ καπιταλισμό, ἀντικαθιστῶντας τους μὲ τὸν συλλογικὸ κεφαλαιοκράτη (= κομματικὴ νομενκλατούρα) καὶ τὸν κρατικὸ καπιταλισμό. Ἔκανε τὸ κράτος-κεφαλαιοκρατία.

Ὁ Χίτλερ διετήρησε τὸν κεφαλαιοκράτη, ἀλλὰ τὸν ὑπέταξε στὸ κράτος, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦσε τὸν καπιταλισμὸ γιὰ τοὺς δικούς του σκοπούς.

Ὁ Ρούζβελτ πῆρε τὸ χιτλερικὸ σύστημα, ἀλλὰ τὸ ἀναποδογύρισε. Ὑπέταξε τὸ κράτος στὸν κεφαλαιοκράτη, θέτοντας τὴν κρατικὴ ἐξουσία στὴν ὑπηρεσία τοῦ καπιταλισμοῦ.

4. Ὅσοι κεφαλαιοκράτες ἀνησύχησαν ἀπὸ τὶς «κομμουνιστικοῦ»

ἢ «ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ» τύπου καινοτομίες τοῦ Ροῦζβελτ, διεπίστωσαν τελικῶς ποιὰ ἦταν ἡ πορεία του, ἡσύχασαν, τὸν ὑποστήριξαν καὶ ἐπωφελήθηκαν. Ὁ Ροῦζβελτ ἔκανε μὲ τὸ πρότυπο τοῦ Χίτλερ, ὅ,τι ὁ Μὰρξ μὲ τὴν διαλεκτικὴ τοῦ Χέγκελ. Τὴν υἱοθέτησε καὶ τὴν ἐφάρμοσε, ἀλλὰ ἀντιστρέφοντάς τὴν —ὁ Μὰρξ ἔλεγε ὅτι ὁ Χέγκελ εἶχε τὴν διαλεκτική του μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ πόδια πάνω καὶ ὅτι αὐτὸς τὴν ἔστησε σωστά. (Φυσικὰ θὰ μποροῦσε νὰ ἰσχυρισθεῖ κανεὶς καὶ τὸ ἀντίθετο —τὸ θέμα εἶναι ποιὸ θεωρεῖς κεφάλι). Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἔκανε καὶ ὁ Ροῦζβελτ μὲ τὸ χιτλερικὸ πρότυπο. Ὁ Χίτλερ θεωροῦσε κεφάλι τὸ Κράτος καὶ πόδια τὸν καπιταλισμό. Ὁ Ροῦζβελτ τὸ ἀντίστροφο.

5. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μὲ τὴν διαφαινόμενη γιὰ τοὺς προβλεπτικοὺς κατάλυση τῆς κλασσικῆς ἀποικιοκρατίας, ἔμπαινε ἤδη ἀπὸ τὸ 1930, τὸ πρόβλημα τοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπὸ ἀποικιοκρατικὸ σὲ «αὐτάρκη». Οἱ παλαιὲς αὐτοκρατορίες δὲν ἤθελαν νὰ παραδεχθοῦν αὐτὴν τὴν προοπτικὴ καὶ ἐπέμεναν στὴν παλαιά. Ἔτσι, ἡ Εὐρώπη, μόνον πολὺ καιρὸ μετὰ τὸν πόλεμο καὶ τὴν ἀπώλεια τῶν αὐτοκρατοριῶν της, μπόρεσε νὰ περάσει σὲ νέο στάδιο τῆς καπιταλιστικῆς της ἀναπτύξεως μὲ κορωνίδα τὴν ΕΟΚ.

6. Ἀντιθέτως, ἡ Γερμανία καὶ οἱ ΗΠΑ, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη δὲν εἶχε καθόλου ἀποικίες καὶ ἡ δεύτερη λίγες, προσανατολίσθηκαν ἀμέσως πρὸς τὴ νέα μορφὴ τοῦ καπιταλισμοῦ —τὴν τῆς αὐτάρκειας. Τὴν προσπάθεια κατηύθυναν, ἀντιστοίχως, ὁ Χίτλερ καὶ ὁ Ροῦζβελτ.

7. Ὁ δεύτερος παρεξηγήθηκε ἀπὸ πολλούς, οἱ ὁποῖοι ἐντυπωσιάσθηκαν ἀπὸ τὶς ὁμοιότητες διαφόρων μέτρων του μὲ ἐκεῖνα τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ νομίσουν ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἤθελε νὰ κομμουνιστικοποιήσει, νὰ ἐκσοσιαλίσει ἢ νὰ ναζιστικοποιήσει τὶς ΗΠΑ. Αὐτὸς ὅμως ἤθελε μόνον νὰ προηγηθοῦν οἱ ΗΠΑ στὸν ἐκσυγχρονισμὸ ἔναντι τῶν ἄλ-

λων καπιταλιστικῶν χωρῶν, ὥστε ὅταν ἔφθανε ἡ ὥρα τῆς διαλύσεως τῆς κλασσικῆς μορφῆς ἀποικιοκρατίας νὰ εἶναι ἕτοιμες νὰ ἀναλάβουν τὴν ἡγεμονία τοῦ κόσμου.

8. Ὁ Ρούζβελτ στὴν προσπάθειά του αὐτὴν βρῆκε ἀνοιγμένο τὸν δρόμο, ἀπὸ τὴν κρίση τοῦ 1929. Κρίνοντας ἐκ τῶν ὑστέρων, θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ θεωρήσει τὴν κρίση ὡς σκόπιμο δημιούργημα τοῦ ἀμερικανικοῦ κεφαλαίου. Αὐτὸ ἀσφυκτιοῦσε σ' ἕναν κόσμο, ὅπου οἱ εὐρωπαϊκὲς αὐτοκρατορίες δὲν τοῦ ἄφηναν χῶρο νὰ ἐπεκταθεῖ ἀναλόγως πρὸς τὸν δυναμισμό του. Ἔτσι, θὰ μπορούσαμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι προκάλεσε ἑκουσίως τὴν κατάρρευση τῆς Οὐὼλ-Στρήτ, γιὰ νὰ συμπαρασύρει τὴν Εὐρώπη, ὅπως καὶ ἔγινε. Σὰν ἀποτέλεσμα, τὸ ἔδαφος (δηλ. ἡ παγκόσμια ἀγορὰ) θὰ ἐκκαθαριζόταν καὶ θὰ ἔμενε ἀνοικτὸ στὴν ἐπέκταση τῶν ἀμερικανικῶν ἐπιχειρήσεων. Διότι αὐτές, νεώτερες, ζωντανότερες, δυναμικώτερες καὶ πατῶντας στὴν πολὺ σταθερώτερη (οἰκονομικῶς καὶ τεχνολογικῶς) βάση τῶν ΗΠΑ, θὰ συνέρχονταν πρὶν ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκὲς ἀνταγωνιστικές τους. Βεβαίως, προκαλῶντας τὴν ἴδια τους τὴν χρεωκοπία, οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ κατέβαλλαν σημαντικὸ τίμημα, ἀλλὰ ἄξιζε τὸν κόπο.

9. Νομίζω ὅτι μιὰ τέτοια ἑρμηνεία τῆς κρίσεως τοῦ 1929 προϋποθέτει συμπτώσεις καὶ συνεργασίες πολλῶν συντελεστῶν, μᾶλλον ἀνέφικτες. Τὸ λογικώτερο εἶναι νὰ θεωρήσουμε τὴν κρίση προϊὸν ἑνὸς ἀνοργάνωτου καὶ ἀποχαλινωμένου καπιταλισμοῦ. Ὅμως, ὁ Ρούζβελτ, ὑπῆρξε ὁ μόνος πολιτικός, ὁ ὁποῖος εἶδε σ' αὐτὴν μία μοναδικὴ εὐκαιρία, γιὰ νὰ ἐπιβάλει τὴν οἰκονομικὴ κυριαρχία τῶν ΗΠΑ σὲ παγκόσμια κλίμακα.

Γιὰ νὰ γίνει αὐτό, ἔπρεπε:

- Νὰ δώσει στὴν οἰκονομία τῶν ΗΠΑ τὴν δυνατότητα νὰ ἀναρρώσει πρὶν ἀπὸ ἐκείνην οἱασδήποτε ἄλλης ἀξιόλογης χώρας.
- Στηριζόμενος στὴν μοναδικὴ οἰκονομία, ἡ ὁποία θὰ εἶχε

ἀνορθωθεῖ μέσα σ' ἕνα παγκόσμιο οἰκονομικὸ κενό, νὰ κυριαρχήσει.

Αὐτοὶ ἦταν οἱ στόχοι τοῦ «Νιοὺ Ντήλ». Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Ροῦζβελτ τὸ εἶδε σὰν ἐργαλεῖο γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς παγκόσμιας οἰκονομικῆς ἡγεμονίας.

10. Δὲν πέτυχε. Διότι τὸ «Νιοὺ Ντήλ», δὲν ἀπέδωσε οὔτε τόσο πολλά, οὔτε τόσο γρήγορα, τὰ ἐλπιζόμενα, ἐνῶ παραλλήλως ἄρχισε ἡ ἀνάκαμψη καὶ σὲ ἄλλες χῶρες. Δὲν ἀπέμενε, λοιπόν, παρὰ μία ἄλλη λύση: ὁ πόλεμος. Αὐτὸς θὰ κατέστρεφε τὴν Εὐρώπη, τὴν ἡγεμονία της καὶ τὴν παγκόσμια ἰσορροπία, πρὸς ὄφελος τῶν ΗΠΑ. Μ' αὐτὴν τὴν ἔννοια, ὁ Χίτλερ εἶχε κάποιο δίκιο, ὅταν ἀπέδωσε τὸν φιλοπολεμισμὸ τοῦ Ροῦζβελτ στὴν ἀποτυχία τοῦ «Νιοὺ-Ντήλ».

11. Εἶπε ὁ Χίτλερ:

«Ἡ νομοθεσία τοῦ «Νιοὺ Ντὴλ» τοῦ Ροῦζβελτ, ἦταν τελείως ἐσφαλμένη. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ συνέχιση αὐτῆς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς θὰ εἶχε καταλύσει αὐτὸν τὸν πρόεδρο, σὲ καιρὸ εἰρήνης, παρ' ὅλη τὴν διαλεκτική του ἱκανότητα. Σ' ἕνα εὐρωπαϊκὸ κράτος σίγουρα θὰ κατέληγε τελικῶς μπροστὰ σὲ δικαστήριο, μὲ τὴν κατηγορία ὅτι ἐσκεμμένως κατασπατάλησε τὸν ἐθνικὸ πλοῦτο. Καὶ δὲν θὰ διέφευγε τὴν τιμωρία γιὰ ἐγκληματικὲς μεθόδους στὶς ἐπιχειρήσεις του».[79]

12. Ἡ παραπάνω κριτικὴ γιὰ τὸ «Νιοὺ Ντήλ», ἐμπεριέχει στοιχεῖα ἀλήθειας, ἀλλὰ ὁπωσδήποτε εἶναι ὑπερβολική.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰ λεγόμενα τοῦ Χίτλερ, τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» δὲν σημείωσε πλήρη ἀποτυχία. Πέτυχε σὲ πολλὰ σημεῖα καὶ ἀπέτυχε σὲ ἄλλα. Καὶ ὁ ἰσχυρισμός του ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἔρριξε τὶς ΗΠΑ

79. Λόγος στὸ Ράϊχσταχ, 11 Δεκ. 1941.

στὸν πόλεμο, γιὰ νὰ ἀποφύγει τὴν πτώση του καὶ ἴσως καὶ τὴν τιμωρία του, ἀποτελεῖ προπαγανδιστικὸ ἐφεύρημα. Ἡ πτώση τοῦ Ροῦζβελτ ἦταν μᾶλλον ἀπίθανη καὶ περίπτωση τιμωρίας του δὲν ὑπῆρχε. Τὸ θέμα ἦταν ὅτι, μὲ τὸ «Νιοὺ Ντήλ», ὁ Ροῦζβελτ ἀπέτυχε νὰ ἐξασφαλίσει στὴν ἀμερικανικὴ οἰκονομία τὸ προβάδισμα στὴν πορεία τῆς ἀνορθώσεως, τὸ ὁποῖο ἦταν ἀναγκαῖο γιὰ τὴν παγκόσμια ἐπιβολή της. Ὁπότε, ἡ ἐναλλακτικὴ λύση ἦταν: πόλεμος. Ὁ Χίτλερ ἄγγιξε τὴν σχέση μεταξὺ «Νιοὺ Ντὴλ» καὶ πολέμου, ἀλλὰ τελικῶς δὲν τὴν συνέλαβε.

γ) Τὰ μέτρα τοῦ Νιοὺ Ντήλ

Η οἰκονομικὴ κρίση ξέσπασε τὸ 1929, ἐπὶ προεδρίας τοῦ ρεπουμπλικανοῦ Χοῦβερ. Αὐτή, μὲ τὶς συνέπειές της, ὁδήγησε τὸ 1932, σὲ περιφανῆ νίκη τῶν δημοκρατικῶν. Ὁ ὑποψήφιός τους, Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ ἐκλέγεται μὲ 57,3%. Κύρια ὑπόσχεσή του: Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος «Νιοὺ Ντήλ», μὲ τὸ ὁποῖο θὰ ξεπεραστοῦν ἡ κρίση καὶ οἱ συνέπεές της.

2. Πράγματι, ὁ Ροῦζβελτ, ἀρχίζει ἀμέσως τὴν ἐφαρμογή τοῦ προγράμματος «Νιοὺ Ντὴλ» (= «Νέο Συμβόλαιο»). Κύρια μέτρα του εἶναι:

- **Ἐθνικὸ χρεωστάσιο**: Ἀναστέλλεται ἡ ἐξόφληση ὅλων τῶν χρεῶν. Ἔτσι, οἱ ὑπερχρεωμένες τράπεζες μποροῦν νὰ ξαναλειτουργήσουν.
- **Ἐγκατάλειψη τῆς χρυσῆς βάσεως**: Τὸ δολλάριο-χαρτονόμισμα δὲν εἶναι αὐτομάτως μετατρέψιμο σὲ χρυσό. Ἔτσι, ἡ ἔκδοση χαρτονομίσματος ἀποδεσμεύεται, γιὰ νὰ χρηματοδοτηθοῦν ἔργα καὶ ἐπιδοτήσεις, ἐνῶ παραλλήλως ἀναχαιτίζεται ἡ ζήτηση χρυσοῦ καὶ ἡ συνεχὴς πτώση τοῦ δολλαρίου.
- **Ὑποτίμηση τοῦ δολλαρίου**: Χάνει τὸ 41% τῆς ἀξίας του. Ἄρα, ἀκριβαίνουν καὶ ἐμποδίζονται οἱ εἰσαγωγές, ὥστε νὰ

αὐξηθεῖ ἡ ζήτηση ἐσωτερικῶν προϊόντων καὶ νὰ σταματήσει ἡ ἐκροὴ χρήματος.

- **Ἀνατίμηση τοῦ χρυσοῦ**: Ὥστε νὰ συγκρατηθεῖ ἡ ζήτησή του.
- **Μείωση τῶν τόκων καὶ ἐπιτοκίων**: Σκοπὸς νὰ δοθεῖ φθηνὸ χρῆμα στὶς ἐπιχειρήσεις, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ κινηθοῦν.
- **Ἀναδιοργάνωση τοῦ ὅλου πιστωτικοῦ συστήματος.**
- **Ἐπιδοτήσεις στὴν γεωργία**: Ὀργανώνεται «ἀγροτικὴ πίστη».
- **Περιορισμὸς τῶν καλλιεργημένων γαιῶν**, ὥστε νὰ διευκολυνθεῖ ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπαλλαγεῖ τὸ Δημόσιο ἀπὸ τὸ πρόβλημα τῶν ἀγροτικῶν πλεονασμάτων.
- **Αὔξηση στὶς τιμὲς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων**, γιὰ νὰ ὑπερκαλύψουν οἱ γεωργοὶ τὴν ζημία ἀπὸ τὸν περιορισμὸ τῆς παραγωγῆς τους.
- **Μεγάλα ἔργα**: Τὸ Δημόσιο ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεση ἀρδευτικῶν, ὑδροηλεκτρικῶν, ἀναδασωτικῶν ἔργων, γιὰ τὴν ἀπορρόφηση ἀνέργων.
- **Ἐπιδότηση τῶν ἀνέργων**: Εἶναι ὁ «Νόμος Ἐπείγουσας Ἀνακουφίσεως».
- **Ἐπιβολὴ συλλογικῶν συμβάσεων**, οἱ ὁποῖες γίνονται ὑποχρεωτικές.
- **Αὔξηση ἀποδοχῶν**: Χορηγοῦνται αὐξήσεις στὶς ἀποδοχὲς τῶν ἐργαζομένων, ὥστε νὰ αὐξηθεῖ, ἀντιστοίχως, ἡ ζήτηση προϊόντων καὶ νὰ τονωθεῖ ἡ ἀγορά.
- **Ἐνθάρρυνση τῶν συνδικάτων**: Ἡ συγκρότηση, ἡ ἀνάπτυξη, καὶ ἡ δράση τους ὑποστηρίζεται. Ἰδιαίτερα ἐνθαρρύνονται νὰ ζητοῦν αὐξήσεις.
- **Ἐπιβολὴ ὁρίων**, ἀνωτάτων στὶς ὧρες ἐργασίας καὶ κατωτάτων στοὺς μισθοὺς-ἡμερομίσθια διαφόρων κλάδων. Σκοπός: νὰ ἀπορροφηθοῦν ἄνεργοι καὶ νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἕνα ἐλάχιστο ὅριο διαβιώσεως.
- **Ἐξαγωγικὴ προσπάθεια**: Εἰσάγεται μεγαλύτερη εὐλυγισία

στὴν σύναψη διμερῶν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν μὲ ἄλλες χῶρες.

- **Δημιουργία συστήματος κοινωνικῆς πρόνοιας**: Χορηγοῦνται συντάξεις στοὺς ἐργαζόμενους. Ἐπίσης, οἰκονομικὴ ἐνίσχυση στοὺς τυφλούς, στὰ ἀνάπηρα παιδιὰ καὶ σὲ ἄλλες κατηγορίες ἀτόμων.
- **Ἀπαγόρευση τῆς ἐργασίας ἀνηλίκων** (κάτω τῶν 16 χρόνων).
- **Μείωση τῶν τελωνειακῶν δασμῶν**, ὥστε νὰ φθηνήνουν τὰ προϊόντα.
- **Κατάργηση τῆς ποτοαπαγορεύσεως**. Ἱκανοποιεῖται ἕνα γενικὸ αἴτημα, ἀλλὰ καὶ θὰ κινηθεῖ τὸ ἐμπόριο.
- **Κρατικὲς παραγγελίες** στὴν βαρειὰ βιομηχανία.

3. Κανένα ἀπὸ τὰ παραπάνω μέτρα δὲν γεννήθηκε ἀπὸ νέες ἰδέες. Ὅλα ἀνεξαιρέτως εἶχαν προταθεῖ ἀπὸ διάφορες πλευρὲς κατὰ τὴν διάρκεια τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ὁ Ροῦζβελτ, ὅμως, εἶχε τὴν ἔμπνευση νὰ τὰ ξεθάψει καὶ νὰ τὰ ἐφαρμόσει ὅλα μαζί. Βεβαίως, δὲν ἀποτελοῦν ἑνιαῖο συνεπὲς σύνολο καὶ μάλιστα ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀντιφάσκουν μεταξύ τους. Ἐπὶ πλέον, στὸν τρόπο ἐφαρμογῆς καὶ στὴν δοσολογία τῶν μέτρων, ὁ Ροῦζβελτ αὐτοσχεδιάζει. Εἶναι, ὅμως, μία σοβαρὴ προσπάθεια γιὰ οἰκονομικὴ ἀνάκαμψη, ἡ ὁποία ἐντυπωσιάζει τὶς μᾶζες καὶ ἀναζωογονεῖ τὶς ἐπιχειρηματικὲς δραστηριότητες.

4. Τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» δὲν εἶναι ἀντικαπιταλιστικὸ ἢ σοσιαλιστικό. Ὁ Ροῦζβελτ ἀπορρίπτει τὶς προτάσεις γιὰ ἐθνικοποιήσεις. Παραμένει προσκολημμένος στὸν ὀρθόδοξο (= φιλελεύθερο) καπιταλισμό. Δὲν ἀλλάζει ὄχημα. Ἁπλῶς ἐπιχειρεῖ νὰ τὸ ἐπιδιορθώσει. Πολιτική του εἶναι ἡ ἀποκατάσταση τῶν ζημιῶν, οἱ ὁποῖες προέκυψαν ἀπὸ τὴν κατάχρηση ἑνὸς ἄκρατου καὶ τελείως ἀνοργάνωτου φιλελευθερισμοῦ —ὄχι ἡ κατάργηση τοῦ ἴδιου τοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ.

5. Τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» ἦταν ἔργο μιᾶς ὁμάδας νεαρῶν διανοουμένων, ἡ ὁποία ἀπεκλήθη «Τράστ Ἐγκεφάλων» («Brain Trust»). Τὴν ἀπο-

τελοῦσαν ὁ Κόρντελλ Χάλλ, ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν, ὁ Χάρολντ Ἴκες, ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν, ὁ Χένρυ Οὐάλλας, ὑπουργὸς Γεωργίας, ὁ Χένρυ Μοργκεντάου, ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν καὶ ὁ οἰκονομολόγος Μπέρναντ Μπαρούχ.

δ) Οἱ καρποί του

Τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» ἀπέδωσε θετικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα ἄρχισε ν' ἀνεβαίνει. Οἱ ἀγρότες ἀνακουφίστηκαν ἀπὸ τὰ χρέη τους, οἱ τιμὲς τῶν προϊόντων τους βελτιώθηκαν, τὸ ἀκαθάριστο εἰσόδημά τους αὐξήθηκε κατὰ 50%. Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ μεγάλωσε. Τὸ 1936, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων ἔχει πέσει ἀπὸ 12,8 σὲ 9 ἑκατομμύρια. Καὶ ὁ Ροῦζβελτ ἐπανεκλέγεται μὲ αὐξημένο ποσοστὸ 60,7%.

2. Ὅμως, τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» ἐκθειάστηκε πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴν πραγματική του ἀξία. Τὰ ἀποτελέσματά του ἦσαν μᾶλλον περιορισμένα. Τὸ 1937 ἦταν ἔτος νέας οἰκονομικῆς ὑφέσεως. Τὸ 1938 οἱ ἄνεργοι ἦσαν 10,4 ἑκ. καὶ τὸ 1939, ὅταν ξέσπασε ὁ πόλεμος, 9 ἑκ. Στὴν ἴδια περίοδο τὸ ἀκαθάριστο ἐθνικὸ εἰσόδημα ἔπεσε. Τὸ ἐξωτερικὸ ἐμπόριο, τὸ 1939, μόλις ποὺ ἄγγιζε τὰ ἐπίπεδα τοῦ 1930.

3. Μὲ τὴν ὑποτίμηση τοῦ δολλαρίου, ἡ ζωὴ ἀκρίβηνε, χωρὶς ἀρχικῶς νὰ βελτιωθοῦν οἱ τιμὲς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων. Γι' αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ εἰσήγαγε δύο καινοφανεῖς μεθόδους.

α) Τὴν σκόπιμη μείωση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καί

β) Τὴν καταστροφὴ τῶν γεωργικῶν πλεονασμάτων, μὲ ἀποζημίωση τῶν παραγωγῶν.

Παραλλήλως, ἄρχισε τὴν ἐπιδότηση τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων καθὼς καὶ τὴν ἀγορά τους ἀπὸ τὸ Κράτος, γιὰ νὰ τὰ διανείμει στὰ ἱδρύματα κοινωνικῆς βοήθειας. Ἔτσι, πέτυχε τελικῶς τὴν βελτίωση τῆς θέσεως τῶν ἀγροτῶν.

4. Ὅμως τὸ ἐθνικὸ χρέος μεγάλωσε. Ὁ ἴδιος ὁ Ροῦζβελτ στὸ λόγο

του γιὰ τὴν ἔναρξη τῆς β' προεδρίας του, στὶς 20 Ἰαν. 1936, ὁμολόγησε:

> *«Τὸ ἕνα τρίτο τοῦ ἔθνους βρίσκεται σὲ κακὴ κατάσταση ἀπὸ πλευρᾶς στεγάσεως, ἐνδύσεως καὶ διατροφῆς».*

5. Ἡ προοπτικὴ ἦταν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάρρωση θὰ κρατοῦσε πολλὰ χρόνια ἀκόμη. Ὁ πόλεμος, τὴν ἔφερε ἀμέσως. Καὶ ὁδήγησε τὶς ΗΠΑ σὲ χωρὶς προηγούμενο οἰκονομικὴ ἀκμή.

ε) Ἀντιδράσεις

Μὲ τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» προκαλοῦνται ἀντιδράσεις, τόσο ἀπὸ ἐπιχειρηματικοὺς ὅσο καὶ ἀπὸ ἐργατικοὺς κύκλους. Τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριο ἀκυρώνει τὰ μέτρα τοῦ «Νιοὺ Ντὴλ» ὡς ἀντίθετα πρὸς τὶς ἐλευθερίες, τὶς ὁποῖες ἐγγυᾶται τὸ Σύνταγμα (1935-36). Τὸ 1934, κῦμα ἀπεργιῶν συγκλονίζει τὴ χώρα. Ὁ Ροῦζβελτ ὅμως ξέρει ὅτι ἡ πλειοψηφία ἐγκρίνει τὴν προσπάθειά του. Ἀδιαφορεῖ, λοιπόν, τόσο γιὰ τὴν «νομιμότητα» τῶν μέτρων του ὅσο καὶ γιὰ τὶς ἀντιδράσεις ἐναντίον τους καὶ συνεχίζει.

2. Πολλοὶ ἀνησύχησαν μὲ τὸ «Νιοὺ Ντήλ», πιστεύοντας ὅτι θάβεται ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, ὅτι πρόκειται γιὰ ἕνα εἶδος «νεοκομμουνισμοῦ» ἤ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, σοσιαλισμοῦ. Δὲν ἐπρόκειτο γιὰ τίποτα ἀπὸ αὐτά. Ἀπαντῶντας στὸν Χῆρστ, ὁ ὁποῖος ἀνησυχοῦσε γιὰ τὸν «ἀριστερισμὸ» τοῦ «Νιοὺ Ντήλ», ὁ Ροῦζβελτ τοῦ εἶπε:

> *«Καταπολεμῶ τὸν κομμουνισμό... Δὲν ἐπιδιώκω παρὰ νὰ σώσω τὸ καπιταλιστικό μας σύστημα... Γιὰ νὰ καταπολεμηθοῦν καὶ οἱ κομμουνιστικὲς καὶ ἄλλες παράλογες ἰδέες, θὰ χρειασθεῖ ἴσως νὰ θυσιασθοῦν τὰ 46 ἄτομα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐτήσιο εἰσόδημα πάνω ἀπὸ 1 ἐκ. δολλάρια... Δὲν θέλουμε τὸν κομμουνισμὸ στὴν χώρα αὐτήν. Καὶ ὁ μόνος τρόπος νὰ τὸν κα-*

ταπολεμήσουμε εἶναι νὰ κάνουμε ἀνακατανομὴ τοῦ πλούτου».[80]

Πράγματι, αὐτὴ ἦταν ἡ πολιτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ. «Μεταρρύθμιζε» τὸν καπιταλισμὸ τῶν ΗΠΑ, ὄχι γιὰ νὰ τὸν καταλύσει, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν κάνει ν' ἀναρρώσει καὶ νὰ τὸν καταστήσει ἀκμαῖο καὶ ἰσχυρότερο.

3. Ὀρθότερες ἦσαν οἱ κατηγορίες ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατάγγελναν τὸν Ροῦζβελτ σὰν ὄργανο τοῦ Κεφαλαίου:

Ὁ Χιούϊ Πιὲρ Λόνγκ, κυβερνήτης τῆς Λουϊζιάνα, ὁ ὁποῖος τὸ 1932 εἶχε ὑποστηρίξει τὸν Ροῦζβελτ, διαφώνησε μὲ τὴν πρακτική του. Τὸ 1934 ἵδρυσε τὴν κίνηση «**Διανομὴ τοῦ Πλούτου μας**» καὶ κατήγγειλε τὸν Ροῦζβελτ γιὰ ἀθέτηση τῶν ὑποσχέσεών του καὶ προδοσία τῶν μαζῶν. Ὁ Λόνγκ, δραστήριος καὶ μαχητικός, κέρδιζε ἔδαφος. Τελικῶς, ἀνεδείχθη σὲ σοβαρὸ κίνδυνο γιὰ τὴν ἐπανεκλογὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ὅταν ἀνακοίνωσε ὅτι θὰ ἵδρυε «**τὸ τρίτο κόμμα**», τὸ ὁποῖο κατὰ τὶς δημοσκοπήσεις θὰ συγκέντρωνε 4 ἑκ. ψήφους. Τότε ἀκριβῶς, ὁ Λόνγκ δολοφονήθηκε καὶ ὁ Ροῦζβελτ ἀπαλλάχθηκε ἀπ' αὐτὸν στὴν πιὸ κατάλληλη στιγμή.

Ὁ **Τσάρλς Κούγκλιν**, καθολικὸς ἱερέας, τοῦ ὁποίου οἱ καθημερινὲς ραδιοφωνικὲς ὁμιλίες εἶχαν τεράστια ἀκροαματικότητα, κατάγγελνε τὸν Ροῦζβελτ ὡς ὄργανο τῶν κεφαλαιοκρατῶν.

4. Ὁ Ροῦζβελτ ἀντιδροῦσε στὶς κατηγορίες, ἐντείνοντας τὸν λαϊκισμό του. Τὸ 1936, στὸ μήνυμά του πρὸς τὸ Κογκρέσσο ἰσχυρίσθηκε ὅτι, ἐξ αἰτίας τῆς φιλολαϊκῆς πολιτικῆς του, «**κέρδισα τὸ μῖσος τῶν κατεστημένων συμφερόντων**». Αὐτὸ ἦταν ἀλήθεια μόνον ἐν μέρει. Διότι, μὲ τὶς μεταρρυθμίσεις του, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε κερδίσει τὸ μῖσος μόνον ἐκείνου τοῦ τμήματος τοῦ Κατεστημένου, τὸ ὁποῖο δὲν ἀντιλαμβανόταν τοὺς πιὸ περίτεχνους τρόπους ἐξυπηρετήσεως τῶν συμφερόντων του.

---

80. E. D. Coblentz ὅπου καὶ παραπάνω.

5. Γιὰ μία περίοδο φάνηκε ὅτι ὁ Ροῦζβελτ θὰ διαμόρφωνε ἕνα δικό του πρότυπο διαφοροποιήσεως ἀπὸ τὸν κλασσικὸ καπιταλισμό. Ἕνα πρότυπο τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ σταλινικὸ καὶ μὲ ἀρκετὲς ὁμοιότητες πρὸς τὸ χιτλερικό, ἀλλὰ καὶ μὲ σημαντικὲς ἀποκλίσεις ἀπ' αὐτό. Τελικῶς, ὅμως, αὐτὸ τὸ πρότυπο δὲν πῆρε σχῆμα. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἐφεῦρε ἕνα νέο σύστημα. Ἀρκέσθη στὶς ἐπιβαλλόμενες ἀπὸ τὰ πράγματα βελτιώσεις τοῦ ἰσχύοντος. Ἡ μεταρρυθμιστική του προσπάθεια, ἐξ ἀρχῆς περιορισμένη, σταμάτησε μὲ τὴν ἔλευση τοῦ πολέμου, ὅταν οἱ τεράστιοι ἐξοπλισμοὶ ἔβγαλαν τὴν ἀμερικανικὴ οἰκονομία ἀπὸ τὴν ὕφεση. Καὶ τὸ 1943-45, ὁ Ροῦζβελτ ἄρχισε τὴν ἀντίθετη πορεία —νὰ πάρει πίσω ὅσα εἶχε δώσει μὲ τὸ «Νιοὺ Ντήλ», ἐφ' ὅσον οἱ ἐν λόγῳ παραχωρήσεις ὄχι μόνον δὲν ἦσαν πλέον ἀναγκαῖες, ἀλλὰ καὶ δυσχέραιναν τὸ Σύστημα.

Τὸ «Νιοὺ Ντὴλ» δὲν ἀπέδωσε ὅσα διατείνεται ὁ μῦθος, ὁ ὁποῖος τὸ περιβάλλει. Δὲν πραγματοποίησε κἂν τὰ ὅσα εἶχε ὑποσχεθεῖ. Καὶ τελικῶς δὲν ἀπετέλεσε τὸ ἐργαλεῖο, τὸ ὁποῖο ὀνειρεύθηκε ὁ Ροῦζβελτ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς κοσμοκρατορίας του. Ἀπέδωσε, ὅμως, ἀξιόλογα θετικὰ ἀποτελέσματα, οἰκονομικῶς, κοινωνικῶς καὶ ἰδίως ψυχολογικῶς. Καὶ ἀπετέλεσε προϋπόθεση γιὰ τὴν δυναμικὴ ἐξόρμηση τῶν ΗΠΑ στὴν διεθνῆ σκηνή. Ἰδίως, ὁ Ροῦζβελτ πέτυχε μ' αὐτὸ νὰ ξαναδώσει στοὺς Ἀμερικανοὺς τὴν χαμένη, ἐξ αἰτίας τοῦ κράχ, αὐτοπεποίθησή τους, νὰ ξαναστήσει μέσα τους τὴν πίστη στὸ λαμπρό, κυριαρχικό, «ἀποστολικὸ» μέλλον τους.

I I

Ἡ ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχὴ

«Κάναμε τὸν Ρούζβελτ δικτάτορα!»
(Ἄρθουρ Ρόμπινσον, γερουσιαστὴς ἀπὸ τὴν Ἰνδιάνα, 1936).

α) Δρόμος μετ' ἐμποδίων

«Ὁ ὑπερβολικὸς συγκεντρωτισμὸς καὶ τὸ δικτατορικὸ πνεῦμα τοῦ Ρούζβελτ προκαλοῦν ζωηρὴ ἀντίδραση στὸ κοινὸ αἴσθημα...». (Οὐῶλτερ Λίππμαν)

Ενθαρρυμένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῆς πρώτης θητείας του, ὁ Ρούζβελτ ἄρχισε νὰ παραμερίζει τὸ κόμμα του καὶ νὰ τὸ ἀντικαθιστᾶ μὲ προσωπικοὺς συνεργάτες καὶ μηχανισμούς. Ἡ καμπὴ σημειώθηκε τὸ 1936, ὅταν διεξήγαγε τὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία γιὰ τὴν δεύτερη προεδρικὴ θητεία του, σὲ καθαρῶς προσωπικὸ τόνο. Πυρῆνας τῆς ὅλης προπαγάνδας του ἦταν ἡ προβολὴ τοῦ προσώπου του. **Τὸ κόμμα ἀγνοήθηκε.**

Ἔτσι, ἡ μεγάλη νίκη του μὲ 27.752.869 ψήφους ἔναντι 16.674.655 τοῦ ρεπουμπλικανοῦ Λάντον, ἀνῆκε σ' αὐτόν, ἦταν δική του, ὄχι τοῦ κόμματος. Μ' αὐτὸ τὸ σκεπτικό, τὸ κόμμα παραμερίστηκε ἀπὸ τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ σ' αὐτήν.[81]

---

81. Τὸ 1936 συνέβησαν καὶ δύο ἄλλα γεγονότα:

- Μὲ συνταγματικὴ τροπολογία, ὁ Ρούζβελτ μετατόπισε τὴν ἐγκατάσταση τοῦ ἐκλεγόμενου προέδρου ἀπὸ τὸν Μάρτιο στὸν Ἰανουάριο.
- Πέθανε ὁ δημοσιογράφος Λουῒς Χάου, ὁ ἄνθρωπος ποὺ τὸν ἔκανε πρόεδρο.

2. Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ ἐπανεκλογή του καὶ ἀφοῦ ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ κόμματός του, προχώρησε στὴν δεύτερη φάση γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς προσωπικῆς ἐξουσίας του. Ἄρχισε νὰ παραμερίζει τοὺς ἐντεταλμένους ἐκπροσώπους τῆς Πολιτείας πρὸς ὄφελος τῶν προσωπικῶν συνεργατῶν του, νὰ περιθωριοποιεῖ τὶς ἁρμόδιες κρατικὲς ὑπηρεσίες γιὰ χάρη προσωπικῶν μηχανισμῶν του, νὰ ὑποβαθμίζει τὰ ὑπεύθυνα ὄργανα τῆς Πολιτείας πρὸς ἀναβάθμιση τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν ἀνεύθυνων συμβούλων του. Ἡ πορεία αὐτὴ τὸν ἔφερε σὲ συγκρούσεις μὲ θεσμοθετημένα ὄργανα, ὅπως τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριο, ἡ Βουλή, ἡ Γερουσία καὶ μὲ ὑπηρεσίες, ὅπως ἡ διπλωματικὴ ἢ ἡ στρατιωτική.

3. Πρώτη ἐνέργειά του, μετὰ τὴ νέα ἐκλογικὴ νίκη του, ἦταν μία περιοδεία στὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ καὶ κυρίως στὴν Βραζιλία καὶ στὴν Ἀργεντινή. Ὁ Ροῦζβελτ προχωροῦσε μεθοδικῶς στὴν προετοιμασία τῆς ἐξορμήσεως πρὸς τὴν κοσμοκρατορία.

- Πρῶτο προπαρασκευαστικὸ βῆμα ἦταν ἡ ἐσωτερικὴ ἀνασυγκρότηση τῶν ΗΠΑ καὶ κυρίως τῆς οἰκονομίας τους, μὲ τὸ «Νιοὺ Ντήλ».
- Δεύτερο, ἡ συσπείρωση τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου γύρω ἀπὸ τὶς ΗΠΑ, ὥστε αὐτὲς νὰ πολλαπλασιάσουν τὴν ἰσχύ τους καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ νῶτα τους.[82]

4. Τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριο τῶν ΗΠΑ, εἶχε ἀκυρώσει τὰ κυριώτερα ἀπὸ τὰ μέτρα τοῦ «Νιοὺ Ντήλ», κρίνοντάς τα ἀντισυνταγματικά. Ὁ Ροῦζβελτ τὰ ἐφάρμοσε, προσφεύγοντας σὲ ἑλιγμούς, ὑποχωρήσεις, τεχνάσματα, παρατυπίες καὶ παρανομίες. Τώρα, μετὰ τὴν ἐπανεκλογή του, αἰσθάνεται ἰσχυρός. Καὶ ἐκδικεῖται. Ἐπιτί-

---

82. Τὴν ἴδια περίπου ἐποχή, παράλληλο δρόμο διανύει καὶ ὁ Χίτλερ. Πρῶτα ἀνασυγκροτεῖ ἐσωτερικὰ καὶ κυρίως οἰκονομικὰ τὴν Γερμανία. Καὶ μετά, συσπειρώνει ἢ προσπαθεῖ νὰ συσπειρώσει γύρω της ὅλους τοὺς γερμανόφωνους (Ρηνανία, Σάαρ, Αὐστρία, Σουδητία, Μέμμελ, Ντάνσιγκ, «Διάδρομος»).

θεται κατὰ τοῦ πιὸ σεβαστοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας, μὲ πρόσχημα ὅτι ἐπιδιώκει νὰ τὸν «ἀνανεώσει» καὶ νὰ τὸν καταστήσει «ἀποδοτικώτερο». Ἀποφασίζει, λοιπόν, νὰ αὐξήσει τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τοῦ ΑΔ καὶ ταυτοχρόνως νά... «συνταξιοδοτήσει» τὰ γεροντώτερα. Ἡ ἀπόπειρα εἶναι πρωτοφανής. Ξεσηκώνει θύελλα. Ὁ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος πάντα σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν Χίτλερ, ξέρει νὰ ὑποχωρεῖ, ὅταν αὐτὸ ἐπιβάλλεται, ἀναδιπλώνεται. Ὁ ἐκβιασμός του ὅμως ἀπέδωσε. Τὸ ΑΔ, τρομοκρατημένο, ὑποκύπτει καὶ ἐπικυρώνει τὶς μεταρρυθμίσεις, τὶς ὁποῖες ὡς τότε ἀπέρριπτε.

5. Τὸ 1937, ἐκδηλώνεται νέα οἰκονομικὴ ὕφεση. Τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα πέφτει. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων ἀνεβαίνει. Προκαλοῦνται ἀντιδράσεις, τὶς ὁποῖες ὁ Ροῦζβελτ δὲν διστάζει νὰ καταστέλει βιαίως. Φροντίζει νὰ χτυπᾶ ἐγκαίρως καὶ νὰ συντρίβει ἀμείλικτα τὶς ἐκδηλώσεις τῶν μαζῶν, πρὶν ἀναπτυχθοῦν σὲ μεγάλο λαϊκὸ κίνημα. Ἔτσι, κατὰ τὴν «Ἡμέρα τῶν Νεκρῶν», στὸ Σικᾶγο, ἡ ἀστυνομία σκοτώνει δέκα ἀπεργοὺς ἐργάτες τῆς χαλυβουργίας. Ἕνα μῆνα ἀργότερα, ἄλλοι δώδεκα ἐργάτες σκοτώνονται στὴν Γιανγκοστάουν. Οἱ τραυματίες ξεπερνοῦν τοὺς ἑκατό! Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἀστειεύεται.

6. Δὲν ἀστειεύεται, ἀλλὰ πληρώνει.

Οἱ ἐκλογὲς τοῦ 1938, γιὰ τὸ Κογκρέσσο, ἀπετέλεσαν ἧττα γιὰ τὸν Ροῦζβελτ. Ἡ ἔκκλησή του στοὺς ἐκλογεῖς νὰ ψηφίσουν **«προοδευτικούς»**, ἄσχετα ἀπὸ κόμμα, δὲν βρῆκε ἀνταπόκριση. Τόσο στὴν βουλὴ ὅσο καὶ στὴν γερουσία ἐνισχύθηκαν οἱ ρεπουμπλικανοὶ καὶ οἱ συντηρηρικοὶ (= ἀντιρουζβελτιανοὶ) δημοκρατικοί. Προφανῶς αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα δύο παραγόντων:

- Τῆς νέας οἰκονομικῆς ὑφέσεως τοῦ 1937.
- Τῆς ἀντιδράσεως στὶς δικτατορικὲς τάσεις τοῦ Ροῦζβελτ, οἱ ὁποῖες ἐκδηλώθηκαν μὲ τὴν ἀπόπειρά του νὰ καθυποτάξει τὸ ΑΔ καὶ μὲ τὴν βίαιη ἀντιμετώπιση τοῦ διεκδικητικοῦ κινήματος.

7. Ἡ ἐκλογικὴ ἧττα τοῦ 1938 καὶ ἡ ἐχθρικὴ σύνθεση τοῦ Κογκρέσσου, δὲν ἔκαναν τὸν Ρούζβελτ νὰ ἐγκαταλείψει τὰ σχέδιά του. Ἁπλῶς ἐπιβράδυνε τοὺς ρυθμοὺς πραγματώσεώς τους, ἀκολουθῶντας πιὸ ἐλικοειδεῖς δρόμους, πρὸς τοὺς ἀμετακίνητους στόχους του, οἱ ὁποῖοι εἶναι:

i) Ἐπιβολὴ καὶ παγίωση τῆς προσωπικῆς ἐξουσίας του. Ἡ Ἀμερικανικὴ Δημοκρατία ἔπρεπε νὰ μεταμορφωθεῖ σὲ «ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχή». Καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἐπιβληθεῖ ὡς ἰσόβιος πρόεδρός της.

ii) Προώθηση, ἐπιβολή, ἐδραίωση τῆς ἡγεμονίας τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ ἰδίου προσωπικῶς, σὲ παγκόσμια κλίμακα.

β) Δημοκρατικὴ Προσωπολατρεία

«Γιὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπους ἦταν ἕνας «Γαλάζιος Πρίγκηπας», ἕνας ἥρωας τοῦ παραμυθιοῦ... Οἱ «κοινοὶ» θνητοὶ εἶχαν διαλέξει αὐτόν, ἕναν πρίγκηπα, γιὰ νὰ τοὺς ὁδηγήσει, καὶ ὁ πρίγκηπας ἔκανε σπουδαῖα πράγματα γιὰ λογαριασμό τους, ὅπως ἄλλωστε ταιριάζει σ' ἕναν ἀληθινὸ πρίγκηπα...»

(Τζὼν Γκάνθερ *«Ὁ Ρούζβελτ ἀναδρομικῶς»*)

Κατὰ τὴν περίοδο αὐτήν, ὁ Ρούζβελτ ἀρχίζει τὴν συστηματικὴ καλλιέργεια τῆς λατρείας πρὸς τὸ πρόσωπό του. Τὴν χρειάζεται ὡς μέσον γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς προσωποπαγοῦς ἐξουσίας του. Ἂν συνυπάρχει καὶ ἡ ματαιοδοξία, τότε σίγουρα αὐτὴ ἀποτελεῖ δευτερεῦον κίνητρο.

2. Ἡ προσωπολατρεία ἔχει γιὰ ἀντικείμενό της ἕνα εἴδωλο, τὸ ὁποῖο περιβάλλεται ἀπὸ ἕναν μῦθο. Τὸ εἴδωλο εἶναι ἡ προπαγανδιστικὴ εἰκόνα τοῦ Ρούζβελτ.[83] Ὅσο γιὰ τὸν μῦθο, αὐτὸς λέει ὅτι ὁ Ρούζβελτ εἶναι:

- ❑ Ὁ προοδευτικὸς μεταρρυθμιστής, ὁ ὁποῖος συνιστᾶ τὴν «ἐλπίδα τῶν φτωχῶν».

83. Βλέπε σχετικὸ κεφάλαιο τοῦ παρόντος (Β' ΙΙΙ).

- Ὁ πραγματιστὴς πολιτικός, ὁ ὁποῖος ἀντὶ νὰ ἀναλίσκεται σὲ εὐρωπαϊκοῦ τύπου θεωρητικολογίες ἤ σὲ κοινοβουλευτικοὺς διαπληκτισμούς, ἐπιδίδεται σὲ ἔργα.
- Ὁ σκληρὸς ἀντίπαλος τῶν κατεστημένων συμφερόντων, ὁ ὁποῖος δὲν διστάζει νὰ συγκρούεται μὲ γερασμένους θεσμοὺς (ὅπως τὸ ΑΔ), προκειμένου νὰ προωθήσει τὶς φιλολαϊκὲς μεταρρυθμίσεις του.
- Ὁ καλὸς πατριώτης, ὁ πιστὸς χριστιανός, ὁ ἰδεολόγος ἀνθρωπιστής, ὁ ἀφοσιωμένος εἰρηνιστής.

3. Τὴν ἴδια ἐποχή, σὲ ἄλλους χώρους, καλλιεργεῖται ἡ λατρεία πρὸς τὰ πρόσωπα τοῦ Χίτλερ, τοῦ Μουσσολίνι καὶ τοῦ Στάλιν. Ἡ λατρεία πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι διαφορετικοῦ τύπου. Εἶναι (σχῆμα ὀξύμωρο) «δημοκρατική». Ὁ Ροῦζβελτ δὲν εἶναι ἐμπνευσμένος ἀρχηγέτης, ἀήττητος στρατηλάτης, μεγαλοφάνταστος δικτάτορας, πολεμοχαρὴς ἢ ριψοκίνδυνος ὁδηγητής. Εἶναι ἕνας καλὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ σεμνὰ τὸ λαό του, μέσα στὰ πλαίσια τῶν νόμων καὶ τῶν δημοκρατικῶν διαδικασιῶν, ἕνας συνετὸς μετριοπαθής, ὁ ὁποῖος ἀποφεύγει ἐπιμελῶς κάθε περιπέτεια καὶ τυχοδιωκτισμό, ὁ ὁποῖος θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργήσει κινδύνους γιὰ τὴν χώρα του.[84] Βεβαίως, ἡ διαφορὰ περιορίζεται στὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς προσωπολατρείας. Κατὰ τὰ ἄλλα, τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενό της καὶ οἱ ἐπιδιώξεις της ταυτίζονται μὲ τῆς ὁλοκληρωτικοῦ τύπου προσωπολατρείας.

4. Ὁ Ροῦζβελτ θέλει νὰ πιστεύουν ὅτι δὲν εἶναι οὔτε φιλόδοξος, οὔτε ἀρχομανής, οὔτε κἂν ἐπαγγελματίας πολιτικός. Εἶναι, ὑποτίθεται, ἕνας μέσος ἄνθρωπος, χωρὶς ξεχωριστὲς φιλοδοξίες, ἕνας ἐρασιτέχνης τῆς πολιτικῆς, ποὺ οἱ περιστάσεις τοῦ ἐπέβαλαν ν'

---

84. 25 χρόνια ἀργότερα, ὁ Τζὼν Κέννεντυ, μιμούμενος τὸν Ροῦζβελτ,ἐπιδόθηκε μὲ ἀξιόλογη ἐπιτυχία στὴν καλλιέργεια μιᾶς «δημοκρατικοῦ τύπου» λατρείας πρὸς τὸ πρόσωπό του.

ἀσχοληθεῖ μ' αὐτὴν καὶ οἱ συνθῆκες τὸν φόρτωσαν μὲ τὰ ἀνεπιθύμητα στὸν ἴδιον βάρη τῆς ἐξουσίας.

5. Πιστὸς στὴν παραπάνω εἰκόνα του, στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1940 προσποιεῖται ὅτι τὸ μόνο ποὺ ὀνειρεύεται εἶναι *«νὰ γυρίσει στὸ σπίτι του, στὸ ὑψίπεδο μπροστὰ στὸν Χιοῦστον»*. Καὶ προσποιεῖται τόσο τέλεια, ὥστε πείθει ἀκόμη καὶ τοὺς συγγενεῖς του, τοὺς φίλους καὶ τοὺς συνεργάτες του ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ὑποβάλει γιὰ τρίτη φορὰ ὑποψηφιότητα προέδρου. Φυσικά, ἀκόμη εὐκολώτερα, πείθει τὸ κόμμα του καὶ τὸ εὐρύτερο κοινό. Παίζει θέατρο γιὰ νά:

- ❑ Κρατᾶ σὲ ἀμφιβολία τοὺς ἀντιπάλους του.
- ❑ Παριστάνει τὸν ἀδιάφορο πρὸς τὴν ἐξουσία.
- ❑ Παρουσιάζεται ὡς «θῦμα τοῦ καθήκοντος».
- ❑ Τὸν παρακαλοῦν νὰ (κατα)δεχθεῖ νὰ τοὺς κυβερνήσει.

Προσποιεῖται, ἐνῶ ἡ ἀπόφασή του νὰ ξαναγίνει πρόεδρος, ἦταν εἰλημμένη. Διότι, ὅπως γράφει ὁ Μπέρνς:

> *«Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἦταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ παίρνουν μιὰ πολιτικὴ ἀπόφαση θεμελιακῆς σημασίας, πρὶν τὴν σκεφθοῦν χρόνια ἢ ἔστω μῆνες».*

Ὁ Γεώργιος ΣΤ΄ τῆς Μ. Βρεταννίας στὴν Οὐάσιγκτων, μὲ τὸν Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος ἐξωθεῖ τοὺς Ἄγγλους σὲ πόλεμο κατὰ τῆς Γερμανίας (Αὔγ. 1939).

γ) Πανόπτης

«Ένας ἀπὸ τοὺς κανόνες σώφρονος διαγωγῆς ἑνὸς καλοῦ Βασιλέως εἶναι νὰ προσπαθεῖ νὰ γνωρίζει τοὺς κρυφοὺς στοχασμοὺς τοῦ περιβάλλοντός του καὶ νὰ διατηρεῖ κατασκόπους, τόσον μεταξὺ τῶν αὐλικῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειάς του, ὅσον καὶ μεταξὺ τοῦ λαοῦ γενικῶς.

Ὁ καλὸς Βασιλεὺς ὀφείλει νὰ εἶναι ἐνήμερος κάθε κρυφοῦ καὶ θαμμένου, οὕτως ὥστε νὰ γνωρίζει τὰ πάντα τόσον καλῶς, ὅσον γνωρίζει καὶ τὸν ἑαυτό του. Στὴν πολιτικὴ καὶ στὴν διακυβέρνηση, αὐτὲς οἱ πληροφορίες ἔχουν μεγαλύτερη σημασία ἀπὸ ὁ,τιδήποτε ἄλλο»».

(*«Τὸ Βιβλίο τοῦ Στέμματος»* Περσικὸ ἐγχειρίδιο τοῦ 9ου μ.Χ. αἰῶνα).[85]

Ὁ Ροῦζβελτ θέλει νὰ συγκεντρώσει ὅλη τὴν ἐξουσία. Γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κάποιο ὄργανο. Ὡς τέτοιο ἐπιλέγει τὸ «γραφεῖο τῆς προεδρίας». Προχωρεῖ σιωπηρῶς σὲ ἄτυπη ἀλλὰ οὐσιαστικὴ συνταγματικὴ μεταρρύθμιση, ἡ ὁποία τείνει νὰ μετατρέψει αὐτὸ τὸ γραφεῖο σὲ μοναδικὸ κέντρο ἐξουσίας στὶς ΗΠΑ.

Στὶς 3 Ἀπριλίου 1939, ὁ Ροῦζβελτ ὑπέγραψε τὴν «Πράξη Ἀναδιοργανώσεως» (Reorganisation Act), μὲ τὴν ὁποία συγκροτήθηκε «Ἐκτελεστικὸ Γραφεῖο τοῦ Προέδρου» (Executive Office of the President). Μὲ αὐτὸ τὸ ὄργανο ὁ Ροῦζβελτ ἀσκοῦσε ἀπευθείας τὴν διακυβέρνηση τῆς χώρας, παραμερίζοντας τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τὶς συντεταγμένες ὑπηρεσίες.

Ὣς τότε, ἀκόμη καὶ ἐπὶ Οὐίλσον, τὸ «γραφεῖο προεδρίας» ἦταν μία περιορισμένη ὑπηρεσία. Μὲ τὸν Ροῦζβελτ, τὸ «Ἐκτελεστικὸ Γραφεῖο τοῦ Προέδρου», ἔγινε τὸ κέντρο:

❑ Ὅπου κατέληγαν ὅλες οἱ κάθε εἴδους πληροφορίες, τὶς ὁ-

85. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Ροῦζβελτ οὐδέποτε ἄκουσε γιὰ *«Τὸ Βιβλίο τοῦ Στέμματος»* καὶ περίπου βέβαιο ὅτι δὲν διάβασε τὸν *«Ἡγεμόνα»*. Ὅμως, τόσον ὁ ἄγνωστος συγγραφέας τοῦ πρώτου, ὅσο καὶ ὁ Μακιαβέλλι θὰ ἔμεναν ἐκστατικοὶ στὴν ὑπερτέλεια ἐφαρμογὴ τῶν διδαγμάτων τους ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ.

*Ὑπαγορεύει στὴν ἔμπιστη γραμματέα του **Lettand**, γιὰ τὴν ὁποία πιστευόταν ὅτι ἦταν ἐρωμένη του (1940).*

ποῖες ἀντλοῦσαν οἱ κάθε εἴδους ὑπηρεσίες ἀπὸ κάθε εἴδους πηγές.

- Στὸ ὁποῖο γινόταν ἡ ἐπεξεργασία ὅλων αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν.
- Ποὺ ἔλεγχε ὅλες τὶς κρατικὲς ὑπηρεσίες καὶ τὴν δραστηριότητα ὅλων τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν ἄλλων κρατικῶν λειτουργῶν.
- Ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐξαρτιόταν ἀπολύτως κάθε ἄλλο κέντρο λήψεως ἀποφάσεων.

2. Ἡ νέα κατάσταση ὤθησε κάθε ὑπηρεσία καὶ κάθε λειτουργὸ νὰ ἐπιζητοῦν μὲ ὅλους τοὺς τρόπους τὴν εὔνοια τῆς προεδρίας. Αὐτὴ ἔβλεπε καὶ ἤξερε τὰ πάντα, παρακολουθοῦσε καὶ ἤλεγχε τοὺς πάντες, καθόριζε τὴν μοῖρα τους.

3. Ὅπως ἦταν ἑπόμενο, τὸ νέο κλῖμα ἐξέτρεφε ἀνταγωνισμούς, ἀλληλοϋποβλέψεις καὶ ἀλληλοϋπονομεύσεις προσώπων καὶ ὑπηρεσιῶν. Αὐτὴν τὴν κατάσταση τὴν ἐνθάρρυνε ἐνσυνειδήτως ὁ Ροῦζβελτ, γιὰ νὰ ἐπιτυγχάνει τὴν ἀλληλοεξουδετέρωση τῶν ἐπικίνδυνων, νὰ ἀναδεικνύεται σὲ γενικὸ ἐπιδιαιτητὴ καὶ νὰ κατοχυρώνει τὴν ἐξουσία του. Ἔτσι, κατόρθωνε νὰ ξέρει τὰ πάντα, ἀφοῦ οἱ πάντες κατάγγελναν τοὺς πάντες. Ἦταν ὁ ἥλιος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπήγαζαν ὅλες οἱ ἀκτῖνες.

Φυσικά, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, οἱ ἀξιωματοῦχοι ἀλληλοφθείρονταν καὶ ἀνάλωναν μέγα μέρος τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐνεργητικότητάς τους στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν συναδέλφων τους ἢ γιὰ τὴν ἐπιβίωσή τους. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν κανείς τους νὰ μὴν μπορεῖ νὰ ἀποδώσει ἐξαιρετικὸ ἔργο, νὰ διακριθεῖ, νὰ κερδίσει δημοφιλία, ν' ἀποκτήσει ἐξουσία.

4. Ἀποκαλυπτικὸ γιὰ τὴν ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τοὺς πάντες, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀπόφασή του νὰ εἶναι ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος ξέρει τὰ πάντα καὶ ἀποφασίζει γι' αὐτά, εἶναι τὰ παρακάτω:

i) Κατένειμε τὴν ἀλληλογραφία του σὲ διάφορους γραμματεῖς,

ὥστε κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς νὰ μὴν διαθέτει πλήρη φάκελλο γιὰ ὁποιοδήποτε θέμα.

ii) Ἀκόμη καὶ στὴν «αἴθουσα τῶν χαρτῶν», δηλαδὴ τὸ κέντρο ἐνημερώσεως στὰ τοῦ πολέμου ποὺ ἔστησε στὸ Λευκὸ Οἶκο, τὰ μηνύματα, τὰ ὁποῖα ἔφθαναν ἢ στέλνονταν, τὰ διεκπεραίωναν πρόσωπα ἀπὸ ποικίλες ὑπηρεσίες, ὥστε καμμιὰ ἀπ' αὐτὲς νὰ μὴν ἔχει τὴν πλήρη εἰκόνα ἑνὸς ζητήματος.

iii) Παρὰ τὴν ἐπιμονὴ τῆς συζύγου του, ὁ Ροῦζβελτ ἀρνήθηκε νὰ τὴν πάρει μαζί του στὸ Κάϊρο καὶ στὴν Τεχεράνη. *«Δὲν θὰ ὑπῆρχαν γυναῖκες σ' αὐτὲς τὶς συναντήσεις»* τῆς εἶπε (ψευδῶς, ἀφοῦ ἡ κυρία Τσάγνκ-Κάϊ-Σὲκ ἦταν στὸ Κάϊρο).

5. Χρησιμοποιοῦσε σὲ μεγάλη ἔκταση τὴν τακτικὴ νὰ τοποθετεῖ στὸν ἴδιο χῶρο, δύο ἀνθρώπους μὲ ἀντίθετες ἰδέες, νοοτροπίες καὶ τάσεις. Ἔτσι, ὁ ἕνας ἐξουδετέρωνε τὸν ἄλλον καὶ τελικῶς ἀχρηστεύονταν καὶ οἱ δύο καὶ ἔμενε ὁ Ροῦζβελτ μόνος κύριος τοῦ παιχνιδιοῦ. Στὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν λ.χ., ἔστρεψε τὸν Σάμνερ Οὐέλλς (Sumner Welles) καὶ τὸν Κόρντελ Χώλλ (Cordell Hull) ἐναντίον ἀλλήλων. Ἀκόμη καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ «Νιοὺ Ντὴλ» τὴν ἀνέθεσε, τόσο στὸν ὑπουργὸ Ἐσωτερικῶν Χάρολντ Ἄϊκς (Harold Ickes), ὅσο καὶ στὸν Χάρρυ Χόπκινς (Harry Hopkins), ρίχνοντάς τους σὲ πόλεμο μεταξύ τους. Χαρακτηριστικό: οἱ ὑπηρεσίες ποὺ τοὺς ἀνέθεσε εἶχαν σχεδὸν τὰ ἴδια ἀρχικά: PWA ἡ μία, καὶ WPA ἡ ἄλλη. Ἔτσι, μεγάλωνε ἡ σύγχυση στὸ κοινὸ καὶ δὲν κέρδιζε κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο ἐπικεφαλῆς σὲ δημοτικότητα.

6. Ὁ Ροῦζβελτ ἐγκαθίδρυσε τὴν προσωπικὴ ἐξουσία του ὄχι στὴν ἑνότητα, ἀλλὰ στὸν ἀνταγωνισμό, ὄχι στὸν συντονισμό, ἀλλὰ στὴν διάσπαση. Τοῦ ἄρεσε νὰ σπέρνει παντοῦ ἐσωτερικὲς συγκρούσεις, διαφωνίες, ἀντιζηλίες, ἀντιθέσεις. Καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴν τὴν μεγάλη διαίρεση, ἀναδεικνυόταν ὁ ἴδιος παντοδύναμος, παίζοντας τὸν ρόλο τοῦ ἀγαθοῦ, καλοπροαίρετου καὶ ἀντικειμενικοῦ ἡγέτη, τὸν ὁποῖο ἀνεπιτρέπτως στενοχωροῦν οἱ ἀλληλοτρωγόμενοι συνεργάτες του.

7. Τὴν διαιρετικὴ μέθοδο τοῦ Ρούζβελτ τὴν πληρώνουν ἀκόμη οἱ ΗΠΑ μὲ τὸ ἀλληλοφάγωμα τῶν διαφόρων κρατικῶν τομέων καὶ τὴν ὑπέρμετρη διάσπαση-ἀντίθεση τῶν ποικίλων κέντρων ἐξουσίας.

δ) Διπλωμάτες; Περιττοί!

«Ὁ πρόεδρος γίνεται ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ ἡ κεντρικὴ πηγή... τῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς ἐνεργοῦ ἐξουσίας καί, φυσικά, τῆς εὐθύνης». (Οὐίλλιαμ Ντ. Χάσσετ *«Ἐμπιστευτικὲς συνομιλίες μὲ τὸν Φρ. Ντ. Ρούζβελτ 1942-45»*).

Ο Ρούζβελτ ἀπεχθανόταν τὴν ἱεραρχία καὶ τὴν παρέκαμπτε μὲ ποικίλους τρόπους: Ἀντὶ νὰ χρησιμοποιεῖ τοὺς ὑπουργούς, προτιμοῦσε τοὺς προσωπικοὺς συμβούλους του. Ἀντὶ νὰ προσφεύγει στοὺς διπλωμάτες, προτιμοῦσε τοὺς «ἔκτακτους ἀπεσταλμένους». Ἀντὶ γιὰ τοὺς πρεσβευτές, τοὺς «προσωπικοὺς ἀγγελιαφόρους». Ἀντὶ γιὰ τοὺς τυπικοὺς ἁρμόδιους, τοὺς «εἰδικοὺς ἐντεταλμένους».

2. Στὸν Ρούζβελτ δὲν ἄρεσαν, ἐπίσης, οἱ συσκέψεις καὶ γενικῶς οἱ συλλογικὲς διεργασίες γιὰ τὴν λήψη ἀποφάσεων. Προτιμοῦσε τὶς χωριστὲς ἀτομικὲς συζητήσεις μὲ διάφορους συνεργάτες του. Ἐπίσης, ἀπέφευγε, ὅπως ὁ διάβολος τὸ λιβάνι, τὴν τήρηση πρακτικῶν. Κάποια φορὰ ποὺ ὁ Μάρσαλ, προκειμένου νὰ συνεργασθεῖ μὲ τὸν Ρούζβελτ, ἔφερε μαζί του καὶ ἕναν στενογράφο ἀξιωματικό, ὁ πρόεδρος ἐξερράγη.

3. Τὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, περισσότερο ἴσως ἀπὸ κάθε ἄλλην ὑπηρεσία, εἶχε ὑποβιβασθεῖ σὲ ἀσήμαντο ὄργανο γραφειοκρατικῶν διεκπεραιώσεων. Γιὰ ὅλα τὰ οὐσιώδη θέματα ἀποφάσιζε ὁ ἴδιος ὁ πρόεδρος. Καὶ τὰ χειριζόταν προσωπικῶς, ὄχι μὲ τὸ διπλωματικὸ σῶμα, ἀλλὰ μὲ συμβούλους καὶ φίλους του. Πολλὲς φορὲς τὸ ὑπουργεῖο ἀγνοοῦσε τὰ πάντα, διότι κανεὶς δὲν φρόντιζε ἔστω καὶ νὰ τὸ ἐνημερώσει.

4. Στὴν διάσκεψη τῆς Τεχεράνης, ὁ Ρούζβελτ πῆγε νὰ διαπραγματευθεῖ μὲ τὸν Στάλιν, χωρὶς νὰ πάρει μαζί του τοὺς διπλωματι-

κούς του συμβούλους. Ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν καὶ τὰ κορυφαῖα στελέχη τοῦ ὑπουργείου του, ἔμειναν στὴν Οὐάσινγκτων. Ὁ Bohlen, ἄν καὶ διπλωμάτης καριέρας, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑπηρετήσει ἔξι χρόνια στὴν Ρωσία καὶ ἤξερε τὴ γλῶσσα της, παραβρέθηκε στὴν διάσκεψη ὄχι ὡς σύμβουλος, ἀλλὰ ὡς... ἁπλὸς διερμηνέας. Ἄλλωστε ὁ Ροῦζβελτ εἶχε φροντίσει νὰ διορίσει πρεσβευτὴ στὴν Μόσχα ὄχι ἕναν ἐπαγγελματία διπλωμάτη, ἀλλὰ τὸ φίλο του Harriman.

5. Μῆνες μετὰ τὴν διάσκεψη τῆς Τεχεράνης, ὁ δύστυχος Cordell Hull παραπονιόταν ὅτι, ἂν καὶ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν, οὐδέποτε τοῦ ἐπετράπη νὰ διαβάσει τὰ πρακτικά της! Ὁ ἀποκλεισμός του, ἐσήμαινε ἀποκλεισμὸ ὁλόκληρου τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ὅλων τῶν διπλωματῶν καὶ ὅλων τῶν εἰδικῶν γιὰ τὶς διεθνεῖς καὶ γιὰ τὶς σοβιετικὲς ὑποθέσεις.

6. Ὅταν, τὸ Μάϊο τοῦ 1944, Βρεταννοὶ καὶ Ρῶσοι ἄρχισαν διαπραγματεύσεις, γιὰ νὰ καθορίσουν «σφαῖρες ἐπιρροῆς», ὁ Hull πρόβαλε ἀντιρρήσεις. Τότε, ὁ Τσῶρτσιλ ἀπευθύνθηκε στὸν Ροῦζβελτ. Αὐτὸς συμφώνησε στὶς 12 Ἰουνίου μὲ τὸν Βρεταννὸ πρωθυπουργό, ἀπαξιώνοντας νὰ πληροφορήσει σχετικῶς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργό του, ὁ ὁποῖος ἀγνοῶντας τὴν ἐξέλιξη, ἀπηύθυνε στὶς 17 Ἰουνίου νέο ὑπόμνημα πρὸς τὴν κυβέρνηση τῆς Βρεταννίας. Τελικῶς, ὁ Hull πληροφορήθηκε τὰ περὶ συμφωνίας Ροῦζβελτ-Τσῶρτσιλ στὶς 26 Ἰουνίου, ἀπὸ ἕνα τηλεγράφημα τοῦ πρεσβευτῆ τῶν ΗΠΑ στὴν ἐξόριστη κυβέρνηση τῆς Ἑλλάδος, Μάκ-Βή. Ὑπέβαλε τότε σχετικῶς ἐρωτήσεις στὸν Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπάντησε, στὶς 30 Ἰουνίου, στέλνοντάς του ὄχι ὁλόκληρα τὰ κείμενα τῶν μηνυμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχε ἀνταλλάξει μὲ τὸν Τσῶρτσιλ, ἀλλὰ κάποια ἀποσπάσματά τους!.

7. Ὅταν ἡ γκρίνια τοῦ Cordell Hull, τοῦ ἔγινε ἀφόρητη, ὁ Ροῦζβελτ διόρισε στὴν θέση του τὸν Edward Stettinius. Ἦταν 44 ἐτῶν, ἐπιχειρηματίας, ὑποστηρικτὴς τοῦ Νιοὺ Ντὴλ καὶ ἱκανὸ ἐκτελε-

στικὸ στέλεχος, δημοφιλὴς στὸ Κογκρέσσο, ἀλλὰ ἄσχετος πρὸς τὴν διπλωματία καὶ τὶς διεθνεῖς ὑποθέσεις. Συνεπῶς δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἀνταγωνισθεῖ τὸν πρόεδρο στὴ χάραξη καὶ ἄσκηση ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, μὲ τὴν ὁποία δὲν εἶχε ἐξοικείωση καὶ γιὰ τὴν ὁποία δὲν εἶχε δικές του ἰδέες. Ἁπλῶς θὰ ὑπηρετοῦσε τὴν προσωπικὴ πολιτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ὡς ὑπάκουο καὶ ἱκανὸ ἐκτελεστικὸ ὄργανο, καθὼς καὶ μὲ τὶς καλὲς σχέσεις, τὶς ὁποῖες διατηροῦσε μὲ τὸ Κογκρέσσο.

8. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν χρειαζόταν τοὺς διπλωμάτες. Ἀσκοῦσε μόνος του τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική, τὴν ὁποία αὐτὸς εἶχε χαράξει. Καὶ μόνον αὐτὸς ἤξερε, τί πράγματι ἐπεδίωκε. Ἡ στάση του εἶναι δικαιολογημένη. Διότι σὲ καμμιὰ περίπτωση οἱ παραπάνω παράγοντες δὲν θὰ κατανοοῦσαν καὶ δὲν θὰ συμμερίζονταν τὴν μεγαλεπήβολη πολιτική του. Θὰ τὴν χαρακτήριζαν τυχοδιωκτική, μὴ πραγματιστικὴ καὶ ἐπικίνδυνη. Ποιὸς μπορεῖ νὰ συλλάβει τὴν σκέψη κάποιου, ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει πρὸς τὴν κοσμοκρατορία καὶ νὰ συντονιστεῖ μὲ τὴν πορεία του;

ε) Στρατιωτικοί; Ὑπακοῦτε!

«Τί χρειάζεται ὁ Ἀρχηγὸς Ἐπιτελείων; Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀρχηγός. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀρχιστράτηγος!»

(Δήλωση τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τὸν Χόπκινς. Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Th. Parrish)

Τὸ μόνο ὀργανωμένο σῶμα συμβούλων, τὸ ὁποῖο λειτούργησε ἐπὶ Ροῦζβελτ, ἦταν τὸ Joint Chiefs of Staff (JCS). Τὸ ἀνέχθηκε, ἐπειδὴ τοῦ ἦσαν ἀπαραίτητες οἱ τεχνικὲς συμβουλὲς ὡς πρὸς τὴν διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου καὶ τίποτα παραπάνω. Τὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν θὰ εἶχε δικές του ἰδέες ὡς πρὸς τοὺς πολιτικοὺς σκοποὺς τοῦ πολέμου. Συνεπῶς, ἦταν ἀπαράδεκτο γιὰ τὸν Ροῦζβελτ. Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ναύαρχοι, ὅμως, δὲν ἀσχολοῦνταν παρὰ μὲ τὴν καλύτερη διεξαγωγὴ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. Οὐδέποτε τοὺς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ποῦν κάτι παραπάνω. Δὲν εἶχαν τὸ

δικαίωμα νὰ ἐκφέρουν ἀντιρρήσεις. Ἁπλῶς ὄφειλαν νὰ βρίσκουν τοὺς καλύτερους τρόπους γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν στόχων, τοὺς ὁποίους καθόριζε ὁ ἀρχιστράτηγός τους —ὁ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος ὡς πρόεδρος ἦταν ὁ ἀνώτατος διοικητής τους. Ὁ ρεπουμπλικανὸς βουλευτὴς Joseph W. Martin εἶπε: *«Ὅλοι ξέρουν ποιὸς διευθύνει τὸ JCS»*. Μία τέτοια σχέση δὲν μποροῦσε νὰ ἔχει ὁ Ροῦζβελτ μὲ τοὺς διπλωμάτες καὶ γενικώτερα μὲ τοὺς μὴ στρατιωτικοὺς εἰδικοὺς τῶν διαφόρων θεμάτων. Γι' αὐτὸ τοὺς θεωροῦσε «ἀντιρρησίες» καὶ «ἀντιδραστικοὺς» καὶ τοὺς ἀγνοοῦσε.

2. Ἀπὸ τὸ 1938, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ἀποσαφηνίσει ὅτι δὲν σκόπευε ν' ἀφήνει τὶς στρατιωτικὲς ὑποθέσεις στοὺς στρατιωτικούς, ὅπως δὲν ἄφηνε καὶ τὶς διπλωματικὲς στοὺς διπλωμάτες. Τότε εἶχε ἐπιμείνει, παρὰ τὴν ἀντίθετη γνώμη ὅλων τῶν στρατιωτικῶν ἡγετῶν, νὰ δώσει προτεραιότητα στὴν παραγωγὴ ἀεροσκαφῶν καὶ τὴν ἔδωσε. Βεβαίως, οἱ ἐξελίξεις ἀπέδειξαν ὅτι αὐτὸς εἶχε δίκιο καὶ ὄχι οἱ στρατιωτικοί.

3. Σοβαρὸ βῆμα πρὸς τὴν συγκέντρωση τῆς ἐξουσίας στὰ χέρια του ἔκανε ὁ Ροῦζβελτ, στὶς 5 Ἰουλίου 1939, ὅταν ἐξέδωσε «Στρατιωτικὴ Διαταγὴ» (Military Order), ἕνα δικαίωμα τὸ ὁποῖο σπανίως χρησιμοποιοῦσαν οἱ πρόεδροι, μὲ τὴν ὁποία ἀπέσπασε ζωτικὲς στρατιωτικὲς ὑπηρεσίες ἀπὸ τὴν φυσική τους ἱεραρχία στὰ ὑπουργεῖα Στρατοῦ καὶ Ναυτικοῦ καὶ τὶς ἔθεσε κάτω ἀπὸ τὸν ἄμεσο ἔλεγχο τοῦ προέδρου, δηλαδὴ τοῦ ἑαυτοῦ του, ὡς ἀνώτατου διοικητῆ. Κυριώτερες ἀπ' αὐτὲς τὶς ὑπηρεσίες ἦσαν ἡ Ὑπηρεσία Ἐφοδιασμοῦ Στρατοῦ καὶ Ναυτικοῦ (Army and Navy Munitions Board) καὶ ἡ Ὑπηρεσία Συντονισμοῦ Στρατοῦ-Ναυτικοῦ (doint Army and Navy Board).

4. Ἀπὸ τότε καὶ ὥς τὸν θάνατό του, στὴν οὐσία γενικὸς ἀρχιστράτηγος ἦταν ὁ Ροῦζβελτ μὲ προσωπικὸ ἀρχηγὸ ὅλων τῶν ἐπιτελείων τὸν Χάρρυ Χόπκινς. Ὅλοι οἱ τυπικῶς ἐπικεφαλῆς τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ στὴν συνέχεια ἁρμόδιοι γιὰ τὴν διεξαγωγὴ τοῦ

πολέμου εἶχαν ὑποβιβασθεῖ σὲ καθαρῶς ἐκτελεστικὰ ὄργανα. Ὁ Ροῦζβελτ παρακολουθοῦσε προσωπικῶς τὰ πάντα, ἤξερε κάθε λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὶς ἔνοπλες δυνάμεις καὶ τὶς ἐπιχειρήσεις καὶ ἔπαιρνε ὁ ἴδιος τὶς κρίσιμες ἀποφάσεις, πολλὲς φορὲς παρὰ καὶ ἐναντίον ὅλων τῶν στρατιωτικῶν ἢ ἄλλων ἁρμοδίων. Κατὰ τὸν στρατηγὸ Τζώρτζ Φίλντιγκ Ἔλλιοτ,

> *«Ὁ Ροῦζβελτ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους προέδρους πολεμικῆς περιόδου, ἐπειδὴ ἀκριβῶς διέθετε ἄμεση ἀντίληψη γιὰ τὴν στρατηγικὴ τῶν Συμμάχων σὲ ὅλα τὰ μέτωπα».* (*«Time»*, 7/12/1952).

5. Μόνος του ὁ Ροῦζβελτ ἀποφάσισε:

- ❑ Τὸν ἐναντίον ὅλων τῶν εἰσηγήσεων διορισμὸ τοῦ Ἀϊζενχάουερ ἀντὶ τοῦ Μάρσαλ ἐπικεφαλῆς τῆς «Overlord» (=τῆς ἀποβάσεως στὴ Νορμανδία, 1944).
- ❑ Τὴν παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις ὅλων ἀποστολὴ τοῦ ἀμερικανικοῦ στόλου στὸ Πέρλ-Χάρμπορ τῆς Χαβάης, λίγο πρὶν τὴν ἐκεῖ ἰαπωνικὴ ἐπίθεση.
- ❑ Τὴ ναυπήγηση μικρῶν ἀεροπλανοφόρων καὶ τὴν ἀνάθεσή της σὲ συγκεκριμένο φίλο του ἐπιχειρηματία.
- ❑ Τὴν ἀπόβαση στὴν Σικελία, ἀντὶ στὰ Βαλκάνια.
- ❑ Τὴν ἀπόβαση στὴ Νορμανδία.
- ❑ Τὴν ἀνάκτηση τῶν Φιλιππίνων, ἀντὶ γιὰ ἀπόβαση στὴν Ταϊβάν, τὴν ὁποία εἰσηγήθηκε τὸ Ναυτικό.

6. Θέλοντας νὰ διευθύνει ὁ ἴδιος, προσωπικῶς, ὁλόκληρο τὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ συγκρότησε τὸ σῶμα τῶν «Ἡνωμένων Ἐπιτελείων) (U.S. Joint Chiefs of Staff), τὸ ὁποῖο συνένωνε καὶ συντόνιζε ὅλα τὰ ἐπιτελεῖα καὶ ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀμερικανικῶν ἐνόπλων δυνάμεων. Τὸ JCS οὐδέποτε συνεστήθη νομίμως. Ἡ σύσταση καὶ ἡ λειτουργία του δὲν στηρίχθηκαν οὔτε σὲ νόμο, οὔτε κἂν σὲ προεδρικὸ διάταγμα. Ὅλη του ἡ ὕπαρξη βασιζόταν ἀποκλειστικῶς στὴν θέληση τοῦ Ροῦζβελτ! Ἔτσι, διηύθυνε τὴν πολε-

μικὴ προσπάθεια τῆς χώρας του μὲ ἕνα ὄργανο μὴ θεσμοθετημένο καὶ συνεπῶς μὴ αὐθύπαρκτο, μὲ ἕνα ὄργανο ποὺ ὄφειλε τὴν ὕπαρξή του στὴν προσωπικὴ βούληση τοῦ προέδρου καὶ ἄρα ἐξαρτιόταν ἀποκλειστικῶς ἀπ' αὐτόν.

7. Τὸ ἑπόμενο βῆμα του ἦταν ἡ ὀργάνωση «αἴθουσας χαρτῶν», ὄχι στὴν ἕδρα τοῦ Ἐπιτελείου, ἀλλὰ μέσα στὸν Λευκὸ Οἶκο, ὁ ὁποῖος ἔγινε τὸ πραγματικὸ γενικὸ στρατηγεῖο τοῦ πολέμου.

8. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι, ὅταν ὑπέγραψε τὴν «Διακήρυξη τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν», ὁ Ροῦζβελτ σκέφθηκε νὰ χρησιμοποιήσει τὸν τίτλο τοῦ «ἀνώτατου διοικητῆ». Ὁ Χόπκινς τὸν ἀπέτρεψε λέγοντάς του ὅτι ὁ τίτλος τοῦ προέδρου ἦταν ἀρκετός[86].

Ὅταν δοῦμε τὸ θέμα ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τῆς κοσμοκρατορικῆς ἐπιδιώξεως, ὁ Ροῦζβελτ ἐνεργοῦσε σωστά, ἐγκαθιδρύοντας τὴν μονοκρατορία του. Αὐτή, ἀποτελοῦσε προϋπόθεση γιὰ τὴν πραγμάτωση τῆς πολιτικῆς του. Ἂν δὲν ἀσκοῦσε προσωπικὴ καὶ οὐσιαστικῶς ἀπόλυτη ἐξουσία, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ παίρνει τὶς κρίσιμες ἀποφάσεις, οἱ ὁποῖες ἦσαν ἀπαραίτητες γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν στόχων του. Διότι οἱ ὅποιοι ἄλλοι θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ κατανοήσουν αὐτοὺς τοὺς πρωτοφανεῖς σὲ μεγέθος στόχους, νὰ τοὺς συμμερισθοῦν καὶ νὰ μετάσχουν στὴν εὐθύνη γιὰ τὶς ριψοκίνδυνες ἐνέργειες ποὺ συνεπάγονταν. Ἦταν λ.χ. δυνατὸν ὁ Ροῦζβελτ νὰ ἐξηγήσει στοὺς στρατιωτικοὺς συμβούλους του ὅτι ἔστελνε τὸν στόλο του στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, γιὰ νὰ χρησιμεύσει σὰν δόλωμα στοὺς Ἰάπωνες; Ἦταν δυνατὸν νὰ τοὺς πείσει ὅτι

86. Αὐτὴ ἡ τάση του πρὸς τὸν ρόλο τοῦ πολέμαρχου δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ ἐμφανίζεται ὡς εἰρηνόφιλος καὶ νὰ ἐκφωνήσει τὸν περίφημο προεκλογικὸ λόγο του *«Μισῶ τὸν Πόλεμο»* (1936).

αὐτὸς ὁ στόλος ἔπρεπε νὰ θυσιασθεῖ, γιὰ νὰ μποῦν οἱ ΗΠΑ μὲ ὁμοψυχία στὸν πόλεμο; Καὶ ἂν τοὺς ἔπειθε, θὰ μποροῦσε νὰ βασισθεῖ στὴν σιωπή τους;

στ) «Εἶμαι ὁ ἀρχιστράτηγος!»

—Ποιὰ θὰ εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐπιτελείων;
—Θὰ κάνει τρεχάματα γιὰ λογαριασμό μου!
(Δήλωση τοῦ Ροῦζβελτ, ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Th. Parrish)

Ὅταν ἄρχισε ὁ πόλεμος, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ἤδη ἐγκαθιδρύσει τὴν προσωπικὴ ἐξουσία του. Ἔτσι, μπόρεσε νὰ διευθύνει τὴν ὅλη πορεία του ὡς προσωπική του ὑπόθεση.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1941, μετὰ τὴν εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο, συγκροτήθηκε καὶ τὸ διασυμμαχικὸ (= ἀμερικανοαγγλικὸ) ἐπιτελεῖο γιὰ τὴν ἑνιαία διεύθυνση ὁλόκληρου τοῦ πολέμου. Ἕδρα τοῦ Combined Chiefs of Staff (CCS) ὁρίσθηκε ἡ Οὐάσιγκτων. Τότε ὁ Μάρσαλ, ἀποβλέποντας ὁ ἴδιος σ' αὐτὴν τὴν θέση, ζήτησε νὰ ὁρισθεῖ ἕνας πρόεδρος τοῦ JCS καὶ ἔβαλε τὸν Χόπκινς νὰ πείσει τὸν Ροῦζβελτ. Αὐτὸς ἀπόρησε:

► *Γιατί χρειάζεται ἕνας πρόεδρος; Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου. Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀνώτατος διοικητὴς (ἀρχιστράτηγος).*
Ὁ Μάρσαλ ἐπικαλέσθηκε τὶς πολλὲς ἀσχολίες τοῦ προέδρου γιὰ νὰ τοῦ πεῖ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ἕνα πρόσωπο νὰ ἀνταποκριθεῖ ταυτοχρόνως στὰ καθήκοντα τοῦ προέδρου τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου.

► *Δὲν εἶστε ὑπεράνθρωπος,* εἶπε.
Ὁ Ροῦζβελτ, ὅμως, πίστευε (ἢ φερόταν σὰν νὰ πίστευε) πῶς ἦταν. Καὶ δὲν τοῦ ἄρεσε καθόλου ἡ παρατήρηση τοῦ στρατηγοῦ του.
Ἔτσι, ἐνῶ αὐτὸς δικαίως θεωροῦσε αὐτονόητο ὅτι θὰ ανα-

λάμβανε τὴν προεδρία τοῦ JCS, ἐστάλη μὲ κάποια ἀποστολὴ στὴν Βρεταννία καὶ κατὰ τὴν ἀπουσία του, στὶς 21 Ἰουλίου 1942, ὁ Ροῦζβελτ ἀνεκάλεσε ἀπὸ τὴν ἀποστρατεία τὸν ναύαρχο **Λῆχυ** (Leahy) καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγία ὅλων τῶν ἐπιτελείων τῶν ἀμερικανικῶν ἐνόπλων δυνάμεων! Ὅταν ρωτήθηκε ποιὰ θὰ ἦταν τὰ καθήκοντα τοῦ νέου ἀρχηγοῦ, ὁ Ροῦζβελτ ἀπάντησε:

► Θὰ κάνει τὰ τρεχάματα γιὰ λογαριασμὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου (δηλαδὴ τοῦ ἴδιου!).

2. Ὁ Ροῦζβελτ ἀπέκλεισε τὸν Μάρσαλ ἀπὸ τὴν προεδρία τοῦ JCS καὶ τοῦ CCS. Τὸν διετήρησε, ὅμως, ὡς «ντὲ-φάκτο» ἄτυπο προσωπικὸ σύμβουλό του γιὰ τὰ στρατιωτικὰ θέματα. Ἔτσι, ἀξιοποιοῦσε ὅλες τὶς ἀρετὲς τοῦ στρατηγοῦ, χωρὶς νὰ τοῦ δίνει περισσότερες ἐξουσίες καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἐπιτρέπει μεγαλύτερη προβολὴ —οἰκειοποιούμενος ὁ ἴδιος τὶς ἱκανότητές του.

3. Χρησιμοποιοῦσε τὶς ἱκανότητες τοῦ Μάρσαλ, ἀλλὰ τὸν ἄφηνε πάντα στὸ σκοτάδι. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ, ζήλευε τοὺς Βρεταννοὺς συναδέλφους του, ἐπειδή, ὅταν ὁ Τσῶρτσιλ ἔπαιρνε κάποιο μήνυμα ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ, αὐτομάτως τὸ ἐπληροφοροῦντο ὅλοι ὅσοι ἔπρεπε νὰ τὸ γνωρίζουν, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἔπρεπε νὰ τὸ μάθει ἀπὸ τόν... Ντίλ (τὸν Ἄγγλο σύνδεσμο στὴν Οὐάσιγκτων), ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε ἀμέσως ἕνα ἀντίγραφο ἀπὸ τὸ Λονδῖνο.

Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅταν ὁ Τσῶρτσιλ ἔστελνε μήνυμα στὸν Ροῦζβελτ, ὁ Μάρσαλ τὸ ἐπληροφορεῖτο καὶ πάλι ἀπὸ τόν... Ντίλ! Φυσικά, κανεὶς δὲν ἤξερε αὐτὸν τὸν ρόλο τοῦ Ντίλ, ὁ ὁποῖος παρέμεινε μυστικὸς ὥς τὸ τέλος.

4. Ὁ Ροῦζβελτ ἤθελε ἐπικεφαλῆς τῆς ἀποβάσεως στὴν δυτ. Εὐρώπη, Ἀμερικανό. Ὅταν ἐπέβαλε στοὺς Ἄγγλους αὐτὴν τὴν θέλησή του, ἔπρεπε νὰ ἐπιλέξει ὁ ἴδιος τὸν ἐν λόγῳ Ἀμερικανό. Ἡ λογικὴ ἔλεγε ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ στρατηγὸς Μάρσαλ, ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ καὶ πρῶτος στρατιωτικὸς σύμβουλος τοῦ προέδρου. Ἐπὶ πλέον, ὁ

Μάρσαλ ἦταν πάντα πιστὸς στὸν Ροῦζβελτ καὶ διατηροῦσε ἰδεώδεις σχέσεις μὲ τὸ Κογκρέσσο. Τὸν πρότειναν ὁ ὑπουργὸς πολέμου, Στίμσον, καὶ ὁ Χόπκινς. Ὁ Τσῶρτσιλ τὸν περιέβαλλε μὲ τὴν εὔνοιά του. Καὶ ὁ Στάλιν, στὴν Τεχεράνη, ἐξέφρασε τὴν προτίμησή του πρὸς τὸν Μάρσαλ. Ὁ ἴδιος, τέλος, ἐπεδίωκε «μιὰ εὐκαιρία, γιὰ νὰ πάρει θέση στὴν Ἱστορία». Ὅμως ὁ Ροῦζβελτ δὲν τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγία τοῦ Overlord. Προτίμησε τὸν Ἀϊζενχάουερ.

5. Οἱ λόγοι αὐτῆς τῆς προτιμήσεώς του εἶναι:

i) Δὲν ἤθελε νὰ προσδώσει καὶ ἄλλο γόητρο στὸν ἤδη ἰσχυρὸ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἄποψη Μάρσαλ. Ἀπόδειξη γιὰ τὸ τί γόητρο θ' ἀποκτοῦσε ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ Β′ μετώπου εἶναι ἡ ἀνάδειξη τοῦ Ἀϊζενχάουερ σὲ πρόεδρο τῶν ΗΠΑ τὸ 1952 καὶ τὸ 1956.

ii) Ὁ Μάρσαλ, ἄν καὶ ἀφοσιωμένος στὸν Ροῦζβελτ, διέθετε ἀξιόλογη προσωπικότητα, ἀρκετὴ δόση ἀνεξαρτησίας, ἔντονη συναίσθηση καθήκοντος καὶ εὐθύνης. Ὁ Ἀϊζενχάουερ δὲν εἶχε τίποτα ἀπὸ αὐτά.

iii) Οἱ Ἀμερικανοὶ κατὰ κανόνα δὲν ἐμπιστεύονται τοὺς στρατιωτικούς, οὔτε καὶ τοὺς ἀγαποῦν. Ὅμως ὁ Μάρσαλ ἀποτελοῦσε ἐξαίρεση. Γι' αὐτὸ καὶ τὸν χαρακτήριζαν *«τὸν πιὸ ἀξιόπιστο στρατιωτικὸ ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Τζώρτζ Οὐάσιγκτων»* Ἄρα, ἦταν ἐπικίνδυνος.

iv) Ἀκόμη πιὸ ἐπικίνδυνος, γινόταν ὁ Μάρσαλ, ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι,

> *«Ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ δυσπιστοῦσαν ἔναντι τοῦ Ροῦζβελτ, ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ τὸν μισοῦσαν, θὰ μποροῦσαν νὰ ἑστιάσουν τὴν ἀνάγκη τους γιὰ ἕναν ἡγέτη, ποὺ θὰ τὸν σέβονταν καὶ θὰ τὸν θαύμαζαν, στὴν ψηλὴ μορφὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου».*[87]

Μ' ἕνα λόγο, ὁ Μάρσαλ μποροῦσε ἴσως, κάποτε ν' ἀμφισβητήσει ἢ νὰ γίνει ὁ πόλος ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀμφισβητοῦσαν τὴν «ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχήν». Ἄρα:

---

87. Th. Parrish.

Delenda Marshall!

Ὁ Ροῦζβελτ κατηγορήθηκε ὅτι χειρίστηκε τὴν διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου ἔτσι, ὥστε νὰ βοηθηθεῖ νὰ κερδίσει τὶς ἐκλογὲς τοῦ 1944. Ἴσως. Τὸ θέμα ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Ροῦζβελτ μεταχειρίστηκε μὲ μεγαλοφυῆ δεξιοτεχνία τὸν πόλεμο ὡς τὸ τέλειο ἐργαλεῖο γιὰ τὴν πραγμάτωση τῆς Ἀμερικανικῆς Κοσμοκρατορίας. Φυσικά, γιὰ νὰ τὸ πετύχει, θὰ ἔπρεπε καὶ νὰ ἐκλέγεται.

ζ) Μονάρχης χωρὶς στέμμα

«Καὶ ὅμως. Νὰ εἶσθε βέβαιος ὅτι στὸ τέλος θὰ πάρετε στὴν Ἱστορία τὴ θέση ποὺ σᾶς ἀξίζει». **(Ἀμερικανὸς ναύαρχος Τόμας Χὰρτ πρὸς τὸν Γερμανὸ ναύαρχο Κὰρλ Νταίνιτς).**

Προχωρῶντας προσεκτικά, βῆμα πρὸς βῆμα, ὁ Ροῦζβελτ κατόρθωσε τελικῶς νὰ ἐπιβάλει τὴν προσωπικὴ ἐξουσία του ὡς μονάρχης χωρὶς στέμμα τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας.

Η ὁλοκλήρωση τῆς ἐπιβολῆς τῆς αὐταρχικῆς ἐξουσίας του συνετελέσθη μετὰ ἀπὸ τὴν τρίτη ἐκλογή του, τὸ 1940. Τότε, τὸν Μάϊο τοῦ 1941, ἐπικαλούμενος τὸν πόλεμο στὴν Εὐρώπη, (στὸν ὁποῖο δὲν μετέχουν οἱ ΗΠΑ), κηρύσσει «κατάσταση ἔκτακτης ἀνάγκης σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο». Ἔτσι, περιβάλλεται καὶ τυπικῶς μὲ δικτατορικὲς ἐξουσίες. Γιὰ πρώτη φορά, στὴν ἀμερικανικὴ ἱστορία, αὐτὴ ἡ «κατάσταση ἀνάγκης» εἶναι χρονικῶς ἀπεριόριστη! (Καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ εἰρήνης!)

2. Στὴν περίοδο 1939-41, παίρνει ἀποφάσεις, δίνει διαταγές, κάνει ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες παραβιάζουν κάθε ἀρχὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, κάθε ἀντίληψη περὶ οὐδετερότητας (ποὺ ὑποτίθεται ὅτι τηροῦν οἱ ΗΠΑ), καθὼς καὶ κάθε δημοκρατικὴ νομιμότητα.[88] Δὲν δίνει λόγο σὲ κανέναν.

88. Βλέπε στὸ κεφάλαιο: «*Πολεμῆστε!*».

3. Στὴν ἐξωτερικὴ πολιτική του χρησιμοποιεῖ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἀνεπίσημους «ἀπεσταλμένους» του, ἀχρηστεύοντας τοὺς καθιερωμένους διπλωματικοὺς δρόμους καὶ τὶς ἁρμόδιες ὑπηρεσίες. Ἔτσι, παραμένει **ἀνεύθυνος**, ἐνῶ παραμερίζει ὅλους τοὺς ὑπεύθυνους. Οἱ προσωπικοὶ ἀπεσταλμένοι του (Χάρρι Χόπκινς, Οὐίλλιαμ Ντόνοβαν κ.ἄ.) πᾶνε παντοῦ, μεταφέρουν «μηνύματα», δίνουν ὑποσχέσεις, συνάπτουν ἀνεπίσημες συμφωνίες, ἐπεμβαίνουν στὰ ἐσωτερικὰ ἄλλων χωρῶν. Καὶ ὅλα αὐτὰ γίνονται μὲ πλήρη ἄγνοια τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν, τῶν συνεργατῶν του καὶ ὁλόκληρου τοῦ Στέητ Ντηπάρτμεντ. **Ὁ Ροῦζβελτ ἀσκεῖ προσωπικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ μυστικὴ διπλωματία**, χωρὶς ὅμως νὰ ἀναλαμβάνει καὶ τὶς ἀντίστοιχες εὐθῦνες, ὅπως συμβαίνει μὲ τοὺς δικτάτορες. Τὸ 1941, λ.χ. ὁ Οὐίλλιαμ Ντόνοβαν ἐστάλη στὴν Γιουγκοσλαβία, ὅπου ἐνήργησε γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ οὐδετερόφιλου καθεστῶτος της, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑποστεῖ ἡ χώρα τὴν γερμανικὴ εἰσβολή.

4. Ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μετάσχει στὸν πόλεμο, τὸν ὁποῖο διεξάγουν μεταξύ τους οἱ Εὐρωπαῖοι. Οἱ ἀπαντήσεις ποὺ δίνουν οἱ Ἀμερικανοὶ στὶς δημοσκοπήσεις εἶναι:

- *«Δὲν ἔχω ὄρεξη ν' ἀναμιχθῶ σὲ ἐνδοευρωπαϊκὲς συρράξεις».*
- *«Δὲν ἔχω διάθεση νὰ πολεμήσω ὑπὲρ τῶν ἀποικιοκρατῶν»* (δηλαδὴ τῶν Ἀγγλογάλλων ποὺ ἔχουν ἀποικίες, ἐνῶ ἡ Γερμανία ἀσφυκτιᾶ ἀπὸ ἔλλειψη χώρου).
- *«Δὲν σκοπεύω νὰ χύσω τὸ αἷμα μου, γιὰ νὰ σώσω τοὺς Ἑβραίους»* (ποὺ καταδιώκει ὁ Χίτλερ).

Τὸ 1940, οἱ δημοσκοπήσεις λένε ὅτι τὸ 85% τῶν Ἀμερικανῶν δὲν θέλουν σὲ καμμιὰ περίπτωση καὶ γιὰ κανένα λόγο (ἐκτὸς ἂν τοὺς ἐπιτεθοῦν) νὰ πολεμήσουν. Ὅμως ὁ Ροῦζβελτ θέλει τὸν πόλεμο. Καὶ τελικὰ τὸν ἐπιβάλλει στοὺς συμπατριῶτες του.

5. Ὅσο προχωρεῖ ὁ πόλεμος καὶ μεγαλώνει τὸ βάρος τῶν ΗΠΑ, τόσο προχωρεῖ καὶ ὁ Ροῦζβελτ πρὸς τὴν ἐπέκταση τῆς μοναρχίας του σὲ ὁλόκληρη τὴν ὑφήλιο. Ἀπὸ τὸ 1943 μεταχειρίζεται φανερὰ

καὶ τοὺς Συμμάχους του, ὅπως ἀπὸ καιρὸ μεταχειριζόταν τοὺς Ἀμερικανοὺς —ἀποφασίζει γι᾽ αὐτούς, χωρὶς αὐτούς.

Στὶς 24 Ἰανουαρίου 1943, ἐξάγγειλε ἀπὸ τὴν Ἄφνα τῆς Καζαμπλάνκας τὴν ἀπαίτησή του γιὰ «**ἄνευ ὅρων παράδοση**» τῶν κρατῶν τοῦ Ἄξονα. Καθόρισε ἔτσι τὸν σκοπὸ **ὅλων** τῶν Συμμάχων σ᾽ ἕναν **παγκόσμιο** πόλεμο καὶ τὴν μοῖρα **δεκάδων** ἐθνῶν. Καὶ τὸ ἔκανε **ἐντελῶς μόνος** του. Διότι στὴν ἀπόφασή του κατέληξε χωρὶς νὰ ζητήσει τὴν γνώμη κανενὸς ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς στρατιωτικοὺς ἢ πολιτικοὺς συμβούλους του, ἀλλὰ καὶ κανενὸς ἀπὸ τοὺς συμμάχους του. Στὸν Τσῶρτσιλ ἀνακοίνωσε τὴν σκέψη του μόνον ὅταν συναντήθηκαν στὴν Καζαμπλάνκα, δηλαδὴ λίγα 24ωρα πρὶν ἀπὸ τὴν συνέντευξη Τύπου, ὅπου πρωτοεξαγγέλθη ἡ ἀπαίτηση γιὰ «παράδοση ἄνευ ὅρων». Ὁ Στάλιν τὸ ἔμαθε ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες![89]

6. Ὅσο ὁ πόλεμος ἐγγίζει πρὸς τὸ μοιραῖο τέλος του, ὁ Ροῦζβελτ προωθεῖ τὰ σχέδιά του γιὰ τὴν Νέα Παγκόσμια Τάξη, τὴν δική του. Ἔβλεπε τὸν μεταπολεμικὸ κόσμο σὰν ἀπέραντο πεδίο γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ ἑνὸς νέου «Νιοὺ Ντήλ», ποὺ θὰ ἦταν ἡ Pax Americana. Καὶ αὐτὸ τὸ ὅραμά του, ὄχι μόνον τὸ ἐπέβαλε σὲ ὅλους, ἀλλὰ καὶ τὸ θεμελίωσε στήνοντας τὸν ΟΗΕ καὶ τὴν Παγκόσμια Τράπεζα.[90]

---

89. Βλέπε στό παρόν, κεφ: *«Παράδοση Ἄνευ Ὅρων»*.

90. Βλέπε στό παρόν: *«Ὁ κόσμος τοῦ Ροῦζβελτ»*.

III

Ἐκ προμελέτης

«Τὸ κάνω παρὰ τὴν θέλησή μου! Μιὰ ἀκαταμάχητη δύναμη μὲ τραβᾶ καὶ φωνάζει μέσα μου: «Βάδισε ἐναντίον τῆς Ρώμης καὶ κατάστρεψέ την».

(Ἀλάριχος 410 μ.Χ.)

Ὑποστηρίζω ὅτι ὁ Ρούζβελτ ἦταν γεννημένος γι' αὐτό, τὸ ὁποῖο ἔγινε. Φυσικά, δὲν ἔθεσε ἐξ ἀρχῆς ὡς στόχο του τὴν κοσμοκρατορία. Ὅμως, ἀπὸ νεαρός, σπρωγμένος ἀπὸ τὴν κυριαρχικὴ φύση του, ἦταν ἐντόνως ἐπεκτατικός. Ὀνειρευόταν μιὰν Ἀμερικανικὴ Αὐτοκρατορία ἐφάμιλλη τῶν Εὐρωπαϊκῶν.

Βαθμιαίως, τὸ ὅραμά του ἔπαιρνε μεγαλύτερες διαστάσεις, καθὼς διαπίστωνε ὅτι:

i) Οἱ Εὐρωπαϊκὲς Αὐτοκρατορίες βρίσκονταν σὲ παρακμή.

ii) Ἀναπτυσσόταν ἰσχυρὴ ἀντίθεση μεταξὺ τῶν ἐν λόγῳ Αὐτοκρατοριῶν καὶ τῶν δυναμικῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα δὲν διέθεταν αὐτοκρατορίες, δηλαδὴ μεταξὺ πλουσίων (Βρεταννῶν, Γάλλων, Βέλγων, Ὁλλανδῶν) καὶ φτωχῶν (Γερμανῶν, Ἰταλῶν) Εὐρωπαίων.

iii) Αὐτὴ ἡ ἀντίθεση μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει σὲ πόλεμο.

iv) Ἕνας τέτοιος πόλεμος θὰ κατέστρεφε τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Παγκόσμια ἡγεμονία της.

v) Σὲ τέτοια περίπτωση, οἱ ΗΠΑ θὰ πλεονεκτοῦσαν

ἔναντι τῶν Εὐρωπαίων, ἐπειδὴ διέθεταν:
- *Ἀσφαλῆ γεωγραφικὴ θέση.*
- *Ἀνεξάντλητους ὑλικοὺς πόρους.*
- *Ὑψηλὴ τεχνολογία.*
- *«Νεανικὸ» ἀνθρώπινο ὑλικό.*

Συνεπῶς: *Ἂν ξεσποῦσε ὁ πόλεμος, οἱ ΗΠΑ θὰ μποροῦσαν νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπ' αὐτόν, γιὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἡγεμονία τους στὴν ὑφήλιο.*

Ἄρα: *Οἱ ΗΠΑ εἶχαν συμφέρον νὰ ἐκραγεῖ ὁ πόλεμος καὶ νὰ προσλάβει ὅσο τὸ δυνατὸν καταστρεπτικώτερες μορφές.*

Τότε: *Οἱ ΗΠΑ θὰ μποροῦσαν νὰ διαλύσουν τὶς παλαιές, (δηλαδὴ τὶς Εὐρωπαϊκὲς) αὐτοκρατορίες καὶ μὲ τὸν νέου τύπου αὐτοκρατορισμό τους νὰ πετύχουν τὴν Κοσμοκρατορία.*

Ἀπὸ κάποια στιγμή, λοιπόν, καὶ ὕστερα, ὁ Ροῦζβελτ ἀπὸ ἁπλὸς ἐπεκτατιστὴς γίνεται ἐπίδοξος κοσμοκράτωρ. Δὲν μπορεῖ βεβαίως νὰ προσδιορίσει κανεὶς σαφῶς αὐτὴν τὴν στιγμή. Πάντως, ὅταν ξεσπᾶ ὁ πόλεμος, ὅλες οἱ ἐνέργειες τοῦ Ροῦζβελτ πιστοποιοῦν ὅτι ἔχει χαράξει τὴν πορεία του. Οἱ πράξεις του εἶναι ἐκ προμελέτης...

α) Οἱ καταβολές

«Δὲν μποροῦμε ν' ἀποφύγουμε τὴν Ἱστορία».
(Ἀβραὰμ Λίνκολ)

1. Εἴδαμε[91] ὅτι ὁ νεαρὸς Ροῦζβελτ:
- ❑ Γοητεύθηκε ἀπὸ τὶς ἰδέες τῶν προφητῶν καὶ προδρόμων τοῦ ἀμερικανικοῦ αὐτοκρατορισμοῦ, ἰδίως τοῦ Μάχαν.

---

91. Στὸ Β' Ι καὶ ΙΙ τοῦ παρόντος.

- Ὑπῆρξε ἐνθουσιώδης ὀπαδὸς τοῦ ἐπιθετικοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ἱσπανίας καὶ θέλησε νὰ πάει ἐθελοντής.[92]
- Ὑπηρέτησε ἐπὶ 7,5 χρόνια ὑφυπουργὸς τοῦ Οὐίλσον, τοῦ πρώτου προέδρου τῶν ΗΠΑ, ὁ ὁποῖος εἰσέβαλε δυναμικὰ στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις.
- Προϊστάμενός του στὸ ὑπουργεῖο Ναυτικῶν εἶναι ὁ **Ντάνιελς**, ὀπαδὸς τοῦ δόγματος περὶ «εὐθύνης τοῦ λευκοῦ (=Ἀγγλοσάξονα) ἀνθρώπου».
- Ὡς ὑφυπουργὸς ἀνήκει στὰ φιλοπόλεμα μέλη τῆς κυβερνήσεως Οὐίλσον.
- Ἀπὸ τὸ 1913 ζητᾶ νὰ ἑτοιμασθοῦν οἱ ΗΠΑ γιὰ τὸν πόλεμο καὶ ἰδίως ν' ἀποκτήσουν ἰσχυρὸ ναυτικό.
- Μόλις οἱ ΗΠΑ μπαίνουν στὸν πόλεμο (1917), ὑποβάλλει παραίτηση, γιὰ νὰ καταταγεῖ.
- Ζητᾶ πόλεμο κατὰ τοῦ Μεξικοῦ καὶ προσάρτησή του στὶς ΗΠΑ (1916).
- Διοικεῖ, ὡς ὕπατος ἁρμοστὴς τῶν ΗΠΑ, τὴν Ἀϊτὴ (1917).

2. Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἦταν φιλοπόλεμος, ἐπεκτατιστὴς καὶ ὀπαδὸς τοῦ κυριαρχικοῦ ρόλου, τὸν ὁποῖο ἔπρεπε ν' ἀναλάβουν οἱ ΗΠΑ στὸν κόσμο. Τὸ 1918-19 ταξιδεύει στὴν Εὐρώπη. Εἶναι πιθανὸν ὅτι τότε τοῦ δημιουργεῖται ἡ πίστη πῶς ἡ γηραιὰ ἤπειρος παρακμάζει καὶ ὅτι φθάνει ἡ ὥρα τῆς διαδοχῆς της ἀπὸ τὶς ΗΠΑ.

3. Ἀπὸ τὸ 1920 ὥς τὸ 1932, δὲν ἔχουμε ἀνάλογες ἐκδηλώσεις του. Μήπως ἔχουμε ἰδεολογικὴ στροφὴ ἀπὸ τὸν φιλοπολεμισμὸ καὶ

92. Ὁ πόλεμος ἔγινε τὸ 1898. Τὸ 1903, ὁ Ροῦζβελτ σὲ μία κρουαζιέρα του στὴν Καραϊβικὴ χαίρεται νὰ βλέπει τὰ ναυάγια τῶν ἱσπανικῶν πολεμικῶν, τὰ ὁποῖα ἔπεσαν θύματα τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιθέσεως στὸ Σαντιάγκο. Ἐπισκέπτεται καὶ τὸν λόφο Σὰν Χουάν, γιὰ νὰ «προσκυνήσει» τὸν τόπο, ὅπου δοξάστηκε ὁ ξάδελφός του καὶ μετέπειτα πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, Θ. Ροῦζβελτ.

τὸν ἐπεκτατισμὸ πρὸς τὴν εἰρηνοφιλία καὶ τὸν ἀνθρωπισμό; Δὲν τὸ νομίζω. Διότι ἡ ἀπουσία ἰμπεριαλιστικῶν ἐκδηλώσεων ἀπὸ μέρους τοῦ Ροῦζβελτ μπορεῖ λογικῶς νὰ ἐξηγηθεῖ ὡς ὀφειλόμενη:

- Στὴν ἐκλογικὴ ἧττα τοῦ κόμματός του καὶ τοῦ ἴδιου τὸ 1920, μὲ συνέπεια τὴν ἀπομάκρυνσή τους ἀπὸ τὴν ἐξουσία.
- Στὴν πολυομυελίτιδα, ἡ ὁποία τὸν ἔπληξε τὸ 1921.
- Στὸ πνεῦμα τοῦ ἀπομονωτισμοῦ, τὸ ὁποῖο ἐπεκράτησε κατὰ τὸν μεσοπόλεμο στὶς ΗΠΑ.
- Στὴν οἰκονομικὴ κρίση, ἡ ὁποία τὶς χτύπησε τὸ 1929.
- Στὴν ἀπασχόλησή του μὲ τοπικὰ ἢ ἐσωτερικὰ θέματα, ποὺ τοῦ ἐπέβαλλε ἡ ἰδιότητα τοῦ κυβερνήτη τῆς Ν. Ὑόρκης.

4. Οὔτε κατὰ τὴν α′ προεδρικὴ θητεία του (1933-36) ὁ Ροῦζβελτ ἐκδηλώνει σαφεῖς αὐτοκρατορικὲς τάσεις. Ὅμως, ἔπρεπε ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὰ ἐπείγοντα προβλήματα μιᾶς χώρας, ἡ ὁποία εἶχε πληγεῖ βαρειὰ ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ κρίση. Ἐξ ἄλλου, πρὶν ἐξορμήσει κανεὶς γιὰ κατακτήσεις ὀφείλει νὰ τακτοποιήσει τὰ τῆς χώρας του, νὰ ἐξασφαλίσει τὰ μετόπισθέν του. Αὐτὸ ἔκαναν οἱ Λένιν - Στάλιν, Χίτλερ, Μουσσολίνι. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Ροῦζβελτ.

5. Ὅτι ὁ Ροῦζβελτ δὲν εἶχε ἀποβάλει τὶς αὐτοκρατορικὲς βλέψεις του, συνάγεται ἀπὸ διάφορες ἐνέργειές του κατὰ τὴν διάρκεια τῆς α′ θητείας του. Φυσικὰ αὐτὲς δὲν ἔχουν καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ἔχουν σαφῶς ἐπεκτατικὸ ἢ φιλοπολεμικὸ χαρακτῆρα. Δείχνουν ὅμως ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἑτοιμάζεται, παρακολουθεῖ, περιμένει καὶ παραμονεύει...

β) Οἱ πρῶτες ἐνέργειες

> ***«Οὔτε ὅμως καὶ ὁ Μεγάλος ὑπερατλαντικὸς Οὐδέτερος εἶναι ἀθῶος. Ἡ Ἀμερική...*** (ἔδειχνε) ***σὰ νὰ μὴν τὴν ἐνδιέφερε πιὰ ἡ Εὐρώπη. Ἔτσι, ὅμως, ἔμοιαζε νὰ προκαθορίζει τὴν ἔκβαση τοῦ πολέμου, γιατί... ἡ Γερμανία παρέμενε ἡ πιὸ ἰσχυρὴ Εὐρωπαϊκὴ Δύναμη».***
>
> Γκόλο Μάν (Deutsche Geschichte 1919-1945, 1961)

Ιούνιος 1933. Στὸ Λονδῖνο συνέρχεται «διάσκεψη κορυφῆς» τῶν οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρων χωρῶν. Σκοπός: ἡ ἐπεξεργασία

κοινῶν μέτρων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς οἰκονομικῆς ὑφέσεως. Ὅλοι προτείνουν τὴν σύναψη διεθνοῦς «νομισματικῆς ἀνακωχῆς». Ἕνας ἀντιτάσσεται: ὁ Ροῦζβελτ! Προχωρεῖ καὶ παραπέρα. Ἀποσύρεται ἀπὸ τὴν διάσκεψη! Καὶ ἔτσι τορπιλλίζει κι αὐτὴν καὶ τὴν παγκόσμια νομισματικὴ ἀνακωχή.

2. Γιατὶ ἐνήργησε ἔτσι; Ἂν συμφωνοῦσε γιὰ τὴν «ἀνακωχή», θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνακαλέσει τὰ νομισματικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα εἶχε ἀρχίσει νὰ παίρνει στὶς ΗΠΑ:

- Ἀποδέσμευση τοῦ δολλαρίου ἀπὸ τὸν χρυσό.
- Κατάργηση τοῦ χρυσοῦ ὡς ἐσωτερικὸ ἀμερικανικὸ νόμισμα.
- Διαδοχικὲς ὑποτιμήσεις τοῦ δολλαρίου.

3. Ἡ στάση του προκάλεσε τὴν ἀγανάκτηση ὅλων τῶν Εὐρωπαίων. Ὁ Βρεταννὸς πρωθυπουργὸς Μακντόναλντ (Ἐργατικὸς) τὸν ἐπέκρινε δριμύτατα. Τὸ ἴδιο ἔκανε ὁμοφώνως καὶ ὅλος ὁ Εὐρωπαϊκὸς Τύπος. Οἱ κατηγορίες, οἱ ὁποῖες διατυπώθηκαν ἐναντίον του, ἦταν ὅτι αὐτὸς τορπίλλισε τὴν διάσκεψη, ἐπειδή:

- Ἤθελε νὰ βγάλει τὴν χώρα του ἀπὸ τὴν κρίση, ἀδιαφορῶντας γιὰ τοὺς ἄλλους ἢ καὶ σὲ βάρος του.
- Ὑπέκυψε στὰ ἀπομονωτιστικὰ αἰσθήματα.

4. Καθαρώτερα ἀπ' ὅλους εἶδε ὁ Ἄγγλος οἰκονομολόγος **Τζὼν Κέϋνς**. Αὐτὸς ὑποστήριξε ὅτι ὁ Ροῦζβελτ εἶχε δίκιο, διότι μὲ τὰ προαναφερθέντα μέτρα του,

> *«ἀνοίγει τὸ δρόμο πρὸς τὸ ρυθμιζόμενο νόμισμα τοῦ μέλλοντος».*

5. Πράγματι: Αὐτὸ ἔκανε ὁ Ροῦζβελτ. Μὲ τὰ μέτρα του ἐπεδίωκε:
   i) Νὰ βγάλει **μόνον** τὶς ΗΠΑ ἀπὸ τὴν κρίση.
   ii) Νὰ τὴν διαιωνίσει γιὰ τοὺς ἄλλους.
   iii) Ἐπωφελούμενος ἀπ' αὐτὲς τὶς δύο διαφορετικὲς διεργασίες, νὰ ἐπιβάλει ὡς παγκόσμιο νόμισμα τὸ δολλάριο. Καὶ μάλι-

στα, ἕνα δολλάριο, τὸ ὁποῖο θὰ ἦταν χαρτί, μὴ καλυπτόμενο ἀπὸ χρυσὸ καὶ μὴ ἀνταλλάξιμο μ' αὐτόν.

Ἡ παραπάνω ἐπιδίωξη τοῦ Ροῦζβελτ ἐπετεύχθη τὸ 1945[93].

6. Λίγο ἀργότερα, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1933, ὁ Ροῦζβελτ ἀναγνώρισε τὴν ΕΣΣΔ καὶ ἀποκατέστησε διπλωματικὲς σχέσεις μαζί της.

7. Ἔτσι, ἤδη ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνες τῆς α′ προεδρίας του, κάνει τὰ πρῶτα βήματα πρὸς τοὺς δύο ἄξονες τῆς κοσμοκρατορικῆς του τακτικῆς.

- ❑ Τὴν ἐξασθένιση τῆς Εὐρώπης.
- ❑ Τὴν συνεργασία μὲ τὴν ΕΣΣΔ.

8. Συγχρόνως, ἀρχίζει νὰ προπαρασκευάζεται γιὰ τὸν πόλεμο, τὸν ὁποῖο προβλέπει ὡς ἐπερχόμενο καὶ τὸν ὁποῖο ὁπωσδήποτε θεωρεῖ ἐπιθυμητόν. Εἶναι ἀξιοθαύμαστη ἡ διορατικότητά του καὶ γιὰ τὰ ὅπλα τοῦ νέου πολέμου. Ἔτσι, τὸν Αὔγουστο τοῦ 1934 παράγγειλε στὴν ἑταιρεία Μπόϊνγκ τὸ πρότυπο βομβαρδιστικὸ 299 —πρόδρομο τῶν «ἱπταμένων φρουρίων». Στὶς 28 Ἰουλίου 1935, δηλαδὴ σὲ χρόνο ἐξαιρετικῶς σύντομο, τὸ νέο βομβαρδιστικὸ ἐξετέλεσε κιόλας τὴν πρώτη πτήση του. Τὴν ἑπομένη, οἱ «Τάϊμς τῆς Νέας Ὑόρκης» ἀνάγγελναν θριαμβευτικῶς: **«Διαθέτουμε τὸ καλύτερο βομβαρδιστικὸ τοῦ κόσμου»**[94]. Περίεργος θρίαμβος γιὰ ἕναν εἰρηνιστὴ πρόεδρο μιᾶς χώρας, τὴν ὁποία κανεὶς δὲν ἀπειλοῦσε!

9. Μετὰ τὴν ἐσωτερικὴ ἀνασυγκρότηση, δεύτερο βῆμα τῶν ΗΠΑ

---

93. Βλέπε στὸ τελευταῖο μέρος τοῦ βιβλίου.

94. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1939, ἡ Μπόϊνγκ παρουσίασε τὸ πρότυπο 299F (YIB-17A), τὸ ὁποῖο κατέπληξε μὲ τὴν ταχύτητά του (500, 5 χλμ. ὡριαίως), τὴν δυνατότητα ἀνυψώσεώς του, καὶ τὴν ἱκανότητά του σὲ μεταφορὰ φορτίων. Ἔτσι, γεννήθηκαν τὰ B-17A καὶ B-17B, τὰ «ἱπτάμενα φρούρια». Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1941, πρὶν ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ παραχώρησε στοὺς Βρεταννοὺς εἴκοσι B-17c.

πρὸς τὴν κοσμοκρατορία εἶναι ἡ συσπείρωση ὅλης τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου γύρω τους καὶ κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχό τους. Κάτι παρόμοιο ἔκανε καὶ ὁ Χίτλερ, ἐνσωματώνοντας τοὺς γερμανικοὺς πληθυσμούς. Ἐπίσης, ὁ Λένιν καὶ ὁ Στάλιν, ἔχοντας στὸ νοῦ τους τὴν παγκόσμια κυριαρχία, ἀσχολήθηκαν πρῶτα μὲ τὴν ἐσωτερικὴ ἀναδιοργάνωση τῆς ΕΣΣΔ καὶ μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ρωσικῆς κυριαρχίας στοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι θέλησαν νὰ τῆς ξεφύγουν (Ἀρμενία, Γεωργία, Ἀζερμπαϊτζάν, Οὐκρανία, Κεντρικὴ Ἀσία κ.λπ.). Γιὰ τὸν Ροῦζβελτ ὁ χῶρος αὐτὸς εἶναι ἡ Λατινικὴ Ἀμερική.

10. Φυσικά, ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἐνσωμάτωσε τὶς λατινοαμερικανικὲς χῶρες στὶς ΗΠΑ, ἀλλὰ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ διαφοροποίηση τοῦ νέου αὐτοκρατορισμοῦ ἀπὸ τὸν παλαιό: ἀντὶ νὰ προσαρτᾶ, νὰ κατακτᾶ, νὰ ἐνσωματώνει, «συμμαχεῖ», «προστατεύει» καὶ «βοηθᾶ». Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ ἔδειξε στοὺς λαοὺς τῆς «ἐσωτερικῆς αὐλῆς» τῶν ΗΠΑ ὅτι εἶναι ἄδολος ἀντιαυτοκρατοριστὴς φίλος τους, ἐφ' ὅσον:

- ❑ Ἀπέσυρε τὰ ἀμερικανικὰ στρατεύματα ἀπὸ τὴν Ἀϊτὴ (1933) καὶ τὴν Νικαράγουα (1934).[95]
- ❑ Ὑποσχέθηκε ἀνεξαρτησία ἀκόμη καὶ στὶς Φιλιππῖνες (1934).
- ❑ Ἀκύρωσε τὴν «τροπολογία Πλάττ», ποὺ παρεῖχε στὶς ΗΠΑ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνουν ὁποτεδήποτε, κατὰ τὴν κρίση τους, στὴν Κούβα.

Ἀφοῦ προετοίμασε τὸ ἔδαφος, τὸ 1936, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπανεκλογή του, πραγματοποίησε θριαμβευτικὴ περιοδεία στὴν Λατινικὴ Ἀμερική. Διεπίστωσε ὅτι τὴν ἤλεγχε. Ἄρα, μποροῦσε νὰ ἐξορμήσει ἔξω ἀπὸ τὴν ἤπειρό του, χωρὶς ν' ἀνησυχεῖ γιὰ τὰ μετόπισθεν.

95. Ἄλλο θέμα ὅτι ἀφοῦ τὰ ἀπέσυρε, φρόντισε νὰ δολοφονηθεῖ ὁ Ἀουγκοῦστο Σαντῖνο. Βλέπε στὸ παρόν, Β' V,a.

γ) Παίζοντας μὲ τὴν εἰρήνη

«Ὁ Χίτλερ ἄδραξε τὸ χέρι ποὺ ἔτεινε ὁ Ροῦζβελτ».
(«Ὀμπσέρβερ»)

Ὅπως εἴδαμε, ὁ Ροῦζβελτ:

i) Ἀνασυγκροτεῖ οἰκονομικῶς τὴν χώρα του καὶ ἀποκαθιστᾶ τὴν κοινωνικὴ συνοχὴ της («Νιοὺ Ντήλ»).

ii) Τορπιλλίζει τὶς προσπάθειες γιὰ «διεθνῆ νομισματικὴ ἀνακωχή», ὥστε, ἐνῶ οἱ ΗΠΑ ἀνορθώνονται, οἱ ἄλλοι νὰ μαστίζονται ἀπὸ τὴν κρίση καὶ νὰ ἐπιδίδονται σὲ οἰκονομικὸ πόλεμο μεταξύ τους.

iii) Ἀποκαθιστᾶ σχέσεις μὲ τὴν ΕΣΣΔ, μελλοντικὸ συνεταῖρο του στὴν ἐπιχείρηση «κοσμοκρατορία».

iv) Συσπειρώνει τὴν ἀμερικανικὴ ἤπειρο γύρω ἀπὸ τὶς ΗΠΑ.

v) Ἐπιδίδεται σὲ πολεμικὲς προπαρασκευές.

Ὅμως αὐτὰ δὲν ἀρκοῦν. Πρέπει καὶ νὰ ὀξυνθοῦν οἱ ἐνδοευρωπαϊκὲς ἀντιθέσεις. Καὶ τὸ κάνει, ὅπως θὰ δοῦμε ἀμέσως παρακάτω, μὲ τρόπο ποὺ θὰ ἔκανε τὸν καϋμένο τὸ Μακιαβέλλι νὰ μείνει ἄλαλος.

1. Στὶς 16 Μαΐου 1933, ὁ Ροῦζβελτ, ἀπηύθυνε μήνυμα πρὸς τοὺς ἡγέτες 44 κρατῶν, προτείνοντας τὴν κατάργηση τῶν ἐπιθετικῶν ὅπλων (βομβαρδιστικὰ ἀεροπλάνα, τάνκς, μετακινούμενο βαρὺ πυροβολικὸ) ὡς πρῶτο βῆμα πρὸς τὸν γενικὸ ἀφοπλισμὸ καὶ τὴν σύναψη συλλογικοῦ συμφώνου μὴ ἐπιθέσεως. Ὁ πρῶτος ποὺ ἀπάντησε καὶ μάλιστα θετικῶς στὸ μήνυμα ἦταν ὁ Χίτλερ.

2. Ἡ ἀντίδραση τοῦ Χίτλερ ἦταν ἀναμενόμενη. Διότι, ἡ μόνη ἀφοπλισμένη (ἀναγκαστικῶς λόγῳ τῶν ἀπαγορεύσεων, τὶς ὁποῖες τῆς ἐπέβαλε ἡ Συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν) χώρα ἐκείνη τὴν στιγμὴ εἶναι ἡ Γερμανία. Ἄρα εἶναι ἡ μόνη, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ δεχθεῖ, μὴ ἔχοντας νὰ χάσει τὰ ὅπλα, τὰ ὁποῖα δὲν διαθέτει! Συμφωνεῖ, λοιπόν, νὰ ἀφοπλισθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι.

3. Πρὶν περάσουν 24 ὧρες ἀπὸ τὴν λήψη τοῦ μηνύματος Ροῦζβελτ, ὁ Χίτλερ ἐκφωνεῖ στὸ Ράϊχσταχ, τὸν περίφημο *«Λόγο γιὰ τὴν Εἰρήνη»* (17/5/33). Εἶπε:

> *«Ἡ πρόταση τοῦ προέδρου Ροῦζβελτ, τῆς ὁποίας ἔλαβα γνώση χθὲς τὴ νύχτα, κέρδισε τὶς θερμότερες εὐχαριστίες τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως... Ἡ πρόταση τοῦ προέδρου εἶναι μία ἀκτίνα ἀνακουφίσεως γιὰ ὅλους ἐκείνους, ποὺ θέλουν νὰ συνεργασθοῦν γιὰ τὴν διατήρηση τῆς εἰρήνης... Ἡ Γερμανία εἶναι ἕτοιμη νὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴν ἀπόκτηση ὅλων τῶν ἐπιθετικῶν ὅπλων, ἐὰν τὰ ὁπλισμένα ἔθνη, ἀπὸ τὴν πλευρά τους καταστρέψουν τὰ ἐπιθετικὰ ὅπλα ποὺ ἤδη διαθέτουν. Ἡ Γερμανία εἶναι ἐπίσης ἕτοιμη νὰ διαλύσει ὁλόκληρο τὸν στρατιωτικὸ μηχανισμό της καὶ νὰ καταστρέψει τὰ λίγα ὅπλα, ποὺ τῆς ἔχουν ἀπομείνει, ἂν οἱ γειτονικές της χῶρες κάνουν τὸ ἴδιο... Ἡ Γερμανία εἶναι ἕτοιμη νὰ προσχωρήσει σὲ ὁποιοδήποτε σύμφωνο μὴ ἐπιθέσεως».*

4. Τόνισε, ὅμως, ὅπως ἦταν ἑπόμενο, ὅτι ἡ Γερμανία ἀπαιτοῦσε ἰσοτιμία μὲ ὅλα τὰ ἄλλα κράτη. Καὶ προειδοποίησε, ὅτι ἂν αὐτὸ τὸ αἴτημά της δὲν γινόταν δεκτό, θὰ ἀποσυρόταν τόσον ἀπὸ τὴν διάσκεψη ἀφοπλισμοῦ ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν Κοινωνία Τῶν Ἐθνῶν.

5. Ὁ ἐκπρόσωπος Τύπου τοῦ Ροῦζβελτ δήλωσε τότε:

> *«Ὁ πρόεδρος ἐνθουσιάστηκε μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῶν προτάσεών του ἀπὸ τὸν Χίτλερ».*

6. Τὸ ἀγγλικὸ περιοδικὸ *«Ὀμπσέρβερ»* ἔγραψε:

> *«Ὁ Χίτλερ ἅδραξε τὸ χέρι ποὺ ἔτεινε ὁ Ροῦζβελτ καὶ ἡ χειρονομία αὐτὴ παρέχει νέες ἐλπίδες σ' ἕναν ταλαιπωρημένο κόσμο».*

7. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὁ Χίτλερ θεωρεῖ ἀντίπαλό του τὴν Γαλλία, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ οἰκονομικῶς στὴν Εὐρώπη. Γι' αὐτό, μόλις ἀνέβηκε στὴν ἐξουσία, τὸ 1933, ἄρχισε νὰ προσεγγίζει τὴν Ἀγγλία, ἡ ὁποία δὲν ἐνδιαφέρεται τόσο γιὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴ ἀγορά, ἀφοῦ κυριαρχεῖ σὲ μέγα τμῆμα τοῦ ὑπόλοιπου κόσμου. Ἡ Γαλλία ἀντιδρᾶ προσεγγίζοντας τοὺς δυσαρεστημένους Ναζὶ τῶν S.A. (ἀρχηγὸς ὁ Ραίμ), μὲ σκοπὸ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Χίτλερ. Ἡ Ἀγγλία δὲν θέλει τὴν ἐπιτυχία τῶν Γάλλων —προτιμᾶ τὸν Χίτλερ ἀπὸ τοὺς S.A.

8. Ὅμως, σὲ καμμιὰ περίπτωση, ἡ Βρεταννία δὲν μπορεῖ νὰ ἀφοπλισθεῖ. Πῶς θὰ κυριαρχοῦσε στοὺς ὠκεανούς; Καὶ πῶς θὰ κρατοῦσε τὴν Αὐτοκρατορία της; Ἀντιδρᾶ, λοιπόν, ἀρνητικῶς στὴν πρόταση τοῦ Ροῦζβελτ, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ Γαλλία, ἡ ὁποία πέρα ἀπὸ τὴν ἱκανοποίηση τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀναγκῶν της, θέλει καὶ νὰ κυριαρχεῖ στρατιωτικῶς στὴν ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη.

9. Ὁ Χίτλερ, ὅμως, παρακινηθεὶς ἀπὸ τὴν πρόταση Ροῦζβελτ, εἶχε ἀπειλήσει ὅτι, ἂν οἱ ἄλλες Δυνάμεις δὲν τὴν δεχθοῦν, τότε θὰ προχωρήσει στὸν ἐξοπλισμὸ τῆς χώρας του. Αὐτὸ ἀναγκάζει τὴν Βρεταννία νὰ φοβερίσει. Στὶς 19 Μαΐου, ὁ ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν τῆς Βρεταννίας λόρδος Χαίηλσαμ, προειδοποιεῖ τὸν Χίτλερ, ὅτι τυχὸν παραβίαση τῶν ἀπαγορεύσεων τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, *«θὰ ἐπέσυρε κυρώσεις»*. Ἡ ἀγγλογερμανικὴ προσέγγιση πάει περίπατο! Μέγα κέρδος γιὰ τὸν Ροῦζβελτ.

10. Μετὰ ἀπ' αὐτό, στὶς 14 Ὀκτωβρίου 1934, ἡ Γερμανία ἀποσύρθηκε τόσον ἀπὸ τὴν διάσκεψη ἀφοπλισμοῦ ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ΚΤΕ, δηλώνοντας ὅτι, ἀφοῦ οἱ Γάλλοι δὲν ἀφοπλίζονται, θὰ ἐξοπλισθεῖ καὶ ἡ ἴδια. Οἱ Γερμανοί, ἀντιδρῶντας στὴν ἐθνική τους ταπείνωση, συσπειρώνονται ἀκόμη περισσότερο γύρω ἀπὸ τὸν Φύρερ —τὸ 96% τῶν ψηφοφόρων ἐπιδοκιμάζει, στὸ σχετικὸ δημοψήφισμα, τὴν ἀποχώρηση ἀπὸ τὴν ΚΤΕ.

11. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ πρωτοβουλία τοῦ Ροῦζβελτ εἶχε ἀλυσιδωτὲς ἀντιδράσεις —πρὸς κατεύθυνση ἀντίθετη πρὸς τὴν (φαινομενικῶς) ἐπιθυμητή. Ἀντὶ νὰ προωθηθεῖ ὁ ἀφοπλισμός:

i) Τορπιλλίσθηκε ἡ διάσκεψη γιὰ τὸν ἀφοπλισμό.
ii) Ἡ Γερμανία ἀποφάσισε νὰ ἀγνοήσει τὶς ἀπαγορεύσεις ποὺ τῆς εἶχαν ἐπιβάλει καὶ νὰ ἐξοπλισθεῖ.
iii) Ναυάγησε ἡ ἀγγλογερμανικὴ προσέγγιση.
iv) Αὐξήθηκαν οἱ ἀνησυχίες τῆς Γαλλίας.
v) Ἐνισχύθηκε ἐσωτερικῶς ἡ θέση τοῦ Χίτλερ.
vi) Ἡ καχυποψία καὶ ἡ ἀνησυχία ἁπλώθηκαν στὸν εὐρωπαϊκὸ ὁρίζοντα.

12. Τὸ ἐρώτημα εἶναι: γιατὶ ἔκανε ὁ Ροῦζβελτ τὴν πρότασή του;

i) Πίστευε ὅτι ἡ πρότασή του μποροῦσε νὰ γίνει δεκτή; Τότε θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν χαρακτηρίσουμε ἀφελέστατο ἰδεαλιστή, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε καμμία ἐπαφὴ μὲ τὴν διεθνῆ πολιτικὴ πραγματικότητα.
ii) Ἤξερε ὅτι ἡ πρότασή του δὲν εἶχε σοβαρὲς πιθανότητες νὰ γίνει δεκτή, ἀλλὰ ἤλπιζε ὅτι, ἔστω καὶ ἡ προβολή της, θὰ συνέβαλλε στὴν διεθνῆ ὕφεση; Φυσικὰ καὶ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση θὰ πρέπει νὰ τὸν θεωρήσουμε ἀνίκανο νὰ κάνει στοιχειώδεις πολιτικὲς προβλέψεις. Διότι ἡ ἄκρως πιθανὴ ἀπόρριψη τῶν προτάσεών του ἀσφαλῶς θὰ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὄξυνση τῆς διεθνοῦς καταστάσεως, ἀφοῦ θὰ μεγάλωνε τὴν καχυποψία τῆς Γερμανίας καὶ τὴν δυσπιστία ἀνάμεσα στὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη.
iii) Γνώριζε ὅτι ἡ πρότασή του δὲν θὰ γινόταν δεκτὴ ἀπὸ τὶς διάφορες Δυνάμεις καὶ εἰδικώτερα ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους (Ἀγγλία) καὶ γείτονες (Γαλλία, Πολωνία) τῆς Γερμανίας, ὁπότε, ἡ τελευταία, ἡ ὁποία διεκδικοῦσε τὴν ἰσοτιμία στοὺς ἐξοπλισμοὺς καὶ ὁ Χίτλερ, μὲ τὴν γνωστὴ ἐκρηκτικὴ ἰδιοσυγκρασία του, θὰ προχωροῦσε στὸν ἐξοπλισμὸ τῆς χώρας του, ἀγνοῶντας τοὺς περιορισμούς, ποὺ τῆς εἶχε ἐπιβάλει ἡ

Συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν; Ἂν ἦταν ἔτσι, τότε μέσῳ μιᾶς προτάσεως ἀφοπλισμοῦ θὰ γινόταν ἕνα ἀποφασιστικὸ βῆμα πρὸς τὸν ἐνδοευρωπαϊκὸ πόλεμο.

12. Ὁ καθένας μπορεῖ νὰ διαλέξει ἀπὸ τὶς παραπάνω ἀπαντήσεις ἐκείνην, τὴν ὁποία κρίνει ὀρθότερη. Προσωπικῶς ἔχοντας ὑπ' ὄψη μου τὴν ὅλη, τὴν πρὶν καὶ ἰδίως τὴν μετέπειτα πολιτεία τοῦ Ροῦζβελτ, ὑποστηρίζω τὴν τρίτη. Ὁ Ἰμ. Κάντ στὸ δοκίμιό του *«Γιὰ τὴν διηνεκῆ εἰρήνη»* (1795) ὑπογραμμίζει ὅτι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης συμβάλλει πραγματικὰ ὅποιος ἐργάζεται, γιὰ νὰ ἐξαλειφθοῦν τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τοὺς πολέμους ἢ τοὐλάχιστον γιὰ νὰ γίνουν σεβαστὲς ὁρισμένες πρακτικὲς ἀρχὲς ποὺ τοὺς ἀποτρέπουν. Μ' αὐτὸ τὸ κριτήριο, ὁ Ροῦζβελτ συνέβαλε, ὄχι στὴν εἰρήνη, ἀλλὰ στὸν πόλεμο.

I V

Ἡ παγίδευση τοῦ Χίτλερ

«Δὲν εἴμαστε ἀπομονωτιστὲς παρὰ στὸν βαθμό, ποὺ ἐπιδιώκουμε ν' ἀπομονωθοῦμε τελείως ἀπὸ τὸν πόλεμο».
(Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ, 1934)

Γιὰ ἕνα διάστημα, ὁ Ροῦζβελτ καὶ ὁ Χίτλερ φάνηκε νὰ συμπλέουν. Καὶ οἱ δύο πάλευαν νὰ βγάλουν τὶς χῶρες τους ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Καὶ οἱ δύο ἐπέβαλαν, ἄν καὶ μὲ διαφορετικοὺς τρόπους καὶ σὲ διαφορετικοὺς βαθμούς, τὶς προσωπικές τους ἐξουσίες. Ὁ Χίτλερ μάλιστα ἐπαίνεσε γι' αὐτὸ τὸν Ροῦζβελτ. Ὅμως καὶ οἱ δύο ἐπεδίωκαν τὴν κοσμοκρατορία. Γι' αὐτό, ἡ σύγκρουσή τους ἦταν ἀναπόφευκτη. Ὁ Ροῦζβελτ τὸ ἤξερε. Ὁ Χίτλερ ὄχι. Διότι ὑποτίμησε τὶς ΗΠΑ καὶ τὸν Ροῦζβελτ. Ἀγνοοῦσε τὶς κοσμοκρατορικὲς φιλοδοξίες του. Καὶ παγιδευόταν ἀπὸ τὶς ἀπομονωτικές, οὐδετερόφιλες ἢ εἰρηνιστικὲς διακηρύξεις του. Ἡ παγίδευση τοῦ Χίτλερ ἦταν ἡ κυριώτερη συμβολὴ τοῦ Ροῦζβελτ στὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου.

α) Ἡ ὑψηλὴ τέχνη τῆς προσποιήσεως

«Τρόπος δ' ἔσται ὁ πείθων, οὐ λόγος».
Ἀρχαιοελληνικό

Ὅταν ὁ Ροῦζβελτ ἐξελέγη πρόεδρος, στὶς ΗΠΑ, ἀπὸ καιρὸ κυριαρχοῦσε ὁ ἀπομονωτισμός. Μιὰ δημοσκόπηση τοῦ Ἰνστιτούτου Γκάλλοπ, τὸ 1937, ἔδειξε ὅτι τὸ 70%

τῶν Ἀμερικανῶν θεωροῦσε λάθος κάθε εἴδους παρέμβαση σ' ἕναν πιθανὸ πόλεμο, ἀποκρούοντας ἀκόμη καὶ τὴν ἁπλῆ πώληση ἐφοδίων σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἐμπολέμους.[96]

Ὁ Ρούζβελτ δὲν θέλει νὰ συγκρουσθεῖ μὲ τὸ ρεῦμα. Προσποιεῖται ὅτι συμβαδίζει μ' αὐτό. Καί, σιγὰ-σιγά, μὲ μύριους περίτεχνους τρόπους, μὲ ἀνεπαίσθητα ἀλλὰ ἀποφασιστικὰ βήματα, τὸ διοχετεύει στὴν κοίτη ποὺ αὐτὸς χάραξε. Παριστάνει τὸν οὐδετερόφιλο εἰρηνιστὴ ἀλλὰ ὁδηγεῖ τοὺς Ἀμερικανοὺς στὸν πόλεμο. Καὶ στὸ τέλος, τοὺς ρίχνει σ' αὐτὸν παρὰ τὴν θέλησή τους. Πράγματι, τὸ κατόρθωμα τοῦ Ρούζβελτ, ἡ πραγμάτωση τῆς Ἀμερικανικῆς Κοσμοκρατορίας, προβάλλει σὲ ὅλο του τὸ μέγεθος, ὅταν ἔχουμε ὑπόψη μας ὅτι τὸ πέτυχε, ὄχι μὲ τὴν συμπαράσταση τῶν συμπατριωτῶν του, ἀλλὰ σὲ πεῖσμα τους!

Οἱ Γερμανοὶ ἀκολούθησαν τὸν Χίτλερ ἑκουσίως. Οἱ Ἀμερικανοὶ σύρθηκαν ἀκουσίως τους πίσω ἀπὸ τὸν Ρούζβελτ. Παριστάνοντας τὸν εἰρηνιστή, ὁ Ρούζβελτ ἀποφεύγει τὴν ἀντίθεση πρὸς τὸν λαό του. Ἀλλὰ μ' ἕνα σμπάρο ἔχει δύο τρυγόνια. Διότι, ταυτοχρόνως, κα-

96. Ὁ ἀπομονωτισμὸς ἐκδηλώνεται τὸ διάστημα 1920-1932, μέ:

- Τὴν ἀποχώρηση τῶν ΗΠΑ ἀπὸ τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.
- Τὴν ἄρνηση συμμετοχῆς τους στὸ Διεθνὲς Δικαστήριο τῆς Χάγης.
- Τὴν δυσαρέσκεια τῶν Ἀμερικανῶν ἐναντίον τῶν «ἀχάριστων» Εὐρωπαίων συμμάχων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐξοφλοῦν τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα συσσώρευσαν κατὰ τὸν πόλεμο.
- Τὴν ἔγερση τελωνειακῶν τειχῶν σὲ βάρος τῶν ξένων καὶ εἰδικῶς τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐμπορευμάτων.
- Τὸν περιορισμὸ στὸ ἐλάχιστο, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεταναστῶν, οἱ ὁποῖοι γίνονταν δεκτοὶ στὶς ΗΠΑ.

θησυχάζει, ἀποκοιμίζει καὶ ἀφοπλίζει ψυχολογικῶς ἀπέναντί του, τὸν Χίτλερ. Τὸν πείθει ὅτι οἱ ΗΠΑ δὲν θὰ ὀρθωθοῦν στὸν δρόμο του. Ἔτσι, παρακινεῖ τὴν ἐπιθετικότητά του καὶ ἐνθαρρύνει τὸν τυχοδιωτισμό του. Μ' ἕνα λόγο: τὸν παγιδεύει. Καὶ ὁ Χίτλερ βαδίζει πρὸς τὸν πόλεμο, ὑπηρετῶντας τὰ σχέδια τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου. Παρακολουθῶντας τὴν τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ, πρέπει νὰ ἔχουμε διαρκῶς ὑπόψη μας ὅτι αὐτὸς οὐδέποτε ἔρχεται φανερὰ ἀντιμέτωπος πρὸς τὸ ρεῦμα. Προσποιεῖται μονίμως ὅτι τὸ ἀκολουθεῖ. Ἀλλὰ τελικῶς κατορθώνει πάντοτε νὰ τὸ ὁδηγεῖ αὐτὸς ἐκεῖ ποὺ θέλει. Παραθέτω μερικὰ παραδείγματα.

1. Τὸ 1934, τὸ Κογκρέσσο, μὲ τὸ «νόμο Τζόνσον», ἀπαγορεύει τὴν χορήγηση νέων δανείων σὲ χῶρες, οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν ἐξοφλήσει τὰ παλαιότερα δάνειά τους πρὸς τὶς ΗΠΑ.

Ὁ Ροῦζβελτ *«συμφωνεῖ»*.

Καὶ ὅμως: σιγὰ-σιγά, μὲ τὸ μαλακό, θὰ κατορθώσει νὰ διοχετεύσει ἀργότερα, κολοσσιαῖα δάνεια στὴν Μ. Βρεταννία καὶ στὴν ΕΣΣΔ.

2. Τὸ 1936, ψηφίζεται «**ὁ νόμος περὶ οὐδετερότητος**». Μ' αὐτὸν ἀπαγορεύεται ἡ πώληση «**ὅπλων, ἐφοδίων καὶ πολεμικῶν μηχανῶν**» πρὸς κάθε ἐμπόλεμο.

Ὁ Ροῦζβελτ *«συμφωνεῖ»*.

Καὶ ὅμως: σιγὰ-σιγά, μὲ τὸ μαλακό, θὰ καταφέρει νὰ πουλήσει, νὰ δανείσει ἢ νὰ χαρίσει ἰλιγγιώδεις ποσότητες «**ὅπλων, ἐφοδίων καὶ πολεμικῶν μηχανῶν**» πρὸς τοὺς ἐμπόλεμους Βρεταννοὺς καὶ Σοβιετικούς.

3. Τὸ ἴδιο κείμενο, τὸ 1936, ὁρίζει ὅτι ὅσοι Ἀμερικανοὶ πολίτες θὰ ταξιδεύουν διὰ θαλάσσης σὲ καιρὸ πολέμου, θὰ τὸ κάνουν μὲ δική τους εὐθύνη. Ἡ κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ δὲν θὰ τοὺς προστατεύει.

Ὁ Ροῦζβελτ *«συμφωνεῖ»*.

Καὶ ὅμως: σιγὰ-σιγά, μὲ τὸ μαλακό, θὰ καταφέρει νὰ ἐμπλέξει τὴν χώρα του στὴν προστασία ὄχι ἁπλῶς πολιτῶν της, οἱ ὁποῖοι ταξιδεύουν, ἀλλὰ καὶ τῶν τεράστιων νηοπομπῶν, ποὺ μεταφέρουν πολεμικὸ ὑλικὸ πρὸς τὴν Μ. Βρεταννία καὶ ποὺ εἶναι ἑπόμενο καὶ ἀπολύτως νόμιμο νὰ προσβάλονται ἀπὸ τὰ γερμανικὰ ὑποβρύχια.

4. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1937, ὁ ἀρχικὸς **«νόμος περὶ οὐδετερότητος»** ἀντικαθίσταται ἀπὸ νέο νόμο, ὁ ὁποῖος ἐπικυρώνει μία σειρὰ ἀπὸ περιορισμοὺς στὶς ἐμπορικὲς σχέσεις μὲ τοὺς κάθε λογῆς ἐμπολέμους καὶ ἰδίως στὴν πώληση ὅπλων, πολεμοφοδίων καὶ πολεμικῶν μηχανῶν. Γιὰ τὰ ἄλλα εἴδη θέτει τὸν ὅρο: **«πλήρωσε καὶ μετάφερέ τα»** («cash and carry»). Δηλαδὴ ἐπιτρέπεται στοὺς ἐμπόλεμους νὰ ἀγοράζουν ἐμπορεύματα ἀπὸ τὶς ΗΠΑ (ἐκτὸς ἀπὸ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια), ἐφ' ὅσον τὰ πληρώνουν τοῖς μετρητοῖς καὶ ἀναλαμβάνουν οἱ ἴδιοι τὴν μεταφορά τους.

Ὁ Ροῦζβελτ *«συμφωνεῖ»*.

Καὶ ὅμως: σιγὰ-σιγά, μὲ τὸ μαλακὸ καταφέρνει, παρὰ τὸ νόμο, νὰ παρέχει στοὺς Βρεταννοὺς καὶ στὴν συνέχεια καὶ στοὺς Ρώσους τεράστιες ποσότητες ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, χωρὶς νὰ τὰ πληρώνουν! Ἐπὶ πλέον, ἀναλαμβάνει τὴν μεταφορά τους μὲ ἀμερικανικὰ πλοῖα καὶ ἀεροπλάνα, στὰ ὁποῖα στὴν συνέχεια προσθέτει καὶ πολεμικὴ συνοδεία.

β) Τὸ δόλωμα: Ἀπομονωτισμός

«Ἡ τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ καὶ ἀκόμη περισσότερο οἱ λόγοι του, ἔδειχναν πῶς ἀποδεχόταν τὶς θέσεις τοῦ ἀπομονωτισμοῦ».

(Οὐίλλιαμ Ε. Λιούχτενμπουργκ *«Ὁ Ροῦζβελτ καὶ τὸ "Νιοὺ-Ντήλ"»*)

Ο ἴδιος ὁ Ροῦζβελτ εἶπε παραστατικὰ ὅτι ἤθελε νὰ ὁδηγήσει τὴν χώρα *«μπροστά»*, στὴν ἐνεργὸ ἀνάμιξη στὶς διεθνεῖς ὑποθέσεις, ἀλλά

«στρέφομαι πίσω καὶ βλέπω πῶς δὲ μ' ἀκολουθεῖ κανείς».

Προσποιεῖται, λοιπόν, τὸν ὀπαδό τοῦ ἀπομονωτισμοῦ. Στὶς ἐκλογές τοῦ 1936 ὑπόσχεται *«ἐνισχυμένη(;) οὐδετερότητα»*. Σύνθημά του *«Πρῶτα ἡ Ἀμερική!»*, δηλ. δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν οἱ ἔριδες τῶν ἄλλων. Δηλώνει τὸ 1936:

> *«Μποροῦμε νὰ κρατηθοῦμε μακρυὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἂν οἱ ἁρμόδιοι κυβερνητικοὶ παράγοντες (...) ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ποῦν ὄχι σ' ἐκείνους, ποὺ ἀπὸ ἐγωϊσμό ἢ ἀνοησία θὰ ἤθελαν νὰ μᾶς παρασύρουν σ' αὐτόν».*

2. Γιὰ νὰ ἀποδείξει τὸν ἀπομονωτισμό του, στὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία του (1936), ἀγνοεῖ τὰ διεθνῆ προβλήματα, ἀσχολούμενος μόνον μὲ τὰ ἐσωτερικὰ —αὐτὰ ποὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς ψηφοφόρους. Σ' ὅλη τὴν προεκλογικὴ περίοδο ἐκφωνεῖ ἕναν καὶ μόνον λόγο γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική. Σ' αὐτόν, εἶπε:

> *«Ἔχω δεῖ τὸν πόλεμο. Τὸν εἶδα στὴν ξηρὰ καὶ στὴν θάλασσα. Εἶδα τοὺς τραυματίες νὰ αἱμορραγοῦν. Εἶδα ἀνθρώπους νὰ βήχουν μὲ τὰ κατεστραμμένα ἀπὸ ἀέρια πνευμόνια τους. Εἶδα τοὺς νεκροὺς νὰ κείτονται στὴ λάσπη... Μισῶ τὸν πόλεμο!»*

Ἦταν ἕνας περίφημος ἀντιπολεμικὸς λόγος. Καὶ ἡ φράση ***«Μισῶ τὸν πόλεμο»*** ἔγινε ἀπὸ τὰ κύρια συνθήματά του.

3. Γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσει τὴν εἰρηνοφιλία του, μετὰ τὴν ἐπανεκλογή του, ἀνέθεσε τὸ ὑπουργεῖο Ἄμυνας στὸν **Χάρρυ Γούντρινγκ** (Harry Woodring), πρώην κυβερνήτη τοῦ Κάνσας καὶ γνωστὸ ὀπαδὸ τοῦ ἀπομονωτισμοῦ. Πλάϊ του, ὅμως, τοποθέτησε ὡς ὑφυπουργὸ τὸν ἐπιφανῆ δικηγόρο **Λούϊς Τζόνσον** (Louis A. Johnson), ὀπαδὸ τῆς ρουζβελτιανῆς πολιτικῆς, γιὰ ἐνεργὸ ἀνάμιξη στὶς διεθνεῖς ὑποθέσεις. Ὁ ἀπομονωτιτιστὴς Γούντρινγκ, τραπεζίτης μιᾶς μικρῆς πόλεως, ἦταν ἡ προθήκη ποὺ ἐξαπατοῦσε τοὺς οὐδετερόφιλους. Πίσω της δούλευαν γιὰ τοὺς δικούς τους σκοποὺς ὁ Ροῦζ-

βελτ καὶ ὁ Τζόνσον —οἱ δραματιστὲς τῆς ἀμερικανικῆς κοσμοκρατορίας.

4. Ὅπως ἦταν ἑπόμενο, ὁ ὑπουργὸς καὶ ὁ ὑφυπουργὸς συγκρούσθηκαν. Καὶ ὁ Ρούζβελτ ἄφηνε σκοπίμως νὰ φουντώνει ὁ μεταξύ τους πόλεμος. Ὁ θαυμαστὴς τοῦ Ρούζβελτ, Th. Parrish, παρατηρεῖ:[97]

> *«Ὁ πρόεδρος, ἐπέτρεπε στὴν σύγκρουση νὰ φουντώνει, ἐνῶ θὰ μποροῦσε εὔκολα νὰ τὴν σταματήσει, εἴτε ἀπολύοντας τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς δύο, εἴτε ἁπλῶς ἐπιπλήττοντας τὸν Τζόνσον. Ἐπειδή, ὅμως, ὁ ἀπομονωτισμὸς ἀσκοῦσε ἰσχυρὴ ἕλξη σὲ πολλὰ τμήματα τῆς χώρας καὶ ἰδίως στὸ Καπιτώλιο, ἡ παρουσία τοῦ Γούντρινγκ στὸ ὑπουργεῖο Ἄμυνας χρησίμευε ὡς πρόσφορη ἔνδειξη ὅτι ἡ κυβέρνηση δὲν σκεπτόταν νὰ συγκροτήσει ἔνοπλες δυνάμεις γιὰ ἐπέμβαση σὲ ξένους πολέμους».*

Μὲ ἄλλα λόγια, μὲ τὸν Γούντρινγκ ἐξαπατοῦσε τὴν κοινὴ γνώμη καὶ τὸ Κογκρέσσο, ἐνῶ μὲ τὸν Τζόνσον ἐφάρμοζε τὴν πολιτική, τὴν ὁποία πράγματι ἤθελε.[98]

5. Πιστός, ὑποτίθεται, στὴν ἀρχὴ τῶν «ἴσων ἀποστάσεων», ὁ Ρούζβελτ ἐνθαρρύνει τὶς ἐπαφὲς καὶ τὶς συμφωνίες μεταξὺ ἀμερικανικῶν καὶ γερμανικῶν ἐπιχειρήσεων. Θέλει τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς Γερμανίας. Διότι ἔτσι:

i) Οἱ ΗΠΑ θὰ εἰσπράξουν τὶς γερμανικὲς ὀφειλές.
ii) Οἱ ΗΠΑ θ' ἀποκτήσουν μία νέα σημαντικὴ ἀγορά.
iii) Οἱ Ἀγγλογάλλοι θὰ βρεθοῦν μπροστὰ σὲ διαρκῶς ὀγκούμενη ἀπειλή.

---

97. Στὸ ἴδιο.

98. Φυσικὰ στὴν τοποθέτηση τοῦ Γούντρινγκ καὶ τοῦ Τζόνσον πρέπει νὰ δοῦμε καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς τακτικῆς τοῦ Ρούζβελτ «διαίρει καὶ βασίλευε», τὴν ὁποία περιέγραψα προηγουμένως.

6. Στὶς 18 Μαΐου 1936, ἐπισκέπτεται τὸ Βερολῖνο ὁ πρεσβευτὴς τῶν ΗΠΑ στὸ Παρίσι, Οὐίλλιαμ Μπούλλιτ, ἄνθρωπος τῆς προσωπικῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Ροῦζβελτ. Ποτὲ δὲν ἀνακοινώθηκε, οὔτε ἀποκαλύφθηκε ἐπισήμως, ὁ σκοπὸς αὐτῆς τῆς μεταβάσεως. Ὑπάρχει, ὅμως, μία ὑπόθεση.

Ὁ Ἕλλην συγγραφέας Νίκος Βεργίδης[99] ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Μπούλλιτ προέτρεψε τὸν Χίτλερ νὰ συμμαχήσει μὲ τὴν Ἰταλία. Προσθέτει ὅτι τὸν συμβούλευσε ὡς πρῶτο βῆμα πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση, νὰ βοηθήσει, στὸ πλευρὸ τῆς Ἰταλίας, τὸν Φράνκο.

7. Δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι καὶ ἔτσι. Μὲ αὐτὴν τὴν κίνηση, ὁ Ροῦζβελτ, ἄν πράγματι τὴν ἔκανε, πετύχαινε.

i) Νὰ διασπάσει τὴν Εὐρώπη σὲ δύο ἀντίθετα στρατόπεδα: τοὺς Ἀγγλογάλλους καὶ τοὺς Γερμανο-Ιταλούς.
ii) Νὰ φέρει σὲ σύγκρουση τὴν Γερμανία μὲ τὴν ΕΣΣΔ, ἀφοῦ ἡ δεύτερη βοηθοῦσε τὴν δημοκρατικὴ κυβέρνηση τῆς Ἱσπανίας, κατὰ τοῦ Φράνκο.
iii) Νὰ ἐνισχύσει τὶς φλόγες τοῦ πολέμου (Ἱσπανία) στὴν Εὐρώπη.

8. Μπορεῖ νὰ ἐρωτηθεῖ πῶς ὁ Ροῦζβελτ ἔπαιρνε τὸ θάρρος νὰ συμβουλεύει τὸν τόσο εὔθικτο Γερμανὸ δικτάτορα. Ὅμως, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι:

i) Οἱ σχέσεις τους ἦσαν ἄριστες καὶ οἱ ἐσωτερικὲς πολιτικές τους παρουσιάζουν πολλὰ συγγενῆ στοιχεῖα.
ii) Ὁ Χίτλερ χρωστοῦσε εὐγνωμοσύνη στὸν Ροῦζβελτ γιὰ τὴν πρότασή του τῆς 13 Μαΐου 1933 περὶ ἀφοπλισμοῦ. Ἄρα θὰ ἦταν εὐνοϊκὰ προδιατεθειμένος πρὸς κάθε νέα του πρόταση.
iii) Στὶς ΗΠΑ ζοῦν ἑκατομμύρια Γερμανοαμερικανοὶ ποὺ ἐνδιαφέρουν πάρα πολὺ τὸν Χίτλερ, ἀφοῦ τοὺς θεωρεῖ σὰν παράγοντα, ὁ ὁποῖος θὰ συμβάλει στὸ νὰ τὶς κρατήσει οὐδέτερες σὲ περίπτωση πολέμου μεταξὺ Γερμανίας καὶ Ἀγγλογάλλων.

99. «Ἀδόλφος Χίτλερ καὶ Ἐθνικοσοσιαλισμὸς» Arcadia, 1989, σ. 218.

9. Τὸ γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι συμπτωματικῶς ἢ ὄχι, λίγο μετὰ τὴν ἐπίσκεψη Μπούλλιτ, ὁ Χίτλερ στέλνει βοήθεια στὸν Φράνκο, ὅπου τὸ Γερμανικὸ ἀεροπορικὸ σμῆνος «Κόνδωρ» μάχεται ἐναντίον τῶν Σοβιετικῶν.

10. Τὸν Ὀκτώβριο, ὑπογράφεται ἡ Γερμανοϊταλικὴ Συμμαχία (Ἄξων), στὴν ὁποία προσχωρεῖ καὶ ἡ Ἰαπωνία (Νοέμβριος 1936), πρᾶγμα ποὺ ἐπιτρέπει στὸν Ρούζβελτ ν' ἀρχίσει νὰ καλλιεργεῖ τὸν φόβο τῆς ἰαπωνικῆς ἀπειλῆς.

Οἱ διακηρύξεις τοῦ Ρούζβελτ γιὰ οὐδετερότητα καὶ οἱ συναφεῖς ἐνέργειές του ἦσαν ὅ,τι ἔπρεπε, γιὰ νὰ διευκολύνουν τὸν πόλεμο. Ἂν ἤθελε νὰ τὸν ἐμποδίσει, θὰ ἔπρεπε, ἀντιθέτως, νὰ διακηρύξει ἐγκαίρως τὴν ἀπόφαση τῶν ΗΠΑ νὰ μετάσχουν σ' αὐτόν, στὸ πλευρὸ τῶν Ἀγγογάλλων. Τότε, ἴσως, αὐτὴ ἡ προειδοποίηση νὰ ἄλλαζε τὴν πορεία τοῦ Χίτλερ.

γ) Τορπιλλίζοντας τὸν Τσάμπερλαιν

«Μόλις ἕνα ἔθνος κυριαρχήσει στὴν Εὐρώπη, θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ στραφεῖ πρὸς τὸ παγκόσμιο πεδίο» (Φ.Ντ. Ρούζβελτ, Δήλωσή τους πρὸς τὴν ἐπιτροπὴ τῆς ἀμερικανικῆς γερουσίας γιὰ τὶς στρατιωτικὲς ὑποθέσεις)

Οἱ Ἄγγλοι, εἴτε ἐπειδὴ ἀντιλαμβάνονται τὸ παιχνίδι τοῦ Ρούζβελτ, εἴτε ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ, σχεδιάζουν νέα στρατηγική. Ἀντὶ νὰ ἀντιπαρατίθενται στὸν ἀναγεννώμενο γερμανικὸ δυναμισμό, νὰ τὸν ἐνθαρρύνουν. Καὶ ταυτοχρόνως νὰ τὸν διοχετεύσουν πρὸς ἀνατολάς. Γι' αὐτό, πρέπει νὰ ἐξωθήσουν τὴν Γερμανία καὶ τὴν ΕΣΣΔ σὲ μεταξύ τους ρήξη. Ἡ νέα στρατηγικὴ μπαίνει σ' ἐφαρμογὴ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1937. Τότε, οἱ **Μπάλντουιν-Ἤντεν**, ὀπαδοὶ τῆς συγκρατήσεως τῆς Γερμανίας, ἀντικαθίστανται ἀπὸ τοὺς **Τσάμπερλαιν-Χάλιφαξ**, οἱ ὁποῖοι ἐκφράζουν αὐτὴν τὴν νέα φιλογερμανικὴ στρατηγική. Δηλώνουν στὸν Χίτλερ ὅτι δὲν ἀντιτίθενται στὴν γερμανικὴ ἐπέκταση πρὸς ἀνατολάς.

2. Τὸ 1938, οἱ εἰρηνόφιλες δυνάμεις τῆς Βρεταννίας, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν **Νέβιν Τσάμπερλαιν**, ἀναλαμβάνουν σοβαρὴ προσπάθεια γιὰ διευθέτηση τῶν διαφορῶν μὲ τὴν Γερμανία. Ὁ Ροῦζβελτ ἀνησυχεῖ. Ἂν ὁ Τσάμπερλαιν πετύχει, ὁ ἐνδοευρωπαϊκὸς πόλεμος θ' ἀποσοβηθεῖ καὶ ὁ ἴδιος θὰ μείνει στὸ περιθώριο. Ἀντιδρᾶ, λοιπόν, προτείνοντας *«διεθνῆ διάσκεψη, μὲ σκοπὸ τὴν ἐξεύρεση τῶν βάσεων γιὰ πραγματικὴ κατανόηση μὲ τὴν Γερμανία τόσο στὰ Εὐρωπαϊκὰ θέματα, ὅσο καὶ στὶς ἀποικίες»*. (Βάζοντας καὶ τὶς ἀποικίες, ὁ Ροῦζβελτ ἀνοίγει νέα πληγὴ στὶς σχέσεις Ἀγγλογάλλων-Γερμανίας).

3. Ὁ Ροῦζβελτ στέλνει τηλεγράφημα στὸν Τσάμπερλαιν, ἀναπτύσσοντάς του τὴν πρότασή του (11 Ἰανουαρίου 1938). Ὁ Βρεταννὸς πολιτικὸς τὴν ἀπορρίπτει ἀμέσως. Ἡ ἄρνησή του πρέπει νὰ ὀφείλεται στὸ ὅτι διεῖδε πὼς ὁ Ροῦζβελτ ἀπέβλεπε:

i) Σίγουρα στὴν ἀπόσπαση ἀποφασιστικοῦ ρόλου στὶς εὐρωπαϊκὲς καὶ διεθνεῖς ὑποθέσεις, σὲ βάρος τῶν παραδοσιακῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

ii) Πιθανῶς, στὸν ἐκ τῶν ἔνδον τορπιλλισμὸ τῆς εἰρηνιστικῆς προσπάθειας τοῦ ἴδιου τοῦ Τσάμπερλαιν, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὴν θέση θέματος ἀποικιῶν καὶ ὅπως μοιραίως θὰ συνέβαινε στὰ πλαίσια μιᾶς εὐρείας διεθνοῦς διασκέψεως, ὅπου θὰ ἐκδηλωνόταν πλῆθος ἀντιθέσεων.

4. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι:

Ὁ Ροῦζβελτ ἐπιχείρησε ἀρκετὲς φορὲς στὴν περίοδο 1937-38 νὰ ἔχει διμερῆ συνάντηση μὲ τὸν Τσάμπερλαιν, γιὰ νὰ συζητήσουν «τὴν ἀντιμετώπιση τῆς διαφαινόμενης διεθνοῦς ἀπειλῆς».

Ὁ Βρεταννὸς πρωθυπουργὸς ἀρνήθηκε ἐπιμόνως, πιθανώτατα ἐπειδὴ ἔβλεπε στὴν συνάντηση μιὰ παγίδα, ἡ ὁποία:

i) Θὰ ἀναβάθμιζε ὑπερμέτρως τὸν ρόλο τῶν ΗΠΑ.

ii) Θὰ ἔφερνε τὴν Βρεταννία σὲ σύγκρουση πρὸς τὴν σύμμαχό της Γαλλία, ἡ ὁποία θὰ πίστευε ὅτι τὴν παραμέριζε γιὰ χάρη μιᾶς «συμμαχίας τῶν ἀγγλοφώνων».

iii) Θὰ ἔδινε τὴν ἐντύπωση συμπήξεως Ἀγγλοαμερικανικοῦ διευθυντηρίου, γιὰ νὰ κατευθύνει τὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις, πρᾶγμα ποὺ θὰ προκαλοῦσε τὴν ἀντίθεση ὅλων τῶν ἄλλων (Γαλλίας, Γερμανίας, Ἰταλίας, Ἰαπωνίας, Ρωσίας).

Ἐπὶ πλέον, ὁ Τσάμπερλαιν ἦταν ἀντίθετος πρὸς τέτοιου εἴδους πρακτικὲς προσωποπαγοῦς καὶ κρυφῆς διπλωματίας.

5. Στὸν βωμὸ τῆς νέας ἀγγλικῆς στρατηγικῆς πρέπει νὰ θυσιασθεῖ ἡ Τσεχοσλοβακία. Ἔτσι, τὸν Μάϊο τοῦ 1938, οἱ Ἄγγλοι ἀρχίζουν νὰ πιέζουν τὴν Πράγα νὰ χορηγήσει αὐτοδιάθεση στοὺς Σουδῆτες. Στὶς 13 Μαΐου, ὁ ἀρχηγὸς τῶν τελευταίων, **Χενλάϊν**, γίνεται θερμὰ δεκτὸς στὸ Λονδῖνο, ποὺ τοῦ ὑπόσχεται συμπαράσταση.

6. Ὁ Ροῦζβελτ, ἀντιλαμβάνεται τὸ νέο παιχνίδι τῶν Ἄγγλων. Καὶ ἀντιδρᾶ εὐφυῶς. Ἀντὶ ν' ἀντιταχθεῖ στὴ νέα στρατηγική, ποὺ ἂν πετύχαινε θὰ ἀνέτρεπε τὰ σχέδιά του, προσποιεῖται ὅτι προσχωρεῖ σ' αὐτήν. Ἔτσι, θὰ παραμείνει στὸ παιχνίδι. Καὶ θὰ μπορεῖ νὰ τορπιλλίσει τὴν ἀγγλικὴ στρατηγική, ἀπὸ μέσα!

7. Στὶς 14 Μαΐου 1938, δηλαδὴ τὴν ἑπομένη ἀπὸ τὴν ἄφιξη τοῦ Χενλάϊν στὸ Λονδῖνο, ὁ πρέσβυς τῶν ΗΠΑ στὸ Βερολῖνο, **Χιοὺ Οὐίλσον**, ἐπισκέπτεται τὸν Διευθυντὴ τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν **Βάϊτσαίηκερ** καὶ συζητᾶ τό... Σουδητικό, τὸ ὁποῖο ἡ ἴδια ἡ Γερμανία δὲν ἔχει θέσει ἀκόμη, ἐπισήμως!

8. Ὁ Ροῦζβελτ βλέπει μακρύτερα ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους. Θέλει νὰ ἐκμεταλλευθεῖ τὴν τακτική τους, γιὰ νὰ παρασύρει τὸν Χίτλερ σὲ «ἐπιθετικὲς» ἐνέργειες. Γι' αὐτὸν ἄλλωστε τὸν σκοπὸ ἔχει διορίσει «φιλοναζιστὲς» πρέσβεις στὸ Λονδῖνο, στὸ Παρίσι καὶ στὸ Βερολῖνο, τοὺς Τζόφερ Κέννεντυ, Οὐίλλιαμ Μπούλλιτυ καὶ Χιοὺ Οὐίλσον, ἀντιστοίχως. Μὲ κάθε τρόπο καλλιεργεῖ ψευδαισθήσεις στὸν Χίτλερ γιὰ ἀμερικανικὴ συμπαράσταση, κατανόηση ἢ, ἔστω, οὐδετερότητα!

9. Ὁ Ροῦζβελτ πιστεύει ὅτι ἡ «θυσία» τῆς Τσεχοσλοβακίας δὲν θὰ τροφοδοτήσει μόνον τὶς γερμανοσοβιετικὲς ἀντιθέσεις, ὅπως θέλουν οἱ Ἄγγλοι. Βλέπει ὅτι θὰ προκύψουν ἀναποφεύκτως καὶ ἀντιθέσεις μεταξὺ Γερμανίας καὶ Ἀγγλογάλλων, οἱ ὁποῖες θὰ εἶναι ἰσχυρότερες ἀπὸ τὶς γερμανοσοβιετικές. Οἱ Ἄγγλοι τὸν θέλουν ἔξω ἀπὸ τὸ παιχνίδι. Ἔτσι, τὸν ἀφήνουν, ὅπως καὶ τὴν ΕΣΣΔ, ἔξω ἀπὸ τὴν διάσκεψη τοῦ Μονάχου (29-30 Σεπτεμβρίου 1938), ὅπου Γερμανία, Βρεταννία, Γαλλία, Ἰταλία, ἀποφασίζουν τὴν ἄμεση, χωρὶς δημοψήφισμα, ἐκχώρηση τῆς Σουδητίας στὴν Γερμανία. Ὅμως ὁ Ροῦζβελτ εἶχε δίκιο. Διότι στὶς 16 Μαρτίου 1939, ὁ Χίτλερ, «ὁλοκληρώνει» αὐτὸ ποὺ ἄρχισε στὸ Μόναχο, καταλύοντας τὸ Τσεχοσλοβακικὸ κράτος. Στὴν θέση του δημιουργεῖται ἕνα «αὐτόνομο» Γερμανικὸ προτεκτορᾶτο τῆς Βοημίας-Μοραβίας καὶ μία ἀνεξάρτητη Σλοβακία. Ἡ ἐνέργεια ξεσηκώνει θύελλα στὴ Δύση, ἐνῶ ὁ Στάλιν περιορίζεται σὲ τυπικὲς διαμαρτυρίες. Τὸ παιχνίδι τῶν Ἄγγλων δὲν ἀποδίδει. Ὁ Ροῦζβελτ δικαιώνεται.

10. Καὶ δικαιώνεται ἀκόμη περισσότερο, ὅταν, στὶς 22 Μαρτίου 1939, ἡ Γερμανία προσαρτᾶ τὸ Μέμελ, τὸ ὁποῖο εἶχε ἀποσπασθεῖ βιαίως ἀπ' αὐτὴν τὸ 1919, γιὰ νὰ δοθεῖ στὴν Λιθουανία. Αὐτὸ κάνει τοὺς Πολωνούς, οἱ ὁποῖοι κατέχουν τὰ ἐπίσης γερμανικὰ ἐδάφη τοῦ Ντάνσιχ καὶ τοῦ Διαδρόμου, νὰ σημάνουν συναγερμό. Οἱ Ἀγγλογάλλοι ἀναγκάζονται νὰ δηλώσουν ὅτι θὰ ἀντιταχθοῦν σὲ κάθε ἐπιθετικὴ ἐνέργεια στὴν Εὐρώπη. Ὁ Ροῦζβελτ τρίβει τὰ χέρια του.

11. Πάντως ὁ Ροῦζβελτ ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιὰ νὰ τορπιλλίσει ἐκ τοῦ ἀφανοῦς τὴν συνδιαλλαγὴ τῶν Εὐρωπαίων. Ἔτσι, στὶς παραμονὲς τῆς διασκέψεως τοῦ Μονάχου, διαβεβαίωσε τὸν ἀπεσταλμένο τῆς Γαλλίας, **Ζὰν Μοννὲ** (Jean Monnet) ὅτι, ἂν ὁ πόλεμος ξεσποῦσε, αὐτός, θὰ παραβίαζε γιὰ χάρη τῶν Ἀγγλογάλλων τὸ νόμο τῆς οὐδετερότητος, ποὺ ἀπαγόρευε τὴν πτήση ἀμερικανικῶν

ἀεροπλάνων πρὸς ὁποιαδήποτε ἐμπόλεμη χώρα, στέλνοντάς τα... ὁδικῶς στὸν Καναδᾶ![100]

12. Ἐπέτρεψε ἐπίσης παρανόμως, σὲ Γάλλους εἰδικούς, νὰ μελετοῦν ἀμερικανικὸ πολεμικὸ ὑλικὸ καὶ νὰ ἐκπαιδεύονται στὴν χρήση του, ἐνθαρρύνοντας ἔτσι τὴν ἀδιαλλαξία τους ἔναντι τῆς Γερμανίας. Τὸ γεγονὸς ἀποκαλύφθηκε, ὅταν ἕνα νέου τύπου ἐλαφρὺ ἀμερικανικὸ βομβαρδιστικὸ συνετρίβη στὶς 23 Ἰανουαρίου 1937, στὸ Λὸς Ἄντζελες. Ὁ Ἀμερικανὸς πιλότος, σκοτώθηκε, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ συντρίμμια τοῦ ἀεροπλάνου, ἀνασύρθηκε ζωντανός, ὁ Γάλλος σμηναγός, Πὼλ Σεμεντλέν.

13. Μετὰ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ παραπάνω γεγονότος, ὁ Ροῦζβελτ ἐδέχθη τὴν ἐπιτροπὴ στρατιωτικῶν ὑποθέσεων τῆς γερουσίας, ἡ ὁποία ἀπαιτοῦσε ἐξηγήσεις. Μιλῶντας «ὄφ-δὴ-ρέκορντ», εἶπε ὅτι ὁ πόλεμος ἦταν ἐπικείμενος. Καὶ ὅτι σ' αὐτὸν θὰ ἐμπλέκονταν, κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, καὶ οἱ ΗΠΑ.

Διότι:

> *«μόλις ἕνα ἔθνος κυριαρχήσει στὴν Εὐρώπη, θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ στραφεῖ πρὸς τὸ παγκόσμιο πεδίο».*[101]

Ἄρα, εἶπε, οἱ ΗΠΑ θἄπρεπε νὰ ἐφοδιάσουν μὲ ὅσα μέσα πολέμου μποροῦν τὴν Βρεταννία καὶ τὴν Γαλλία. Μιὰ τέτοια πολιτική, μπορεῖ νὰ μὴν ἦταν οὐδέτερη, ἦταν ὅμως ἀναγκαία, ὡς «αὐτοπροστασία».

Παρ' ὅλο ποὺ ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ζητήσει ἀπὸ τοὺς γερουσιαστὲς νὰ μὴν δημοσιοποιήσουν τὶς ἀπόψεις του, αὐτὲς ἀποκαλύφθηκαν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑψωθεῖ γενικὴ κατακραυγή, ἡ ὁποία τὸν ἀνάγκασε νὰ διαψεύσει τὴν ὁμιλία του μὲ σοφιστικὰ τεχνάσματα.[102]

---

100. Th. Parrish.

101. Ἡ δήλωση αὐτὴ δείχνει ὅτι ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο τὴν ἕνωση τῆς Εὐρώπης, τὴν ὁποία θεωροῦσε ἀπειλὴ στὰ δικά του σχέδια «στὸ παγκόσμιο πεδίο».

14. Στὶς 26 Σεπτεμβρίου 1938, μὲ τὴν κρίση γιὰ τὴν Σουδητία, ὁ Ροῦζβελτ ἀπηύθυνε ἔκκληση πρὸς τὸν Χίτλερ νὰ συμβάλει στὴν διαφύλαξη τῆς εἰρήνης. Αὐτὸς ἀπάντησε, στὶς 27, ὅτι ἡ εἰρήνη ἐξαρτιόταν ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τοὺς Τσέχους. Τὴν ἴδια ἡμέρα, ὁ Ροῦζβελτ πρότεινε συνδιάσκεψη τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν. Πάντως, ἀποσαφήνιζε, ὅτι ***σὲ περίπτωση πολέμου οἱ ΗΠΑ δὲν θὰ ἐπενέβαιναν***. Καὶ ἐπίσης, ὅτι δὲν θὰ μετεῖχαν στὶς διαπραγματεύσεις. Ἔτσι, ὅμως, οἱ ἐκκλήσεις του ἔχαναν **κάθε οὐσιαστικὸ νόημα**. Διαβεβαιώνοντας τὸν Χίτλερ ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ ἔμεναν αὐ**στηρότατα οὐδέτερες καὶ ἀμέτο**χες, μετέτρεπε τὶς ποικίλες ἐκκλήσεις του σὲ σκέτη φιλολογία. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἔσπρωχνε τὸν Χίτλερ στὸν δρόμο πρὸς τὸν πόλεμο.

15. Φυσικά, ὁ Ροῦζβελτ ἔλεγε ψέμματα. Ὁ Γερμανὸς πρέσβυς στὴν Οὐάσιγκτων, **Χὰνς Ντίκχοφ**, τὸ κατάλαβε καὶ μὲ ἐπείγουσα ἀναφορά του, προειδοποίησε ὅτι σὲ περίπτωση πολέμου,

> *«ὁλόκληρο τὸ βάρος τῶν ΗΠΑ θὰ ριχνόταν στὴν πλάστιγγα ὑπὲρ τῆς Βρεταννίας».*

Ὅμως, ὁ Χίτλερ δὲν τὸν πίστεψε. Προτίμησε νὰ πιστέψει τὸν Ροῦζβελτ. Ἴσως ἐπειδὴ οἱ διαβεβαιώσεις του γιὰ οὐδετερότητα τῶν ΗΠΑ, τοῦ ἄρεσαν.

---

102. Οἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν ὅτι εἶχε πεῖ πῶς *«τὰ σύνορα τῶν ΗΠΑ βρίσκονται στὸν Ρῆνο»*, ἀποδίδοντας τὴν οὐσία τῶν δηλώσεών του, χωρὶς ὅμως νὰ κυριολεκτοῦν. Ὁ Ροῦζβελτ ἁρπάχτηκε ἀπ' αὐτὸ καὶ δήλωσε ὅτι:

> *«ὅποιος ἰσχυρίζεται πὼς ἀνέφερα τὸν Ρῆνο ὡς ἀμερικανικὸ σύνορο, ψεύδεται σκοπίμως».*

δ) Ἡ Μεγάλη Μπλόφα

«Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μία μεγάλη μπλόφα!»
(Ρίμπεντροπ πρὸς Τσιάνο, 30 Ἀπριλίου 1942, Σάλτσμπουργκ).

Ο Χίτλερ πέφτει θῦμα τῆς ρουζβελτιανῆς τακτικῆς. Πείθεται ὅτι ὁ λαὸς καὶ ἡ ἡγεσία τῶν ΗΠΑ διακατέχονται ἀπὸ μία διακαῆ ἐπιθυμία καὶ εἰλικρινῆ πρόθεση: νὰ μείνουν ἔξω ἀπὸ ἐνδεχόμενη εὐρωπαϊκὴ σύρραξη. Γιὰ ὅ,τι ἀφορᾶ στὸν λαό, ἔχει δίκιο. Γιὰ τὴν ἡγεσία, ὅμως, διαπράττει λάθος τραγικό. Αὐτὸ θὰ τὸ πληρώσει πανάκριβα. Διότι, ξέρει ὅτι χωρὶς τὴν ἀμερικανικὴ παρέμβαση, οἱ Ἀγγλογάλλοι δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὸν νικήσουν. Ἔτσι, ἡ πεποίθησή του ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ μείνουν ἀμέτοχες, τὸν παρασύρει σὲ ἐνέργειες, τὶς ὁποῖες διαφορετικὰ ἴσως νὰ τὶς ἀπέφευγε καὶ οἱ ὁποῖες τελικῶς θὰ φέρουν τὸν πόλεμο.

2. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ἂν ὁ Χίτλερ δὲν πειθόταν ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ γιὰ τὴν οὐδετερότητα τῶν ΗΠΑ, δὲν θὰ γινόταν ὁ Β′ παγκόσμιος; Ἴσως. Πάντως πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπόψη μας ὅτι ὁ Χίτλερ ὑποτιμοῦσε ἀνεπιτρέπτως τὶς ΗΠΑ, ἰδίως τὴν θέληση καὶ ἱκανότητά τους γιὰ δράση. Μιλοῦσε πάντα γιὰ «**τοὺς λαοὺς τῶν ΗΠΑ**», ὑπονοῶντας ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀμερικανικὸ ἔθνος καὶ συνεπῶς δὲν ὑπάρχει ἑνιαία ἰσχυρὴ πολιτικὴ βάση. Ἔπεφτε ἔξω. Διότι ἀγνοοῦσε τὴν τρομακτικὴ ἀφομοιωτικὴ δύναμη τοῦ «ἀμερικανικοῦ τρόπου ζωῆς», ποὺ συγχωνεύει τὴν πανσπερμία τῶν «λαῶν τῶν ΗΠΑ» σὲ ἑνιαῖο σύνολο.[103]

3. Ὀρθῶς ὁ Οὐίλλιαμ Σίρερ γράφει:

«Ἡ ἄγνοια τοῦ Χίτλερ, ὅπως καὶ τοῦ Γκαῖρινγκ καὶ τοῦ Ρίμπεντροπ γιὰ τὶς ΗΠΑ, ἦταν ἀβυσσαλέα. Καὶ παρ' ὅλον

---

103. Βλέπε: Γ. Γεωργαλᾶ στὸ *«Ἄνοδος καὶ Πτώση τῶν Ἀστῶν»*, ἐκδ. Σμυρνιωτάκης, 1988.

ὅτι ἡ πολιτική τους ἀπέβλεπε στὸ νὰ προσπαθήσουν νὰ κρατήσουν τὶς ΗΠΑ ἔξω ἀπὸ τὸν πόλεμο, δὲν πῆραν τὸ ἔθνος τῶν Γιάγκηδων σοβαρῶς ὑπ' ὄψη τους ὡς ἐνδεχόμενη στρατιωτικὴ δύναμη».[104]

4. Ὑπῆρχε πράγματι μία ἀμερικανικὴ μπλόφα. Μόνο ποὺ αὐτὴ δὲν ἀφοροῦσε στὴν ἰσχὺ τῶν ΗΠΑ, ἀλλὰ στὴ δῆθεν εἰρηνοφιλία-οὐδετεροφιλία τῶν ἡγετῶν της καὶ εἰδικὰ τοῦ προέδρου της. Θῦμα αὐτῆς τῆς μπλόφας ἔπεσε ὁ Χίτλερ, ἔστω καὶ μόνο μὲ τὴν ἔννοια ὅτι οἱ διακηρύξεις τοῦ Ροῦζβελτ γιὰ τὴν «εἰρηνοφιλία» καὶ τὴν «οὐδετεροφιλία» του δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐνίσχυσαν τὴν ὑπάρχουσα τάση του νὰ ὑποτιμᾶ τὶς ΗΠΑ, τὴν διάθεση καὶ τὴν ἱκανότητά τους νὰ παρέμβουν στὶς διεθνεῖς καὶ ἰδίως στὶς εὐρωπαϊκὲς ὑποθέσεις καὶ νὰ τὶς ἐπηρεάσουν ἀποφασιστικῶς. Αὐτὴ ἡ πεποίθηση τοῦ Χίτλερ ὁπωσδήποτε συνέβαλε, ἂν καὶ σὲ βαθμὸ ποὺ εἶναι δύσκολο νὰ προσδιορισθεῖ, στὴν πρόκληση τοῦ πολέμου.

5. Ἄραγε ὁ Ροῦζβελτ ἐπεδίωξε ἐνσυνειδήτως νὰ ἐξαπατήσει τὸν Χίτλερ ἢ μήπως αὐτὸς αὐτοπαγιδεύθηκε παίρνοντας κατὰ γράμμα τὶς γιὰ ἐκλογικὲς σκοπιμότητες διακηρύξεις τοῦ πρώτου ὑπὲρ τῆς οὐδετερότητας τῶν ΗΠΑ; Ἐκτιμῶ ὅτι τὰ ὅσα ἀνέφερα, καὶ ὅσα θὰ ἀναφέρω στὴν συνέχεια τοῦ παρόντος, πιστοποιοῦν ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἐκ προθέσεως παγίδευσε τὸν Χίτλερ, μὲ σκοπὸ νὰ ἐνθαρρύνει τὴν ἐπιθετικότητά του, ὥστε νὰ προκληθεῖ ὁ πόλεμος, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀπαραίτητος γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς Ἀμερικανικῆς Κοσμοκρατορίας.

6. Οἱ ἀντιτασσόμενοι στὴν παραπάνω θέση μου, μποροῦν νὰ ἐπικαλεστοῦν τὸν «λόγο τῆς καραντίνας», τὸν ὁποῖο ὁ Ροῦζβελτ ἐκφώνησε στὸ Σικᾶγο, στὶς 15 Ὀκτωβρίου 1937, ὅταν οἱ Ἰάπωνες ἐπετέθησαν κατὰ τῆς Κίνας. Μ' αὐτόν, πράγματι, προειδοποίησε τὸν ἀμερικανικὸ λαὸ ὅτι ἡ μὴ ἐπέμβαση καὶ ὁ ἀπομονωτισμὸς δὲν

104. *«Ἄνοδος καὶ Πτώση τοῦ Γ' Ράϊχ».*

προφυλάσσουν πάντοτε ἀπὸ τὸν πόλεμο. Ἄν τὰ ἐπιθετικὰ κράτη θριάμβευαν εἶπε, οἱ ΗΠΑ θὰ ἔπρεπε νὰ περιμένουν τὰ χειρότερα. Γι' αὐτό, τὰ ἐν λόγῳ κράτη, θὰ ἔπρεπε νὰ μποῦν σὲ **«καραντίνα»**. Ὅμως, ἡ ἀντίδρασή του:

- Ἀφοροῦσε κυριώτατα στὴν Ἰαπωνία. Αὐτὸ ἔδειχνε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ΗΠΑ γιὰ τὸν Εἰρηνικό, πρᾶγμα ποὺ ἐπιβεβαίωνε ἐμμέσως τὴν διακηρυσσόμενη ἀδιαφορία τους γιὰ τὴν Εὐρώπη.
- Δὲν εἶχε καμμία συνέχεια οὔτε σὲ πράξεις, οὔτε σὲ λόγους.
- Τὸ σπουδαιότερο: Ὅταν ἡ Ἰταλία εἰσέβαλε στὴν Αἰθιοπία, ὁ Ροῦζβελτ περιορίσθηκε σὲ μία τυπικὴ ἔκκληση πρὸς τὸν Μουσσολίνι, γιά *«ἀνεύρεση κάποιας εἰρηνικῆς λύσεως».*

7. Πολὺ σημαντικώτερο ἐπιχείρημα κατὰ τῆς σκόπιμης παγιδεύσεως τοῦ Χίτλερ εἶναι ἡ «στροφή», τὴν ὁποία πραγματοποιεῖ ὁ δεύτερος ἀπὸ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1938, ἐγκαινιάζοντας σαφῶς ἀντιχιτλερικὴ φάση τῆς πολιτικῆς του. Αὐτὴν τὴν «στροφὴ» τὴν ἐξετάζω ἀμέσως παρακάτω.

ε) Ἡ ἀντιχιτλερικὴ «στροφὴ» (1938-39)

> *«Δὲν ὑπάρχουν σπήλαια, ὅπου μπορεῖς νά κρυφτεῖς, ὅταν οἱ συνάνθρωποί σου βγάζουν κραυγὲς ἀγωνίας».* (Heywood Broun)

Στὰ τέλη τοῦ 1938, ἡ Γερμανία ἔχει ἐπαναπροσαρτήσει τὸ Σάαρ (1935), ἀποκαταστήσει πλήρη κυριαρχία στὴν Ρηνανία (1936), ἐνσωματώσει τὴν Αὐστρία (1938) καὶ τὴν Σουδητία (1938). Στὶς 16 Μαρτίου 1939 καταλαμβάνει τὴν Τσεχοσλοβακία. Στὶς 22 Μαρτίου 1939, προσαρτᾶ τὸ Μέμμελ, τὸ ὁποῖο τὸ 1919 εἶχε ἐκχωρηθεῖ στὴν Λιθουανία. Αὐτὴ ἡ σειρὰ θριάμβων ἔχει ἀνεβάσει σὲ ἐπικίνδυνα ἐπίπεδα τὴν αὐτοπεποίθηση, τὴν ἐπιθετικότητα καὶ τὴν ἀνυπομονησία τοῦ Χίτλερ. Συγχρόνως, ἔχει σπείρει τὴν ἀνησυχία στὴν κοινὴ γνώμη τῆς Πολωνίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Βρεταννίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν σοβαρὴ ἐνίσχυση τῶν κύκλων ποὺ

εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀδιαλλαξίας ἔναντι τῆς Γερμανίας. Ἐκπρόσωπος αὐτῶν τῶν κύκλων εἶναι ὁ Τσῶρτσιλ.

2. Ἡ σταθερῶς ἀνοδικὴ πορεία τῆς Γερμανίας καὶ ἰδίως ἡ κατάληψη τῆς Τσεχοσλοβακίας, προκάλεσαν ἔντονες ἀντιδράσεις, οἱ ὁποῖες ἀπείλησαν τὸν Τσάμπερλαιν μὲ ἀνατροπή, ἄν δὲν ἄλλαζε πολιτική. Ἔτσι, αὐτὸς διεκήρυξε τὸ «τέρμα στὶς ὑποχωρήσεις». Καὶ στὶς 31 Μαρτίου 1939 ἐγγυᾶται, μαζὶ μὲ τοὺς Γάλλους, τὴν ἀκεραιότητα τῆς Πολωνίας.

3. Ὁ Ροῦζβελτ διαπιστώνει ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο χρειάζεται τώρα δὲν εἶναι πλέον ἡ ἐξώθηση τοῦ Χίτλερ, διὰ τῆς καθησυχαστικῆς ἐξαπατήσεώς του, ἀλλὰ ἡ ἐνθάρρυνση καὶ στήριξη τῶν φιλοπολέμων ἐχθρῶν του στὴν Γαλλία καὶ στὴν Βρεταννία. Ἄν ἡ πολιτικὴ τοῦ Τσάμπερλαιν καταρρεύσει, τότε, παίρνοντας ὑπ' ὄψη τὴν παρορμητικὴ φύση τοῦ Χίτλερ, ὁ πόλεμος θὰ καταστεῖ σχεδὸν ἀναπόφευκτος. Καὶ ἐγκαινιάζει τὴ νέα τακτική του: τῆς παροτρύνσεως τῶν ἀντιγερμανικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν ἀνυποχώρηση ἀδιαλλαξία ἔναντι τῆς Γερμανίας.

4. Ἡ νέα τακτικὴ ἐγκαινιάζεται τὸ Νοέμβριο τοῦ 1938, μὲ τρεῖς ἐνέργειες:

i) Τὴν ἀνάκληση τοῦ πρεσβευτῆ τῶν ΗΠΑ ἀπὸ τὸ Βερολῖνο.
ii) Τὸ αἴτημα τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τὸ Κογκρέσσο νὰ ἄρει τὴν ἀπαγόρευση ἐξαγωγῆς ὅπλων.
iii) Τὴν ἔγκριση μεγάλου προγράμματος ἐξοπλισμῶν.

5. Στὶς 7 Νοεμβρίου 1938 ἕνας νεαρὸς Γερμανοεβραῖος πρόσφυγας πυροβόλησε καὶ σκότωσε τὸν γ' γραμματέα τῆς γερμανικῆς πρεσβείας στὸ Παρίσι, Ράθ. Ἀκολούθησε πογκρὸμ ἐναντίον τῶν Ἑβραίων τῆς Γερμανίας, τὸ ὁποῖο ἔμεινε γνωστὸ ὡς **«ἡ νύχτα τῶν κρυστάλλων»** (9-10 Νοεμ.) ἀπὸ τὶς ἀναρίθμητες σπασμένες προθῆκες τῶν ἑβραϊκῶν καταστημάτων. 35 Ἑβραῖοι σκοτώθηκαν. Στὶς 14 Νοεμβρίου ὁ Ροῦζβελτ, ἀντιδρῶντας, ἀνεκάλεσε τὸν πρέσβυ του Χιοὺ Οὐίλσον, ἀπὸ τὸ Βερολῖνο. Μετὰ ἀπὸ αὐτό, στὶς 18

Νοεμ. ἀνεκάλεσε καὶ ὁ Χίτλερ τὸν πρέσβυ του στὴν Οὐάσινγκτων, Χὰνς Ντήκχοφ. Οἱ δύο πρεσβεῖες, ἀπὸ τότε, λειτουργοῦσαν μὲ ἐπιτετραμμένους.

Πάντως, ἡ ἐνέργεια, ἄν καὶ ἐντυπωσιακή, δὲν ἦταν ἀρκετὰ ἀποφασιστική, ὥστε νὰ βγάλει τὸν Χίτλερ ἀπὸ τὴν πλάνη του ὡς πρὸς τὶς προθέσεις τῶν ΗΠΑ. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν διέκοψε τὶς διπλωματικὲς σχέσεις μὲ τὴν Γερμανία. Ἁπλῶς οἱ πρεσβεῖες τῶν δύο χωρῶν λειτουργοῦσαν χωρὶς πρεσβευτές. Γι' αὐτό, ἡ ἀνάκληση ἑρμηνεύθηκε ὡς καθαρῶς ψηφοθηρικὴ ἐνέργεια, ἡ ὁποία ἀπευθυνόταν στοὺς Ἑβραίους τῶν ΗΠΑ. Στὴν πραγματικότητα ἦταν κάτι παραπάνω: Συμβόλιζε τὴ νέα τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ.

6. Πολὺ οὐσιαστικότερη ἦταν ἡ ἀπόφασή του νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο νὰ ἄρει τὴν ἀπαγόρευση ἐξαγωγῆς ὅπλων. Ἡ πρόταση ἀπερρίφθη μὲ ἐλάχιστη πλειψηφία 159 ἔναντι 157 στὴ βουλὴ καὶ 12 ἔναντι 11 στὴν ἁρμόδια ἐπιτροπὴ τῆς γερουσίας.[105] Διατυπώθηκε ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἤξερε ποιὸ θὰ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας καὶ ἔκανε τὴν πρότασή του, ἁπλῶς γιὰ νὰ προσεταιρισθεῖ τὸ Ἑβραϊκὸ λόμπυ. Προφανῶς, ὁ Χίτλερ ἐδέχθη αὐτὴν τὴν ἑρμηνεία. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στὴν ἐνέργεια τοῦ Ροῦζβελτ ἐνυπάρχει καὶ αὐτὸ τὸ στοιχεῖο. Ὅμως τὰ κίνητρά του, πιστεύω, ἦσαν πολὺ πιὸ περίπλοκα. Συγκεκριμένως:

i) Ἡ ὑποβολὴ τῆς προτάσεώς του ἦταν ἕνα μήνυμα πρὸς τοὺς φιλοπόλεμους κύκλους τῆς Βρεταννίας - Γαλλίας - Πολωνίας ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ εἶναι μαζί τους. Καὶ ἡ ἐλάχιστη πλειοψηφία ἐναντίον τῆς προτάσεως, τοὺς ἔπεισε ὅτι, ὅταν τὰ πράγματα θὰ χειροτέρευαν, ἡ πρόταση θὰ ψηφιζόταν, ὅπως καὶ ἔγινε τὸ Νοέμβριο τοῦ 1939, ἀμέσως μετὰ τὴν

105. Δεῖγμα τῶν μεθόδων τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι ὅτι, γιὰ νὰ ἀποσπάσει τὴν ὑποστήριξη τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς τῆς βουλῆς γιὰ τὶς ἐξωτερικὲς ὑποθέσεις Key Pittman, τοῦ ὑποσχέθηκε κρατικὴ πριμοδότηση τῆς ἐξορύξεως ἀργύρου, γιὰ τὴν ὁποία ἐνδιαφερόταν ὁ ἐν λόγῳ βουλευτής.

κήρυξη τοῦ πολέμου.

ii) Ἡ ἀπόρριψη τῆς προτάσεώς του, ἦταν ἕνα μήνυμα πρὸς τὴν Γερμανία, ὅτι οἱ ΗΠΑ ἐμμένουν στὴν οὐδετερότητά τους.

Συνεπῶς, ὁ Ροῦζβελτ ἔστελνε ταυτοχρόνως δύο ἀντιφατικὰ μηνύματα πρὸς τοὺς δύο ἀντίπαλους παραλῆπτες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ καθένας ἔπαιρνε αὐτὸ ποὺ τοῦ ταίριαζε!

7. Τὸν ἴδιο μῆνα ἀποφασίζει τὴν ἔναρξη πραγματοποιήσεως μεγάλου προγράμματος ἐξοπλισμῶν, μὲ τὴν τερατώδη γιὰ τὴν ἐποχὴ προοπτικὴ τῆς παραγωγῆς 24.000 ἀεροπλάνων ἐτησίως! Γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε τὸ μέγεθος τοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖο προέβλεπε μιὰν ἀμερικανικὴ πολεμικὴ ἀεροπορία ἀπὸ 20.000 σκάφη, πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψη μας ὅτι:

- Στὴν ἔναρξη τοῦ πολέμου ἡ Γερμανία διέθετε συνολικῶς 2.695 ἀεροπλάνα.
- Στὴν «μάχη τῆς Ἀγγλίας» (1940) μετέσχον γύρω στὰ 1.000 ἀεροπλάνα ἀπὸ κάθε πλευρά.
- Ἀρχίζοντας τὴν ἐπίθεση κατὰ τῆς Ρωσίας (1941), ἡ Γερμανία διέθετε 2.000 ἀεροπλάνα.

Ἀμέσως παρακάτω ἐξετάζω, περισσότερο τὸ ἐξοπλιστικὸ πρόγραμμα τοῦ Ροῦζβελτ.

στ) Πολεμικὲς προετοιμασίες

«Ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ ἐξοπλισμοῦ μας ἔπαιξε τὸ παιχνίδι τῶν εἰσβολῶν».
Ροῦζβελτ.

Οἱ ΗΠΑ εἶχαν δεσμευθεῖ ὅτι δὲν θὰ δώσουν ὅπλα, ἐφόδια ἢ δάνεια γιὰ ἐξοπλισμὸ σὲ οἱονδήποτε ἐμπόλεμο καὶ ὅτι οἱ ἴδιες δὲν θὰ ἐξοπλισθοῦν. Αὐτὴ ἡ αὐτοδέσμευση, κατὰ τὸν Ροῦζβελτ, συνετέλεσε στὴν πρόκληση τοῦ πολέμου, διότι «ἔπαιξε τὸ παιχνίδι τῶν εἰσβολέων». Ὁ ἰσχυρισμὸς ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τὸ πρῶτο μέρος —ὅτι συνετέλεσε στὴν πρόκληση τοῦ πολέ-

μου. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερο μέρος του, ἰσχύει ἀντιστρόφως. Ἡ δήλωση-δέσμευση τῶν ΗΠΑ ἐναντίον τοῦ ἐξοπλισμοῦ ἔπαιξε τὸ παιχνίδι τοῦ Ροῦζβελτ, παρασύροντας τὸν Ἄξονα σὲ ἐσφαλμένους ὑπολογισμούς.

2. Ἐπὶ πλέον: Ἡ διακήρυξη τῶν ΗΠΑ ὅτι δὲν θὰ ἐξοπλισθοῦν οὔτε θὰ βοηθήσουν ἄλλους νὰ ἐξοπλισθοῦν, ἦταν ψευδής. Ἀντιθέτως: Οἱ ΗΠΑ ἐξοπλίζονταν πυρετωδῶς, κατασκεύαζαν ὅλο καὶ νεώτερα ὅπλα καὶ ἑτοιμάζονταν νὰ τροφοδοτοῦν τὸν πόλεμο, ὅταν θὰ ἐρχόταν.

3. Στὶς 14 Νοεμβρίου 1938, ὁ Ροῦζβελτ συγκάλεσε σύσκεψη στὸ γραφεῖο του, ὅπου ἀπεφασίσθη ἡ ἐφαρμογὴ ἑνὸς μεγαλόπνοου προγράμματος ἐξοπλισμῶν. Ὁ Ροῦζβελτ ἤθελε μιὰν ἀεροπορία μὲ 20.000 ἀεροπλάνα καὶ ἐτήσια παραγωγὴ 24.000 ἀεροσκαφῶν —ἀριθμοὶ ποὺ γιὰ τὴν ἐποχὴ κείνη ἦσαν ἀσύλληπτοι.

4. Ἤξερε ὅμως ὁ Ροῦζβελτ ὅτι τὸ Κογκρέσσο δὲν θὰ ἐνέκρινε ἕνα τόσο δαπανηρὸ καὶ φιλοπολεμικὸ σχέδιο. Γι' αὐτό, ἔδωσε ἐντολὴ νὰ γίνει ἐπεξεργασία ἑνὸς πιὸ περιορισμένου διετοῦς προγράμματος τὸ ὁποῖο θὰ πρόβλεπε τὴν δημιουργία ἀεροπορίας μὲ 10.000 σκάφη. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτόν, θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν νέα ἐργοστάσια. Λοιπόν, θὰ λαμβανόταν πρόνοια, ὥστε αὐτὰ νὰ ἔχουν παραγωγικὴ ἱκανότητα μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀπαιτούμενη γιὰ τὸ παρουσιαζόμενο σχέδιο. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Ροῦζβελτ ἐξαπατοῦσε τὸ Κογκρέσσο! Ἡ παραγωγὴ τῶν νέων ἐργοστασίων προοριζόταν νὰ καλύψει ὄχι μόνον τὶς ἀνάγκες τῆς ἀμερικανικῆς ἀεροπορίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Βρεταννίας καὶ τῆς Γαλλίας. Διαπιστώνουμε γιὰ μία ἀκόμη φορὰ τὴν μεγάλη ἱκανότητα τοῦ Ροῦζβελτ νὰ προβλέπει τὰ ἐπερχόμενα. Φυσικά, ὅπως σημειώνει ὁ Thomas Parrish, ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἀπεκάλυψε αὐτὴν τὴν πλευρὰ[106] τοῦ σχεδίου του, διότι ἤξερε ὅτι οἱ

106. *«Roosevelt and Marshall — Partners in Politics and War — The personal story»* — William Morrow and Company, Inc. N.Y., 1989.

Ἀμερικανοὶ δὲν θὰ δέχονταν νὰ πληρώσουν γιὰ τὴν ἀνέγερση ἐργοστασίων, τὰ ὁποῖα προορίζονταν νὰ καλύψουν τὶς πολεμικὲς ἀνάγκες ἄλλων κρατῶν, ἀφοῦ ἤθελαν ν' ἀποφύγουν μὲ κάθε τρόπο τὴν ἐμπλοκὴ σὲ διενέξεις ξένων.

5. Τὸ σημαντικώτερο εἶναι ὅτι αὐτὴ ἡ σύσκεψη πραγματοποιήθηκε ἐνάμισυ μόλις μῆνα μετὰ τὴν διάσκεψη τοῦ Μονάχου, ὅταν ὅλοι, ἢ σχεδὸν ὅλοι, πίστευαν ὅτι ἡ εἰρήνη εἶχε διασωθεῖ καὶ διασφαλισθεῖ. Ὁ Ρούζβελτ δὲν τὸ πίστευε καὶ δὲν τὸ ἤθελε. Πρόβλεπε σωστά. Καὶ ἐνεργοῦσε πρὸς κατευθύνσεις ἀντίθετες ἀπὸ ἐκεῖνες τῶν ἁπανταχοῦ εἰρηνοφίλων καὶ τοῦ οὐδετερόφιλου λαοῦ του. Διότι ἂν ἤθελε νὰ ἀποθαρρύνει τοὺς ὅποιους φιλοπόλεμους, θὰ ἔπρεπε νὰ διακηρύξει ὅτι οἱ ΗΠΑ ἐξοπλίζονται, ἀντὶ νὰ τὸ ἀποκρύπτει.

6. Ὅπως καὶ νὰ εἶναι τὸ «ἀμυντικὸ πρόγραμμά» του, δὲν ἐπέσυρε ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴ κανενός, ἀφοῦ ἐκείνη τὴν ἐποχή, ὅλοι ἐξοπλίζονταν μανιωδῶς. Ἂν κάτι παγίδευε τὸν Χίτλερ, δὲν ἦταν τόσο ὁ μὴ ἐξοπλισμὸς τῶν ΗΠΑ, ὅσον ἡ πεποίθησή του ὅτι αὐτὲς δὲν θὰ ἐπέμβουν στὸν πόλεμο. Καὶ αὐτὴν τὴν ἐσφαλμένη πεποίθηση ὁ Ρούζβελτ τοῦ τὴν καλλιέργησε μεθοδικῶς καὶ τὴν στερέωνε συνεχῶς μὲ ὅλα τὰ μέσα.

ζ) Ἡ ψυχολογικὴ προπαρασκευὴ

«Ὁρισμένοι τύποι προπαγάνδας προετοιμάζουν σήμερα τὸ ἔδαφός μας γιὰ εἴσοδο στὸν πόλεμο...»
(Χέρμπερτ Χοῦβερ, πρώην πρόεδρος ΗΠΑ —Ἀπρ. 1939)

Παραλλήλως πρὸς τὴν ὑλικὴ προετοιμασία γιὰ τὴν πολεμική του ἐξόρμηση, ὁ Ρούζβελτ φροντίζει καὶ γιὰ τὴν ψυχολογικὴ προπαρασκευὴ τοῦ λαοῦ του. Δίνει μεγάλη σημασία σ' αὐτήν, διότι ὁ λαὸς τῶν ΗΠΑ δὲν θέλει νὰ μετάσχει σ' ἕναν πόλεμο, μὲ τὸν ὁποῖο δὲν βλέπει νὰ ἔχει καμμία σχέση. Ὁ Ρούζβελτ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κι-

νηθεῖ προσεκτικὰ καὶ μὲ κατάλληλους ἑλιγμοὺς νὰ ὑπονομεύσει τὴν οὐδετερότητα τῶν Ἀμερικανῶν, νὰ ἐκθέσει τὸ εἰρηνιστικὸ κίνημα, νὰ δυσφημήσει τὸν ἀπομονωτισμὸ καὶ νὰ τοὺς ὁδηγήσει βῆμα-βῆμα στὴν μεγάλη περιπέτεια.

1. Ἡ προπαγάνδα του διαδίδει τὶς ἀκόλουθες θέσεις:

i) Κανεὶς δὲν ὑποστηρίζει τὴν συμμετοχὴ σ' ἕναν πόλεμο. Ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ γίνει εἶναι ἡ παρέμβασή μας στὶς διεθνεῖς ὑποθέσεις, μὲ σκοπὸ τὴν πρόληψη τοῦ πολέμου.

ii) Ἤδη, σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο, διεξάγεται ἕνας ἀγώνας. Αὐτὸς θὰ ἀπολήξει εἴτε σὲ πόλεμο, εἴτε σὲ χωρὶς πόλεμο ἧττα ὁλόκληρου τοῦ ἀμερικανικοῦ τρόπου ζωῆς. Ἕνας τρόπος ὑπάρχει ν' ἀποφύγουμε αὐτὲς τὶς δύο προοπτικές: Νὰ χρησιμοποιήσουμε, τώρα, τὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ ὅπλα ποὺ διαθέτουμε, παρεμβαίνοντας δυναμικῶς στὴν παγκόσμια κονίστρα.

iii) Ὀφείλουμε νὰ κατανοήσουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ παραμείνουμε ἄθικτοι ἀπὸ ἕναν πόλεμο. Ἄρα, τὸ καλύτερο εἶναι νὰ ἐνεργήσουμε γιὰ τὴν πρόληψή του. Καὶ ἡ ἄρση τῆς ἀπαγορεύσεως στὴν ἐξαγωγὴ ὅπλων θὰ συμβάλει ἀποφασιστικῶς πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση.

2. Κατὰ τὴ γνωστὴ τακτική του, τὶς παραπάνω θέσεις δὲν τὶς ὑποστήριξε προσωπικῶς. Τὸ ἔργο αὐτὸ τὸ ἀνέθεσε σὲ ἄλλους: δημοσιογράφους, συνδικαλιστές, πολιτευτές. Καὶ ὁ ἴδιος ἐμφανίστηκε ὡς ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος μὲ ἀπεριόριστη καλὴ θέληση προσπαθεῖ νὰ χαράξει μία μέση ὁδό, μεταξὺ τῶν ἀδιαλλάκτως ἀντιμαχομένων ρευμάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσώπευαν οἱ «ἀπομονωτιστὲς» καὶ οἱ «διεθνιστές».

3. Ἡ «μέση ὁδός» του ἦταν ἡ «ἔγκαιρη», δηλαδὴ ἡ ἄμεση παρέμβαση στὶς διεθνεῖς ὑποθέσεις, μὲ σκοπὸ ὑποτίθεται τὴν διαφύλαξη

τῆς εἰρήνης. Δηλαδή, οἱ ΗΠΑ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβουν ρόλο ἀντικειμενικοῦ διαιτητῆ καὶ εἰρηνοποιοῦ.

4. Ἡ ἀποδοχὴ αὐτοῦ τοῦ ρόλου θὰ ἦταν τὸ πρῶτο βῆμα πρὸς τὴν συμμετοχὴ στὸν πόλεμο. Διότι, ἀναλαμβάνοντας ἔργο διαιτητῆ, οἱ ΗΠΑ θὰ ἔσπαζαν τὰ τείχη τοῦ ἀπομονωτισμοῦ καὶ θὰ ἐμπλέκονταν στὶς διεθνεῖς διαμάχες.

5. Γι' αὐτό, ὁ πρώην πρόεδρος Χέρμπερτ Χοῦβερ, ἔκανε ἔκκληση, τὸν Μάρτιο τοῦ 1939, στοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ μείνουν μακριὰ ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ παιχνίδι ἰσχύος. Εἶπε:

> *«Ὁρισμένοι τύποι προπαγάνδας προετοιμάζουν σήμερα τὸ ἔδαφος γιὰ εἴσοδό μας στὸν πόλεμο... Ἂν πρόκειται νὰ ξαναμποῦμε σὲ πόλεμο, ἄς τὸ κάνουμε μόνο σ' αὐτὸ τὸ ἡμισφαίριο, ὑπερασπιζόμενοι τὴν ἄμεση γειτονιά μας ἢ τὴν τιμή μας».*

Ἀντικρούοντας τὴν προπαγάνδα τοῦ Ροῦζβελτ γιὰ «σταυροφορία ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας σ' ὅλον τὸν κόσμο» ὑπενθύμισε, ἀναφερόμενος στὸν Οὐίλσον:

> *«Ἡ τελευταία ἀπόπειρα γιὰ ἐπιβολὴ τοῦ πολιτισμοῦ στὸν κόσμο ὁδήγησε σὲ 15 τοὐλάχιστον δικτατορίες, ποὺ ἀντικατέστησαν προπολεμικὲς συνταγματικὲς κυβερνήσεις».*[107]

6. Ταυτοχρόνως, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐφαρμόσει τὴν πολιτική του, ὁ Ροῦζβελτ ἄρχισε νὰ καλλιεργεῖ τὴν ἄποψη ὅτι τὸ Κογκρέσσο δὲν δικαιοῦται νὰ ἐπεμβαίνει στὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο χειρίζεται τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική, ὁ πρόεδρος. Φυσικά, ὅπως πάντοτε, δὲν

---

107. Ἡ νέα ὑποτιθέμενη ἀπόπειρα τοῦ Ροῦζβελτ, ὁδήγησε στὴν ἐπιβολὴ δικτατοριῶν ἐλεεινῆς μορφῆς σὲ δεκάδες χῶρες τῆς Ἀσίας καὶ τῆς **Ἀφρικῆς** καὶ στὴν ἐπικράτηση κομμουνιστικῶν τυραννιῶν στὴν Κίνα, στὴν Ἀν. Εὐρώπη καὶ σὲ ὁρισμένες ἀσιατικὲς χῶρες.

ὑποστήριξε ὁ ἴδιος αὐτὴν τὴν θέση, ἀναθέτοντας τὸ ἔργο σὲ ἄλλους καὶ ἰδίως στὸν Harold Ickes[108].

7. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιχειρηματολογία του γιὰ τὴν ἀνάγκη ἀναμίξεως στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις, ὁ Ροῦζβελτ προσέφυγε καὶ σὲ ἕνα ἄλλο τέχνασμα. Προσποιήθηκε ὅτι ἀνησυχοῦσε ἐντόνως ἀπὸ τὴν ὑποτιθέμενη γερμανοϊταλικὴ διείσδυση στὴν Λατινικὴ Ἀμερική, ἡ ὁποία ἔθετε σὲ κίνδυνο, ὄχι μόνον τὰ συμφέροντα ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσφάλεια τῶν ΗΠΑ.

8. Ἰδιαιτέρως ὑποτίθεται ὅτι ἀνησυχοῦσε ὁ Ροῦζβελτ γιὰ τὴν πιθανότητα νὰ ἐγκατασταθεῖ ὁ Ἄξονας στὴν Βραζιλία, ἐπειδὴ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ αὐτῆς τῆς χώρας εἶχε ἐκφρασθεῖ μὲ θαυμασμὸ γιὰ τὸν γερμανικὸ στρατὸ καὶ εἶχε προσκληθεῖ στὸ Βερολῖνο, ἐνῶ ἡ κόρη τοῦ Μουσσολίνι, κόμησσα Τσιάνο, ἐπισκέφθηκε τὸ Ρίο. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση ἑνὸς τέτοιου ἐνδεχομένου, ὁ Ροῦζβελτ ἀνέθεσε, τὸν Μάρτιο τοῦ 1939, στὴν Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ Σχεδιασμοῦ (Joint Planning Committee) νὰ προγραμματίσει τὴν συγκρότηση ἑνὸς ἐκστρατευτικοῦ σώματος 100.000 ἀνδρῶν!

9. Φυσικά, ἡ «ἀνησυχία» ἦταν προσποιητή. Ἄλλωστε, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ Βραζιλίας, τελικῶς, δὲν ἐπισκέφθηκε ποτὲ τὸ Βερολῖνο, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐπισκέφθηκε τὶς ΗΠΑ, ἀνταποδίδοντας ἐπίσκεψη τοῦ Μάρσαλ στὸ Ρίο. Ἀκόμη, οἱ Βραζιλιανοὶ παραχώρησαν στὶς ΗΠΑ τὴν χρήση ἀεροδρομίων στὸ ὀροπέδιο τοῦ Νατάλ[109]. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ ἔθεσε ὑπὸ ἀπειλὴν ὁλόκληρη τὴν Ν. Ἀμερική.

---

108. Πάντως, κάλεσε τὸ νομικό του σύμβουλο καὶ τὸν ρώτησε, ἂν θὰ μποροῦσε νὰ ἀγνοήσει τὸ νόμο, ὁ ὁποῖος ἀπαγόρευε τὴν ἐξαγωγὴ ὅπλων, παρ' ὅλο ποὺ τὸν εἶχε ὑπογράψει! Φυσικὰ ἡ ἀπάντηση ἦταν ὅτι δὲν μποροῦσε.

109. Τὸ τέχνασμα τῆς δῆθεν ἀπειλῆς ἀπὸ τὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ ξαναχρησιμοποιήθηκε ἀργότερα, ὅπως θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια τοῦ βιβλίου.

10. Μὲ τὸν θόρυβο περὶ ἀπειλῶν στὴν Λατινικὴ Ἀμερική, ὁ Ροῦζβελτ ἂν δὲν κατόρθωνε τὸ μέγιστο, ποὺ ἦταν ἡ ἔγκριση μιᾶς δυναμικῆς ἀναμίξεως στὶς διεθνεῖς ὑποθέσεις, μὲ τελικὴ προοπτικὴ τὴν συμμετοχὴ στὸν πόλεμο, θὰ ἀποσποῦσε τοὐλάχιστον τὸ ἔλασσον, δηλαδὴ τὴν ἔγκριση τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τοῦ Κογκρέσσου γιὰ τὴν ἄμυνα τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Αὐτὸ θὰ εἶχε ὡς ἐπακόλουθο τὴν χορήγηση τῶν σχετικῶν κονδυλίων, τὰ ὁποῖα φυσικὰ θὰ πήγαιναν γιὰ γενικώτερες πολεμικὲς προετοιμασίες. Τὸ τέχνασμα πέτυχε. Τὸ Κογκρέσσο ἀπέρριψε, στὶς 30 Ἰουνίου 1939, τὴν πρόταση τοῦ Ροῦζβελτ γιὰ ἄρση τῆς ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς ὅπλων, ποὺ θὰ ἦταν τὸ πρῶτο βαρὺ πλῆγμα ἐναντίον τῆς πολιτικῆς γιὰ οὐδετερότητα. Τὴν ἑπομένη, ὅμως, ἐνέκρινε προϋπολογισμὸ 525 ἑκ. δολ. γιὰ τὴν ἄμυνα τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου! Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ διέθετε τώρα τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς του.

η) Ἀπριλιαναὶ Εἴδοὶ

> ***«Εἶστε διατεθειμένοι νὰ παράσχετε τὴν διαβεβαίωση, ὅτι οἱ ἔνοπλες δυνάμεις σας δὲν θὰ ἐπιτεθοῦν ἢ δὲν θὰ εἰσβάλουν στὰ ἐδάφη τῶν παρακάτω ἀνεξαρτήτων κρατῶν;».*** (Ροῦζβελτ πρὸς Χίτλερ-Μουσσολίνι, 15 Ἀπρ. 1939)

15 Ἀπριλίου 1939. Ὁ Ροῦζβελτ ἀπευθύνει μήνυμα πρὸς τοὺς Χίτλερ-Μουσσολίνι, θέτοντάς τους τὸ ἐρώτημα, ἂν εἶναι διατεθειμένοι νὰ ἐγγυηθοῦν ὅτι γιὰ 10 ὡς 25 χρόνια δὲν θὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον 31 χωρῶν, τὶς ὁποῖες ἀναφέρει ὀνομαστικῶς!

2. Ἡ παρέμβασή του εἶχε σαφῶς χαρακτῆρα **προκλητικό**. Ὅποιος εἶχε ὑπόψη του τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ Χίτλερ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ περιμένει παρὰ ἐπιδείνωση τῶν διεθνῶν σχέσεων. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Ὁ Φύρερ, ἀπάντησε, στὶς 28 Ἀπριλίου, ὄχι ἁπλῶς ἀπορρίπτοντας τὴν παρέμβαση, ἀλλὰ καὶ καταγγέλλοντας τὸ γερμανοπολωνικὸ σύμφωνο μὴ ἐπιθέσεως, ἐπειδή, κατὰ τὴν ἄποψή του, ἡ Πολωνία τὸ παραβίασε, συνάπτοντας συμφωνία μὲ τὴν Ἀγγλία

κατὰ τῆς Γερμανίας. Δηλαδή, **ἀπὸ τὴν παρέμβαση προέκυψε σοβαρὴ ἐπιδείνωση τῆς καταστάσεως.**

3. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἐνήργησε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἕνα βῆμα πρὸς τὸν πόλεμο, ἀκριβῶς ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὴν παλαιότερη πρότασή του γιὰ ἀφοπλισμό! (Μάϊος 1933). Ἦταν λοιπὸν τόσον ἀδέξιος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὥστε κάθε φορὰ ποὺ παρενέβαινε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης νὰ προωθεῖ τὸν πόλεμο;

4. Ἀξιοπρόσεκτο εἶναι ὅτι ὁ Ροῦζβελτ στὶς 31 χῶρες περιλαμβάνει καὶ τὴν ΕΣΣΔ. Γιατί;

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ διαπιστώνουμε ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἦταν:

- **Θαυμαστὰ ἐνημερωμένος** γιὰ τὶς πολιτικὲς ἐξελίξεις σὲ κάθε σημεῖο τοῦ κόσμου, ἢ τοὐλάχιστον σὲ κάθε σημεῖο ποὺ τὸν ἐνδιέφερε. Ἤξερε λοιπὸν τὶς προτάσεις τοῦ Χίτλερ πρὸς τοὺς Πολωνοὺς γιὰ συμμαχία ἐναντίον τῆς Ρωσίας, παρ' ὅλο ποὺ αὐτές, ἐνῶ ἔγιναν τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1938, δὲν κοινοποιήθηκαν παρὰ στὶς 28 Ἀπριλίου 1939.
- **Τρομερὰ διεισδυτικός.** Διεῖδε αὐτὸ τὸ ὁποῖο δὲν ἀντελήφθησαν οἱ Εὐρωπαῖοι. Ὅτι ὁ Χίτλερ σχεδίαζε ἀντιρωσικὸ πόλεμο. Ὁ Ροῦζβελτ ὅμως ἤθελε τὸν εὐρωπαϊκὸ-παγκόσμιο πόλεμο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς Ρωσίας ἀπὸ μία μελλοντικὴ γερμανικὴ ἐπίθεση.
- **Ἐκπληκτικὰ προορατικός.** Ἀφοῦ ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1939, προβλέπει γερμανορωσικὴ σύγκρουση καὶ ρίχνει ἤδη τὶς γέφυρες γιὰ ἀμερικανορωσικὴ συμμαχία.

5. Μὲ τὴν κίνησή του αὐτὴν θέλει νὰ δείξει στὸν Χίτλερ ὅτι **ὁ μόνος δρόμος ποὺ τοῦ ἀπομένει γιὰ τὴν πραγμάτωση τῶν σχεδίων του εἶναι ὁ πόλεμος**, ἀφοῦ:

- Τοῦ ἀποκλείεται κάθε ἀναζήτηση «ζωτικοῦ χώρου» καὶ πρὸς τὶς ἀποικίες. Γι' αὐτὸ ὁ Ροῦζβελτ περιλαμβάνει στὸν

κατάλογό του χῶρες, οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν δική τους κρατικὴ ὑπόσταση ἀλλὰ εἶναι ἀποικίες, ὅπως ἡ Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη.

Πρόκειται λοιπὸν γιὰ μία ἀκόμη ἐνέργεια τοῦ Ροῦζβελτ μὲ σαφῆ σκοπὸ νὰ παγιδεύσει τὸν Χίτλερ στὴν ἐπιθετικότητά του.

6. Στὶς 29 Αὐγ. 1944, ἡ ἰρλανδικὴ ἐφημερίδα «Leader» (Ἡγέτης) ἀναδημοσίευσε ἀποκάλυψη τοῦ γνωστότατου Ἀμερικανοῦ δημοσιογράφου Κὰρλ Βίγκαντ ὅτι στὶς 25 Ἀπριλίου 1939, δηλ. τέσσερις καὶ πλέον μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξη τοῦ πολέμου, ὁ πρεσβευτὴς τῶν ΗΠΑ στὸ Παρίσι, Μποῦλλιτ, προσωπικὸς φίλος, συνεργάτης καὶ ἔμπιστος τοῦ Ροῦζβελτ, τοῦ εἶπε ὅτι οἱ Ἀγγλοαμερικανοὶ ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ προκαλέσουν πόλεμο. Φυσικά, ὡς «Ἀμερικανοὶ» νοεῖται ὁ Ροῦζβελτ, ἐνῶ ὡς «Ἄγγλοι», οἱ φιλοπολεμικοὶ κύκλοι, τοὺς ὁποίους ἐξέφραζε ὁ Τσῶρτσιλ.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

(1939-1941)

«Ὁ Ρούζβελτ προσπαθοῦσε νὰ ἐξωθήσει τὴν οὐδετερότητα ὥς τὰ ἔσχατα ὅριά της, γιὰ νὰ εὐνοήσει ἔτσι τὶς δημοκρατικὲς Δυνάμεις καὶ νὰ ἐπανεξοπλίσει στὸ μεταξὺ τὸ ἔθνος γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς ἐμπλοκῆς του στὸν πόλεμο...»

(Ἄρθρουρ Σλέζινγκερ «Ἱστορία τῶν ΗΠΑ»)

I

Ζήτω ὁ Πόλεμος!

«Ὅσο πιὸ πολλὰ τὰ κοφτερὰ τὰ ὅπλα, τόσο πιὸ πολὺ σκοτάδι καὶ ἀταξία» (Λαὸ-Τσέ, «Ταὸ Τὲ Κίνγκ», κεφ. 57)

α) Γιατί;

«Γιατί; Γιὰ ποιόν;» (Σύνθημα ἀντιπολεμικὸ στὴν Γαλλία)

Ο Χίτλερ δὲν ἤθελε πόλεμο μὲ τοὺς Ἀγγλογάλλους. Σκοπός του ἦταν ἡ κατάκτηση τῶν ἀχανῶν ρωσικῶν ἐκτάσεων, ἡ ὁποία θὰ τοῦ ἐξασφάλιζε καὶ τὴν ἡγεμονία τῆς Εὐρώπης.

2. Ἡ Πολωνία (ὅπως ἡ Τσεχοσλοβακία) ἦταν ἁπλῶς ἕνα ἀναγκαῖο σκαλοπάτι, ἕνα πέρασμα πρὸς αὐτὴν τὴν μεγάλη «πορεία πρὸς ἀνατολάς».

3. Ἂν ἡ Πολωνία δεχόταν νὰ συμμαχήσει μὲ τὸν Χίτλερ, ὅπως τῆς τὸ πρότεινε στὶς 24 Ὀκτωβρίου 1938, δὲν θὰ τῆς ἐπετίθετο. Καὶ ἂν οἱ Δυτικοὶ δὲν ἐγγυῶντο (Μάρτιος 1939) τὴν ἀκεραιότητα τῆς Πολωνίας καὶ δὲν τοῦ ἐκήρυτταν τὸν πόλεμο, ἐξ αἰτίας τῆς εἰσβολῆς του σ' αὐτήν, ἡ σύγκρουση θὰ περιοριζόταν σὲ καθαρῶς γερμανορωσική.

4. Σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση, δὲν θὰ προέκυπτε ὁ ἀμερικανοϊαπωνικὸς πόλεμος. Διότι ἡ Ἰαπωνία ἀντὶ τῆς «πορείας πρὸς νότον», θὰ

ἐπέλεγε τὴν «πρὸς βορρᾶν», καταλαμβάνοντας τὴν ρωσικὴ Ἄπω Ἀνατολή. **Τότε, λοιπόν; Ὁ Β′ παγκόσμιος πόλεμος ἦταν ἀποτέλεσμα μιᾶς παρεξηγήσεως; Ὄχι ἀκριβῶς.**

Τὰ βαθύτερα αἴτιά του ἦσαν:

1. Ἡ ὀργὴ τῶν Γερμανῶν γιὰ τὶς ταπεινώσεις καὶ τὶς «ἀδικίες», ποὺ τοὺς ἐπέβαλε ἡ Συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν.
2. Ἡ ἀντιγερμανικὴ φοβία τῶν Γάλλων.
3. Ἡ παραδοσιακὴ ἀντίθεση τῆς αὐτοκρατορικῆς βρεταννικῆς πολιτικῆς πρὸς τὴν ἑνοποίηση τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἰδίως ὑπὸ τὴν ἡγεσία τῆς Γερμανίας.
4. Ἡ ἐξ ἴσου παραδοσιακὴ ἀντίθεση τῆς Ρωσίας πρὸς αὐτὴν τὴν ἑνοποίηση καὶ ὁ παραδοσιακὸς ἐπεκτατισμός της πρὸς τὰ δυτικά.
5. Τὰ κοσμοκρατορικὰ σχέδια τοῦ Ροῦζβελτ.

Ἔτσι, ἤθελαν:

1. Οἱ Γερμανοὶ τὴν «ἀποκατάσταση» τῆς ὑπερηφάνειας, τοῦ ρόλου καὶ τῆς ἰσχύος τους.
2. Οἱ Γάλλοι τὴν διατήρηση τῆς Γερμανίας σὲ κατάσταση μόνιμης ἀδυναμίας.
3. Οἱ Ἄγγλοι τὴν καταστροφὴ τῆς ἀναδυόμενης γερμανικῆς δυνάμεως, ὥστε αὐτὴ νὰ μὴν ἀναλάβει τὴν ἑνοποίηση τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης.
4. Οἱ Ρῶσοι τὴν συντριβὴ τοῦ γερμανικοῦ φράγματος ποὺ ἀναχαίτιζε τὴν ἐξάπλωσή τους στὴν Εὐρώπη.
5. Ὁ Ροῦζβελτ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τῶν Εὐρωπαίων καὶ τὴν ἐκμηδένιση τοῦ σκληροῦ πυρῆνα τους, δηλαδὴ τῆς Γερμανίας, ὥστε νὰ καταρρεύσει ἡ παγκόσμια ἡγεμονία τῆς γηραιᾶς ἠπείρου, ἀπελευθερώνοντας τὸ πεδίο γιὰ τὴν δική του.

Σ' αὐτὲς τὶς τάσεις, οἱ ὁποῖες ἐξέτρεφαν τὸν πόλεμο, ὑπῆρχαν περιορισμοί. Διότι:

1. Ὁ Χίτλερ στόχευε σὲ χώρους ἔξω ἀπὸ ἐκείνους τῶν αὐτοκρατοριῶν Βρεταννίας-Γαλλίας.

2. Οἱ Γάλλοι: γενικῶς δὲν ἤθελαν τὸν πόλεμο.

3. Στὴν Ἀγγλία: ὑπῆρχε ὥς τὸ 1936 ἕνας εἰρηνόφιλος βασιλεὺς ὁ Ἐδουάρδος VIII καὶ ἕνας διορατικὸς πολιτικός, ὁ Τσάμπερλαιν, ὁ ὁποῖος ἀντιλαμβανόταν ὅτι ἕνας πόλεμος, ἀσχέτως πρὸς τὴν ἔκβασή του θὰ ἐπέφερε τὸ τέλος τῆς Αὐτοκρατορίας.[110]

4. Ἡ Ρωσία δὲν ἦταν ἀρκετὰ ἰσχυρή.

5. Στὶς ΗΠΑ: ὁ λαὸς καὶ τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς ἡγεσίας του ἤθελαν εἰρήνη καὶ οὐδετερότητα.

Οἱ φιλοπόλεμοι, ὅμως, διευκολύνθηκαν ἀπό:

1. Τὴν ἀνυπομονησία καὶ ἐπιθετικότητα τοῦ Χίτλερ καὶ τὴν ἀλαζονεία τῶν ναζιστῶν, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἰλιγγιώδη ἄγνοιά τους σὲ ὁρισμένα θέματα, ὅπως λ.χ. ἡ ἰσχὺς τῶν ΗΠΑ καὶ μὲ τὴν μὴ κατανόηση τῆς στρατηγικῆς τοῦ Ροῦζβελτ.

2. Τὸ χάος ποὺ προκάλεσε στὴν κεντρικὴ Εὐρώπη ἡ διάλυση τῆς Αὐστροουγγαρίας.

3. Τὴν (στὸ κενὸ στηριζόμενη) ἐπιθετικότητα τοῦ μεγαλομανοῦς Μουσσολίνι.

4. Τὴν ἀδιαλλαξία τῶν Πολωνῶν ἐθνικιστῶν.

Ἐκμεταλλευόμενοι τοὺς παραπάνω παράγοντες, οἱ ἰσχυροὶ φιλοπόλεμοι κύκλοι τῆς Βρεταννίας, ἀφοῦ ἐκθρόνισαν τὸν Ἐδουάρδο, μπόρεσαν, ἐνθαρρυνόμενοι ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ καὶ στηριζόμενοι σὲ σημαντικὸ βαθμὸ σ' αὐτόν:

1. Νὰ ὁδηγήσουν σὲ ναυάγιο τὶς προσπάθειες τοῦ Τσάμπερλαιν γιὰ ἀποφυγὴ τοῦ πολέμου.

2. Νὰ παρασύρουν τοὺς Γάλλους στὴν ἀδιαλλαξία (καὶ μετὰ τοὺς ἐγκατέλειψαν στὴν τύχη τους).

---

110. Ἀκριβῶς ὅπως στὶς παραμονὲς τοῦ Α΄ παγκοσμίου, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρο-Οὐγγαρίας Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ ἦταν εἰρηνόφιλος, ἐπειδὴ διέβλεπε ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκβάσεώς του, ἀποτέλεσμά του θὰ ἦταν ἡ διάλυση τῆς Αὐτοκρατορίας του. Καὶ ὅπως ὁ Τσάμπερλαιν, τελικῶς ὑπέκυψε στοὺς φιλοπόλεμους.

Στὴν πρόκληση τοῦ πολέμου συνέβαλαν, ὅσο μπόρεσαν:

1. **Ὁ Στάλιν, λύνοντας σκοπίμως καὶ μὲ τὸ ἀζημίωτο τὰ χέρια τοῦ Χίτλερ, ὑποδαυλίζοντας τὴν ἀντίθεσή του πρὸς τοὺς Ἀγγλογάλλους καὶ κατορθώνοντας νὰ μετατρέψει τὴν ἐπερχόμενη σύρραξη ἀπὸ γερμανορωσική, σὲ γερμανοαγγλογαλλική.**

2. **Ὁ** Ροῦζβελτ **πού:**

   i) Ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιὰ νὰ πείσει τὸν Χίτλερ ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ ἔμεναν οὐδέτερες.

   ii) Ἐνθάρρυνε τοὺς φιλοπόλεμους στὴν Βρεταννία καὶ στὴν Γαλλία.

   iii) Τορπίλλιζε συστηματικῶς καὶ περιτέχνως κάθε προσπάθεια ἑδραιώσεως τῆς διεθνοῦς εἰρήνης, κατὰ κανόνα μὲ «εἰρηνευτικὲς» προτάσεις, οἱ ὁποῖες εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὄξυνση τῶν διεθνῶν σχέσεων.

3. Στάλιν - Ροῦζβελτ συνέπιπταν στὸν στόχο τους: Καταστροφὴ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπιβολὴ μιᾶς Νέας Διεθνοῦς Τάξεως. Φυσικά, ὁ καθένας ἔβλεπε αὐτὴν τὴ ΝΔΤ, ὅπως τὸν συνέφερε, ἀλλὰ τελικῶς συμβιβάστηκαν, συνεταιρίσθηκαν καὶ τῆς ἔδωσαν διπολικὸ χαρακτῆρα.

β) Ἕνας περίεργος «οὐδέτερος»

> ***«Τελικῶς πήραμε θέση στὸ πλευρό τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Δὲν μποροῦμε πλέον νὰ κρυβόμαστε σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα».*** **Athur Vandenberg γερουσιαστὴς — Καταγραφὴ στὸ ἡμερολόγιό του, 4 Νοεμ. 1939).**

Στὶς 5 Σεπτεμβρίου 1939, δηλαδὴ δύο ἡμέρες μετὰ τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου ἀπὸ τὴν Μ. Βρεταννία καὶ τὴν Γαλλία κατὰ τῆς Γερμανίας, ὁ Ροῦζβελτ διακηρύσσει ὅτι ἡ πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ θὰ εἶναι:

- **Στὸ διεθνὲς πεδίο: οὐδετερότητα.**
- **Στὸ ἐσωτερικό: κατάσταση ἐπιφυλακῆς.**

Στὴν πραγματικότητα ἄλλοι εἶναι οἱ στόχοι του.

1. Τρεῖς ἑβδομάδες μετὰ τὴν ἔναρξη τοῦ πολέμου στὴν Εὐρώπη, στὶς 21 Σεπτεμβρίου, συγκαλεῖ τὸ Κογκρέσσο σὲ ἔκτακτη εἰδικὴ σύνοδο καὶ προτείνει ν' ἀναθεωρηθοῦν οἱ νόμοι τοῦ 1936 καὶ 1937 γιὰ τὴν οὐδετερότητα. Ἀποφασίζεται ὅτι οἱ ἐμπόλεμοι μποροῦν ν' ἀγοράζουν ἀπὸ τὶς ΗΠΑ, ἀλλὰ μὲ δύο ὅρους:

i) Θὰ πληρώνουν τοῖς μετρητοῖς («Gash...).
ii) Θὰ μεταφέρουν τὰ εἴδη, τὰ ὁποῖα ἀγοράζουν, μὲ δικά τους πλοῖα (... and carry»).

Τὸ μέτρο μπαίνει σὲ ἰσχὺ ἀπὸ τὶς 4 Νοεμβρίου. Στοχεύει ἀμέσως στὴν τόνωση τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑποφέρει ἀπὸ τὶς ἐπιπτώσεις τῆς κρίσεως.

Ταυτοχρόνως, ὅμως, ἐνθαρρύνει τοὺς Ἀγγλογάλλους στὴν τήρηση σκληρῆς στάσεως. Διότι, βεβαίως, μόνον αὐτοὶ ἔχουν τὴν δυνατότητα ν' ἀγοράζουν «**ὅπλα, ἐφόδια καὶ πολεμικὰ μηχανήματα» ἀπὸ τὶς ΗΠΑ καὶ νὰ τὰ μεταφέρουν μὲ δικά τους πλοῖα. Ἔτσι, οἱ προτάσεις τοῦ Χίτλερ, (ποὺ στὸ μεταξὺ ἔχει καταλάβει τὴν Πολωνία)** γιὰ **εἰρήνη, ἀπορρίπτονται ἀπὸ τὸ Λονδῖνο καὶ ἀπὸ τὸ Παρίσι. Χωρὶς αὐτὴν τὴν ἐνέργεια τοῦ Ροῦζβελτ δὲν ἀποκλείεται ὁ πόλεμος νὰ ἔληγε μέσα στὸ 1940.**

2. Οἱ «ἀπομονωτικοὶ» δὲν εἶχαν ἀκόμη ἡττηθεῖ. Οἱ διορατικότεροι, ὅμως, ἀπ' αὐτοὺς κατάλαβαν ὅτι ὁ Ροῦζβελτ τοὺς εἶχε νικήσει. Φυσικά, αὐτὸς ἀπέφυγε κάθε θριαμβολογία, ἡ ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ τρομάξει τὴν κοινὴ γνώμη καὶ νὰ ξαναζωντανέψει τὸ εἰρηνιστικὸ μέτωπο.

> *«Περπατῶ κυριολεκτικῶς πάνω σ' αὐγά, εἶπε. Γι' αὐτό, αὐτὴν τὴν στιγμὴ δὲν λέω τίποτα, δὲν βλέπω τίποτα, δὲν ἀκούω τίποτα».*

3. Ἀντιθέτως, χρησιμοποίησε ὅλα τὰ μέσα, γιὰ νὰ καθησυχάσει ὅσους διέβλεπαν κίνδυνο ἐμπλοκῆς τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο. Γι' αὐτὸν τὸν σκοπό, ἐπιστράτευσε κυρίως τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου, Τζώρτζ Μάρσαλ, ὁ ὁποῖος εἶχε θαυμάσιες σχέσεις μὲ τὸ

Κογκρέσσο. Αὐτὸς διαβεβαίωσε, γερουσιαστὲς καὶ βουλευτές, ὅτι:

> *«Τὸ ὑπουργεῖο Στρατιωτικῶν καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου ἔχουν φλογερὴ ἐπιθυμία, ἀπεγνωσμένη ἐπιθυμία, νὰ κρατηθοῦμε ἔξω ἀπὸ τὴν σύρραξη».*

4. Ὅμως, βεβαίως, ἀφοῦ ὑπῆρχε πόλεμος, θὰ ἦταν μέτρο πρόνοιας, νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ ἔνοπλες δυνάμεις τῶν ΗΠΑ. Ποιὸς μποροῦσε νὰ ἔχει ἀντίρρηση; Παρὰ ταῦτα, στὶς 3 Ἀπριλίου 1940, ἡ ἁρμόδια ἐπιτροπὴ τῆς βουλῆς, περιέκοψε κατὰ 10% τὰ κονδύλια, τὰ ὁποῖα ζήτησε γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ ὁ Ροῦζβελτ.

5. Στὶς 9 Ἀπριλίου 1940, ὁ Χίτλερ κατέλαβε τὴν Δανία καὶ εἰσέβαλε στὴν Νορβηγία. Ὁ «παράξενος πόλεμος» εἶχε τελειώσει. Στὶς 10 Μαΐου, οἱ Γερμανοὶ χτύπησαν στὸ Βέλγιο καὶ στὸ δυτικὸ μέτωπο. Τὴν ἴδια ἡμέρα παραιτήθηκε ὁ Τσάμπερλαιν. Πρωθυπουργὸς τῆς Μ. Βρεταννίας ἀνέλαβε ὁ Τσῶρτσιλ.[111] Στὶς 15 Μαΐου 1940, ὁ νέος Ἄγγλος πρωθυπουργὸς ἀπηύθυνε μήνυμα πρὸς τὸν Ροῦζβελτ ζητῶντας του ἀεροπλάνα, πλοῖα καὶ πρῶτες ὕλες.

6. Οἱ ἐξελίξεις αὐτὲς μετέβαλαν αἰσθητῶς τὸ κλῖμα στὶς ΗΠΑ. Ἡ κοινὴ γνώμη ἄρχισε ν' ἀνησυχεῖ. Τὸ Κογκρέσσο ἦταν πλέον πρόθυμο νὰ ἐγκρίνει δαπάνες γιὰ τὴν ἄμυνα. Ὁ Ροῦζβελτ ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθεῖ. Στὶς 16 Μαΐου ἐμφανίσθηκε σὲ κοινὴ συνεδρίαση βουλῆς καὶ γερουσίας καὶ ζήτησε ἕνα πρόσθετο κονδύλι 896 ἑκ. δολ. γιὰ στρατιωτικοὺς σκοπούς.

> *«Ἡ χώρα, εἶπε, πρέπει νὰ ἐπεξεργασθεῖ ἕνα πρόγραμμα ποὺ*

---

111. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ΣΤ' θέλησε νὰ ἀναθέσει τὴν πρωθυπουργία στὸν λόρδο Χάλιφαξ, ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν τοῦ Τσάμπερλαιν καὶ ὀπαδὸ τοῦ συμβιβασμοῦ μὲ τὴν Γερμανία. Τελικῶς, ὅμως, ἐπεκράτησαν οἱ ἀδιάλλακτοι.

θὰ τῆς ἐπιτρέψει ν' ἀποκτήσει 50.000 ἀεροπλάνα καὶ θὰ τὴν καταστήσει ἱκανὴ νὰ παράγει 50.000 ἀεροσκάφη ἐτησίως».

7. Οἱ ἀριθμοὶ ἦσαν κολοσσιαῖοι. Ὁ Ροῦζβελτ ἔδινε νέες διαστάσεις στὴν πολεμικὴ προσπάθεια καὶ ἔβαζε τὸν κόσμο σὲ πορεία πρὸς ἕνα πόλεμο πρωτοφανοῦς ἐκτάσεως ἀπὸ πλευρᾶς χρησιμοποιουμένων μέσων.

8. Στὶς 22 Μαΐου, τὸ ΓΕΣ ὑπέβαλε κατάλογο τῶν ἐφοδίων, τὰ ὁποῖα θὰ μποροῦσαν νὰ πουληθοῦν στοὺς Ἄγγλους ὡς «πλεονάζοντα». Ὁ Ροῦζβελτ ζήτησε ἀπὸ τὸ ΓΕΣ νὰ διευρύνει στὸ μέγιστο δυνατὸ τὴν ἔννοια τοῦ «**πλεονάζοντος ὑλικοῦ». Καὶ ἐπίσης νὰ ἀναζητήσει καὶ ἄλλους τρόπους γιὰ τὴν νομότυπη πώληση ἐφοδίων στοὺς Ἄγγλους** —αὐτό, ἐπειδὴ ἡ κοινὴ γνώμη καὶ τὸ Κογκρέσσο, ἐνῶ προσχωροῦσαν πλέον στὴν ἄποψη ὅτι ἡ χώρα ἔπρεπε νὰ ἀνεβάσει τὴν πολεμική της ἑτοιμότητα, ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἀντιδροῦν στὴν διάθεση ἐφοδίων σὲ οἱονδήποτε ἀπὸ τοὺς ἐμπολέμους.

9. Ἀντίδραση προβαλλόταν καὶ ἀπὸ τὶς ἔνοπλες δυνάμεις. Ὁ ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν Γούντρινγκ (Woodring) εἶχε τὴν ἄποψη ὅτι δὲν ὑπῆρχε νόμιμος τρόπος νὰ πουλήσει ὁ Στρατὸς ὁποιαδήποτε ἰδιοκτησία του σὲ ξένους. Τὸ ΓΕΣ ἀπὸ τὴν πλευρά του, ὑποστήριζε ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανένα «πλεονάζον ὑλικό».

10. Ὅμως, ὁ Ροῦζβελτ ἐπέμενε. Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ΓΕΣ, στρατηγὸς Μάρσαλ, καὶ τοῦ ΓΕΝ, ναύαρχος Στάρκ, ἦσαν ἀπρόθυμοι νὰ καταθέσουν στὸ Κογκρέσσο ὅτι ὑπῆρχε πράγματι ὑλικό, τὸ ὁποῖο δὲν ἦταν ἀναγκαῖο γιὰ τὴν ἄμυνα τῆς χώρας καὶ συνεπῶς μποροῦσε νὰ πουληθεῖ. Ὁ Μάρσαλ εἶχε συνειδησιακὸ πρόβλημα, ἐπειδὴ θεώρησε ὅτι ἡ κατάθεσή του:

«ἦταν ὥς ἕνα βαθμὸ ὑποκριτική».[112]

112. Th. Parrish.

11. Ὁ ναύαρχος Στάρκ, συμφώνησε προθύμως νὰ ὑποστηρίξει στὸ Κογκρέσσο τὴν ἔγκριση 4 δισ. δολ. γιὰ τὴν δημιουργία «ναυτικοῦ δύο ὠκεανῶν», ἀλλὰ κλώτσησε, ὅταν ὁ Ροῦζβελτ τοῦ ζήτησε νὰ ἰσχυρισθεῖ ὅτι 50 ἀντιτορπιλλικὰ «πλεόναζαν» καὶ συνεπῶς μποροῦσαν νὰ τὰ «δανείσουν» στὴν Βρεταννία. Τελικῶς, ἐπείσθη, ὅταν ὁ Ροῦζβελτ, σὲ ἀντάλλαγμα γιὰ τὰ ἀντιτορπιλλικά, ἀπέσπασε τὴν ἐκχώρηση βάσεων σὲ βρεταννικὰ ἐδάφη τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Ἔτσι, εἶπε στὸ ναύαρχο, ἡ διάθεση τῶν 50 ἀντιτορπιλλικῶν, ἐνίσχυε ἐμμέσως ἀλλὰ ἀποτελεσματικῶς τὴν ἄμυνα τῶν ΗΠΑ.[113]

γ) Καὶ πιὸ περίεργος «εἰρηνοποιός».

Ἡ Γερμανία εἶναι καταδικασμένη νὰ ὑποστεῖ τρομερὴ ἧττα». **(Σάμνερ Οὐέλλες, Μάρτιος 1940)**

Παρὰ τὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου καὶ τὶς ἀνησυχίες ποὺ δημιουργοῦσε σὲ πολλοὺς Ἀμερικανοὺς ἡ πορεία του, στὴν μεγάλη πλειονότητά της, ἡ κοινὴ γνώμη τῶν ΗΠΑ παρέμεινε ἐχθρικὴ πρὸς κάθε ἐμπλοκὴ στὶς διενέξεις καὶ στοὺς πολέμους τῶν «ἀδιόρθωτων» καὶ «ἀχάριστων» Εὐρωπαίων. Πέρα ἀπ' αὐτό:

i) Σὲ μεγάλο ποσοστὸ θαύμαζε τὸν Χίτλερ καὶ τὸν Μουσσολίνι, ἐπειδὴ εἶχαν ἐπαναφέρει τὶς χῶρες τους στὴν τάξη, στὴν ἀσφάλεια, στὴν σταθερότητα καὶ τὶς ὁδηγοῦσαν στὴν πρόοδο. Ἀνάμεσα στοὺς δηλωμένους ὑποστηρικτὲς τοῦ Χίτλερ ἦσαν καὶ 15 μέλη τοῦ Κογκρέσσου.

ii) Ἂν προσθέσουμε καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι χωρὶς νὰ εἶναι θιασῶτες ἢ θαυμαστές τους τηροῦσαν στάση εὐμενοῦς ἀνοχῆς ἀπέναντι στὰ καθεστῶτα τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας, τότε ἔχουμε μεγάλη πλειοψηφία.

113. Τελικῶς, τὰ ἀντιτορπιλλικὰ δόθηκαν στὴν Βρεταννία τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1940.

iii) Σὲ μεγάλο ποσοστὸ συμμεριζόταν τὸν ναζιστικὸ φυλετισμὸ καὶ ἀντιεβραϊσμό. Πλήθη Ἀμερικανῶν κατηγοροῦσαν τοὺς Σιωνιστὲς ὅτι διαθέτουν δυσανάλογη ἐπιρροὴ στὶς ΗΠΑ καὶ ὅτι τὴν χρησιμοποιοῦν γιὰ κακό.

iv) Ἡ εὔκολη νίκη τῶν Γερμανῶν στὴν Πολωνία ἐντυπωσίασε βαθύτατα τοὺς Ἀμερικανούς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν μάθει νὰ ἐκτιμοῦν ἐπάνω ἀπ' ὅλα, τὴν «ἀποτελεσματικότητα» καὶ τὴν «ἐπιτυχία». Ἡ θαυμαστὴ ἐντύπωση γιὰ τὴν νέα Γερμανία, ἐνισχύθηκε ἀπὸ τὶς μετέπειτα νίκες της στὴ Νορβηγία καὶ στὸ δυτικὸ μέτωπο. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1940, τὸ 44% τῶν Ἀμερικανῶν πίστευε ὅτι ἡ Γερμανία εἶχε ἤδη νικήσει καὶ συνεπῶς θὰ ἦταν ἀφροσύνη τυχὸν συμπαράταξή τους μὲ τὴν Βρεταννία.

Ἡ οὐδετερόφιλη ὀργάνωση «America First» («Πρῶτα ἡ Ἀμερική») εἶχε 700 τμήματα μὲ πάνω ἀπὸ 800.000 μέλη σὲ ὅλη τὴ χώρα, ἀνάμεσά τους καὶ τρεῖς βουλευτὲς μεγάλης ἐπιρροῆς. Παρὰ τὸν πόλεμο ποὺ τῆς ἔκανε ὁ Τύπος, κατηγορῶντας την ὡς ὄργανο τῆς γερμανικῆς πρεσβείας, ἡ ὀργάνωση διατηροῦσε τὸ κῦρος της, αὔξανε τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν της καὶ πολλαπλασίαζε τὴν δραστηριότητά της.

2. Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους, ὁ Ροῦζβελτ ἐξακολουθεῖ νὰ παρουσιάζεται ὡς οὐδετερόφιλος, ὁ ὁποῖος ὅταν ξεφεύγει ἀπ' αὐτὴν τὴν τοποθέτησή του, τὸ κάνει ἐπειδὴ ὑπακούει σὲ ὑπέρτερη ἀνάγκη. Γιὰ νὰ τὸ ἀποδείξει, δὲν ἀρκεῖται σὲ λόγους. Προσφέρει καὶ «ἔργα». Ἔτσι, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1939, στέλνει τὸν ἀντιπρόεδρο **Μύρων Ταίηλορ** στὸ Βατικανό, *«γιὰ ἀναζήτηση εἰρηνικῆς διευθετήσεως στὴν Εὐρωπαϊκὴ σύρραξη»*. Ἡ ἀποστολὴ δὲν ἔχει οὐσιαστικὸ περιεχόμενο, οὔτε καὶ ἀποτέλεσμα.

3. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1940, στέλνει τὸν ὑφυπουργὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν **Σάμνερ** Οὐέλλες (Welles) ὡς «προσωπικὸ ἀπεσταλμένο» του στὴν Εὐρώπη: Βατικανὸ - Ρώμη - Βερολῖνο - Παρίσι - Λονδῖνο.

Ἐντολή: *«νὰ διερευνήσει τὴν δυνατότητα εἰρηνεύσεως τῆς Εὐρώπης».*[114] Ὅμως:

- ❑ Ἕνας ὑφυπουργὸς δὲν εἶναι τὸ πιὸ ἐνδεδειγμένο πρόσωπο γιὰ τόσο κρίσιμη ἀποστολή.
- ❑ Στὸν Οὐέλλες δὲν ἔχει δοθεῖ καμμία πρωτοβουλία. Καὶ ὅταν τηλεφωνεῖ ἀπὸ τὴν Ρώμη ζητῶντας ἐξουσιοδότηση γιὰ ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες κατὰ τὴν γνώμη του θὰ προωθοῦσαν τὴν ἀποστολή του, ὁ Ροῦζβελτ **ἀρνεῖται.**
- ❑ Ἀπορρίπτει ἐπίσης εἰσήγηση τοῦ Οὐέλλες νὰ μεταβεῖ ὁ ἴδιος στὴν Ρώμη, ὥστε μαζὶ μὲ τὸν Μουσσολίνι (ὁ ὁποῖος ἐκείνη τὴν ἐποχὴ θέλει τὴν εἰρήνη) νὰ ἐπιχειρήσουν τὴν εἰρήνευση.
- ❑ Ὁ Οὐέλλες εἶναι ἀπὸ τοὺς πιὸ φανατικοὺς ἀντιναζιστές.[115] Ἄρα, κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ κατάλληλος γιὰ μεσολαβητής.

4. Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι οἱ «ἀποστολὲς» Ταίηλορ καὶ Οὐέλλες ὀργανώθηκαν ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ, γιὰ νά:

i) Δείξει στοὺς Ἀμερικανοὺς ψηφοφόρους ὅτι παραμένει πιστὸς στὴν ἐντολή τους γιὰ μή πόλεμο (ἐν ὄψει καὶ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1940).

ii) Τοὺς πείσει σταδιακῶς, μὲ τὴν ἀποτυχία διαδοχικῶν εἰρηνευτικῶν πρωτοβουλιῶν, ὅτι ἡ ἀποκατάσταση τῆς εἰρήνης εἶναι ἀνέφικτη καὶ ἔτσι νὰ δεχθοῦν τελικῶς τὴν ἐμπλοκή τους στὸν πόλεμο ὡς ἀναπότρεπτη.

5. Ἀπὸ τὴν πλευρά τους οἱ Γερμανοὶ πιστεύουν ὅτι ἡ πραγματικὴ ἀποστολὴ τοῦ Οὐέλλες εἶναι νὰ προσπαθήσει νὰ ἀποσπάσει τὴν

114. Μιμήθηκε καὶ σ' αὐτὸ τὸν Γ. Οὐίλσον ποὺ στὶς παραμονὲς τοῦ Α' πολέμου (-Μάϊος 1914) ἔστειλε ὡς «προσωπικὸ ἀπεσταλμένο» του στὴν Εὐρώπη, τὸν σύμβουλό του Ἔντουαρντ Μάντελ Χάουζ (Houses), «γιὰ νὰ προσπαθήσει νὰ σταματήσει τὸν πόλεμο».

115. Τὸ 1943 παραιτήθηκε, ἐπειδὴ διαφώνησε μὲ τὰ «ἀνοίγματα» τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τοὺς Μπαντόλιο καὶ Πεταίν.

Ἰταλία ἀπὸ τὸν Ἄξονα. Πράγματι, ἦταν κάπως δύσκολο νὰ γίνει πιστευτὸς ὁ Ροῦζβελτ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς ὡς καλοπροαίρετος εἰρηνιστής, τὴν στιγμὴ πού:

- Ἀπὸ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1938 εἶχε ἀνακαλέσει τὸν πρεσβευτὴ του ἀπὸ τὸ Βερολῖνο καὶ εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο τὴν ἄρση τῆς ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς πολεμικοῦ ὑλικοῦ, γιὰ νὰ ἐφοδιάζει τοὺς ἐχθροὺς τῆς Γερμανίας.
- Εἶχε ἐφαρμόσει ἐμπορικὸ μποϋκοτάζ κατὰ τῆς Γερμανίας.
- Ἀπὸ τὶς 4 Νοεμβρίου 1939 εἶχε φροντίσει νὰ ἀρθεῖ ἡ ἀπαγόρευση ἐξαγωγῆς ὅπλων καὶ ἀπὸ τότε ἐφοδίαζε τοὺς Ἀγγλογάλλους μὲ μέσα πολέμου.

Δὲν ἀποκλείεται, λοιπόν, ἡ πραγματικὴ ἀποστολὴ τοῦ Οὐέλλες νὰ ἦταν αὐτή, τὴν ὁποία ὑποπτεύθηκαν οἱ Γερμανοί.

6. Ἡ ἄποψη αὐτὴ ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀκριβῶς τὴν ἴδια ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Οὐέλλες ἔφθανε στὸ Βερολῖνο (1η Μαρτίου 1940), ἡ Βρεταννία ἀπαγόρευσε τὴν μεταφορὰ γερμανικοῦ γαιάνθρακα, ἀπὸ τὸ Ρόττερνταμ τῆς οὐδέτερης Ὁλλανδίας, διὰ θαλάσσης, στὴν οὐδέτερη Ἰταλία. Ἔτσι, οἱ Ἄγγλοι κατάφερναν ἰσχυρὸ πλῆγμα στὴν ἰταλικὴ οἰκονομία, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖο ἐνισχύει τὴν ὑποψία ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ συνδυασμένη ἀμερικανοαγγλικὴ ἐπιχείρηση πιέσεως τῆς Ἰταλίας.

7. Ἀποκαλυπτικό: Ὁ Σάμνερ Οὐέλλες κατὰ τὴν περιοδεία του στὴν Εὐρώπη ὡς προσωπικὸς ἀπεσταλμένος τοῦ Ροῦζβελτ, διαβεβαίωσε τοὺς Ἀγγλογάλλους ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ σταθοῦν σταθερῶς στὸ πλευρό τους. Ἄρα δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιζητήσουν ἢ νὰ δεχθοῦν συμβιβασμὸ μὲ τὴν Γερμανία! Στὴ Ρώμη, ὁ Οὐέλλες εἶπε στὸν **Μπλάσκο Ἀγιέτα, ἔμπιστο διπλωμάτη τοῦ Τσιάνο, ὅτι οἱ ΗΠΑ βρίσκονταν ὁπωσδήποτε στὸ πλευρὸ τῶν Ἀγγλογάλλων, ἐγγυώμενες μὲ ὅλο τὸ βάρος τῆς ἰσχύος τους, τὴν νίκη τους. Ἡ Γερμανία, εἶπε, ἦταν καταδικασμένη νὰ ὑποστεῖ «τρομερὴ ἧττα». Αὐτὸ δείχνει ὅτι ὁ Ροῦζβελτ εἶχε ἤδη ἀποφασίσει νὰ μὴν ἀρκεσθεῖ σὲ ἁπλῆ ἧττα**

τῆς Γερμανίας (λ.χ. στὴν ἀποχώρησή της ἀπὸ τὰ ξένα ἐδάφη, τὰ ὁποῖα κατέλαβε), ἀλλὰ νὰ τὴν ἐκμηδενίσει.

δ) Ὁμοψύχως πίσω μου!

> *«Εἶναι ψευδαίσθηση ἡ ἀντίληψη ὅτι εἴμαστε ἀπομακρυσμένοι καὶ ἀπομονωμένοι καὶ συνεπῶς ἀσφαλεῖς ἐναντίον κινδύνων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καμμία ἄλλη χώρα δὲν εἶναι ἀπαλλαγμένη».* (Ροῦζβελτ, 26 Μαΐου 1940)

1. **26 Μαΐου 1940**: οἱ Ἄγγλοι ἐγκαταλείπουν τὴν Γαλλία (Δουγκέρκη). Τὴν ἴδια ἡμέρα, ὕστερα ἀπὸ πολὺ καιρό, ὁ Ροῦζβελτ ξαναρχίζει τὶς ραδιοφωνικὲς ὁμιλίες του «πλάϊ στὸ τζάκι». Στὴν πρώτη ὁμιλία του ἐξηγεῖ τὴν ἀνάγκη ν' ἀναπτυχθοῦν οἱ ἔνοπλες δυνάμεις τῆς χώρας καὶ ἡ πολεμική της προσπάθεια σὲ ἐπίπεδα χωρὶς προηγούμενο διότι καὶ αὐτὴ ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸν πόλεμο, ὅπως οἱ ἄλλες χῶρες. Ταυτοχρόνως, προσπαθεῖ νὰ διασκεδάσει τοὺς φόβους ὅτι αὐτὴ ἡ προσπάθεια θὰ ἀπέβαινε σὲ βάρος τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς τοῦ «Νιοὺ Ντήλ», διαβεβαιώνοντας ὅτι θὰ συνεχιζόταν ἡ ἐνίσχυση τῶν ἀγροτῶν, ἡ ἐκτέλεση τοῦ στεγαστικοῦ προγράμματος καὶ ἡ παροχὴ βοήθειας πρὸς τοὺς μὴ προνομιούχους.

2. **14 Ἰουνίου**: πέφτει τὸ Παρίσι. Γιὰ νὰ δείξει στοὺς Ἀμερικανοὺς ὅτι οἱ καιροὶ ἐπιβάλλουν συσπείρωση γύρω ἀπὸ τὸν πρόεδρό τους, ὁ Ροῦζβελτ στὶς 20 Ἰουνίου παίρνει στὴν κυβέρνησή του δύο ἐξέχοντες ρεπουμπλικανούς: Τὸν **Χένρυ Στίμσον** (Henry L. Stimson) καὶ τὸν **Φράνκ Νὸξ** (Frank Knox). Ὁ πρῶτος εἶχε διατελέσει ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν ἐπὶ Χοῦβερ καὶ Στρατιωτικῶν ἐπὶ Τάφτ. Ὁ δεύτερος ἦταν ἐκδότης τῆς Chicago Daily News καὶ ὑποψήφιος ἀντιπρόεδρος τῶν ρεπουμπλικανῶν τὸ 1936. Τὸ ρεπουμπλικανικὸ κόμμα τοὺς διαγράφει. Ὁ Ροῦζβελτ, ὅμως, δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ πολιτική του ὑποστηρίζεται ἀπὸ ὅλους τοὺς συνετοὺς καὶ προβλεπτικοὺς Ἀμερικανούς, ἀνεξαρτήτως παρατάξεως.

3. Τὸ ἴδιο τέχνασμα ἐπαναλαμβάνει τὸν Αὔγουστο, ὅταν ὡς ὑπο-

φήφιος στὶς προεδρικὲς ἐκλογές τοῦ 1940 καταφέρνει νὰ ἀποσπάσει τὴν σύμφωνη γνώμη τοῦ ἀντιπάλου του, **Βέντελ Οὐίλκι** (Wendell Willkie) γιὰ τὴν παραχώρηση τῶν 50 ἀντιτορπιλλικῶν στὴν Βρεταννία, μὲ ἀντάλλαγμα τὴν ἀπόκτηση βάσεων σὲ Βρεταννικὰ ἐδάφη τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Ἔτσι, παρουσιαζόταν ὡς φορέας μιᾶς πολιτικῆς, ἡ ὁποία εἶχε τὴν ὁμόφωνη ἔγκριση τοῦ ἔθνους. Ἐπὶ πλέον, μὲ τὴν ἀπόκτηση τῶν βάσεων, κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸν κατηγορήσει ὅτι ἔκλεισε μία ἐμπορικῶς κακὴ πράξη (μπίζνες) —καὶ αὐτὸ εἶναι ἕνα ἐπιχείρημα πειστικότερο ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο, ὅταν πρόκειται γιὰ Ἀμερικανούς.

4. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κλῖμα «ἐθνικῆς ὁμοψυχίας», ὁ Ροῦζβελτ πείθει τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1940 τὸ Κογκρέσσο νὰ ψηφίσει νόμο γιὰ ἐπιβολὴ ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας. Εἶναι ἕνα τεράστιο βῆμα πρὸς τὴν ὡρίμανση, στὶς σκέψεις τῶν Ἀμερικανῶν, τῆς ἰδέας ὅτι τελικῶς μᾶλλον θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ πολεμήσουν. Βεβαίως, ὑπάρχει ἕνας φραγμός. Τὸ Ὀκτώβριο τοῦ 1941 οἱ στρατευμένοι θὰ πρέπει ν' ἀπολυθοῦν. Ὥς τότε ὅμως...

ε) Τὰ ἅγια μέσα

«Ὅταν τὸ θέλει, ὁ Ροῦζβελτ βρίσκει πάντα τρόπο νὰ μὴν τηρήσει τὴν ὑπόσχεσή του». (Μὰκ Κόρμικ, Chicago Tribune)

Στὴν περίοδο τῆς οὐδετερότητας τῶν ΗΠΑ, ὁ Ροῦζβελτ βαδίζει κυριολεκτικῶς στὴν κόψη τοῦ ξυραφιοῦ. Ἀγωνίζεται ἐναντίον τῆς κοινῆς γνώμης τῆς χώρας του, τοῦ Κογκρέσσου, τῶν ἴδιων τῶν ψηφοφόρων του. Ἂν στὸν ἀγῶνα του ἔδινε μορφὴ φανερή, θὰ συντριβόταν. Γι' αὐτό, προσφεύγει στὴν συγκάλυψη καὶ στὸν ἑλιγμό.

i) «Δὲν ἀπολύεστε»

Ὅπως ἀνέφερα, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1940, τὸ Κογκρέσσο ἐνέκρινε τὴν ὑποχρεωτικὴ θητεία, ἀλλὰ ἔδωσε στὸ νόμο

Ὑπογράφει τὴν γιὰ πρώτη φορά σὲ καιρὸ εἰρήνης ἐπιβολὴ ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας στὶς ΗΠΑ (16 Σεπτ. 1940).

ἰσχὺ γιὰ ἕνα ἔτος. Ἔτσι, ὅλοι περίμεναν ὅτι τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1941 θ' ἀπολύονταν ὅσοι εἶχαν κληθεῖ στὸν Στρατό. Αὐτὸ ἔλεγε καὶ τὸ τραγουδάκι τῆς μόδας **«γειά σου ἀγάπη μου, σ' ἕνα χρόνο θὰ γυρίσω»**.

2. Φυσικά, ὅσοι εἶχαν καταλάβει τὸν Ροῦζβελτ δὲν περίμεναν κάτι τέτοιο. Ὁ Μὰκ Κόρμικ (McCormick), λ.χ. εἶχε γράψει στὴν Chicago Tribune ὅτι ὁ Ροῦζβελτ σίγουρα θἄβρισκε τρόπο νὰ μὴν τηρήσει τὴν ὑπόσχεσή του. Φαίνεται ὅτι ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς αὐτοί οἱ ὁποῖοι ὑποπτεύονταν τὸν πρόεδρό τους, πλήθαιναν. Ἔτσι, οἱ στρατιῶτες ἔρριξαν τὸ σύνθημα OHIO —ἀκρωνύμιο ποὺ σήμαινε *«Πέρα ἀπὸ τὸν Λόφο τὸν Ὀκτώβριο»* (Over the Hill In October), δηλ. ὅτι, ἄν τὸν Ὀκτώβριο δὲν μᾶς ἀπολύσουν, ἐμεῖς *«θὰ περάσουμε πέρα ἀπὸ τὸν λόφο» = θὰ σηκωθοῦμε καὶ θὰ φύγουμε.*

3. Ὁ Ροῦζβελτ ἄρχισε μιὰ ἀντιεκστρατεία, χρησιμοποιῶντας στρατιωτικοὺς καὶ ἄλλους εἰδικοὺς γιὰ νὰ πείσουν τὴν κοινὴ γνώμη ὅτι μὴ παράταση τῆς θητείας θὰ διέλυε τὶς ἔνοπλες δυνάμεις. Δὲν ἔκανε τὸ λάθος ν' ἀπευθυνθεῖ ἀπευθείας στὸ Κογκρέσσο καὶ νὰ ζητήσει παράταση, ὁπότε ἡ πρότασή του θ' ἀπερρίπτετο. Ἤξερε νὰ προχωρεῖ ἐμμέσως, σταδιακῶς καὶ νὰ διαλέγει τὸν κατάλληλο χρόνο γιὰ τὶς ἐνέργειές του, ὅταν ἔφθανε ἡ ψυχολογικῶς πρόσφορη στιγμή.

4. Κινήθηκε τὸν Αὔγουστο. Στὶς 7 ἀπέσπασε ψῆφο τῆς γερουσίας, ἡ ὁποία τοῦ παρεῖχε τὴν **δυνατότητα νὰ παρατείνει τὴν ὑπηρεσία τῶν κληρωτῶν** ἐφέδρων **καὶ** ἐθνοφρουρῶν γιὰ **ἄλλους δεκαοκτὼ μῆνες. Δὲν ζήτησε ὁ ἴδιος αὐτὴν τὴν ψῆφο. Ἔβαλε νὰ τὴν ζητήσει γιὰ λογαριασμό** του **ὁ ἀρχηγὸς** τοῦ **ΓΕΣ, στρατηγὸς Μάρσαλ, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἐκτίμηση καὶ τὴν συμπάθεια** τῶν γερουσιαστῶν **καὶ τῶν βουλευτῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν θεωροῦσαν ἀνεξάρτητο,** ὑπεύθυ**νο,** εἰ**λικρινῆ καὶ ἀξιόπιστο. Ἔτσι, ἀκόμη καὶ ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ροῦζβελτ στὶς** ἐκλογὲς **τοῦ 1940, Βέντερ Βίλκι, ψήφισε** ὑπὲρ τῆς **τροπολογίας!**

5. Ὅμως, στὴν βουλὴ τὰ πράγματα ἦσαν δυσκολώτερα. Ἐκεῖ, στὶς 12 Αὐγούστου, ἡ τροπολογία ἐγκρίθηκε μὲ ψήφους 203 ἐναντίον 202, προβλήθηκαν ὅμως ἐνστάσεις γιὰ λάθος καταμέτρηση, τὶς ὁποῖες ὁ προεδρεύων ἀπέρριψε, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι:

«δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀμφισβήτηση τοῦ λόγου του»!

6. Βουλευτὲς καὶ ἐφημερίδες διακήρυξαν τότε ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἀπέσπασε τὴν νίκη του, χρησιμοποιῶντας ἀδιστάκτως ἀθέμιτα μέσα. Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι χωρὶς τὸν Μάρσαλ θὰ εἶχε ἀποτύχει. Ἡ ἀντίδραση τῆς βουλῆς καὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἔδειξαν ὅτι, παρὰ τὶς ἐξελίξεις, οἱ Ἀμερικανοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἀντιτίθενται στὴν πολεμικὴ ἐμπλοκή τους. Ὁ Ροῦζβελτ, ὅμως, ξεπέρασε αὐτὴν τὴν ἀντίθεση, ἀξιοποιῶντας πρὸς ὄφελος τῆς πολιτικῆς του τὸν πατριωτισμὸ καὶ τὴν στρατιωτικὴ νοοτροπία τῆς πειθαρχίας ποὺ διέκριναν τὸν στρατηγό.

ii) Ὁ φανταστικὸς χάρτης

Στὶς 25 Ὀκτωβρίου 1940, ὁ ὑπ. Ναυτικῶν, Νόξ, δηλώνει: «Γίνεται ὅλο καὶ πιὸ σαφὲς ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἀναπόφευκτος». Στὶς 27 Ὀκτωβρίου 1940, ὁ Ροῦζβελτ ρίχνει μία βόμβα. Μιλῶντας στὸ ἐπίσημο γεῦμα γιὰ τὴν «ἡμέρα τοῦ ἀμερικανικοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ», προβαίνει σὲ συνταρακτικὲς «ἀποκαλύψεις». Σύμφωνα μ' αὐτές, οἱ ἀρχὲς τῶν ΗΠΑ κατεῖχαν στοιχεῖα καὶ ντοκουμέντα, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἔχουν καταστρώσει πλήρη σχέδια γιὰ παρεμβάσεις καὶ ἐπεμβάσεις στὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ καὶ γιὰ ἀνακατανομὴ τῶν ἐδαφῶν της.

2. Στόχοι τῶν Γερμανῶν ὑποτίθεται ὅτι ἦσαν:

- ❑ Νὰ θέσουν στὶς ΗΠΑ μέσα στὴν ἀκτῖνα δράσεως τῶν βομβαρδιστικῶν τους.
- ❑ Νὰ τὶς διώξουν ἀπὸ τὴν διώρυγα τοῦ Παναμᾶ καὶ νὰ τὴν κλείσουν γι' αὐτές.
- ❑ Νὰ δημιουργήσουν ἄμεση ἀπειλὴ πολέμου στὸ ἔδαφός τους.

3. Κύριο «ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο», εἶναι ἕνας χάρτης τῶν Γερμανῶν, ὁ ὁποῖος δείχνει ὅτι σχεδιάζουν ἀκόλουθη ἀναμόρφωση τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς.

- Ἡ Ἀργεντινὴ καὶ ἡ Χιλή, μὲ τὰ φιλοσαξονικὰ καθεστῶτα τους, θ' ἀπορροφήσουν τὴν Οὐρουγάη, τὴν Παραγουάη, τὴν Βολιβία καὶ τὸ Περοῦ.
- Ἡ Γαλλία τοῦ Βισύ, θὰ προσαρτοῦσε τὴν ἀγγλικὴ καὶ τὴν Ὁλλανδικὴ Γουϊάνα, στὴν δική της.
- Ὁ Ἰσημερινός, ἡ Κολομβία, ἡ Βενεζουέλα, ὁ Παναμᾶς (μὲ τὴν διώρυγα) καὶ ἴσως ὁλόκληρη ἡ Κεντρικὴ Ἀμερική, θ' ἀποτελοῦσαν τὴν «Νέα Ἱσπανία», ἡ ὁποία θὰ ἑνωνόταν μὲ τὴν Ἱσπανία, σὲ ἀντάλλαγμα τῆς ἄδειας, τὴν ὁποία θὰ ἔδινε ὁ Φράνκο στὰ γερμανικὰ στρατεύματα, νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ Γιβραλτάρ.

4. Ἡ ἐντύπωση ἦταν τρομακτική. Ὁ θόρυβος τεράστιος. Σύσσωμη σχεδὸν ἡ ἀμερικανικὴ κοινὴ γνώμη, ξεσηκώθηκε ἐναντίον τῆς «γερμανικῆς ἀπειλῆς», ἡ ὁποία ἔκρουε τὶς πύλες τῶν ΗΠΑ. Ἔτσι, πρῶτα ἡ γερουσία (Ἰανουάριος 1941) καὶ στὴν συνέχεια ἡ βουλή, (Μάρτιος 1941) ὑποχρεώθηκαν νὰ ὑποκύψουν στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ προέδρου. Καὶ ψηφίζουν τὸ «νόμο γιὰ ἐκμίσθωση καὶ δανεισμό». Οἱ ΗΠΑ περιέρχονται σὲ οὐσιαστικὰ ἐμπόλεμη κατάσταση μὲ τὴν Γερμανία.

5. Ὅλα ὅσα εἶπε ὁ Ροῦζβελτ ἦσαν **ψεύδη. Τὰ στοιχεῖα ἀνύπαρκτα. Καὶ τὰ ντοκουμέντα πλαστά. Τὸ ἴδιο πλαστὸς καὶ ὁ «χάρτης», τὸν ὁποῖο παρουσίασε.** Στὶς 29 Ὀκτωβρίου, τὸ Βερολῖνο ἀπαντᾶ ὅτι ὁ Ροῦζβελτ εἶναι «ἀνισόρροπος», μὲ «παθολογική ἀδυναμία νὰ δημιουργεῖ ἐπεισόδια». Τὴν ἑπομένη, ὅμως, οἱ Γερμανοὶ τορπιλλίζουν τὸ ἀμερικανικὸ ἀντιτορπιλλικὸ «Ρ. Τζέϊμς», γεγονός, τὸ ὁποῖο φαίνεται νὰ ἐπαληθεύει τὸν ἰσχυρισμὸ τοῦ Ροῦζβελτ ὅτι «οἱ δυνάμεις τῆς βίας ἀπειλοῦν τὴν Ἀμερική»!

6. Τὴν πλαστότητα τοῦ δῆθεν χάρτη καὶ ὅλων τῶν ἄλλων στοι-

χείων, τὰ ὁποῖα ἐπικαλέσθηκε ὁ Ρoῦζβελτ, τὴν ἀναγνωρίζουν καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἱστορικοί. Προβάλλουν, ὅμως, μιὰ δικαιολογία. Τὰ πλαστὰ στοιχεῖα, λένε, διοχετεύθηκαν στὸν Ρoῦζβελτ, μέσω Καναδᾶ, ἀπὸ τὶς ἀγγλικὲς μυστικὲς ὑπηρεσίες, οἱ ὁποῖες τὰ εἶχαν κατασκευάσει, μὲ σκοπὸ νὰ παγιδεύσουν τὶς ΗΠΑ καὶ νὰ τὶς παρασύρουν στὸ πλευρό τους. Φαίνεται πῶς πράγματι τὰ ψεύτικα «στοιχεῖα» χαλκεύθηκαν ἀπὸ τὴν Ἰντέλλιτζενς Σέρβις. Ὅμως κανεὶς ἄνθρωπος μὲ στοιχειώδη κρίση καὶ βασικὲς γνώσεις γεωγραφίας καὶ πολιτικῆς δὲν θὰ τὰ «ἔχαφτε». Καί, φυσικά, λιγώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλον θὰ τὰ «ἔχαφτε» ὁ Ρoῦζβελτ —ἁπλῶς προσποιήθηκε ὅτι τὰ «ἔχαψε», γιὰ νὰ κάνει τὴ δουλειά του. Αὐτὸ βέβαια στὴν περίπτωση ποὺ δὲν συνεργάσθηκε καὶ ὁ ἴδιος στὴν παραγωγή τους.[116]

iii) Κατασκοπευτικὰ μυθιστορήματα

Τὴν ἴδια ἐποχή, ὁ Ρoῦζβελτ μὲ τὸν πιστό του Ντόνοβαν, τὸν ὁποῖο διόρισε ἐπικεφαλῆς τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, φρόντισαν νὰ ἀναπαραγάγουν ὡς φῆμες, δῆθεν «πληροφορίες» (πλαστὲς) τῶν Βρεταννικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ πρεσβεῖες τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας (Βισὺ) στὴν Οὐάσιγκτων διοχέτευαν γερμανικὰ χρήματα πρὸς τὴν κίνηση «Πρῶτα ἡ Ἀμερική» καὶ πρὸς τὴν ὀργάνωση «Ἠθικὸς Ἐπανεξοπλισμός». Ὑποτίθεται ὅτι σκοπὸς ἦταν ἡ πρόκληση ἀνωμαλιῶν, ἀκόμη καὶ δολιοφθορῶν, στὴν ἀμερικανικὴ πολεμικὴ βιομηχανία. Ἔτσι, συκοφαντήθηκε καὶ διεβλήθη τὸ ἀντιπολεμικὸ κίνημα τῆς χώρας ὡς «πρακτορικό», μὲ ἀποτέλεσμα νὰ περιορισθεῖ ἡ ἐπιρροὴ καὶ ἡ ἀπήχησή του.

116. Ὁ ἰσχυρισμὸς γιὰ παραπλάνηση τοῦ Ρoῦζβελτ ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους ἐπαναλαμβάνεται σὲ πολλὲς περιπτώσεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἀσχολοῦμαι εἰδικῶς μὲ τὸ θέμα, στὸ Δ' IIIγ.

I I

Σκοπὸς: Pax Americana

«... θὰ πολεμήσουμε, ὥσπου μὲ τὶς εὐλογίες τοῦ θεοῦ, ὁ Νέος Κόσμος, μ' ὅλες τὶς ἀστείρευτες δυνάμεις του, θὰ ξεχυθεῖ νὰ σώσει καὶ νὰ λευτερώσει τὸν Παλαιὸ Κόσμο».
(Τσῶρτσιλ, Λόγος 4 Ἰουνίου 1940)

Παρὰ τὴν θέληση τοῦ λαοῦ τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ Κογκρέσσου, ὁ Ροῦζβελτ, βῆμα πρὸς βῆμα, ἐμπλέκει ὅλο καὶ βαθύτερα τὴν χώρα του στὸν πόλεμο, στηρίζοντας τοὺς ὀπαδοὺς τῆς συνεχίσεώς του, ἀρχικῶς στὴν Ἀγγλία καὶ στὴν Γαλλία καὶ στὴ συνέχεια στὴν πρώτη, ἡ ὁποία ἀπέμεινε μόνη. Τὸ κάνει, ἐπειδὴ ὁ πόλεμος, καταστρέφοντας τὴν Εὐρώπη, προσφέρει στὶς ΗΠΑ:

ι) Ἀμέσως: τὴν εὐημερία. Ἡ οἰκονομία της κινεῖται ἀνοδικῶς, ἡ βιομηχανία λειτουργεῖ ἐντατικῶς, ἡ ἀνεργία ἐξαλείφεται, οἱ ἐπιχειρηματίες πλουτίζουν.

ιι) Μακροπροθέσμως: τὴν δυνατότητα τῆς παγκόσμιας ἡγεμονίας.

Ἡ Βρεταννία ἐξέφραζε τὴν ἡγεμονία τῆς Εὐρώπης στὸν κόσμο. Ἡ Γερμανία ἦταν ἡ νέα ἀνερχόμενη δύναμη-πυρῆνας τῆς γηραιᾶς ἠπείρου, ἡ ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ τὴν συνενώσει καὶ νὰ τὴν ἀνανεώσει. Ἂν αὐτὲς οἱ δύο Δυνάμεις, ἀντὶ νὰ συνεργασθοῦν, ὅπως ἤθελαν ὁ Χίτλερ καὶ ὁ Τσάμπερλαιν, μονομαχοῦσαν ὥς τὸν ἀμοιβαῖο τους θάνατο, ἡ Pax Americana *θὰ ἦταν ὁ ἐπιτάφιός τους.*

Πολιτική, λοιπόν, τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι:

** Νὰ ἀποτύχει, μὲ κάθε τρόπο, ὅποια προσπάθεια γιὰ εἰρήνευση.*

*** Νὰ ὑποστηριχθοῦν μὲ κάθε μέσον οἱ ὀπαδοὶ τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου ὥς τὸ τέλος. (Τσῶρτσιλ)*

**** Νὰ γίνει τὸ πᾶν, ὥστε ὁ πόλεμος νὰ προσλάβει τὴν μέγιστη δυνατὴ ἔκταση (=ἐπέκταση σὲ ὅσο γίνεται περισσότερες χῶρες καὶ ἠπείρους) καὶ ἔνταση (= τὶς καταστρεπτικώτερες μορφές).*

α) Ὁ πόλεμος συμφέρει...

«Πράγματι, στὴν διάρκεια τοῦ πολέμου εἶναι ποὺ οἱ ΗΠΑ μπῆκαν στὴν ἐποχὴ τῆς μαζικῆς καταναλώσεως καὶ πέτυχαν ἕνα βιοτικὸ ἐπίπεδο, ποὺ δὲν εἶχε γνωρίσει προηγουμένως καμμία ἄλλη κοινωνία μέσα στὴν ἱστορία». **(Ζ.Φ. Ρεβέλ, «Ni Marx, ni Jesus» 1970)**

Ο πόλεμος ἀναζωογονεῖ τὴν οἰκονομία τῶν ΗΠΑ. Στὸ διάστημα, ἀπὸ τὴν ἔναρξή του (Σεπτ. 1939) ὥς τὴν εἴσοδό τους σ' αὐτὸν (Δεκ. 1941):

- Διπλασιάζουν τὴν βιομηχανικὴ παραγωγή τους.
- Αὐξάνουν τὶς ἐξαγωγὲς τους κατὰ 62%.
- Ἀπορροφοῦν 6 ἑκ. ἀνέργους.

2. Ὅλοι στὶς ΗΠΑ ὠφελοῦνται ἀπὸ τὸν πόλεμο. Οἱ ἐπιχειρηματίες βλέπουν νὰ μεγαλώνουν τὰ κέρδη τους, οἱ ἐργαζόμενοι οἱ ἀποδοχές τους καὶ οἱ ἀγρότες οἱ τιμὲς τῶν προϊόντων τους, ἐνῶ οἱ ἄνεργοι βρίσκουν δουλειά. **Ὁ πόλεμος συμφέρει!**

3. Μετὰ τὴν εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ἡ ἀνοδικὴ πορεία τῆς οἰκονομίας της προσλαμβάνει ρυθμοὺς ἰλιγγιώδεις. Τὰ ἐπιτεύγματά της ξεπερνοῦν καὶ τὸ πιὸ ὀργιαστικῶς φανταστικὸ «Νιοὺ Ντήλ».

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου, τὰ ἐργοστάσια τῶν ΗΠΑ κατασκεύασαν:

- 300.000 ἀεροπλάνα.
- 86.000 τάνκς.
- Πλοῖα 55.000.000 τόνων.

Καὶ ἄς μὴ λησμονοῦμε ὅτι οἱ ΗΠΑ ὅπλισαν καὶ ἐφοδίασαν τὶς ρωσικὲς ἔνοπλες δυνάμεις.

4. *Μὲ τὸν πόλεμο, οἱ ΗΠΑ κατέκτησαν ὁριστικὰ τὸ ὑψηλότερο βιοτικὸ ἐπίπεδο καὶ ἔγιναν ἡ μεγαλύτερη βιομηχανικὴ δύναμη τοῦ κόσμου.*

5. Ἡ πρώτη προϋπόθεση γιὰ τὴν κοσμοκρατορία, ἡ ἀνυπέρβλητη οἰκονομικὴ ἰσχύς, ἦταν ὁ ἄμεσος καρπὸς τοῦ πολέμου.

Ἡ δεύτερη, ἡ κατάρρευση τῆς Εὐρώπης, δὲν ἄργησε νὰ ἔρθει, χάρη στὴν ἀνοησία τῶν Εὐρωπαίων καὶ στὶς φροντίδες τοῦ Ροῦζβελτ. Αὐτὸς ἤθελε πράγματι τὴν εἰρήνη, ἀλλὰ τὴν Ἀμερικανική. Καὶ γιὰ τὴν ἐπιβολή της ἔπρεπε νὰ προηγηθεῖ ὁ πόλεμος «ὥς τὸν τελευταῖο Εὐρωπαῖο».

β) Ἄρα νὰ τροφοδοτεῖται...

Γιὰ νὰ ἀξιοποιήσει οἰκονομικῶς τὸν πόλεμο, ὁ ὁποῖος διεξάγεται στὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ τὸν συντηρήσει, νὰ τὸν ἐπεκτείνει καὶ νὰ τὸν ἐντατικοποιήσει, ὁ Ροῦζβελτ πρέπει νὰ ἔχει τὴν εὐχέρεια νὰ τὸν τροφοδοτεῖ ἀπεριορίστως. Καὶ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν εὐχέρεια ἀποκτᾶ μὲ τὸ νόμο «περὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ», ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ ἰσχύει ἀπὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1941.

2. Μὲ αὐτόν, ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, ἐξουσιοδοτεῖται

> *«νὰ πουλᾶ, νὰ μεταβιβάζει, νὰ ἀνταλλάσσει, νὰ ἐκμισθώνει, νὰ δανείζει ἢ νὰ διαθέτει μὲ ἄλλον τρόπο, κάθε μέσο ἄμυνας, σὲ ὁποιοδήποτε ἔθνος, τοῦ ὁποίου ἡ ἄμυνα κρίνεται ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴν ἄμυνα τῶν ΗΠΑ».*

3. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν φύση καὶ τὴν ποσότητα τῆς βοή-

θειας. Ἐπὶ πλέον, ὁ ὅρος **«μέσα ἄμυνας» εἶναι τόσο** γενικός, **ὥστε μπορεῖ νὰ περιλάβει περίπου τὰ πάντα. Διότι, πέρα ἀπὸ τὰ πολεμικὰ μηχανήματα, τὰ ὅπλα καὶ τὰ πολεμοφόδια, «μέσα ἄμυνας μπορεῖ νὰ εἶναι τὰ καύσιμα, τὰ φάρμακα, τὰ τρόφιμα, ἡ ἔνδυση καὶ ὑπόδηση τῶν στρατιωτῶν, τὰ μεταφορικὰ μέσα, τὰ μεταλλεύματα, διάφορες πρῶτες ὕλες κ.ο.κ. Μ' ἕνα λόγο, ὁ Ροῦζβελτ** γίνεται **ὁ ἐν λευκῷ διαχειριστὴς ὅλου τοῦ δημόσιου πλούτου τῶν ΗΠΑ, τὸν ὁποῖο μπορεῖ νὰ** χρησιμοποιεῖ, γιὰ **νὰ τροφοδοτεῖ τὸν πόλεμο.**

4. Οἱ εἰρηνιστές, οἱ ἀπομονωτιστές, οἱ ἀριστεροί, οἱ ρουζβελτικοί, οἱ προσηλωμένοι στὸ Σύνταγμα, οἱ ἰδεολόγοι τῆς δημοκρατίας, οἱ ἐχθροὶ τῆς δικτατορίας καὶ οἱ ἀντίπαλοι τῆς διαφθορᾶς εἶχαν ξεσηκωθεῖ ἐναντίον τῆς ἰδέας ἑνὸς τέτοιου νόμου. Ἡ ἐπιτροπὴ **«Πρῶτα ἡ Ἀμερικὴ» ὀργανώνει τὸν ἀγῶνα ἐναντίον του. Πρωτοστατοῦν ὁ Τσάρλς Λίντμπεργκ, ὁ πρῶτος ἀεροπόρος ποὺ πέταξε** ἐπάνω **ἀπὸ τὸν** Ἀτλαντικό, **οἱ** γερουσιαστὲς **Μπάρτον Γουῆλερ καὶ** Βάντεμπεργκ, **ὁ** στρατηγὸς **Ρόμπερτ Γούντ, ὁ Χοῦβερ, ὁ Τζόνσον.**

5. Ὁ Λίντμπεργκ γράφει τὸ βιβλίο «**Κῦμα τοῦ Μέλλοντος**», **γιὰ νὰ** ὑ**ποστηρίξει ὅτι οἱ ΗΠΑ πρέπει:**

ι) Νὰ μείνουν ἐντελῶς ἔξω ἀπὸ τὸν πόλεμο

ιι) Νὰ συγκροτήσουν μιὰ πανίσχυρη ἀεροπορία, ὥστε, προστατευμένες καὶ ἀπὸ τοὺς ὠκεανούς, νὰ ἐξασφαλίσουν πλήρως τὴν ἄμυνά τους.

6. Ὅμως ὁ Ροῦζβελτ τὰ καταφέρνει, ἀφοῦ, ὅπως εἴπαμε, ὁ πόλεμος ἔφερνε κέρδη καὶ τὸ νομοσχέδιό του θὰ ἐσήμαινε τεράστιες «μπίζνες». Συνεπῶς, ψηφίζεται. Οἱ Ἄγγλοι πανηγυρίζουν. Οἱ καμπάνες ἠχοῦν χαρμόσυνα σ' ὅλη τὴν Βρετανννία. Στοὺς δρόμους της στήνονται χοροί. Οἱ πόλεις της στολίζονται μὲ ἀμερικανικὲς σημαῖες. Ὁ Τσῶρτσιλ «θριαμβεύει». Στὴν πραγματικότητα, οἱ γιορτάσιμες κωδωνοκρουσίες σημαίνουν νεκρώσιμα γιὰ τὴν Αὐτοκρατορία.

7. Ὁ Ροῦζβελτ προχωρεῖ ἀκάθεκτος. Τρεῖς μόλις ὧρες μετὰ τὴν τελικὴ ψηφοφορία, ἀρχίζει τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου. Ὑπογράφει νὰ δοθοῦν ἰσχυρὲς τορπιλλάκατοι στὴν Μ. Βρεταννία καὶ ὑλικὸ πυροβολικοῦ στὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία μάχεται νικηφόρα ἐναντίον τῆς Ἰταλίας. Γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅμως, εἶναι ἤδη ἀργά. Σὲ λίγες ἡμέρες (6 Ἀπριλίου) θὰ ὑποστεῖ τὴν γερμανικὴ εἰσβολή.

8. Λίγο ἀργότερα, τὸν Μάϊο τοῦ 1941, ὁ Ροῦζβελτ πείθει τὸ Κογκρέσσο νὰ κηρυχθοῦν οἱ ΗΠΑ

> *«γιὰ χρονικῶς ἀπεριόριστη περίοδο σὲ κατάσταση ἔκτακτης ἀνάγκης, σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο».*

Δὲν ὑπῆρχε τέτοιο προηγούμενο. Ὁ Ροῦζβελτ περιβάλλεται πλέον καὶ τυπικῶς μὲ σχεδὸν πλήρεις δικτατορικὲς ἐξουσίες. Ἔχοντας στὴν διάθεσή του ὅλους τοὺς πόρους τῆς πλουσιώτερης χώρας τοῦ κόσμου καὶ ἐξουσίες, οἱ ὁποῖες πλησιάζουν ἐκεῖνες ἑνὸς ἀπόλυτου ἄρχοντα, μπορεῖ νὰ ξεκινήσει τὴν πορεία του πρὸς τὴν Κοσμοκρατορία.

γ) καὶ νὰ διευρύνεται...

Ο πόλεμος δὲν ἀρκεῖ νὰ συντηρεῖται. Γιὰ νὰ μὴν σβήσει ἡ πυρκαϊά του, πρέπει νὰ ἐπεκτείνεται. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ, στέλνει στὰ Βαλκάνια τὸν ἔμπιστό του συνταγματάρχη **Ντόνοβαν**, τὸν ὁποῖο ἔχει διορίσει ἐπικεφαλῆς τοῦ «Γραφείου Στρατηγικῶν Μελετῶν» (OSS) —προδρόμου τῆς C.I.A. Ἀποστολή του εἶναι νὰ προσπαθήσει νὰ συγκροτηθεῖ συμμαχία Γιουγκοσλαβίας - Ἑλλάδος - Τουρκίας, ἡ ὁποία θὰ ἄνοιγε ἕνα νέο μέτωπο ἐναντίον τοῦ Ἄξονα.

2. Ὁ ἀντιβασιλεὺς Παῦλος τῆς Γιουγκοσλαβίας, πρῶτος ἀποδέκτης τῆς προτάσεως, δὲν προσχωρεῖ στὴν ἰδέα. Ἀντιθέτως, θέλοντας νὰ διασφαλίσει τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ὕπαρξη τῆς Γιουγκοσλαβίας, προσεγγίζει τὴν Γερμανία. Τότε, ὁ Ροῦζβελτ τοῦ ἀπευθύνει

μήνυμα. Καὶ τὸν ἀπειλεῖ ὅτι ἄν οἱ Γιουγκοσλάβοι ἐπιτρέψουν τὴν διέλευση γερμανικῶν στρατευμάτων ἀπὸ τὸ ἔδαφός τους, θὰ τιμωρηθοῦν μελλοντικῶς. Καὶ ὅμως, ὁ Ροῦζβελτ ὑποτίθεται ὅτι εἶναι πρόεδρος μιᾶς οὐδέτερης χώρας, ἡ ὁποία ἐπὶ πλέον ἀπέχει χιλιάδες χλμ. ἀπὸ τὴν Γιουγκοσλαβία, ὅπου δὲν ἔχει κανένα συμφέρον καὶ γιὰ τὴν ὁποία δὲν ἔχει καὶ κανένα δικαίωμα νὰ ἐνδιαφέρεται. Ἤδη μιλᾶ ὡς Κοσμοκράτωρ!

3. Ὁ ἀντιβασιλεὺς Παῦλος ἀπορρίπτει τὴν ἐπέμβαση τοῦ Ροῦζβελτ, ἀπαντῶντας του:

> *«Μιλᾶτε γιὰ τὴν δική μας τιμή, ἀλλὰ βρίσκεστε πολὺ μακρυά».*

Σὲ ἀπάντηση, ὁ Ντόνοβαν, ὁ ὁποῖος εἶχε ἤδη μιὰ συνωμοσία μὲ τὸν πτέραρχο **Σίμοβιτς**, ἐξαπολύει πραξικόπημα. Ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀνατρέπεται καὶ μαζί του καὶ ἡ συμφωνία μὲ τὴν Γερμανία. Ὁπότε ὁ Χίτλερ ἐξαπολύει κατὰ τῆς Γιουγκοσλαβίας τὴν «Ἐπιχείρηση Τιμωρία» (Ἀπρίλιος 1941).

4. Λίγες ἑβδομάδες ἀργότερα, ὁ Χίτλερ εἰσβάλλει στὴν Ρωσία. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ ἔχει τὴν εὐκαιρία νὰ ἀρχίσει νὰ κατακλύζει τὴν ΕΣΣΔ, μὲ πολεμικὸ ὑλικὸ καὶ κάθε εἴδους ἐφόδια, ἐφαρμόζοντας καὶ στὴν δική της περίπτωση, τὸ νόμο «περὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ». Ἔχει κάθε λόγο νὰ εἶναι εὐτυχής. Ὁ πόλεμος συντηρεῖται καὶ ἐπεκτείνεται. Οἱ μπίζνες πᾶνε περίφημα καὶ οἱ ἀλληλοεξοντωνόμενοι στὴν γηραιὰ ἤπειρο ἀνοίγουν τὸν δρόμο γιὰ τὴν δική του Εἰρήνη.

5. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1943, ὁ Ροῦζβελτ θὰ ἐπιτύχει τὸ ἔργο τῆς καταστροφῆς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς παγκόσμιας κυριαρχίας της νὰ καταστεῖ ἐπισήμως σκοπὸς τοῦ πολέμου. Διότι αὐτὸ ἀκριβῶς ἐσήμαινε ἡ ἀπαίτησή του γιὰ «ἄνευ ὅρων παράδοση» τῶν χωρῶν τοῦ Ἄξονα, τὴν ὁποία ἐπέβαλε στὸν Τσῶρτσιλ καὶ στὸν Στάλιν. Μὲ τὴν προβολὴ αὐτῆς τῆς ἀπαιτήσεως, ὁ πόλεμος παρατάθηκε γιὰ

δύο χρόνια, τὰ ὁποῖα ἦσαν καὶ τὰ φονικώτερα καὶ καταστρεπτικώτερα. Ἡ ἤπειρος «καρδιὰ καὶ νοῦς» τοῦ πλανήτη ἐρειπώθηκε καὶ δεκάδες ἑκατομμύρια παιδιά της ἔχασαν τὴν ζωή τους —κάτι ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ἔλευση τῆς ρουζβελτιανῆς Pax Americana.

III

Ἡ παγίδευση τῶν Ἄγγλων

«Ὁ νικημένος εἶναι νικημένος καὶ ὁ νικητὴς εἶναι χαμένος». (Παροιμία τῆς Καστίλλης)

Ἡ πραγμάτωση τῆς Pax Americana ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἕναν ὅρο: Ἡ Βρεταννία πρέπει νὰ ἀρνηθεῖ κάθε πρόταση εἰρήνης τοῦ Χίτλερ, νὰ ἀποκλείσει κάθε συνδιαλλαγὴ μαζί του καὶ νὰ ἐπιμείνει στὸν μονόδρομο ἑνὸς πολέμου, ὁ ὁποῖος θὰ παραταθεῖ μέχρι τελικῆς πτώσεως —ποίου; Φαινομενικῶς τοῦ ἑνός, στὴν πραγματικότητα ὅμως καὶ τῶν δύο ἐχθρῶν. Διότι, μόνον ἔτσι, ἡ παγκόσμια σκηνὴ θ' ἀπομείνει κενὴ γιὰ τὴν ἐμφάνιση τῆς ρουζβελτιανῆς Pax. Γι' αὐτό, στὴν περίοδο 1939-41, ὁ Ροῦζβελτ ἔχει ἕνα κύριο, σχεδὸν μοναδικὸ στόχο: Νὰ πείσει μὲ κάθε τρόπο τοὺς Βρεταννοὺς νὰ συνεχίσουν νὰ μάχονται μὲ τοὺς Γερμανούς.

α) Τὸ Ἀπατηλὸ Ὅραμα

«Ἡ συνείδησή μου, μὲ ὑποχρεώνει νὰ κάνω ἀκόμη μία φορὰ ἔκκληση στὴν λογικὴ καὶ στὴν εὐθυκρισία. Δὲν βλέπω κανένα λόγο, γιὰ νὰ συνεχισθεῖ αὐτὸς ὁ πόλεμος». (Ἀ. Χίτλερ, Ἔκκληση πρὸς τὴν Ἀγγλία 19/7/1940)

Ο Χίτλερ ἦταν Εὐρωπαῖος, χερσαῖος, ἠπειρωτικός. Δὲν διέθετε τὴν οἰκουμενικὴ ἀντίληψη τοῦ Ροῦζβελτ. Στόχος του ἦταν ἡ ἐπέκτασή του στὶς ἐκτάσεις τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ ἡ συνένωση τῆς ἠπείρου κάτω

ἀπὸ τὴν γερμανικὴ ἡγεσία. Τοὺς ὠκεανούς, τὶς θάλασσες, καὶ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο, τὰ ἄφηνε στοὺς Βρεταννοὺς καὶ ὥς ἕνα σημεῖο καὶ στοὺς Γάλλους.[117] Τὶς αὐτοκρατορίες τους τὶς ἄφηνε ἄθικτες. Γιατί, λοιπόν, αὐτοὶ νὰ πολεμήσουν ἐναντίον του;

2. Ξεκινῶντας ἀπ' αὐτὲς τὶς σκέψεις, ὁ Χίτλερ αἰφνιδιάστηκε, ὅταν οἱ Ἀγγλογάλλοι τοῦ κήρυξαν τὸν πόλεμο γιὰ χάρη τῆς Πολωνίας. Ἤλπισε ὅτι τὸ ἔκαναν, γιὰ νὰ σώσουν τὰ προσχήματα. Καὶ ὅτι γρήγορα θὰ συμφωνοῦσαν γιὰ τὴν εἰρήνη. Διαψεύσθηκε. Τότε, ἐπετέθη στὸ δυτικὸ μέτωπο, ὄχι γιὰ νὰ ἐκμηδενίσει τοὺς Ἀγγλογάλλους, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς ἐξαναγκάσει νὰ «λογικευθοῦν», νὰ ὑπογράψουν τὴν εἰρήνη καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν ἐπιτέλους νὰ στραφεῖ πρὸς τ' ἀνατολικά. Ἡ ἐνέργειά του, ὅμως, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πτώση τοῦ ἤδη ὑπονομευμένου Τσάμπερλαιν καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας στὴν Βρεταννία, ἀπὸ τὸν φιλοπόλεμο Τσῶρτσιλ.

3. Ὁ Τσάμπερλαιν ἐξέφραζε τοὺς κύκλους, οἱ ὁποῖοι καταλάβαιναν ὅτι:

- ❑ Ἡ παλαιὰ διεθνὴς ἰσορροπία δὲν ἄντεχε πλέον, ἀφοῦ δὲν ἀνταποκρινόταν στοὺς νέους συσχετισμοὺς δυνάμεων.
- ❑ Ἔπρεπε ν' ἀναζητηθεῖ νέα ἰσορροπία, ἡ ὁποία θὰ διασφάλιζε τὴν παγκόσμια τάξη.
- ❑ Ἡ νέα ἰσορροπία θὰ ἦταν ἀγγλογερμανική. Ἡ Γερμανία θὰ ἡγεμόνευε στὴν Εὐρώπη — ἡ Βρεταννία στὸν ὑπόλοιπο κόσμο. Καὶ οἱ δύο χῶρες θὰ συμμαχοῦσαν καὶ θὰ συνεργάζονταν.

---

117. Οὐδέποτε μπόρεσε νὰ συλλάβει τὸν πόλεμο ὡς «οἰκουμενικό». Ἀγνόησε τὸ Γιβραλτάρ, παραμέλησε τὴν Μεσόγειο, δὲν κατέλαβε, ἐνῶ θὰ μποροῦσε νὰ τὸ κάνει, τὸ 1941-42, τὸ Σουέζ, τὴν Ἐγγὺς καὶ Μέση Ἀνατολή. Ἀντιθέτως, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε «εὐρύτερη» ἀντίληψη, τόσο τοῦ πολέμου, ὅσο καὶ τῆς κοσμοκρατορίας ποὺ ἐπεδίωκε.

4. Παρὰ τὴν περίλαμπρη νίκη του στὸ δυτικὸ μέτωπο καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸν Τσῶρτσιλ, ὁ Χίτλερ ἐμμένει στὸ σχέδιό του. Στὶς 24 Μαΐου 1940, τὴν στιγμὴ ποὺ οἱ στρατιές του προήλαυναν νικηφόρα, ὁ Χίτλερ ἔλεγε στὸν Ροῦστεντ καὶ σὲ ἄλλους στρατηγοὺς ὅτι ὁ πόλεμος θὰ τέλειωνε μέσα σὲ ἕξι ἑβδομάδες. Μόλις νικοῦσε, εἶπε, θὰ ἔκλεινε **«λογικὴ εἰρήνη» μὲ τὴν Γαλλία καὶ μετά, «ὁ δρόμος θὰ ἦταν ἐλεύθερος γιὰ μία συμφωνία μὲ τὴν Βρεταννία».**

> *«Κατόπιν, ἀφηγεῖται ὁ στρατηγὸς Γκύνθερ Μπλούμεριντ, μᾶς ἐξέπληξε, μιλῶντας μὲ θαυμασμὸ γιὰ τὴν βρεταννικὴ αὐτοκρατορία, γιὰ τὴν ἀνάγκη ὑπάρξεώς της καὶ γιὰ τὴν παγκόσμια πολιτιστικὴ εἰσφορὰ τῆς Βρεταννίας... Τὸ μόνο ποὺ ἤθελε ἀπὸ τὴν Βρεταννία, εἶπε, ἦταν ν' ἀναγνωρίσει τὴν θέση τῆς Γερμανίας στὴν ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη. Ἡ ἀπόδοση τῶν γερμανικῶν ἀποικιῶν, ἦταν ἐπιθυμητή, ἀλλὰ ὄχι οὐσιώδης... Σκοπός του ἦταν νὰ συνάψει εἰρήνη μὲ τὴν Βρεταννία ἐπάνω στὴ βάση ποὺ αὐτὴ θὰ ἔκρινε ὅτι τῆς ἐπέτρεπε ἡ τιμή της νὰ δεχθεῖ».*[118]

Τὰ ἴδια ἀναφέρει καὶ ὁ Τσιάνο, ὁ ὁποῖος ἕνα μῆνα ἀργότερα, κατεπλάγη, ἀκούγοντας τὸν Χίτλερ νὰ ὁμιλεῖ συνεχῶς γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ διατηρηθεῖ ἡ Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία ὡς **«παράγοντας τῆς παγκόσμιας ἰσορροπίας».**[119]

5. Ἐπιδιώκοντας τὴν εἰρήνη μὲ τοὺς Δυτικούς, ὁ Χίτλερ ὑπῆρξε γενναιόφρων πρὸς τὴν Γαλλία, ὅταν αὐτή, ἡττημένη καὶ ἐγκαταλελειμμένη ἀπὸ τοὺς Βρεταννούς, ζήτησε στὶς 17 Ἰουνίου 1940, ἀνακωχή. Ἡ μετριοπάθεια τῶν ὅρων, τοὺς ὁποίους ὁ Χίτλερ ἐπέβαλε στὴν Γαλλία, ἐξέπληξε δυσάρεστα τὸν Μουσσολίνι.

---

118. Λίντελλ-Χάρτ *«Οἱ Γερμανοὶ στρατηγοὶ ὁμιλοῦν — Ἡ ἄλλη πλευρὰ τοῦ λόφου».*

119. *«Ἡμερολόγιο».*

6. Ἐξ ἄλλου, θέλοντας νὰ διασώσουν οἱ Βρεταννοὶ τὴν τιμή τους ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ διαπραγματευθοῦν μὲ ἀξιοπρέπεια τὴν εἰρήνη, ὁ Χίτλερ τοὺς ἐπέτρεψε σιωπηρῶς νὰ ἀποχωρήσουν ἀπὸ τὴν Γαλλία, ἀντὶ νὰ ἐπιδιώξει τὴν ἐξόντωσή τους. Ἀκόμη καὶ ὁ ἔνθερμος ἀντιναζιστὴς Οὐίλλιαμ Σίρερ, δέχεται ὅτι

> *«εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Χίλτερ συγκράτησε τὶς δυνάμεις τους μπροστὰ στὴν Δουνγκέρκη, γιὰ νὰ ἀπαλλάξει τὴν Βρεταννία ἀπὸ μία πικρὴ ταπείνωση καὶ ἔτσι νὰ διευκολύνει τὴν σύναψη εἰρήνης».*[120]

7. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἀπέβλεπε στὴν εἰρήνη μὲ τὴν Βρεταννία καὶ πίστευε ὅτι οἱ προτάσεις του θὰ γίνονταν δεκτές.

> *«Στὴν Γερμανικὴ Ἀνώτατη Διοίκηση δὲν εἶχε γίνει τίποτα γιὰ τὴν συνέχιση τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Βρεταννίας».*[121]

Ὁ Χίτλερ δὲν μποροῦσε ν' ἀντιληφθεῖ, γιὰ ποιὸ λόγο ἡ Ἀγγλία θὰ ἐπιδιδόταν σὲ μακροχρόνιο, δαπανηρό, καταστρεπτικὸ καὶ αἱματηρὸ πόλεμο, τὴν στιγμὴ ποὺ μποροῦσε νὰ τὸν ἀποφύγει, χωρὶς νὰ ὑποστεῖ ἀπολύτως καμμία ἐδαφική, οἰκονομικὴ ἢ ἄλλη ὑλικὴ ἀπώλεια, διατηρῶντας ὄχι μόνον ἄθικτη τὴν Αὐτοκρατορία της, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόλυτη ἐλευθερία της, τὸ κοινοβουλευτικὸ της σύστημα, τὶς ἀξίες της καὶ τὴν ὑπερηφάνειά της.

8. Ὁ Χίτλερ διέπραττε τὸ σφάλμα, στὸ ὁποῖο συχνὰ ὑποπίπτουν οἱ εὐφυεῖς: ὑπερτιμοῦσε τὴν εὐφυΐα τῶν ἄλλων, νομίζοντας ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἀντιλαμβάνονται ὅσα γιὰ τὸν ἴδιον ἦσαν αὐτονόητα. Ὅμως ὁ Τσῶρτσιλ καὶ οἱ δυνάμεις, τὶς ὁποῖες ἐξέφραζε, δὲν ἤθελαν νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ὁ πόλεμος, ἀσχέτως πρὸς τὴν ἔκβασή του, ἂν συνεχιζόταν, θὰ ἐπέφερε τὸ τέλος τῆς Αὐτοκρατορίας τους.

---

120. *«Ἄνοδος καὶ Πτώση τοῦ Γ' Ράϊχ».*

121. Σίρερ, στὸ ἴδιο.

9. Βεβαίως καὶ αὐτοί, παρὰ τὴν πολιτικὴ τύφλωσή τους, καταλάβαιναν ὅτι ἡ διεθνὴς ἰσορροπία εἶχε πλέον ἀνατραπεῖ καὶ ὅτι θὰ ἦταν ἀδύνατον, ἀκόμη καὶ μὲ ὁλοκληρωτικὴ ἧττα τῆς Γερμανίας νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ προπολεμικὴ παγκόσμια τάξη. Ὅμως ὁ Ροῦζβελτ τοὺς πρόσφερε μία προοπτική τὴν ὁποία τὴν βρῆκαν πιὸ ἑλκυστικὴ ἀπὸ τὴν ἀγγλογερμανικὴ συνεργασία. Τὴν παγκόσμια κυριαρχία τῶν «ἀγγλοφώνων», δηλαδὴ τῶν Ἀγγλοαμερικανῶν.

10. Γιὰ νὰ ἐπιβληθεῖ αὐτὴ ἡ ἡγεμονία, ἔπρεπε νὰ ἐκμηδενισθεῖ ἡ ἀνατέλλουσα νέα Εὐρωπαϊκὴ Δύναμη: ἡ Γερμανία. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς κυριαρχίας τῶν «ἀγγλοφώνων» κήρυξαν «πόλεμο ὥς τὸ τέλος». Γι' αὐτὸ καὶ ἡ προσπάθειά τους, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, νὰ προσδώσουν στὸν πόλεμο ἰδεολογικὸ περιεχόμενο, νὰ τὸν μεταμορφώσουν σὲ σταυροφορία, δηλαδὴ σὲ **«ἱερὸ» πόλεμο** —ἄρα σκληρὸ καὶ ἀμείλικτο.

11. Φυσικά, στὸ μυαλὸ αὐτῶν τῶν βρεταννικῶν κύκλων καὶ τοῦ ἐκπροσώπου τους Τσῶρτσιλ, τὴν πρωτοκαθεδρία στὸν ἡγεμονικὸ συνασπισμὸ τῶν «ἀγγλοφώνων» θὰ εἶχε ἡ Ἀγγλία —ἡ ἔμπειρη καὶ ἔνδοξη αὐτοκρατορικὴ μητρόπολη, ἐνῶ οἱ ΗΠΑ θὰ ἔπαιζαν τὸν ὑποδεέστερο ρόλο τοῦ νεαροῦ καὶ ἄπειρου συνεταίρου, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ βάζει περισσότερα κεφάλαια καὶ καταβάλλει μεγαλύτερη ἐργατικότητα, δραστηριότητα καὶ ἐνέργεια, σέβεται τὸν γηραιότερο καὶ τοῦ παραχωρεῖ τὰ **«πρεσβεῖα τιμῆς»**.

12. Τὰ πράγματα, βεβαίως, ἐξελίχθηκαν διαφορετικά, ξεφεύγοντας ἀπὸ τὸ Ἀπατηλὸ Ὅραμα τοῦ Τσῶρτσιλ. Ὁ συνεταιρισμὸς ἀνετράπη. Ἡ Ἀγγλία κατάντησε ὁ «φτωχὸς ἐπιδοτούμενος συγγενὴς» τῶν ΗΠΑ, οἱ ὁποῖες τελικὰ προτίμησαν γιὰ βοηθό τους στὴν Pax Americana τὴν ΕΣΣΔ.

β) Ἡ Χαμένη Εὐκαιρία

«Δὲν βλέπω καμμία λογικὴ στὴν συνέχιση αὐτοῦ τοῦ πολέμου». (Ἀ. Χίτλερ, Ὁμιλία στὸ Ράϊχσταχ, 19/7/1940)

Μετὰ τὴν πτώση τῆς Γαλλίας, ὁ ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Βρετανníας, **Ρίτσαρντ Ὤστιν Μπάτλερ κάλεσε ἐπειγόντως τὸν πρεσβευτὴ τῆς Σουηδίας στὸ Λονδῖνο, Μπγιόερν Πρίντς. Ἡ πρόσκληση καὶ ἡ συνάντηση, ἡ ὁποία ἀκολούθησε, ἔγινε στὶς 17 Ἰουνίου, τὴν ἴδια ἡμέρα ποὺ ὁ Τσῶρτσιλ διακήρυσσε ὅτι ἡ χώρα του θὰ συνεχίσει τὸν πόλεμο ὥς τὴν τελικὴ καταστροφὴ τοῦ ναζισμοῦ. Ὁ Μπάτλερ εἶπε στὸν Σουηδὸ πρεσβευτή:**

> *«Ἀγαπητὲ φίλε. Πιστεύουμε ὅτι κάτω ἀπὸ τὶς παροῦσες συνθῆκες δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πολεμήσουμε μέχρις ἐσχάτων. Θὰ ἤμασταν διατεθειμένοι νὰ συνάψουμε συμβιβαστικὴ εἰρήνη μὲ τὴν Γερμανία, ἐφ' ὅσον βεβαίως οἱ ὅροι, ποὺ θὰ μᾶς προτείνονταν, θὰ ἦσαν λογικοί.»*

Καὶ ἐπιφόρτισε τὸν Πρίντς νὰ βολιδοσκοπήσει ἐπ' αὐτοῦ τὴν Γερμανία.

2. Ὁ Πρίντς παρατήρησε ὅτι οἱ δηλώσεις τοῦ Τσῶρτσιλ ἀπέκλειαν τὸ ἐνδεχόμενο συμβιβασμοῦ. Ὁ Μπάτλερ ἀπάντησε:

> *«Αὐτὸ δὲν ἔχει καμμιὰ σημασία. Ὅ,τι φαίνεται σήμερα νὰ ἀντιτίθεται στὴν ἰδέα μιᾶς συμβιβαστικῆς εἰρήνης, δὲν θὰ ἀποτελοῦσε πραγματικὸ ἐμπόδιο, ὅταν θὰ ἐρχόταν ἡ ὥρα της.»*

3. Ὁ Σουηδὸς ζήτησε νὰ μάθει, ἂν ὁ ὑφυπουργὸς μιλοῦσε μὲ δική του πρωτοβουλία ἢ ἐξ ὀνόματος τῆς κυβερνήσεώς του. Ὁ Μπάτλερ ἀπάντησε:

> *«Αὐτὴν τὴν στιγμή, τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης ἀποτελεῖ τὴν κυριώτερη ἀφορμὴ ἀσυμφωνίας στοὺς κόλπους τῆς κυβερνήσεως. Μπορῶ πάντως νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ὁ ὑπουργός*

μου, ὁ λόρδος Χάλιφαξ, ἀντιλαμβάνεται ἄριστα τὶς ἀπόψεις μου.»

4. Ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμή, ὁ **Χάλιφαξ** κάλεσε τὸν Μπάλτερ (πιθανὸν αὐτὸ νὰ ἦταν σκηνοθετημένο ἀπὸ πρίν). Ἐπιστρέφοντας, μετὰ ἀπὸ ἕνα τέταρτο, ὁ ὑφυπουργὸς εἶπε στὸν Πρίντς:

> *«Στὴν ὑπόθεση αὐτήν, ἡ* ***Βρεταννία*** *θὰ καθοδηγηθεῖ ἀπὸ τὴν λογικὴ καὶ ὄχι ἀπὸ πολιτικὴ μπλόφας καὶ καυχησιολογιῶν.»*

5. Ὁ Σουηδὸς πρεσβευτὴς ἀνέφερε αὐθημερὸν στὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν τῆς χώρας του, Κρίστιαν Γκοώντερ. Τὴν ἑπομένη, 18 Ἰουνίου, ὁ Ρίμπεντροπ ἀνέφερε στὸν Τσιάνο ὅτι ἄρχιζαν ἐπαφὲς μὲ τὸ Λονδῖνο, μέσῳ Σουηδίας.

6. Τελικῶς, ἡ ἀπόπειρα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀντιτάσσονταν στὴν συνέχιση τοῦ πολέμου, ναυάγησε καὶ ἀποσιωπήθηκε. Ὅμως, ὁ Μπάτλερ τὴν πλήρωσε, ὅταν ἀπεκλείσθη ἀπὸ διάδοχος τοῦ Τσῶρτσιλ καὶ ὕστερα τοῦ Ἦντεν στὴν ἡγεσία τῶν Συντηρητικῶν, ὑπὲρ τοῦ Ἦντεν τὴν πρώτη φορὰ καὶ τοῦ Μὰκ Μίλλαν τὴν δεύτερη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὴν πολιτική.[122]

7. Στὶς 28 Ἰουνίου 1940, ὁ Πάπας ἀπηύθυνε ἐμπιστευτικὰ μηνύματα στοὺς Χίτλερ, Τσῶρτσιλ, Μουσσολίνι, προσφέροντας τὴν μεσολάβησή του γιὰ τὴν σύναψη **«δίκαιης καὶ ἔντιμης εἰρήνης». Σχεδόν, ταυτοχρόνως, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἔκανε παρόμοια πρόταση.**

8. Ὁ Χίτλερ ἦταν πρόθυμος. Ὅπως σημειώνει ὁ Χάλντερ στὸ ἡμερολόγιό του, σὲ σύσκεψη ἡ ὁποία ἔγινε στὶς 13 Ἰουλίου 1940 στὸ Μπέργκχοφ, ἐξήγησε στοὺς στρατηγούς του:

---

122. Ἡ ἀποκάλυψη τῆς ἱστορίας ἔγινε τὸ 1965, ἀπὸ τὸν Μπγιόερν Πρὶντς σὲ συνέντευξή του πρὸς τὴν σουηδικὴ ραδιοφωνία.

«Ἂν συντρίψουμε τὴν Βρεταννία στρατιωτικῶς, ἡ Αὐτοκρατορία της θὰ ἀποσυντεθεῖ. Ἡ Γερμανία, ὅμως, δὲν πρόκειται νὰ ὠφεληθεῖ ἀπ' αὐτό. Μὲ γερμανικὸ αἷμα θὰ ἔχουμε πραγματοποιήσει κάτι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο μόνον ἡ Ἰαπωνία, ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἄλλοι θ' ἀποκομίσουν ὀφέλη».

Καὶ ὁ Χάλντερ προσθέτει:

«Ὁ Φύρερ ἀπορεῖ καὶ στεναχωριέται, ἐπειδὴ ἡ Βρεταννία δὲν ἐδέχθη τὴν εἰρήνη ποὺ τῆς πρότεινε».

9. Στὶς 19 Ἰουλίου 1940, ὁ Χίτλερ μιλᾶ στὸ Ράϊχσταχ γιὰ νὰ προσφέρει στὴν Μ. Βρεταννία τὴν εἰρήνη. Εἶναι μετριοπαθὴς καὶ προλέγει ὅτι, ἄν ἡ προσφορά του δὲν γίνει δεκτή, ἡ Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία θὰ καταστραφεῖ:

«Ὁ κ. Τσῶρτσιλ, εἶπε, θὰ ἔπρεπε, ἴσως, γιὰ μία φορὰ νὰ μὲ πιστέψει, ὅταν προφητεύω ὅτι μία μεγάλη αὐτοκρατορία θὰ καταστραφεῖ —μία αὐτοκρατορία, τὴν ὁποία ποτὲ δὲν εἶχα πρόθεση, ὄχι νὰ καταστρέψω ἀλλὰ οὔτε κἂν νὰ βλάψω».

Διεκήρυξε:

«Δὲν βλέπω καμμία λογικὴ στὴν συνέχιση αὐτοῦ τοῦ πολέμου».

Καὶ ἀπηύθυνε:

«ὕστατη ἔκκληση πρὸς τὴν λογικὴ καὶ τὸν κοινὸ νοῦ στὴν Μ. Βρεταννία, ὅπως καὶ παντοῦ ἀλλοῦ»

γιὰ τὴν σύναψη εἰρήνης.

10. Ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποία πρότεινε ὁ Χίτλερ, βασιζόταν σὲ τέσσερα σημεῖα:

i) Ἡ Γερμανία ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκη διατηρήσεως τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας.

ii) Ἡ Βρεταννία ἀναγνωρίζει τὸν πρωταρχικὸ ρόλο τῆς Γερμα-

νίας στὴν Εὐρώπη.

iii) Ἀποδίδονται στὴν Γερμανία **μερικὲς** ἀπὸ τὶς ἀποικίες, τὶς ὁποῖες ἔχασε τὸ 1918.

iv) Βρεταννία καὶ Γερμανία συνάπτουν συμμαχία.

11. Ἡ ἀπάντηση τῆς Ἀγγλίας δόθηκε ἀπὸ τὸ BBC, μόλις τέλειωσε ἡ ὁμιλία τοῦ Χίτλερ, καὶ ἦταν ἀπορριπτική.

Ἀκόμη καὶ τότε, ὁ Χίτλερ δὲν ἐπείσθη. Πίστευε ὅτι οἱ προτάσεις του ἦσαν τόσο λογικές, ὥστε ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀπορριφθοῦν. Καὶ περίμενε ἀνατροπὴ τοῦ Τσῶρτσιλ, ἂν αὐτὸς ἐπέμενε μὲ παράλογο πεῖσμα στὴν συνέχιση ἑνὸς πολέμου χωρὶς λόγο καὶ χωρὶς σκοπό. Δὲν ἤξερε ὅτι αὐτὸς κυνηγοῦσε τὸ Ἀπατηλὸ Ὅραμα τῆς κυριαρχίας τῶν ἀγγλοφώνων. Ὁ Ροῦνστετ, ἀρχηγὸς τῆς «εἰσβολῆς» στὴν Ἀγγλία, ἡ ὁποία δὲν ἔγινε, εἶπε στοὺς συμμάχους ἀνακριτές του τὸ 1945:

> *«... Ὁ Φύρερ οὐδέποτε θέλησε πραγματικὰ νὰ εἰσβάλει στὴν Ἀγγλία... Ἤλπιζε ὅτι οἱ Ἄγγλοι θὰ ἔκαναν εἰρήνη».*

Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Καὶ πιστοποιεῖται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πρώτη ἀεροπορικὴ ἐπιδρομὴ κατὰ τῆς Ἀγγλίας πραγματοποιήθηκε μόνον στὶς 15 Αὐγούστου 1940, δηλαδὴ δύο ὁλόκληρους μῆνες μετὰ τὴν συνθηκολόγηση τῆς Γαλλίας καὶ σχεδὸν ἕνα μῆνα μετὰ τὴν κατηγορηματικὴ ἀπόρριψη τῆς «**ὑστάτης ἐκκλήσεως**» τοῦ Χίτλερ πρὸς τὴν Ἀγγλία γιὰ εἰρήνη.

12. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀεροπορικὸς πόλεμος, τὸν ὁποῖο ἐξαπέλυσε κατὰ τῆς Ἀγγλίας, παρὰ τὰ ἀντιθέτως πιστευόμενα, δὲν ἀπέβλεπε στὴν προετοιμασία τῆς εἰσβολῆς. Σκοπός του ἦταν νὰ πιέσει μ' αὐτὸν τοὺς Ἄγγλους, γιὰ νὰ τοὺς «πείσει» νὰ κάνουν εἰρήνη. Ἄλλωστε, ἂν ἡ προπαρασκευὴ ἄρχιζε στὶς 15 Αὐγούστου, δὲν ὑπῆρχε χρόνος νὰ γίνει εἰσβολή, πρὶν ἀπὸ τὴν ἔλευση τοῦ χειμῶνα.

γ) Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ!

«Κανεὶς δὲν πέτυχε νὰ κρατεῖ σὲ κατάσταση ἐχθρότητας δύο ἔθνη, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ψέμμα». Σαλβαντὸρ ντὲ Μανταριάγκα

Ἂν Βρεταννία καὶ Γερμανία μοιράζονταν τὴν ἡγεμονία τοῦ πλανήτη, ὁ δρόμος τῆς κοσμοκρατορίας ἔκλεινε γιὰ τὸν Ρούζβελτ. Εἶναι, λοιπόν, λογικὸ νὰ ὑποθέσουμε ὅτι αὐτὸς ἀντέδρασε, εἴτε πληροφορηθεὶς τὰ συμβαίνοντα, εἴτε, ἁπλῶς, ἐπειδὴ διαισθάνθηκε τὸν κίνδυνο μιᾶς ἀγγλογερμανικῆς εἰρήνης. Τὰ ὅσα παραθέτω ἀμέσως παρακάτω δείχνουν ὅτι ὁ Ἀμερικανὸς πρόεδρος προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐνισχύει τοὺς ἀνένδοτους ἐκ τῶν Βρεταννῶν στὴν ἀπόρριψη τῶν εἰρηνευτικῶν προτάσεων.

1. **4 Ἰουνίου 1940:** Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκκένωση τοῦ Βρεταννικοῦ Ἐκστρατευτικοῦ Σώματος ἀπὸ τὴν Δουνγκέρκη, ὁ Τσῶρτσιλ ἐκφωνεῖ στὴν βουλὴ τὸν περίφημο λόγο του **«θὰ πολεμήσουμε»**. Διεκήρυξε τὴν ἀπόφαση γιὰ συνέχιση τοῦ πολέμου «ὥς τὸ τέλος», δηλαδὴ ὥς τὴν καταστροφὴ τῆς Γερμανίας.

Ἡ Βρεταννία, εἶπε, θὰ πολεμοῦσε, ἀκόμη κι ἂν καταλαμβανόταν ἀπὸ τὸν ἐχθρό,

> *«ἕως ὅτου ὁ Νέος Κόσμος, μὲ ὅλη τὴν ἰσχύ του σπεύσει σὲ βοήθεια καὶ ἀπελευθέρωση τοῦ Παλαιοῦ».*

Ἔτσι, ἀποκαλύπτει, **ποῦ στηρίζει τὴν ἀπόφασή του γιὰ συνέχιση τοῦ πολέμου** —στὴν ὑπόσχεση τοῦ Ρούζβελτ ὅτι θὰ σπεύσει σὲ βοήθειά του.

2. **Αὔγουστος 1940:** Ὁ Ρούζβελτ ὑπογράφει συμφωνία μὲ τὸν Καναδὸ πρωθυπουργὸ **Κίνγκ** γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἄμυνα τοῦ Καναδᾶ. Βεβαίως, μία εἰσβολὴ στὸν Καναδᾶ εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπίθανη, ἀλλὰ τὸ θέμα εἶναι ὅτι αὐτός, ὡς μέλος τῆς Κοινοπολιτείας, βρίσκεται ἤδη σὲ πόλεμο μὲ τὴν Γερμανία καὶ τὴν Ἰταλία. Ἄρα, ἡ

συμφωνία, τὴν ὁποία συνάπτει ὁ Ροῦζβελτ γιὰ συμμετοχὴ τῶν ΗΠΑ στὴν ἄμυνα ἑνὸς ἐμπόλεμου κράτους, συνιστᾶ ἔμμεση ἐμπλοκή τους στὸν πόλεμο, ὁ ὁποῖος γίνεται μὲ σκοπὸ τὴν ἐνθάρρυνση τῶν φιλοπόλεμων Βρεταννῶν.

3. **Τὴν ἴδια ἐποχὴ (καλοκαίρι 1940)**: Ὁ Ροῦζβελτ στέλνει στρατιωτικοὺς παρατηρητὲς στὴν Βρεταννία, γιὰ νὰ μελετήσουν ἐπιτοπίως τὶς ἀνάγκες τῶν Βρεταννῶν, σὲ πολεμικὸ ὑλικό. Ἄρα: «κρατᾶτε κι ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ!»

4. **Λίγο ἀργότερα:** Φθάνει στὴν Ἀγγλία καὶ ὁμάδα ἀπεσταλμένων μυστικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ΗΠΑ. Προσκομίζουν ἕνα δῶρο: τὸ πιὸ πρόσφατο μηχάνημα ἀποκρυπτογραφήσεων, τὸ ὁποῖο κατασκεύασαν οἱ ΗΠΑ, τὸ λεγόμενο «Πορφυρὸ» (Purple). Ἄρα: *«Μὴ δεχθεῖτε εἰρήνη! Ἡ τεχνολογία μου θὰ στηρίξει τὸν πόλεμό σας»!*[123]

5. **Σεπτέμβριος τοῦ 1940:** Ὁ Ροῦζβελτ παραχωρεῖ, ὡς δῆθεν... «πλεονάσματα» στοὺς Βρεταννοὺς τὰ 50 ἀντιτορπιλλικά, τὰ ὁποῖα εἶχε ὑποσχεθεῖ καὶ ἐπὶ πλέον 900 πυροβόλα καὶ ἀριθμὸ ἀεροπλάνων. Τὸ κάνει χωρὶς ἔγκριση τοῦ Κογκρέσσου!

Εἰσπράττει ὅμως καὶ ἀντάλλαγμα: τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαταστήσει γιὰ 99 χρόνια ἀμερικανικὲς βάσεις σὲ ἀγγλικὲς κτήσεις στὴν Ἀμερική, ἀπὸ τὴ Νέα Γῆ ὥς τὴν Γουϊάνα. Ὁ Ροῦζβελτ ἀρχίζει νὰ ἐκτοπίζει τὴν Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία, γιὰ τὴν ὁποία νομίζει ὅτι μάχεται ὁ Τσῶρτσιλ. Ἄν ὁ Χίτλερ εἶναι τὸ πρῶτο θῦμα τῆς παγιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ Τσῶρτσιλ εἶναι τὸ δεύτερο. Ὁ πρῶτος παγιδεύτηκε νὰ ἐξαπολύσει τὸν πόλεμο. Ὁ δεύτερος νὰ τὸν συντηρήσει, ἀναλώνοντας τὴν Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία.

6. **Τὸν ἴδιο μῆνα:** Πείθει τὸ Κογκρέσσο νὰ ψηφίσει (ἔστω γιὰ ἕνα χρόνο, ἀλλὰ μὲ δυνατότητα ἀνανεώσεως) τὴν ὑποχρεωτικὴ στρατιωτικὴ θητεία. Ἄρα πρὸς Βρεταννούς: «Ἀντέξτε κι ἐρχόμαστε!».

---

123. Οἱ ἐνέργειες τοῦ Ροῦζβελτ, ποὺ ἀναφέρω στὶς παρ. 9-10, ἔγιναν μυστικὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Κογκρέσσου.

7. Διατάσσει τὰ πολεμικὰ τῶν ΗΠΑ νὰ παρακολουθοῦν τὰ γερμανικὰ ὑποβρύχια καὶ νὰ ἐνημερώνουν σχετικὰ τοὺς Βρεταννούς.

8. Ἀναθέτει στὰ ἀμερικανικὰ ναυπηγεῖα νὰ ἐπισκευάζουν Βρεταννικὰ πλοῖα.

9. Στέλνει ὁμάδα ἀξιωματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ τῶν ΗΠΑ, μὲ ἐπικεφαλῆς ναύαρχο, στὸ Λονδῖνο, γιὰ νὰ μελετήσουν τρόπους καὶ μέσα ἀμερικανοαγγλικῆς συνεργασίας κατὰ τῆς Γερμανίας (μὲ τὴν ὁποία οἱ ΗΠΑ δὲν βρίσκονται σὲ πόλεμο).

10. Καρπὸς αὐτῆς τῆς συνεργασίας εἶναι ὁ κοινὸς Ἀγγλοαμερικανικὸς πολεμικὸς σχεδιασμός, ὁ ὁποῖος προωθεῖται μετὰ τὴν ἐπανεκλογὴ τοῦ Ροῦζβελτ. Γιὰ τὴν ἐπεξεργασία του, φθάνουν στὴν Οὐάσιγκτων Βρεταννοὶ ἀπεσταλμένοι. Κανεὶς Ἀμερικανὸς —ἔξω ἀπὸ τὸν στενὸ κύκλο τῶν συνεργατῶν τοῦ Ροῦζβελτ, καὶ ἰδίως τὸ Κογκρέσσο δὲν ἔπρεπε νὰ πληροφορηθεῖ τὸ γεγονός. Γι' αὐτό, οἱ Βρεταννοὶ φθάνουν μὲ πολιτικὴ περιβολή, παριστάνοντας τοὺς ἐμπορικοὺς ἀντιπροσώπους. Ἦρθαν στὰ τέλη Ἰανουαρίου 1941, μὲ τὸ βρεταννικὸ πολεμικὸ πλοῖο «Βασιλεὺς Γεώργιος V», τὸ ὁποῖο προσόρμισε στὴν Ἀννάπολη, φέρνοντας τὸ νέο πρεσβευτὴ τῆς Βρεταννίας, λόρδο **Χάλιφαξ**. Τοὺς συνόδευε καὶ ὁ ἀμερικανὸς στρατιωτικὸς ἀκόλουθος στὸ Λονδῖνο, ταξίαρχος Ρέημοντ Λὴ (Raymond E. Lee). Οἱ Βρεταννοὶ ἀντιπρόσωποι ἔμειναν στὶς ΗΠΑ δύο μῆνες καὶ εἶχαν δεκατέσσερις συσκέψεις μὲ τοὺς Ἀμερικανοὺς συναδέλφους των, χωρὶς κανεὶς νὰ πάρει εἴδηση. Ὁ ἴδιος ὁ Ροῦζβελτ δὲν μετέσχε σὲ καμμία σύσκεψη, προσποιούμενος ὅτι ἀγνοεῖ τὰ πάντα. Ἂν ἡ ὑπόθεση ἀποκαλυπτόταν, θὰ δήλωνε ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ ἐνήργησαν, χωρὶς τὴν ἄδειά του καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἐνημερώσουν, καὶ φυσικὰ θὰ τὴν πλήρωναν αὐτοί.

> ***«Ὁ πρόεδρος, ἔγραψε ὁ Μάρσαλ, ὑποτίθεται ὅτι δὲν ἤξερε τίποτε σχετικῶς, τοὐλάχιστον ἐπισήμως».***

11. Οἱ συσκέψεις κατέληξαν:

i) Στὴν υἱοθέτηση βασικῶν κατευθυντηρίων ἀρχῶν γιὰ τὴν διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες κυριώτατη ἦταν ἡ προτεραιότητα στὸ Εὐρωπαϊκὸ μέτωπο.

ii) Στὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν ἄμεση ἀνταλλαγὴ μονίμων στρατιωτικῶν ἀντιπροσωπειῶν συνεργασίας.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσημη εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ὁ Ρούζβελτ εἶχε ἤδη ἕτοιμο τὸ σχέδιο «Οὐράνιο Τόξο», τὸ ὁποῖο προέβλεπε εἰσβολὴ ἀμερικανοβρετανnικῶν δυνάμεων στὴν Εὐρώπη —ἄλλη μιὰ ἀπόδειξη γιὰ τὰ μακρόπνοα κοσμοκρατορικὰ σχέδιά του.

12. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογή του γιὰ γ' προεδρικὴ θητεία, ὁ Ρούζβελτ προχώρησε στὸ «νόμο περὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ», ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπέτρεπε νὰ «ἐκμισθώνει» ἢ νὰ «δανείζει» κάθε εἴδους πολεμικὸ ὑλικὸ σὲ ὁποιαδήποτε χώρα, ἀντίπαλο τοῦ Ἄξονα.

Στὶς 15 Μαρτίου 1941, μετὰ τὴν δημοσίευση τοῦ νόμου, ὁ Ρούζβελτ μίλησε σὲ γεῦμα τῶν ἀνταποκριτῶν Τύπου στὸν Λευκὸ Οἶκο. Εἶναι ὁ περίφημος λόγος του γιὰ «τὸ ὁπλοστάσιο τῶν δημοκρατιῶν». Μ' αὐτόν, ὑπόσχεται σὲ ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χίτλερ «πλοῖα, τρόφιμα, κανόνια καὶ ἀεροπλάνα».

13. Σ' ὅλο τὸ διάστημα, ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1940 ὥς τὴν ἄνοιξη τοῦ 1941, ποὺ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ πραγματοποιηθεῖ ἀγγλογερμανικὴ εἰρήνη, ὁ Ρούζβελτ ἀναπτύσσει πυρετώδη ἀντιγερμανικὴ δραστηριότητα, προσφέροντας κάθε εἴδους ἐκδουλεύσεις καὶ στηρίξεις στοὺς Βρεταννοὺς ὀπαδοὺς τῆς συνεχίσεως τοῦ πολέμου. Παράδειγμα: Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1941, ὁ Ρούζβελτ ἔστειλε πρεσβευτὴ στὸ Βισύ, τὸ ναύαρχο **Οὐίλλιαμ Λῆχυ**[124] μὲ ἀποστολὴ νὰ

124. Ὁ Λῆχυ εἶχε συνδεθεῖ φιλικῶς μὲ τὸν Ρούζβελτ, τὸ 1913, ὅταν ἦταν κυβερνήτης τοῦ «Ντόλφιν» καὶ ὁ δεύτερος ὑφυπουργὸς Ναυτικῶν. Τὸ 1937, ὁ Ρούζβελτ τοῦ ἀνέθεσε τὸ γραφεῖο ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὸ 1939, μετὰ τὴν ἀποστρατεία

κρατήσει τὴν Γαλλία τοῦ Πεταὶν ἔξω ἀπὸ τὸν Ἄξονα. Σὲ ἀντάλλαγμα πρόσφερε:

i) Νὰ μεσολαβήσει στὴν Βρεταννία γιὰ χαλάρωση τοῦ ἀποκλεισμοῦ, τὸν ὁποῖο εἶχε ἐπιβάλει καὶ στὴν Γαλλία, ὥστε νὰ ἐπιτραπεῖ νὰ φθάσουν τρόφιμα σ' αὐτήν, μὲ τὸν ὅρο ὅτι δὲν θὰ πήγαιναν στοὺς Γερμανούς.

ii) Νὰ διατηρήσει τὸ status quo στὶς γαλλικὲς Ἀντίλλες καὶ στὴν γαλλικὴ Γουϊάνα, μὲ τὸν ὅρο ὅτι τὰ γαλλικὰ πολεμικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα βρίσκονταν ἐκεῖ, θὰ ἀκινητοποιοῦνταν καὶ ὅτι ὁ γαλλικὸς χρυσός, ὁ ὁποῖος φυλασσόταν στὴν Μαρτινίκα, δὲν θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς ὄφελος τῆς Γερμανίας.

14. Ἀποκαλυπτικό:

Ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Ροῦζβελτ στὸ Λονδῖνο, **Τζόζεφ Κέννεντυ** (πατέρας τοῦ μετέπειτα προέδρου Τζὼν Κέννεντυ) ἀναφέρει:

> *«Εἰσηγοῦμαι νὰ μὴν ὑποστηρίξετε τὴν Μ. Βρεταννία σ' ἕναν παράλογο πόλεμο».*

Ἀντιθέτως, προτείνει νὰ ἐνθαρρυνθεῖ τὸ Λονδῖνο νὰ συνάψει συμφωνία εἰρήνης μὲ τὴν Γερμανία. Ἀμέσως, ὁ Ροῦζβελτ τὸν ἀνακαλεῖ. Αὐτό, παρ' ὅλο ποὺ ὁ Κέννεντυ τὸν εἶχε ὑποστηρίξει, μὲ τὴν ἐκλογικὴ δύναμη καὶ τὴν τεράστια περιουσία, τὴν ὁποία διέθετε. Δὲν θὰ ἐπιτρέψει σὲ κανένα νὰ τοῦ κλείσει τὸν δρόμο πρὸς τὸν πόλεμο καὶ τὴν Pax Americana.

του, τὸν διόρισε κυβερνήτη τοῦ Πόρτο-Ρίκο. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸν ἔστειλε στὸ Βισύ. Ὅταν ἐπέστρεψε ἀπὸ ἐκεῖ, τὸν Μάϊο τοῦ 1942, ἀνέλαβε πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῶν Ἀρχηγῶν Ἐπιτελείων καὶ στὴν συνέχεια ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ Προέδρου. Ἦταν, δηλαδή, ἀπὸ τοὺς κυριώτερους συνεργάτες τοῦ Ροῦζβελτ.

δ) Ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους

«Δὲν ξέρω τί θ' ἀπογίνει, ἄν ἡ Ἀγγλία ἐξακολουθήσει νὰ μάχεται μόνη της, ὅταν ἔρθει τὸ 1942» (Τηλεγράφημα Τσῶρτσιλ πρὸς Χόπκινς —Ἰούνιος 1942)

1. Τὴν παράταξη τῶν φιλοπολέμων στὴν Βρεταννία συγκροτοῦσαν:

- *Οἱ μεγαλοκεφαλαιοκράτες* ἐπιχειρηματίες, οἱ ὁποῖοι πρόσβλεπαν σὲ κέρδη διὰ τοῦ πολέμου.
- *Οἱ αὐτοκρατοριστές, οἱ ὁποῖοι* ἤθελαν, ἄν ὄχι ἐπέκταση, τοὐλάχιστον διατήρηση τῆς βρεταννικῆς κοσμοκρατορίας.
- *Οἱ στρατιωτικοί*, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν πολεμικὲς δάφνες.
- *Οἱ πολιτικοί*, οἱ ὁποῖοι ἐπεδίωκαν δύναμη.

Αυτοὺς τοὺς στήριζαν καὶ τοὺς ἐνθάρρυναν ὁ Ροῦζβελτ καὶ οἱ ἀνὰ τὸν κόσμο Ἑβραῖοι, ἰδίως τὰ λόμπυ τους στὶς ΗΠΑ, στὴν Γαλλία καὶ στὴν Ἀγγλία.

Ἀντίθετος πρὸς τὸν πόλεμο ἦταν ὁ λαός. Τὴν φιλοπόλεμη παράταξη ἐξέφραζαν οἱ Τσῶρτσιλ, Μπήβερμπρουκ, Μπράκεν, Ντὰφ Κοῦπερ, Ἄρλινγκτον.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, καὶ στὶς παραμονὲς τοῦ Α΄ παγκοσμίου, ὁ Τσῶρτσιλ ἀνῆκε στοὺς φιλοπόλεμους, οἱ ὁποῖοι ἀνησυχοῦσαν ἀπὸ τὴν ἄνοδο τῆς ἰσχύος καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν ραγδαία ἀνάπτυξη τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῆς Γερμανίας καὶ πίεζαν τὸν πρωθυπουργὸ Herbert Henry Asquith πρὸς τὴν υἱοθέτηση φιλοπόλεμης πολιτικῆς[125].

2. Ὑποστηριζόμενοι, ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς, ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ πολέμου ἐπικρατοῦν πλήρως στὴν Βρεταννία. Οἱ προ-

---

125. Τὸ πιὸ ὡραῖο εἶναι ὅτι, μιλῶντας στὸ μικρὸ ὑπουργικὸ συμβούλιο, στὶς 22 Ἰουνίου 1941, ὁ Τσῶρτσιλ ἐξεφώνησε φιλιππικὸ κατὰ τοῦ Τσάμπερλαιν, ποὺ *«ὁ ἐγωϊσμός του καὶ ἡ ἀπηρχαιωμένη σκέψη του δὲν τὸν ἄφηναν νὰ δεῖ ὅτι θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ εἴχαμε ἀποφύγει αὐτὸν τὸν τρελλὸ πόλεμο».*

τάσεις, οἱ μεσολαβήσεις, τὰ ἀνοίγματα εἰρήνης, ἀπορρίπτονται. Ὁ πόλεμος συνεχίζεται ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀμερικανικῆς εἰσόδου σ' αὐτόν. Στὸ μεταξύ, ὅμως, ὁ Ροῦζβελτ ὑποσκάπτει μεθοδικῶς τὴν ὕπαρξη τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ συνέχιση τοῦ πολέμου εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους της.

Μὲ τὸ νόμο «cash and carry», οἱ Βρεταννοὶ μποροῦν πλέον καὶ ἀγοράζουν ἐφόδια ἀπὸ τὶς ΗΠΑ. Ὑποχρεώνονται, ὅμως, νὰ τὰ πληρώνουν τοῖς μετρητοῖς καὶ νὰ τὰ μεταφέρουν οἱ ἴδιοι. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ Ροῦζβελτ ἀπορρόφησε ὅλα τὰ συναλλαγματικὰ ἀποθέματα τῆς Μ. Βρεταννίας, τὰ ὁποῖα μέσα στὸ 1940 ἔπεσαν ἀπὸ 5 δισ. λίρες σὲ 1 δισ. Τὸ 80% τῶν ἀποθεμάτων τῆς Αὐτοκρατορίας εἶχαν μετακομίσει ἀπὸ τὰ ἀγγλικὰ στὰ ἀμερικανικὰ θησαυροφυλάκια!

Ὁ πόλεμος συνεχίζεται. Καὶ ἡ Βρεταννία, ἀφοῦ ἐξάντλησε τὸν χρυσὸ καὶ τὸ συνάλλαγμά της, ἀναγκάζεται νὰ ξεπουλήσει ὅλα τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶχε στὶς ΗΠΑ καὶ στὴν Λατινικὴ Ἀμερική, ἰδίως στὴν Ἀργεντινή. Μόνον ἔτσι καταφέρνει νὰ πληρώσει τὰ ἐφόδια, τὰ ὁποῖα ἀγοράζει ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ. Πολεμῶντας τὴν Γερμανία, ἡ Βρεταννία καταστρεφόταν οἰκονομικῶς. Καὶ ὑποδουλωνόταν στὶς ΗΠΑ, τῶν ὁποίων ὁ πρόεδρος τῆς πρόσφερε συνεχῶς ἐφόδια.

3. Τελικῶς, ἦλθε ἡ ὥρα ποὺ ἡ Βρεταννία δὲν εἶχε νὰ πληρώσει σὲ χρῆμα. Τότε, ὁ Ροῦζβελτ ἀπαίτησε πληρωμὴ σὲ εἶδος. Καὶ τὴν πῆρε. Γιὰ νὰ παραχωρήσει στὴν Βρεταννία 50 παλιὰ ἀντιτορπιλλικὰ καὶ 900 παλιὰ γαλλικὰ πυροβόλα, ἀπαίτησε νὰ πατήσει στὶς κτήσεις της στὸ δυτικὸ ἡμισφαίριο, ὅπως καὶ ἔγινε.

4. Μὲ τὸ τέλος τοῦ 1940,ἡ Βρεταννία δὲν ἔχει πλέον οὔτε χρυσό, οὔτε συνάλλαγμα, οὔτε ἄλλα περιουσιακὰ στοιχεῖα γιὰ ξεπούλημα στὸ Δυτικὸ ἡμισφαίριο, οὔτε τὴν δυνατότητα νὰ προσφέρει ἄλλες βάσεις. Τί θὰ γίνει; Θὰ κάνει εἰρήνη; Ὄχι! Ὁ Ροῦζβελτ σπεύδει σὲ βοήθειά της. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1941 ψηφίζεται ὁ νόμος 1776 «περὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ», ὁ ὁποῖος μπαίνει σ' ἐφαρμο-

γὴ ἀπὸ τὸν Μάρτιο. Μ' αὐτὸν καταργεῖται ἡ ἀπαγόρευση χορηγήσεως δανείων σὲ κράτη, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἐξοφλήσει τὰ χρέη τους. Ἔτσι, ἡ «βοήθεια» πρὸς τὴν Βρεταννία συνεχίζεται. Καὶ μαζί της, ἡ αὔξηση τῆς ἐξαρτήσεώς της ἀπὸ τὶς ΗΠΑ. Προσέξτε τὸ timing. Ὁ νόμος μπαίνει σὲ ἰσχύ, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ ΗΠΑ ἀπομύζησαν ὅλα τὰ οἰκονομικὰ ἀποθέματα τῆς Βρεταννίας.

5. Τὸ πολιτικὸ ἐπιχείρημα, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Ρούζβελτ πείθει τὸ Κογκρέσσο νὰ ψηφίσει τὸ νόμο εἶναι ὅτι, παρέχοντας στοὺς Βρεταννοὺς τὴν δυνατότητα νὰ πολεμοῦν, ἀποφεύγεται ἡ ἀποστολὴ Ἀμερικανῶν στὰ πεδία τῶν μαχῶν. Στὴν πραγματικότητα, ὁ νόμος συνιστᾶ κήρυξη πολέμου ὑπὸ προθεσμίαν καὶ ἀποτελεῖ ἄλλο ἕνα ἀποφασιστικὸ βῆμα πρὸς τὴν ἀποστολὴ τῶν παιδιῶν τῆς Ἀμερικῆς στὰ πεδία τῶν μαχῶν.

6. Ἡ Βρεταννία χρωστᾶ, ἀλλὰ θὰ πάρει νέα δάνεια, δηλαδὴ πολεμικὸ ὑλικὸ μὲ πίστωση. Ἐπὶ πλέον, θὰ πάρει καὶ **«πολεμικὰ μηχανήματα» μὲ τὴν μορφὴ «ἐκμισθώσεως».** Ἀκόμη, ἂν καὶ ἐμπόλεμη, ὄχι μόνον παίρνει ἐφόδια, χωρὶς νὰ τὰ πληρώνει σὲ μετρητά, ἀλλὰ καὶ ἀπαλλάσσεται κατὰ ἕνα μέρος ἀπὸ τὴν μεταφορά τους.

7. Μέσα στὸ 1941, ἡ Μ. Βρεταννία παίρνει ἀπὸ τὶς ΗΠΑ ἐφόδια ἀξίας 750 ἑκ. δολλαρίων. Ἔτσι, *ὁ Τσῶρτσιλ πείθεται νὰ συνεχίσει τὸν πόλεμο.* Ὁ Ρούζβελτ ἄλλωστε τὸν διαβεβαιώνει ὅτι, μόλις ὡριμάσουν τὰ πράγματα ἀπὸ πλευρᾶς ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης, θὰ μπεῖ στὸν πόλεμο, στὸ πλευρό του.

ε) Ποιός ἐξαπατᾶ ποιόν;

«Καὶ εἶπεν ὁ Ἀδάμ. Ἡ γυνή, ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔφαγον» **(Γένεσις κεφ. 3).**

Ἔχει ὑποστηριχθεῖ ἡ ἄποψη ὅτι οἱ ΗΠΑ μπῆκαν στὸν πόλεμο, ἐπειδὴ τὶς παρέσυρε ἡ Βρεταννία. Αὐτὸ ὑποστηρίζει λ.χ. ὁ Ἀμερικανὸς Τόμας Τρόϊ, πρώην ἀνώτερο

στέλεχος τῆς CIA[126]*. Τὴν ἄποψή του τὴν βασίζει κυρίως σὲ ἐκτενῆ ἔκθεση, ἡ ὁποία συντάχθηκε τὸ 1945 ἀπὸ τὶς ἀμερικανικὲς μυστικὲς ὑπηρεσίες, σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἰντέλλιτζενς Σέρβις, ἡ ὁποία οὐδέποτε δημοσιεύθηκε καὶ ἀναφέρεται στὶς «μυστικὲς δραστηριότητες στὸ Δυτικὸ Ἡμισφαίριο κατὰ τὴν περίοδο 1940-45».*

Στὴν ἐν λόγῳ ἔκθεση ἀποκαλύπτεται ὅτι οἱ βρεταννικὲς μυστικὲς ὑπηρεσίες, μὲ σκοπὸ νὰ παρασύρουν τὶς ΗΠΑ στὸν πόλεμο μέσῳ πρακτόρων τους προέβησαν σὲ ἐνέργειες ποὺ ἀναφέρω ἀμέσως παρακάτω.

1. **Ἐξαγόρασαν τὶς μεγαλύτερες ἀμερικανικὲς ἐφημερίδες.** Οἱ **«Νιοὺ Γυόρκ Τάϊμς»**, ἡ **«Χέραλντ Τρίμπιουν»** τῆς Ν. Ὑόρκης, ἡ **«Νιοὺ Γυόρκ Πόορ»**, ἡ **«Μπάλτιμορ Σὰν»** καὶ ἄλλες, περιῆλθαν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴ πρακτόρων τῶν Βρεταννῶν. Γιὰ τὴν μεταστροφὴ τῆς ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης ἐργάσθηκαν σημαίνοντες ἀρθρογράφοι, ὅπως ὁ Οὐόλτερ **Λίπμαν**, ὁ **Ντριοὺ Πίρσον**, ὁ Οὐόλτερ Οὐίντσελ κ.ἄ.

2. **Διοχέτευαν παραπλανητικὲς πληροφορίες σὲ ραδιοσταθμούς, εἰδησεογραφικὰ πρακτορεῖα καὶ ἐφημερίδες τῶν ΗΠΑ.** Λ.χ. τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1941, τὴν ὥρα ποὺ ὁ γερουσιαστὴς **Τζέραλντ Νάϊ** μιλοῦσε στὴν Βοστώνη, ἐκθειάζοντας τὴν ἀντιεβραϊκὴ πολιτικὴ τοῦ Χίτλερ, ὁ τοπικὸς ραδιοσταθμὸς μετέδωσε ἐκτάκτως τὴν εἴδηση ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ὁλλανδίας συλλαμβάνονταν, ἀπογυμνώνονταν ἀπὸ κάθε περιουσιακὸ στοιχεῖο καὶ φυλακίζονταν καὶ ὅτι 951 ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν ἤδη ἐκτελεσθεῖ «σὲ θαλάμους ἀσφυξίας». Ἡ εἴδηση ἦταν **ψευδής**, ἀλλὰ προκάλεσε ἀναταραχὴ στὴν συγκέντρωση τοῦ Νάϊ, ὁ ὁποῖος ὅταν ρωτήθηκε σχετικῶς, ἀπάντησε ὅτι θὰ ἐρευνήσει κ.λπ. Τὴν ἑπομένη οἱ ἐφημερίδες τῶν ΗΠΑ ἦσαν ἀφιερωμένες στὰ δεινὰ τῶν ὑπὸ κατοχὴν Εὐρωπαίων. Ἄλλο παρά-

126. *«Τὸ Βῆμα»*, 1 Ἀπρ. 1990, σ. 24.

δειγμα: Τὴν ἴδια ἐποχή, ὁ βουλευτὴς **Χάμιλτον Φίς**, τοῦ Μιλγουόκι, ἐνῶ μιλοῦσε σὲ μεγάλη συγκέντρωση ὑπὲρ τῆς διαφυλάξεως τῆς ἀμερικανικῆς οὐδετερότητας, ἔλαβε 42 τηλεγραφήματα ἀπὸ τὸ Βερολῖνο, μὲ τὶς ὑπογραφὲς τοῦ Χίτλερ, τοῦ Γκαῖμπελς, τοῦ Γκαῖρινγκ κ.ἄ., οἱ ὁποῖοι τὸν συνέχαιραν γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς τους. **Φυσικά**, τὰ τηλεγραφήματα ἦσαν **πλαστὰ** καὶ εἶχαν σταλεῖ ἀπὸ τὸ Λονδῖνο!

3. **Παρεμπόδιζαν συστηματικῶς τὴν δραστηριότητα προσωπικοτήτων καὶ ὀργανώσεων, ποὺ ἦσαν ὑπὲρ τῆς μὴ ἐμπλοκῆς τῶν ΗΠΑ στὸν πόλεμο.** Μία σταθερὴ μέθοδος τῶν Βρεταννῶν καὶ τῶν φίλων τους ἦταν νὰ τυπώνονται **πλαστὰ** εἰσιτήρια γιὰ τὶς συγκεντρώσεις ὀργανώσεων, ὅπως ἡ «Πρῶτα ἡ Ἀμερική». Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἐμφανίζονται τρία-τέσσερα ἄτομα γιὰ τὴν ἴδια θέση καὶ νὰ προκαλεῖται χάος.

4. **Προκαλοῦσαν προβλήματα σὲ ἐπιχειρήσεις μὴ φιλικὲς πρὸς τὰ βρεταννικὰ συμφέροντα.** Ἔτσι λ.χ. διέδωσαν ψευδῶς ὅτι ἡ **I.G. Farben Industrie,** γερμανικὴ φαρμακοβιομηχανία μὲ μεγάλη δραστηριότητα στὶς ΗΠΑ, παρασκεύαζε λάθος φάρμακα, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν θάνατο ἀρκετῶν ἀπὸ τοὺς λῆπτες των. Γιὰ τὴν **Standard Oil,** ἡ ὁποία συνεργαζόταν ἐμπορικῶς μὲ τὴν Γερμανία, διέδωσαν ψευδῶς ὅτι ἀνεφοδίαζε κρυφὰ στὸ Νιοὺ Τζέρσεϋ, γερμανικὰ ὑποβρύχια, τὰ ὁποῖα δροῦσαν ἔξω ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τῶν ΗΠΑ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ διαταχθοῦν ἀνακρίσεις ἐναντίον τῆς ἑταιρίας, ἡ ὁποία ἀναγκάσθηκε νὰ διακόψει τὴν συνεργασία της μὲ τὴν Γερμανία.

5. Ἡ ὅλη παραπάνω προσπάθεια κατευθυνόταν ἀπὸ τὴν «British Securitg Coordination» (Βρεταννικὴ Ὑπηρεσία Συντονισμοῦ Ἀσφαλείας: BSC), ἐπικεφαλῆς τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Καναδὸς **σὲρ Οὐίλλιαμ Στέφενσον**, ὁ ὁποῖος ἐγκαταστάθηκε στὶς ΗΠΑ, ὡς δῆθεν ἐμπορευόμενος.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι προφανῶς ἀληθῆ. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο κατὰ τὴν

γνώμη μου ἀποτελεῖ **λάθος, εἶναι** τὸ **συμπέρασμα:** ὅτι **οἱ** ΗΠΑ **παρασύρθηκαν στὸν πόλεμο,** ἐξ αἰτίας τῆς παραπάνω **βρεταννικῆς** δραστηριότητας. **Διότι:**

1. Κατ' ἀρχήν, ὅταν λέμε ΗΠΑ, πρέπει νὰ ἐννοοῦμε Ροῦζβελτ. Καὶ αὐτὸς κάθε ἄλλο παρὰ παρασυρόταν. Ἀντιθέτως, **συνεργοῦσε** στὶς παραπάνω δραστηριότητες, οἱ ὁποῖες τὸν διευκόλυναν στὴν προσπάθειά του νὰ σπάσει τὴν οὐδετεροφιλία τῶν συμπατριωτῶν του. Ἔτσι, ὅταν τὸ 1940 ἵδρυσε τὴν OSS (πρόδρομο τῆς CIA), διόρισε διευθυντή της τὸν **Οὐίλλιαμ Ντόνοβαν**, τὸν ὁποῖο τὸ Λονδῖνο, κατὰ τὸν Τόμας Τρόϊ, στὰ ἀπόρρητα ἔγγραφά του, χαρακτήριζε **«ὁ ἄνθρωπός μας στὴν Ἀμερική»**. Δὲν γνώριζε ὁ Ροῦζβελτ τὸν δεσμὸ τοῦ Ντόνοβαν μὲ τὴν Ἰντέλλιντζενς; Ἀσφαλῶς, ναί. Καὶ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους τὸν διόρισε. Ἀκριβῶς, διότι ἤθελε νὰ συνεργασθεῖ μὲ τοὺς Βρεταννοὺς στὴν προπαρασκευὴ τῆς ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης γιὰ συμμετοχὴ στὸν πόλεμο.

2. Ὁ Τρόϊ ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ σύμβουλος τοῦ Ροῦζβελτ σὲ θέματα Τύπου, **Ρόμπερτ Σέργουντ**, δὲν ἔδινε στὴν δημοσιότητα κανένα λόγο ἢ ἄλλο κείμενο τοῦ προέδρου, τὸ ὁποῖο ἀναφερόταν σὲ εὐρωπαϊκὰ θέματα, ἂν προηγουμένως δὲν εἶχε τὸ «Ο.Κ.» τοῦ προαναφερθέντος Οὐίλλιαμ Στέφενσον. Φυσικά, θὰ ἦταν ἀδιανόητο νὰ ὑποθέσουμε ὅτι αὐτὸ γινόταν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ προέδρου, ὁ ὁποῖος ἤλεγχε τὰ πάντα.

3. Ὁ Ροῦζβελτ δὲν παρασυρόταν ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς —**συνεργαζόταν** μαζί τους. Κατὰ τὴν προσφιλῆ ὅμως τακτική του νὰ ρίχνει σὲ ἄλλους τὶς εὐθῦνες γιὰ δικές του ἐνέργειες, προσποιόταν ὅτι οἱ Βρεταννοὶ ἔκαναν κατάχρηση τῶν πρὸς αὐτοὺς καλῶν του διαθέσεων καὶ τὸν παγίδευαν. Αὐτὸ ἔκανε λ.χ. στὴν περίπτωση τοῦ δῆθεν χάρτη ἀναδιανομῆς τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, ποὺ ἤδη ἀνέφερα.[127]

127. Βλέπε στὸ παρόν, Δ, Ι, στ, ιι.

Δηλαδὴ ὁ Ρούζβελτ ἀξιοποιοῦσε τὶς ἐνέργειες τῶν Βρετανικῶν ὑπηρεσιῶν γιὰ τὴν προώθηση τῆς πολιτικῆς του, ἐνῶ ταυτοχρόνως θὰ παρουσιαζόταν ὡς ἄσχετος, ἂν αὐτὲς ἀποτύγχαναν ἢ ἀποκαλύπτονταν.

I V

Ο εἰρηνοπόλεμος

«Ὁ Πρόεδρος Ροῦζβελτ εἶναι ἕτοιμος νὰ διεξαγάγει τὸν πόλεμο, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν κηρύξει ἐπισήμως». (Τσῶρτσιλ πρὸς τὸ πολεμικὸ ὑπουργικό του συμβούλιο)

Ὁ λαὸς τῶν ΗΠΑ δὲν θέλει πόλεμο. Ὁ Ροῦζβελτ προσποιεῖται ὅτι συμφωνεῖ. Καὶ προχωρεῖ σταδιακῶς σὲ σοφὰ προγραμματισμένη κατολίσθηση πρὸς τὸν πόλεμο:

** Κάνει τὸ πᾶν, γιὰ νὰ πείσει τοὺς Βρεταννοὺς νὰ ἀπορρίψουν τὶς προτάσεις εἰρήνης καὶ νὰ συνεχίσουν τὸν πόλεμο.*

*** Μὲ ποικίλες ἐνέργειες προκαλεῖ τὸν Ἄξονα, ἐλπίζοντας ὅτι ὁ Χίτλερ, μὲ τὴν παρορμητικὴ φύση του, θὰ παρασυρθεῖ σὲ κήρυξη ἢ σὲ πράξεις πολέμου κατὰ τῶν ΗΠΑ, ὁπότε αὐτὲς θὰ ἐμφανισθοῦν ὡς «ἀμυνόμενες».*

**** «Ὡριμάζει» τοὺς Ἀμερικανούς, γιὰ νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν συμμετοχή τους στὸν πόλεμο.*

Μὲ τὰ παραπάνω, ὁ Ροῦζβελτ γίνεται ὁ ἐφευρέτης μιᾶς ἀσαφοῦς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἰσορροπεῖ ἀσταθῶς μεταξὺ εἰρήνης καὶ πολέμου, χωρὶς νὰ εἶναι οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο. Τὴν ἐφεύρεσή του θὰ χρησιμοποιήσει, μεταπολεμικῶς, σὲ μεγάλη ἔκταση ἡ Μόσχα.

α. Ὁ Ἀτλαντικὸς εἶναι δικός μου

«Ἕνα ἔθνος ἀποκαλύπτει τὸν ἑαυτό του ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ παράγει, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τιμᾶ, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ θυμᾶται» .Τζὼν Κέννεντυ

Ο Ρούζβελτ ἐπωφελεῖται ἀπὸ τὸν πόλεμο ποὺ διεξάγουν μεταξύ τους οἱ Εὐρωπαῖοι, γιὰ νὰ κάνει τὸ πρῶτο βῆμα: εἶναι ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἀμερικανικῆς κυριαρχίας στὸν Ἀτλαντικό. Ἀπὸ ἐκεῖ, σταδιακῶς, θὰ τὴν ἐπεκτείνει στὴν Ἀφρικὴ (ἀπόβαση στὴν γαλλικὴ Β. Ἀφρικὴ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1942), στὴν Μεσόγειο καὶ στὴν Εὐρώπη.

1. **18 Μαρτίου 1941:** Ὁ ναύαρχος **Ραΐντερ**, ἐκθέτει στὸν Χίτλερ τὸν κίνδυνο νὰ χάσει ἡ Γερμανία τὴν μάχη τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἐξ αἰτίας τῶν «**Παναμερικανικῶν Περιπολιῶν Οὐδετερότητας**». Μ' αὐτὲς τὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ συνοδεύουν τὶς νηοπομπὲς μὲ ἐφόδια πρὸς τὴν Βρεταννία ὥς τὴν Ἰσλανδία, περιορίζοντας ἔτσι στὸ ἐλάχιστο τὶς εὐκαιρίες τῶν Γερμανικῶν ὑποβρυχίων νὰ τὶς πλήξουν. Ὁ ναύαρχος ζητᾶ νὰ τοῦ δοθεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν νηοπομπῶν καὶ μάλιστα χωρὶς προειδοποίηση, ἀφοῦ συνοδεύονται ἀπὸ πολεμικά. Ὁ Χίτλερ ἀρνεῖται, γιὰ νὰ μὴ δώσει τὴν ἀφορμὴ στὸν Ρούζβελτ νὰ μπεῖ στὸν πόλεμο.

2. **Ἀπρίλιος 1941:** Ὁ Ρούζβελτ ἐπεκτείνει τὰ χωρικὰ ὕδατα τῶν ΗΠΑ ἀπὸ 3 μίλια σὲ 300! Δηλαδὴ τὰ ἑκατονταπλασιάζει! Καὶ φυσικὰ ἀπαγορεύει στὰ γερμανικὰ ὑποβρύχια νὰ μπαίνουν σ' αὐτὴν τὴν ζώνη. Ἔτσι, τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα μεταφέρουν ἐφόδια στὴν «**πολιορκούμενη**» Βρεταννία, κερδίζουν 300 μίλια ἀσφαλοῦς πλεύσεως. Πρόκειται γιὰ σκόπιμη πρόκληση. Καὶ ὅμως: Στὶς 4 Ἀπριλίου 1941, τὸ Γερμανικὸ Ναυαρχεῖο, ἀποφεύγοντας τὴν παγίδα, ἀναγνωρίζει τὰ 300 μίλια.

3. Τότε ὁ Ρούζβελτ κάνει ἀκόμη ἕνα βῆμα. Ἐκδίδει διαταγὴ πρὸς τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῶν ΗΠΑ νὰ ἀναλαμβάνουν **ἐπιθετικὴ** δράση

ἐναντίον τῶν γερμανικῶν πολεμικῶν πλοίων (ἐπιφανείας ἢ ὑποβρυχίων), τὰ ὁποῖα θὰ συναντοῦσαν στὸν «δυτικὸ Ἀτλαντικό», δηλαδὴ μέσα στὴ ζώνη, τὴν ὁποία ὁ ἴδιος αὐθαιρέτως εἶχε ὁρίσει ὡς «ζώνη ἀσφαλείας» τῶν ΗΠΑ, πέρα ἀπὸ τὰ χωρικά τους ὕδατα.

4. Μὲ βάση αὐτὴν τὴν διαταγή, τὴν ὁποία οἱ Ἀμερικανοὶ **κράτησαν μυστική**, ἕως ὅτου τὴν ἀποκάλυψε μεταπολεμικῶς ὁ Ρόμπερτ Σέργουντ[128], τὸ ἀμερικανικὸ ἀντιτορπιλλικὸ «Νίμπλαιη» στὶς 10 Ἀπριλίου 1941, ρίχνει βόμβες βυθοῦ ἐναντίον ἑνὸς γερμανικοῦ ὑποβρυχίου ποὺ ἐπεσήμανε. Ἡ ἐξήγηση, τὴν ὁποία δίνει ἡ Οὐάσινγκτων εἶναι ὅτι «τὸ ὑποβρύχιο εἶχε δώσει σημεῖα ὅτι θὰ ἐπετίθετο».[129] Φυσικά, ὁ κυβερνήτης τοῦ «Νίμπλακ», πλωτάρχης Ε.Ρ.Ν. Τάργκιν, δὲν τιμωρεῖται.

5. **13 Ἀπριλίου 1941:** Ὁ Ρούζβελτ πληροφορεῖται τὴν σύναψη ρωσοϊαπωνικοῦ συμφώνου μή ἐπιθέσεως. Ἔτσι, Ἰαπωνικὲς δυνάμεις, προοριζόμενες ὥς τότε γιὰ πιθανὸ πόλεμο μὲ τὴν Ρωσία, ἀποδεσμεύονταν, γιὰ νὰ ἀναλάβουν ἐνδεχομένως δράση ἐναντίον τῶν Ἀμερικανῶν. Γι' αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ μὲ νεώτερη διαταγή του, ἀνακαλεῖ τὴν προηγούμενη —περὶ ἐπιθετικῆς δράσεως κατὰ τῶν γερμανικῶν πλοίων στὸν δυτ. Ἀτλαντικό. Τὰ ἀμερικανικὰ πλοῖα πρέπει νὰ ἀρκοῦνται νὰ ἀναφέρουν τὶς κινήσεις τῶν γερμανικῶν δυτικῶς τῆς Ἰσλανδίας, χωρὶς νὰ βάλλουν ἐναντίον τους. Ὅπως γράφει ὁ Ρόμπερτ Σέργουντ[130], τὸ ρωσοϊαπωνικὸ σύμφωνο ἔκανε τὴν κατάσταση στὸν Εἰρηνικὸ πολὺ ἐπικίνδυνη γιὰ τοὺς Ἀμερικανούς, ὥστε θεωρήθηκε σκόπιμο νὰ μὴ ριψοκινδυνεύσουν περισσότερο καὶ στὸν Ἀτλαντικό.

---

128. *«Ροῦζβελτ καὶ Χόπκινς».*

129. Αὐτὸν τὸν ἰσχυρισμὸ ἐπαναλαμβάνει χωρὶς νὰ διερευνήσει τὸ θέμα, ὁ Γ. Σίρερ στὸ *«Ἡ ἄνοδος καὶ ἡ πτώση τοῦ Γ' Ράϊχ».*

130. *«Ροῦζβελτ καὶ Χόπκινς».*

6. **18 Ἀπριλίου: Ὁ Ροῦζβελτ ἐπεκτείνει τὴ «ζώνη ἀμερικανικῆς ἀσφαλείας»** ὥς τὴν 26η μοῖρα δυτικοῦ γεωγραφικοῦ μήκους. Δηλαδή, προωθεῖ τὰ χωρικὰ ὕδατα τῶν ΗΠΑ στά... 2300 μίλια! Ἔτσι, τὰ πηγαίνει στὰ 740 μ. ἀπὸ τὶς Εὐρωπαϊκὲς ἀκτές. Κατὰ τὸν Ροῦζβελτ, ὁ Ἀτλαντικὸς ἀνήκει κατὰ 76% στὶς ΗΠΑ καὶ μόνον κατὰ 24% στὴν Εὐρώπη! Ὡς μεσαιωνικὸς Πάπας-αὐτοκράτορας ὁρίζει ποῦ ἀρχίζει τὸ «Δυτικὸ Ἡμισφαίριο», περιλαμβάνοντας σ' αὐτὸ ἀκόμη καὶ τὶς Ἀζόρες!

7. Μὲ τὴν νέα ἐνέργειά του, ὁ Ροῦζβελτ ἀπαγορεύει στὴν Γερμανία ν' ἀναπτύσσει πολεμικὴ δράση κατὰ τοῦ ἐχθροῦ της στὸ 76% τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τὴν ἴδια ὥρα, ἀμερικανικὰ πολεμικὰ περιπολοῦν συνεχῶς, δέχονται βρετανικὰ σκάφη στὶς νηοπομπές τους, βοηθοῦν τοὺς Βρεταννοὺς στὴν ἐντόπιση τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων.

8. **20 Ἀπριλίου:** Ὁ ναύαρχος Ραῖντερ παρουσιάζεται καὶ πάλι στὸν Χίτλερ. Τοῦ ζητᾶ νὰ δώσει διαταγὴ ἐπιθέσεως ἐναντίον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῶν ΗΠΑ, τὰ ὁποῖα μεταφέρουν ἐφόδια διὰ τοῦ βορείου Ἀτλαντικοῦ πρὸς τὴν Βρεταννία. Ἡ διαταγή, τονίζει, θὰ ἦταν **σύμφωνη πρὸς τοὺς διεθνεῖς κανονισμούς**. Ὁ Χίτλερ, ὅμως, δὲν θέλει νὰ παράσχει ἀφορμὲς στὸν Ροῦζβελτ. Καὶ ἀπορρίπτει τὸ αἴτημα.

9. **26 Ἀπριλίου:** Ὁ Ροῦζβελτ καταλαμβάνει τὴν Γροιλανδία, ἡ ὁποία ἀνήκει σ' ἕνα εὐρωπαϊκὸ κράτος: τὴν Δανία. Εἶναι ἡ πρώτη σαφὴς ἐνέργειά του γιὰ κατάλυση τῆς κυριαρχίας τῶν Εὐρωπαίων ἔξω ἀπὸ τὴν ἤπειρό τους.

10. **21 Μαΐου:** Τὸ ἀμερικανικὸ φορτηγὸ **«Ρόμπιν Μούρ»**, τορπιλλίζεται ἀπὸ τὸ γερμανικὸ U-69 καὶ βυθίζεται. Ὁ κυβερνήτης τοῦ ὑποβρυχίου τιμωρεῖται ἀπὸ τὸν Χίτλερ.

11. **22 Μαΐου:** Ὁ Ραῖντερ ὑποβάλλει αὐτοπροσώπως ὑπόμνημα στὸν Χίτλερ, ὑποδεικνύοντας ἀντίμετρα ἐναντίον τῶν ἐχθρικῶν

ἐνεργειῶν τοῦ Ρούζβελτ. Καὶ πάλιν ὁ Χίτλερ δὲν συμφωνεῖ. Ὁ Ραΐντερ γράφει τότε στὸ ἡμερολόγιό του:

«Ὁ Φύρερ, δὲν ἐπιθυμεῖ γιὰ κανένα λόγο νὰ προκαλέσει ἐπεισόδια, τὰ ὁποῖα θὰ εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ βγοῦν οἱ ΗΠΑ στὸν πόλεμο».

12. **7 Ἰουλίου:** Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποβιβάζονται στὴν (δανικὴ) Ἰσλανδία καὶ τὴν καταλαμβάνουν, μὲ μία ταξιαρχία πεζοναυτῶν. Ἀντικαθιστοῦν τοὺς Ἄγγλους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταλάβει τὸ νησὶ ἀπὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1940. Ὁ Ρούζβελτ αἰτιολογεῖ τὴν ἀπόφασή του, μὲ τὴν ἀνάγκη ἄμυνας τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Ὁ Ρ. Καρτιὲ[131] σχολιάζει:

«Κανένας δὲν γελιέται. Ἡ ἐνέργεια ἔχει ἐπιθετικὸ χαρακτῆρα. Ἡ Ἀμερικὴ πλησιάζει τὴν Γερμανία, βάζει πόδι σὲ μία χώρα, ἡ ὁποία θεωρητικὰ ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς Εὐρώπης».[131]

13. Ὁ Ραΐντερ σπεύδει στὸν Χίτλερ. Τοῦ ὑποβάλλει νέο ὑπόμνημα ὅπου ἀναφέρει ὅλες τὶς ἐπιθετικὲς πράξεις τοῦ Ρούζβελτ καὶ ζητᾶ τὴν ἄδεια νὰ βυθίζει τὰ ἀμερικανικὰ φορτηγὰ καί, **«ἂν οἱ περιστάσεις τὸ ἐπέβαλλαν»**, νὰ ἐπιτίθεται καὶ ἐναντίον τῶν ἀμερικανικῶν πολεμικῶν. Ὁ Χίτλερ ἀρνεῖται. Ἀντιθέτως, ἐκδίδει διαταγή, στὶς 19 Ἰουλίου 1941, μὲ τὴν ὁποία ὁρίζει ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἐπίθεση ἐναντίον ἀμερικανικῶν ἐμπορικῶν πλοίων, ἀκόμη καὶ ὅταν αὐτὰ συμπλέουν μὲ ἀγγλικὲς νηοπομπές, ἐφ' ὅσον βρίσκονται στὴν θαλάσσια ὁδὸ ΗΠΑ-Ἰσλανδία.

14. **Αὔγουστος:** Ὁ «οὐδέτερος» Ρούζβελτ συναντᾶ τὸν ἐμπόλεμο Τσῶρτσιλ στὴν Νέα Γῆ (ἀγγλικὴ κτήση στὴν Ἀμερικανικὴ ἤπειρο) καὶ ὑπογράφουν μαζὶ τὸν περιβόητο **«Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ».** Οἱ οὐδέτερες ΗΠΑ ὁρίζουν, μαζὶ μὲ τὴν ἐμπόλεμη Μ. Βρε-

131. *«Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου».*

ταννία, τοὺς σκοποὺς τοῦ πολέμου καὶ τὴν μορφή, τὴν ὁποία πρέπει νὰ πάρει ὁ κόσμος μετὰ ἀπὸ τὴν ἧττα τοῦ Ἄξονος!

15. **Τέλη Αὐγούστου:** Οἱ Γερμανοὶ τορπιλλίζουν δύο ἀμερικανικὰ φορτηγά.

16. **15 Σεπτεμβρίου:** Ὁ Ροῦζβελτ διατάσσει τὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ νὰ βυθίζουν κάθε γερμανικὸ ὑποβρύχιο, τὸ ὁποῖο θὰ ἐπετίθετο ἐναντίον «συμμαχικῶν ἐμπορικῶν πλοίων». Δηλαδὴ μία «οὐδέτερη» χώρα θὰ ἐπιτίθεται ἐναντίον μιᾶς ἐμπόλεμης, ὅποτε αὐτὴ χτυπᾶ τὸν ἐχθρό της —μιὰν ἄλλη ἐμπόλεμη!

17. **21 Σεπτεμβρίου:** Τὸ ἀμερικανικὸ καταδρομικὸ Greer ἐπιτίθεται ἐναντίον τοῦ γερμανικοῦ ὑποβρυχίου U-652, μὲ δύο βόμβες βυθοῦ. Αὐτὸ ἀνταποδίδει μὲ δύο τορπίλλες, ἀστοχῶντας. Ὁ Ροῦζβελτ ἰσχυρίζεται ψευδῶς ὅτι τὸ γερμανικὸ ὑποβρύχιο ἐπετέθη πρῶτο, ἀπροκλήτως.

18. Μὲ ἀφορμὴ τὸ παραπάνω ἐπεισόδιο, ὁ Ροῦζβελτ διατάσσει τὰ ἀμερικανικὰ σκάφη, τὰ ὁποῖα περιπολοῦν στὴν «ἀμερικανικὴ ζώνη ἀσφαλείας» (δηλαδὴ στὸ 76% τοῦ Ἀτλαντικοῦ!) νὰ βάλλουν «πρῶτα» («Shoot first»), μόλις ἀντικρύζουν πολεμικὸ πλοῖο τοῦ Ἄξονος. Ἀνακοινώνοντας τὴ διαταγή του, λέει:

> *«Τὸ δηλώνουμε ξεκάθαρα: ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἑξῆς, ἂν γερμανικὰ ἢ ἰταλικὰ πλοῖα μποῦν στὰ ὕδατα, τῶν ὁποίων ἡ προστασία εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν ἄμυνα τῶν ΗΠΑ (δηλαδὴ στὰ διεθνῆ ὕδατα, τὰ ὁποῖα καλύπτουν τὰ 3/4 τοῦ Ἀτλαντικοῦ), θὰ τὸ κάνουν μὲ δική τους εὐθύνη καὶ κίνδυνο... Ἔτσι, ΟΛΗ Η ΕΥΘΥΝΗ ΠΕΦΤΕΙ ΤΩΡΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ»!*

Αὐτὸς ἔδινε τὴ διαταγὴ «χτυπᾶτε», ἀλλὰ ἡ εὐθύνη... πέφτει στοὺς ἄλλους!

19. Ὁ Ραῖντερ καὶ πάλιν εἰσηγεῖται ἀντίποινα. Ὁ Χίτλερ ἀρνεῖται. Ὁ Τσιάνο σημειώνει:

«Οἱ Γερμανοὶ εἶναι σταθερὰ ἀποφασισμένοι νὰ μὴν κάνουν τίποτε, τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιταχύνει τὴν εἴσοδο τῶν Ἀμερικανῶν στὸν πόλεμο».[132]

20. Ὁ Ροῦζβελτ διατάσσει τὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ πλοῖα νὰ μετέχουν στὶς βρεταννικὲς νηοπομπές, οἱ ὁποῖες μεταφέρουν ἐφόδια ἀπὸ τὶς ΗΠΑ στὴν Βρεταννία, καὶ νὰ παίρνουν μέρος στὸν ἀνθυποβρυχιακὸ ἀγῶνα. Φυσικά, αὐτὸ σημαίνει ὅτι κάποια στιγμή, κάποια ἀμερικανικὰ πολεμικὰ θὰ πληγοῦν ἀπὸ τὰ γερμανικὰ ὑποβρύχια. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπιδιώκει.

21. Τὴ νύχτα τῆς **16-17 Ὀκτωβρίου**, γερμανικὰ ὑποβρύχια ἐπιτίθενται ἐναντίον βρεταννικῆς νηοπομπῆς, στὴν συνοδεία τῆς ὁποίας μετέχουν καὶ ἀμερικανικὰ πολεμικά. Τὸ ἀμερικανικὸ ἀντιτορπιλλικὸ **«Κήρνυ»** (Kearney) ρίχνει βόμβες βυθοῦ ἐναντίον γερμανικοῦ ὑποβρυχίου. Αὐτὸ ἀπαντᾶ, τορπιλλίζοντάς το. 11 ἄνδρες τοῦ πληρώματος σκοτώνονται. Εἶναι οἱ πρῶτες ἀμερικανικὲς ἀπώλειες στὸν ἀκήρυκτο πόλεμο τοῦ Ροῦζβελτ.

22. **27 Ὀκτωβρίου:** Ὁ Ροῦζβελτ, μιλῶντας κατὰ τὴν «Ἡμέρα τοῦ Ναυτικοῦ», κατηγορεῖ τοὺς Γερμανοὺς ὅτι **«ἔρριξαν τὴν πρώτη βολή».** Ψεύδεται. Διότι, ἤδη στὶς 10 Ἀπριλίου, τὸ ἀμερικανικὸ «Νιμπλαίη» εἶχε ρίξει τὶς πρῶτες βόμβες βυθοῦ. Ἀλλὰ καὶ στὴν περίπτωση τοῦ «Κήρνυ», αὐτὸ ἄνοιξε πρῶτο πῦρ. Ὅτι ἔτσι ἔχουν τὰ γεγονότα τὸ βεβαιώνει καὶ ὁ ἐπίσημος ἱστορικὸς τοῦ ναυτικοῦ τῶν ΗΠΑ, Σάμουελ Ἔλιοτ Μόρισον.[133]

23. **31 Ὀκτωβρίου:** Τὸ ἀντιτορπιλλικὸ τῶν ΗΠΑ, **«Ραίμπεν Τζαίημς»** (Reuben James), τορπιλλίζεται καὶ βυθίζεται, ἐνῶ συνόδευε νηοπομπὴ μὲ ἐφόδια πρὸς τὴν Βρεταννία. 115 ἄνδρες τοῦ πληρώματος χάνουν τὴν ζωή τους.

---

132. *«Ἡμερολόγιο».*

133. *«Ἱστορία τῶν ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ΗΠΑ, κατὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο».*

24. **9 Νοεμβρίου:** Ὁ Χίτλερ στὸν ἐτήσιο λόγο του, στὴν μπυραρία τοῦ Μονάχου, λέει:

> *«Ὁ πρόεδρος Ρούζβελτ διέταξε τὰ πλοῖα του νὰ βάλουν, μόλις ἀντιλαμβάνονται, γερμανικὰ πλοῖα. Ἐγὼ διέταξα τὰ γερμανικὰ πλοῖα νὰ μὴ βάλουν, ὅταν βλέπουν ἀμερικανικά, ἀλλὰ νὰ ἀμύνονται, ὅταν δέχονται ἐπίθεση».*

25. **13 Νοεμβρίου:** Ὁ Χίτλερ ἐκδίδει νέα διαταγὴ μ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πνεῦμα: τὰ γερμανικὰ πλοῖα νὰ ἀποφεύγουν τὴν ἐμπλοκὴ σὲ μάχη μὲ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἀλλὰ νὰ ἀμύνονται, ὅταν ὑφίστανται ἐπίθεση.

26. **18 Νοεμβρίου:** Ὁ Ρούζβελτ διατάσσει τὸν ἐξοπλισμὸ τῶν ἀμερικανικῶν ἐμπορικῶν σκαφῶν. Μεθοδικά, σταδιακά, ἐξοικειώνει ὅλο καὶ περισσότερο τοὺς Ἀμερικανοὺς μὲ τὴν ἰδέα τοῦ πολέμου.

27. **25 Νοεμβρίου:** Ὁ Ρίμπεντροπ καταγγέλλει τὸν Ρούζβελτ, ὡς τὸν **«κυριώτερο ἔνοχο γιὰ τὸν πόλεμο», «ἀνεύθυνο ἡγέτη, ὁ ὁποῖος προδίδει τὸν πιστό, εὐλαβῆ, ἀμερικανικὸ λαό».**

28. **7 Δεκεμβρίου:** Οἱ Ἰάπωνες χτυποῦν τοὺς Ἀμερικανοὺς στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.[134]

29. **11 Δεκεμβρίου:** Ὁ Χίτλερ κηρύττει τὸν πόλεμο κατὰ τῶν ΗΠΑ. Τὸ σύμφωνό του μὲ τὴν Ἰαπωνία δὲν τοῦ ἐπέβαλλε τέτοια ὑποχρέωση. Προχώρησε, ὅμως, σ' αὐτὴν τὴν ἐνέργεια, ἐπειδὴ ὁ Ρούζβελτ, εἶχε κατορθώσει νὰ ἐξαντλήσει ὅλα τὰ ὅρια ὑπομονῆς καὶ ψυχικῆς ἀντοχῆς του. Ἤθελε νὰ νιώσει, ἐπιτέλους, ἐλεύθερος ν' ἀντιδράσει.[135]

30. Μιὰ ἀπὸ τὶς τελευταῖες πράξεις τοῦ ἑτοιμοθάνατου Ρούζβελτ,

---

134. Βλέπε στὸ παρόν. Ε, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV.

135. Βλέπε στὸ παρόν, Ε V.

τὸ 1945, ἔχει καὶ πάλι σχέση μὲ τὸν Ἀτλαντικό. Ἀπέσπασε ἀπὸ τὴν Πορτογαλία τὸ δικαίωμα «**χρήσεως**» τῶν Ἀζορῶν. Αὐτό, σὲ μία ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποία καμμία πολεμικὴ σκοπιμότητα δὲν ἐπέβαλε πλέον κάτι τέτοιο. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ, ἔβαζε χέρι σ' ἄλλη μία Εὐρωπαϊκὴ Δύναμη, ἡ ὁποία ὥς τότε τοῦ εἶχε ξεφύγει (Πορτογαλλία). Καὶ ἀποκτοῦσε ἕνα προγεφύρωμα στὰ νότια τῆς Εὐρώπης, ὅπως μὲ τὴν Ἰσλανδία, εἶχε ἀποκτήσει στὰ βόρεια. Ἡ κατάκτηση τῆς Εὐρώπης γινόταν διὰ μέσου τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

β) Στὸ πλευρὸ τῆς Ρωσίας

> **«*Ἂν καταλαβαίνω καλά, ὁ νόμος ἐπιτρέπει στὸν πρόεδρο νὰ μεταβιβάσει τὸ θωρηκτὸ «Τέξας» στὴν Σοβ. Ἕνωση!*» (Λόγος γερουσιαστῆ τοῦ Τέξας γιὰ τὸ νόμο περὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ)**

22 Ἰουνίου 1941. Ἡ Γερμανία ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ρωσίας. Ἡ ἀμερικανικὴ κοινὴ γνώμη εἶναι ἐχθρικὴ πρὸς κάθε σκέψη γιὰ ἐνίσχυση τῆς δεύτερης, ἀφοῦ αὐτὴ εἶναι χώρα μὲ ὁλοκληρωτικὸ καθεστὼς καὶ σύμμαχος ὥς τότε τοῦ Χίτλερ, μαζὶ μὲ τὸν ὁποῖο ἐπετέθη κατὰ τῆς Πολωνίας. Ἐπὶ πλέον, ἡ Ρωσία κατέλυσε τὴν ἀνεξαρτησία τῶν τριῶν Βαλτικῶν Δημοκρατιῶν, ἅρπαξε ἐδάφη ἀπὸ τὴν Ρουμανία καὶ ἐπετέθη κατὰ τῆς Φινλανδίας. Φυσικά, ὅπως πάντα, ὁ Ροῦζβελτ θὰ κάνει αὐτό, τὸ ὁποῖο θέλει. Μόνο ποὺ καὶ πάλι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προχωρήσει βῆμα-βῆμα.

1. Στὶς 22 Ἰουνίου, ὁ Ροῦζβελτ εἶναι κρεββατωμένος μὲ πυρετὸ καὶ πληροφορεῖται τὰ νέα ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα (ὥρα Εὐρώπης). Στὸ Λονδῖνο, ὁ Τσῶρτσιλ ἀποσαφηνίζει ἤδη τὴν θέση του, παρὰ τὶς ἐπιφυλάξεις τοῦ Ἤντεν. «Ἡ Ρωσία, εἴτε μᾶς ἀρέσει εἴτε ὄχι, βρίσκεται σὲ πόλεμο μὲ τοὺς Γερμανούς... Ἂς ξεχάσουμε τὰ Σοβιὲτ καὶ τὴν Κόμιντερν καὶ ἂς τείνουμε χέρι βοηθείας πρὸς τὴν «Ἁγία Ρωσία».

Ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἔχει λόγο νὰ διαφωνεῖ. Ἀπεναντίας, ἔχει κάθε λόγο νὰ ἐνθουσιασθεῖ. Ὁ Τσῶρτσιλ ἀδυνατεῖ, ὅπως πάντοτε, νὰ

διεισδύσει πέρα ἀπὸ τὶς προφάνειες. Δὲν βλέπει, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Γερμανία συγκρούεται μ' ἕναν καινούριο ἐχθρό, ὁ ὁποῖος ὡς ἐχθρὸς τοῦ ἐχθροῦ, πρέπει νὰ ὑποστηριχθεῖ. Καὶ μὲ τὴν ἐνθουσιώδη ἐπιπολαιότητα, ἡ ὁποία τὸν χαρακτηρίζει, σπεύδει νὰ ἑτοιμάσει τὸν δρόμο γιὰ τὴν προσέγγιση Ροῦζβελτ - Στάλιν, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ στὴν μεταξύ τους διανομὴ τοῦ κόσμου καὶ τὴν περιθωριοποίηση τῆς Μ. Βρεταννίας.

2. Στὴν πραγματικότητα, ἡ συμπαράσταση τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τὸν Στάλιν, ἄρχισε **πρὶν** ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς ΕΣΣΔ δηλαδὴ ἐνῶ αὐτὴ ἦταν ἀκόμη συνεργάτις τῆς Γερμανίας.

Ἔτσι: α) Ὅταν τὸν Ἰανουάριο 1941, ὁ ἐμπορικὸς ἀκόλουθος τῶν ΗΠΑ στὸ Βερολῖνο, **Σὰμ Γουώτς**, κατόρθωσε νὰ ἀποκτήσει μιὰ αὐθεντικὴ περίληψη τοῦ σχεδίου ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς Ρωσίας, τὸ ὁποῖο εἶχε καταρτίσει τὸ γερμανικὸ ἐπιτελεῖο, ὁ Ροῦζβελτ ἔσπευσε νὰ ἐνημερώσει τὸ Κρεμλῖνο.

β) Στὶς 20 Μαρτίου, ὁ ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ, **Σάμνερ Οὐέλλες**, κάλεσε τὸν Ρῶσο πρέσβυ στὴν Οὐάσιγκτων, **Κωνσταντὶν Οὐμάνσκυ** καὶ τοῦ μετέδωσε ὅλες τὶς σχετικὲς πληροφορίες,

γ) Τὴν πρώτη ἑβδομάδα τοῦ Ἰουνίου, ἡ Οὐάσινγκτων εἶχε πληροφορίες ἀπὸ τὶς πρεσβεῖες της στὸ Βουκουρέστι καὶ στὴν Στοκχόλμη, οἱ ὁποῖες ἔλεγαν ὅτι ἡ Γερμανία θὰ εἰσβάλει στὴν Ρωσία μέσα στὸ προσεχὲς δεκαπενθήμερο. Ὁ Ἀμερικανὸς πρόξενος στὴν Καίνιξμπεργκ, **Κουΰκενταλ,** ἀνέφερε μάλιστα τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνία τῆς εἰσβολῆς. Ἀμέσως, ὁ Ἀμερικανὸς ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν, **Κάρντελ Χάλ**, ἔστειλε ἀντίγραφα τῶν ἀναφορῶν στὸν Ἀμερικανὸ πρέσβυ στὴν Μόσχα, **Στάϊνχαρτ, μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ τὰ δώσει στὸν** Μόλοτωφ, **ὅπως καὶ ἔγινε.**

3. **23 Ἰουνίου: Ὁ Τσῶρτσιλ παίρνει ἐπιστολὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος τὸν ἐξωθεῖ ἀκόμη περισσότερο πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς ἄνευ ὅρων ὑποστηρίξεως τῆς ΕΣΣΔ. Τοῦ γράφει:**

«Οἱ τρόποι βοήθειας πρὸς τὴν Ρωσία εἶναι ἤδη αὐτὴν τὴν στιγμὴ ἀντικείμενο ἐπείγουσας μελέτης μας. Διότι, βεβαίως, θὰ ἐπεκτείνουμε καὶ πρὸς τὸν Στάλιν κάθε βοήθεια, τὴν ὁποία οἱ ΗΠΑ εἶναι σὲ θέση νὰ παρέχουν στὴν Βρεταννία καὶ στοὺς συμμάχους της».

4. *24 Ἰουνίου:* Ὁ Τσῶρτσιλ ἀπευθύνεται στὴν Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων. Ἐξαγγέλλει *«πλήρη στρατιωτικὴ καὶ οἰκονομικὴ βοήθεια πρὸς τὴν Ρωσία».*

Πολλοὶ Ἄγγλοι, ἀνάμεσά τους καὶ ὁ γνωστὸς φιλόσοφος **Μπέρτραντ Ράσσελ**, θεωροῦσαν ὅτι ὁ Στάλιν ἦταν δικτάτωρ χειρότερος ἀπὸ τὸν Χίτλερ. Τὰ ἀντεπιχειρήματα τῶν Τσῶρτσιλ-Ροῦζβελτ ἦσαν:

ι) Ὁ Στάλιν, ἀπὸ τὴν μακρυνή του χώρα δὲν ἀποτελοῦσε ἀπειλὴ κατὰ τῆς Μ. Βρεταννίας καὶ τῶν ΗΠΑ.

ιι) Ὁ σοβιετικὸς ὁλοκληρωτισμὸς μποροῦσε νὰ μετεξελιχθεῖ πρὸς δημοκρατικὴ κατεύθυνση, ἐνῶ ὁ γερμανικός, ὄχι. Πρόκειται γιὰ τὴν ὀρθὴ πρόβλεψη τοῦ Ροῦζβελτ ὅτι ὁ σοβιετισμὸς κάποτε θὰ κατέρρεε, ἐνῶ ὁ ναζισμὸς θὰ ἐνισχυόταν.

5. *8 Ἰουλίου:* Ἀρχίζουν στὸ Λονδῖνο συζητήσεις Βρεταννῶν-Ρώσων γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν δεύτερων σὲ πολεμικὸ ὑλικὸ καὶ γιὰ τοὺς τρόπους μεταφορᾶς του.

6. *15 Ἰουλίου:* Ὁ ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν Σάμνερ Οὐὲλς καὶ ὁ σοβιετικὸς πρεσβευτὴς Οὐμάνσκι, συναποφασίζουν *«τὰ πρακτικὰ μέτρα γιὰ τὴν ὑλικὴ ὑποστήριξη τοῦ σοβιετικοῦ μετώπου»* (Ἡμερολόγιο Σ. Οὐὲλς).

Τὴν ἴδια ἡμέρα, ἀνακοινώνεται ὅτι τὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ θὰ συνοδεύουν τὶς νηοπομπές, οἱ ὁποῖοι μεταφέρουν πολεμικὸ ὑλικὸ πρὸς τὴν Βρεταννία (τώρα πιὰ καὶ πρὸς τὴν ΕΣΣΔ), διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

7. *20 Ἰουλίου:* ὁ «προσωπικὸς ἀπεσταλμένος» τοῦ Ροῦζβελτ Χάρρυ Χόπκινς, κατευθυνόμενος στὴν Μόσχα, σταματᾶ στὸ Λονδῖνο

καὶ βεβαιώνει τὸν Τσῶρτσιλ ὅτι «ἡ ἀμερικανικὴ βιομηχανία κινητοποιεῖται ἐπὶ πολεμικῆς βάσεως».

8. *29 Ἰουλίου:* Ὁ Χόπκινς ἔφθασε στὴν Μόσχα, ὕστερα ἀπὸ ἐξαντλητικὸ ἀεροπορικὸ ταξίδι. Τὸ ἴδιο βράδυ ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Στάλιν, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν διάρκεια συνομιλίας μιᾶς ὥρας, τοῦ ἐξέθεσε τὶς ἀνάγκες τῆς ΕΣΣΔ σὲ πολεμικὰ ἐφόδια, προσθέτοντας:

> *«Ἂν μᾶς τὰ δώσετε, θὰ μπορούσαμε νὰ συνεχίσουμε τὴν ἀντίστασή μας γιὰ τρία-τέσσερα χρόνια».*

Τὴν ἑπομένη, ἡ νέα συνάντηση Στάλιν-Χόπκινς κράτησε τέσσερις ὧρες. Ὁ πρῶτος ἐξέθετε λεπτομερέστερα τὶς ἐπείγουσες ἀνάγκες τῆς χώρας του. Ἤθελε ἀντιαεροπορικὰ πυροβόλα, πολυβόλα, βενζίνη ἀεροπλάνων, ἀλουμίνιο, καταδιωκτικὰ καὶ βομβαρδιστικὰ ἀεροπλάνα, ἕνα ἑκατομμύριο τουφέκια, πυρομαχικά. Παρέδωσε τὸν κατάλογο στὸν Χόπκινς καὶ τοῦ ζήτησε νὰ πεῖ στὸν Ροῦζβελτ ὅτι οἱ ΗΠΑ ἔπρεπε νὰ μποῦν στὸν πόλεμο. Στὶς 31 Ἰουλίου, ὁ Χόπκινς μὲ τὸν στρατηγὸ Τζόζεφ Μὰκ Ντάρντι, ἔχουν νέα δίωρη συνομιλία μὲ τοὺς Στάλιν-Μόλοτωφ:

> *«Ἐξήγησα στὸν Στάλιν ὅτι ἔχουμε ὅλη τὴν καλὴ διάθεση καὶ τὴ βιομηχανικὴ καὶ πολιτικὴ δυνατότητα νὰ τὸν βοηθήσουμε. Δὲν ζήτησα παρὰ νὰ μᾶς ἔχει ἐμπιστοσύνη καὶ νὰ μᾶς δώσει 4-6 μῆνες καιρό, ὥστε νὰ ὀργανώσουμε τὶς μεταφορὲς ὑλικοῦ...»*

γράφει στὶς 2 Αὐγούστου ὁ Χόπκινς στὸν Ροῦζβελτ.

Τὴν 1η Αὐγούστου ὁ Χόπκινς ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Μόσχα.

9. Λίγες ἡμέρες ἀργότερα, ὁ Τσῶρτσιλ μεταβαίνει στὴν Οὐάσιγκτων καὶ συσκέπτεται μὲ τὸν Ροῦζβελτ (συνάντηση «Ἀρκαδία»). Συμφωνοῦν γιὰ τὴν ἄμεση ἀποστολὴ ἐφοδίων στὴν Ρωσία. Ἀπὸ ποιὸν δρόμο; Ὁ μόνος ποὺ ὑπάρχει εἶναι μὲ νηοπομπές, οἱ ὁποῖες θὰ πήγαιναν ἀπὸ τὴν Ἰσλανδία στὸ Μούρμανσκ (διαδρομὴ ὀκτὼ ἡμερῶν). Γιὰ νὰ προστατευθεῖ τὸ Μούρμανσκ ἀπὸ τὶς γερμανικὲς

ἀεροπορικὲς ἐπιθέσεις, στάλθηκαν ἀμέσως στοὺς Ρώσους καταδιωκτικὰ ἀεροπλάνα.

10. Ὅμως αὐτὸς ὁ δρόμος εἶναι ἐπικίνδυνος, δαπανηρὸς καὶ ἀνεπαρκής. Ὑπάρχει ἄλλος; Ναί, βεβαίως. Μόνο ποὺ διέρχεται ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἀνεξάρτητης χώρας —τῆς Περσίας. Καὶ αὐτὴ ἔχει τρεῖς λόγους νὰ μὴν ἐπιτρέψει τὴν μετατροπή της σὲ ἀγωγὸ πολεμικοῦ ὑλικοῦ:

i) Εἶναι οὐδέτερη.
ii) Εἶναι ἀντικομμουνιστικὴ καί
iii) Ἡ Ρωσία ἀποτελεῖ παραδοσιακὴ ἀπειλὴ ἐναντίον της —ἄρα ἰσχυρότερη Ρωσία = ἰσχυρότερη ἀπειλή.

Ὅμως ἡ ἀνεξαρτησία, ἡ οὐδετερότητα καὶ ἡ θέληση μιᾶς χώρας, ὅταν αὐτὴ εἶναι μικρὴ καὶ ἀνίσχυρη δὲν συνιστοῦν σοβαρὸ ἐμπόδιο γιὰ τοὺς Μεγάλους. Ἔτσι:

13 Αὐγούστου: Ὁ Ἤντεν καλεῖ τὸν σοβιετικὸ πρεσβευτὴ **Μέσκι** καὶ συναποφασίζεται ἡ μεθόδευση τοῦ «ἐλέγχου ἐπὶ τῆς Περσίας». Πρώτη ἐνέργεια ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐπίδοση διακοινώσεων, οἱ ὁποῖες θὰ κατηγοροῦν τὴν κυβέρνηση τῆς Τεχεράνης ὅτι «ἐπέτρεψε τὴν ἀσύδοτη καὶ ἐναντίον τῶν συμφερόντων μας διείσδυση καὶ δραστηριότητα Γερμανῶν πρακτόρων» —κατηγορίες διόλου πρωτότυπες, ἀφοῦ οἱ Χίτλερ καὶ Μουσσολίνι τὶς ἴδιες παρουσίαζαν.

19 Αὐγούστου: Οἱ διακοινώσεις ἐπιδίδονται σχεδὸν ταυτόχρονα. Ἀπορρίπτονται.

24: Εἰσβάλλουν στὴν Περσία βρεταννικὲς δυνάμεις ἀπὸ τὸ Ἰράκ, οἱ ὁποῖες συναντοῦν ἀσήμαντη ἀντίσταση. Ἡ κατάληψη τῆς χώρας συμπληρώνεται σὲ λίγα 24ωρα, ἔτσι ὥστε δὲν προλαβαίνουν νὰ εἰσβάλουν ἀπὸ Βορρᾶ οἱ σοβιετικοί. Ὡστόσο, ἡ Περσία τίθεται ὑπὸ διμερῆ «στρατιωτικὸ ἔλεγχο». Καταλύεται ἡ περσικὴ κυβέρνηση. Ὁ σάχης ὑποχρεώνεται νὰ ἐγκαταλείψει τὴ χώρα (πέθανε στὸ Γιοχάνεσμπουργκ τὸ 1944). Τοποθετεῖται ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς σάχης ὁ νεαρὸς γιὸς διάδοχός του (ὁ μετὰ 40 ἔτη ἀνατραπεὶς ἀπὸ τὴν Ἰσλαμικὴ Ἐπανάσταση). Ὅσον ἀφορᾶ τοὺς

Γερμανοὺς «πράκτορες», μονολότι ὑπῆρχε ἀξιοσημείωτη πολιτικο-ἰδεολογικὴ ναζιστικὴ διείσδυση, οἱ Γερμανοὶ στὴν Περσία δὲν ὑπερέβαιναν τοὺς 60 ἔναντι 2.400 Ἄγγλων, 600 Ρώσων καὶ 185 ἄλλων.

11. Ὁ Ρούζβελτ ὅμως ἐκτιμᾶ ὅτι θὰ ἦταν πρόωρο νὰ πληροφορηθεῖ ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς τὰ ἀποφασισθέντα. Ἄλλωστε, θέλει ν' ἀφήσει τὴν Ρωσία «νὰ βράσει πρῶτα στὸ ζουμί της», νὰ φθάσει στὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς της, γιὰ νὰ ἀντιληφθεῖ καλύτερα τὴν ἐξάρτησή της ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ βοήθεια. Γι' αὐτό, δὲν ἐπεκτείνει, ἀκόμη, τὸ σύστημα «ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ» στὴν ΕΣΣΔ. Προσφεύγει στὸν παλαιότερο νόμο, «ἀγόρασε καὶ μετάφερε». Τὸ ὑλικό, τὸ ὁποῖο παραγγέλλει ἡ ΕΣΣΔ, θὰ τὸ πληρώσει μὲ χρυσὸ καὶ θὰ τὸ παραλαμβάνει στὰ ἀμερικανικὰ λιμάνια τοῦ Εἰρηνικοῦ, γιὰ νὰ τὸ μεταφέρει μὲ δικά της μέσα.

12. *12 Αὐγούστου:* Ρούζβελτ καὶ Τσῶρτσιλ, στέλνουν ἀπὸ τὴ Νέα Γῆ, ὅπου βρίσκονται, τηλεγράφημα πρὸς τὸν Ι. Στάλιν, μὲ τὸ ὁποῖο τοῦ ὑπόσχονται ὅτι θὰ τοῦ προμηθεύσουν «**τὶς μεγαλύτερες δυνατὲς ποσότητες ἐφοδίων**». Καὶ προτείνουν νὰ στείλουν ἀντιπροσώπους τους στὴν Μόσχα, γιὰ νὰ ρυθμίσουν τὰ σχετικὰ θέματα. Ἔτσι, ἐνθαρρύνουν τὸν Στάλιν νὰ κρατήσει, παρὰ τὶς ὀδυνηρὲς ἧττες ποὺ ὑφίσταται ἐκείνη τὴν ἐποχὴ σ' ὅλα τὰ μέτωπα. Εἶναι τὸ τρίτο βῆμα: μία ἐπίσημη ὑπόσχεση τῶν ΗΠΑ γιὰ στήριξη τῆς ΕΣΣΔ.

13. Ἀκολουθεῖ ἄφιξη ρωσικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς στὴν Οὐάσινγκτων, γιὰ τὴ ρύθμιση θεμάτων, τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ τὴν παράδοση ὑλικοῦ ποὺ παραγγέλλει ἡ ΕΣΣΔ 92 ἑκ. δολλαρίων. Ἀπ' αὐτὰ θὰ πληρώσει τοῖς μετρητοῖς, ὅπως ἀπαιτεῖ ὁ ἀμερικανικὸς νόμος μόνον τὰ 42 ἑκ. Τὰ ἄλλα, κατὰ παράβαση τοῦ νόμου, θὰ μείνουν δανεικὰ κι ἀγύριστα.

14. Ἀγγλοαμερικανικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολή, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἄγγλο **Μπήβερμπρουκ** καὶ τὸν Ἀμερικανὸ **Ἄβερελ Χάρριμαν** (ἔμπιστο φίλο τοῦ Ρούζβελτ) ἐπισκέπτεται τὴν Μόσχα. Ἐκεῖ ὑπο-

γράφει μὲ τὸν Στάλιν συμφωνία, κατὰ τὴν ὁποία οἱ δύο Δυνάμεις θὰ δώσουν στὴν Ρωσία ἀπὸ την 1η Ὀκτωβρίου 1941 ὥς τὴν 1η Ἰουλίου 1942 (δηλαδὴ σὲ 9 μῆνες) 3.000 ἀεροπλάνα, 4.000 τάνκς, 30.000 φορτηγὰ αὐτοκίνητα, 100.000 τόννους καύσιμα κ.λπ. Φυσικὰ τὸ «οἱ δύο Δυνάμεις» μπαίνει γιὰ τοὺς τύπους καὶ κυρίως γιὰ τὴν ἐξαπάτηση τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ. Στὴν πραγματικότητα ὅλα θὰ τὰ παράσχει ὁ Ροῦζβελτ.

Σὲ «ἀντάλλαγμα», ἡ Ρωσία «προσχωρεῖ» στὸν «Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ», ἀποκλείοντας ὅμως τὰ ἄρθρα του, τὰ ὁποῖα ἐγγυῶνται τὶς ἐλευθερίες τῆς γνώμης καὶ τῆς θρησκείας!

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ παραπάνω ἀμερικανικὴ βοήθεια ξεπερνᾶ κατὰ πολὺ τὸ σύνολο τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα διέθεταν οἱ Γερμανοί, ὅταν εἰσέβαλαν στὴ Ρωσία (2.000 ἀεροπλάνα, 3.300 τάνκς κ.λπ.).

15. Παραλλήλως, ὁ Ροῦζβελτ κινητοποιεῖ τοὺς μηχανισμούς, οἱ ὁποῖοι διαμορφώνουν τὴν κοινὴ γνώμη στὴ χώρα του, γιὰ νὰ πείσει τοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ συμπαθήσουν, ἀκόμη καὶ ν' ἀγαπήσουν τὴν Ρωσία. Τύπος, ραδιόφωνο, κινηματογράφος, προβάλλουν τὸν ρωσικὸ ἡρωϊσμὸ στὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν μισητῶν ναζί, θυμοῦνται τὶς παλιὲς δόξες τῆς Ρωσίας, τὴν μουσική της, τοὺς χορούς της, τὴν βαθειὰ χριστιανοσύνη της κ.ο.κ. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ Ροῦζβελτ ἀποβλέπει σὲ δύο στόχους. Ὁ ἄμεσος: Νὰ δεχθοῦν οἱ Ἀμερικανοὶ νὰ βοηθήσουν τὴν Ρωσία στὸν θανάσιμο ἀγῶνα της μὲ τὴν Γερμανία. Ὁ ἀπώτερος: Νὰ ἀρχίσουν νὰ συνηθίζουν στὴν ἰδέα τῆς συνεργασίας μὲ τὴν Ρωσία, τὴν ὁποία ὁ Ροῦζβελτ προορίζει γιὰ «μικρὸ συνεταῖρο» στὴν κοσμοκρατορία του.

Χαρακτηριστικό: Στὶς 17 Αὐγούστου, ὁ ὥς τότε σοβιετικὸς πρεσβευτὴς στὴν Σόφια, **Ρασκόλνικωφ**, ἀπευθύνει «ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ» πρὸς τὸν Στάλιν, κατηγορῶντας τον γιὰ δικτατορία, σκηνοθετημένες δίκες, αἱματηρὲς ἐκκαθαρίσεις κ.λπ. Στὴν δημοκρατικὴ Δύση, ἡ ὁποία μάχεται ἐναντίον τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ, ἡ ἐπιστολὴ ἀποσιωπᾶται καὶ θάβεται γιὰ δεκαετίες.

16. Ταυτοχρόνως, ὁ Ρούζβελτ συνεχίζει νὰ ἐνθαρρύνει τὸν Τσώρτσιλ. Τὴν 1η Σεπτεμβρίου, ὁ τελευταῖος ἔχει μακρὰ συζήτηση μὲ τὸν Ἀμερικανὸ πρεσβευτὴ Οὐάϊναντ, ὁ ὁποῖος μόλις εἶχε ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν Οὐάσινγκτων καὶ ὁ ὁποῖος ἀφήνει νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ εἰσέλθουν στὸν πόλεμο «τὸν ἐρχόμενο Μάρτιο ἢ Ἀπρίλιο», πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἐνθουσιάζει τὸν Τσώρτσιλ, ὅπως δείχνει τὸ ἡμερολόγιό του.

17. **4 Σεπτεμβρίου:** Ὁ σοβιετικὸς πρεσβευτὴς Μαΐσκι ἐπιδίδει στὸν Τσώρτσιλ δραματικὸ μήνυμα τοῦ Στάλιν. *«Ἡ θέση τῶν σοβιετικῶν δυνάμεων ἐπιδεινώθηκε»* τονίζει ὁ σοβιετικὸς δικτάτορας. Ἀναφέρει ὅτι μὲ τὴν γερμανικὴ προέλαση, ἡ χώρα του ἔχασε σπουδαίους πόρους καὶ τὴν μισὴ ἀπὸ τὴν πολεμικὴ βιομηχανία της. Ζητᾶ νὰ τοῦ στείλουν ἀμέσως ἀεροπλάνα καὶ τάνκς. Ἂν αὐτὸ δὲν γίνει, τονίζει *«ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση εἴτε θὰ ἡττηθεῖ, εἴτε θὰ ἐξασθενήσει σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε θὰ εἶναι πλέον ἀδύνατο γιὰ μακρὰ περίοδο νὰ βοηθήσει τοὺς Συμμάχους».* Προφανῶς, ὑπαινίσσεται στὴν σύναψη χωριστῆς εἰρήνης μὲ τὴν Γερμανία. Ὁ Τσώρτσιλ γράφει στὰ Ἀπομνημονεύματά του. *«Θεώρησα τὸ ζήτημα τόσο σοβαρό, ὥστε ἔστειλα τηλεγράφημα στὸν Ρούζβελτ».* Σ' αὐτό, ὑπογραμμίζει *«Δὲν μπορῶ νὰ ἀποκλείσω τὴν ἐντύπωση* (ἀπὸ ὅσα προφορικῶς εἶπε ὁ Μαΐσκι) *ὅτι οἱ Ρῶσοι σκέπτονται ἐνδεχομένως τὴν σύναψη χωριστῆς συνθήκης εἰρήνης. Ὁ Ρούζβελτ ἀνησυχεῖ. Σὲ καμμιὰ περίπτωση δὲν πρέπει νὰ συναφθεῖ τέτοια εἰρήνη».*

18. **12 Σεπτεμβρίου:** Ὁ Ρούζβελτ συνεργάζεται μὲ τὸν Χάρτιμαν. Τοῦ δίνει ὁδηγίες γιὰ τὶς διαπραγματεύσεις, τὶς ὁποῖες θὰ ἔχει στὴν Μόσχα μὲ ἀντικείμενο *«τὴν βοήθειά μας πρὸς τὴν μαχόμενη Ρωσία».* Τὸν ἐξουσιοδοτεῖ νὰ διαβεβαιώσει τὸν Στάλιν ὅτι *«θὰ πρέπει νὰ ἀναμένει (...) πάσης φύσεως βοήθεια, στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ».*

19. **13 Σεπτεμβρίου:** Ὁ Ρούζβελτ ἀναγγέλλει ὅτι *«οἱ ΗΠΑ ἐπεκτείνουν σὲ ὅλες τὶς θάλασσες τὴν ζώνη ἄμυνάς τους».* Πρόκειται

γιὰ ἐνέργεια, μὲ τὴν ὁποία καταπατεῖται τὸ διεθνὲς δίκαιο καὶ οὐσιαστικῶς καταλύεται ἡ οὐδετερότητα τῶν ΗΠΑ. Ἀκόμη περισσότερο. Μὲ τὴν αὐθαίρετη ἀπόφασή του, ὁ Ροῦζβελτ ἐπεκτείνει τὸ «δόγμα Μονρὸ» σ' ὅλο τὸν κόσμο! Ὅλες οἱ θάλασσες τῆς ὑδρογείου ἀνήκουν στοὺς Ἀμερικανούς! Ἔτσι, τὸ «δόγμα» ἀπὸ πολιτικὴ προασπίσεως τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου ἀναβαθμίζεται σὲ πολιτικὴ παγκόσμιας κυριαρχίας. Ἀντὶ γιὰ «δόγμα Μονρὸ» ἔχουμε πλέον τὸ «δόγμα» Ροῦζβελτ.

20. **14 Σεπτεμβρίου:** Τὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ ἀρχίζουν νὰ συνοδεύουν τὰ ἀμερικανικὰ σκάφη, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ μεταφέρουν ἐφόδια πρὸς τὴν ΕΣΣΔ. Ταυτοχρόνως, ὁ ἀμερικανικὸς ναύαρχος Σίρλιγκ, πρώην ἀρχηγὸς τοῦ Ναυτικοῦ Ἐπιτελείου τῶν ΗΠΑ, μὲ ἄρθρο του, ζητᾶ ἀπὸ τὴν Βρεταννία *«νὰ καταλάβει τὰ Δαρδανέλλια, γιὰ νὰ ἀποκτήσει ἐπαφὴ μὲ τὸν σοβιετικὸ στόλο στὴ Μαύρη Θάλασσα, ἡ ὁποία στὸ ἐγγύτατο μέλλον θ' ἀντιμετωπίσει ζήτημα ὑπάρξεως».* Εἶναι σχεδὸν βέβαιο ὅτι τὸ ἄρθρο γράφτηκε μὲ ὑπόδειξη τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος συνήθιζε νὰ ἀναθέτει σὲ κάποιον «εἰδήμονα» νὰ προπαρασκευάζει τὸ ἔδαφος γιὰ τὶς δικές του ἐνέργειες. Ἡ ἀμερικανικὴ ὑπόδειξη δὲν βρῆκε ἀνταπόκριση διότι ἦταν πολὺ δύσκολο τότε γιὰ τοὺς Ἄγγλους νὰ καταλάβουν τὸ Αἰγαῖο, ἐνῶ καὶ ἡ Τουρκία ἀντέδρασε ἐντόνως. Δὲν πιστεύω ὅτι ὁ Ροῦζβελτ περίμενε μιὰ τέτοια «τρελλὴ» ἐνέργεια ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους. Ἁπλῶς θέλησε νὰ τοὺς ἐκθέσει ἔναντι τῶν Ρώσων καὶ νὰ πείσει τοὺς δεύτερους ὅτι οἱ ΗΠΑ ἀγωνιοῦν νὰ βροῦν τρόπους νὰ τοὺς βοηθήσουν.

21. Τέλος ὁ Ροῦζβελτ κρίνει ὅτι τὸ πρᾶγμα ὡρίμασε. Ἔχει πλέον δημιουργηθεῖ ἕνα κῦμα συμπάθειας πρὸς τὴν Ρωσία, ἡ ὁποία μάχεται κατὰ τοῦ Χίτλερ καὶ συνεπῶς δικαιοῦται νὰ «ἀμνηστευθεῖ» γιὰ τὸ κακὸ παρελθόν της. Καὶ κάνει τὸ βῆμα, στὸ ὁποῖο ἐξ ἀρχῆς ἀπέβλεπε: τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1941 περιλαμβάνει καὶ τὴν ΕΣΣΔ στὸ Νόμο «Ἐκμισθώσεως καὶ Δανεισμοῦ». Ἐνῶ, ὅμως, ἀπὸ τὴ «φίλη» καὶ «ἀδελφὴ» Μ. Βρεταννία, ὁ Ροῦζβελτ ἀπαιτεῖ ἀνταλ-

λάγματα, (βάσεις στὶς ἀγγλικὲς κτήσεις) γιὰ τὴν βοήθεια ποὺ τῆς δίνει, **ἀπὸ τὴν ΕΣΣΔ δὲν ζητᾶ ἀπολύτως τίποτα.** Δὲ θέτει κανέναν ὅρο. Δὲν ζητᾶ τὴν ἀποχώρησή της ἀπὸ τὰ κράτη ποὺ ὑποδούλωσε, (Ἐσθονία, Λεττονία, Λιθουανία) καὶ τὰ ἐδάφη ποὺ ἅρπαξε (ἀπὸ Πολωνία, Φινλανδία, Ρουμανία), κατὰ τὴν ὥς χθὲς συνεργασία της μὲ τὴ ναζιστικὴ Γερμανία.

22. **Ὀκτώβριος 1941:** Ἡ ΕΣΣΔ ἔχει φθάσει στὰ πρόθυρα τῆς καταρρεύσεως. Οἱ Γερμανοὶ ἔχουν καταλάβει τὸ μέγιστο τῶν παραγωγικῶν ἐδαφῶν της, βρίσκονται στὰ προάστεια τῆς Μόσχας, πολιορκοῦν τὸ Λένινγκραντ καὶ ἔχουν πιάσει 4 ἑκ. αἰχμαλώτους. Τότε ἀκριβῶς, μὲ ἐντολὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος ἔχει ὑπολογίσει σοφὰ τὴν στιγμή, ἀρχίζει νὰ φθάνει ἡ ἀμερικανικὴ βοήθεια. Ἕνας ὠκεανὸς ἀμερικανικῶν ἐφοδίων ξαναστήνει τὴν ΕΣΣΔ στὰ πόδια της.

23. Ἡ ἐπέμβαση τοῦ Ροῦζβελτ μπορεῖ νὰ ἐπέλθει ὡς «ἀπὸ μηχανῆς θεὸς» στὴν πιὸ κατάλληλη στιγμή, διότι τὰ ἔχει ἑτοιμάσει ὅλα. Ἤδη ἀπὸ τὸν Αὔγουστο, ἐνῶ ἔλεγε ὅτι τάχα οἱ Ρῶσοι *«θὰ πληρώνουν καὶ θὰ μεταφέρουν οἱ ἴδιοι»* τὰ ὅσα παίρνουν ἀπὸ τὶς ΗΠΑ, ἐγκαθιστοῦσε μὲ ταχύτατους ρυθμούς, στὸν ὅρμο Χάλφγιορντ τῆς κατεχόμενης Ἰσλανδίας τὴν ἀμερικανικὴ βάση γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸ τῆς ΕΣΣΔ. Ἡ πρώτη νηοπομπὴ ἀπέπλευσε στὶς 29 Σεπτεμβρίου 1941. Ὁ δρόμος αὐτὸς χρησιμοποιήθηκε παραλλήλως πρὸς τὸν δρόμο τῆς Περσίας. Στὸ διάστημα τῶν 16 πρώτων μηνῶν διοχετεύθηκαν στοὺς Ρώσους, 24.000 ὀχήματα, 3.276 ἅρματα μάχης, 2.665 ἀεροπλάνα, 615.000 τόννοι πολεμικοῦ ὑλικοῦ καὶ 70.000 τόννοι καύσιμα.

Ἡ ροὴ ἀμερικανικοῦ ὑλικοῦ πρὸς τὴν Ρωσία μεγάλωνε συνεχῶς. Τὸ 1943, ἡ Ρωσία πῆρε μέσῳ Μούρμανσκ καὶ Ἀρχαγγέλου, Ἰρὰν ἢ Βλαδιβοσκόκ, 9.000 ἅρματα μάχης, 12.000 κανόνια, 434.000 φορτηγὰ αὐτοκίνητα, 28.000 τζήπς, 5.000 ἑλκυστῆρες πυροβολικοῦ, 1.000 ἀτμομηχανές, 8.000 βαγόνια, 300.000 τηλεφωνικὲς συσκευές, 2.5 ἑκ. τόννους πετρελαιοειδῶν, ἑκατομμύρια μέτρα ὑφάσματα κ.λπ.

Ἔτσι, ἡ ἀμερικανικὴ οἰκονομία δούλευε, ἐφοδιάζοντας τοὺς Ρώσους μὲ τὰ μέσα νὰ σκοτώνουν Γερμανούς, οἱ ὁποῖοι βεβαίως σκότωναν Ρώσους, προωθῶντας καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς Pax Americana.

24. Ἡ ὑπέρμετρη προσέγγιση πρὸς τὴν ΕΣΣΔ προκάλεσε ἀντιδράσεις.

Ὁ γερουσιαστὴς **Τάφτ** δήλωσε τότε:

> *«Μία κομμουνιστικὴ νίκη θὰ ἦταν πολὺ πιὸ ἐπικίνδυνη ἀπὸ μία νίκη φασιστική».*

Ὁ γερουσιαστὴς **Χάρρυ Τροῦμαν** εἶπε ὅτι θὰ πρέπει νὰ βοηθοῦνται ἐναλλὰξ πότε ἡ Ρωσία καὶ πότε ἡ Γερμανία, ὥστε ν' ἀλληλοεξοντωθοῦν. Ὁ Ροῦζβελτ, ὅμως, παραμέρισε ὅλες τὶς ἀντιδράσεις. Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1941, ἔθεσε τὶς βάσεις ἑνὸς νέου κόσμου, ὅπου ἡ Ρωσία θὰ ἦταν δεύτερος, μικρότερος συνεταῖρος τῆς Pax Americana.[136]

γ) «Ὁ Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ»

> *«Ὁ Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ δὲν συμπεριφέρθηκε ποτὲ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο σὲ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα».* (Τζαίημς Μπέρνς, *«Ροῦζβελτ»*).

Ο «Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ», καρπὸς τῆς συναντήσεως Ροῦζβελτ - Τσῶρτσιλ τὸν Αὔγουστο τοῦ 1941 στὰ ἀνοιχτὰ τῆς Νέας Γῆς, εἶχε, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Ροῦζβελτ, τρεῖς στόχους:

i) Νὰ δείξει στοὺς Ἀμερικανοὺς ὅτι ὁ πόλεμος διεξάγεται γιὰ ὑψηλὰ ἰδανικὰ καὶ ἔτσι νὰ τοὺς πείσει νὰ ἀποδεχθοῦν ἀρχικῶς κάποιες «θυσίες» γιὰ τὴν στήριξη τῶν «δημοκρατικῶν» καὶ τελικῶς τὴν εἴσοδό τους σ' αὐτόν.

ii) Νὰ ὑπονομεύσει τὴν ὕπαρξη τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατο-

---

136. Βλέπε: Γ. Γεωργαλᾶ: *«Ἡ Ἄνοδος καὶ ἡ Πτώση τῶν Ἀστῶν»*, ἐκδ. Σμυρνιωτάκη, 1988.

ρίας, προετοιμάζοντας τὴν διάλυσή της, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν Αὐτοκρατοριῶν.

iii) Νὰ προσδώσει στὸν πόλεμο «σταυροφορικὴ μορφή», ὥστε νὰ προσλάβει χαρακτῆρα ἀμείλικτης ἐξοντώσεως τοῦ ἐχθροῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο θὰ ἐπέτρεπε στὸν Ροῦζβελτ νὰ καταστρέψει τελείως τὴν Γερμανία καὶ τὴν Ἰαπωνία, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπη, δηλ. νὰ ἀπελευθερώσει τὸ οἰκόπεδο γιὰ τὴν οἰκοδόμηση τῆς Pax Americana.

1. Ὁ Τσῶρτσιλ πῆγε στὴ Νέα Γῆ, στὶς 8 Αὐγούστου 1941, ὡς ἱκέτης, γιὰ νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ ἀκόμη περισσότερη βοήθεια. Αὐτός, ἐπωφελήθηκε γιὰ νὰ τοῦ ἐπιβάλει τὴν ὑπογραφὴ «διακηρύξεως ἰδεολογικῶν ἀρχῶν», ἡ ὁποία ἔγινε γνωστὴ ὡς **«Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ».**

2. Ὁ Ροῦζβελτ ἐπωφελήθηκε ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τοῦ «**συμμάχου**» του, γιὰ νὰ ἀποσπάσει τὴν «**συγκατάθεσή**» του στὸν καθορισμὸ τῶν σκοπῶν τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖο... ἄλλοι διεξῆγαν!

3. Οἱ σκοποὶ αὐτοὶ προσδιορίστηκαν ἀπὸ ὀκτὼ ρουζβελτιανὲς «ἀρχὲς» —μίμηση τῶν «σημείων» τοῦ Οὐίλσον.

i) «Ἀνυστεροβουλία τῶν Συμμάχων». Δηλαδὴ μὴ ἐπιδίωξη ἐδαφικῶν ἢ ἄλλων κερδῶν ἀπὸ τὸν πόλεμο.
ii) Ἀποκλεισμὸς κάθε ἐδαφικῆς μεταβολῆς, χωρὶς τὴν ἔγκριση τῶν ἐνδιαφερομένων πληθυσμῶν.
iii) Ἐλεύθερη ἐκλογὴ ἀπὸ τοὺς λαούς, τῶν θεσμῶν μὲ τοὺς ὁποίους ἐπιθυμοῦν νὰ ζήσουν - αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν καὶ ἐλεύθερη ἐπιλογὴ τῆς μορφῆς διακυβερνήσεώς τους.
iv) Ἐλευθερία στὴν ἀπόκτηση πρώτων ὑλῶν: κατάργηση κάθε εἴδους φραγμῶν στὴν ἐξαγωγὴ ἢ εἰσαγωγή τους.
v) Οἰκονομικὴ συνεργασία.
vi) Ἑδραίωση τῆς εἰρήνης στὶς ἐλευθερίες λόγου -συνειδήσεως καὶ στὴν «κατάργηση τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀνέχειας».
vii) Ἐλευθερία τῶν θαλασσῶν.

viii) Ἀφοπλισμός.[137]

Ἐκ πρώτης ὄψεως πρόκειται γιὰ **κοινότοπες, ἀνώδυνες** ἕως ἑλκυ-**στικὲς φράσεις. Δὲν** εἶναι, **ὅμως,** ἔτσι. **Οἱ φράσεις** αὐτὲς **σημαίνουν** τὸ τέλος τῆς **Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ** τῆς **Εὐρώπης -καὶ** τὴν ἔναρξη τῆς **Ἀμερικανικῆς Κοσμοκρατορίας.**

Ἄς τὶς **ἀναλύσουμε:**

1. Ἡ πρώτη καὶ ἡ δεύτερη ἀρχή, δηλαδὴ οὐσιαστικῶς ἡ «**κα-ταδίκη** τῶν **ἐδαφικῶν κατακτήσεων**», διακηρύχθηκαν, ἐπειδὴ οἱ ΗΠΑ δὲν ἀπέβλεπαν σὲ τέτοιου εἴδους κατακτήσεις. Ἀπὸ τὴν πλευρά τους πάλιν οἱ Βρεταννοὶ δὲν εἶχαν τὴν διάθεση ἢ τὴν δυνατότητα νὰ προσθέσουν νέα ἐδάφη στὴν τρίζουσα Αὐτοκρατο-ρία τους. Ἠχοῦσαν λοιπὸν ὡραῖα, χωρὶς νὰ κοστίζουν τίποτα. Βεβαίως, ἡ διακήρυξη τῶν παραπάνω ἀρχῶν, δὲν ἐμπόδισε τὸν Ροῦζβελτ:

i) Νὰ ἀναγνωρίσει τὶς τεράστιες ἐδαφικὲς κατακτήσεις, τὶς ὁποῖες πραγματοποίησε ἡ ΕΣΣΔ σὲ βάρος 8 εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 3 ἔχασαν τελείως τὴν ἀνεξαρτησία τους, ἐνῶ τὰ ἄλλα 5 ἀκρωτηριάσθηκαν.

ii) Νὰ ἐκχωρήσει ἰαπωνικὰ ἐδάφη στὴν ΕΣΣΔ.

iii) Νὰ παραδώσει στὴν Πολωνία ἐδάφη, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ὑπῆρξαν Πολωνικὰ καὶ ὅπου ζοῦσαν ἑκατομμύρια Γερμα-νοί, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ρωτήθηκαν ἄν ἤθελαν νὰ ξεριζω-θοῦν καὶ νὰ μετατραποῦν σὲ ἀνέστιους πρόσφυγες.

2. «Ἡ αὐτο**διάθεση** τῶν **λαῶν**» εἶχε σαφῆ στόχο: τὴν κατάργη-ση τῆς κλασσικοῦ τύπου ἀποικιοκρατίας. Ἔτσι, θὰ διαλύονταν οἱ εὐρωπαϊκὲς Αὐτοκρατορίες. Ἡ Εὐρώπη θὰ ἔχανε τὴν ἡγεμονία τοῦ

137. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι στὴν Διακήρυξη γίνεται λόγος γιὰ *«καταστροφὴ τῆς ναζιστικῆς τυραννίας»*, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο βεβαίως δὲν συμβιβαζόταν μὲ τὴν ὑ-ποτιθέμενη «οὐδετερότητα» τῶν ΗΠΑ.

πλανήτη. Ἡ Ἀφρικὴ καὶ ἡ Ἀσία θὰ μετατρέπονταν σὲ ξέφραγους χώρους γιὰ τὸν ἀμερικανικὸ νεοαποικισμό. Καὶ οἱ ἴδιες οἱ Εὐρωπαϊκὲς χῶρες, ρημαγμένες ἀπὸ τὸν πόλεμο, δίχως τὶς ἀποικίες τους, θὰ μετατρέπονταν σὲ ὑποτελεῖς τῶν ΗΠΑ, ἐξαρτώμενες ἀπὸ τὴν φιλανθρωπία καὶ τὴν προστασία τους.

3. Ἡ **«κατάργηση τῶν φραγμῶν στὴν ἐξαγωγὴ-εἰσαγωγὴ πρώτων ὑλῶν»**, ἄνοιγε τὸν δρόμο γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν πρώτων ὑλῶν τοῦ πλανήτη ἀπὸ τὶς ΗΠΑ. Διότι, στὴν οὐσία, ἡ ἐφαρμογὴ της, ἀπαγόρευε στὶς διάφορες χῶρες νὰ προστατεύουν τὸν φυσικὸ πλοῦτο τους ἀπὸ τὸ ἰσχυρότερο (=ἀμερικανικὸ) κεφάλαιο. Ὅσο γιὰ τοὺς Ρώσους, αὐτοὶ δὲν μεταχειρίστηκαν τέτοια «λεπτὰ» μέσα. Ἁπλῶς, ἅρπαζαν ὅ,τι ἤθελαν ἀπὸ τὶς χῶρες, τὶς ὁποῖες κατέκτησαν, χωρὶς νὰ πληρώνουν.

4. Ἡ πέμπτη ἀρχὴ («οἰκονομικὴ συνεργασία») ἐσήμαινε ὅτι ὁ πλανήτης θὰ μετετρέπετο σὲ πεδίο ἐλεύθερης δράσεως γιὰ τὸν ἀμερικανικὸ καπιταλισμό.

5. Τὰ περὶ **«εἰρήνης ἐν ἐλευθερίᾳ»** κ.λπ. ἦσαν ρητορικὰ σχήματα, κενὰ οὐσίας. Ἀπόδειξη: Λίγο πρωτύτερα, ὁ Ρούζβελτ εἶχε καταλάβει τὴν Γροινλανδία καὶ τὴν Ἰσλανδία. Καὶ λίγο ἀργότερα οἱ Ἀγγλορῶσοι κατελάμβαναν τὴν Περσία.

Ἂν ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶχε κάποιο νόημα, ἐσήμαινε ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ θεμελίωναν τὴ νεοαποικιοκρατικὴ κοσμοκρατορία τους στὸ πρόσχημα τῆς παροχῆς οἰκονομικῆς, τεχνολογικῆς, ὑγειονομικῆς, ἀναπτυξιακῆς κ.λπ. «βοήθειας» σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐξαγωγὴ ἢ ὑποστήριξη δημοκρατικῶν μορφῶν διακυβερνήσεως, οἱ ὁποῖες τὶς «βόλευαν» καλύτερα.

6. Ἡ ἕβδομη ἀρχὴ («ἐλευθερία τῶν θαλασσῶν») παρέδιδε τοὺς ὠκεανοὺς στὶς ΗΠΑ. Διότι αὐτὲς ἦσαν, μὲ συντριπτικὴ πλέον ὑπεροχή, ἡ πρώτη θαλάσσια Δύναμη.

7. Ἡ ὄγδοη ἀρχὴ («ἀφοπλισμὸς») δὲν εἶχε κανένα νόημα. Λίγο πρωτύτερα, ὁ Ρούζβελτ εἶχε ἀποφασίσει νὰ προχωρήσει στὴν κατασκευὴ πυρηνικῶν ὅπλων («σχέδιο Μανχάτταν»). Καὶ τὸ ἔκανε ἐν ἀγνοίᾳ τῶν πάντων -ἐχθρῶν καὶ συμμάχων, λαοῦ καὶ ἀντιπρο-

σώπων τοῦ ἔθνους, ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν, ὑπουργῶν ἀκόμη καὶ τοῦ ἀντιπροέδρου!

4. Ἀργότερα, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1941, ὁ Ροῦζβελτ καὶ ὁ Τσῶρτσιλ, κατὰ τὴν συνάντησή τους στὴν Οὐάσινγκτων, διατύπωσαν δήλωση προσχωρήσεως ὅλων τῶν συμμαχικῶν κρατῶν στὶς ἀρχὲς τοῦ Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἡ ὑπογραφὴ ἔγινε πανηγυρικά, τὴν Πρωτοχρονιὰ τοῦ 1942, στὸν Λευκὸ Οἶκο, ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους 26 κρατῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Ροῦζβελτ βάφτισε «Ἡνωμένα Ἔθνη».

5. Τὸ πόσο σκόπευαν νὰ τηρήσουν τὶς ἀρχὲς τοῦ «**Χάρτη**» οἱ «Σύμμαχοι» φαίνεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀργότερα τὸν προσυπέγραψε καὶ ἡ... Ρωσία! Ἡ ὁποία φυσικὰ οὔτε σὲ στιγμὲς τῆς πιὸ ἀχαλίνωτης φαντασίας ἀντιμετώπισε ποτέ, τότε ἢ ἀπὸ τότε ὥς τὴν «περεστρόϊκα», τὴν περίπτωση νὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὶς ἐδαφικὲς κατακτήσεις της, νὰ δώσει αὐτοδιάθεση στοὺς λαοὺς ποὺ κρατοῦσε ὑπόδουλους, νὰ ἀφήσει ἐλεύθερες τὶς οἰκονομικὲς ἀνταλλαγές, νὰ ἐξασφαλίσει ἐλευθερίες λόγου καὶ συνειδήσεως.

Ἄλλωστε, ὁ Ροῦζβελτ, ὅπως ἤδη ἀνέφερα, χορηγοῦσε ἀφειδώλευτη βοήθεια στὴν ΕΣΣΔ, χωρὶς κἂν νὰ θέσει ὡς ὅρο τὴν παραίτησή της ἀπὸ τὰ ἐδαφικὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα τῆς εἶχαν ἀποφέρει ἡ συμμαχία της μὲ τὸν Χίτλερ καὶ οἱ ἐπιθέσεις της κατὰ εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

6. Ἀπ' ὅλη τὴν ὑπόθεση τοῦ «**Χάρτη**» ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο κυρίως ἔμεινε ἦταν ἡ κατάργηση τῆς ἀποικιοκρατίας. Διότι αὐτὸ ἐνδιέφερε τὶς ΗΠΑ. Ἔτσι, ἡ «**αὐτοδιάθεση**» ἐφαρμόσθηκε μόνον γιὰ τοὺς λαούς, τοὺς ὁποίους κυβερνοῦσαν οἱ Εὐρωπαῖοι, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ τοὺς ἴδιους τοὺς Εὐρωπαίους!

- Οἱ Ἐσθονοί, οἱ Λεττονοί, οἱ Λιθουανοὶ δὲν ρωτήθηκαν, ἂν ἤθελαν τὴν μετατροπὴ τῶν χωρῶν τους σὲ ρωσικὲς ἐπαρχίες.
- Οὔτε οἱ κάτοικοι τῆς ἀν. Πρωσσίας καὶ τῆς Σιλεσίας ρωτήθηκαν, ἂν συμφωνοῦσαν νὰ δώσουν τὶς πατρίδες τους στοὺς

Ρώσους καὶ στοὺς Πολωνοὺς καὶ οἱ ἴδιοι νὰ φύγουν σὲ ἀναζήτηση ἄλλης πατρίδας, δυτικώτερα.

- Οὔτε οἱ κάτοικοι τῆς ἀν. Πολωνίας, τῆς νότιας Φινλανδίας, τῆς Ρουθηνίας, τῆς Βουκοβίνας, τῆς Βεσσαραβίας ρωτήθηκαν, γιὰ τὴν προσάρτηση τῶν πατρίδων τους στὴν ΕΣΣΔ.

Ἡ συνάντηση Τσῶρτσιλ - Ροῦζβελτ καὶ ὁ Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἀπετέλεσε θέμα δημόσιων συζητήσεων καὶ σχολίων σὲ ὅλο τὸν κόσμο.

- Στὸ Κογκρέσσο, ἡ ὑποδοχὴ ἦταν ἰδιαίτερα ψυχρή.
- Στὴ Βρεταννία, ὑπῆρξε ἀπογοήτευση, διότι, κατὰ τὸν Κόλβιλ, *«ὁ κόσμος ἀλλὰ καὶ οἱ βουλευτὲς ἀνέμειναν κάτι πιὸ συγκεκριμένο»* σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν ἀμερικανικὴ βοήθεια.
- Ὁ Γκαῖμπελς χαρακτήρισε τὶς ἀποφάσεις *«γελοία ὑπόθεση»*.
- Ἡ ἰαπωνικὴ κυβέρνηση θεώρησε *«ἄκρως ἐπιθετικὴ»* καὶ *«προσβλητικὴ»* τὴν ἀναφορὰ στὴν πολιτική της καὶ ζήτησε ἐξηγήσεις, τὶς ὁποῖες *«μὲ γλῶσσα διόλου διπλωματικὴ»* ἔδωσε ὁ ἀμερικανὸς πρέσβυς στὸ Τόκιο, Τζόζεφ Γκριού, στὸν Ἰάπωνα ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν, Τογιόντα.
- Ἡ «Πράβδα» παρατήρησε ὅτι δὲν ζητήθηκε ἀπὸ τὴ Σοβ. Ἕνωση νὰ προσυπογράψει τὸν Χάρτη καὶ ἄφησε νὰ ἐννοηθεῖ δυσφορία γιὰ τὴ διαφαινόμενη ἐπιδίωξη «κυριαρχίας» (τῶν δύο χωρῶν), μὲ βάση παλιὲς ἀντιλήψεις».

> *Οἱ Τζ. Πίνι καὶ Ντ. Σουσμὲλ*[138] *γράφουν, ὅτι ὁ Χάρτης «ἦταν κλασσικὸ δεῖγμα τῆς ἀγγλοσαξωνικῆς ὑποκρισίας».*
>
> *Στὴν θέση τοῦ ἐπιθέτου «**ἀγγλοσαξωνικῆς**» θὰ ἦταν ὀρθότερο νὰ βάλουμε τὸ «**ρουζβελτιανῆς**».*
>
> ***Σχολιάζοντας στὸ «Χάρτη», ὁ Γκαῖμπελς εἶπε:***
>
> *«Ἂν ὁ Στάλιν κέρδιζε τὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ καὶ ὁ*

138. *«Μουσσολίνι, ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργο»*, 1955.

Τσῶρτσιλ θὰ ἔβλεπαν, τί θὰ ἔκανε μὲ τὸ ἰδεολογικὸ παλιόχαρτό τους...»

Ὁ Γκαῖμπελς ἔκανε λάθος. Νόμιζε ὅτι ὁ ***Ροῦζβελτ*** *καὶ ὁ Τσῶρτσιλ ἦσαν οἱ ἀφελεῖς ἰδεολόγοι καὶ ὁ Στάλιν ὁ κυνικός. Στὴν πραγματικότητα κυνικοὶ ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς. Ἀλλὰ οἱ ἄλλοι δύο δὲν ἔφθαναν οὔτε στὸ νυχάκι τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν «Χάρτη» ἀπέκτησε τὴν ἰδεολογικοπολιτικὴ βάση γιὰ τὴν δικαιολόγηση καὶ δικαίωση τῶν ὥς τότε καὶ τῶν παραπέρα ἐνεργειῶν του. Μ' αὐτὸν κατοχύρωσε τὴν ἀξία τῶν στόχων τῆς πολιτικῆς του, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολέμου. Καὶ ἕνας πόλεμος διεξάγεται σωστά, μόνον ὅταν ὁ λαὸς ἔχει πεισθεῖ γιὰ τὴν «ἀξία» του, δηλαδὴ γιὰ τὴν ἀξία τῶν στόχων του.*[139]

139. Ὁ συνταγματάρχης Χάρι Σάμερς Τζ., βετερᾶνος τοῦ Βιετνὰμ καὶ καθηγητὴς στὴν Στρατιωτικὴ Ἀκαδημία τῶν ΗΠΑ, δήλωσε ὅτι ἀκριβῶς αὐτὸ δὲν εἶχε συμβεῖ στὸ Βιετνάμ. Δὲν εἶχε κατοχυρωθεῖ ἡ «ἀξία» του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἀπετέλεσε αἰτία ἥττας.

Ὑπογράφει τὴν γιὰ πρώτη φορά σὲ καιρὸ εἰρήνης ἐπιβολὴ ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας στὶς ΗΠΑ (16 Σεπτ. 1940).

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ! ΠΟΛΕΜΟΣ!

(1941)

«Ἡ πολιτική τοῦ Ρούζβελτ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ προκαλοῦσε ὁπωσδήποτε μια ἐπίθεση τῶν ὁλοκληρωτικῶν κρατῶν».

Φόστερ Ρῆ Ντάλλες

I

Δὲν θέλουν πόλεμο;
—Θὰ τὸν ἔχουν!

«Ἀπευθύνομαι σ' ἐσᾶς μητέρες καὶ πατέρες καὶ θέλω νὰ σᾶς διαβεβαιώσω γιὰ ἕνα μόνο πρᾶγμα:
"Σᾶς τὸ δηλώνω ξανὰ καὶ ξανά: δὲν πρόκειται νὰ στείλουμε ποτὲ τὰ παιδιά μας σὲ ξένους πολέμους». **Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ, (Προεκλογικὸς λόγος 1940)**

Στὶς ΗΠΑ, τὸ μέτωπο τῶν ἀντιτιθεμένων σὲ κάθε ἀνάμιξη σὲ «ξένους πολέμους» ἦταν πολὺ μεγάλο. Περιλάμβανε:

- Τοὺς Γερμανικῆς, Ἰταλικῆς, Ἰαπωνικῆς καὶ Ἰρλανδικῆς καταγωγῆς Ἀμερικανούς.
- Τοὺς φιλοναζιστὲς ποὺ δὲν ἦσαν λίγοι.
- Τοὺς ἀντισημίτες.
- Τοὺς ρατσιστές.
- Τοὺς εἰρηνιστές.
- Τοὺς ἀριστεροὺς (ὡς τὴν ἐπίθεση τῆς Γερμανίας κατὰ τῆς ΕΣΣΔ).
- Τοὺς ἀντιαποικιοκράτες.
- Τοὺς ἐπιχειρηματίες, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν παραγωγὴ μὴ πολεμικῶν εἰδῶν.
- Τοὺς ἀπομονωτιστές, οἱ ὁποῖοι θεωροῦσαν ἀνεπιθύμητη καὶ

ἐπιβλαβῆ γιὰ τοὺς Ἀμερικανοὺς κάθε ἀνάμιξη σὲ ἐξωαμερικανικὲς ὑποθέσεις καὶ διενέξεις.

2. Ἐπὶ πλέον οἱ ΗΠΑ:

- Δὲν διέθεταν σχεδὸν διόλου Στρατό.
- Διέθεταν μεγάλο, ἀλλὰ ὄχι σύγχρονο Στόλο.

Δηλαδή, ἐκτὸς ἀπὸ ψυχολογικῶς, ἦσαν καὶ ὑλικῶς ἀνέτοιμες γιὰ πόλεμο κατὰ μέγα μέρος, ἐξ αἰτίας τῆς ἀντιδράσεως τοῦ Κογκρέσσου στὰ ἐξοπλιστικὰ σχέδια τοῦ Ρουζβελτ.

3. Ὁ Ροῦζβελτ ἐργάστηκε μὲ ὅλη τὴν ἐπιμονὴ καὶ τὴν δεξιοτεχνία, ποὺ τὸν χαρακτήριζαν, γιὰ νὰ «ὡριμάσει» τοὺς Ἀμερικανούς, ὥστε νὰ δεχτοῦν τὴν ἐμπλοκή τους στὸν πόλεμο ὡς κάτι ἀναγκαῖο γιὰ:

- Τὴν διάσωση τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας σ' ὅλο τὸν κόσμο.
- Τὴν ἐπιβολὴ διεθνοῦς δικαιοσύνης.
- Τὴν διαφύλαξη τῆς δικῆς τους ἀσφάλειας.

Ὅμως, δὲν τὸ πέτυχε. Ἡ ἀντίθεση τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς κάθε πολεμικὴ περιπέτεια παρέμεινε σταθερὴ καὶ μάλιστα αὐξανόμενη.

Κατὰ τὶς δημοσκοπήσεις τῆς ἐποχῆς, τὸ 1937, τὸ 70% τῶν Ἀμερικανῶν δὲν ἤθελαν γιὰ κανένα λόγο καὶ κατὰ κανένα τρόπο ἀνάμιξη σ' ἐνδεχόμενο εὐρωπαϊκὸ πόλεμο. Τὸ 1940, τὸ ποσοστὸ ἀνέβηκε στὸ 85%. Καὶ τὸ Μάϊο τοῦ 1941, παρὰ τὶς ἐπίμονες προσπάθειες τοῦ Ροῦζβελτ, ἦταν 82%.

4. Τὸ κίνημα εἰρήνης στὶς ΗΠΑ δὲν ἦταν μόνο μεγάλο. Ἦταν καὶ δυναμικό. Ἡ κινητοποίηση ἐναντίον τοῦ νόμου «περὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ» στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ΗΠΑ, ὑπῆρξε τεράστια. Εἰρηνιστές, ἀπομονωτιστές, ἀριστεροὶ καὶ φιλοναζί, ξεσηκώθηκαν. Σύνθημα τῶν κομμουνιστῶν ἦταν: «**Οἱ γιάνκηδες δὲν ἔρχονται!**» (τὸ διαμηνοῦσαν στοὺς Ἄγγλους). Οἱ «**Χριστιανὲς Μητέρες τῆς Ἀμερικῆς**» προσεύχονταν ἔξω ἀπὸ τὸ Λευκὸ Οἶκο «ἐναντίον τῶν πολεμικῶν τυχοδιωκτισμῶν τοῦ Ροῦζβελτ».

5. Ὅταν ὁ Ροῦζβελτ ἐπέβαλε τὴν «κατάσταση ἔκτακτης ἀνάγκης», ἡ θύελλα ποὺ ξεσηκώθηκε ἦταν τέτοια, ὥστε ἀναγκάστηκε νὰ προβεῖ σὲ δῆθεν ὑποχωρητικὸ ἑλιγμό. **«Διευκρίνησε»** ὅτι τὸ μέτρο ἀποτελεῖ **«ἁπλῆ προειδοποίηση»** καὶ ὅτι **«σὲ καμμιὰ περίπτωση δὲν συνιστᾶ ἀλλαγὴ στὴν πολιτική μας»**. Ἐπίσης, δήλωσε ὅτι δὲν θὰ γίνονται ἀμερικανικὲς νηοπομπὲς γιὰ μεταφορὰ ἐφοδίων στὴν Μ. Βρεταννία. Φυσικά, ἐψεύδετο.

6. Ἀκόμη καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ Ροῦζβελτ νὰ ἀναδιοργανώσει τὴν βιομηχανία τῶν ΗΠΑ σὲ πολεμικὴ βάση, σκόνταψε σὲ ἰσχυρὲς ἀντιδράσεις, ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς βιομήχανους μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν **Χένρυ Φόρντ.** Οἱ δουλειές τους πήγαιναν θαυμάσια καὶ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ὑποβληθοῦν σὲ ἀναδιοργάνωση, ἡ ὁποία θὰ τοὺς ἐξαρτοῦσε ἀπὸ τὸ κράτος καὶ ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μαζί τους ἀντέδρασαν καὶ οἱ ἀριστεροί, μὲ πρώτους τοὺς κομμουνιστές, οἱ ὁποῖοι στιγμάτισαν τὸν Ροῦζβελτ ὡς **«πολεμοκάπηλο»** καὶ ἐξαπέλυσαν τότε ἕνα κῦμα ἀπεργιῶν. Γιὰ νὰ τὶς σπάσει, ὁ **Ροῦζβελτ χρησιμοποίησε ἀκόμη καὶ τὸν στρατό, ὁ ὁποῖος** χτύπησε **τοὺς ἀπεργοὺς** στὸ ἐργοστάσιο ἀεροπλάνων Ἴνγκλγουντ, στὴν Καλιφόρνια.

7. Ὁ **Τσάρλς Λίντμπεργκ** ἦταν στὶς ΗΠΑ ἐθνικὸς ἥρως.

Στὶς 23 Ἀπριλίου 1941, μίλησε στὴ Ν. Ὑόρκη σ' ἕνα πλῆθος 30.000 ἀτόμων, τὰ ὁποῖα προσῆλθαν στὴν πρώτη μαζικὴ ἐκδήλωση τῆς νεοϊδρυόμενης κινήσεως «Πρῶτα ἡ Ἀμερική».

> *«Ἡ βρεταννικὴ κυβέρνηση, εἶπε, ἔχει ἕνα ἔσχατο σχέδιο ἀπελπισίας... Νὰ μᾶς πείσει, νὰ στείλουμε καὶ πάλιν ἀμερικανὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα στὴν Εὐρώπη, γιὰ νὰ μοιρασθοῦμε μὲ τὴν Ἀγγλία, στρατιωτικῶς καὶ οἰκονομικῶς, τὸ φιάσκο αὐτοῦ τοῦ πολέμου...».*

Στὶς 28 Ἀπριλίου, ὁ Λίντμπεργκ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν βαθμὸ τοῦ ἔφεδρου σμήναρχου τῆς ἀεροπορίας σὲ ἔνδειξη διαμαρτυρίας, ἐπειδὴ ὁ Ροῦζβελτ, στὶς 25, τὸν κατηγόρησε ὡς **«ἡττοπαθῆ κατευναστή».**

Στὸ πλευρὸ τοῦ Λίντμπεργκ βρισκόταν καὶ ὁ ἐπίσης διάσημος ἀεροπόρος **Ρικενμπάκερ**. Βρίσκονταν, ὅμως, καὶ πάμπολλες προσωπικότητες, οἱ περισσότεροι πολιτικοὶ καὶ τῶν δύο κομμάτων καὶ ὁ Τύπος.

8. Μὴ μπορῶντας νὰ ἔρθει σὲ ἀνοιχτὴ ρήξη πρὸς τὴν σχεδὸν παμψηφία τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ, ὁ Ροῦζβελτ παρίστανε τὸν εἰρηνόφιλο - οὐδετερόφιλο. Τὸ 1940, ἐξελέγη γιὰ τρίτη προεδρικὴ θητεία μὲ κύριο ἐπιχείρημα ὅτι εἶχε κρατήσει τὶς ΗΠΑ ἔξω ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ μὲ κύρια ὑπόσχεση ὅτι σὲ καμμιὰ περίπτωση δὲν θὰ τὶς ἐνέπλεκε «σὲ ξένους πολέμους».

9. Ὑπῆρχε μία καὶ μόνη περίπτωση ποὺ οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ δέχονταν ὁμόφωνα νὰ πολεμήσουν καὶ μάλιστα μὲ φανατισμό: ἂν ἐδέχοντο ἐπίθεση. Τότε, ὁ πόλεμος θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι **«ξένος»**. Θὰ γινόταν **«δικός τους»**. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπεδίωξε σταθερὰ ὁ **Ροῦζβελτ**. Μὲ τὶς ἐνέργειές του, τὶς ὁποῖες προανέφερα, ἐπὶ δύο ὁλόκληρα χρόνια (Σεπτ. 1939 - Δεκ. 1941) ἐπεδίωκε νὰ παρασύρει τὴν Γερμανία σὲ κήρυξη πολέμου ἢ τοὐλάχιστον σὲ ἐπιθετικὲς ἐνέργειες ἐναντίον τῶν ΗΠΑ, ὁπότε, ὁ πόλεμος θὰ γινόταν **«δικός τους»**.

10. Ὅταν διεπίστωσε ὅτι, παρὰ τὶς προκλήσεις του, ἡ Γερμανία δὲν σκόπευε νὰ τοῦ παράσχει τὸ **«ἄλλοθι»**, τὸ ὁποῖο γύρευε γιὰ νὰ ρίξει τὴ χώρα του στὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ στράφηκε πρὸς ἄλλη κατεύθυνση: τὴν Ἰαπωνία.

I I

Τὸ τρίτο θῦμα: Ἰαπωνία

«Ὁ πρόεδρος Ρούζβελτ θέλει νὰ ἐπινοήσει ὁπωσδήποτε ἕνα ἐπεισόδιο, τὸ ὁποῖο θὰ δικαιολογοῦσε τὴν εἴσοδο τῶν ΗΠΑ στὸ β' παγκόσμιο πόλεμο» **(Τσῶρτσιλ, ἀναφορά του στὸ ἀγγλικὸ πολεμικὸ συμβούλιο, μετὰ ἀπὸ τὴ συνάντησή του μὲ τὸν Ροῦζβελτ στὴ Ν. Γῆ —19 Αὐγ. 1941).**

Η σύγχρονη Ἰαπωνία ἦταν δημιούργημα τῶν Ἀγγλογάλλων. Τὴν ἤθελαν ἰσχυρή, γιὰ νὰ ἀνακόψουν τὴν πορεία τοῦ ρωσικοῦ ἐπεκτατισμοῦ στὴν Ἄπω Ἀνατολή, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο πέτυχαν μὲ τὸν Ρωσοϊαπωνικὸ πόλεμο τοῦ 1904. Οἱ Ἄγγλοι ἦσαν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κατασκεύασαν τὸ Ἰαπωνικὸ ναυτικὸ στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Καὶ μαζὶ μὲ τοὺς Γάλλους, χειροκρότησαν τὴ νίκη τῶν Ἰαπώνων κατὰ τῆς Ρωσίας. Μετὰ τὸ 1918, οἱ Ἀγγλογάλλοι ἐξακολούθησαν νὰ θέλουν τὴν Ἰαπωνία ἰσχυρή, αὐτὴν τὴν φορὰ ὡς ἀντίβαρο στὶς ΗΠΑ. Αὐτὴ ἐξισορροποῦσε τὴν αὐξανόμενη ἰσχύ τους στὸν Εἰρηνικὸ καὶ ἀναχαίτιζε τὴν ἐπαπειλούμενη ἐπέκτασή τους στὴν Ἀσία.

Ἀκριβῶς γι' αὐτό, γιὰ τὸν Ροῦζβελτ, ἡ Ἰαπωνία **ἔπρεπε νὰ συντριβεῖ. Ἡ ἐκμηδένισή της ἦταν ὅρος γιὰ τὴν ρουζβελτιανὴ κοσμοκρατορία.**

α) Ὄχι στὸ ἰαπωνικὸ «Μονρό»

«Ἡ ἀμερικανικὴ πολιτικὴ ἔναντι τῆς Ἰαπωνίας ἔμοιαζε παράδοξη. Οἱ ΗΠΑ ἐφοβοῦντο τὴν προοπτικὴ ἑνὸς πολέμου στὸν Εἰρηνικὸ καὶ ὅμως ἡ κυβέρνησή τους προέβαινε σὲ ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες θὰ μποροῦσαν νὰ ὠθήσουν τὴν Ἰαπωνία σὲ περαιτέρω περιπέτειες στὴν Ἀσία, ἐναντίον τῶν Βρεταννικῶν καὶ Ὁλλανδικῶν ἐδαφῶν καὶ πιθανῶς ἐναντίον τῶν Φιλιππίνων». (Th. Parrish)

Η Ἰαπωνία ἀνέρχεται συνεχῶς ὡς βιομηχανικὴ καὶ στρατιωτικὴ Δύναμη. Ὅμως 90 ἑκ. Ἰάπωνες ζοῦν στριμωγμένοι σὲ μία περιοχὴ ὅση ἡ Καλιφόρνια, ἀπὸ βραχώδη νησιά, χωρὶς πρῶτες ὕλες. Αὐτὲς ὑπάρχουν ἄφθονες δίπλα τους. Μόνον ποὺ τὶς κατέχουν οἱ λευκοί. Γιατὶ οἱ Ἰάπωνες νὰ μὴν ἐπεκταθοῦν σὲ χώρους, ὅπου οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν εἶχαν καμμιὰ δουλειά; Διατυπώνουν λοιπὸν τὸ δικό τους «δόγμα Μονρὸ» — *«ἡ Ἀσία στοὺς Ἀσιᾶτες!»*, ἐννοῶντας τοὺς Ἰάπωνες.[140]

2. Περιμένουν τὴν εὐκαιρία, γιὰ νὰ ἀναλάβουν δράση. Τοὺς τὴν παρέχει ὁ πόλεμος ποὺ μαίνεται στὴν Εὐρώπη. Γαλλία καὶ Ὁλλαν-

---

140. Ὁ «πανασιατισμὸς» δὲν ἦταν ἰαπωνικὴ ἐφεύρεση. Ἤδη ὁ Σοὺν-Γιὰτ-Σέν, ὁ «ἱδρυτὴς τῆς κινεζικῆς δημοκρατίας», στὶς 28 Νοεμβρίου 1924, μιλῶντας στὸ Τόκιο, ἔλεγε: *«Σήμερα στὴν Ἀσία ὑπάρχουν μόνον δύο ἀνεξάρτητα κράτη: ἡ Ἰαπωνία στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἡ Τουρκία στὴν Δύση... αὐτὰ εἶναι τὰ ἀνατολικὰ καὶ δυτικὰ ὁδοφράγματα τῆς Ἀσίας... Ὑποστηρίζουμε τὸν πανασιατισμό, γιὰ νὰ παλινορθώσουμε τὴν αἴγλη τῆς Ἀσίας... Ἂν ὅλοι οἱ ἀσιατικοὶ λαοὶ ἑνωθοῦν σὲ κοινὸ μέτωπο κατὰ τῶν Δυτικῶν, θὰ νικήσουν τὴν τελευταία μάχη».*

Ἄλλωστε τὸ «δόγμα Μονρὸ» προσπάθησαν νὰ διακηρύξουν καὶ νὰ ἐφαρμόσουν στὶς περιοχές τους καὶ ἄλλες κυβερνήσεις, ὅπως λ.χ. σύνθημα τῆς ἀμέσως προπολεμικῆς ἐποχῆς: *«Τὰ Βαλκάνια στοὺς Βαλκάνιους»*. Πρωταγωνιστὲς αὐτῆς τῆς ἰδέας ὑπῆρξαν οἱ Ρουμάνοι Bratianu, Titulescu καὶ Batzaria, οἱ Βούλγαροι Ἀλέξανδρος Kantardjev, ὁ Γιουγκοσλάβος Marinkovic, ὁ Ἀλ. Παπαναστασίου κ.ἄ. Ὁ Bratianu, μάλιστα, ὡς πρωθυπουργὸς τῆς χώρας του, ἐπεχείρησε νὰ τὸ ἐφαρμόσει στὴν πράξη.

δία κατέρρευσαν, ἐνῶ Βρεταννία καὶ Ρωσία δίνουν μάχη ζωῆς καὶ θανάτου.

Ἰδού, λοιπόν...

3. Ὑπάρχει, ὅμως, ἕνας κίνδυνος: οἱ ΗΠΑ. Εἶναι ἡ μόνη Δύναμη ποὺ ἔχει ἀπομείνει ἐπίφοβη. Συνεπῶς, πρέπει νὰ τὴν πείσουν ὅτι δὲν κινδυνεύει, ὥστε νὰ μείνει οὐδέτερος θεατὴς τῆς Ἰαπωνικῆς ἐξορμήσεως πρὸς τὴ νοτιοανατολικὴ Ἀσία (Ἰνδοκίνα, Μαλαισία, Ἰνδονησία). Γι' αὐτὸ δὲν προβάλλουν διεκδικήσεις στὴν Χαβάη καὶ στὶς Φιλιππῖνες. Ἐλπίζουν ὅτι, ἔτσι, οἱ ΗΠΑ δὲν θὰ παρέμβουν. Μήπως οἱ ἴδιες δὲν ἔχουν ὑποσχεθεῖ ἀνεξαρτησία στὶς Φιλιππῖνες; Καὶ ἡ ὑπεράσπιση τῶν ὁλλανδικῶν - γαλλικῶν - βρεταννικῶν ἀποικιῶν θὰ ἦταν γι' αὐτὲς ἕνας «ξένος πόλεμος».

4. Αὔγουστος 1941. Νέα Γῆ. Ὁ Τσῶρτσιλ ζητᾶ ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ νὰ προειδοποιήσει τὴν Ἰαπωνία ὅτι ἄν αὐτὴ ἐπιτεθεῖ κατὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν, θὰ τῆς κηρύξει τὸν πόλεμο. Ὁ Ροῦζβελτ ἀρνεῖται, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι «προέχει ὁ Ἀτλαντικός». Οἱ Ἰάπωνες παίρνουν θάρρος. Φαίνεται ὅτι μποροῦν νὰ προχωρήσουν. Αὐτὸ ἀκριβῶς θέλει καὶ ὁ Ροῦζβελτ.

5. Οἱ Ἰάπωνες ἑτοιμάζονται νὰ ἐπιτεθοῦν. Ἀλλὰ ὄχι κατὰ τῶν ΗΠΑ. Στόχος τους εἶναι οἱ ἀποικίες τῶν Εὐρωπαίων. Καὶ ὀρθῶς ἐκτιμοῦν ὅτι ἡ ἐπιχείρηση γιὰ τὴν κατάκτησή τους θὰ εἶναι ἐλάχιστα αἱματηρὴ καὶ θὰ λήξει ταχύτατα.

6. Ὅμως μία Ἰαπωνικὴ Αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία θὰ περιλάμβανε τὴν (γαλλικὴ) Ἰνδοκίνα, τὴν (βρεταννικὴ) Μαλαισία, τὴν (ὁλλανδικὴ) Ἰνδονησία, θὰ ἀποτελοῦσε κυματοθραύστη ἀδιαπέραστο γιὰ τὴν ἀμερικανικὴ διείσδυση στὴν Ἀσία. Ὁ «δρόμος πρὸς τὴ Δύση» θὰ ἔκλεινε ἑρμητικῶς γιὰ τὶς ΗΠΑ. Ὁ Ροῦζβελτ θέλει τὴν ἐκμηδένιση αὐτῆς τῆς ἀπειλῆς. Γι' αὐτό, ἀπορρίπτει τὸ ἰαπωνικὸ «δόγμα Μονρό».

7. Ἡ Ἰαπωνία τοῦ 1940-41 ἔμοιαζε ἀπὸ πολλὲς πλευρὲς μὲ τὶς

ΗΠΑ τοῦ περασμένου αἰῶνα. Κανεὶς δὲν ἀνέκοψε τότε τὴν ἐπέκταση τῶν ΗΠΑ, ἐνῶ αὐτὲς ὀρθώθηκαν ἐναντίον τῆς ἰαπωνικῆς ἐπεκτάσεως.

8. Ὁ Ρούζβελτ ἀποβλέπει σὲ πόλεμο ἐναντίον τῆς Ἰαπωνίας. Καὶ μὲ συνέπεια ἐφαρμόζει ἀπέναντί της τακτικὴ προκλήσεων. Μὲ ἀφορμὴ τὴν ἐπίθεσή της κατὰ τῆς Κίνας (1937):

- Ἀκυρώνει τὸ ἀμερικανοϊαπωνικὸ σύμφωνο.
- Ἐπιβάλλει οἰκονομικοὺς περιορισμοὺς κατὰ τῆς Ἰαπωνίας.
- Ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτὴν ν' ἀποχωρήσει ἀπὸ τὴν Κίνα καὶ νὰ ἀναγνωρίσει τὸν θανάσιμο ἐχθρό της Τσάγκ-Κάϊ-Σέκ.
- Ἐφοδιάζει τὸν τελευταῖο (μέσω τῆς βρεταννικῆς Βιρμανίας) μὲ τὰ μέσα ὥστε νὰ πολεμᾶ τοὺς Ἰάπωνες.
- Ἐξαναγκάζει τὴν Μ. Βρεταννία, νὰ διακόψει τὶς φιλικὲς σχέσεις της μὲ τὴν Ἰαπωνία καὶ νὰ στραφεῖ ἐναντίον της. Ἔτσι, ἡ τελευταία θὰ προχωρήσει **σὲ συμμαχία μὲ τὴν Γερμανία - Ἰταλία** καὶ σὲ ἐπίθεση κατὰ τῶν ἀσιατικῶν ἀποικιῶν τῆς Μ. Βρεταννίας.

β) Ναὶ στὴν ἀγγλοϊαπωνικὴ σύγκρουση

«Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Μ. Βρεταννίας δὲν ἔχει τίποτε νὰ κρύψει ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῶν ΗΠΑ» **(Τσῶρτσιλ πρὸς Ρούζβελτ —Ρ.Ε. Σέργουντ)**

Η Μ. Βρεταννία, κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ Ρούζβελτ, ἀναγκάζεται νὰ διακόψει τὴν συμμαχία, τὴν ὁποία ἀπὸ πολὺ καιρὸ διατηροῦσε μὲ τὴν Ἰαπωνία. Παρὰ ταῦτα προσπαθεῖ νὰ διατηρήσει φιλικὲς σχέσεις μὲ τὸ Τόκιο. Τὸ συμφέρον της τῆς τὸ ἐπιβάλλει. Τὴν στιγμὴ ποὺ δίνει μάχη ζωῆς ἢ θανάτου μὲ τὴν Γερμανία, δὲν μπορεῖ ν' ἀποκτήσει καὶ νέον ἐχθρό. Μία σύγκρουση μὲ τὴν Ἰαπωνία θὰ τῆς στεροῦσε τὰ πολύτιμα στρατεύματα τῆς Αὐστραλίας, τῆς Ν. Ζηλανδίας καὶ τῆς Ἰνδίας, καθὼς καὶ τὴν παραγωγὴ αὐτῶν τῶν χωρῶν. Ἐπὶ πλέον, θὰ ἀπασχολοῦσε ἕνα ζωτικὸ γιὰ τὴν προάσπιση τῆς Ἀγγλίας τμῆμα τοῦ στόλου καὶ

τῆς ἀεροπορίας της. Γι' αὐτό, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1940, ὅταν ἡ Γαλλία καταρρέει, οἱ Βρεταννοί, ἀδιαφορῶντας γιὰ τὴν δυσαρέσκεια τοῦ Ροῦζβελτ, κλείνουν τὸ δρόμο τοῦ Μανταλαίυ (Βιρμανία), ἀπὸ τὸν ὁποῖο οἱ Ἀμερικανοὶ ἀνεφοδιάζουν τὸν Τσάνγκ-Κάϊ Σέκ. Ὁ Ροῦζβελτ ἐξοργίζεται.

2. Οἱ Βρεταννοί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς ἀποροῦν μὲ τὴν ὀργή του.

Ἡ Κινεζικὴ ἀντίσταση στοὺς Ἰάπωνες δὲν δικαιολογεῖ, ἀπὸ καθαρῶς στρατιωτικὴ ἄποψη, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ΗΠΑ. Ὁ Κινέζικος στρατὸς ἀπαρτίζεται ἀπὸ συμμορίες, ἐλάχιστα ὁπλισμένες, τελείως ἀπειθάρχητες, οἱ ὁποῖες ζοῦν ἀπὸ λεηλασίες καὶ ληστεῖες καὶ ἀποφεύγουν συστηματικῶς κάθε σύγκρουση μὲ τοὺς Ἰάπωνες. Στὴν κυβέρνηση καὶ διοίκηση τῆς Κίνας κυριαρχοῦν ἡ ἀνικανότητα καὶ ἡ διαφθορά. Πόλεμος μὲ τοὺς Ἰάπωνες δὲν διεξαγόταν τὸ 1940. Σὲ πολλὲς ἐπαρχίες ἔχουν ὑπογραφεῖ συμφωνίες διακοπῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐνῶ στὰ ὑπόλοιπα «μέτωπα» ἐφαρμόζεται σιωπηλὴ ἐκεχειρία. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀναφέρει στὴν Οὐάσιγκτων ὁ Ἀμερικανὸς στρατηγὸς **Μαγκοῦμπερ,** ὁ ὁποῖος διαχειρίζεται τὴν ἀμερικανικὴ βοήθεια στὸ Τσόνγκ-Κίνγκ. Ὁ Ἄγγλος στρατάρχης **Οὐέηβελ,** ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε ἀντιβασιλεὺς τῶν Ἰνδιῶν, συμφωνεῖ μὲ τὶς παραπάνω διαπιστώσεις. Καὶ κρίνει ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς βοήθειας που διοχετευόταν πρὸς τὴν Κίνα μέσα ἀπὸ ἀγγλοκρατούμενο ἔδαφος, δὲν ἀξίζουν τὸν κόπο νὰ προκαλεῖται ἡ Ἰαπωνία καὶ νὰ διακινδυνεύεται ρήξη μ' αὐτήν.

3. Ὁ Ροῦζβελτ, ὅμως, θέλει **ὁπωσδήποτε** νὰ μείνει ἀνοιχτὸς αὐτὸς ὁ δρόμος. Ὄχι διότι ἔτσι πολεμᾶ τὴ Ἰαπωνία, ἀφοῦ οἱ Κινέζοι δὲν κάνουν σχεδὸν τίποτα ἐναντίον της, ἀλλὰ διότι ἔτσι σπρώχνει τὴν Ἰαπωνία καὶ τὴν Μ. Βρεταννία σὲ σύγκρουση. Σκοπός του εἶναι αὐτός, τὸν ὁποῖο πολλοὶ διακηρύττουν ἀνοιχτὰ στὴν Οὐάσινγκτων: **ἡ ὑποκατάσταση τῆς βρεταννικῆς κυριαρχίας στὴν Ἀσία ἀπὸ τὴν ἀμερικανική.** Καὶ γιὰ νὰ γίνει αὐτό, πρέπει ἡ Βρεταννία νὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ πολεμήσει μὲ τὴν Ἰαπωνία.

4. Ὁ Ροῦζβελτ πιέζει. Καὶ τελικῶς, ὁ Τσῶρτσιλ, μὴ μπορῶντας νὰ ἐνεργήσει διαφορετικά, ὑποκύπτει. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1940, ἐνῶ μαίνεται «**ἡ μάχη τῆς Ἀγγλίας**» ξανανοίγει τὸν δρόμο τοῦ Μανταλαΐϋ. Διαφορετικά, ὁ Ροῦζβελτ δὲν θὰ τοῦ ἔδινε τὰ ἀεροπλάνα, τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἐφόδια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν συνέχιση τοῦ πολέμου.

5. Ἡ ἀπόφαση ἀποτελεῖ σταθμό. Σημαίνει ὅτι **ὁ Τσῶρτσιλ ὑποτάσσεται στὸν Ροῦζβελτ.** Ἀποφάσισε νὰ στηρίξει τὴν ὕπαρξη τῆς χώρας του στὴν ἀμερικανικὴ βοήθεια καὶ ἐπέμβαση. Ἔτσι, ἄνοιξε τὴν πύλη πρὸς τὴν σταδιακὴ μετατροπὴ τῆς πατρίδας του σὲ δορυφόρο τῶν ΗΠΑ.

6. Μετὰ τὸ ἐπανάνοιγμα τοῦ δρόμου τοῦ Μανταλαΐϋ, ἡ Ἰαπωνία ὑπογράφει, στὶς 27 Σεπτεμβρίου 1940, τὸ «**Τριμερὲς Σύμφωνο**» μὲ τὴν Γερμανία καὶ τὴν Ἰταλία. Τὸ Σύμφωνο προβλέπει ὅτι ἄν ἕνα ἀπὸ τὰ μέλη του ὑποστεῖ ἐπίθεση ἀπὸ μία Δύναμη μὴ ἐμπόλεμη κατὰ τὴν στιγμὴ τῆς ὑπογραφῆς του (ἄρα ἀπὸ τὴν Ρωσία ἢ ἀπὸ τὶς ΗΠΑ), τὰ ἄλλα δύο μέλη θὰ ἔσπευδαν σὲ βοήθειά του.

7. Ὁ Τσῶρτσιλ, ἀνησυχῶντας ἀπὸ τὴν γερμανοϊαπωνικὴ προσέγγιση, ζητᾶ ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ νὰ στείλει μία μοῖρα τοῦ ἀμερικανικοῦ στόλου στὴν Σιγκαπούρη. Αὐτὸς ἀρνεῖται. Δὲν μπορεῖ σὲ προεκλογικὴ περίοδο νὰ προβεῖ σὲ ἐνέργεια, ἡ ὁποῖα θὰ ἀποτελοῦσε ἔμπρακτη αὐτοδιάψευση τῶν ὑποσχέσεών του ὅτι, ἄν ἐπανεκλεγεῖ, θὰ κρατήσει τὶς ΗΠΑ μακριὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο. Φέρεται στοὺς Βρεταννούς, ἀκριβῶς ὅπως αὐτοὶ στοὺς Γάλλους. Τοὺς παρασύρει σὲ πολεμικὲς ἐμπλοκὲς καὶ ὕστερα τοὺς ἐγκαταλείπει. Καὶ πρὸς τοὺς Ἰάπωνες, ὅπως πρὸς τὸν Χίτλερ. Τοὺς παγιδεύει, ἐνθαρρύνοντας τὴν ἐπιθετικότητά τους, καλλιεργῶντας τους τὴν ψευδαίσθηση ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ μείνουν οὐδέτερες.

8. Εἶναι γεγονὸς πάντως ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ ἐνεργήσει διαφορετικά, χωρὶς τὸν φόβο νὰ χάσει τὶς ἐπικείμενες ἐκλογές. Σ' αὐτές, οἱ δύο ἀντίπαλοι ὑποψήφιοι, ὁ Βέντελ Οὐίλκι καὶ ὁ Ροῦζβελτ, συμ-

φωνοῦν σὲ ἕνα μόνον σημεῖο: ὁρκίζονται ὅτι θὰ κρατήσουν τὶς ΗΠΑ ἔξω ἀπὸ τὸν πόλεμο. Ὁ δεύτερος φθάνει μάλιστα ὥς τὸ σημεῖο νὰ ἰσχυρισθεῖ ὅτι εἶναι ὑπερβολικὰ ἀπασχολημένος μὲ τὴν διαφύλαξη τῆς ἀμερικανικῆς οὐδετερότητας καὶ ἔτσι, ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἀντίπαλό του, δὲν μπορεῖ νὰ κάνει προεκλογικὲς περιοδεῖες. Ἀκόμη καὶ τὴν ἐπανεκλογή του τὴν θυσιάζει στὸ βωμὸ τῆς οὐδετερότητας! Εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ συγκινηθοῦν οἱ ψηφοφόροι καὶ νὰ μὴν ἐκτιμήσουν τὴν γεμάτη αὐτοθυσία προσήλωσή του στὴν ἰδέα τῆς εἰρήνης;

9. Μόλις ἐπανεκλέγεται:

- Ἐπεκτείνει τὸ νόμο «**δανεισμοῦ καὶ ἐκμισθώσεως**» καὶ στὴν Κίνα.
- Στέλνει ἀμερικανικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολὴ στὴν πρωτεύουσά της Τσόνγκ-Κίνγκ (τὸ Πεκῖνο ἔχει καταληφθεῖ ἀπὸ τοὺς Ἰάπωνες).
- Ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικῶς ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία, νὰ ἀποχωρήσει ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν Κίνα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ «**Τριμερὲς Σύμφωνο**». Δηλαδή, τῆς ἀπαγορεύει νὰ διαλέγει τοὺς φίλους, συνεργάτες καὶ συμμάχους της.

10. Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1941, μὲ τὴν ἐπίθεση τῆς Ἰαπωνίας, ἡ Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία στὴν Ἄπω Ἀνατολὴ καὶ στὸν Εἰρηνικό, ἀρχίζει νὰ διαλύεται. Οἱ Ἰάπωνες καταλαμβάνουν τὸ Χόγκ-Κόγκ, τὴν Μαλαισία, τὴν «**ἀπόρ**θητη» Σιγκαπούρη, τὴ β. Βόρνεο, τὴν Βιρμανία. Ἀλλὰ τὸ χειρότερο δὲν εἶναι αὐτό. Εἶναι ἡ δήλωση τοῦ νέου πρωθυπουργοῦ τῆς Αὐστραλίας, **Τζὼν Κώρτιν** (Ἐργατικός), ὁ ὁποῖος λέει ὅτι ἡ χώρα του δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ βασίζεται στὴν μητέρα-πατρίδα γιὰ τὴν ἄμυνά της καὶ ὅτι πρέπει νὰ στραφεῖ πρὸς τὶς ΗΠΑ. Ὁ Ροῦζβελτ θριαμβεύει!

γ) Μὲ τὴν θηλειὰ στὸν λαιμό

«Ἡ Ἀμερικὴ στραγγαλίζει τὴν Ἰαπωνία» (Ρ. Καρτιέ, *«Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου»*)

Στὴν Ἰαπωνία, ἡ παράταξη, ἡ ὁποία ἀποβλέπει σὲ συμβιβασμὸ μὲ τὶς ΗΠΑ, εἶναι ἰσχυρή. Σ' αὐτὴν ἀνήκουν ὁ αὐτοκράτορας, ὁ πρωθυπουργὸς Κονόγιε, ὁ πρεσβευτὴς στὴν Οὐάσινγκτων, ἀρκετοὶ ναύαρχοι καὶ ὁρισμένοι στρατηγοί. Ὅλοι, ἐκτὸς ἀπὸ λίγους φανατικοὺς ἐκτιμοῦν ὅτι ἡ ἀμερικανικὴ ἰσχὺς εἶναι πολὺ ὑπέρτερη τῆς ἰαπωνικῆς. Συνεπῶς, ἡ σύγκρουση πρέπει ν' ἀποφευχθεῖ.

2. Ὅμως, ὁ Ροῦζβελτ ἐργάζεται συστηματικὰ γιὰ νὰ ἐνισχύσει τοὺς φανατικοὺς πολεμόφιλους. Περνᾶ τὴν θηλειὰ στὸ λαιμὸ τῆς Ἰαπωνίας. Τῆς ζητᾶ νὰ ὑποταχθεῖ στὶς ἀξιώσεις του, οἱ ὁποῖες τὴν καταδικάζουν νὰ παραμείνει χώρα μικρὴ καὶ φτωχή. Τῆς φέρεται ὅπως ὁ νικητὴς στὸν ἡττημένο. Ἔτσι, πλήττει στὴν ἀχίλλεια φτέρνα τῶν Ἰαπώνων: τοὺς προσβάλλει.

3. Ὁ Ρ. Καρτιὲ γράφει:

> *«Ἡ Ἀμερικὴ ζητᾶ ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία νὰ ἐγκαταλείψει τὶς κατακτήσεις της, νὰ ἐπανέλθει στὴν ἀρχὴ τῶν ἀνοικτῶν θυρῶν, νὰ ἀπαρνηθεῖ τὸ πεδίο ἐπεκτάσεώς της, τὸ ὁποῖο πλήρωσε μὲ τόσο βαρειὲς θυσίες, νὰ παραμείνει μιὰ ἐξαρτημένη Δύναμη σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ στὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια γιὰ τὴν βιομηχανία της. Καὶ γιὰ νὰ ἐπιτύχει αὐτά, ποὺ ζητᾶ, ἡ Ἀμερική, πνίγει τὴν Ἰαπωνία. Ὁ ἀποκλεισμός, ποὺ τῆς ἔχει ἐπιβληθεῖ στὸ πετρέλαιο, δημιουργεῖ δραματικὴ κατάσταση. Ἡ Ἰαπωνία ἔχει συγκεντρώσει ἀποθέματα γιὰ ἕνα ἔτος πολέμου. Ἂν τὰ καταναλώσει, δὲν μπορεῖ νὰ τ' ἀντικαταστήσει —ὁπότε δὲν θὰ ἔχει οὔτε μαζοὺτ γιὰ τὰ σκάφη της, οὔτε βενζίνη γιὰ τὰ ἀεροπλάνα της. Ἂν ὁ πόλεμος εἶναι*

ἀναπόφευκτος, καλύτερα νὰ γίνει ἀμέσως. Πιὸ ἀργά, θὰ εἶναι πάρα πολὺ ἀργά».

4. Ἐκπρόσωπος τῶν ὀπαδῶν τοῦ συμβιβασμοῦ μὲ τὶς ΗΠΑ εἶναι ὁ ναύαρχος **Κισισαμπούρο Ναμούρα**, ὁ ὁποῖος τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1941 τοποθετεῖται πρέσβυς τῆς Ἰαπωνίας στὴν Οὐάσινγκτων. Ἀμέσως ἀρχίζει ἐμπιστευτικὲς συνομιλίες μὲ τὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν **Κόρντελλ Χόλλ**, μὲ σκοπὸ τὴν εἰρηνικὴ διευθέτηση τῶν διαφορῶν ἀνάμεσα στὶς δύο χῶρες.

Τὸν Ἰούνιο, οἱ διαπραγματεύσεις ἀρχίζουν ἐπισήμως.

5. 15 Ἰουλίου 1941: Ἡ Ἰαπωνία ζητᾶ ἀπὸ τὴ Γαλλία (τοῦ Βισὺ) νὰ τῆς ἐπιτρέψει τὴν ἐγκατάσταση στρατιωτικῶν δυνάμεων στὴν Ἰνδοκίνα. Ὁ Ροῦζβελτ «**συμβουλεύει**» μέσῳ τοῦ πρεσβευτῆ του, ναυάρχου Λῆχυ, τὴν Γαλλία ν' ἀντισταθεῖ. Αὐτὴ ὅμως δέχεται τὴν Ἰαπωνία ὡς «**συγκυρίαρχο**» στὴν Ἰνδοκίνα. Ἡ διοίκηση παραμένει γαλλική. Οἱ Ἰάπωνες ἐγκαθιστοῦν στρατιωτικὲς βάσεις.

Στὶς 23 Ἰουλίου 1941 τερματίζονται οἱ συνομιλίες μὲ τὴν κυβέρνηση τοῦ Βισὺ γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἰνδοκίνας (Βιετνάμ, Λάος, Ταϊλάνδη, Καμπότζη). Ἡ περιοχὴ περιέρχεται στὴν «εἰρηνικὴ σφαῖρα συμφερόντων» τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἡ σχετικὴ συμφωνία, τὴν ὁποία μονογράφουν στὸ Ἁνόϊ οἱ ναύαρχοι **Ντεκοὺ** καὶ **Σαμίτα**, προβλέπει ὄχι μόνον ἰαπωνικὲς βάσεις, ἀλλὰ καὶ τὸ «δικαίωμα» τῆς Ἰαπωνίας νὰ *«προασπίσει τὴν Ἰνδοκίνα ἀπὸ κάθε ἔξωθεν ἢ ἐσωτερικὴ ἐπιβουλή...»*. Τὴν ἴδια ἡμέρα, ὁ Ἰάπων πρεσβευτὴς στὴν Οὐάσιγκτων, **Ναμούρα**, δηλώνει στὸν ὑφυπουργὸ Ἐξωτερικῶν **Σάμνερ Οὐέλς** ὅτι *«ἡ Ἰαπωνία θὰ ἀντιδράσει στὴ συμμαχία τοῦ Τσάνγκ Κάϊ Σέκ, τῶν ὁλλανδικῶν Ἰνδιῶν* (Ἰνδονησία), *τοῦ Ντὲ Γκὼλ καὶ τῶν κομμουνιστῶν γιὰ τὸν στραγγαλισμὸ τῆς Ἰαπωνίας».*

Σημειῶστε ὅτι στὸν κατάλογο τῶν «στραγγαλιστῶν» ἀποφεύγει νὰ περιλάβει τὸν κυριώτατο: τὶς ΗΠΑ.

6. Ὁ Ροῦζβελτ ἀντιδρᾶ, διακόπτοντας τὶς διαπραγματεύσεις του

μὲ τὸ Τόκιο. Στὶς 17 Αὐγούστου δέχεται τὸ Ναμούρα καὶ ἀπευθύνει **«προειδοποίηση» πρὸς τὴν Ἰαπωνία. Ταυτοχρόνως:**

- Δεσμεύει τὶς Ἰαπωνικὲς καταθέσεις καὶ ὅλα τὰ ἰαπωνικὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα στὶς ΗΠΑ.
- Παγώνει τὶς πιστώσεις πρὸς τὴν Ἰαπωνία (26 Ἰουλίου).
- Ἀπαγορεύει τὶς ἐξαγωγὲς πετρελαίου καὶ «στρατηγικῶν ὑλῶν» (σίδερο, ἀτσάλι κ.λπ) πρὸς αὐτὴν (ἐμπάργκο). Ἔτσι, τὴν στερεῖ ἀπὸ τοὺς ὅρους ὑπάρξεως τῆς βιομηχανίας της (Σεπτέμβριος).
- Ἀναγκάζει τὴν Ὁλλανδία νὰ μὴ δώσει πετρέλαιο στὴν Ἰαπωνία ἀπὸ τὴν Ἰνδονησία. Φυσικά, αὐτὸ ζημίωνε τοὺς Ὁλλανδοὺς καὶ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ χάσουν τὶς ἀποικίες τους (ἀρχικῶς τὶς κατέλαβε ἡ Ἰαπωνία καὶ μετὰ ἀνεξαρτητοποιήθηκαν). Ὅμως, αὐτὸ ἤθελε ὁ Ρούζβελτ.
- Κηρύσσει ἐπιστράτευση στὶς Φιλιππῖνες.
- Διατάσσει τὸν στόλο τοῦ Εἰρηνικοῦ *«νὰ εἶναι προετοιμασμένος γιὰ κάθε ἀπρόβλεπτο»*.

Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Ροῦζβελτ ἀπαγόρευε σὲ δύο κράτη (Γαλλία - Ἰαπωνία) νὰ ρυθμίσουν τὶς σχέσεις τους, ὅπως αὐτὰ ἤθελαν, χωρὶς τὴν ἄδειά του.

7. Μὲ τὰ παραπάνω μέτρα, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ ναυσιπλοΐα τῆς Ἰαπωνίας θὰ πέθαιναν. Ὁ Ροῦζβελτ, καταδικάζοντας τὴν Ἰαπωνία σὲ θάνατο ἀπὸ ἀσφυξία, τὴν ἔθεσε μπροστὰ στὸ δίλημμα: Ὑποταγὴ ἢ πόλεμος. Ἐπὶ πλέον, ὁ ἐκβιασμὸς εἶχε καὶ χαρακτῆρα φυλετικῆς προσβολῆς —λευκοὶ κατὰ κίτρινων.

8. Ἡ θηλειὰ ποὺ περνᾶ στὸν λαιμὸ τῆς Ἰαπωνίας, καταφέρει βαρὺ πλῆγμα σὲ ὅσους πρεσβεύουν ἐκεῖ τὴν εἰρήνη μὲ τὶς ΗΠΑ. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Κονόγιε, ποὺ θέλει συμβιβασμό, κλονίζεται. Παλεύοντας ἀπεγνωσμένα νὰ σώσει τὴν κατάσταση, ὁ Κονόγιε, προτείνει, στὰ τέλη Αὐγούστου 1941, συνάντηση κορυφῆς μὲ τὸν Ροῦζβελτ. Οἱ συνομιλίες ξαναρχίζουν. Ἀλλὰ ὁ Ροῦζβελτ ἔχει προ-

διαγράψει τὴν τύχη τους. Θ' ἀποτύχουν. Διότι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μιὰν ἰαπωνικὴ ἐπίθεση.

Ὁ **λόρδος Μπήβερμπρουκ** (Beaverbrook), φίλος τοῦ Τσῶρτσιλ, ἐπισκέπτεται τὶς ΗΠΑ. Εἰδοποιεῖ τὸν Ἄγγλο πρωθυπουργό: Δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ πιθανότητα νὰ μποῦν οἱ ΗΠΑ στὸν πόλεμο, ἐκτὸς ἂν ὑποστοῦν ἄμεση ἐπίθεση.

Μιὰ «ἄμεση ἐπίθεση» ἐναντίον τῶν ΗΠΑ εἶναι ἡ λύση, τὴν ὁποία χρειάζεται ὁ Ροῦζβελτ. Καὶ ὅταν ἡ ἐπίθεση δὲν ἔρχεται στὸν Ροῦζβελτ, τότε πάει ὁ Ροῦζβελτ στὴν ἐπίθεση...

9. 6 Σεπτεμβρίου 1941: Ἡ Ἰαπωνία ὑποβάλλει τὶς προτάσεις της:

- Μὴ ἐπέμβαση τῶν Ἀγγλοαμερικανῶν στὴν ἰαπωνοκινεζικὴ σύγκρουση.
- Κλείσιμο τῆς ὁδοῦ τῆς (βρεταννικῆς) Βιρμανίας (Μανταλαΐϋ), ἀπ' ὅπου οἱ Ἀμερικανοὶ ἀνεφοδιάζουν τὸν Τσάγκ-Κάϊ-Σέκ, ὁ ὁποῖος μάχεται ἐναντίον τους.
- Ἄρση κάθε περιορισμοῦ στὸν ἐφοδιασμὸ τῆς Ἰαπωνίας μὲ πρῶτες ὕλες.

Ἡ ἀποδοχὴ τῶν προτάσεών τους, προσθέτουν οἱ Ἰάπωνες, θὰ ἐξασφάλιζε σχέση σταθερῆς ἰσορροπίας καὶ εἰρήνης ἀνάμεσα στὶς δύο χῶρες: ὁ Εἰρηνικὸς θὰ ἦταν ὠκεανὸς εἰρήνης.

Ὁ Ροῦζβελτ τὶς ἀπορρίπτει.

10. Ἀποτέλεσμα: στὶς 16 Ὀκτωβρίου 1941, οἱ Ἰάπωνες, ὀπαδοὶ τοῦ συμβιβασμοῦ μὲ τὶς ΗΠΑ, ἀνατρέπονται. Τοὺς διαδέχεται στρατιωτικὴ κυβέρνηση μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν στρατηγὸ **Χιντέκι Τόγιο**. Αὐτὴ εἶναι ἀποφασισμένη νὰ τερματίσει τὴν ἐκκρεμότητα. Ἂν ὁ Ροῦζβελτ δὲν δεχθεῖ τὴν εἰρηνικὴ διευθέτηση, αἴροντας ὅλες τὶς ἐναντίον τῆς Ἰαπωνίας κυρώσεις καὶ ἀφήνοντάς της ἐλευθερία δράσεως στὴ νοτιοανατολικὴ Ἀσία, τότε αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ πολεμήσει. Ὁ δρόμος πρὸς τὸ Πέρλ-Χάρμπορ εἶχε ἀνοίξει.

δ) Ἀντίστροφη μέτρηση

«Ἂν προκληθεῖ πόλεμος μὲ τὴν Ἰαπωνία, αὐτὸ θὰ προκύψει... ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ὑψηλότερα ἱστάμενες ἀρχὲς θὰ ἔχουν ἀποφασίσει ὅτι ἡ ἀποδοχή του θὰ ἦταν πρὸς τὸ ἐθνικό μας συμφέρον» (ναύαρχος Στάρκ, ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ Ναυτικοῦ, Νοέμβριος 1940)

1. **4 Νοεμβρίου 1941**: Σ' ὅλη τὴν Ἰαπωνία συλλαλητήρια κατὰ τῆς «πολιτικῆς στραγγαλισμοῦ», τὴν ὁποία ἐφαρμόζουν οἱ ΗΠΑ.

2. **15 Νοεμβρίου 1941:** Φθάνει στὴν Οὐάσιγκτων ὁ εἰδικὸς πρέσβυς Σαμπούρο Κουρούσου, γιὰ νὰ διεξαγάγει μαζὶ μὲ τὸν πρέσβυ Ναμούρα τὶς ἀποφασιστικὲς συνομιλίες μὲ τοὺς Ἀμερικανούς.

3. **19 Νοεμβρίου:** Ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς βραχέων κυμάτων τοῦ Τόκιο, ἀναφέρει: **«Ἀνατολικὸς ἄνεμος, βροχή»**. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Ναμούρα πρέπει νὰ καταστρέψει τοὺς κώδικες καὶ τὰ ἐμπιστευτικὰ ἔγγραφα. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποκρυπτογραφοῦν ἀμέσως τὸ μήνυμα καὶ ὁ Χόλλ ἐνημερώνεται αὐθημερόν. Συνεπῶς, αὐτὸς καὶ ὁ Ρούζβελτ ξέρουν ὅτι ἡ ἀντίστροφη μέτρηση πρὸς τὸν πόλεμο, ἄρχισε. Θὰ διακοπεῖ μόνον ἂν βγάλουν τὴ θηλειά, τὴν ὁποία πέρασαν στὸν λαιμὸ τῆς Ἰαπωνίας.

4. **20 Νοεμβρίου:** Οἱ Ἰάπωνες ὑποβάλλουν τὶς προτάσεις τους.

22 Νοεμβρίου: Οἱ ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες ἀποκρυπτογραφοῦν μήνυμα τοῦ πρωθυπουργοῦ Τόγιο πρὸς τοὺς πρέσβεις Ναμούρα καὶ Κουρούσου. Τοὺς λέει ὅτι οἱ προτάσεις αὐτὲς εἶναι οἱ τελευταῖες. Ἂν ὥς τὶς 29 Νοεμβρίου δὲν βρεθεῖ λύση, ἀρχίζει ὁ πόλεμος. Φυσικά, οἱ Χόλλ - Ρούζβελτ ἐνημερώθηκαν ἀμέσως.

5. **25 Νοεμβρίου:** Τὸ Πολεμικὸ Συμβούλιο τῶν ΗΠΑ συνεδριάζει, γιὰ νὰ συζητήσει τὴν περίπτωση ἄμεσης ἐνάρξεως τοῦ πολέμου μὲ αἰφνιδιαστικὲς ἐπιθέσεις τῶν Ἰαπώνων.

6. **26 Νοεμβρίου:** Ὁ Ρούζβελτ ἀπαντᾶ στὶς ἰαπωνικὲς προτάσεις, μὲ οὐσιαστικὸ τελεσίγραφο: οἱ Ἰάπωνες ὀφείλουν:

- Νὰ ἐκκενώσουν τὴν Κίνα καὶ τὴν Ἰνδοκίνα, οἱ ὁποῖες οὔτε ἀμερικανικὰ ἐδάφη εἶναι, οὔτε ἀμερικανικὲς ἐγγυήσεις εἶχαν, οὔτε σύμμαχοι τῶν ΗΠΑ ὑπῆρξαν.
- Νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν Τσάνγκ-Κάϊ-Σέκ.
- Νὰ ἀποχωρήσουν ἀπὸ τὸ Σύμφωνό τους μὲ τὴν Γερμανία καὶ τὴν Ἰταλία, μὲ τὶς ὁποῖες οἱ ΗΠΑ δὲν βρίσκονται σὲ πόλεμο.

7. **29 Νοεμβρίου:** Διαπιστώνεται πλῆρες ἀδιέξοδο. Οἱ συνομιλίες διακόπτονται.

30 Νοεμβρίου: Οἱ ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες ἀποκρυπτογραφοῦν μήνυμα τοῦ Τόκιο πρὸς τὸ Βερολῖνο, τὸ ὁποῖο ἐνημερώνει γιὰ τὴν ἐπικείμενη ἔναρξη τοῦ πολέμου.

8. **6 Δεκεμβρίου:** Τὸ Τόκιο στέλνει μήνυμα στοὺς Ναμούρα καὶ Κουρούσου, μὲ τὴν ἐντολή, τὴν ἑπομένη, 7 Δεκεμβρίου καὶ στὶς 1 μ.μ. ἀκριβῶς, νὰ ἐπιδώσουν στὸν Χόλλ τὴν ἀπόρριψη τῶν ἀμερικανικῶν ἀπαιτήσεων. Τὸ μήνυμα ἀποκρυπτογραφεῖται καὶ δίδεται στὸν Ροῦζβελτ. Αὐτός, στὶς 9 μ.μ. τῆς 6ης Δεκεμβρίου, ἀποστέλλει **«προσωπικὸ μήνυμα»** στὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἰαπωνίας, ζητῶντας του νὰ προσπαθήσουν νὰ βροῦν μαζὶ τρόπο **«νὰ διαλύσουν τὰ σκοτεινὰ νέφη»**. Συγχρόνως, ὅμως, τὸν προειδοποιεῖ ὅτι κατάληψη τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας ἀπὸ ἰαπωνικὲς στρατιωτικὲς δυνάμεις θὰ ἐσήμαινε πόλεμο.

9. Τὸ ἴδιο βράδυ (Σάββατο, 6 Δεκεμβρίου 1941), τὸ ὑπουργεῖο Ναυτικῶν εἰδοποιεῖ τὸν Χόλλ καὶ τὸν Ροῦζβελτ ὅτι στὴν πρεσβεία τῆς Ἰαπωνίας καταστρέφουν τοὺς κώδικες. Τὸ ἀπόγευμα οἱ ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες συλλαμβάνουν μακροσκελὲς μήνυμα τοῦ Τόκιο πρὸς τὴν πρεσβεία. Τὸ χωρίζουν σὲ 14 τμήματα καὶ τὸ μοιράζουν σὲ ἰσάριθμα συνεργεῖα γιὰ ταχύτερη ἀποκρυπτογράφηση. Στὶς 9.30 μ.μ. ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ παραδίδει στὸν Λευκὸ Οἶκο, ἀποκρυπτογραφημένο, τὸ περιεχόμενο τῶν 13 πρώ-

των τμημάτων. Ὁ Ρούζβελτ, ὁ ὁποῖος βρίσκεται στὸ γραφεῖο του μαζὶ μὲ τὸν Χ. Χίπκινς, τὸ διαβάζει καὶ λέει:

«Αὐτὸ σημαίνει πόλεμος!»

Ἐπὶ τέλους! Εἶχε τὸν πόλεμό του.

> *Ὁ Ρούζβελτ ἔθεσε τὴν Ἰαπωνία μπροστὰ στὸ δίλημμα: Ὑποταγὴ ἢ πόλεμος. Αὐτὴ διάλεξε τὸν δεύτερο. Ἔτσι, μετὰ ἀπὸ τὴν Γερμανία καὶ τὴν Βρεταννία, ἔγινε τὸ τρίτο θῦμα τοῦ Ἀμερικανοῦ προέδρου. Ἔπεσε στὴν παγίδα του. Καὶ τοῦ πρόσφερε αὐτό, γιὰ τὸ ὁποῖο πάσχιζε: ἕναν πόλεμο, ὁ ὁποῖος τυπικῶς θὰ εἶχε ἐπιβληθεῖ στὶς ΗΠΑ.*

I I I

Ζητεῖται ἔνοχος

«Οἱ ἀμερικανικὲς προτάσεις τῆς 26ης Νοεμβρίου 1941, πρὸς τὴν Ἰαπωνία, στὴν οὐσία ἀποτελοῦσαν πρόκληση πρὸς πόλεμο» (Ρ. Καρτιέ. *«Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου»*)

Ο ἀμερικανοϊαπωνικὸς πόλεμος ἄρχισε στὶς 7 Δεκεμβρίου 1941, μὲ ἐπιδρομὴ τῶν Ἰαπώνων ἐναντίον τῆς ἀμερικανικῆς ἀεροναυτικῆς βάσεως στὸ Πέρλ-Χάρμπορ τῆς Χαβάης. Σίγουρα, ἡ ἐπιδρομὴ ἀποτελοῦσε ἐπίθεση. Ἦταν, ὅμως, ἀπρόκλητη;

1. Νοέμβριος τοῦ 1940: Τὰ ἀμερικανικὰ Ἐπιτελεῖα ἐπεξεργάζονταν διάφορα ἐναλλακτικὰ σχέδια γιὰ τὴν περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποία οἱ ΗΠΑ θὰ ἔμπαιναν στὸν πόλεμο. Ὁ ναύαρχος Στάρκ, ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΝ Ναυτικοῦ, εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν πόλεμο μὲ τὴν Ἰαπωνία. Καὶ δηλώνει ἐγγράφως:

> *«Ἂν προκληθεῖ πόλεμος μὲ τὴν Ἰαπωνία, αὐτὸς δὲν θὰ προκύψει ἀπὸ δικές μου ἐνέργειες, ἀλλὰ ἐξ αἰτίας τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ὑψηλότερα ἱστάμενες ἀρχὲς θὰ ἔχουν ἀποφασίσει ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἑνὸς τέτοιου πολέμου θὰ ἦταν πρὸς τὸ ἐθνικό μας συμφέρον».*

Ἡ διατύπωση εἶναι σαφής. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΝ πιστεύει ὅτι ὁ πόλεμος μὲ τὴν Ἰαπωνία δὲν εἶναι ἀναπόφευκτος. Καὶ ὅτι ἂν ἐκραγεῖ, θὰ ὀφείλεται **σὲ ἀπόφαση ὄχι τοῦ Τόκιο,** ἀλλὰ τοῦ Ροῦζβελτ

'Επιτέλους! 'Υπογράφει τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου κατὰ τῆς 'Ιαπωνίας (Δεκ. 1941).

στὴν ὁποία αὐτός, ὁ Στάρκ, θὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑπακούσει.[141]

2. Πράγματι, ὁ Ροῦζβελτ ἔκρινε ὅτι ὁ πόλεμος μὲ τὴν Ἰαπωνία ἦταν «πρὸς τὸ ἐθνικὸ συμφέρον» τῶν ΗΠΑ. Καί, ὅπως εἴδαμε, ἄσκησε συνεχῶς ἐντεινόμενη πίεση ἐπὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἕως ὅτου τῆς πέρασε κυριολεκτικὰ τὴν θηλειὰ στὸν λαιμὸ καὶ τὴν ἀνάγκασε νὰ ριχτεῖ μὲ ἀπελπισία σὲ ἄνισο πόλεμο. Τὸ 1946, ὅταν τὸ Κογκρέσσο ἐρευνοῦσε τὶς εὐθῦνες γιὰ τὸν αἰφνιδιασμό, τὸν ὁποῖο ὑπέστησαν οἱ Ἀμερικανοὶ στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, ὁ ναύαρχος Στάρκ, ἀρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ναυτικοῦ, κατὰ τὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου, κατέθεσε:

> *«Μετὰ τὶς οἰκονομικὲς κυρώσεις, οἱ ὁποῖες εἶχαν ἐπιβληθεῖ στὴν Ἰαπωνία, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1941, προειδοποίησα ὅτι ἡ χώρα αὐτὴ θὰ πήγαινε νὰ πάρει τὸ πετρέλαιο ποὺ τῆς ἀρνιόμασταν. Αὐτὸ θὰ ἔκανα κι ἐγώ, ἂν ἤμουν Ἰάπωνας... Καὶ εἶπα ἐπίσης τότε στὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ὅτι, ἂν στεροῦσαν τὴν Ἰαπωνία ἀπὸ τὴν διατροφή της, πνίγοντας τὴν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ δραστηριότητά της καὶ ἐμποδίζοντας μὲ τὴν ἀπαγόρευση μεταφορᾶς πετρελαίου, τὴν ὁμαλὴ καὶ εἰρηνική της ὕπαρξη, ἔ, τότε, τὸ πρῶτο πρᾶγμα, τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσε νὰ πεῖ ἕνας Ἰάπωνας ἦταν ἀκριβῶς αὐτό: «Τώρα πιά, πάω μόνος μου νὰ πάρω τὸ πετρέλαιο».*[142]

141. Ὅταν ἐπῆλθε τὸ Πέρλ-Χάρμπορ, ὁ Ροῦζβελτ τοῦ φόρτωσε τὴν εὐθύνη γιὰ τὸν ὑποτιθέμενο αἰφνιδιασμὸ καὶ τὸν ξαπόστειλε στὴν Ἀγγλία ὡς σύνδεσμο μεταξὺ ἀμερικανικοῦ καὶ βρετανντικοῦ ναυτικοῦ.

142. Πρακτικὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κογκρέσσου γιὰ τὴν ἐπίθεση στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, Οὐάσιγκτων, 1946.

3. Ὁ Ρ. Καρτιὲ γράφει παραστατικά:[143]

> *«Ἡ Ἰαπωνία ρίχνεται στὸν πόλεμο, ὅπως ἕνας ἀπογοητευμένος ρίχνεται ἀπὸ τὸ ἕκτο πάτωμα».*

Ρίχτηκε, ἐπειδὴ τὴν ἔσπρωξε ὁ Ρούζβελτ.

4. Παρὰ ταῦτα, τόσον ἡ ἐπίθεση τῆς Ἰαπωνίας κατὰ τῶν ΗΠΑ, ὅσο καὶ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖο τὴν ἐξαπέλυσε, ἦσαν σφάλματα. Διότι διευκόλυνε τὸν Ρούζβελτ καὶ ξεσήκωνε τὸν λαὸ τῶν ΗΠΑ, συσπειρώνοντάς τον γύρω του.

5. Εἶχε ἄλλη ἐπιλογὴ ἡ Ἰαπωνία; Ἴσως. Ἂν καταλάμβανε τὴν (ὁλλανδικὴ) Ἰνδονησία, γιὰ νὰ βρεῖ ἐκεῖ τὶς πρῶτες ὕλες ποὺ τῆς στεροῦσε ὁ Ρούζβελτ, χωρὶς νὰ πλήξει τὶς ΗΠΑ, αὐτὸς θὰ δυσκολευόταν νὰ πείσει τὸν λαό τους νὰ πολεμήσει. Βεβαίως, ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς κάτι τέτοιο θὰ ἦταν παρακινδυνευμένο. Διότι τὰ ἰαπωνικὰ στρατεύματα στὴν Ἰνδονησία θὰ ἦσαν ἐκτεθειμένα σὲ ἐπίθεση τῶν Ἀμερικανῶν ἀπὸ τὶς Φιλιππῖνες. Μερικὲς φορὲς ὅμως οἱ πολιτικοὶ παράγοντες πρέπει νὰ θεωροῦνται ἰσχυρότεροι ἀπὸ τοὺς στρατιωτικοὺς —ἀκόμη καὶ σ' ἕναν πόλεμο.

6. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ Ἰαπωνία ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ ἐξασφαλισθεῖ στρατιωτικῶς, πλήττοντας τὴν στρατιωτικὴ παρουσία τῶν ΗΠΑ στὸν Εἰρηνικό, ἡ αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, ἡμέρα Κυριακή, μισὴ μόλις ὥρα μετὰ τὴν ἐπίσημη κήρυξη τοῦ πολέμου, ἦταν ὅ,τι καλύτερο μποροῦσε νὰ ἐλπίζει ὁ Ρούζβελτ, γιὰ νὰ ξεσηκώσει τοὺς Ἀμερικανοὺς ὑπὲρ τῶν σχεδίων του.

7. Καὶ τὸ χειρότερο γιὰ τοὺς Ἰάπωνες ἦταν ὅτι ἡ ἐπίθεση ἐκείνη δὲν ἀπέδωσε κἂν στρατιωτικῶς, ἀφοῦ ὄχι μόνον δὲν κατέλαβαν τὰ νησιὰ Χαβάη, ἀλλὰ καὶ ἡ κύρια δύναμη τῶν Ἀμερικανῶν στὸν Εἰρηνικό, (δηλαδὴ τὰ τρία ἀεροπλανοφόρα) παραδόξως ἔλειπαν ὅλα ἀπὸ

---

143. *«Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου».*

τὸ Πέρλ-Χάρμπορ. Ἐπὶ πλέον, κατὰ ἀκόμη πιὸ **παράδοξο** τρόπο, οἱ Ἰάπωνες δὲν κατέστρεψαν οὔτε τὶς τεράστιες ἀποθῆκες καυσίμων, οἱ ὁποῖες βρίσκονταν στὸ λιμάνι ἀπολύτως ἐκτεθειμένες.

8. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, οἱ Ἰάπωνες δὲν εἶχαν πραγματικὰ ἐπιθετικὰ σχέδια κατὰ τῶν ΗΠΑ. Δὲν εἶχαν οὔτε τὴν πρόθεση, οὔτε τὴν δυνατότητα νὰ ἀπειλήσουν τὸ ἀμερικανικὸ ἔδαφος. Δὲν ἐπιχείρησαν κἄν νὰ καταλάβουν τὴν Χαβάη.[144]

9. Σκοπὸς τῶν Ἰαπώνων ἦταν νὰ ἐπεκταθοῦν στὴ νοτιοανατολικὴ Ἀσία, ὅπου βρίσκονταν οἱ πρῶτες ὕλες καὶ τὰ τρόφιμα ποὺ χρειάζονταν. Στὴν συνέχεια σκόπευαν νὰ ὀργανώσουν μία **περιμετρικὴ ζώνη ἄμυνας** ἐναντίον τῆς προβλεπόμενης ἀμερικανικῆς ἐπιθέσεως. Ἡ ζώνη αὐτὴ στηριζόταν σὲ τριπλῆ ἁλυσίδα ὀχυρωμένων βάσεων (νησιὰ Κίλμπερ, Μάρσαλ, Μαριάνα). Δηλαδή, οἱ ἐνέργειες τῆς Ἰαπωνίας πρὸς τὴν κατεύθυνση τῶν ΗΠΑ ἦσαν ἐξ ἀρχῆς, καὶ παρέμειναν ὥς τὸ τέλος, στὴν οὐσία τους, ἀμυντικές.

10. Ἀντιθέτως, οἱ ΗΠΑ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς στόχευαν στὴν συντριπτικὴ ἧττα, κατάληψη καὶ κατοχὴ τῆς Ἰαπωνίας, στὴν ἐκμηδένισή της. Ὁ ἀμερικανοϊαπωνικὸς πόλεμος ἦταν στὴν οὐσία του ἀμυντικὸς γιὰ τοὺς Ἰάπωνες καὶ ἐπιθετικὸς γιὰ τὸν Ροῦζβελτ. Οἱ ἐπιθετικὲς ἐνέργειες τῶν πρώτων εἶχαν χαρακτῆρα προληπτικό.

Ὁ Ρ. Καρτιέ, γράφει:

> *«Ἡ ἐπιδρομὴ κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, τόσο ἐπιθετικὴ στὴ μορφή της, εἶναι στὴν πραγματικότητα μία ἀμυντικὴ ἐπιχείρηση, μιὰ ὑπολογισμένη ριψοκίνδυνη ἐνέργεια, γιὰ νὰ κερδηθεῖ χρόνος».*

---

144. Οἱ Φιλιππῖνες δὲν ἦσαν ἔδαφος τῶν ΗΠΑ, ἀλλὰ ἀποικία τους, ἀπὸ τὴν ὁποία, κατὰ τὶς διαβεβαιώσεις τους, θὰ ἀποχωροῦσαν συντόμως. Οἱ Ἰάπωνες δὲν προέβησαν σὲ καμμία ἐνέργεια ἐναντίον τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῶν ΗΠΑ ἢ τῆς διώρυγας τοῦ Παναμᾶ.

I V

Ποιός ἔκανε τὸ Πὲρλ Χάρμπορ;

«Δὲν θὰ κηρύξω τὸν πόλεμο, ἀλλὰ θὰ τὸν διεξαγάγω». Φρ. Ντ. Ροῦζβελτ.

Ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα προκύπτει ὅτι ὁ Ροῦζβελτ εἶχε πιέσει τοὺς Ἰάπωνες πέρα ἀπὸ τὰ ἔσχατα ὅριά τους. Ἄρα, ἡ ἐπίθεσή τους ἔπρεπε νὰ ἀναμένεται. Τότε, γιατὶ οἱ Ἀμερικανοὶ αἰφνιδιάστηκαν, ὅταν τοὺς χτύπησαν στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.

Ἤ, μήπως δὲν αἰφνιδιάστηκαν;

α) Τὸ δόλωμα —ἕνας στόλος

***«Ὁ στόλος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὑπάρχει ὄχι γιὰ νὰ εἶναι ἀσφαλής, ἀλλὰ γιὰ νὰ πολεμήσει, ἄν ἔρθει ὁ πόλεμος»* (Φ. Ντ. Ροῦζβελτ, ἀπάντηση στὶς ἀντιρρήσεις τοῦ ναυάρχου Τζ. Ρίτσαρντσον, γιὰ τὴν προώθηση τοῦ στόλου στὸ Πέρλ-Χάρμπορ).**

Ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 1941, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ, Μάρσαλ, ἐξέφρασε ἀνησυχίες γιὰ τὴν ἀμυντικὴ ἱκανότητα τοῦ νησιοῦ Οὐάχου, στὸ ὁποῖο βρίσκεται ἡ βάση τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ. Ἔκρινε ὅτι ἦταν πιθανὴ μιὰ ἰαπωνικὴ ἐπίθεση ἐναντίον του. Καὶ ζήτησε τὴν ἀντικατάσταση τῶν ἀεροπλάνων, τὰ ὁποῖα ὑπεράσπιζαν τὸ νησί, μὲ νεώτερου τύπου. Αὐτὸ δὲν ἔγινε.

2. Ἀντιθέτως, μὲ **προσωπικὴ** διαταγὴ **τοῦ Ροῦζβελτ**, ὁ στόλος τῶν ΗΠΑ στὸν Εἰρηνικό, μετέφερε τὴν ἕδρα του ἀπὸ τὴν ἀσφαλῆ

Καλιφόρνια, στὸ ἐκτεθειμένο Πέρλ Χάρμπορ. Ἡ ἐξήγηση, τὴν ὁποία ἔδωσε ὁ Ροῦζβελτ, ἦταν ὅτι ἤθελε νὰ ἀναχαιτίσει τὸν Ἰαπωνικὸ ἐπεκτατισμό, ἀπευθύνοντάς του ἕνα εἶδος προειδοποιήσεως.

3. Ὁ ναύαρχος Τζαίημς Ρίτσαρντσον (James O. Richardson), διοικητὴς τοῦ στόλου τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἀντέτεινε ὅτι τὸ ἀμφίβολο ψυχολογικὸ ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῶν Ἰαπώνων δὲν ἰσοφάριζε τὸ κόστος, τὸ ὁποῖο προέκυπτε ἀπ' αὐτὴν τὴν κίνηση, ἡ ὁποία ὑποχρέωνε τὸ ναυτικὸ νὰ ἀνεφοδιάζει τὸ κύριο σῶμα τῶν σκαφῶν του σὲ ἀπόσταση δύο χιλιάδων μιλίων ἀπὸ τὴν ἤπειρο. Ἀλλὰ πέρα ἀπὸ τὸ κόστος, τὸ σοβαρώτερο ἦταν ὁ κίνδυνος καταστροφῆς τοῦ στόλου στὴ νέα ἀνασφαλῆ βάση του.

4. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Ροῦζβελτ ἦταν ἄμεση. Ἀντικατέστησε τὸν διαφωνοῦντα Ρίτσαρντσον μὲ τὸν ναύαρχο **Χάσμπαντ Ε. Κίμμελ** (Kimmel), ὁ ὁποῖος ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴ του, προωθῶντας τὸν στόλο τοῦ Εἰρηνικοῦ στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.

5. Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἤδη ἀπὸ τὸ 1936 ἡ ἀνώτερη στρατιωτικὴ ἡγεσία τῶν ΗΠΑ εἶχε ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν περίπτωση αἰφνιδιαστικῆς ἀεροναυτικῆς ἰαπωνικῆς ἐπιθέσεως ἐναντίον τοῦ Οὐάχου, καθὼς καὶ μὲ τὴν περίπτωση ἀποβάσεως στὰ νησιά.[145] Τὸ 1938 τὸ θέμα ἐξετάστηκε καὶ πάλι.

6. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1941, ὁ ἀμερικανὸς πρεσβευτὴς στὸ Τόκιο, Τζόζεφ Γκριοὺ (Joseph C. Grew), ἀνέφερε φῆμες, κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ Ἰάπωνες ἑτοίμαζαν μαζικὴ ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ.

7. Ὁ Ροῦζβελτ «ἀγνόησε» ὅλες αὐτὲς τὶς προειδοποιήσεις, καθὼς καὶ τὶς ἀντιρρήσεις τοῦ Ρίτσαρντσον, καὶ ἔστειλε τὸν στόλο στὴν μπούκα τοῦ κανονιοῦ. Ἐπὶ πλέον, δὲν μερίμνησε γιὰ κανένα πρόσθετο μέτρο ἄμυνας τῶν νησιῶν Χαβάη καὶ εἰδικῶς τοῦ Οὐάχου, τὸ

145. Ἡ ἰαπωνικὴ ἀπόβαση στὰ νησιὰ τῆς Χαβάης ἦταν ἀντικείμενο τῶν ἀμερικανικῶν ἀσκήσεων ἐπὶ χάρτου, ἤδη τὸ 1932.

ὁποῖο κατὰ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ΓΕΣ δὲν προστατευόταν ἐπαρκῶς. Ταυτοχρόνως, κλιμάκωνε τὶς προκλήσεις του ἐναντίον τῆς Ἰαπωνίας.

> *Συμπέρασμα: Εἶναι βάσιμη ἡ ὑποψία ὅτι ὁ Ροῦζβελτ ἔστειλε τὸν στόλο τοῦ Εἰρηνικοῦ στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, γιὰ νὰ χρησιμεύσει ὡς «δόλωμα», τὸ ὁποῖο θὰ ἐπέσυρε τὴν ἰαπωνικὴ ἐπίθεση.*

β) Δεκαπέντε κρίσιμα ἐρωτήματα

> ***«Ἡ ἀμερικανικὴ μυστικὴ ὑπηρεσία... γνώριζε ἀκόμη καὶ τὴν ἀκριβῆ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποία οἱ Ἰάπωνες θὰ ἐξαπέλυαν τὴν ἐπίθεσή τους».*** **(Τζώρτζ Ν. Κρόκκερ, *«Ὁ δρόμος τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τὴν Ρωσία»*)**

Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχαν ἀπὸ καιρὸ «σπάσει» τοὺς κώδικες τῶν Ἰαπώνων. Ἔτσι, ἀποκρυπτογράφησαν ὅλα τὰ ἀπόρρητα μηνύματά τους. Τὰ ἀναφερόμενα στὸ Πέρλ-Χάρμπορ τοὺς ξέφυγαν;

Ὁ Τζώρτζ Ν. Κρόκκερ γράφει:[146]

> *«Ἀπὸ καιρὸ ἡ ἀμερικανικὴ μυστικὴ ὑπηρεσία εἶχε ἀποκρυπτογραφήσει τὸν κώδικα τῶν ἰαπωνικῶν μηνυμάτων καὶ ἤξερε πάρα πολλὰ πράγματα. Γνώριζε ἀκόμη καὶ τὴν ἀκριβῆ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποία οἱ Ἰάπωνες, θὰ ἐξαπέλυαν τὴν ἐπίθεση».*

Τότε, γιατὶ δὲν ἐλήφθησαν τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα;

2. Ἡ ἰαπωνικὴ ἁρμάδα ἀπὸ 6 ἀεροπλανοφόρα, πολλὰ θωρηκτά, καταδρομικά, πετρελαιοφόρα καὶ πλοῖα ἀνεφοδιασμοῦ διέσχισε τεράστια ἀπόσταση, ὥσπου νὰ πλησιάσει τὴν Χαβάη. Πῶς δὲν ἔγινε ἀντιληπτή; Δὲν ἔκαναν οἱ Ἀμερικανοὶ ἀεροναυτικὲς περιπολίες, ἀφοῦ μάλιστα εἶχε κηρυχθεῖ γενικὴ ἐπιφυλακή; Οὔτε τὰ ραντὰρ τὴν ἐπεσήμαναν; Ὁ Γ. Σίρερ ἀποδίδει τὴν μὴ ἐπισήμανση

146. *«Ὁ δρόμος τοῦ Ροῦζβελτ πρὸς τὴν Ρωσία».*

τῆς Ἰαπωνικῆς ναυτικῆς μοίρας, ἡ ὁποία ἔπλεε ἐπὶ δώδεκα ἡμέρες πρὸς τὸ Πέρλ-Χάρμπορ σέ... «**θαῦμα**»! Ὅποιος θέλει, τὸ πιστεύει.

3. Ἀπὸ τὸ Πέρλ-Χάρμπορ ἔλειπε ὅ,τι ἄξιζε ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ δύναμη τοῦ Εἰρηνικοῦ: τὰ τρία ἀεροπλανοφόρα. Οἱ Ἰάπωνες δὲν βούλιαξαν παρὰ 7 παλιὰ θωρηκτά, τὰ ὁποῖα ἔτσι κι ἀλλοιῶς δὲν θὰ ἔπαιζαν ρόλο στὴν διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου. Ἦταν σύμπτωση;

4. Ἡ ἀμερικανικὴ ὑπηρεσία κατασκοπείας ὑπέβαλε στὶς 29 Νοεμβρίου 1941, δηλαδὴ 8 ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίθεση μελέτη, μὲ τὴν ὁποία πρόβλεπε ὅτι:

i) Οἱ Ἰάπωνες θὰ πλήξουν τὸ Πέρλ-Χάρμπορ.
ii) Ἡ ἐπίθεση θὰ γίνει μὲ 6 ἀεροπλανοφόρα.
iii) Θὰ πραγματοποιηθεῖ Σάββατο ἢ Κυριακή.
iv) Δὲν θὰ προηγηθεῖ κήρυξη πολέμου.

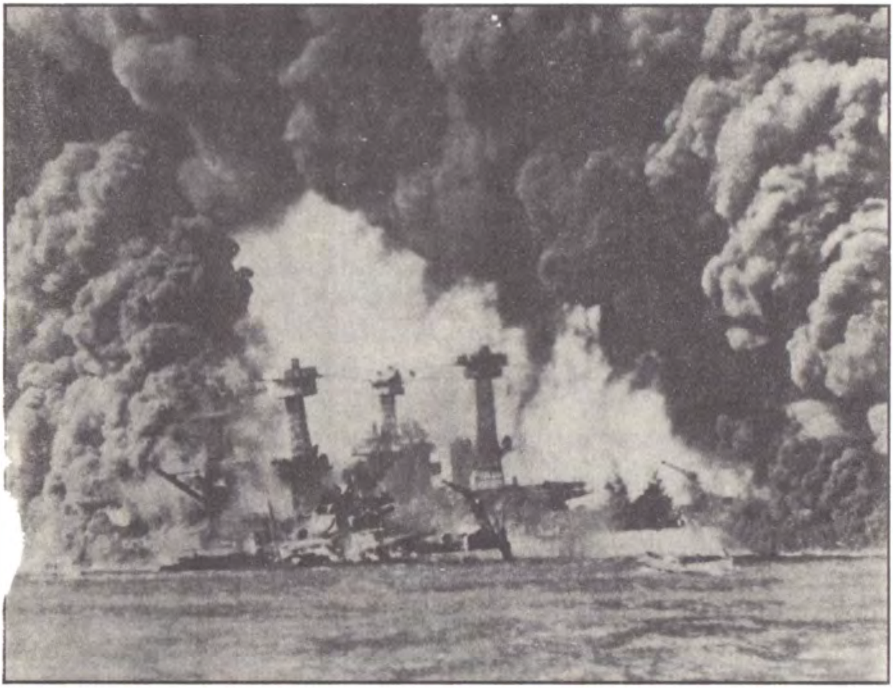
Δηλαδὴ περιγράφει **ἀκριβῶς** αὐτὸ ποὺ ἔγινε. Πῶς τὸ ἤξερε ἡ ὑπηρεσία ἀντικατασκοπείας; Καὶ κυρίως γιατὶ οἱ τόσο προφητικὲς προβλέψεις της δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψη;

5. Μαζὶ μὲ τὴν παραπάνω ἔκθεση, ἀγνοήθηκε πλήρως ἡ στοιχειώδης λογική, ἡ ὁποία ἔλεγε ὅτι οἱ Ἰάπωνες, ἄν ἐπετίθεντο, θὰ χτυποῦσαν κατὰ σειρὰ πιθανότητας:

i) Στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.
ii) Στὶς Φιλιππῖνες.
iii) Στὴν Σιγκαπούρη.

Καὶ ὅμως: Στὶς «**ὁδηγίες**», τὶς ὁποῖες ἐξέδωσε τὸ Πεντάγωνο γιὰ τὴν περίπτωση ἰαπωνικῆς ἐπιθέσεως, ἀναφέρονται ὡς πιθανοὶ στόχοι της οἱ Φιλιππῖνες, ἡ Ταϋλάνδη καὶ τὸ Βόρνεο -ἐνῶ τὰ νησιὰ Χαβάη (ὅπου και τὸ Πέρλ-Χάρμπορ) ἀγνοοῦνται! Τυχαῖο; Ἐξαιρετικῶς ἀπίθανο. Διότι θὰ προϋπέθετε ὅτι μία ὁλόκληρη σειρὰ ἀξιωματοῦχοι εἶχαν ἐπιλεγεῖ μὲ κριτήριο τὴν πέρα ἀπὸ κάθε φυσιολογικὸ ὅριο βλακεία τους.

6. Ὑπάρχει καὶ ἡ διαταγὴ τοῦ τότε Ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ, Τζώρτζ Μάρσαλ, ὅπου ἀναφέρεται:

Οἱ φλόγες τοῦ Πὲρλ Χάρμπορ εἶναι ἐντυπωσιακές, ἀλλὰ ἡ καταστροφὴ ἦταν γιὰ τοὺς Ἰάπωνες, οἱ ὁποῖοι βύθισαν μερικὰ παλαιὰ θωρηκτὰ καὶ ξεσήκωσαν τοὺς Ἀμερικανοὺς ὁμόψυχα ἐναντίον τους.

«Ἂν γίνει πόλεμος, οἱ ΗΠΑ ἐπιθυμοῦν νὰ κάνει τὴν ἀρχὴ ἡ Ἰαπωνία. Πάρτε μέτρα, ἀλλὰ μὲ διακριτικότητα, ὥστε νὰ μὴν πανικοβληθεῖ ὁ πληθυσμός».

Μήπως αὐτὴ ἡ «ἐπιθυμία» (!) ἔκανε τὸν Ροῦζβελτ καὶ τοὺς ἄμεσους συνεργάτες του νὰ ἀφήσουν σκοπίμως νὰ ἐκδηλωθεῖ ἡ ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ;

7. Ὑπάρχει καὶ ἕνα ἄλλο «περίεργο». Στὶς παραμονὲς τῆς ἐπιθέσεως, ἡ ὑπηρεσία ἀντικατασκοπείας ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κατάλογο παραληπτῶν τῶν ἀποκρυπτογραφημένων ἀπορρήτων ἰαπωνικῶν μηνυμάτων τόν... Πρόεδρο! Μετά, τὸν ξανάβαλε. Τὶ σημαίνουν αὐτά; Μήπως ἀπέβλεπαν στὸ νὰ παρασχεθεῖ «**ἄλλο**θι» στὸν Ροῦζβελτ γιὰ τὴν ὑποτιθέμενη «ἄγνοιά» του;

8. Τὸ Σάββατο βράδυ τῆς 6ης Δεκεμβρίου 1941, λίγες ὧρες πρὶν τὴν ἐπιδρομὴ στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, οἱ ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες ἀποκρυπτογραφοῦν μήνυμα τοῦ Τόκιο πρὸς τὴν ἰαπωνικὴ πρεσβεία στὴν Οὐάσινγκτων, ἀπὸ τὸ ὁποῖο προκύπτει ὅτι ἡ ἐπίθεση ἀρχίζει ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμή. Τὸ κείμενο δίδεται στὶς 9.30 μ.μ. στὸν στενώτερο συνεργάτη τοῦ Ροῦζβελτ, τὸν Χάρρυ Χόπκινς, γιὰ νὰ τὸ δώσει στὸν Ροῦζβελτ, ὁ ὁποῖος βρίσκεται στὸ γραφεῖο του.

Ὅμως:

- Τὸ κείμενο ποὺ δόθηκε εἶναι ἐλλιπές. Λείπει τὸ «14ο τμῆμα», τὸ ὁποῖο εἶναι καὶ τὸ πιὸ ἀποκαλυπτικό. Γιατί; Ἐπίσημη ἐξήγηση: *«δὲν εἶχαν προλάβει νὰ τὸ ἀποκρυπτογραφήσουν»!*
- Προβλήθηκε καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἀκόμη καὶ τὸ ἐλλιπὲς κείμενο δὲν ἔφθασε τελικὰ στὰ χέρια τοῦ Ροῦζβελτ.

Γιατί νὰ συμβεῖ αὐτό, ἀφοῦ βρισκόταν στὸ γραφεῖο του;

Μήπως ὅλα αὐτὰ ἀποσκοποῦν στὸ νὰ παράσχουν στὸν Ροῦζβελτ τὸ «ἄ**λλοθι τῆς ἄγνοιας»;**

Τὸ γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι ὁ Ροῦζβελτ διάβασε αὐτὸ τὸ κείμενο καὶ εἶπε:

«Μὰ αὐτὸ σημαίνει πόλεμο»!

Τότε, γιατί δὲν ἔδωσε τὶς ἀναγκαῖες ἐντολές;

9. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «ἐλλιπὲς» κείμενο, ὁ Ροῦζβελτ καὶ ὁ ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, Χόλ, πληροφορήθηκαν τὸ ἴδιο βράδυ καὶ κάτι ἄλλο: ὅτι ἡ ἰαπωνικὴ πρεσβεία στὴν Οὐάσινγκτων εἶχε ἀρχίσει νὰ καταστρέφει τὰ ἔγγραφά της. Ἀλλά... πῆγαν γιὰ ὕπνο! Τόση ψυχραιμία;

10. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Πενταγώνου, στρατηγὸς Τζώρτζ Μάρσαλ... κοιμόταν! Καὶ δὲν τόν... ξύπνησαν, γιὰ νὰ τοῦ δώσουν τὸ περίφημο κείμενο! Ἔτσι, λένε. Γιατί; Μὰ ἐπειδὴ ἦταν «*ἐλλιπές*»!

11. Τὴν ἑπομένη, 7 Δεκεμβρίου 1941, οἱ ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες συλλαμβάνουν καὶ ἀποκρυπτογραφοῦν μήνυμα τοῦ Τόκιο πρὸς τὴν ἰαπωνικὴ πρεσβεία στὴν Οὐάσινγκτων. Λέει:

«Καταστρέψετε ἀμέσως ὅλους τοὺς κώδικες κ.λπ.»

Ὁ συνταγματάρχης Μπράτον τρέχει νὰ εἰδοποιήσει τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ΓΕΣ στρατηγὸ Μάρσαλ ὅτι οἱ Ἰάπωνες ἐπιτίθενται ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμή. Τοῦ λένε ὅτι ὁ στρατηγὸς (ποὺ ἐπὶ τέλους ξύπνησε) λείπει διότι... κάνει ἱππασία!

Εἶναι δυνατόν;

12. Στὸ μεταξὺ ἀποκρυπτογραφοῦν (δόξα σοι ὁ Θεός!) καὶ τὸ 14ο σημεῖο τοῦ μηνύματος. Μὲ αὐτό, τὸ Τόκιο, διέτασσε τὴν ἰαπωνικὴ πρεσβεία στὴν Οὐάσινγκτων νὰ ἐπιδώσει τὸ ὅλο μήνυμα-τελεσίγραφο στὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ, στὶς 7 Δεκεμβρίου στὶς 1 τὸ μεσημέρι (7 π.μ. στὴν Χαβάη). Τὸ νόημα εἶναι σαφές: Ἐκείνη τὴν ὥρα ἀρχίζει ὁ πόλεμος. Στὶς 11.25 π.μ., ὅλες οἱ ἀμερικανικὲς βάσεις στὸν Εἰρηνικὸ εἰδοποιοῦνται ὅτι ἡ ἰαπωνικὴ ἐπίθεση ἀρχίζει στὴ 1 τὸ μεσημέρι (ὥρα Οὐάσιγκτων). Ὅλες; Ναί, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Χαβάη! Εἰδοποιήθηκαν ἡ Μανίλλα, κ.λπ. ἀκόμη καὶ τό... Σὰν Φρανσίσκο, ἀλλὰ ὄχι τὸ Πέρλ-Χάρμπορ! Γιατί;

Ἐπίσημη Ἀπάντηση; Λόγῳ... παρασίτων δὲν ἔγινε ἐφικτὴ ἡ ραδιοεπικοινωνία! Γι' αὐτό, τὸ μήνυμα ἐστάλη τηλεγραφικῶς! «**Ξέχασαν**» ὅμως νὰ τὸ χαρακτηρίσουν... «**ἐπεῖγον**» καὶ πῆρε τρίτη σειρὰ προτεραιότητας, μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνα πρὸς τὶς Φιλιππῖνες καὶ πρὸς τόν... Παναμᾶ! Ἐπὶ πλέον, ἐστάλη μὲ τήν... κανονικὴ τηλεγραφικὴ ὑπηρεσία (τῆς Western Union)! Ὅσο γιὰ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ΓΕΣ, στρατηγὸ Μάρσαλ, αὐτός, ἀφοῦ διάβασε τὸ μεταφρασμένο κείμενο τοῦ ἰαπωνικοῦ μηνύματος, πῆγε νά... γευματίσει. Καὶ ὁ Ροῦζβελτ; Αὐτὸς ὅρισε σύσκεψη στίς... 3 μ.μ., δηλαδὴ δύο ὧρες μετὰ ἀπὸ τὴν ὥρα, τὴν ὁποία ὅριζε τὸ Τόκιο γιὰ τὴν ἐπίδοση τοῦ τελεσίγραφου! Φυσικά, ἡ ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ ἄρχισε στὴ 1.30 μμ, ὥρα Οὐάσιγκτων, πρὶν φθάσει ἐκεῖ τὸ τηλεγράφημα μὲ τὴν σχετικὴ προειδοποίηση, ὅπως καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν σύσκεψη τοῦ Ροῦζβελτ, καὶ βρῆκε τὸν Μάρσαλ στὸ σπίτι του νὰ γευματίζει! Παρὰ ταῦτα, ὁ κοιμώμενος, ἱππεύων καὶ γευματίζων Ἀρχηγός, ὄχι ἁπλῶς παρέμεινε στὴν θέση του, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν εὔνοια τοῦ Ροῦζβελτ μεγάλωσε. Εἶναι λογικὰ ὅλα αὐτά;

13. Στὸ Πέρλ-Χάρμπορ:

- Δὲν εἶχαν τοποθετηθεῖ οἱ συσκευὲς ἄμυνας κατὰ τῶν τορπιλλῶν. Γιατί; «**θὰ ἐμπόδιζε τὴν κίνηση τῶν πλοίων**», εἶπαν.
- Τὸ φράγμα ἀεροστάτων δὲν ἔχει ἀνυψωθεῖ. Γιατί; «**Γιὰ νὰ μὴν ἀνησυχήσει ὁ πληθυσμός**»!
- Ἡ ἐπιτήρηση μὲ ραντὰρ λειτουργοῦσε μόνο ἀπὸ τὶς 4 ὥς τὶς 7 τὸ πρωΐ. Γιατί; Προφανῶς γιὰ νὰ μὴν κουράζονται μερικοὶ στρατιῶτες!
- Οἱ ἀεροπορικὲς ἀναγνωρίσεις ἦσαν περιορισμένες στὸ ἐλάχιστο. Γιατί; Μὰ καὶ οἱ πιλότοι δὲν κάνει νὰ παρακουράζονται.
- Οἱ ἄνδρες ἦσαν ἐλεύθεροι ὑπηρεσίας. Δεξιώσεις, χοροί, μεθύσια, φλέρτ. Καὶ ἡ «κατάσταση ἐπιφυλακῆς»; Ξεχάστηκε, λόγῳ Σαββατοκύριακου!
- Ὁ νέος διοικητὴς τοῦ στόλου τοῦ Εἰρηνικοῦ, ναύαρχος

Κίμμελ, ἀντὶ νὰ βρίσκεται στὴ ναυαρχίδα του, μένει σ' ἕνα μπανγκάλοου στὰ ὑψώματα Μακαπάλα. Καὶ ὅμως: πέρα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, τὸ F.B.I. τὸν ἔχει εἰδοποιήσει ὅτι τὸ ἰαπωνικὸ προξενεῖο καίει τὰ χαρτιά του καὶ ὅτι πιάστηκε μιὰ ὕποπτη τηλεφωνικὴ συνδιάλεξη μεταξὺ Τόκιο-Χονολουλοῦ.

Δὲν σᾶς φαίνεται ἀπίθανη αὐτὴ ἡ σωρεία ἀκατανοήτων συμπτώσεων;

14. Ὅλα τὰ παραπάνω σημειώνονται, ἐνῶ:

- Στὶς 26 Νοεμβρίου, ὁ ναύαρχος Στάρκ ἔχει στείλει ὁδηγίες στὶς ναυτικὲς δυνάμεις τῶν ΗΠΑ στὸν Εἰρηνικό, οἱ ὁποῖες λένε:

  «Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ προειδοποίηση πολέμου».

- Καὶ ὁ Τζώρτζ Μάρσαλ, ἔχει εἰδοποιήσει τὸν ἀντιστράτηγο **Σόρτ**, διοικητὴ τῶν χερσαίων δυνάμεων στὴ Χαβάη:

  «Ἐχθρικὴ δράση πιθανὴ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν...»

Τόση ἀδράνεια πιά; Τόση βλακεία; Τόση ἀφέλεια;

15. Οἱ Ἰάπωνες ἐπετέθησαν στὶς Φιλιππῖνες 9 ὧρες μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπιδρομή τους ἐναντίον τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ. Συνεπῶς, οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχαν ἐδῶ τοὐλάχιστον τὸν ἀπαραίτητο χρόνο, γιὰ νὰ ἑτοιμασθοῦν. Ἀλλὰ δὲν ἔκαναν τίποτα. Τὰ ἀεροπλάνα τους ἔμειναν ἀκίνητα στὰ ἀεροδρόμια, περιμένοντας νὰ καταστραφοῦν. Καὶ ὅταν οἱ Ἰάπωνες ἔφθασαν, κανένα ἀμερικανικὸ ἀεροπλάνο δὲν ἀπογειώθηκε. Ἔμειναν στὸ ἔδαφος καὶ κατεστράφησαν ἐκεῖ. Ἔτσι, οἱ Φιλιππῖνες ἔμειναν χωρὶς ἀεροπορικὴ ἄμυνα καὶ οἱ Ἰάπωνες μπόρεσαν νὰ ἀποβιβασθοῦν ἀνέτως. Γιατί; Ὁ **Μὰκ Ἄρθουρ**, στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν Φιλιππίνων, ἔμεινε λένε σὰν «ἀποβλακωμένος» μία ὁλόκληρη ἡμέρα.[147] Ὅμως δὲν μοιάζει νὰ ἦταν

147. Manlio Cancogni «Μὰκ Ἄρθουρ», περ. *«Ἱστορία»*, 146, Αὐγ. 1980.

τέτοιος. Διότι, μετὰ τὴν ἀπόβαση τῶν Ἰαπώνων, κατόρθωσε νὰ συνενώσει τὶς διασκορπισμένες στὸ Ἀρχιπέλαγος δυνάμεις του καὶ μὲ ἕναν ἀριστουργηματικὸ ἑλιγμὸ τὶς ὁδήγησε στὴν χερσόνησο Μπαταάν. Ἐκεῖ σκόπευε νὰ προτάξει ἄμυνα, μέχρις ὅτου καταφθάσουν ἐνισχύσεις. Ὅμως ὁ Ροῦζβελτ, προσωπικῶς, τὸν διέταξε νὰ ἐγκαταλείψει τοὺς ἄνδρες του καὶ νὰ φύγει (15 Μαρτίου 1942). Γιατί;

γ) Ὁ Σκηνοθέτης

Γράφει ὁ Ρ. Καρτιέ:

«Οἱ βόμβες τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ ἔσπρωξαν τὴν Ἀμερικὴ στὴ φωτιά, μὲ ὁμοφωνία, ταχύτητα, μανία καὶ ἀκράτητη ὁρμή. Στὴ Γερμανία, ὁ πόλεμος ψηφίστηκε πανψηφεὶ ἀπὸ τοὺς 81 παρόντες. Στὴ Βουλή, ἡ μόνη, τὴν ὁποία δὲν κατορθώνουν νὰ παρασύρουν, ἡ μόνη, ἡ ὁποία ἀντιδρᾶ, κουνῶντας ἔξαλλα τὸ γκρίζο της κεφάλι, εἶναι μιὰ γεροντοκόρη ἀπὸ τὴ Μοντάνα, ἡ Τζάνετ Ράνκιν, ἡ ὁποία εἶχε ψηφίσει ἐναντίον τοῦ πολέμου τὸ 1917 καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ ἴδιο καὶ τὸ 1941. Ἀλλὰ ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς μερίδας, ἡ ὁποία ὑποστήριζε τὴν ἀπομόνωση, ὁ Χοῦβερ, ὁ Λίντμπεργκ, ὁ Λάντον, ὁ Λιούϊς, ὁ Οὐῆλερ, τίθενται στὴν διάθεση τοῦ προέδρου καὶ τῆς χώρας».[148]

Νομίζω ὅτι ἡ παραπάνω περικοπὴ ἐξηγεῖ ἐπαρκῶς γιατὶ ὁ Ροῦζβελτ ἄφησε νὰ «αἰφνιδιασθεῖ» στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, σκηνοθετῶντας μιὰν ἀληθινὴ τραγωδία. Ἤθελε νὰ μπεῖ στὸν πόλεμο ὡς ἀμυνόμενος καὶ μάλιστα κατὰ τρόπο, ὁ ὁποῖος θὰ ἐξασφάλιζε τὴν ὁμόψυχη συμμετοχὴ κάθε Ἀμερικανοῦ. Τελικῶς, ἐξαπάτησε τοὺς πάντες: Χίτλερ, Τσῶρτσιλ, Ἰάπωνες, Ἀμερικανοὺς - ἀκόμη

---

148. *«Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου».*

καὶ τοὺς ἀπομονωτιστές. Μοναδικὴ ἐξαίρεση: **Ἡ Τζάνετ Ράνκιν**. Ἄς ἀποτίσουμε τὸν ὀφειλόμενο φόρο τιμῆς στὴν μνήμη της.

Ἀκολουθοῦν μερικὰ ἀκόμη στοιχεῖα, ἐπιβεβαιωτικὰ αὐτῆς τῆς διαπιστώσεως.

1. Ἡ Ἐλεονώρα Ροῦζβελτ γράφει ὅτι ἀμέσως μετὰ τὸ Πέρλ-Χάρμπορ βρῆκε τὸν σύζυγό της

> *«πιὸ ἤρεμο. Τόσο ἤρεμο εἶχα νὰ τὸν δῶ ἀπὸ πολὺ καιρό».*[149]

2. Ἡ Φράνσις Πέρκινς, ἡ ὁποία τὸν εἶδε τὸ βράδυ τῆς 7ης Δεκεμβρίου στὴν συνεδρίαση τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, θυμᾶται:

> *«Ὁ πρόεδρος εἶχε τώρα μιὰν ἔκφραση πιὸ ξεκούραστη. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι τὸ δραματικὸ ἠθικό του πρόβλημα εἶχε πιὰ λυθεῖ, μὲ τὰ γεγονότα τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ».*[150]

3. Ὁ Τσῶρτσιλ, μαθαίνοντας τὴν εἴδηση, εἶπε ἀπὸ τὸ τηλέφωνο στὸν Ροῦζβελτ:

> *«Αὐτὸ ἁπλοποιεῖ τὰ πράγματα».*[151]

4. Ὁ Πιέρο Μπουσκαρόλι γράφει:[152]

> *«Οἱ Ἰάπωνες δὲν εἶχαν τὴν πρωτοβουλία τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, ἀκόμη καὶ ὅταν νόμισαν ὅτι εἶχαν καταφέρει τὸ μοιραῖο καὶ ἀπαγορευμένο πλῆγμα στὸ Πέρλ-Χάρμπορ. Ὁ παράλυτος τοῦ Λευκοῦ Οἴκου, καθισμένος στὴν ἀναπηρικὴ πολυθρόνα του, μὲ τὴν σκωτσέζικη κουβέρτα ἐπάνω στὰ γόνατα, τοὺς εἶχε στήσει καρτέρι κι' αὐτὴν τὴν φορά».*

---

149. *«Αὐτὸ τὸ θυμᾶμαι»*
150. *«Ὁ Ροῦζβελτ ποὺ γνώρισα».*
151. *«Ὁ Παγκόσμιος Πόλεμος».*
152. *«Ἡ ὥρα τῆς Ἰαπωνίας»*, 1972.

...Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ παρουσιαστοῦν οἱ Ἰάπωνες ὡς ἀνέντιμοι καὶ ἀνελέητοι ἐπιτιθέμενοι.

5. Καὶ στὴν ἔκδοση τῶν «φακέλλων Mondadori» γιὰ τὸν Ρούζβελτ διαβάζουμε:

> *«Ἡ γαλήνη ποὺ ξαναβρῆκε ὁ Ροῦζβελτ, ἔπειτα ἀπὸ τὸ Πέρλ-Χάρμπορ, καὶ ἡ διαβεβαίωση τοῦ Τσῶρτσιλ πὼς "αὐτὸ ἁπλοποιεῖ τὰ πράγματα" ὁδηγοῦν στὴν σκέψη ὅτι, μὲ τὴν ἰαπωνικὴ ἐπίθεση, ὁ πρόεδρος εἶχε φθάσει πιὰ στὸν σκοπό του».*

δ) Τὸ μυστικὸ τοῦ Γιαμαμότο

Μελετῶντας τὰ περιστατικὰ τοῦ ἀμερικανοϊαπωνικοῦ πολέμου, σχημάτισα τὴν ἐντύπωση ὅτι ἴσως ὑπάρχει κάποιο «μυστικὸ» σχετικὰ μὲ τὸν Γιαμαμότο, τὸν Ἰάπωνα ναύαρχο, ὁ ὁποῖος σχεδίασε καὶ κατηύθυνε τὴν ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ καὶ στὴ συνέχεια, ὥς τὸ θάνατό του, τὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Ἀμερικανῶν. Πρόκειται γιὰ ὑποψία, ὄχι γιὰ πεποίθηση, διότι ἀποδείξεις δὲν ὑπάρχουν καὶ οἱ ἐνδείξεις εἶναι ἀνεπαρκεῖς. Ὅμως εἶναι ἀρκετές, γιὰ νὰ δημιουργήσουν κάποια ὑποψία: ὅτι ἴσως ὁ Γιαμαμότο νὰ ὑπῆρξε, κατὰ κάποιον τρόπο, συνεργάτης τοῦ Ροῦζβελτ! Παρακάτω, παραθέτω τὶς ἐνδείξεις.

1. Ὁ ναύαρχος Γιαμαμότο, ἦταν ἀντίθετος πρὸς τὸν πόλεμο μὲ τὶς ΗΠΑ. Φυσικά, αὐτὸ μπορεῖ ἁπλῶς νὰ σημαίνει ὅτι ἦταν λογικός.

2. Ἀρκέσθηκε νὰ βομβαρδίσει τὰ νησιὰ τῆς Χαβάης, ἀντὶ νὰ τὰ καταλάβει. Ἂν τὸ ἔκανε ἡ ὅλη κατάσταση στὸν Εἰρηνικὸ θὰ ἀνατρεπόταν ριζικῶς. Φυσικά, δὲν ἀποκλείω νὰ θεώρησε μιὰ τέτοια προοπτικὴ πολὺ παράτολμη καὶ νὰ τὴν ἀπέρριψε ἀπὸ ὑπέρμετρη σύνεση. Μπορεῖ.

3. Ὅμως, γιατί δὲν φρόντισε τοὐλάχιστον νὰ καταστραφεῖ τὸ

Τάνκ-Φάρμ (Δάσος Δεξαμενῶν), δηλαδὴ οἱ γιγαντιαῖες, ἀκαμουφλάριστες καὶ εὐπρόσβλητες δεξαμενὲς καυσίμων στὸ Πέρλ-Χάρμπορ; Ἄν τὸ ἔκανε, οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ στεροῦνταν γιὰ μῆνες τὴ δυνατότητα νὰ πολεμήσουν.

4. Ὅπως ἀνέφερα καὶ παραπάνω, ἡ ἀμερικανικὴ ὑπηρεσία κατασκοπείας ἤξερε, στὶς 29 Νοεμβρίου, ὅλο τὸ σχέδιο τῆς αἰφνιδιαστικῆς ἐπιθέσεως τῆς 7ης Δεκεμβρίου κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ. Ἀπὸ ποῦ τὸ πῆρε;

5. Γιατί ἔλειπαν τὰ ἀμερικανικὰ ἀεροπλανοφόρα ἀπὸ τὸ Πέρλ-Χάρμπορ τὴν ἡμέρα τῆς ἐπιθέσεως; Καὶ γιατί ὁ Γιαμαμότο δὲν φρόντισε νὰ πληροφορηθεῖ σχετικῶς, ἀφοῦ στὴν Χαβάη ὑπῆρχε δίκτυο ἰαπωνικῆς κατασκοπείας, ὀργανωμένο ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Ἰάπωνες καὶ ἀπὸ τὸ ἰαπωνικὸ προξενεῖο;

6. Ὁ Γιαμαμότο, ὅμως, σκοτώθηκε, γιὰ τὴν ἀκρίβεια **δολοφονήθηκε**, ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ. Οἱ Ἀμερικανοί, ἀποκρυπτογραφῶντας τὰ ἰαπωνικὰ μηνύματα, ἤξεραν ὅτι ὁ ναύαρχος θὰ πήγαινε ἀεροπορικῶς στὸ Γκουανταλκανάλ. Τὸ ἀνέφεραν στὴν Οὐάσινγκτων καὶ πῆραν τὴν ἐντολὴ νὰ τὸν καταρρίψουν. Γιατί; Φυσικὰ μπορεῖ νὰ πρόκειται γιὰ «ἐκδίκηση» τοῦ Ροῦζβελτ ἐναντίον αὐτοῦ ποὺ τόλμησε νὰ τὸν προκαλέσει. Μπορεῖ, ὅμως, ἡ κατάρριψη νὰ ἔγινε, γιὰ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν μέση κάποιος, ὁ ὁποῖος θὰ μποροῦσε κάποτε ν' ἀποκαλύψει τί κρυβόταν πίσω ἀπὸ τὸν δῆθεν «αἰφνιδιασμὸ» τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ.

7. Διατυπώνοντας τὴν ὑποψία πῶς ὁ Γιαμαμότο εἶχε κάποιου εἴδους συνεργασία μὲ τὸν Ροῦζβελτ, δὲν ἐννοῶ ὅτι ἦταν πράκτοράς του, τοὐλάχιστον μὲ τὴν κοινὴ ἔννοια τοῦ ὅρου. Ἄν ὁ Γιαμαμότο εἰδοποίησε πράγματι τὸν Ροῦζβελτ γιὰ τὴν ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, ἐπιτρέποντάς του ἔτσι νὰ ἀπομακρύνει τὰ ἀεροπλανοφόρα καὶ ἄν σκοπίμως δὲν κατέλαβε τὰ νησιὰ Χαβάη καὶ ἐπίσης σκοπίμως δὲν κατέστρεψε τὶς δεξαμενὲς καυσίμων, σίγουρα δὲν τὸ ἔκανε οὔτε γιὰ χρήματα, οὔτε ἐκβιαζόμενος, οὔτε ἐξα-

γοραζόμενος μὲ ὅποιον τρόπο. Δὲν εἶχε τὴν ὑφὴ τῶν προδοτῶν. Τότε; Ἁπλούστατα ὁ Γιαμαμότο, ὅπως εἶναι διαπιστωμένο, ἦταν ἐναντίον τοῦ πολέμου. Πίστευε, ὀρθῶς, ὅτι ἡ Ἰαπωνία δὲν ἦταν σὲ θέση ν' ἀναμετρηθεῖ μὲ τὶς ΗΠΑ. Ἴσως, λοιπόν, ξεκινῶντας ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐκτίμησή του νὰ θέλησε νὰ ρίξει, κάποιες γέφυρες πρὸς τὸν Ροῦζβελτ, παγιδευμένος κι αὐτὸς ἀπὸ τὸ προσωπεῖο του. Ἴσως νὰ πίστευε ὅτι ἔτσι θ' ἀπέφευγε ἕναν ὁλοκληρωτικὸ πόλεμο. Καὶ ὅτι τελικῶς θὰ ἔσωζε κάτι γιὰ τὴν Ἰαπωνία. Ἂν αὐτὴ ἡ ὑποψία μου ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα, ὁ Γιαμαμότο ὑπῆρξε ἄλλο ἕνα θῦμα τοῦ Ροῦζβελτ.

V

Ἡ «δίκη» τοῦ Ροῦζβελτ

Ἡ Ἱστορία εἶναι ἀσέβεια πρὸς τοὺς νεκρούς» (Ἀπάντηση τῶν Ἴνκας στὸ ἐρώτημα *«γιατί δὲν κατέγραφαν τὴν Ἱστορία τους»*)

1. Δὲν ἀγνοοῦσε, ἀλλὰ ἤλπιζε.

Κατηγορητήριο: Δὲν δικαιοῦται νὰ ἰσχυρισθεῖ ὅτι ἀγνοοῦσε τὴν ἄμεση ἀπειλὴ πολέμου. Παρὰ ταῦτα, δὲν ἔλαβε τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα ἑτοιμότητος.

Ὑπεράσπιση: Πράγματι, δὲν ἀγνοοῦσε τὴν ἀπειλή. Ἤλπιζε ὅμως ὅτι μποροῦσε νὰ τὴν ἀποτρέψει. Διεξῆγε συνομιλίες μὲ τὸ Τόκιο ὥς τὴν τελευταία στιγμή. Συνεπῶς, μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ ἐσφαλμένη ἐκτίμηση, ὄχι ὅμως γιὰ ἐσκεμμένη ἔκθεση τοῦ στόλου στὴν ἰαπωνικὴ ἐπιδρομή.

Μάρτυρες: **Μπ. Χ. Λίντελ Χάρτ** (Βρεταννὸς στρατιωτικός, ἐμπειρογνώμων καὶ ἱστορικός).

> *«Ἀσφαλῶς, ἡ ἰαπωνικὴ ἐπίθεση δὲν ἦταν ἔκπληξη. Ἀπὸ τὸ 1931 εἶχε ἀναγνωρισθεῖ ὅτι ἄν κάποιος στεροῦσε τὴν Ἰαπωνία ἀπὸ ζωτικὰ ἐφόδια, ὅπως τὸ πετρέλαιο καὶ τὸν χάλυβα, θὰ τὴν ἐξανάγκαζε ἀναποφεύκτως νὰ πολεμήσει. Ἀκριβῶς αὐτὸν τὸν ἀποκλεισμὸ ἐναντίον τῆς Ἰαπωνίας ἀποφάσισε ὁ Ροῦζβελτ, στὶς 26 Ἰουλίου 1941, ὡς ἀντίποινα γιὰ τὴν κατάληψη τῆς γαλλικῆς Ἰνδοκίνας ἀπὸ τοὺς Ἰάπωνες. Ὅπως ἔγραψε ὁ Τσῶρτσιλ, ἐκείνη τὴν ἡμέρα, "ἡ Ἰαπωνία στερή-*

θηκε μονομιᾶς ὅλα τὰ ζωτικά της ἐφόδια". Συνεπῶς, μοναδικὴ ἔκπληξη ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Τόκιο περίμενε τέσσερις μῆνες, πρὶν ἐπιτεθεῖ κατὰ τῶν ΗΠΑ».

Ντοκουμέντα:

i) Ὁ ἴδιος ὁ Ροῦζβελτ, στὶς 25 Νοεμβρίου 1941:

«Εἶναι πιθανὸν νὰ μᾶς ἐπιτεθοῦν, ἴσως τὴν προσεχῆ Δευτέρα, διότι οἱ Ἰάπωνες εἶναι περιβόητοι γιὰ τὶς χωρὶς προειδοποίηση ἐπιθέσεις τους».

ii) Στὶς 27 Νοεμβρίου, τὸ ὑπουργεῖο Πολέμου ἐνημέρωσε τοὺς διοικητὲς Εἰρηνικοῦ:

«Ὁ πόλεμος μπορεῖ νὰ ἐκραγεῖ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμή. Οἱ διαπραγματεύσεις μὲ τὴν Ἰαπωνία διεκόπησαν. Ἀναμένεται ἐπιθετικὴ ἐνέργεια, κατὰ τὶς προσεχεῖς ἡμέρες».

iii) Στὶς 4 Δεκεμβρίου, μὲ διακοίνωσή του, τὸ Τόκιο διέκοψε ἐπισήμως τὶς διαπραγματεύσεις, δηλώνοντας:

«Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη τὴν στάση τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ συμπεράνουμε ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ καταλήξουμε σὲ συμφωνία ἔστω καὶ ἂν συνεχίσουμε τὶς διαπραγματεύσεις».

Κατήγορος: Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη τὰ παραπάνω, σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὶς καταθέσεις τοῦ **Στάρκ**, τοῦ **Ρ. Καρτιὲ** κ.ἄ. συμπεραίνουμε: Ὁ Ροῦζβελτ ἤξερε ὅτι πιθανώτατο ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν του σὲ βάρος τῆς Ἰαπωνίας ἦταν ὁ πόλεμος.

2. «Ἦταν αἰφνιδιασμός»

Κατηγορητήριο: Ἐνῶ ἔπρεπε νὰ περιμένει τὸν πόλεμο, ἄφησε τὸν στόλο ἐκτεθειμένον στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.

Ὑπεράσπιση: Ἡ ἐπίθεση ἦταν αἰφνιδιαστική. Δὲν προηγήθηκε

κήρυξη πολέμου. Ἄρα, δὲν δικαιολογεῖται νὰ ἀποροῦμε ποὺ οἱ Ἀμερικανοὶ κατελήφθησαν ἐξ ἀπήνης.

Μάρτυρες: Σὲρ Τζὸν Κ. Μάστερμαν[153]: Ἕνας πράκτορας τῆς Ἰντέλλιτζενς, τὸν ὁποῖο οἱ Γερμανοὶ θεωροῦσαν δικό τους, εἰδοποίησε τέσσερις μῆνες πρὶν ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ἰάπωνες θὰ ἐπετίθεντο στὸ Πέρλ-Χάρμπορ.

Πρόεδρος: Ἀπὸ ποῦ τὸ εἶχε πληροφορηθεῖ;

Μάρτυς: Ἀπὸ πράκτορα τῆς Ἀμπβὲρ (=γερμανικὴ κατασκοπεία), τὸν ὁποῖο συνάντησε στὴν Λισσαβῶνα.

Ὑπερ.: Αὐτὸ ἀποκλείεται. Ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτοῦ τὴν μαρτυρία τοῦ Σίρερ, ὁ ὁποῖος γράφει ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀγνοοῦσαν τὸ σχέδιο γιὰ ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ[154].

Μάρτυρες: Γκόρντον Γ. Πράντζ (Ἀμερικανὸς ἱστορικός):

> *«Ἡ αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση ἀποτελεῖ στοιχεῖο τῆς ἰαπωνικῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς. Ἔτσι, ἐπετίθεντο οἱ Ἰάπωνες καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ κατὰ τὴν σύγχρονη ἐποχή. Τὸ ἔκαναν καὶ τὸ 1904 στὸ Πόρτ-Ἄρθουρ, ὅπου ἐπετέθησαν δύο ἡμέρες πρὶν κηρύξουν τὸν πόλεμο κατὰ τῆς Ρωσίας. Εἶναι ἀρκετὰ παράξενο ποὺ ἐμεῖς οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν εἴχαμε διδαχθεῖ αὐτὸ τὸ μάθημα τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1941».*

Ντοκουμέντα:

i) Τὸ ὑπουργεῖο Πολέμου ἐνημέρωσε τοὺς διοικητὲς Εἰρηνικοῦ γιὰ ἐπικείμενη ἐπίθεση, στὶς 27 Νοεμβρίου. Ἡ ἰαπωνικὴ δύναμη, ἡ ὁποία ἔπληξε τὸ Πέρλ-Χάρμπορ, ξεκίνησε στὶς 26 Νοεμβρίου, δηλαδὴ τὴν προηγουμένη ἀπὸ τὴν ἔκδοση τῆς ἐνημερώσεως. Μποροῦμε, συνεπῶς, νὰ ὑποψιαστοῦμε βασίμως ὅτι τὸ ὑπουργεῖο γνώριζε τὸν ἀπόπλου.

ii) Μετὰ ἀπὸ τὴν ἐνημέρωση τοῦ ὑπουργείου, ἔπρεπε νὰ ἐκδο-

---

153. *«Τὸ σύστημα ἐξαπατήσεως, στὸν πόλεμο τοῦ 1939-45»*, Valle University Press 1972.

154. *«Ἄνοδος καὶ Πτώση τοῦ Γ' Ράϊχ»*.

θεῖ «προειδοποίηση πολέμου». Πράγματι, ὁ ναύαρχος Στάρκ τὴν ἐξέδωσε. Ὅμως πρόβλεπε ἰαπωνικὴ δράση ἐναντίον τοῦ... Ἰσθμοῦ Κρὰ στὴν (βρεταννικὴ) Μαλαισία ἢ τοῦ Σιὰμ, ἢ τῆς (ὁλλανδικῆς) Ἰνδονησίας. Δηλαδὴ ἐναντίον ὅλων, πλὴν τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ..

Κατήγορος: Τὰ παραπάνω πιστοποιοῦν ὅτι ὁ «αἰφνιδιασμὸς» ἦταν ἀναμενόμενος. Καὶ δικαιούμεθα νὰ συμπεράνουμε ὅτι σκοπίμως ἡ προσοχὴ τῶν ἁρμοδίων γιὰ τὴν πρόληψή του ἐστράφη πρὸς ἐσφαλμένες κατευθύνσεις.

3. «Ἡ ἐνέργεια ἦταν ἐπαναστατική»

Κατηγορία: Στὸ Πέρλ-Χάρμπορ δὲν εἶχε ληφθεῖ κανένα προληπτικὸ μέτρο ἄμυνας.

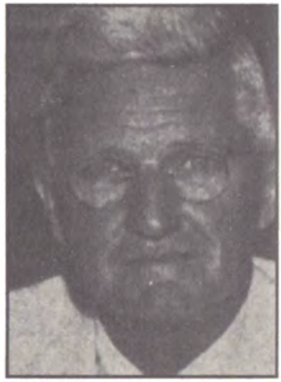
Ὑπεράσπιση: Ἡ ἰαπωνικὴ ἐνέργεια ὑπῆρξε ἐντελῶς ἐπαναστατικὴ ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως. Διότι, ὥς τότε, ἡ παραδοσιακὴ ναυτικὴ στρατηγικὴ ἔλεγε ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιτίθεσαι πολὺ μακρυὰ ἀπὸ τὶς βάσεις σου. Ὁ Γιαμαμότο ἀνέτρεψε αὐτὴν τὴν καθιερωμένη ἀντίληψη, χρησιμοποιῶντας τὴ ναυτικὴ ἀεροπορία, κατὰ τρόπο πρωτοφανῆ. Ἄρα, ἡ ἀμερικανικὴ πλευρὰ βαρύνεται μόνον γιὰ σφάλματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ κυριώτατο εἶναι ὅτι δὲν μπόρεσε νὰ προβλέψει τὴ νέα τακτική τοῦ Γιαμαμότο, ὁ ὁποῖος ἐπετέθη χιλιάδες μίλια μακρυὰ ἀπὸ τὶς βάσεις του.

Μάρτυρες:

i) **Φράνκ Νὸξ** (Ὑπουργὸς Ναυτικῶν): Σὲ ἐπιστολή μου πρὸς τὸν συνάδελφό μου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, ἔγραψα στὶς 24 Ἰανουαρίου 1941:

«Εἶναι πάρα πολὺ πιθανὸν οἱ ἐχθροπραξίες μὲ τὴν Ἰαπωνία ν' ἀρχίσουν μὲ αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ στόλου μας στὸ Πέρλ-Χάρμπορ, ἡ ὁποία θὰ ἐξαπολυθεῖ, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσημη κήρυξη τοῦ πολέμου».

ii) ναύαρχος **Μπέλλινγκερ** (διοικητὴς τότε τοῦ Πέρλ-Χάρ-

Στρατηγὸς Σόρτ: διοικητὴς τῆς βάσεως Πὲρλ Χάρμπορ. Ναύαρχος Κίμμελ: διοικητὴς τοῦ στόλου τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ναύαρχος Στάρκ: ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου Ναυτικοῦ. Συνένοχοι ἢ θύματα τοῦ Ρούζβελτ στὴν σκηνοθεσία τοῦ Πὲρλ Χάρμπορ;

μπορ) καὶ πτέραρχος **Μάρτιν** (διοικητὴς τῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων στὸ Ὀάχου): Τὸν Μάρτιο τοῦ 1941 ὑποβάλαμε ὑπόμνημα, μὲ τὸ ὁποῖο ὑποστηρίζουμε ὅτι ἡ αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση κατὰ τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, πρὶν ἀπὸ τὴν κήρυξη πολέμου, ἦταν πάρα πολὺ πιθανή.

iii) Τὴν 1η Ἀπριλίου 1941, ὁ Ἀρχηγὸς Ναυτικῶν Ἐπιχειρήσεων πρόσθεσε στὸ ὑπόμνημα:

«Τὰ προηγούμενα δείχνουν ὅτι οἱ Δυνάμεις τοῦ Ἄξονος ἐπιτίθενται κατὰ προτίμηση Σάββατο ἢ Κυριακή. Ἐπιβάλλεται νὰ μὴ χαλαρώνουν τὰ μέτρα ἀσφαλείας κατὰ τὶς ἡμέρες αὐτές».

Οἱ συντάκτες τοῦ ὑπομνήματος πρόβλεπαν ὅτι στὸν αἰφνιδιασμὸ θὰ ἔπαιρναν μέρος 6 ἰαπωνικὰ ἀεροπλανοφόρα -ὅπως καὶ ἔγινε.

Κατήγορος: Ἄρα ἡ «ἐπαναστατικὴ» ἐνέργεια τοῦ Γιαμαμότο εἶχε προβλεφθεῖ. Εἰδικώτερα δὲ τὰ μέτρα ἀσφαλείας ἔπρεπε νὰ εἶναι αὐξημένα τὸ Σαββατοκύριακο τῆς 6-7 Δεκεμβρίου, ἀφοῦ ἡ Οὐάσινγκτων εἶχε ἀπευθύνει οὐσιαστικῶς τελεσίγραφο στὸ Τόκιο, στὶς 26 Νοεμβρίου καὶ τὸ Τόκιο διέκοψε τὶς διαπραγματεύσεις στὶς 4 Δεκεμβρίου.

4. «Δὲν ὑπῆρχε λόγος»

Κατηγορητήριο: Ὁ Ρούζβελτ ἐξέθεσε σκοπίμως τὸν στόλο καὶ τὴν ἀεροπορία τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ σὲ καταστροφή, ὥστε ἡ τραγωδία τους νὰ βάλει τὶς ΗΠΑ στὸν πόλεμο, μὲ τὸν τρόπο ποὺ αὐτὸς ἤθελε.

Ὑπεράσπιση: Δὲν ὑπῆρχε κανεὶς λόγος γιὰ κάτι τέτοιο. Ἡ ἰαπωνικὴ ἐπίθεση ἀπὸ μόνη της θὰ ἦταν ἀρκετὴ γιὰ νὰ προκληθεῖ πόλεμος, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὁ στόλος βρισκόταν ἢ ὄχι στὸ Πέρλ-Χάρμπορ. Ἡ σκόπιμη θυσία δὲν χρειαζόταν (ἄποψη τοῦ Ἀμερικανοῦ ἱστορικοῦ **Σ.Ε. Μόρισον**).

Ντοκουμέντα: Ἐκεῖνο ποὺ πραγματικῶς ἄξιζε ἀπὸ τὸν ἀμερι-

κανικὸ στόλο δὲν βρισκόταν στὸ Πέρλ-Χάρμπορ. Τὰ ἀεροπλανοφόρα ἔλειπαν. Τὸ «Σαρατόγκα», στὸ Σάν-Ντιέγκο τῆς Καλιφόρνιας γιὰ ἐπισκευές. Τὸ «Λέξινγκτον» καὶ τὸ «Ἐντερπράϊζ» σὲ περιπολία. Ἐπὶ πλέον, τὰ δύο τελευταῖα βρίσκονταν σὲ «κατάσταση συναγερμοῦ»!

Μήπως αὐτὰ σημαίνουν ὅτι ὁ Ροῦζβελτ καὶ κάποιοι συνεργάτες του ἤξεραν γιὰ τὸν αἰφνιδιασμὸ καὶ τὸν ἄφησαν νὰ πραγματοποιηθεῖ, ἀφοῦ ἀπέσυραν μόνον ὅ,τι δὲν ἤθελαν νὰ χαθεῖ;

Κατήγορος: Πράγματι, ἡ ἰαπωνικὴ ἐπίθεση θὰ προκαλοῦσε πόλεμο, ἀνεξαρτήτως τῆς παρουσίας, ἢ μή, τοῦ στόλου στὸ Πέρλ-Χάρμπορ. Ὅμως:

i) Θὰ χτυποῦσαν ἐκεῖ οἱ Ἰάπωνες, ἄν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἑλκυστικὸ δόλωμα; Ἄν προτιμοῦσαν τὴν ὁλλανδικὴ Ἰνδονησία ἢ τὴν βρετανnικὴ Μαλαισία, πῶς θὰ ἔβαζε ὁ Ροῦζβελτ τὶς ΗΠΑ στὸν πόλεμο;

ii) Μιὰ ἐπίθεση χωρὶς ἐντυπωσιακὰ ἀποτελέσματα θὰ συγκλόνιζε τοὺς Ἀμερικανούς, ὅσο καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ στόλου τους; Ὁ Ροῦζβελτ δὲν χρειαζόταν μόνο τὸν πόλεμο. Χρειαζόταν καὶ τὴν ὁμόθυμη ἐξανάσταση ὅλων τῶν Ἀμερικανῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀπομονωτιστῶν, τῶν εἰρηνιστῶν καὶ τῶν οὐδετεροφίλων, ἐναντίον τῶν ἐπιδρομέων.

Χρειαζόταν πίσω του τὴν ὁμοψυχία τοῦ ἔθνους, τὴν καθολικὴ στήριξη τῆς πολιτικῆς του, ἡ ὁποία θὰ τὸν ἀπάλλασσε ἀπὸ τὴν κατηγορία ὅτι αὐτὸς προκάλεσε τὴν σύγκρουση. Καὶ τὶ ἐξυπηρετοῦσε καλύτερα αὐτὲς τὶς ἐπιδιώξεις του ἀπὸ μία θεαματικὴ καταστροφή, ἡ ὁποία θὰ ξεσήκωνε κάθε Ἀμερικανὸ καὶ θὰ ἔρριχνε στὴν λήθη τὶς εὐθῦνες τοῦ Ροῦζβελτ γιὰ τὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου;

Ὁ Κλαούζεβιτς, στὸ *«Περὶ Πολέμου»*, τονίζει ὅτι ὁ πόλεμος γιὰ νὰ διεξαχθεῖ ἐπιτυχῶς, πρέπει νὰ ἔχει τὴν λαϊκὴ ἀποδοχή. Διότι εἶναι προσπάθεια μιᾶς «καθοριστικῆς τριάδας: κυβερνήσεως, στρατεύματος, λαοῦ». Μὲ τὸ Πέρλ-Χάρμπορ, ὁ Ροῦζβελτ ἐξασφάλιζε τὴν συνοχὴ αὐτῆς τῆς τριάδας.

5. «Ἦταν ἀσφαλής»

Κατηγορία: Ὁ Ρούζβελτ, προωθῶντας τὸν στόλο στὸ Πέρλ-Χάρμπορ καὶ ἀφήνοντάς τον ἐκεῖ, χωρὶς προληπτικὰ μέτρα ἐναντίον αἰφνιδιαστικῆς ἐπιθέσεως, εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὴν τραγωδία.

Ὑπεράσπιση: Τὸ Πέρλ-Χάρμπορ δὲν βρισκόταν μόνο πολὺ μακρυὰ ἀπὸ τὶς βάσεις τοῦ Ἰαπωνικοῦ ναυτικοῦ. Ἦταν καὶ ἡ μόνη καλῶς ἐξοπλισμένη ἀμερικανικὴ βάση στὸν Εἰρηνικό. Ὁ στόλος ἐκεῖ ἦταν ἀσφαλής, διότι βρισκόταν στὴν μόνη βάση, ἡ ὁποία δὲν ἔπρεπε νὰ φοβᾶται ἰαπωνικὴ ἐπίθεση. Αὐτή, λογικῶς θὰ ἔπρεπε νὰ στραφεῖ πρὸς τὶς Φιλιππῖνες, ἢ πρὸς ἄλλην κατεύθυνση (ἄποψη τοῦ στρατηγοῦ **Μάρσαλ**).

Μάρτυρας: **Σ.Ε. Μόρισον** (Ἀμερικανικὸς ἱστορικός).

> *«Ὅλοι στὴν Οὐάσινγκτων περίμεναν ἰαπωνικὴ ἐπίθεση. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ φαντασθεῖ ὅτι ὁ στόχος θὰ ἦταν τὸ Πέρλ-Χάρμπορ».*

Κατήγορος: Τὸ ἐπιχείρημα, εἶναι ἀκατανόητο. Διότι, ἀντιθέτως πρὸς τὴν περίεργη «λογικὴ» τοῦ Μάρσαλ, οἱ Ἰάπωνες, ἀρχίζοντας ἕναν ἄνισο πόλεμο ἐναντίον τῶν πολὺ ἰσχυροτέρων ΗΠΑ, εἶχαν ὡς μόνη ἐλπίδα τους τὴν μὲ αἰφνιδιαστικὸ πλῆγμα ἐκμηδένιση ὄχι ἀσημάντων βάσεων, ἀλλὰ τῆς κυρίας δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ τους. Μόνον αὐτὴ θὰ τοὺς παρεῖχε κάποια περιθώρια χρόνου, γιὰ νὰ κατακτήσουν τὶς πηγὲς ἀνεφοδιασμοῦ τους, νὰ ἐκτοπίσουν τοὺς Ἀμερικανοὺς ἀπὸ τὸν ζωτικὸ γιὰ τὴν ὕπαρξη καὶ ἀσφάλειά τους χῶρο καὶ νὰ ὀργανώσουν τὴν περιμετρικὴ ἄμυνά τους. Ἀφοῦ λοιπὸν κύρια βάση τῶν Ἀμερικανῶν ἦταν τὸ Πέρλ-Χάρμπορ, οἱ Ἰάπωνες ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πλήξουν αὐτὴν πρωτίστως. Καὶ ὅπως εἴδαμε, τὸ ἴδιο σκέφθηκαν οἱ Νὸξ - Μάρτιν - Μπέλλιντζερ.

Ὑπεράσπιση: Δὲν τὸ σκέφθηκαν μόνον αὐτοί. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ Ρούζβελτ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐνήργησε. Ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, στὶς

27 Νοεμβρίου 1941, ἐστάλη στὸ Πέρλ-Χάρμπορ *«προειδοποίηση πολέμου»*. Αὐτὴ κατέληγε μὲ τὴν φράση: ***«᾽Εφαρμόσατε κατάλληλη ἀμυντικὴ ἀνάπτυξη»*.**

Κατήγορος: Τί ἔκανε, ὅμως, ὁ διοικητὴς τοῦ στόλου τοῦ Εἰρηνικοῦ, ναύαρχος Κίμμελ;

Κίμμελ: «᾽Εφάρμοσα τὸ σχέδιο ἄμυνας, τὸ ὁποῖο εἶχε δώσει ἡ Οὐάσιγκτων».

Κατήγορος: ᾽Ενῶ, ὅμως, ἡ βάση ὑποτίθεται ὅτι βρισκόταν σὲ κατάσταση ἑτοιμότητας, δόθηκε σὲ ὅλα τὰ πληρώματα ἡ συνηθισμένη ἄδεια ἐλευθέρας ἐξόδου γιὰ τὴν νύκτα 6-7 Δεκεμβρίου (Σάββατο πρὸς Κυριακή, ὁπότε κατὰ τὸ ὑπόμνημα Μπέλλιντζερ - Μάρτιν, οἱ πιθανότητες ἰαπωνικῆς ἐπιθέσεως ἦσαν αὐξημένες).

῾Υπεράσπιση: ῎Αρα, φταίχτης εἶναι ὁ Κίμμελ. ῞Οχι ὁ Ροῦζβελτ.

Κατήγορος: Ποιὸς ἦταν ὁ Κίμμελ; ῏Ηταν ὁ ναύαρχος, γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ροῦζβελτ παραμέρισε 32 ἀρχαιότερους ἀξιωματικοὺς γιὰ νὰ τὸν κάνει διοικητὴ στὴν ᾽Οάχου, ἀπ᾽ ὅπου ἔδιωξε τὸν προκάτοχό του, ἐπειδὴ διαφώνησε μὲ τὴν ἐκεῖ προώθηση τοῦ στόλου.

῾Υπεράσπιση: ῾Ο Ροῦζβελτ δὲν ἔκανε τίποτα στὴν τύχη. ῾Ο Κίμμελ εἶχε φήμη ἱκανώτατου ἀξιωματικοῦ.

Κατήγορος: ᾽Ορθό. ῏Ηταν, ὅμως, αὐτὸ ἀρκετό, γιὰ νὰ δικαιολογήσει τόσο προκλητικῶς εὐνοιοκρατικὴ ἐνέργεια ἀπὸ μέρους τοῦ προέδρου; Μήπως αὐτὸς εἶχε εἰδικοὺς λόγους νὰ τοποθετήσει στὴν ᾽Οάχου κάποιον «δικό του», ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε νὰ διεκπεραιώσει συγκεκριμένη μυστικὴ ἐντολή, ἐνῶ ἄλλος θὰ μποροῦσε νὰ ἀρνηθεῖ ἢ καὶ νὰ τὴν ἀποκαλύψει;

Καὶ ποιὸ ἦταν «τὸ σχέδιο ἄμυνας, τὸ ὁποῖο εἶχε δώσει ἡ Οὐάσινγκτων» στὸν Κίμμελ; Πρόβλεπε τὴν χορήγηση ἄδειας διανυκτερεύσεως σὲ ὅλα τὰ πληρώματα ἑνὸς στόλου, ὁ ὁποῖος εἶχε πάρει «προειδοποίηση πολέμου» καὶ ὤφειλε νὰ βρίσκεται σὲ ἑτοιμότητα; Μήπως προβλεπόταν ἀκριβῶς ἡ χορήγηση αὐτῆς τῆς ἄδειας, ὥστε οἱ ᾽Ιάπωνες νὰ βυθίσουν τὰ πλοῖα, ἀλλὰ νὰ σκοτώσουν ὅσο τὸ δυνατὸν λιγώτερους ἄνδρες; Μήπως, ἐπίσης, προβλεπόταν ἡ ἀναχώρηση τῶν ἀεροπλανοφόρων, ὥστε νὰ διασωθοῦν,

ὅπως καὶ ἔγινε; Καλῶ τὸν μάρτυρα ὑποπλοίαρχο **Μπὶλ Τζάκσον**, ὁ ὁποῖος ἔχει νὰ κάνει μιὰ ἐξόχως σημαντικὴ ἀποκάλυψη.

Μάρτυς: *«Στὶς 6 Δεκεμβρίου* (δηλαδὴ τὴν παραμονὴ τῆς ἐπιθέσεως), *ἀφοῦ ἀποπλεύσαμε ἀπὸ τὴν βάση τῆς Ὀάχου, ὁ ναύαρχος Χάλσεϋ, κυβερνήτης τοῦ «Ἐντερπράϊζ»*, μὲ διέταξε νὰ ὑψώσω σημαία μάχης. *«Δὲν μπορεῖτε νὰ ἀρχίσετε ἰδιωτικὸ πόλεμο, κύριε»*, τοῦ εἶπα κατάπληκτος. *«Ὁ πόλεμος μεταξὺ ΗΠΑ καὶ Ἰαπωνίας δὲν ἔχει κηρυχθεῖ ἀκόμα»*. Ὁ Χάλσεϋ μοῦ ἀπάντησε: *«— Ἡ εὐθύνη εἶναι δική μου. Ἐσεῖς ὀφείλετε μόνο νὰ ἐκτελεῖτε τὶς διαταγές, οἱ ὁποῖες σᾶς δίδονται»*.

Κατήγορος: Δηλαδὴ τὰ ἀεροπλανοφόρα:

i) Ἀπέπλευσαν λίγες ὧρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίθεση.

ii) Ὕψωσαν σημαία μάχης, διότι οἱ ὑπεύθυνοι γνώριζαν ὅτι ὁ πόλεμος ἤδη ἄρχιζε. Ἡ «περιπολία» τους ἦταν γνήσια πολεμικὴ ἐπιχείρηση.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα, εἴχαμε πιάσει καὶ μήνυμα τοῦ ἰαπωνικοῦ προξενείου στὴ Χονολουλοὺ πρὸς τὸ Τόκιο, τὸ ὁποῖο ἔλεγε:

> *«Ὑπάρχει σημαντικὴ εὐκαιρία γιὰ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ».*

Γιατί δὲν κάνατε τίποτα;

Ὑπεράσπιση: Λόγῳ φόρτου ἐργασίας, τὸ μήνυμα ἀποκρυπτογραφήθηκε μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπίθεση.

Κατήγορος: Προφανῶς, τότε ἔλειψε ὁ φόρτος!

Ὑπεράσπιση: Καλῶ τὸν μάρτυρα στρατηγὸ Σόρτ, διοικητὴ τῶν χερσαίων δυνάμεων τῆς Χαβάης. Στρατηγέ, γιατί δὲν λάβατε ἔκτακτα μέτρα προλήψεως;

Μάρτυς: Στρατηγὸς Σόρτ: *«Μὲ διέταξαν νὰ μὴν πανικοβάλω τὸν πληθυσμό»*.

Κατήγορος: Καλῶ τὸν μάρτυρα **Στίμσον**, τότε ὑπουργὸ Πολέμου. Μᾶς διαβάζετε παρακαλῶ τὴν καταγραφὴ στὸ ἡμερολόγιό σας μὲ ἡμερομηνία, 27 Νοεμβρίου;

Μάρτυς: Στίμσον:

«Ὁ Πρόεδρος προβλέπει πῶς εἶναι πιθανὸ νὰ δεχθοῦμε ἐπίθεση τὴν ἐρχόμενη Δευτέρα (δηλαδὴ στὶς 8 Δεκεμβρίου)... *ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΕΙΝΑΙ, ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΕΣΟΥΜΕ ΝΑ ΕΛΙΧΘΟΥΜΕ, ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΚΑΣΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΛΗΓΜΑ».*

Κατήγορος: Ἰδοὺ ἡ ἑρμηνεία γιὰ τὰ συσσωρευμένα αἰνίγματα. Ὁ Ροῦζβελτ ἤθελε οἱ Ἰάπωνες νὰ καταφέρουν τὸ πρῶτο χτύπημα. Καὶ ἔκανε τὰ πάντα, γιὰ νὰ τοὺς ἐξωθήσει σ' αὐτό. Ἤθελε, ἐπίσης, τὸ χτύπημα νὰ εἶναι τέτοιο, ὥστε νὰ ξεσηκώσει σύσσωμη τὴν Ἀμερική. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κίμμελ, ἐφάρμοσε ὡς «σχέδιο ἄμυνας» τὴν ἄδεια ἐξόδου ὅλων τῶν πληρωμάτων τοῦ στόλου, ἀφοῦ ὅμως φρόντισε νὰ στείλει τὰ ἀεροπλανοφόρα σὲ πολεμικὴ περιπολία (κατὰ τὴν ὁποία, ὅλως παραδόξως, δὲν ἀντελήφθησαν τὴν ἐπερχόμενη ἰαπωνικὴ ἁρμάδα).

6. «Ἄρνηση τῆς πραγματικότητας»

Κατηγορητήριο: Ἡ συμπεριφορὰ ὅλων τῶν κατ' ἐξοχὴν ὑπευθύνων, δηλαδὴ τοῦ προέδρου καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐπιτελείων εἶναι τόσον ἀκατανόητη, ὥστε γίνεται ὕποπτη.

Στὶς 8μ.μ. τῆς 7ης Δεκεμβρίου, τὸ γραφεῖο ἀποκρυπτογραφήσεων τοῦ ΓΕΝ εἶχε τὸ πλῆρες κείμενο τῆς διακοινώσεως, τὸ ὁποῖο ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἰαπωνίας θὰ ἐπέδιδε στὸ ἀμερικανικὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, πέντε ὧρες ἀργότερα, δηλαδὴ στὴ 1 μ.μ. (ὥρα 7.30 π.μ. στὴν Χαβάη). Ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐν λόγῳ γραφείου, ἀνθυποπλοίαρχος **Ἄλβιν Κρᾶμερ**, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑπηρετήσει καὶ δύο χρόνια στὴν Χαβάη, θὰ ἔπρεπε νὰ εἰδοποιήσει ἀμέσως τὸν ἀρχηγὸ τοῦ ΓΕΝ, ναύαρχο **Ρ. Στάρκ**. Παραδόξως, ὅμως, (ὑποτίθεται ὅτι) δὲν τὸ ἔκανε. Καὶ ὁ Στάρκ (ὑποτίθεται ὅτι) πληροφορήθηκε τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἰαπωνία κηρύττει τὸν πόλεμο μόνον στὶς 10.30 π.μ., ὅταν ἐπὶ τέλους ἔφθασε στὸ γραφεῖο του (καθυστερημένος λόγῳ Κυριακῆς).

Ἀλλὰ καὶ ὁ Στάρκ συμπεριφέρεται πολὺ περίεργα. Οἱ ἐπιτελεῖς του ζητοῦν ἀμέσως νὰ δοθεῖ σῆμα συναγερμοῦ σ' ὅλες τὶς μονάδες

τοῦ Εἰρηνικοῦ. Καὶ αὐτὸς ΑΡΝΗΘΗΚΕ! Κατὰ τὴν γνώμη του, ἀρκοῦσε ἡ *«πολεμικὴ προειδοποίηση»* τῆς 27ης Νοεμβρίου καὶ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ προκληθεῖ πανικός! Στὶς 11 ὅμως, τηλεφώνησε στὸν Μάρσαλ καὶ τοῦ εἶπε: *«Πρέπει νὰ δώσουμε τὸ σῆμα συναγερμοῦ»*. Τί ἔκανε ὁ **Μάρσαλ**; Ἄλλη περίεργη συμπεριφορὰ καὶ ἐδῶ. Τὸν καθησύχασε ὅτι θὰ στείλει αὐτὸς τὸ σῆμα. Καὶ ἔστειλε ἕνα τηλεγράφημα, τὸ ὁποῖο δὲν χαρακτήρισε κἄν «ἐπεῖγον», μέσῳ τῆς... κανονικῆς τηλεγραφικῆς ἑταιρίας Οὐέστερν Γιούνιον! Ὁ ἀνύποπτος ταχυδρομικὸς ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος τὸ ἔλαβε, ξεκίνησε νὰ τὸ παραδώσει μὲ τό... ποδήλατό του! Στὸν δρόμο τὸν πρόλαβε ὁ βομβαρδισμός.

Κατήγορος: Κανονικῶς, ὁ Στάρκ καὶ ὁ Μάρσαλ, θὰ ἔπρεπε νὰ τουφεκισθοῦν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ὅπως ὅλοι ξέρουμε, κάθε ἄλλο παρά, συνέβη. Πῶς ἐξηγεῖται ἡ περίεργη συμπεριφορὰ τόσων ὑπευθύνων ἁρμοδίων;

Ὑπεράσπιση: Πρόκειται γιὰ ψυχολογικὸ φαινόμενο, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζεται ὡς «ἄρνηση τῆς πραγματικότητας»! Οἱ ἐπικεφαλῆς τοῦ γραφείου ἀποκρυπτογραφήσεων, ὁ ἀρχηγός, ΓΕΝ, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ, οἱ διοικητὲς τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τῆς Χαβάης καὶ ὅλοι οἱ ἐπιτελεῖς τους δὲν ἤθελαν νὰ πιστέψουν ὅτι ὁ πόλεμος ἄρχιζε.

Κατήγορος: Ὅποιος θέλει τὸ πιστεύει. Ἀλλά, ἄν τὸ πιστέψει, θὰ πρέπει νὰ δεχθεῖ ὅτι οἱ ἀρνητὲς τῆς σκληρῆς πραγματικότητας ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο δὲν ἔγινε.

Ὑπεράσπιση: Ὁ Κίμμελ, ὁ Στάρκ καὶ ὁ Σὸρτ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὶς θέσεις τους.

Κατήγορος: Ἦταν αὐτὸ ἀρκετό; Καὶ πάντως περὶ Μάρσαλ οὐδεὶς λόγος. Καὶ περὶ Ροῦζβελτ ἀκόμη λιγώτερος!

7. Ἡ ἀπολογία[155]

Ρούζβελτ: Στὴν πολιτικὴ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἔχει σημασία εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα. Der Ausgahg den taten giebt ihre Tiler, εἶπε ὁ Γκαῖτε. Δηλαδὴ **«τὸ ἀποτέλεσμα κρίνει τὸν τίτλο».**

Γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὸν στόχο του, ὁ ἡγέτης, δικαιοῦται νὰ μεταχειρισθεῖ ὁποιοδήποτε μέσο. Ἂν ἀποτύχει, τιμωρεῖται. Ὄχι γιὰ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα χρησιμοποίησε, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀποτυχία του. Αὐτὴ εἶναι ἡ ποινή του. Ἂν πετύχει, ἐξυμνεῖται καὶ τὰ ὅποια μέσα χρησιμοποίησε, «ἁγιάζονται». Στὴν προκειμένη περίπτωση, ἐπανέλαβα τὸ τέχνασμα τοῦ Θεμιστοκλῆ. Αὐτὸς τὸ 480 π.Χ. ἤθελε ἡ ναυμαχία μὲ τοὺς Πέρσες νὰ γίνει ὁπωσδήποτε στὸ στενὸ τῆς Σαλαμίνας, ἐπειδὴ ἔκρινε ὅτι ἡ θέση μεγάλωνε τὶς πιθανότητες νίκης τῶν Ἑλλήνων. Ὅλοι οἱ ἄλλοι διαφωνοῦσαν καὶ ἤθελαν νὰ ἀποσύρουν τὸν στόλο τους στὸν Ἰσθμό, ἐκτιμῶντας ὅτι τὸ στενὸ ἦταν παγίδα γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. Τί ἔκανε τότε ὁ Θεμιστοκλῆς; Ἔστειλε κρυφὰ τὸν δοῦλο του καὶ παιδαγωγὸ τῶν παιδιῶν του Σίκινο στοὺς Πέρσες καὶ τοὺς μήνυσε ὅτι εἶναι μὲ τὸ μέρος τους καὶ γι' αὐτὸ τοὺς πληροφορεῖ πῶς οἱ Ἕλληνες θὰ ξεφύγουν καὶ ἂν θέλουν νὰ τοὺς προλάβουν πρέπει νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν ἀμέσως. Ὁ Ξέρξης ἀκολούθησε τὴν συμβουλὴ τοῦ δῆθεν «προδότη» Θεμιστοκλῆ. Ἔπεσε στὴν παγίδα του. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξασφάλισαν νίκη λαμπρή. Ἂν τὸ τέχνασμα εἶχε ἀποτύχει, ὁ Θεμιστοκλῆς θὰ ἔμενε στὴν Ἱστορία ὡς προδότης. Ὅμως, πέτυχε. Καὶ ἔμεινε ὡς ἥρωας. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ μένα. Τὸ τέχνασμά μου στὸ Πέρλ-Χάρμπορ πέτυχε.

Λέει ὁ Κλαούζεβιτς[156]:

155. Ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολο, ἂν ὁ Ρούζβελτ γνώριζε ὁ,τιδήποτε γιὰ τὸν Θεμιστοκλῆ, τὴν Σαλαμῖνα καὶ τὸν Σίκινο, ὅπως καὶ γιὰ τὸν Γκαῖτε καὶ τὸν Κλαούζεβιτς, κάποιος ἄλλος θὰ συνέτασσε αὐτὴν τὴν ὑποθετικὴ ἀπολογία του. Τὴν οὐσία της, ὅμως, θὰ τὴν ἔδινε ὁ ἴδιος καὶ κανεὶς ἄλλος.

156. *«Περὶ Πολέμου».*

«Ὁ πόλεμος εἶναι πράξη δυνάμεως, ἡ ὁποία ὑποχρεώνει τὸν ἐχθρό μας νὰ δράσει, ὅπως ἐμεῖς θέλουμε».

Τί ἄλλο ἔγινε στὸ Πέρλ-Χάρμπορ; Ἀναγκάζοντας τὸν ἐχθρό τους νὰ δράσει, ὅπως αὐτὲς ἤθελαν, οἱ ΗΠΑ νίκησαν κατὰ κράτος. Οἱ μερικὲς ἑκατοντάδες νεκροὶ ἦταν ἕνα ἀναγκαῖο καὶ ἐλάχιστο τίμημα. Ἄλλωστε, στοὺς ἄλλους στοίχισε ἑκατομμύρια νεκρούς, ἐνῶ σ' ἐμᾶς στοίχισε κυρίως δολλάρια. Ἀπ' αὐτὰ δώσαμε 282 δισεκατομμύρια. Οἱ νεκροί μας, ὅμως, δὲν ἔφθασαν συνολικῶς, σὲ ὅλα τὰ μέτωπα, οὔτε τὶς 250.000. Ἄν εἴχαμε ἡττηθεῖ, ὁ τίτλος μου θὰ ἦταν «προδότης». Νικήσαμε, ὅμως. Συνεπῶς, ἀπαιτῶ νὰ μοῦ ἀπονείμετε τὸν τίτλο τοῦ Μεγάλου.

8. Η Ἐτυμηγορία

Γιὰ ὅλα αὐτὰ διεξήχθη, μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου καὶ τὸν θάνατο τοῦ Ρoῦζβελτ, ἔρευνα ἀπὸ ἐπιτροπὴ μὲ πρόεδρο τὸν **Ὄουεν Τζ. Ρόμπερτς**. Ἀνακοινώνοντας τὸ πόρισμά της, ὁ πρόεδρος Τροῦμαν εἶπε ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ δικασθεῖ κανείς. Στὸ πόρισμα διαπιστωνόταν ὅτι:

«Εἶχαν διαπραχθεῖ σφάλματα κρίσεως. Ὁ στρατηγὸς Σόρτ, κυβερνήτης τοῦ τομέως Χαβάης, ὁ ναύαρχος Στάρκ, ἀρχηγὸς τοῦ στόλου τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἀπέδειξαν ὅτι δὲν διέθεταν τὴν ηὐξημένη ἱκανότητα κρίσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ διοικητὲς μὲ τόσο μεγάλη εὐθύνη».[157]

Δηλαδή, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε τοποθετήσει σ' αὐτὲς τὶς καίριες θέσεις, καὶ ἐνῶ βάδιζε πρὸς πόλεμο μὲ τὴν Ἰαπωνία, ἀνθρώπους μὲ ἀνεπαρκῆ «ἱκανότητα κρίσεως»! Αὐτὸ θὰ ἐσήμαινε ὅτι καὶ ὁ ἴδιος δὲν διέθετε αὐτὴν τὴν ἱκανότητα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο κάθε ἄλλο παρὰ

157. Ὅπου δὲν ἀναφέρω ἄλλη πηγή, τὰ παρατιθέμενα εἶναι ἀπὸ τὰ πρακτικὰ ἐν λόγῳ ἔρευνας.

ἀληθεύει. Ἀπόδειξη καὶ ὅτι ἀνακηρύχθηκε μέγας ἡγέτης, ὄχι βεβαίως μὲ τὸ σκεπτικὸ τῆς κατ' ἐμὲ ἀπολογίας του.

VI

Ἡ γενίκευση τοῦ πολέμου

«Ὁ βομβαρδισμὸς τοῦ Πέρλ-Χάρμπορ, εἶχε ἀπαλλάξει τὸν Ροῦζβελτ καὶ τὸν Χὰλλ ἀπὸ τὸ μισὸ τῆς εὐθύνης καὶ κάποια πληροφορία ποὺ εἶχαν, τοὺς ἔκανε νὰ πιστέψουν ὅτι ὁ ἰσχυρογμώμων ναζιστὴς δικτάτορας θὰ τοὺς ἀπάλλασσε ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο μισό». (Οὐίλλιαμ Σίρερ, *«Ἄνοδος καὶ Πτώση τοῦ Γ' Ράϊχ»*)

Ο Ροῦζβελτ δὲν ζήτησε ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο νὰ κηρύξει πόλεμο καὶ κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας. Ἤξερε τὸν χαρακτῆρα τοῦ Χίτλερ καὶ ἦταν βέβαιος ὅτι αὐτὸς θὰ ἔπαιρνε τὴν πρωτοβουλία —καὶ τὴν εὐθύνη. Πράγματι, ὁ Χίτλερ εἶχε ἀπηυδήσει ἀπὸ τὴν τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ. Δὲν ἄντεχε ἄλλο. Οἱ συνεχεῖς ὑποχωρήσεις του, τόσον ἀταίριαστες πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασία του, τὸν εἶχαν ὁδηγήσει σὲ ἀπόγνωση. Ἅρπαξε, λοιπόν, τὴν εὐκαιρία τοῦ ἀμερικανοϊαπωνικοῦ πολέμου καὶ ἔσπευσε νὰ κηρύξει τὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν ΗΠΑ. Ἔτσι, ἔπεσε στὴν παγίδα, τὴν ὁποία μὲ τόση ὑπομονετικὴ μεθοδικότητα τοῦ εἶχε στήσει ὁ Ροῦζβελτ. Καὶ συσπείρωσε ἀκόμη περισσότερο τοὺς Ἀμερικανοὺς γύρω ἀπὸ τὸν πρόεδρό τους.

2. Ἂν ὁ Χίτλερ δὲν διέπραττε αὐτὸ τὸ λάθος, ὁ Ροῦζβελτ θὰ δυσκολευόταν νὰ συνεχίσει τόσο τὶς ἐναντίον του προκλήσεις, ὅσο καὶ τὴν ἐνίσχυση τῆς Βρεταννίας. Διότι, ἡ κοινὴ γνώμη τῆς χώρας του θὰ ἀπαιτοῦσε τὴν συγκέντρωση ὅλων τῶν προσπαθειῶν

στὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς Ἰαπωνίας. Ἀντιθέτως, πρὸς τὴν πολιτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ὁ Εἰρηνικὸς θὰ ἐπιβαλλόταν σὲ βάρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Εὐρώπης.

3. Ὅμως ὁ Χίτλερ, ὅπως γράφει ὁ Γ. Σίρερ:

> *«εἶχε βαρεθεῖ τὶς ἐπιθέσεις, τὶς ὁποῖες ἐξαπέλυε ὁ Ροῦζβελτ ἐναντίον του καὶ ἐναντίον τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Ἡ ὑπομονή του εἶχε ἐξαντληθεῖ ἀπὸ τὶς πολεμικὲς ἐνέργειες τοῦ ναυτικοῦ τῶν ΗΠΑ ἐναντίον τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων στὸν Ἀτλαντικό».*

Ἔτσι, ξέσπασε. Βροντοφώνησε ὅσα ἀπὸ καιρὸ μὲ κόπο καταπίεζε μέσα του. Ἡ ὀργὴ ποὺ κατάπινε, ἐξερράγη. Μόνο πού, ἔτσι, ἐργάσθηκε γιὰ τὸν Ροῦζβελτ.

4. Στὶς 11 Δεκεμβρίου 1941, ὁ Χίτλερ, ἀπευθύνθηκε στὸ Ράϊχσταχ, γιὰ νὰ ἐξηγήσει τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου κατὰ τῶν ΗΠΑ. Κατηγόρησε τὸν Ροῦζβελτ ὅτι μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν ἑκατομμυριούχων καὶ τῶν Ἑβραίων ὑπῆρξε ὁ κυριώτερος ἔνοχος γιὰ τὸν πόλεμο. Περιέγραψε τὴν τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ ὡς ἑξῆς:

> *«Πρῶτα προκαλεῖ τὸν πόλεμο. Μετά, διαστρέφει τὶς αἰτίες του. Ἔπειτα, περιβάλλεται μὲ ἕνα μανδύα χριστιανικῆς ὑποκρισίας. Καὶ ἀργά, ἀλλὰ σταθερά, ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα στὸν πόλεμο, χωρὶς νὰ παραλείπει νὰ καλεῖ τὸν Θεὸ ὡς μάρτυρα γιὰ τὴν τιμιότητα τῶν προθέσεών του».*

5. Συνεχίζοντας τὸ κατηγορητήριό του ὁ Χίτλερ, εἶπε:

> *«Ὁ Ροῦζβελτ εἶναι ἔνοχος γιὰ μιὰ σειρὰ ἀπὸ τὰ χειρότερα ἐγκλήματα ἐναντίον τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ἡ παράνομη κατάληψη πλοίων καὶ ἄλλης περιουσίας Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν ὑπηκόων συνδυάσθηκε μὲ τὴν ἀπειλὴ καὶ τὴν λήστευση ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ρίχθηκαν στὶς φυλακές. Οἱ συνεχῶς αὐξανόμενες ἐπιθέσεις τοῦ Ροῦζβελτ προχώρησαν τελικῶς*

τόσο πολύ, ὥστε αὐτὸς διέταξε τὸ ἀμερικανικὸ ναυτικὸ νὰ ἐπιτίθεται παντοῦ ἐναντίον πλοίων μὲ γερμανικὴ ἢ ἰταλικὴ σημαία καὶ νὰ τὰ βυθίζει -παραβιάζοντας κατάφωρα τὸ διεθνὲς δίκαιο. Ἀμερικανοὶ ὑπουργοὶ καυχήθηκαν, ὅτι κατέστρεψαν γερμανικὰ ὑποβρύχια μ' αὐτὸν τὸν ἐγκληματικὸ τρόπο. Γερμανικὰ καὶ ἰταλικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα ὑπέστησαν ἐπιθέσεις ἀπὸ ἀμερικανικὰ καταδρομικά, αἰχμαλωτίσθηκαν καὶ τὰ πληρώματά τους φυλακίσθηκαν.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, οἱ εἰλικρινεῖς προσπάθειες τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας νὰ διατηρήσουν σχέσεις μὲ τὶς ΗΠΑ, παρὰ τὶς ἀφόρητες προκλήσεις οἱ ὁποῖες γίνονταν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀπὸ τὸν πρόεδρο Ροῦζβελτ, ἀπέτυχαν...»

6. Στὸν ἴδιο λόγο του, ὁ Χίτλερ, ἔδωσε μὲ λίγες πινελιὲς το πορτραῖτο τοῦ μεγάλου ἀντιπάλου του:

«Ὁ Ροῦζβελτ προέρχεται ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια καὶ ἀνήκει σ' ἐκείνη τὴν τάξη, ποὺ ὁ δρόμος της ἔχει προπαρασκευασθεῖ στὶς δημοκρατίες... Ὅταν ξέσπασε ὁ μεγάλος πόλεμος, ὁ Ροῦζβελτ κατεῖχε μία θέση, ἀπὸ τὴν ὁποία γνώρισε μόνο τὶς εὐχάριστες συνέπειές του, τὶς ὁποῖες ἀπολαμβάνουν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπιδίδονται σὲ ἐπιχειρήσεις, ἐνῶ ἄλλοι χύνουν τὸ αἷμα τους... Ἐγὼ εἶχα τὴν τύχη τῶν ἑκατομμυρίων, ὁ Ροῦζβελτ εἶχε τὴν τύχη τῶν λεγομένων «ἀνωτέρων δέκα χιλιάδων».

Μετὰ τὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ ἐπιδόθηκε σὲ χρηματιστηριακὲς κερδοσκοπίες. Πραγματοποίησε κέρδη ἀπὸ τὸν πληθωρισμό, ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα τῶν ἄλλων, ἐνῶ ἐγώ... βρισκόμουν κατάκοιτος σ' ἕνα νοσοκομεῖο.»

7. Τέλος, ὁ Χίτλερ ἐπεσήμανε ὅτι:

«σκοπὸς τοῦ Ροῦζβελτ εἶναι νὰ καταστρέψει τὸ ἕνα κράτος μετὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο».

Προφανῶς, εἶχε ἀντιληφθεῖ ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν ΗΠΑ εἶχε θέσει ὡς σκοπό του τὴν Pax Americana. Αὐτὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου.

8. Λίγο ἀργότερα, τὴν ἴδια ἡμέρα, ὁ Ρίμπεντροπ ἀνακοίνωσε στὸν Ἀμερικανὸ ἐπιτετραμμένο, Λέλουντ Μόρρις, τὴν κήρυξη πολέμου:

«Παρ' ὅλον ὅτι ἡ Γερμανία ἀπὸ τὴν πλευρά της, σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τοῦ παρόντος πολέμου, ἐτήρησε πάντοτε αὐστηρῶς τοὺς κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου στὶς συναλλαγές της μὲ τὶς ΗΠΑ, ἡ κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ προέβη σὲ ἀπροκάλυπτες πολεμικὲς πράξεις ἐναντίον τῆς Γερμανίας, μὲ συνέπεια νὰ δημιουργήσει οὐσιαστικῶς κατάσταση πολέμου... κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, οἱ ὁποῖες δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸν πρόεδρο Ροῦζβελτ, ἡ Γερμανία θεωρεῖ ὅτι καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν πλευρά της βρίσκεται, ἀπὸ σήμερα, σὲ πόλεμο μὲ τὶς ΗΠΑ».

9. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ Γερμανία δὲν εἶχε ὑποχρέωση νὰ μετάσχει στὸν πόλεμο τῆς Ἰαπωνίας κατὰ τῶν ΗΠΑ. Διότι, τὸ **«Τριμερὲς Σύμφωνο»** (Γερμανίας - Ἰταλίας - Ἰαπωνίας) πρόβλεπε κοινὴ δράση, ἐφ' ὅσον μέλος του, **«δεχόταν ἐπίθεση»**, ἐνῶ στὴν προκειμένη περίπτωση τυπικὰ τοὐλάχιστον, ἐπιτιθέμενος ἦταν ἡ Ἰαπωνία. Μ' αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ ἄλλωστε, ἡ τελευταία δὲν εἶχε μετάσχει στὸν ἀπὸ ἑξαμήνου διεξαγόμενο πόλεμο Γερμανίας - ΕΣΣΔ, ἀφοῦ ἐπιτιθέμενος ἦταν ἡ πρώτη. Καὶ εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι οὔτε, ὅταν ἡ Γερμανία κήρυξε τὸν πόλεμο κατὰ τῶν ΗΠΑ, ἡ Ἰαπωνία ἔκανε τὸ ἴδιο ἐναντίον τῆς ΕΣΣΔ.

10. Τὸ σφάλμα ποὺ διέπραξε ἡ Ἰαπωνία νὰ ἐπιτεθεῖ κατὰ τῶν ΗΠΑ, ὁλοκληρώθηκε ἀπὸ τὸ σφάλμα τοῦ Χίτλερ. Ἴσως, νὰ νόμιζε ὅτι ἡ πράξη του εἶχε κυρίως συμβολικὴ ἀξία, ἀποτελῶντας ἐπιβεβαίωση τῆς ἑνότητας τοῦ «Τριμεροῦς», ἐνῶ παραλλήλως θὰ

ἔλυνε καὶ τὰ χέρια τοῦ ναυτικοῦ του στὸν Ἀτλαντικό. Ἔπεσε ἔξω. Διότι καὶ πάλιν ὑποτίμησε τὴν ἰσχὺ τῶν ΗΠΑ, οἱ ὁποῖες ἦσαν σὲ θέση νὰ πολεμήσουν ταυτοχρόνως κατὰ τρόπο οὐσιαστικό, σὲ πολλὰ μέτωπα. Ἐξ ἄλλου, μὲ τὴν ἐνέργειά του, ὁ Χίτλερ ἐπέτρεψε στὸν Ρούζβελτ νὰ κάνει τὸ ἀντίθετο ἀπ' αὐτό, τὸ ὁποῖο ὁ ἴδιος περίμενε: χαρακτήρισε κύριο μέτωπο τὸ ἀτλαντικοευρωπαϊκό. Σύνθημά του: «**Πρῶτα ἡ Εὐρώπη**». Καὶ συγκέντρωσε τὴν κύρια προσπάθειά του ἐναντίον τῆς Γερμανίας. Ὀρθῶς. Διότι ἡ μάχη γιὰ τὴν κοσμοκρατορία θὰ κρινόταν στὴν Εὐρώπη. Ἂν αὐτὴ καταστρεφόταν, ὁ δρόμος θὰ ἦταν ἀνοιχτὸς γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἀμερικανικῆς κυριαρχίας στὸν πλανήτη. Ἡ Ἰαπωνία, σωστά, θεωρήθηκε ἀπὸ τὸν Ρούζβελτ δευτερεύουσα ὑπόθεση, τὴν ὁποία θὰ τακτοποιοῦσε «ἐν καιρῷ».

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ

«Υπάρχει κάποιος, τοῦ ὁποίου ἡ χώρα του δὲν ἀπειλήθηκε σοβαρὰ ἀπὸ εἰσβολή, ἀλλὰ ὁ ἴδιος σχημάτισε μιὰ εὐρύτερη ἀντίληψη τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους του. Καὶ παρ᾽ ὅλο ποὺ ἡ χώρα του δὲν βρισκόταν σὲ ἄμεσο κίνδυνο, αὐτὸς στάθηκε ὁ κυριώτερος δημιουργὸς τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ὁδήγησαν στὴν κινητοποίηση τοῦ κόσμου ἐναντίον τοῦ Χίτλερ».
(Ι.Β. Στάλιν, πρόποσή του γιὰ τὸν Φ. Ντ. Ροῦζβελτ στὴ Γιάλτα —Φεβρουάριος 1945).

I

Ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀστισμοῦ

«Δημοκρατία εἶναι ἡ δυνατότητα τῆς ψείρας νὰ φάει τὸ λιοντάρι»

Γ. Κλεμανσώ

Σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν συλλογικὸ ἀστισμὸ (= *«κομμουνισμός»*), ὁ ἰδιωτικὸς ἀστισμὸς (= καπιταλισμὸς) δὲν εἶχε **στρατηγική**[158]. Ἀπὸ τὴ φύση του, ὁ ἰδιωτικὸς ἀστισμός, περιορίζεται στὴν **τακτική**. Δὲν σχεδιάζει ὁλόκληρο τὸν «πόλεμο». Ἀρκεῖται στὴν διεξαγωγὴ τῆς κάθε συγκεκριμένης μάχης. Διαθέτει, λοιπόν, «στρατηγικὴ μάχης» (= τακτική). Ἀλλὰ δὲν διαθέτει «στρατηγικὴ πολέμου» (= στρατηγική).

2. Αὐτὸ συμβαίνει, ἐπειδὴ ἡ πολυδιάσπαση τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀστισμοῦ σὲ ἄτομα, ἐπιχειρήσεις, ὁμάδες, κράτη συμμαχίες, κοινοπραξίες, δηλαδὴ ἡ ἴδια ἡ «φιλελεύθερη» δομὴ τοῦ ὅλου συστήματος ὀρθώνει τεράστια ἐμπόδια στὴν σχεδίαση μακρόπνοης συνολικῆς στρατηγικῆς. Ὁ ἰδιώτης κεφαλαιοκράτης ἀσχολεῖται μὲ τὸν «πόλεμο» (ἀνταγωνισμὸς) ἐναντίον τοῦ ἄλλου κεφαλαιοκράτη. Αὐτὸ ἰσχύει γιὰ ἄτομα, ἐπιχειρήσεις, κράτη. Συνεπῶς, δὲν μπορεῖ νὰ σχεδιαστεῖ συνολικὴ στρατηγικὴ γιὰ ὁλόκληρο τὸ Σύστημα.

---

158. Γιὰ τὶς δύο μορφὲς τοῦ Ἀστισμοῦ (ἰδιωτικὴ -κοινοβουλευτικὴ καὶ συλλογικὴ -ὁλοκληρωτική), βλέπε: Γ. Γεωργαλᾶ: «Ἄνοδος καὶ Πτώση τῶν Ἀστῶν», ἐκδ. Σμυρνιωτάκη 1988.

Τέτοια διαμορφώνεται μόνον κάτω ἀπὸ ἐπείγουσες - πιεστικὲς περιστάσεις, ὄχι μονίμως καὶ ὄχι μακροπροθέσμως. Ὁ συνεχὴς πολύμορφος καὶ πολύπλευρος ἐνδοκαπιταλιστικὸς ἀνταγωνισμὸς (ἕνα εἶδος συνεχοῦς ἐνδοαστικοῦ «ἐμφυλίου πολέμου») καθιστᾶ περίπου ἀδύνατο στὸν ἰδιωτικὸ ἀστισμὸ νὰ ἐνεργεῖ ὡς ὀργανωμένο, συγκεντρωτικῶς κατευθυνόμενο σύνολο, μὲ ἑνιαία στρατηγική, ἡ ὁποία θὰ ὑπηρετοῦσε σταθερὰ καὶ συντονισμένα τὰ συνολικά του συμφέροντα.

3. Πέρα ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα: Μία τέτοια στρατηγική, γιὰ νὰ ἔχει ἀξία, πρέπει νὰ ἀκολουθεῖται μὲ συνέπεια καὶ συνέχεια. Αὐτὸ προϋποθέτει, συγκεντρωτικὴ ἐξουσία, ἡ ὁποία νὰ ἀσκεῖται χωρίς, σοβαρὲς ἀλλαγές, περιορισμοὺς καὶ ἐλέγχους, ἀπὸ σταθερὴ ὁμάδα εἰδικευμένων ὁμοιογενῶν - ὁμοφρόνων ἐξουσιαστῶν. Ὅμως ὁ ἰδιωτικὸς ἀστισμός, συνδυάζεται μὲ τὴν «δημοκρατία», μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν ὑπάρχει οὔτε τέτοιου εἴδους ἐξουσία, οὔτε τέτοιο στρῶμα ἐξουσιαστῶν.

4. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν δομικὴ ἀδυναμία τοῦ δυτικῆς μορφῆς ἀστισμοῦ, δηλαδὴ τοῦ ἰδιωτικοῦ «φιλελεύθερου» - «δημοκρατικοῦ» θέλησε νὰ ξεπεράσει ὁ Ροῦζβελτ. Καὶ τὸ κατόρθωσε[159].

5. Γιὰ ἑκατὸ χρόνια, ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ ἤπειρο, δὲν ἦταν αὐθύπαρκτη, ἀλλὰ διαμορφωνόταν μὲ βάση τὴν βρετανική. Ὁ Ροῦζβελτ τερμάτισε αὐτὴν τὴν κατάσταση, ἐγκαινιάζοντας καθαρῶς ἀμερικανικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ

---

159. Ὅπως ἀναπτύσσω λεπτομερῶς στὰ βιβλία μου *«Τὰ Κατεστημένα —Δημοκρατία, Ὁλοκληρωτισμός»* καὶ *«Ἡ Ἄνοδος καὶ Πτώση τῶν Ἀστῶν»*, ὁ λεγόμενος κομμουνισμὸς ἢ *«ὑπαρκτὸς σοσιαλισμός»* ἦταν ἐπίσης Ἀστισμός. Ἀλλὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἀστισμὸ συλλογικὸ - κατευθυνόμενο - ὁλοκληρωτικό, ὁ ὁποῖος εἶχε βεβαίως ἄλλες θανάσιμες ἀδυναμίες, ἀλλὰ ἦταν σὲ θέση νὰ ἐπεξεργάζεται μία συνολικὴ στρατηγική, νὰ τὴν σχεδιάζει μακροπνόως καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόζει σταθερῶς, μὲ συνέπεια καὶ συνέχεια, κάτω ἀπὸ μία συγκεντρωτικὴ ἐξουσία.

μὲ δικές της ἐπιδιώξεις, δικούς της στόχους, δική της τακτικὴ καὶ δικά της μέσα γιὰ ὅλες τὶς περιοχὲς καὶ γιὰ κάθε χώρα τῆς γῆς. Ὁ Τσῶρτσιλ ἄργησε πολὺ νὰ ἀντιληφθεῖ αὐτὴν τὴν ριζικῶς νέα κατάσταση. Ὅταν τὴν συνειδητοποίησε, ἦταν πιὰ πολὺ ἀργά, γιὰ νὰ ἀντιδράσει.

6. Ἀλλὰ ὁ Ροῦζβελτ προχώρησε πολὺ πιὸ πέρα ἀπὸ τὸ νὰ ὁπλίσει τὴν χώρα του μὲ δική της ἐξωτερικὴ πολιτική· τῆς ἔδωσε κάτι παραπάνω: μία παγκόσμια στρατηγικὴ μὲ σκοπὸ τὴν κοσμοκρατορία. Ἐπωφελούμενος ἀπὸ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἀξιοποιῶντας τὸν εὐνοϊκὸ γι' αὐτὸν συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων, ἀνήγαγε τὴν ἐθνικὴ στρατηγικὴ τῶν ΗΠΑ σὲ οἰκουμενικὴ στρατηγικὴ ὁλόκληρου τοῦ Ἀστισμοῦ, τοῦ ἰδιωτικοῦ πρωτίστως (Δύση) ἀλλὰ καὶ τοῦ συλλογικοῦ (ΕΣΣΔ). Ὑπῆρξε ὁ πρῶτος καὶ μέχρι στιγμῆς ὁ τελευταῖος μεγάλος στρατηγὸς τοῦ Ἀστισμοῦ. Ὁ Ροῦζβελτ προσπάθησε νὰ περιλάβει στὴν στρατηγική του καὶ τὸν συλλογικὸ ἀστισμὸ καὶ τὸ πέτυχε, ἀφοῦ καθόριζε τὸν ρόλο τῆς ΕΣΣΔ.

7. Ὁ Ροῦζβελτ κατανόησε, πρὶν ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἄλλον δυτικὸ ἡγέτη, τὴν ἀναγκαιότητα μιᾶς γενικῆς στρατηγικῆς, δηλαδὴ ἑνὸς συνολικοῦ σχεδιασμοῦ τῆς ὅλης πορείας τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου. Θέλησε, λοιπόν, νὰ θέσει τὸν τελευταῖο, κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία τῶν ΗΠΑ, ἐπιβάλλοντας τὴν Οὐάσινγκτων σὰν παγκόσμιο κέντρο ἐκπορεύσεως αὐτοῦ τοῦ σχεδιασμοῦ. Οἱ «στρατηγοὶ» τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου ἔπρεπε νὰ ἑδρεύουν στὴν Οὐάσινγκτων. Καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος, στὸν Λευκὸ Οἶκο. Ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ γίνεται ἡ κατάστρωση τοῦ γενικοῦ σχεδίου. Καὶ αὐτὸ νὰ κατανέμει τὴν ἐργασία ἀνάμεσα στὶς διάφορες χῶρες, προσδιορίζοντας τὸν ρόλο τῆς καθεμιᾶς. Ἀπὸ ἐκεῖ, ἐπίσης, ἔπρεπε νὰ ἐποπτεύεται ἡ πιστὴ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου.

8. Γιὰ νὰ πετύχει ὁ Ροῦζβελτ, ἔπρεπε πρῶτ' ἀπ' ὅλα, οἱ ἴδιες οἱ ΗΠΑ νὰ ἀναδιοργανωθοῦν «ἀναδομῶντας» τὸ σύστημα τοῦ ἰδιω-

τικοῦ Ἀστισμοῦ τους σὲ νέες, σύγχρονες βάσεις, οἱ ὁποῖες νὰ τὸ καθιστοῦν οἰκονομικῶς ἀποδοτικώτερο, ἀλλὰ καὶ γενικῶς ἀποτελεσματικώτερο. Καί, ἐπίσης, ὅσο γίνεται λιγώτερο τρωτὸ σὲ κρίσεις προερχόμενες ἀπὸ ἔλλειψη προγραμματισμοῦ καὶ σὲ κλυδωνισμοὺς ὀφειλόμενους σὲ κοινωνικὲς - ταξικὲς ἢ ἄλλες (φυλετικές, θρησκευτικές, κ.ο.κ.) ἀντιθέσεις. Αὐτὴν τὴν ἀναδιοργάνωση τῶν ΗΠΑ ἐπεδίωξε καὶ σὲ ἀξιόλογο βαθμὸ πέτυχε ὁ Ροῦζβελτ, μὲ τὸ «Νιοὺ Ντήλ», τὴν «κοινωνικὴ πολιτική» του καὶ ἄλλα συναφῆ μέτρα.

9. Ὅμως, ἡ ἀναδιοργάνωση ἀπὸ μόνη της δὲν ἦταν ἀρκετή. Ἔπρεπε οἱ ΗΠΑ ν' ἀποκτήσουν καὶ κάτι, τὸ ὁποῖο τοὺς ἔλειπε. Ἀξιόλογη καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν σταθερώτερη πολιτικὴ ἡγεσία. Αὐτὸ ὁ Ροῦζβελτ τὸ πέτυχε, ἐπιβάλλοντας τὴν προσωπική του ἐξουσία, ἐξασφαλίζοντας τέσσερις συνεχεῖς προεδρικὲς θητεῖες καὶ ἀνεξαρτητοποιούμενος ἀπὸ τοὺς παραδοσιακοὺς ἐλέγχους, οἱ ὁποῖοι δέσμευαν ὡς τότε τοὺς προέδρους. Ἐπὶ Ροῦζβελτ, ἡ «δημοκρατία» στὶς ΗΠΑ παρέμεινε τυπικῶς, ἐνῶ στὴν οὐσία ἐπεβλήθη σὲ πολὺ μεγάλο βαθμό, ἡ «ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχή».

10. Ἔξω ἀπὸ τὶς ΗΠΑ, γιὰ νὰ πετύχει τὸ σχέδιό του, ἔπρεπε:

i) Οἱ ἄλλες Μεγάλες Δυνάμεις νὰ καταστραφοῦν ἢ νὰ ἐξασθενήσουν, ὥστε νὰ ὑποβιβασθοῦν σὲ δευτερεύοντες ἑταίρους τῶν ΗΠΑ.

ii) Μιὰ καὶ οἱ ΜΔ ἦσαν Εὐρωπαϊκὲς καὶ ἡ Εὐρώπη ἡγεμόνευε στὸν πλανήτη, νὰ ἐξασθενήσει καὶ νὰ ὑποβαθμισθεῖ ἡ γηραιὰ ἤπειρος ὡς σύνολο.

iii) Ἡ Εὐρώπη νὰ ἐξαρτηθεῖ γιὰ τὴν ἐπιβίωσή της ἀπὸ τὶς ΗΠΑ.

iv) Ὁ ὑπόλοιπος κόσμος νὰ «ἀνεξαρτητοποιηθεῖ» ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, γιὰ νὰ περιέλθει κάτω ἀπὸ τὸν ἀμερικανικὸ ἔλεγχο.

v) Νὰ δημιουργηθεῖ ἕνα πλέγμα διεθνῶν ὀργανισμῶν —- στρατιωτικῶν, οἰκονομικῶν, πολιτικῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ κατεύθυναν τὸν πλανήτη, ἐλεγχόμενοι οἱ ἴδιοι, ἀπὸ τὶς ΗΠΑ («Ἡνωμένα Ἔθνη», ΟΗΕ, Διεθνὴς Τράπεζα, Διεθνὲς Νομι-

σματικὸ Ταμεῖο καὶ ἀργότερα ΝΑΤΟ κ.λπ.).

11. Ὁ Ροῦζβελτ πέτυχε τὰ ὅσα ἐπιζητοῦσε:

i) Οἱ παλαιὲς (Εὐρωπαϊκὲς) Αὐτοκρατορίες κατέρρευσαν.

ii) Ἡ Εὐρώπη αἱμορράγησε ὥς τὰ ἔσχατα ὅρια, ἐρειπώθηκε ὑλικῶς καὶ ψυχικῶς, διχοτομήθηκε.

iii) Μία οὐσιαστικῶς ἐξωευρωπαϊκὴ (εὐρασιατικὴ) Αὐτοκρατορία, ἡ Ρωσική, ἐνισχύθηκε καὶ γιγαντώθηκε σκοπίμως, ὥστε ν' ἀποτελέσει τὸ ἀναγκαῖο φόβητρο, τὸ ὁποῖο νὰ πειθαναγκάζει τὴν ἐξασθενημένη Εὐρώπη νὰ ζῇ κάτω ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ προστασία - ἡγεσία. Ἔτσι, ὁ κόσμος γιὰ μισὸ σχεδὸν αἰῶνα χωρίστηκε σὲ «δυτικὸ» (τοῦ ἰδιωτικοῦ Ἀστισμοῦ) καὶ «ἀνατολικὸ» (τοῦ συλλογικοῦ Ἀστισμοῦ).

iv) Ἡ Ἀφρικὴ καὶ ἡ Ἀσία, «ἀνεξαρτητοποιήθηκαν», ὥστε νὰ ἐνταχθοῦν στὴ νέου τύπου Ἀμερικανικὴ Αὐτοκρατορία. Ἔτσι, προσετέθη καὶ ἕνας «Τρίτος Κόσμος». Ὁ ἔλεγχος τῶν ΗΠΑ στὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ συνεχίσθηκε, ἐνισχύθηκε, ἑδραιώθηκε καὶ διασφαλίστηκε («Ὀργανισμὸς Ἀμερικανικῶν Κρατῶν» κ.λπ.).

v) Ἕνα βασικῶς ἀμερικανοκατευθυνόμενο πλέγμα διεθνῶν ὀργανισμῶν ρυθμίζει (διευθύνει) πρωτίστως τὴν οἰκονομία καὶ στὴν συνέχεια καὶ τὶς ὑπόλοιπες ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς τοῦ πλανήτη. Οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοὶ (ΟΗΕ κ.λπ.), τοὺς ὁποίους ἐμπνεύσθηκε ὁ Ροῦζβελτ, προορίζονταν νὰ λειτουργήσουν ὡς ὄργανα τῆς οἰκουμενικῆς στρατηγικῆς του. Καὶ αὐτὸ ἔγινε.

12. Γιὰ πρώτη φορά, μὲ τὸν Ροῦζβελτ, ὁ ἰδιωτικὸς - δημοκρατικὸς Ἀστισμὸς συνέλαβε καὶ ἐφάρμοσε γενικὴ στρατηγική, στὴν βάση ὑδρογειοσφαιρικοῦ σχεδιασμοῦ. Ὅλη ἡ τακτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ στὶς παραμονές, στὴν διάρκεια καὶ στὴν διεξαγωγὴ τοῦ Β′ Παγκοσμίου πολέμου δείχνουν ὅτι αὐτὴ προκύπτει ἀπὸ μία τέτοια στρατηγική. Ἡ τελευταία δὲν ἔχει πλέον νὰ ζηλέψει τίποτα ἀπὸ τὴν οἰκουμενικὴ στρατηγική, τὴν ὁποία ἀπὸ τὴν ἵδρυση τῆς Γ′ Κομ-

μουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐφάρμοζε ὁ συλλογικὸς - ὁλοκληρωτικὸς Ἀστισμός[160]. Ἀντιθέτως, ἡ ρουζβελτιανὴ στρατηγικὴ ἀπεδείχθη ἀνώτερη καὶ ἀποδοτικώτερη ἀπὸ τὴν σοβιετικὴ λενινο-σταλινική.

13. Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ρουζβελτιανῆς στρατηγικῆς ἀσφαλῶς ὀφείλεται καὶ στὸ ὅτι ἑδράζεται σὲ πολλαπλασίως εὐρύτερη οἰκονομική, τεχνολογική, ἐπιστημονικὴ βάση καὶ συνεπῶς διαθέτει πολὺ περισσότερη ἰσχὺ καὶ χρησιμοποιεῖ ἀπείρως περισσότερα μέσα. Ὀφείλεται, ὅμως, ἐπίσης καὶ στὸ ὅτι ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἦταν δέσμιος δογμάτων. Δὲν ὑπηρετοῦσε ἰδεολογήματα. Ἦταν ἀπόλυτος κύριος τῶν ἐνεργειῶν του, εὔκαμπτος καὶ εὐέλικτος. Γι' αὐτὸ ἦταν καὶ πιὸ ἐλεύθερος στὴν δράση του, τόσο ἀπὸ τὸν Χίτλερ, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν Στάλιν, μὲ περισσότερες δυνατότητες συγκαλύψεως, παραλλαγῆς, ἑλιγμῶν καὶ πραγματισμοῦ.

160. Σὲ κάποιο πολὺ μικρότερο βαθμό, γενικὴ στρατηγικὴ εἶχε ἐπεξεργασθεῖ καὶ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός. Ὅμως, ἡ στενὰ ἐθνικιστικὴ - φυλετιστικὴ φύση του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ ἀναδειχθεῖ σὲ οἰκουμενικῆς ἀποδοχῆς μῦθο καὶ νὰ ἀποκτήσει ἔτσι παγκόσμια στρατηγική. Ὁ ἐθνικοσοσιαλιστικὸς μῦθος εἶναι ἀποκλειστικῶς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως καὶ ὁ κομμουνιστικὸς ἀποκλειστικῶς ἐξωτερικῆς, ἐνῶ ὁ δημοκρατικός, ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς.

I I

Ὁ πόλεμος ὡς ἐργαλεῖο

«Τὸ βρεταννικὸ ἔθνος ὀφείλει βαθειὰ εὐγνωμοσύνη στὸν διακεκριμένο πρόεδρο τῶν ΗΠΑ, γιατὶ δὲν ἔχασε ποτὲ τὴν ἐμπιστοσύνη του στὸ πεπρωμένο μας καὶ στὴν θέλησή μας».
(Τσῶρτσιλ, *«Ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος»*)

Τελικά, ὁ Ρούζβελτ μπῆκε στὸν πόλεμο:

- **Τὴν ὥρα ποὺ ἤθελε.**
- **Μὲ τὸ τρόπο ποὺ ἤθελε. Δηλαδὴ ὡς «ἀμυνόμενος» καὶ μὲ ὅλο τὸ ἔθνος σύσσωμο πίσω του.**

Τώρα, μποροῦσε καὶ νὰ ἀναλάβει ἄμεσα τὴν ὅλη διεύθυνση τοῦ πολέμου. Καὶ νὰ τοῦ προσδώσει τὶς μορφὲς καὶ τὶς κατευθύνσεις, οἱ ὁποῖες ἐξυπηρετοῦσαν πλήρως τὶς κοσμοκρατορικὲς ἐπιδιώξεις του. Καὶ τὸ ἔκανε.

α) Ὁ κόσμος μπροστὰ σὲ δύο ἐπιλογές

«Τὸ μόνο περίεργο μὲ τὸν πόλεμο εἶναι ἡ φύση τῶν μέσων του». (Κάρλ φὸν Κλαούζεβιτς, *«Περὶ Πολέμου»*)

Στὶς παραμονὲς τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, ἡ κατάσταση εἶχε ὡς ἑξῆς:

1. Οἱ παλιὲς εὐρωπαϊκὲς αὐτοκρατορίες (Βρεταννική, Γαλλική, Ὁλλανδική, Βελγική, Ἱσπανική, Πορτογαλική) βρίσκονταν σὲ

πλήρη παρακμή. Ἦταν φανερὸ ὅτι ὁ ρόλος τους εἶχε λήξει. Ἀπὸ ʽτὰ πράγματα ἔμπαινε ζήτημα διαδοχῆς τους.

2. Σχετικὰ μὲ τὴν διαδοχή, ὑπῆρχαν δύο δυνατότητες:
ι) Μία νέα Εὐρωπαϊκὴ Δύναμη.
ιι) Μία ἐξωευρωπαϊκὴ Δύναμη.

3. Μία μόνον Εὐρωπαϊκὴ Δύναμη μποροῦσε νὰ διεκδικήσει τὴν ἡγεσία τῆς Εὐρώπης καὶ δι' αὐτῆς τοῦ κόσμου: ἡ Γερμανία. Καὶ μόνο μία Δύναμη ὑπῆρχε ἔξω ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, ἡ ὁποία εἶχε τὶς προϋποθέσεις νὰ ἐπιδιώξει τὴν παγκόσμια ἡγεμονία: οἱ ΗΠΑ.

4. Ἡ Γερμανία, μὲ ἡγέτη της τὸν Χίτλερ, ἀποφάσισε νὰ ἐπιδιώξει τὴν ἡγεσία τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Ρούζβελτ, ὡς ἡγέτης τῶν ΗΠΑ, ἀποφάσισε νὰ διεκδικήσει γιὰ τὴν χώρα του τὴν κοσμοκρατορία.

Ἔτσι, ἡ μονομαχία τῶν δύο ἡγετῶν καὶ τῶν δύο χωρῶν, ἔγινε ἀναπότρεπτη. Ἡ μορφὴ καὶ ἡ πορεία τοῦ πλανήτη θὰ καθοριζόταν ἀπὸ τὴν ἔκβαση αὐτῆς τῆς θανάσιμης συγκρούσεως.

5. **Γιὰ νὰ ἡγεμονεύσει ἡ Γερμανία, ἡ Εὐρώπη ἔπρεπε νὰ ἑνωθεῖ κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία της**, ὁπότε καὶ θὰ διατηροῦσε ὡς ἤπειρος τὴν ἡγεμονία τοῦ κόσμου.

6. Συνεργάτες τῆς Γερμανίας θὰ ἦσαν ἡ Βρεταννία, ἡ ὁποία θὰ διατηροῦσε τὸ μέγιστο τῆς Αὐτοκρατορίας της, ἡ Ἰταλία καὶ τοπικῶς μικρότερες δυνάμεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ Γαλλία, ὅπως δείχνει ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Χίτλερ μετὰ τὴ νίκη του σὲ βάρος της, τὸ 1940, θὰ διέσωζε τὴν Αὐτοκρατορία της καὶ σημαντικὸ μέρος τοῦ διεθνοῦς ρόλου της.

7. Ὁ Χίτλερ, στενὰ «χερσαῖος», «ἠπειρωτικὸς» καὶ «Εὐρωπαϊστής», δὲν ἀπέβλεπε στὶς ἀποικίες. Ζητοῦσε τὴν ἀπόδοση τῶν παλαιῶν μόνον ἀποικιῶν τῆς Γερμανίας, γιὰ λόγους γοήτρου. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο ἤθελε ἦταν ἡ ἡγεμονία στὴν Εὐρώπη καὶ ἡ ἐπέκταση τῆς Γερμανίας ἀνατολικά, στὰ ἐδάφη τῆς ΕΣΣΔ. Ἐκεῖ

θὰ πραγματοποιοῦσε μόνιμες ἐγκαταστάσεις γερμανικῶν πληθυσμῶν. Τὶς ὑπερπόντιες περιοχὲς τὶς ἄφηνε στοὺς παραδοσιακοὺς Εὐρωπαίους κυρίους των.

8. **Γιὰ νὰ κοσμοκρατορεύσουν οἱ ΗΠΑ, ἡ Εὐρώπη ἔπρεπε νὰ καταστραφεῖ.** Οἱ αὐτοκρατορίες της νὰ διαλυθοῦν. Καὶ ἡ ἴδια, νὰ περιέλθει κάτω ἀπὸ τὴν ἐπικυριαρχία τῶν ΗΠΑ. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν αὐτά, ἦταν ἀπαραίτητος ἕνας ἐνδοευρωπαϊκὸς πόλεμος. Αὐτὸς θὰ ἀφάνιζε τὸν «Παλαιό» κόσμο πρὸς ὄφελος τοῦ «Νέου».

β) Ὁ Ροῦζβελτ καὶ οἱ τυφλοί.

«Ὁ πόλεμος δὲν εἶναι ἁπλῶς μία πολιτικὴ πράξη. Εἶναι ἕνα πραγματικὸ πολιτικὸ ἐργαλεῖο, ἡ συνέχεια τῆς πολιτικῆς μὲ ἄλλα μέσα»

(Κάρλ φόν Κλαούζεβιτς, *«Περὶ Πολέμου»*)

Ο Ροῦζβελτ ἐργάσθηκε γιὰ τὴν πρόκληση καὶ ὕστερα τὴν συνέχιση τοῦ πολέμου, μὲ δύο τρόπους:

i) Κάνοντας τὸν Χίτλερ νὰ πιστέψει ὅτι οἱ ΗΠΑ θὰ ἔμεναν ἀμέτοχες σὲ περίπτωση πολέμου. Γι' αὐτό, διεκήρυττε τὴν πίστη του στὴν οὐδετερότητα καὶ τὸν εἰρηνόφιλο ἀπομονωτισμὸ τῶν ΗΠΑ. Ὁ Χίτλερ ἐξετίμησε ὅτι ἦταν σὲ θέση νὰ τὰ βγάλει πέρα μὲ τοὺς Ἀγγλογάλλους, ἐφ' ὅσον αὐτοὶ δὲν θὰ εἶχαν τὴ συνδρομὴ τῶν ΗΠΑ καὶ παρασύρθηκε σὲ ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες ἔδωσαν τὴν ἀφορμὴ γιὰ τὸν πόλεμο.

ii) Ἐξωθῶντας, τοὺς Ἀγγλογάλλους ἀρχικῶς καὶ στὴν συνέχεια τοὺς Ἄγγλους, στὴν ἀδιαλλαξία καὶ στὴν ἀπόρριψη τῶν εἰρηνικῶν προσφορῶν τῆς Γερμανίας, ὥστε νὰ συνεχισθεῖ ὁ αὐτοκαταστροφικὸς πόλεμος τῶν Εὐρωπαίων. Γι' αὐτὸ ὑποσχόταν στοὺς Βρετανναοὺς ἀμέριστη βοήθεια. Καὶ τοὺς διαβεβαίωνε ὅτι «ἄν κρατοῦσαν», τελικά, σὲ κάποια φάση τοῦ πολέμου, οἱ ΗΠΑ θὰ ἔμπαιναν στὴ μάχη, στὸ πλευρό τους. Ἔτσι, ἐκμεταλλεύθηκε τὸν μανιοκαταδιωκτικὸ ἀντιγερμανισμὸ τοῦ Τσῶρτσιλ. Καὶ ὁδήγησε τὴν Εὐρώπη καὶ τὴ Μ. Βρεταννία ὥς τὸ πικρὸ τέλος.

2. Ἡ Μ. Βρεταννία καὶ ἡ Γαλλία ἦσαν ἀγκιστρωμένες στὸ παρελθόν. Ἀνησυχοῦσαν ἀπὸ τὴν διαρκῶς καὶ ταχέως αὐξανόμενη οἰκονομική, ἐπιστημονική, τεχνολογικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἰσχὺ τῆς Γερμανίας. Καὶ ἡ ἀνησυχία τους μεγάλωνε ἀπὸ τὴν διαπίστωση ὅτι ἡ αὔξηση τῆς ἰσχύος τῆς Γερμανίας συμβάδιζε μὲ τὴν αὔξηση τῆς ἰδεολογικῆς ἀκτινοβολίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἐπιρροῆς της[161].

3. Ὁ Ρούζβελτ ἐπωφελήθηκε ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀνησυχία, γιὰ νὰ ὑποστηρίξει, τόσο στὴν Γαλλία, ὅσο καὶ ἰδίως στὴν Μ. Βρεταννία, τοὺς πιὸ φιλοπόλεμους καὶ φανατικοὺς ἀντιγερμανικοὺς κύκλους (Τσῶρτσιλ) καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἐξωθήσει τὶς δύο χῶρες σὲ πολεμικὴ σύγκρουση μὲ τὴν Γερμανία.

4. Ἰδιαιτέρως, ἡ Μ. Βρεταννία, αἰχμάλωτη τῆς παραδόσεώς της, δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο τὴν συνένωση τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης. Σ' αὐτὴν τὴν συνένωση ἀντιτασσόταν, σταθερῶς καὶ σθεναρῶς, ἐπὶ τρεῖς καὶ πλέον αἰῶνες. Καὶ ὅποτε πρόβαλλε σοβαρὴ προοπτικὴ γιὰ ἑνοποίηση τῆς ἠπείρου, ἡ Μ. Βρεταννία δὲν δίσταζε νὰ τὴν συντρίψει, μὲ ἀποκλεισμοὺς καὶ μὲ τὰ ὅπλα.

5. Ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς Μ. Βρεταννίας, ὡς σύνολο, παρέμεινε πιστὸς σ' αὐτὴν τὴν παράδοση. Ἔτσι, ἀτένιζε τυφλὸς τὸ μέλλον. Νόμισε ὅτι ἡ διαφύλαξη τῆς Αὐτοκρατορίας ἐξασφαλιζόταν μὲ τὴν συντριβὴ τῆς Γερμανίας καὶ μὲ τὴν μὴ ἑνοποίηση τῆς Εὐρώπης.

6. Γι' αὐτό, μὲ πρόσχημα τὴν μέριμνα γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τῆς... Πολωνίας (!) προκάλεσε τὸν πόλεμο, ὁ ὁποῖος ἐπέφερε τὸ τέλος

161. Γιὰ τὸ ποιοὶ διανοούμενοι, καλλιτέχνες, πολιτικοὶ θαύμαζαν, ὑποστήριζαν ἢ καὶ προσχωροῦσαν στὸν ἐθνικοσοσιαλισμὸ καὶ στὸν φασισμό, κατὰ τὶς δεκαετίες τοῦ 1920 καὶ 1930, βλέπε στὸ βιβλίο μου *«Τὰ Κατεστημένα»* στὸ Κεφ. *«Ὁ Μῦθος τῆς Ἀποδοχῆς»*.

τῆς Αὐτοκρατορίας. Μόνον ὁ Τσάμπερλαιν εἶχε ἀντιληφθεῖ τὴ νέα πραγματικότητα. Συνειδητοποίησε ὅτι, ἀσχέτως πρὸς τὴν ἔκβαση τοῦ πολέμου, ἡ Μ. Βρεταννία, νικήτρια ἢ ἡττημένη, θὰ ἔχανε τὴν Αὐτοκρατορία της. Γι' αὐτὸ ἐπέμεινε στὴν μόνη ὀρθὴ λύση: τὴν ἀποφυγὴ τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ δὲν τὰ κατάφερε. Ὅπως συνήθως, ἡ βλακεία καὶ ἡ τυφλότητα ἀπεδείχθησαν ἰσχυρότερες ἀπὸ τὴν εὐφυΐα καὶ τὴν διορατικότητα.

γ) Πολεμῆστε!

Ὁ πόλεμος δὲν εἶναι παρὰ ἡ προέκταση τῆς πολιτικῆς, μέ ἄλλα μέσα».
(Κάρλ φὸν Κλαούζεβιτς, *«Περὶ Πολέμου»*)

1. **Ὀκτώβριος 1939**: (ἀμέσως μετὰ τὴν κατάρρευση τῆς Πολωνίας). Ὁ Χίτλερ προτείνει εἰρήνη, μὲ δύο ὅρους:

i) Ἀναγνώριση τοῦ νέου στάτους-κβὸ στὴν Κεντρικὴ καὶ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, μὲ προσάρτηση τοῦ Ντάνσινγκ καὶ τοῦ «Διαδρόμου» στὴν Γερμανία. Ζητοῦσε δηλαδὴ μία πόλη καθαρῶς γερμανική, ἡ ὁποία εἶχε κηρυχθεῖ «ἐλεύθερο λιμάνι» καὶ κάποια ἀπὸ τὰ ἐδάφη τῆς Πολωνίας, ὅπου κατοικοῦσαν Γερμανοί.

ii) Ἀπόδοση τῶν παλαιῶν γερμανικῶν ἀποικιῶν, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦσαν ἀσήμαντο τμῆμα τῶν Αὐτοκρατοριῶν τῆς Βρεταννίας, τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου.

2. Ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ρωσία ὑποστήριξαν τὶς παραπάνω προτάσεις. Μιλῶντας στὸ Ἀνώτατο Σοβιέτ (31 Ὀκτωβρίου 1939), ὁ Μόλοτωφ λέει:

> *Ἡ Γερμανία ἀποβλέπει στὸν ἄμεσο τερματισμὸ τοῦ πολέμου καὶ στὴν ἀποκατάσταση τῆς εἰρήνης, ἐνῶ ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία (...) ἐμμένουν στὴν συνέχιση τοῦ πολέμου...».*[162]

162. Ντ. Βολκογκόνωφ *«Θρίαμβος καὶ Τραγωδία»*.

Σ' ὅλον τὸν κόσμο, συμπεριλαμβανομένων τῆς Μ. Βρεταννίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ΗΠΑ, ἀναπτύχθηκε τεράστιο κίνημα ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τῶν προτάσεων.

3. Ἄν ἐκείνη τὴν στιγμὴ ὁ Ροῦζβελτ δήλωνε στοὺς Ἀγγλογάλλους ὅτι, ἄν δὲν δεχθοῦν τὶς προτάσεις τῆς Γερμανίας, δὲν θὰ τοὺς παρεῖχε καμμία βοήθεια, **ὁ πόλεμος θὰ τέλειωνε**. Ὅμως, ἔκανε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Καὶ ὁ πόλεμος συνεχίστηκε μέχρις ἀφανισμοῦ τῆς Εὐρώπης.

4. Ἡ ἴδια ἱστορία ἐπαναλήφθηκε, ὅταν μετὰ τὴν νίκη του ἐναντίον τῆς Γαλλίας, ὁ Χίτλερ πρόσφερε καὶ πάλι τὴν εἰρήνη. Ὁ Τσῶρτσιλ, ἀπὸ ἔμμονο ἀντιγερμανισμὸ καὶ ἀπὸ τὸ πάθος του νὰ γράψει ἱστορία μεγαλείου καὶ νίκης, τὴν ἀπέρριψε. Τὸ ἔκανε, ὅμως, ἐπειδὴ τὸν παρακινοῦσε καὶ τὸν στήριζε ὁ «φίλος» του Ρούζβελτ.

5. Ἄν ὁ Τσῶρτσιλ δὲν στηριζόταν στὴν βοήθεια τῶν ΗΠΑ, δηλαδὴ τοῦ Ρούζβελτ, καὶ στὴν προσδοκία τῆς προσεχοῦς ἐπεμβάσεώς τους εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ **«ἔντιμη εἰρήνη»** θὰ εἶχε συναφθεῖ, τὸ 1940 ἢ τὸ 1941.

6. Πράγματι, στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940, ὁ Τσῶρτσιλ ἀπηύθυνε δραματικὴ ἐπιστολὴ στὸν Ρούζβελτ, γνωστοποιῶντας του ὅτι:

«ἡ Μ. Βρεταννία βρίσκεται στὸ ἔσχατο σημεῖο».

Ἡ Μ. Βρεταννία εἶχε χρεωκοπήσει. Τὰ συναλλαγματικά της ἀποθέματα εἶχαν μεταναστεύσει στὶς ΗΠΑ. Τῆς ἦταν ἀδύνατο νὰ συνεχίσει ν' ἀγοράζει ἐφόδια, πληρώνοντάς τα τοῖς μετρητοῖς καὶ μεταφέροντάς τα ἡ ἴδια.

7. Ὁ Ρούζβελτ ἀνταποκρίθηκε στὴν ἔκκληση τοῦ «φίλου» του. Ὑπέβαλε ἀμέσως στὸ Κογκρέσσο, τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὸν **«Νόμο Ἐκμισθώσεως καὶ Δανεισμοῦ»**. Ἔτσι, ὁ Τσῶρτσιλ κρατήθηκε στὴν ἐξουσία. Καὶ ὁ πόλεμος συνεχίστηκε.

8. Ἡ παραπάνω ἐπιστολὴ τοῦ Τσῶρτσιλ ἐσήμανε τὴν ἀρχὴ τοῦ

γρήγορου τέλους τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας. Καὶ κάτι παραπάνω: τὴν μετατροπὴ τῆς ἴδιας τῆς Βρεταννίας σὲ χώρα ἐξαρτημένη ἀπὸ τὶς ΗΠΑ, σὲ δορυφόρο καὶ νησιωτικὴ βάση τους στὴν περιοχὴ τῆς Εὐρώπης.

δ) Καὶ μὲ τὸν διάβολο!

«Ἄχ, δύστυχοι θνητοί! Τί παίρνετε ὅπλα
κι ἕνας τὸν ἄλλον σφάζετε; Γιὰ πάψτε
καὶ βάλτε πιὰ ἕνα τέλος στοὺς πολέμους
τὶς χῶρες σας κρατᾶτε σὲ ἡσυχία
κι ἀφῆστε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἡσυχάσουν.
(Εὐριπίδης, *Ἱκέτιδες*, στ. 949 ἑπ.).

Σὲ ἀκόμη χειρότερη θέση ἀπὸ τὸν Τσῶρτσιλ βρέθηκε ὁ Στάλιν, στὰ τέλη τοῦ 1941. Οἱ Γερμανοὶ εἶχαν καταλάβει ἐδάφη, ὅπου διέμενε τὸ 45% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ΕΣΣΔ καὶ παράγονταν τὸ 58% τοῦ ἀτσαλιοῦ τῆς χώρας, τὸ 60% τοῦ ἀλουμινίου, τὸ 63% τοῦ κάρβουνου, τὸ 68% τοῦ χυτοσιδήρου, τὸ 84% τῆς ζάχαρης κ.λπ.[163] Τότε, ὁ Ροῦζβελτ ἔσπευσε νὰ προσφέρει στὸν Στάλιν τεράστια καὶ χωρὶς ὅρους βοήθεια. Χάρη σ' αὐτήν, ὁ τελευταῖος μπόρεσε νὰ ἀποφύγει τὴ σύναψη χωριστῆς εἰρήνης.

2. Τὸ λάθος τοῦ Χίτλερ, σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση, ἦταν ἡ πεποίθησή του ὅτι οἱ Ἀγγλοαμερικανοὶ θὰ ἀντιλαμβάνονταν τελικῶς πῶς ὁ ἀγώνας κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι κοινὸς καὶ συνεπῶς θὰ ἔκλειναν εἰρήνη μὲ τὴν Γερμανία, ἀφήνοντάς την νὰ ἐκμηδενίσει τὴν ΕΣΣΔ καὶ νὰ ἐπεκταθεῖ στὰ ἐδάφη της, ἀφήνοντάς τους ἥσυχους στὰ δικά τους.

3. Ὁ Χίτλερ, δέσμιος ἰδεολογημάτων, δὲν κατενόησε ὅτι ὁ σοβιετισμὸς ἦταν μία ἄλλη ὄψη τοῦ Ἀστισμοῦ, ἡ κρατικοποιημένη

163. Ντεμπόριν: *«Ὁ Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος»*, Μόσχα, 1959.

μορφή του, ἡ ὁποία μπορεῖ θαυμασίως νὰ συνυπάρχει μὲ τὸν ἰδιωτικὸ Ἀστισμό.

4. Δὲν μπόρεσε, ἐπίσης, νὰ καταλάβει ὅτι ὁ Ροῦζβελτ δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴν συντριβὴ τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ γενικῶς δὲν τὸν ἀπασχολοῦσαν ἰδεολογικὰ θέματα. Μοναδικὸς σκοπός του ἦταν ἡ ἐπιβολὴ τῆς κοσμοκρατορίας τῶν ΗΠΑ.

5. Γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς **Ἀμερικανικῆς Εἰρήνης**, δηλαδὴ γιὰ τὴν πραγμάτωση τῶν σχεδίων τοῦ Ροῦζβελτ, ἦταν ἀναγκαία ὄχι ἁπλῶς ἡ διατήρηση τῆς ΕΣΣΔ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνίσχυσή της. Ἔτσι, θὰ διογκωνόταν ἡ ἀπὸ μέρους της ἀπειλὴ κατὰ τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἡ τελευταία θὰ ζητοῦσε τὴν ἀμερικανικὴ προστασία.

6. Ἀπαραίτητη ἐπίσης ἦταν γιὰ τὸν Ροῦζβελτ ἡ ρωσικὴ συμβολὴ στὴν καταστροφὴ καὶ διχοτόμηση τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Εὐρώπης, γενικώτερα.

7. Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους, ὁ Ροῦζβελτ «συμμάχησε μὲ τὸν διάβολο». Καὶ ἀντὶ ν' ἀφήσει τὴν Γερμανία νὰ συντρίψει τὴν ΕΣΣΔ, ὅπως ἤλπιζε ὁ Χίτλερ, ἐνίσχυσε τὸν Στάλιν. Καὶ ἔθεσε ὡς στόχο τοῦ πολέμου τὴν χωρὶς ὅρους παράδοση τῆς Γερμανίας.

III

Πρέπει...

«Τὸ 1945, ἡ Εὐρώπη κείτεται σ' ἐρείπια... Ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ ἐρείπια εἶναι ἀκόμη πιὸ σοβαρά, διότι καθιστοῦν τὴν Εὐρώπη ἕνα κενό. Στὴν Καζαμπλάνκα, ἡ Γερμανία καταδικάστηκε σὲ παράδοση χωρὶς ὅρους καὶ στὴν Τεχεράνη ἀποφασίσθηκε ἡ κατάργηση καὶ αὐτῆς τῆς ὑποστάσεως τοῦ γερμανικοῦ κράτους. Ἂν ἡ Γαλλία μείνει ἀνίσχυρη, τὸ πολιτικὸ κενὸ θὰ ἐπεκταθεῖ ὡς τοὺς βράχους τῆς Μάγχης, ἕλκοντας τὸν σοβιετικὸ ἐπεκτατισμό». (Ρ. Καρτιέ, *«Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου»*)

Η Στρατηγικὴ τοῦ Ροῦζβελτ, ὅπως τὴν περιέγραψα, περιλαμβάνει ὁρισμένα ΠΡΕΠΕΙ:

1. *Ἡ καταστροφὴ τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ ὅλη διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου νὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ μέγιστο τοῦ δυνατοῦ, μὲ τὸ αἷμα τῶν ἄλλων.* Καὶ πράγματι, ὁ ὄλεθρος συντελέσθηκε πρωτίστως μὲ τὸ αἷμα τῶν Ρώσων, τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ἰαπώνων, δευτερευόντως μὲ τὸ αἷμα ἄλλων λαῶν καὶ μὲ ἐλαχιστότατη ἀμερικανικὴ συμβολή. Ἡ Ρωσία ἔχασε 7 ἑκ. στρατιῶτες, ἡ Γερμανία 4 ἑκ. καὶ οἱ ΗΠΑ οὔτε 0,3 ἑκ. Αὐτά, χωρὶς τὰ ἑκατομμύρια τῶν σκοτωμένων ἀμάχων, στοὺς ὁποίους δὲν συμπεριλαμβάνονται Ἀμερικανοί. Τὸ σύνολο τῶν ἀπωλειῶν τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου ἦταν 55 ἑκ. νεκροί. Ἀπ' αὐτοὺς οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι 229.000, δηλαδὴ σὲ κάθε 250 νεκροὺς τοῦ πολέμου, μόνον ὁ ἕνας ἦταν Ἀμερικανός.

2. *Ἡ Γερμανία νὰ καταστραφεῖ ὁλοσχερῶς*. Διότι ἀποτελεῖ τὸν σκληρὸ πυρῆνα τῆς Εὐρώπης καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν μόνη δυνατότητα γιὰ ἀναγέννηση τῆς ἰσχύος της. Γι' αὐτό, πέρα ἀπὸ τὴν ἀπαίτηση γιὰ «ἄνευ ὅρων παράδοση» καὶ τὴν διεξαγωγὴ ἀμείλικτου ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου ἐναντίον της, ὁ Ροῦζβελτ:

- ❑ Σχεδίασε τὸν ἀκρωτηριασμὸ καὶ τὸν διαμελισμό της.
- ❑ Συμφώνησε μὲ τὸν Στάλιν στὴν προσφυγοποίηση 16 ἑκ. κατοίκων τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν της, τὶς ὁποῖες ἐκχώρησε στοὺς Ρώσους καὶ στοὺς Πολωνούς.
- ❑ Σχεδίασε τὴν μετατροπή της σὲ χώρα ὑπανάπτυκτη - ἀγροτική, χωρὶς βιομηχανία καὶ τεχνολογία. (Σχέδιο Μοργκεντάου).
- ❑ Ἐπέβαλε τὴν πλήρη κατάργηση τῆς νομικῆς ὑποστάσεως τοῦ Γερμανικοῦ κράτους.
- ❑ Κήρυξε τὸν Γερμανικὸ λαὸ συλλογικῶς ὑπεύθυνο γιὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ Χίτλερ, **«ἔθνος ἐγκληματικό»**, τὸ ὁποῖο ἔπρεπε νὰ ὑποβληθεῖ (ὅπως καὶ ἔγινε) σὲ σκληρὴ τιμωρία καὶ σὲ πλύση ἐγκεφάλου, ὥστε νὰ ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸ παρελθόν του, νὰ ἀποκηρύξει τὴν ἱστορία του καὶ νὰ ταπεινώσει τὸν ἑαυτό του.

Ἐκμηδενίζοντας τὴν Γερμανικὴ ἰσχὺ καὶ κάθε προοπτικὴ ἀναγεννήσεώς της, ὁ Ροῦζβελτ ἐκμηδένιζε τὴν Εὐρωπαϊκὴ ἰσχὺ καὶ ἀπέκλειε τὴν περίπτωση ἀναβιώσεώς της.

3. *Ἡ Βρετανvία, ἀπὸ «Μεγάλη», νὰ γίνει «μικρή»*. Καὶ νὰ περιέλθει σὲ σχέση ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὶς ΗΠΑ. Γι' αὐτό, πείθοντας τὸν Τσῶρτσιλ νὰ συνεχίζει τὸν πόλεμο, ὁ Ροῦζβελτ ὁδήγησε τὴν Ἀγγλία σὲ οἰκονομικὴ χρεωκοπία, τὴν φόρτωσε χρέη καὶ τὴν ἀνάγκαζε νὰ τοῦ παρέχει ἀνταλλάγματα (βάσεις, ὑπογραφὴ «Χάρτη Ἀτλαντικοῦ», ἀποδοχὴ τῆς ἀπαιτήσεως γιὰ «ἄνευ ὅρων παράδοση» κ.λπ.).

4. *Ἡ Γαλλία νὰ ὑποβαθμισθεῖ σὲ κράτος τρίτης τάξεως*. Γι' αὐτὸ ὁ Ροῦζβελτ:

- Συμφώνησε μὲ τὸν Στάλιν ὅτι τὸ Γαλλικὸ ἔθνος ἦταν «ἔνοχο» γιὰ συνεργασία μὲ τοὺς Γερμανοὺς καὶ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθεῖ.
- Ταπείνωσε συστηματικῶς τοὺς «ἐλεύθερους Γάλλους».
- Προσπάθησε νὰ παραμερίσει τὸν ἀπείθαρχο Ντὲ Γκώλ.
- Ὑπονόμευσε τὴν ἑνότητα τῶν Γάλλων (χρησιμοποίηση Ζιρὼ καὶ Νταρλὰν).
- Ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιὰ τὴν διάλυση τῆς Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας.

5. *Νὰ διαλυθοῦν οἱ Εὐρωπαϊκὲς Αὐτοκρατορίες.* Γι' αὐτό:
- Ὑποχρέωσε τὸν Τσῶρτσιλ νὰ ὑπογράψει τὸν «Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ», ὁ ὁποῖος πρόβλεπε τὴν αὐτοδιάθεση τῶν ἀποικιῶν. Δηλαδὴ τὸν ἐξανάγκασε νὰ ὑπογράψει τὴν θανατικὴ καταδίκη τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας.
- Κατέλαβε τὴν Γροινλανδία καὶ τὴν Ἰσλανδία καὶ ὤθησε τὴν δεύτερη νὰ διακόψει τὴν ἐξάρτησή της ἀπὸ τὴν Δανία.
- Κατέλαβε τὴν γαλλικὴ Β. Ἀφρικὴ καὶ προσπάθησε νὰ τὴν ἐξωθήσει σὲ ἀνεξαρτητοποίηση ἀπὸ τὴν Γαλλία.
- Ὑποχρέωσε τὴν Ὁλλανδία ν' ἀπαγορεύσει τὶς ἐξαγωγὲς πετρελαίου ἀπὸ τὴν Ἰνδονησία πρὸς τὴν Ἰαπωνία. Καὶ ὅταν ἡ τελευταία κατέλαβε τὴν Ἰνδονησία, ἐμπόδισε τὴν ἀνακατάληψή της ἀπὸ τοὺς Ὁλλανδούς.
- Ἐνθάρρυνε τοὺς Ἄραβες νὰ στραφοῦν κατὰ τῶν Εὐρωπαίων (συναντήσεις του μὲ τοὺς βασιλεῖς τοῦ Μαρόκου, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Σαουδαραβίας).
- Καὶ λίγο πρὶν πεθάνει, τὸ 1945, ὑποχρέωσε τὴν Πορτογαλία νὰ παραχωρήσει στὶς ΗΠΑ βάσεις στὶς Ἀζόρες, οἱ ὁποῖες φυσικὰ δὲν ἐξυπηρετοῦσαν πλέον κανένα σκοπὸ στὸν πόλεμο κατὰ τῆς καταρρέουσας Γερμανίας.

6. *Νὰ καταλυθεῖ ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἡγεμονία στὸν πλανήτη.*

Ὁ Ροῦζβελτ «βοήθησε» τοὺς ἀντιαξονικοὺς Εὐρωπαίους νὰ περιέλθουν σὲ τραγικὴ κατάσταση καὶ κατόπιν ἔσπευσε νὰ τοὺς

σώσει. «Γιὰ νὰ τὸ κάνει, ὅμως, τοὺς ὑποχρέωσε νὰ δεχθοῦν ὡς ἕναν ἀπὸ τοὺς θεμελιώδεις σκοποὺς τοῦ πολέμου τὴν κατάργηση τῆς ἀποικιοκρατίας, δηλαδὴ τὴν διάλυση τῶν Αὐτοκρατοριῶν τους. Φυσικὰ αὐτὸ δὲν εἶχε ἀπολύτως καμμία σχέση μὲ τὰ αἴτια τοῦ πολέμου. Καὶ ὁπωσδήποτε δὲν ἀφοροῦσε τὸν ἐχθρό, δηλαδὴ τὴν Γερμανία, ποὺ δὲν εἶχε ἀποικίες. Ἄρα, ἡ ἀπελευθέρωση τῶν τελευταίων στρεφόταν μόνον ἐναντίον τῶν «συμμάχων» (ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἰταλία). Ἔτσι, οἱ ἀντιαξονικοὶ Εὐρωπαῖοι ὑποχρεώθηκαν, ἀπὸ τὴν ἰδιοφυΐα τοῦ Ροῦζβελτ, νὰ πολεμοῦν... γιὰ τὴν διάλυση τῶν Αὐτοκρατοριῶν τους, δηλαδὴ ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ τους.

7. *Οἱ πρώην ἀποικίες νὰ περιπέσουν σὲ χάος.*

Διότι αὐτὸ θὰ διευκόλυνε τὴν ἀμερικανικὴ διείσδυση καὶ ἐπιβολή. Ἂν τὰ νέα κράτη διαμορφώνονταν, σταδιακῶς καὶ μεθοδικῶς, σὲ σταθερὰ συγκροτημένες ἑνότητες, μὲ ὀργανωμένο βίο, οἱ εὐκαιρίες γιὰ τὴν κατάκτησή τους θὰ περιορίζονταν, ἀφοῦ δὲν θὰ εἶχαν ζωτικὴ καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη ἀπὸ οἰκονομική, τεχνική, στρατιωτική, ὑγειονομική, ἐπισιτιστικὴ βοήθεια ἢ «εἰρηνευτικὲς» παρεμβάσεις, διαιτησίες καὶ προστασίες. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ ἀπέρριψε τὴν λογικὴ ἑνὸς ἀναγκαίου μεταβατικοῦ σταδίου διεθνοῦς κηδεμονίας τῶν πρώην ἀποικιῶν. Ἐπέμεινε στὴν ἄμεση ἀνεξαρτησία, «**ἐδῶ καὶ τώρα**». Ἀποτέλεσμα: τρομακτικὰ δεινὰ στὶς πρώην ἀποικίες, οἱ ὁποῖες βρέθηκαν ξαφνικὰ «ἀνεξάρτητες», χωρὶς τὴν ἀπαραίτητη προπαρασκευὴ καὶ ὑποδομή. Ἡ πρόωρη «**ἀνεξαρτητοποίηση**» ἐπέφερε ἐμφύλιους καὶ ἐξωτερικοὺς πολέμους, γενοκτονίες, διχοτομήσεις κρατῶν, διχασμοὺς λαῶν, φυλετικὰ καὶ θρησκευτικὰ μίση. Τελικῶς, γέννησε τὸν λεγόμενο «**Τρίτο Κόσμο**»: τῆς πείνας, τῆς δυστυχίας, τῶν φρικαλέων δικτατοριῶν, τῆς ἀμάθειας, τῆς ἀρρώστειας, τῆς ὑπαναπτύξεως. Ὅμως, αὐτὸς ὁ κόσμος ἐλέγχεται ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς (ἐκτὸς ἀπὸ κάποια τμήματά του, τὰ ὁποῖα δὲν τοὺς ἐνδιέφεραν καὶ τὰ ὁποῖα ἐκχωροῦσαν ἢ τὰ φόρτωναν προσωρινὰ στοὺς Ρώσους «βοηθούς» τους).

8. *Νὰ ἀποδυναμωθεῖ πλήρως ἡ Εὐρώπη.*

Ἡ καταστροφή της δὲν ἦταν ἀρκετή. Ἔπρεπε καὶ νὰ στερηθεῖ ἀπὸ κάθε προοπτικὴ αὐτοδυνάμου ἀναγεννήσεως καὶ νέας αὐθυπαρξίας. Γι' αὐτό, ὁ Ρούζβελτ δὲν ἀρκέστηκε στὴν παράταση τοῦ πολέμου, στοὺς μαζικοὺς βομβαρδισμούς, στὴν εἰσβολὴ στὴν Ἰταλία καὶ στὴν Γαλλία (ἀντὶ ἀπὸ τὰ Βαλκάνια) στὴν παραχώρηση στοὺς Ρώσους τῆς εὐκαιρίας νὰ φθάσουν ὥς τὸν Ἔλβα. Προχώρησε καὶ παραπέρα: *Διαμέλισε* τὴν Εὐρώπη:

- Παραχωρῶντας στὴν ΕΣΣΔ τρία κράτη της (τὰ Βαλτικά), τὸ ἕνα τρίτο τῆς Πολωνίας καὶ ἐδάφη καὶ ἄλλες τέσσερις χῶρες της.
- Παραδίδοντας γερμανικὰ ἐδάφη στὴν Πολωνία.
- Διχοτομῶντας τὴν Γερμανία.
- Ἐκχωρῶντας τὴν ἀνατολικὴ Εὐρώπη στὴν ΕΣΣΔ.
- Συμφωνῶντας στὸ βίαιο ξερρίζωμα 17,5 ἑκ. Εὐρωπαίων (Γερμανῶν καὶ Πολωνῶν).

9. *Νὰ δημιουργηθεῖ μόνιμη ρωσικὴ ἀπειλή.*

Αὐτὴ θὰ ἀνάγκαζε τὴν ἀκρωτηριασμένη Εὐρώπη νὰ ζῆ κάτω ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ προστασία. Ἀκριβῶς, ὅπως ἡ ἐρείπωσή της θὰ τὴν ἀνάγκαζε νὰ ἐπιβιώνει, χάρη στὴν ἀμερικανικὴ φιλανθρωπία.

10. *Νὰ συντριβεῖ ἡ Ἰαπωνία, ἡ ὁποία φράζει τὸ δρόμο τῶν ΗΠΑ πρὸς τὴν Ἄπω Ἀσία.* Γι' αὐτό, ὁ Ρούζβελτ, ὅπως εἴδαμε, τὴν ἐξώθησε στὸν πόλεμο. Καὶ μετά, τὴν τσάκισε.

11. *Καὶ τῆς Ἰαπωνίας ἡ συντριβὴ νὰ ἐπιτευχθεῖ, κατὰ τὸ δυνατόν, μὲ τὸ αἷμα τῶν ἄλλων.*

Γι' αὐτό, ὁ Ρούζβελτ ἐπέμενε νὰ διατηροῦν οἱ Ἄγγλοι τὸ ἄσκοπο μέτωπο στὴν Βιρμανία καὶ νὰ μετάσχουν οἱ Ρῶσοι στὸν πόλεμο κατὰ τῆς Ἰαπωνίας. Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό, θὰ χρησίμευε καὶ ἡ ἀτομικὴ βόμβα, ἡ ὁποία φυσικὰ εἶχε καὶ εὐρύτερο προορισμό: νὰ εἶναι τὸ σύμβολο τῆς νέας κοσμοκρατορίας.

12. *Ἡ σωτηρία τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ τῆς δημοκρατίας, τῆς ἐλευθερίας κ.ο.κ. νὰ ἔρθει ἀπὸ τὶς ΗΠΑ*. Γι' αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ ἄφησε τὴν Μ. Βρεταννία καὶ τὴν Ρωσία νὰ φθάσουν στὸ ἔσχατο σημεῖο ἀντοχῆς τους καὶ μετὰ ἔσπευσε... βραδέως νὰ τὶς σώσει.

> *Μὲ τὸν Ροῦζβελτ ἐπικεφαλῆς, οἱ ΗΠΑ ἐφάρμοσαν τὴν τακτική, μὲ τὴν ὁποία ἡ Ρώμη κατάκτησε ἄλλοτε τὴν (σχετικὴ) κοσμοκρατορία. Ἡ τακτικὴ αὐτὴ συνίσταται στὰ ἑξῆς στάδια:*
>
> *ι) Ὑποκινεῖς ξένους πολέμους.*
>
> *ιι) Ἀναμιγνύεσαι «παρὰ τὴν θέλησή σου» σ' αὐτούς, γιὰ νὰ σώσεις τοὺς «καλοὺς» καὶ νὰ τιμωρήσεις τοὺς «κακούς».*
>
> *ιιι) Ἐξοντώνεις τὸν ἐχθρό, τὸν ὁποῖον ἔχεις ἐπιλέξει, ἐπειδὴ εἶναι ὁ πιὸ δυναμικὸς ἢ πεισματάρης ἀπὸ τοὺς πρὸς κατάκτησιν «ἄλλους».*
>
> *ιυ) Δορυφοροποιεῖς τοὺς «συμμάχους» σου, μέσῳ τῶν ὁποίων ἐξόντωσες τὸν ἐπικίνδυνο ἐχθρό σου.*

I V

Οἱ 5 ἀρχὲς

«Εἶναι μάταιο νὰ ἐπιδιώκει κανεὶς ἕνα πολιτικὸ σκοπὸ μὲ μεθόδους, οἱ ὁποῖες εἶναι καταδικασμένες σὲ ἀποτυχία».
(Ν. Μακιαβέλλι, «Ὁ Ἡγεμόνας»)

Ὁ Ροῦζβελτ στήριξε στὴν στρατηγική του σὲ πέντε κύριες ἀρχές, οἱ ὁποῖες συνέθεσαν μία τακτικὴ ἐξόχως πραγματιστικὴ καὶ ἀποτελεσματική.

1. **Ὁ ὁλικὸς πόλεμος**. Ἡ διεξαγωγὴ ἑνὸς ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου θὰ κατέστρεφε στὴν μέγιστη δυνατὴ ἔκταση ὅλους τοὺς ἀντιπάλους τῶν ΗΠΑ - ἐχθροὺς (Γερμανία, Ἰαπωνία) καὶ «συμμάχους» (ΕΣΣΔ, Ἀγγλία) καὶ θὰ ἐκμηδένιζε τὴν Εὐρώπη ὡς σύνολο. Γι' αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ ἐπέβαλε ὡς σκοπὸ τοῦ πολέμου τὴν «ἄνευ ὅρων παράδοση». Παραλλήλως, προσέδωσε στὸν πόλεμο γενοκτονικὲς διαστάσεις, μετατρέποντάς τον σὲ ἐπιχείρηση ἐκμηδενίσεως ὄχι τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἀλλὰ ὁλοκλήρου τοῦ «ἐχθρικοῦ» ἔθνους.

2. **Ἡ ἀπο-αποικιοποίηση**. Δηλαδή, ἡ «ἀπελευθέρωση» τῶν ἀποικιῶν, ἡ ὁποία θὰ ἐπέφερε τὴν διάλυση τῶν Εὐρωπαϊκῶν Αὐτοκρατοριῶν καὶ τὴν παράδοση τοῦ πλανήτη στὸν ἀμερικανικὸ νεοεπεκτατισμό. Γι' αὐτό, ὁ Ροῦζβελτ ἐπέβαλε, ὡς ἕναν ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τοῦ πολέμου, τὴν «αὐτοδιάθεση» τῶν ἀποικιῶν, ἐνῶ:

ι) Ἡ ὕπαρξη ἀποικιῶν δὲν εἶχε καμμία σχέση μὲ τὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου καί

ιι) Ἡ ὑπόσχεση γιὰ «αὐτοδιάθεσή» τους δὲν ἐπηρέασε τὴν διεξαγωγή, πορεία καὶ ἔκβασή του, τοὐλάχιστον σὲ βαθμὸ ποὺ ν' ἀξίζει ν' ἀναφερθεῖ.

3. **Τὰ ἑνιαῖα μέτωπα**: Ὁ Ροῦζβελτ ἐκμεταλλεύθηκε τὴν δύσκολη θέση τῆς Μ. Βρεταννίας, τὸ ἀντιχιτλερικὸ πάθος τοῦ Τσῶρτσιλ καὶ τὴν ἐπίθεση τοῦ Χίτλερ κατὰ τῆς ΕΣΣΔ, γιὰ νὰ ἐπιβάλει τὴν γραμμὴ τῶν «ἑνιαίων ἀντιαξονικῶν μετώπων»: Κάθε κράτος, παράταξη, δύναμη, κόμμα, ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος πολεμοῦσε τὸν Ἄξονα, ἦταν αὐτοδικαίως ἰσότιμο μέλος τοῦ «ἑνιαίου μετώπου». Συμπήχθηκαν λοιπὸν τὰ «μέτωπα» σὲ κλίμακα διεθνῆ-διακρατικὴ (συμμαχία μὲ τὴν ΕΣΣΔ) καὶ ἐθνικὴ-ἐσωτερικὴ (τὰ διάφορα «ἐθνικὰ ἀπελευθερωτικὰ μέτωπα», μὲ συμμετοχὴ τῶν ΚΚ). Μὲ τὴν τακτικὴ αὐτήν, ἡ ΕΣΣΔ καὶ ἡ Ἀριστερὰ «νομιμοποιήθηκαν» στὴν παγκόσμια συνείδηση. Ἀναγνωρίσθηκαν «ἰσότιμες». Καὶ εἰσέπραξαν σωρεία παραχωρήσεων (βοήθεια πρὸς ΕΣΣΔ, συμμετοχὴ ΚΚ σὲ κυβερνήσεις ἐθνικῆς ἑνότητας κ.ο.κ.). Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ δημιούργησε ἰσχυρὴ ΕΣΣΔ καὶ ἰσχυρὴ Ἀριστερά, οἱ ὁποῖες ἀπειλοῦσαν ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς τὴν Εὐρώπη, ἐξασθενίζοντάς την καὶ ἀναγκάζοντάς την νὰ προσφεύγει στὴν ἀμερικανικὴ προστασία.

4. **Ἡ ἐνίσχυση κάθε μαχομένου κατὰ τοῦ Ἄξονος**, ἀρχή, ἡ ὁποία παράγεται ἀπὸ τὴν προηγούμενη. Ἔτσι, ὁ Ροῦζβελτ «δικαίωσε» ἠθικῶς τὴν ἐνίσχυση, τὴν ὁποία πρόσφερε στὴν ΕΣΣΔ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν γιγάντωσή της καὶ τὴν ἀνάδειξή της γιὰ τὶς πρῶτες μεταπολεμικὲς δεκαετίες σὲ δεύτερο, μετὰ τὶς ΗΠΑ, «πόλο» τοῦ σύγχρονου κόσμου. Ἡ ὕπαρξη αὐτοῦ τοῦ δεύτερου «πόλου» ἦταν σὲ πρώτη φάση ἀναγκαία προϋπόθεση γιὰ τὴν ὕπαρξη καὶ ἐπιβολὴ τοῦ πρώτου καὶ κύριου. Μὲ βάση τὴν ἴδια ἀρχή, δόθηκε ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ βοήθεια πρὸς διάφορα κομμουνιστικὰ κινήματα ἀντιστάσεως. Αὐτό, σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις, ἔκανε δυνατὴ τὴν ἐπικράτησή τους (Γιουγκοσλαβία, Ἀλβανία). Καὶ σὲ ἄλλες δημιούργησε σοβαρὲς περιπλοκὲς καὶ ὑπέσκαψε τὴν ζωτικότητα καὶ ἀνεξαρτησία διαφόρων χωρῶν (Ἑλλάδα).

5. **Ἡ ἀναγνώριση τῶν πραγματικῶν ἐξουσιαστῶν ὡς νομίμων.** Ὁ Ρούζβελτ ἀνάγκασε τὸν Τσῶρτσιλ, ὁ ὁποῖος στὴν πορεία τοῦ πολέμου μετατράπηκε σὲ αἰχμάλωτό του, νὰ δεχθεῖ τὴν κυνικὴ ἀρχὴ ὅτι: νόμιμοι κυβερνῆτες κάθε ἀπελευθερούμενης χώρας θὰ ἀναγνωρίζονταν ὅποιοι ἀσκοῦσαν ἐπὶ τόπου τὴν πραγματικὴ ἐξουσία! Αὐτό, γιὰ νὰ ἀφαιρέσει κάθε βάση ἀπὸ τὶς νόμιμες κυβερνήσεις τῶν κατεχομένων χωρῶν, οἱ ὁποῖες εἶχαν καταφύγει στὸ ἐξωτερικὸ (καὶ μάλιστα στὸ Λονδῖνο, ὅπου ἦσαν ὑπὸ ἀγγλικὴ ἐπιρροή), ὥστε νὰ τὶς μετατρέψει σὲ ἱκέτιδες, οἱ ὁποῖες ἐκλιπαροῦσαν «ἀναγνώριση».

Μὲ βάση αὐτὴν τὴν ἀρχή, ὁ Ρούζβελτ μποροῦσε ἐξ ἄλλου νὰ «ἐκχωρήσει» διάφορες χῶρες στὴν ΕΣΣΔ καὶ στὸν κομμουνισμό. Καὶ τὸ ἔκανε στὶς περιπτώσεις, στὶς ὁποῖες αὐτὸ ἐξυπηρετοῦσε τὰ σχέδιά του.

Ὁ Κάρλ φὸν Κλαούζεβιτς ἔγραψε:[164]

«Κανείς, ἢ τοὐλάχιστον κανείς, ὁ ὁποῖος ἔχει σώας τὰς φρένας, δὲν ἀρχίζει ἕναν πόλεμο, ἂν δὲν ἔχει προηγουμένως ξεκαθαρίσει τί ἀκριβῶς προτίθεται νὰ ἐπιτύχει μὲ αὐτὸν καὶ πῶς ἀκριβῶς προτίθεται νὰ τὸν διεξαγάγει».

Ὁ Ρούζβελτ εἶχε ἀπολύτως σώας τὰς φρένας. Σὲ ἀντίθεση πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους ἐμπόλεμους[165], ἄρχισε τὸν πόλεμο, ἔχοντας προηγουμένως ξεκαθαρίσει καὶ τὶ ἐπεδίωκε μ' αὐτὸν καὶ πῶς θὰ τὸν διεξῆγε[166].

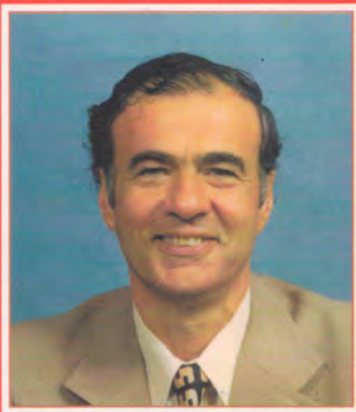
ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α΄ ΤΟΜΟΥ

164. *«Περὶ Πολέμου».*

165. Ὁ Χίτλερ δὲν ἤθελε τὸν πόλεμο. Τὸν προκάλεσε ἀπὸ ἐσφαλμένο ὑπολογισμό. Ὁ Μουσσολίνι παρασύρθηκε. Ὁ Τσάμπερλαιν πιέστηκε καὶ τὸν κήρυξε χωρὶς νὰ τὸν θέλει. Ὁ Στάλιν τὸν ὑπέστη. Οἱ Ἰάπωνες ἐξαναγκάσθηκαν νὰ ριχθοῦν σ' αὐτόν.

166. Οἱ διάδοχοί του δὲν ἔκαναν τὸ ἴδιο στὸ Βιετνὰμ καὶ ἀπέτυχαν.

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν γράφτηκε βιβλίο σὰν αὐτὸ —τόσο ἀπόλυτα καταστρεπτικό τῶν μυθοπλαστικῶν προφανειῶν ποὺ ἔχει ἐπιβάλει ἡ ἐπίσημη συμβατικὴ ψευτο-ιστορία τῶν εξουσιαστῶν. Μὲ κάθε φράση του

γκρεμίζεται καὶ ἕνας μῦθος. Κάθε λέξη του προκαλεῖ συνειδησιακὴ ἀφύπνιση. Κάθε κεφάλαιό του ἀποκαλύπτει καὶ νέες διαστάσεις τοῦ συγχρόνου ἱστορικοῦ γίγνεσθαι. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἐκδόθηκε βιβλίο —τόσο καταλυτικὰ κριτικὸ γιὰ τὴν πορεία τοῦ κόσμου μας— γραμμένο μὲ τόσην ἐλεύθερη σκέψη, τόσον ἀπροκατάληπτο πνεῦμα, τόσην ἀδίστακτη τόλμη. Ἡ ἀνάγνωση αὐτοῦ τοῦ ἔργου προσφέρει νέες ὀπτικὲς γωνίες γιὰ τὴν θεώρηση τῆς παγκόσμιας πραγματικότητος τῆς Ἀμερικανικῆς Εἰρήνης = Κοσμο-Μονο-κρατορίας. Ἐπιτρέπει τὴν κατανόηση τῶν γιγνομένων καὶ τὴν ἀδυσώπητη ἐπισήμανση τῶν κρυμμένων αἰτίων τους.

Ὁ Γ. Γεωργαλᾶς γκρεμίζει τὶς περίτεχνες προσόψεις ποὺ ἔστησαν οἱ συμβατικοὶ «ἱστορικοὶ» καὶ ὀρθώνει μπροστά μας μιὰν Ἀλήθεια *τρομακτική*, ἀλλὰ καὶ λυτρωτική.

ΝΕΑ ΘΕΣΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 65, 106 80 ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛΕΦ.: 3634932, ΤΗΛΕΟΜ.: 3617592